

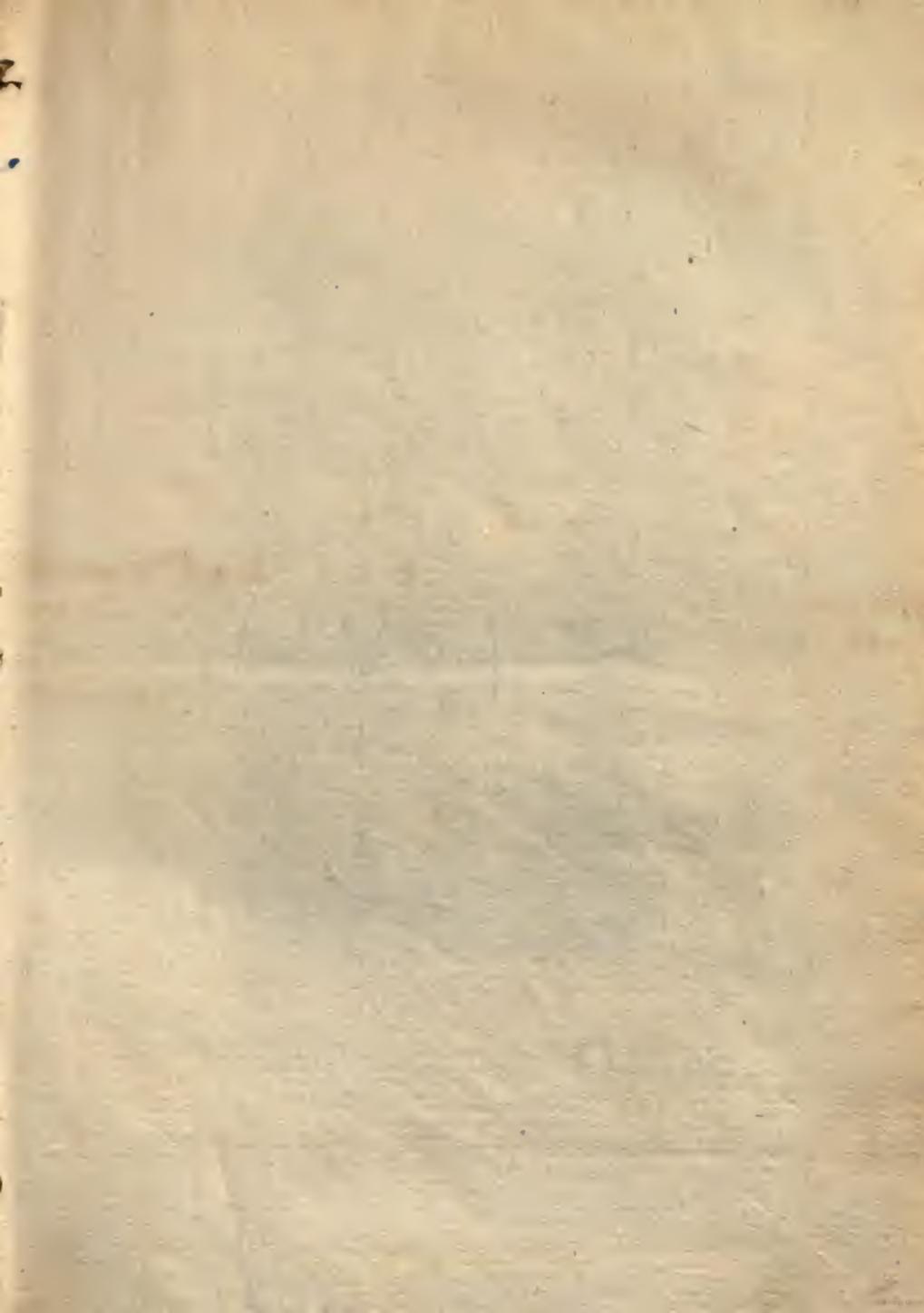

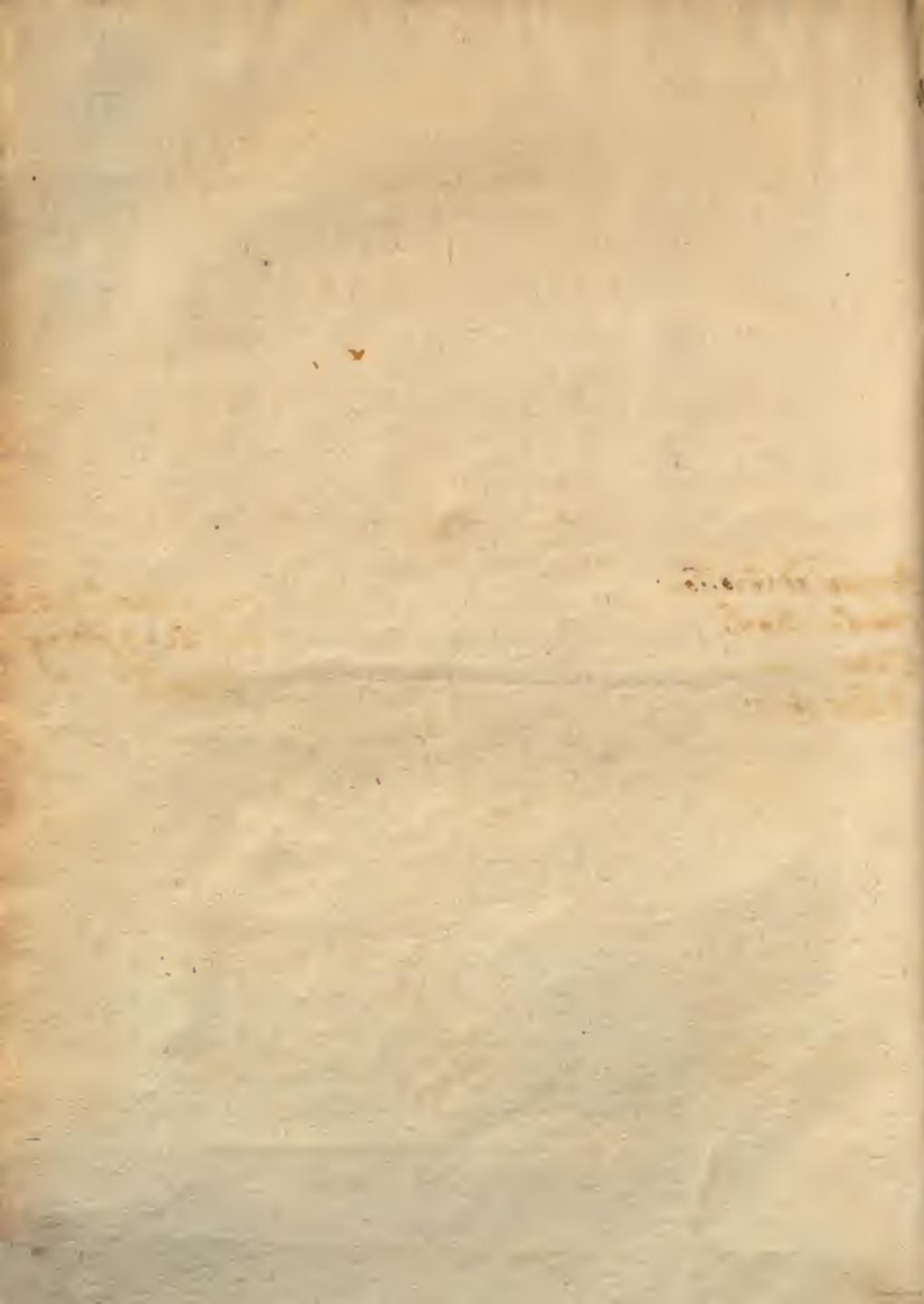

~~14-5-16~~

~~H-37684~~

14-18-1-10

IN
ASTROLOGOS
CONIECTORES
LIBRI QVINQVE.

A V C T O R E
ALEXANDRO DE ANGELIS,
In Collegio Romano Societatis IESV,
studiorum Præfecto.

ZVNC PRIMVM PRODIT IN LUCEM.

Cum INDICIBVS pernecessariis, iisque copiosissimis.

Pettinot ad Biblioth.
hacca S. Franc.
Translatisim
A. Lind. Vroij

ec. Tezam. M.C. 1600
Rou. D. A. Jeanij
Pinardi.

L V G D V N I,

Sumptibus Horatij Cardon.

M. DC. XV.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

СОВЕТ
СЕБЯГОТОВ
АНОТОЧ

нашествие сего въ
всемъ землемѣру.

и възмѣтиши всѣхъ

и възмѣтиши всѣхъ

погоды въ землемѣру.

ILLVSTRISSIMO,
ET REVERENDISSIMO
DOMINO IACOBO, S. R. E.
CARDINALI SERRÆ,

ALEXANDER DE ANGELIS, Societatis IESV,
Theologus salutem.

ASTRONOLOGORVM, quos Planetarios S. Augustinus appellat, admirabiles cōiecturas diligentius explorare eo cōsilio in animum induxi meum, Jacobo Cardinali Amplissime, ut hac iactabūda Genethliaca, qua se futuros omnes rerum humanarum cūetus anticipare cognitione sānē quām cōfidenter profiteatur, in publicā lucem educta excutiatur, detractisq; phaleris, deterso q; fuso, nuda cōstituantur ob oculos eorum, quorum animos magnifici nominis ampla specie perstrinxit; quidē, ut animum meum aperiam, nihil aliud in huiuscē laboris elucubratione sequiūs sum, quām ut ad ipsū cūbile veritatis, si qua tamē in Chaldeorū vanitate veritas delitescit, per vera rationis vestigia, & quasi filum peruenirem, corumq; consulerem commodis, qui vita sua ratio-

ā 2 nes,

BIBLIOTECA DAP
ROMA
VITTORIO EMANUELE II

nes, ex hac, quacumque demùm est, Coniectorum vaticinatione suspendere non verentur. Quorum alterum exigebat ex me vita mea genus, & nomen, alterum exercitatio doctrina: ut enim utilitatibus inscruiam aliorum, nostri nominis Religio suadebat, cui me penitus, à reliquis curis abductum, ab ineunte iuuentute deuoui. Ut autem in rerum inuestigatione vera consector, id sanè, cum ipsa Philosophia, non intelligendi maior, quam vivendi magistra; sum Theologia vera sanctitatis, & Religionis Antistes persuadere iam debuit, homini præsertim in utroque genere doctrina, per multos annos, in florentissimis Italia Gymnasiis, cum aliqua, si non ingenij, certè laboris laude versato. Quod autem animum indaganda veritatis studio, non odio partium contrà sentientium, ad hoc scribendi genus adiecerim; satis id magno fuerit argumento, quod Astrologorum nationem semper sum unice amplexatus; quod eorum non paucis quam familiariter sum usus; quod ab illorum nemine sum lacesitus: quod ipse prouocare neminem debo, qui vel inimicos diligere sum paratus. Quocircà si veritatis inquirenda studiu, ad quod natura tacito suasu inducti sumus, si grauiissimi, & plerūque insanabiles errores, quibus infeliciter impllicantur, quicumq; leuissimum hoc artificium sibi questuorum, aliis perniciosum esse voluerūt: si meum instituta vita genus, quod quampluribus prodeesse studet, in re tanta me quiescere otiosè, ac conniuere paterentur, sane quiescerem, & cōniuerem perlubenter: neq; me aut Astrologiam hoc labore vexarem, si qua verà nominis celebritate ducerer, in epissimum sim, si doctrina laudem, ex nugatoria disciplina confutatione potius aucupandam, quam è grauiissimis Philosophorum,

Philosophorum, sanctissimis Theologorum committationibus, quas propediem expedio, expectandam pusem. Neque verò vereri debui, ne temere in Astrologorum offenditatem incederem, vera profitentium, veritatis aperienda cupiditate prouectus. Nam si constare sibi voluerint, in suscepta sententia, quam ipsi verissimā, nos opiniosissimā esse dicimus; exercere nobiscū gratuitas inimicitias prosector nolent, neq; agrè ferent suā doctrinam in bono veritatis lumine collocari: præsertim cum hac ipsa, qua ipsi volunt lege quaramus, & ad Astrologia forū prouocemus: atq; ad eos iudices, qui quoniā expolitione doctrina, mentis aciē exacuerunt, & omnē atatem in nobiliū artiū tractatione posuerunt, decipi, hallucinariq; adeo neutiquā potuerūt; ut quid verè, quid falso, quid verisimiliter in hoc genere dicatur, & cognoscere intelligenter, & iudicare sapiēter nequeant. Caterū permulta sunt, eaq; grauiſſima nomina, quibus hūc qualemcūq; fructū laborū morū debere diutius incolumi officio nō possum. Etenim usuram hanc diligētia repetit à me primū ipsa veritas, cuius numine doctorū hominum studia tum demū optimè cōtinentur, cùm ad eius certissimam normam exiguitur. Requirit sapiētia cupida iuuētus, qua tū videlicet recta via, expeditissimoq; cursu fertur, ac peruolat ad veram sapientiam, cùm incitatū eius impetu, alacritatemq; nulla debilitat, vel retardat iudicij corruptela, vel inanū cura studiorū. Repetit ipsorū dignitas, & existimatio Principū, ac Reipub. moderatorū, quibus magno plerūq; cum ipsorū incommodo, cōmuniſq; salutis non raro exitio Cōiectorū sese callida natio vēditat, comēdat, insinuat, addicit. Repetit ipsa suo iure Reipub. cuius plurimū interest, ut boni Principes malas artes, prasti-

gias falsitatis ciuium societatibus interdicant. Repetit po-
strem facilitas, ac imbecillitas potius imperita multitu-
dinis admirabiliū rerum, hoc est, ludibriorū plerūq; sitien-
tissima, leuisimis præsentim Ariolorum laetata promissis.
Jam verò quod ad clietelam spectat, commendationemq;
laborum meorum, quonā potius utar præsidio, quam tuo,
Jacobe Cardin. Ampliſ. cuius singularem prudentiam,
consilium, integritatem, animi magnitudinem summis
Pōtificibus, maximisq; Principibus domi, militiæq; pro-
batam, omnes ordines, omnes nationes aquè cōmandant: Te
Italia ad bellū cōtra Turcas pro Christiano nomine tertio,
ac quartio proficiscentem incredibili benevolentia est prose-
quuta: Te Pannonia Pōtificij exercitus vigilantisimum
curatorem etiam nunc celebrat: Te Germania grauiſſima
pericula pro Christiana Repub. fortiter adeunē, ſuspexit.
Conſans tuus, firmiſſimusq; animus in diffiſillimis belli
temporibus, ipſos etiam Christiani nominis hōſtes admi-
ratione defixit. Integritatem tuam, & fidem ditionis Ec-
clēſiaſtica Quæſtura declarauit, Pietatem, & Religionem
cōprobauit templorū Edilitas: charitatem erga hanc Vr-
bem testatur publicorum horreorū procuratio, quibus com-
munis annona certiſſima ſubſidia continentur: & Roma
affluens rerum omniū ubertate fælicitas: diligētiam, & ſe-
dulitatem in tractandis publicis, priuatīſq; negotiis oſten-
dunt & nocturna vigilia, & quotidiani labores tui. Per hos
quasi gradus ad celsiſſimam omniū ordinum cōmendatio-
nem enectum te Paulus V. Pontifex & optimus, & ma-
ximus, ſuaq; merito fælicitatis, ac virtutis immortalitate
digniſſimus, qui nusquam virtutem eſſe ſine honoris com-
mendatione patitur, in auguſtiſſimā Purpuratorū Patrum

Collegium

Collegiū magno Christiana Reip. bono, & incredibili huīus
Urbis gaudio asciuit, tantaq; auctum dignitate in iisdem
ad huc muneribus detinet, ut difficile iudicatu sit, virūm
optimū, ac sapiētissimū Pater maiora nobis compararit
præsidia fœlicitatis, an insignia quasierit dignitatis tuae.
Quare cū nunquā Reip. cura te deserat, quam circū te
circūspicis semper, non possunt nō gratissima tibi accidere,
qua pro Reip. salute, ac commodo conferuntur in medium.
Accedit & doctrina multiplex, & acerrimum taliū rerum
iudicium tuum, & magnis tum Philosophia, tum Ma-
thematiča præsidiis instructum ingenii, quod tibi facilem
aditum ad omnē laudem per nobilium spatio Philoso-
phorum, ad omnes sapiētia penetrales fontes, in publico hoc
Gymnasio, me etiā duce, & admiratore aperiūisti: qua quidem
sapiētia sicut te errare non patitur, sine cū publica
comoda moliris, siue cū amoliris incōmoda; sic tu tantæ
Nutricis alumnus minimè patieris, per hanc nugatoriam
vaticinatiū leuitatem, alios errare, quorū utilitatibus
quām diligētissimē prospectū, ac cōsultū nunquā non
curas. Deniq; qui tuo exēplo docuisti non foriū a cōspi-
ratione siderum, sed legitima suffragatione virtutum, non
astrorum vi, sed iusta meritorum postulatione parari ho-
nores: quiq; in maximis rebus gerendis quanto plus cor-
data consilia, quām stellarum placita valeant, re, &
factis quotidie demonstras: leges sine dubio libent, ac prono
animo eorum lucubrations, qui id ipsum Physicis, &
Astrologicis rationib; probandum suscepérunt. Vale.

P R A E F A T I O

PRÆFATIO AVCTORIS AD LECTOREM.

AM audiē plerique omnes præsensiones futurorum expetimus, adeoque cæca cupiditate persequimur genus omne diuinationis, nulla ut sit tam delira anus, nullum tam insanum somniantiū ludibriū, nullum tam brutum animal, quod aliquid portendere aliquando non videatur. Calceus sinister pro dextro indutus, abruptio corrigiat, offendit pedū non modò vulgo, sed etiam summis viris religioni fuere. Hinc S. August. lib. 2. de doctrina Christiana, cap. 20. [His adiunguntur millia inanissimarum obseruationū, si membrum aliquod salierit, si iunctim ambulantibus amicis, lapis aut canis, aut puer medius interuenerit: atque illud quod lapidem calcant tamquam diremptorem amicitiat, minus molestum est, quam quod innocentem puerum colapho percutiūt, si pariter ambulantibus intercurrit. Sed bellum est quod aliquando pueri vindicantur à canibus: nam plerumque tam superstitioni sunt quidam, vt etiam canem, qui medius interuenerit ferire audeant non impunè: namque à vano remedio citò interdum ille percussorem suum ad verum medicum mittit. Hinc sunt etiam illa, limen calcare cum ante domum suam transit: redire ad lectum, si quis dum se calciat sternutauerit: redire domum, si procedens offenderit, &c.] Apes suprà castra forte fortuna glomeratas prosperam Druso cōtra Germanos pugnam prænotasse, & muscas poculis, dapibūisque Romanorum militum

tum insidentes Traiano Cæsari mortem significasse putatum est. Creditum præterea mures, qui Lauinei clypeos arroserunt, Marsycom bellum indicasse, & sicum in Capitolio enatam eversæ Romanæ pudicitiae prodigiū habitum fuit; quin Caius Marcus, vir in Romana Republica clarissimus, asello, qui reiecto pabulo ad aquam cucurrit, triste aliquid sibi notari existimauit. Quid Fauni vxor? nonne furore diuinantis auctoritatem sibi cœciliauit? & Carmen-ta, id est, ut Plutarchus in Romulo interpretatur, carens mente nonne Vatis item fidem apud Romanos rerum Do-minos obtinuit? Quid de auium loquar volatu, cantu, pa-stu, tripudio, solistimo, quibus res publicæ & priuatæ pu-denda superstitione antiquitus administratæ fuerūt? Quid de pecudum extis, & extispicina re omnino vanissima, que non solùm rude vulgus, sed multorum etiam sapientium animos occupauit? In tam cœca humanæ mentis agno-scendi futuros euentus cupiditate nil mirum Astrologiam etiam rem totam fallaciis, & præstigiis confictam apud multos reperisse fidem. Cum enim futuroru amplissimam præfagationem profiteatur, nullo illa quidem rationis du-etu, sed eius qua flagramus omnes anticipandi futura cu-piditatis inuitatu se in hominum animos insinuavit; nec minimam ei dignitatem atque auctoritatem auxerunt & illa Astrologorum prædicta, quæ magna mortalium ad-miratione aliquando vera euaserunt. Nam quemadmo-dum ij qui totum diem iaculantur, collimant aliquando, & qui talos iaciunt Venerem nonnunquam reddunt, sic Astrologi inter innumera, quæ quotidie effutiunt, aliqua interdū vera fundunt, quæ etsi casu quidem vera fuerunt, magno tamen errore putatum est ab Astrologia trahere veritatem. Quare ars vanissima in multorum animos altè descendit, que mox ab Astrologis multis confirmata frau-dibus, & mēdaciis, plus auctoritatis habuit, quam publica
é priuatā

priuatáque commoda postulassent. Et sanè quotusquisque est, qui non intelligat, quas excitare possint in Republica seditiones Astrologorum præfigia de Principis vita, & morte, de conmutatione Imperij, de bellorum exitu, quantum Mathematici detrahant de Principis auctoritate, quem malignis ortum stellis, rudem, & stolidum, infelicem, infecundum esse prædicunt; quos in eum cire motus possint, quādo nouis priuatisque hominibus summam rerum sponiore cœlo promittunt? Non sunt hæc accersita longius: expertus est Galba Astrologorum tumultus, quem Ottho Imperio & vita spoliauit vrgentibus (inquit Cornelius Tacitus) Mathematicis, dum nouos motus, & clarum Ottōni annum obseruatione syderum affirmant. Expertus apud Hispanos Alphonsus Rex octauus; aduersus quem Astrologorum prædictis Abeldelmenus filius cuiusdam siguli excitatus, Regno potitus est: Expertus est Iustinianus, quem Leontius à Paulo Monacho Astrologo nobili ad spem imperij creatus è summo humanarum rerum fastigio deiecit, & amputatis manibus in Chersonesum relegauit. Expertus est Muleaset Tuneti Rex à filio regno priuatus Mathematicis auctoribus & dueibus. Denique bello Cimbrico Athenio Cilix seruus Astrologiæ præsidio eorum qui rebellarunt Dux & Antesignanus fuit, & Michaël Balbus apud Leonem Imperatorem Comes domesticorum cùm ab Astrologo quodam cognouisset Imperatoria se genesi ortum, aduersum Leonem coniurare, cùmque è viuis tollere non dubitauit.

Neque verò minus priuatis Ciuiibus, quam Principibüs viris perniciosa Genethliaca contagio est. Obuiat cuique sunt clarissimorum Ciuium neces, quibus in potentiorum suspicionem adductis postremi exitij Astrologorum vaticinia causâ fuerunt. Nam Tiberius Cæsar, vulpes illa calidissima, qui fraudibus semper & dolis necebat omnia,

omnia , perspectis præcipuorum Romanorum Ciuium natalitiis ex astris omnes è medio sustulit , quos aurigantibus stellis ad imperium peruenire posse compererat , vni Galbae pepercisse fertur , quòd serum illi & breue imperium cœlum polliceretur . Caius Caligula quem natricem populi Romani Tiberius appellare solitus est , cùm sibi necem instare à Sulla Mathematico accepisset , quantum fudit crux ? quantas edidit strages ? quanto sanguine populo Romano stetit illud vaticinum ? Iam verò Antoninus Caracalla quām infensum habuit Macrinum copiarum Præfectum ? eo solūm nomine quod ad imperium stellarum ductu ferri Mathematici affirmabant . Quid attinet Neronis vel Claudiij tempora percensere ? quibus temporibus Babilo Astrologo monstrante in letissima quæque Reipub . capita desauitum est . Quid Ægypti præterea Reges commemorem , quos inspectis nascientium genituris , omnes illustribus & regiis ortos stellis necare solitos accepimus ? Quid causæ fuit cur Domitianus Metium Pomposianum interemerit ? nisi quia Imperatoriam genesim habere vulgo ferebatur ? Nihil est necesse ad Indos oratione transire , apud quos , qui malignis oriuntur astris , eos ab ipsis parentibus per summam barbariem solitos interfici legimus .

At nihil de Principe , nihil contra Principem loquantur Astrologi ; tamen eorum prædicta societatem generis humani labefactant , soluunt enim necessitudines natura ipsa conglutinatas , soluunt amicitias sanctissimis firmatas legibus , dissuunt uno verbo humani generis societatem . Putásne posse illum quietis partem vllā capere , cui Astrologus prædixit occultas imminere insidias , impendere grauissimas calamitates ? Suis ne se pernittat amicis ille , cui Cardanus lib . de reuolutione c . 7 . prædixit amicorum fraudes , prodiciones , insidias ? Quo animo viuet maritus il-

le cum vxore in cuius genitura vagos concubitus, incestus, adulteria, Astrologus vidit? Diligētne vnquam pater eum filium, quem Cardanus lib. 2. de iudicio geniturarum c. 13. ostendit ex adulterio genitum & ferētne quispiam æquo animo liberos, quos idem Cardanus c. 8. eiusdem lib. docet natos in familiæ dedecus, in domus excidium? Eāmne ducet vllus vxorem, quam Genethliacus plures habituram viros pronunciauit? degētne cum viro vxor, quem Cardanus lib. centum geniturarum, genitura 42. vaticinatur imperfectum vxorem? Quanto odio persecutus est Guido Maltrauersus Comes Patauinus Nicolaum filium, quem Iambonus Astrologus perniciosum fore Patriæ confirmavit? Potestne quispiam legere, quæ Iulius Firmicus scribit li. 7. Matheskos, c. 9. de filiorum cum parentibus dissidentium genituris c. 18. de coniugum dissidiis, c. 20. de genituris eorum, qui vxores, fratres, parentes imperfecturi sunt, sine magno domesticæ tranquillitatis & pacis incômodo? Potestne Alexander Medices nō infensus esse propinquis omnibus, cui Basilius Mathematicus prædictum necem à propinquis imminere? O præsens humanæ benevolentiae venenum! ô formidabilem priuatæ & publicæ rei peccitantiam!

At monerent Astrologi vera, haberemus illis gratiam, nunc verò tam sçēpe mentiuntur, tam rarò vera prædicunt, tam incertum est tempus, quo vera, quoue falsa denunciant, tam rarò & fortuitò veris vaticiniis aspergunt mendacia, ut ad tollendas amicitias, ad ferenda odia, ad interrumpendam benevolentiam eorum prædicta valeant plurimū; ad prudentiam, ad tuendam vitam, ad pericula declinanda ne minimum quidem afferant adiumentum. Nā cùm animus vera à falsis præfigia, nulla internoscat nota ex lubrica & inconstanti arte, temeritas quidē plurimū, prudentia verò nihil proficere potest.

Plus

Plus satis habemus rixarum & inimicitiarum è sublunaribus causis, nihil est cur è cœlo formitem dissensionum, & materiam litium accersamus. Cur falsis præsagiis odia magis accendimus, quæ veris causis excitata relinguere oporteret: parum scilicet contentionum inter mortales est, aliunde etiam, & è cœlo petendæ erant.

Neque verò quicquam adiuuat causam, quòd hoc loci Mathematici respondere solent, nihil secertò pronunciare, sed probabiles & verisimiles sequi præsagitiones, quibus nemo ita permoueri debet, vt propterea vel insidias alicui struendas, vel humanam deferendam societatem, vel naturæ iura sibi reuellenda putet. Quod si quis tamen Genethliacis prædictionibus, quibus cautor fieri debebat, in aliorum perniciē abutatur, id non Astrologiæ vertendum esse vitio, sed hominum improbitati tribuendum, quæ sapissime saluberrimas quásqueres & disciplinas in multorum perniciem exitiūmq; conuertit. Nihil, inquam, hæc aut Astrologiam; aut Astrologica præsagia vindicant. Verbis enim Mathematici probabiliter se loqui profitentur, re, & factis in eo sunt toti, vt sua vaticinia verissima esse ostendant, id enim agunt, id experimentis contendunt, tam certa esse Astrologorum placita, quām certum est scamonea solui aluum, rhabarbaro subduci flauam bilem, veneno eripi vitam. Nullus reperitur, qui suārum prædictionum eleuet fidem, aut extenuet veritatē, contrà inuenias omnes, qui sua prædicta sarta & recta esse velint. Sed demus eos loqui ex verisimili ratione, nihil certi, aut constituti prædicere; nōne ex huiusmodi vaticiniis, quibus quotidie nobis occultas inimicitias, clandestina odia, domesticorum fraudes, amicorum insidias prædicunt, resident in animis nescio qui aculei, qui diu noctuque nos pungant? nōne remanent suspicionum quidā fluctus, quibus huc illucque agitati sic inter domesticos &

cognatos viuimus ut inter hostes nobis versari videamur,
sic inter homines degimus ut inter immanes belluas nos
periclitari putemus? ubi de vita, de morte, de honore, de
inuria agitur, leuissimæ etiam suspiciones grauissimas ini-
micitias accendere consueuerunt Quid Caium Caligu-
lam impulit, ut Longinum Cassium Asia Proconsulem vi-
rum in Rep. Rom. longè clarissimum è medio tolleret?
nōne leuis affectati imperij suspicio? abigantur licet hu-
iusmodi suspiciones, & amendentur longissimè, nōne
redeunt tamen identidem, & recurrunt dubitationes que-
dam de fide vxoris, de charitate filiorum, de amicorum
benevolentia, de studiis Ciuium, de voluntate Principis,
que societatem humanam si minus funditus cuertunt, cer-
te magnopere laxant.

Non longum faciam. Aut Astrologi volunt sibi fidem
haberi cùm nobis aliquid enuntiant, aut minus. Si fidem
postulant eorum prædicta, ea omnia incommoda pariunt,
quaæ haec tenus commemorauimus: si nulla est illis adhi-
benda fides, non egerūs corum præstagiis; vanus est omnis
corum labor, quem in exponendis genituriis suscipiunt.

Iam vero quid commemorem artes, quibus huius disciplinæ homines ex imprudentioru Ciuium loculis pecunias
eradunt? Rectè sancte Phauorinus Philosophus totum hoc
præstigiarum atque officiarum genus dixit commentos
esse homines ærufatores, cibum, quæstumque ex mendaciis captantes. Scite & Ennius:

*Quibus diuitiis (inquit) pollicentur, ab his drachmam petunt,
De his diuitiis deducant sibi drachmam: reddant cetera.*

Quid loquar de veneficiis, quibus Genethliaci genus
humanum insciunt? non enim temere iuris prudentes lib.
2. Codicis eodem tit. de Maleficiis & Mathematicis, præ-
claras sancte leges sanxerunt: sed ea de causa quod vix vlu-
lum Astrologorum huiusmodi labis immunem existi-
marent.

ment. Quin Ptolemæus ipse Astrologorum Magister lib. primo de iudiciis, c. 3. acriter in suos Genethliacos inuchitur, quòd Astrologiæ quasi sifario magicas artes aliasque innumeræ pestes obuident.

Quid dicam de infamia, qua totum hoc genus hominum apud omnes gentes semper laborauit, abundéne declarat quàm salutaria mortalibus sint Astrologica præfagia?

Nec politicis modò humanisque rationibus aduersatur Genethliaca, diuinæ etiam res pari temeritate pessundat. Nihil est tam diuinum, nihil tam supra naturam exageratum, quod naturalibus causis, & cœlo non subiiciat. Nihil est à Deo tam arcano consilio factum, quod non affirmet ab astris profectum, nihil reperitur aut religione tam augustum, aut veneratione tam sanctum, quod Albulmazaris non violarit impietas; quod Bonati non labefactarit temeritas, quod Chebinzij non contaminarit illuies, quod Cardani non polluerit improbitas. Profitentur quidem Mathematici nihil se de Religione disputatione, sed eorum libri nullo discrimine diuina simul & humana perturbant. Nam vt prætermittam quod Abram Iudæus anno Domini 1465. clarus per ea tempora Astrologus ex coniunctione Louis & Saturni in signo Piscium non dubitauit affirmare Iudæis breui affuturum Messiam, ratus nimurum Astrorum vi non Dei consilio humani generis Seruatorem prodicatum in lucem; vt sileam de Rabi Lemlæo; qui anno 1500. ex Astrorum congressu aldeo affirmata prædictum aduentum Messiae, vt Iudei cuerterint furnos, quos ad panes azymos pinsendos more gentis paratos habebant, certissimi anno insequenti Hierosolymam se reversuros. Ut alia denique huiusmodi præteream, quibus referti sunt Arabum libri, nonne receptum apud Mathematicos est, non plures quàm sex Religiones esse posse? Iupiter

piter(inquiunt) Religionem significat aliam atq; aliam ex complexu cum alio atque alio Planeta , cùm autem sint sex præter Iouem Planetæ , sex dumtaxat species Religionis esse possunt. Nónne Christianam Religionem à Deo institutam, à Deo miraculis confirmatam, referunt in eam coniunctionem , quæ fuit parte 6. Arietis sex annis ante Christi Domini natalem , aut in eam , quæ hanc 20. annis antecessit in postrema Cancri parte? Vtinam apud Arabes solum Christiani nominis infensissimos hostes hæc legerentur , utinam non extarent in eorum etiam libris qui Christianam Religionem profitentur. Quid Cardanus lib. de supplemento Almanach. cap. 22. [Lex Iudaica (inquit) est à Saturno vel eius stella, vel potius vitroque, Christiana à Ioue & Mercurio , Mahumeti à Sole & Marte æ qualiter dominantibus , vnde iustitiam custodit , verùm cum impietate & crudelitate magna. Idololatria à Luna & Marte. Soluitur autem vnaquæque lex à suo contrario. Saturnum debellat Iupiter auctoritate, & Mercurius ratione. Iouem & Mercurium debellat Mars , non audiens rationes, & sauiens contra auctoritatem. Martem & Solem debellant Saturnus & Venus, hæc lasciuia, ille dolis. Martem & Lunam Sol & Iupiter destruunt auctoritate, dignitate, & veritate. Ob hoc Christiani erigite capita, qui potest capere capiat.] Hæc Cardanus Astrologorum Magister. Iactent nunc Genethliaci se nihil de Religione pronunciare , occulant nefariam impietatem , quam pectori gerunt, condant venenum quod in sacra ac diuina in tempore promant; deprendentur Deo auctore eorum consilia, detegentur fraudes , quibus humana æquè ac diuina confundere moluntur. Quis ignorat Prophetarum vaticinia , vim miraculorum ab Astrologis in astra referri? Manilius libro 5.

Quos potius fingat ortus, quam templa colentes,

Atque

*Atque auctoratos in tertia iura ministros,
Diuorumque sacra venerantes numina, voce
Penè Deos & qui possunt ventura videre.*

Idem Hieron. Cardanus lib. de iudiciis Geniturarum , c.i.
[Iupiter (inquit) in nona Christianis sacerdotia pollicetur,
vera somnia sacrorum scientiam.] Rursus infrà:[Venus(in-
quit) in nona facit diuinos sacerdotes magnos , præstat
somnia verissima.] Ne morosior sim , omnia Christianæ
Religionis mysteria à Dei filio in hominum salutem in-
stituta Mathematicis rationibus impiè & nefariè con-
cludunt.

Tot tantisque malis obuiam sèpiùs itum est publica
potestate grauissimisque Principum decretis. Pulsì enim
Vrbe , & Italia fuerunt Mathematici frequenter. Ars ipsa
Genethliaca grauioribus pœnis interdicta fuit , non raro
in eos seuerè animaduersum est , qui huiusmodi artem ex-
ercebant. Cæterùm seueritas Principum facere potuit , ne
publicè malum grassaretur , ne occultè sœuiret facere non
potuit. Pulta enī Vrbe , & Italia tanta pestis remansit in
hominum animis , & eiecta ex Rep. non exulauit à menti-
bus Ciuium , sed proposita pœna abstinuit à publico , late-
brásque sibi quæsuuit , delituit enim intra seditiones
Ciuium arcana consilia apud homines , quos te familiari
destitutos , vna vel alienæ hæreditatis , vel opulentí matri-
monij , vel Reip. commutationis spes sustentabat. In do-
mibus Principibus infensis , in ædibus ære alieno oppigno-
ratis , denique in facinorosorum hominum penetralibus
restitit , è quibus nullis vnquam Principum decretis extur-
bari potuit sic prorsus , ut Rom. historiæ clarissimus auctor
scribere potuerit de Genethliacis . [Genus hominum poté-
tibus infidum , sperantibus fallax , quod in Ciuitate nostra
& vetabitur semper , & retinebitur ; ita planè res habet . nisi
Principum decretis accesserint sapientum disputationes ,

quæ ex hominum mentibus certissimis, firmisque conclusionibus exturbent Astrologiam, semper illa verabitur, & retinebitur. Hydra enim est multorum capitum, quorum uno reciso, multa succrescunt, & renascuntur; si unum auferas, statim aliud sufficitur, & hoc amoto supponitur aliud; extingui denique non potest ferro, nisi ferro opem ferat ignis sapientia, nisi quod ferro resectum fuerit absu-
mat flamma doctrinæ.]

Omnes adeò, qui literis valent, deberent saluberrimis legibus à Principibus pro incolumitate Reip. de hac abo-
lenda peste sapienter latè opem ferre. Nam quæ cura san-
ctior? quod studium magis salutare? quæ honorificentior
disputatio, quam quæ hominum genus in libertate asserit,
Religionē, & pietatem ab impio stellarum dominatu vin-
dicat, quæ facinorosorum hominū fallacias detegit, quib.
ciuiles motus ciere solent; quæ sacris diuinisq[ue] mysteriis
venerationem Deo Opt. Max. cultū & auctoritatē reddit?
Ipse etiam quanquam ab ingenio & doctrina imparatissi-
mus, rei tamē cōmotus indignitate, studio publice vtilita-
tis excitatus ad demoliendas Astrologiæ principes arces
accessi. Multi mihi audití huius disciplinæ Magistri, per ea
præsertim tempora, quib. Philosophorum scita lectissimæ
iuuentuti Italiæ, Germaniæ, Angliæ, in Principe Vrbe Ro-
ma trādidi, clarissimos eiusdem Professores Romæ, Nea-
poli, Mediolani, in Sicilia mihi licuit cōsulere, diu in Roma
Collegio illud Mathematicæ disciplinæ oraculum mihi
patuit, Christophorus Clavius, qui omnes Mathematicæ
partes arctissimè complexus, vnam Genethliacā tanquam
Mathematicæ futile putamentum constantissimè semper
auerteratus est; omnia mihi adira delubra, è quibus Geneth-
liaci imperitæ multitudini cōsuererūt responsa rediderūt
contemplari per otium licuit arcana Tripodas, è quibus va-
ticinantur populo: inspexi monstræ & iurania ludibriæ, quæ
Mathe

Mathematici totō cœlo commenti sunt : quare cūm præter ea, quæ de vi Solis & Lunæ Physici docent, quorum alterum ad Septentrionein , tum ad Meridiē cursum infle-
ctens quatuor anni tempora, & ea quæ his temporibus gi-
gnuntur efficit , altera crescendo , & decrescendo ciere
maria , implere conchylia , leuare morbos , commouere
tempestates , & alia id genus præstare solet omnia , quæ
de syderum potestate Genethliaci trādunt , conficta esse
animaduertissem, ad fallenda rudiorum ingenia , haud
ferendā mīhi existimauit tantam fīngendi licentiam in
publicam priuatāmque perniciem. Ergo Astrologia diui-
na & quæ ac humana pessundat. Nos nulla tācti religione
finemus illam impunè debacchari? Errore plerique capti
post Astrologicas obseruationes insaniunt , nos patiemur
eos vana somniantium deliramenta sēctari? Non patie-
mur profectō , sed reuocabimus quoscumque poterimus
ad lucem veritatis, detegemus huius disciplinę vanitatem,
detrahemus illi laruam , quæ hāctenus tam multos fefel-
lit , & pro ea quam hominibus debemus , charitate , pro
syncræ veritatis studio, quod viginti & quatuor iam an-
nis in præcipuis Italæ Academiis professi sumus, pro vitæ
instituto , quod ab ineunte ætate suscepimus , iuuandi
quam plurimos , dabimus operam Deo bene iuuante , vt
in posterum neminem fallere Astrologiæ præsagia pos-
sint.

Et quorum , dicet aliquis , auctoritate tanta incunda
disputatio est? Aristotelis in primis , Hippocratis , & Ga-
leni , quorum vberrima & fœlicissima ingenia quæcum-
que Genethliaci è cœlo , ex astris deducunt , è proximis
& coniunctis causis oriri euidentissimis rationibus euin-
cunt. Cūm enim de humani corporis temperamento præ-
cipua lis sit, quodd Astrologiæ genitalibus astris nostri cor-
poris constitutionem , quasi habena quadam gubernari

contendant, & animi mores sequantur corporis tempore-
mentum, nos verò à sublunaribus causis corporis con-
stitutionem pendere putemus, non alios huius litis magis
idoneos iudices facere potuimus, quam Philosophiæ, &
Medicinæ Magistros Aristotelem, Hippocratem, Galen-
num, quorum doctrinam constantissima omnium Aca-
demiarum, omnium gentium, omnium ætatum, omnium
temporum consensio comprobauit. Cæterū ne Philo-
sophorum, Medicorumque tribunal quantumuis æquum,
tanquam alienum Mathematici excipient, ad extre-
mum in Astrologiæ foro Genethliacos conueniemus.
& Claudium Ptolemaeum, aliósque Astrologiæ princi-
pes Magistros huius causæ testes, iudices & arbitros
decernemus, quorum iudicia ne ipsi quidem Mathematici
improbare queant.

Breuitérne an copiosè differendum: breuiter, & copio-
sè; breuiter quidem, quia non persequemur omnes Astro-
logorum ineptias, sed solùm præcipua quædam capita,
vnde omnis hæc ars velut è fonte promanat. Copiosè ve-
rò, quia singulæ rationes pluribus argumentis firmabun-
tur, ut stabilem firmumque mereantur assensum. Neque
enim tantam rem ita iejunè, angustèque tractare debui-
mus: ut si vna aut altera ratio claudicare videatur, totis
titubatum castris putetur, si vna, aut altera ratiocina-
tio rimas agere credatur, tota ædificatio existimetur ruc-
re. Multa nobis Philosophy, multa Medicina, mul-
ta ipsa Astrologia aduersus Genethliacam vanitatem
suppeditat. In tam fœcundis sapientiæ noualibus, cu-
ius stylus arescat, aut cuius potius non exuberet inge-
nium?

Atque hæc initio me præfari oportere intellexi, ut sta-
tim lector præ oculis haberet, quæ sibi sint ex hisce li-
bris expectanda. Nam de stylo nihil aliud habeo dice-
re,

re, nisi me quantum per facultatem licuit, operam de-
disse, ut neque plus nimio barbarus esset, ne in politiorum
Musarum incurreret odium, neque ad Ciceronis
lychnos exquisitiū elucubratus, ne Philosophicæ quæ-
stiones eas Rhetorum pompas & phaleratam illam ora-
tionem accenserent, quam veritatis venatori re-
spuendam esse docent, & præcipiunt sapien-
tes. His igitur hoc modo propositis ac
delibatis, sic aliquando, propitio
Numine, ad disputan-
dum ingredior.

13

LITE

MARITIMI

0254A

LITTERÆ ADMODVM
RD^L IN CHRISTO PATRIS
P. CLAVDII A QVAVIVA Societatis
IESV, Præpositi Generalis.

CVM libros quinque contra Astrologos coniectores, P. Alexandri de Angelis, Societatis nostra Theologi, Tres eiusdem Societatis, quibus id commisimus Theologi recognouerint; ac in lucem edi posse probauerint, facultatem concedimus, ut typis mandentur; si iis, ad quos pertinet, ita videbitur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus. Romæ 13. Febr. 1614.

CLAVDIVS A QVAVIVA, Societatis
IESV Præpositorus Generalis.

Facultas R. P. Provincialis Societatis IESV,
in Prouincia Lugdunensi.

ANTONIUS SVFFREN Provincialis Societatis IESV, in Prouincia Lugdunensi, iuxta Priuilegium eidem Societati à Regibus Christianissimis Henrico III. 10. Maij 1583. & Henrico IIII. 20. Decembri 1606. & Ludouico IIII. nunc regnante, 14. Feb. 1611. concessum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab eiusdem Societatis hominibus compositos, absque superiorum permissione imprimat: permittit Horatio Cardon Lugdunensi Bibliopolæ, vt librum qui inscribitur, *In Astrologos coniectores libri quinque, Auctore Alexandro de Angelis, in Collegio Romano Societatis IESV, studiorum Prefecto,* ad sex primos annos imprimere, ac liberè diuendere possit. Datum Lugduni die 22. Septemb. 1614.

SVFFREN.

APPRO

APPROBATIO.

JOANNES CLAVDIUS DEVILLE, in Sacra Theologia Magister, & diuini verbi Prædicator, in sancti Pauli Lugdunensis Canonicus, atque in hac Lugdunensi Diœcesi Librorum Censor designatus: fidem facimus nos hosce *Libros in Astrologos coniectores à Reuerendo Patre Alexandro de Angelis, Societatis I E S V editos, euoluisse*; cōsque singulare mentis acumine, firmarum rationum pondere, multiuga eruditione, ac cum fide Catholica, Apostolica & Romana ex toto conspiratione perspicuos, nactos esse. Lugduni apud S. Paulum Non. Nouembri, M. D C X I V.

IOANNES CLAVDIUS DEVILLE.

R. D. D. Thomae de Meschatin la Faye, huius libri
imprimendi facultas.

THOMAS DE MESCHATIN LA FAYE, Comes, Canonicus & Camerarius Ecclesiae Lugdunensis, & Vicarius Generalis in Archiepiscopatu Lugdunensi: Liber qui inscribitur, *In Astrologos coniectores libri quinque, Auctore Alexandro de Angelis, in Collegio Romano Societatis I E S V, studiorum Prefecto*, ut in lucem edatur, facultatem concedo. Lugduni die 14. Nouemb. 1614.

MESCHATIN LA FAYE.

IBRVM hunc, inscriptum, *In Astrologos coniectores libri quinque, Auctore Alexandro de Angelis, in Collegio Romano Societatis I E S V, studiorum Prefecto*, ab HORATIO CARDON Bibliopola Lugdunensi in lucem dari permittimus: simul, ne quis citra factam ei ab ipso potestatem, denuo excudat, interdicimus. Datum Lugduni die 14 Nouembri 1614.

SEVE.

SUMMA

S V M M A P R I V I L E G I I A
Christianissimo Galliarum Rege concessi.

V D O V I C I XIII. Galliæ & Nauarræ Regis auctoritate lanicitum est, atque patentibus Literis cautum, ne quis in Regno suo, aliisve locis ditioni suæ subiectis, intra proximos annos decem, à die impressionis primæ inchoandos, ac numerandos, excudat, vendat, excudendum, vendendumque quoquis modo & ratione conetur librum, qui inscribitur, *In Astrologos coniectores libri quinque*, *Auctore Alexandro de Angelis*, *in Collegio Romano Societatis I E S V, studiorum Praefecto*, præter Horatium Cardon Bibliopolam Lugdunensem, aut illos, quibus ipsem et concesserit. Prohibitum insuper eadem auctoritate Règia omnibus suis subditis, eundem librum extra Regni sui limites imprimendum curare, vel quempiam, vbi cumque fuerit, ad id agendum impellere, ac instigare, sine cōsensu dicti Horatij Cardon. Idque omne sub confisctione librorum, aliisque pœnis originali Diplomate contra delinquentes expressis. Datum in Fonte-Bellaquo, die 25. Octobris, anno millesimo sexcentesimo decimo quarto.

De mandato Regis,

Signatum

B R V L A R T.

ELENCHVS LIBRORVM
ET CAPITVM OMNIVM QVÆ
TOTO HOC OPERE IN ASTROLOGOS
 conjectores continentur.

L I B E R P R I M V S.

De cœli actione in hæc inferiora generatim.

CAPVT I.		<i>MNES stellas lumine esse præditas.</i>	<i>pag. 2.</i>
II.		<i>De potestate cœli in subiecta corpora.</i>	3.
III.		<i>Lumine solo cœlum efficit quatuor primas qualitates.</i>	5.
IV.		<i>Omnis cœli lumen per se vim habet caloris.</i>	6.
V.		<i>De arcans cœli virtibus.</i>	ibid.
VI.		<i>Motum cœli non pertinere ad hoc usque infinita, &c.</i>	13.
VII.		<i>Non omnia que cœlo continetur sua à cœlo pendere, ut eo non agentie, nihil agere possint.</i>	15.
VIII.		<i>De elementorum conseruatione.</i>	19.
IX.		<i>Materiam non præparari ad formas à cœlo solo.</i>	20.
X.		<i>Specifica effectuum naturæ non proueniunt à cœlo.</i>	22.
XI.		<i>Quæ rebus adueniunt, non aduenire à cœlo, &c.</i>	23.
XII.		<i>In rerum procreatione nullas esse cœli partes.</i>	26.
XIII.		<i>De cœlo inanimo.</i>	ibidem
XIV.		<i>Causas sublunares non esse omnes cœli instrumenta.</i>	28.
XV.		<i>Formas substantiales non esse à cœlo.</i>	29.
XVI.		<i>Omnium corporum temperamentum à primis qualitatibus ducere originem.</i>	33.
XVII.		<i>Rerum effectus mirabiles non commode ab Astrologis referri in astra.</i>	41.
XVIII.		<i>Vnde rebus sympathia & antipathia?</i>	43.
XIX.		<i>De criticis morborum diebus.</i>	47.
XX.		<i>De pestilentia, & morbis popularibus.</i>	58.

L I B E R S E C V N D V S.

De conceptu, & fœtu.

CAP. I.	A	<i>Stra non animum, sed corpus afficere: si afficiunt.</i>	<i>59.</i>
II.		<i>Philosophis porius, & Medicis credendū quam Mathematicis.</i>	61.
III.		<i>Ex astrorum, que conceptui presunt, solo congressu, nihil de fœtu posse discerni.</i>	63.
IV.		<i>Astrologi non obseruant, nec obseruare possunt futura omnes causas.</i>	67.
		<i>Que</i>	

V.	<i>Quæ de parentum stellis Astrologi communis curuntur.</i>	69.
VI.	<i>Cur filij similes parentibus.</i>	70.
VII.	<i>Desexus diversitate.</i>	78.
VIII.	<i>Fœtus ab alimento potius quam à stellis penderet.</i>	80.
IX.	<i>Quæ matris uterum gerentis accidentia, afficiunt & freuent.</i>	82.
X.	<i>Monstra non posse ad astram reuocari.</i>	83.
XI.	<i>Ratid quæ secundum Astrologos fœtus stellis respondet.</i>	89.
XII.	<i>Egregium Astrologorum signum.</i>	ibid.

L I B E R T E R T I V S.

De natali, & partu.

C A P. I.	<i>Liberum arbitrium ex omnium gentium consensu.</i>	92.
II.	<i>Humanas mentes syderum potestati non recte subiici.</i>	95.
III.	<i>Altera ratio ex fine.</i>	97.
IV.	<i>Tertia ratio ex dominatu mentis in corpore.</i>	98.
V.	<i>Postrera ratio ex Dei prouidentia.</i>	101.
VI.	<i>Astrologos ignorare stellas que conceptui praesent.</i>	102.
VII.	<i>Astrologos ignorare veram natalis horam.</i>	104.
VIII.	<i>Ea, qua à pluribus transfiguntur, non posse ex unius horoscopo coniuci.</i>	105.
IX.	<i>Nec plures horoscopos satis esse ad praedicendum.</i>	107.
X.	<i>Quæ de coniugis effigienti Astrologi pugnantia.</i>	109.
XI.	<i>Alter Astrologorum error.</i>	110.
XII.	<i>Nec et plurimum coveniunt que sunt ex astris.</i>	ibid.
XIII.	<i>Omnia, de quibus Astrologi valetinari solent ex syderum duclu, pendere à causis sublunariis.</i>	111.
XIV.	<i>Parentum, & obstericis sedulitate mutari temperamentum, quod puer è stellis habuit.</i>	112.
XV.	<i>A vietu magis quam ab astris temperamentum pendere.</i>	116.
XVI.	<i>Plus labores valere ad inendum vel mutandum corporis temperamentum quam Astra.</i>	119.
XVII.	<i>Sedes, & domicilium magis, quam astra, afficiunt temperamentum.</i>	123.
XVIII.	<i>Quid consuetudo & usus aduersus astrorum vim possint.</i>	125.
XIX.	<i>Meditamentorum vim, & Medicorum peritiam cum Astris pugnare.</i>	129.
XX.	<i>Cajum non coherere cum Astrologorum presagiosis.</i>	137.
XXI.	<i>Vixit, que obsunt valesudini, obstant stellarum propensionibus.</i>	141.
XXII.	<i>Prouidentiam diuinam eludunt Astrologorum prædicta.</i>	142.
XXIII.	<i>Quotria Mathematicorum effugia præcludentur.</i>	143.
XXIV.	<i>Quid hælenus disputando efficeret, quid in posterum efficiendum sit.</i>	145.
XXV.	<i>Gentium mores facere contra Astrologos.</i>	146.
XXVI.	<i>Educatio, & domesticata exempla se probstant astris.</i>	149.
XXVII.	<i>Conatus, & consuetudinis vis aduersus astra.</i>	153.
XXVIII.	<i>Exempla eorum, quibuscum vivimus, eludunt astrorum vim.</i>	155.
XXIX.	<i>Obiectorum presentiam plus habere vivum quam astra.</i>	157.
XXX.	<i>Ad mortes plus valere genus, conditionem fortunam, quam astra.</i>	161.
XXXI.	<i>Maiorem casum, moritem habere vivum quam astra.</i>	166.
	<i>Principum</i>	

- XXXII. *Principum severitatem & leges facere plurimam ad morum disciplinam.* 168.
 XXXIII. *Conscientiam etiam obstat prauis corporis propensionibus.* 169.
 XXXIV. *Multa præterea causa, qua efficient, ne quis sequatur syderum impulsu.* 171.

LIBER QVARTVS.

Quo Astrologia Astrologicis conclusionibus exagitatur.

C A P .	I.	Q V e sint Astrologia firmamenta.	179.
II.		Astrologorum imperitia.	180.
III.		Astrologorum fraudes.	186.
IV.		Astrologica observationes ridicule.	188.
V.		Astronomicis experimentis nihil esse fidendum.	192.
VI.		Tria Astrologorum suffugia.	195.
VII.		Non posuisse Astrologos Planetarum vire experiri.	196.
VIII.		Errores qui contingunt Astrologis, in syderum observationibus, esse maximi momenti.	202.
IX.		Syderum configurationes Astrologis perspectas non esse.	204.
X.		Syderalium configurationum alia magna dissimilitudo.	206.
XI.		Epicyclis, & eccentricis euariari syderum constitutiones in uno, eodemq[ue] signi minuto.	209.
XII.		Non posse Astrologos vides stellarum sapientia experiri in una, eademq[ue] materia.	210.
XIII.		Suffugium tertium refellitur.	213.
XIV.		Experiendi difficultas ex Cardano.	216.
XV.		Electioes, quas vocant inanes, ex Astrologorum confessione, & Ludonici Sforzia exemplo.	217.
XVI.		Pugnantes Astrologorum sententia de Alfridariis.	219.
XVII.		Magnas revolutiones confititas esse, Astrologorum testimonio probatur.	225.
XVIII.		Videntium, & audientium stellarum fabella.	227.
XIX.		Duodecim locorum significaciones.	229.
XX.		Directionum commentum.	231.
XXI.		Duodecim Zodiaci partibus nullam inesse vim.	233.
XXII.		Rationes ob quas Astrologi varias signis vides attribuere	239.
XXIII.		Zodiaci asterismis nullae inesse vides.	242.
XXIV.		Monomeriarum lepidissima fabula.	245.
XXV.		Alia Zodiaci ludibria, & ridicula Astrologorum commenta.	246.
XXVI.		Degradibus lucidis, tenebrosis, plenis, vacuis, & aliis id genus nigrantis.	247.
XXVII.		Coelestium domorum locorumq[ue] nigrantur.	249.
XXVIII.		Ratio, quam Astrologi seculi sunt tribuendo. Planeti domos.	256.
XXIX.		Quid astrorum congressus sit, quiam nonis astris variis, & nouis;	257.
XXX.		Pugnare ea, que Astrologi tradunt de obsessione & afflictu astrorum.	258.
XXXI.		Vrbium ridiculas esse genituras.	263.
XXXII.		Cur Astrologi nihil de mutis animantibus aut stirpibus, sed de hominibus	

	<i>solum presertim opulentis, pronuncianti è stellis.</i>	264.
XXXIII.	<i>Geminorum dissimiles exitus.</i>	265.
XXXIV.	<i>Qui dissimilem sortiti sunt ortum, similem sepe sorti numeri incertitudine.</i>	268.
XXXV.	<i>Quodlibet ex qualibet genitura confidere posse Astrologos</i>	272.
XXXVI.	<i>Astrologorum veras predictiones nihil fauere huic discipline,</i>	275.
XXXVII.	<i>Predictiones, quibus Genethliaci suam arietem confirmare solent, non esse Astrologicas.</i>	280.
XXXVIII.	<i>Prima ratio ob quam Astrologi verum aliquando dementiant.</i>	286.
XXXIX.	<i>Altera causa, ob quam Genethliaci aliquando diuinant.</i>	288.
X L.	<i>Multa Astrologos diuinare ex prudencia, & usu rerum, qui in eis arte Astrologica.</i>	290.
X L I.	<i>Leuitate consulentium vera pradicare Astrologi putantur.</i>	292.
X L II.	<i>Anflore demoni interdum Genethliacos diuinare.</i>	293.
X L III.	<i>Nihil posse Astrologos de summo Pontificatu ab astris decernere.</i>	294.
X L IV.	<i>Nihil Astrologos de furiis honoribus dicere posse ex astris.</i>	298.
X L V.	<i>Nihil Astrologos ex nataliis astris decernere posse de cuiusque prospera aut aduersa fortuna.</i>	303.
X L VI.	<i>Nihil Astrologos predicere posse ex arte de vita, aut morte.</i>	305.
X L VII.	<i>Non licere Astrologis per accidentia rectificare genituras.</i>	309.

L I B E R Q U I N T U S.

Qui & exoreticus.

C A P. I.	<i>Vllam sapientes viri Genethliaca discipline haberunt fidem.</i>	314.
II.	<i>Sapientum consensu Genethliaca damnatur.</i>	316.
III.	<i>Discretissima S. Ambroſij in Genethliacos disceptatio.</i>	320.
IV.	<i>Disceptatio S. Augustini aduersus Astrologos coniectores.</i>	323.
V.	<i>Alia S. Augustini grauiſſima in Astrologos coniectores disputatio.</i>	326.
VI.	<i>Rufius S. Augustinus aduersus Genethliacos differit.</i>	328.
VII.	<i>Alia S. Augustini cum Astrologis congressio.</i>	329.
VIII.	<i>Disputatio Origenis Adamantij in Astrologos.</i>	330.
IX.	<i>Discretissima Bardasenij oratio in Astrologos.</i>	333.
X.	<i>Excluditur Astrologorum iudicatio aduersus Patrum doctrinam,</i>	336.
XI.	<i>Astrologos sive è Republica pulsos fuisse.</i>	339.
XII.	<i>Quām sene rē olim Ecclesia in Genethliacos animaduerterit.</i>	341.
XIII.	<i>Genethliacam arietem exilio fuisse multis Principibus.</i>	344.
XIV.	<i>Astrologiam nullus esse frigis.</i>	345.
X V.	<i>Ioannis Baptiste Cardani Hieronymi Cardani filii infatice exitus.</i>	349.
X VI.	<i>Astrologorum dissensiones.</i>	350.

Finis Elenchi librorum, & capitum.

IN

IN ASTROLOGOS CONIECTORES LIBER PRIMVS.

De cœli actione in hac inferiora generatim.

PRO O E M I V M .

VÆCVM QVE hominum generi , omnique mundo sublunari eueniunt , ex astrorum præscripto deducunt Mathematici , aduerſus quos ex philosophiae naturæque principiis disputatuero mihi , licet non incommodè cederet ab homine initium facere , cuius gratia totus hic labor suscep̄tus est ; neque enim de aliis magnopere laborarem , niſi humanas etiam actiones sub stellarum iura & dominatum redigere Mathematici conarentur ; addo disputatio-nes à notioribus inchoari aptissimè , auctore Arist.lib. 1.phyl.text.2. at multò notius ac manifestius vel est , vel fieri potest , hominem à syderum imperio eximendum esse , quām cæteras res . Malui tamen à generali quadam tractatione exordiri de cœli vi , & potestate , quæ cunctas res cœlo subiectas complectatur multis de causis . Primum quidem , quod ea , quæ vniuersis sunt communia , priuatis , propriis que sunt priora , illisque contenta & inclusa , sine quibus priuata intelligi cogitarique nequeunt . Deinde quod generali hac tractatione incidemus Astrologiæ quasi neutrōs , quibus vniuersum hoc corpus sustinetur , elidemus fontes ipsos vnde omnis Astrologiæ promanat , quibus exturbatis , & disiectis sua sponte atescunt omnes præfensionum , prædictionumque lacunæ . Præterea cum de effi-
cientia cœli in vniuersas res sublunares frequentior in scholi,

A suscipia

suscipiatur disputatio, prius debuimus scholis deseruire, & Philosophia professoribus, inter quos numerabamus quando aduersus Astrologos scribere sumus ingressi. Deniq; quod hæc philosophica magis est disputatio, quam quæ de homine, in qua multa à Medicis, multa à moralibus, multa à publicis officinis repetere necesse est.

Principio autem ea de syderum potestate in hæc inferiora & sibi subiecta corpora proferemus, quæ non grauatè Astrologis concedimus, deinde ea quorum illos, ut iacturam facere velint, rogamus.

C A P V T P R I M U M.

Omnes stellas lumine esse præditas.

STELLIS vniuersis insitam esse lucem aliquam sibi propriam, præter eam, quam à sole mutuantur, nemo fermè philosophorum ambigit; nec Auer. lib. 2. cœli, com. 42. & 49. & lib. de subst. orbis, c. 2. nec Auicenna apud Alber. 2. cœli, tract. 2. c. 2. nec Alex. aut Simplicius, apud Auer. locis citatis, nec S. Thom. 2. cœli, text. 42. nec Alber. de Saxonia 2. cœli, quæst. 20. nec Cardani antagonist Scaliger exercitatione 62. nec Niphus lib. 2. cœli, text. 49. nec Amadeus lib. 2. cœli, quæst. 5. nec Alber. lib. 4. de quatuor causis, quæst. 4. a. 21. lib. 2. cœli, tract. 3. c. 6. Et de luna quidem nullum dubitandi locum facere defunctiones, quas cùm patitur ex obiectu terræ, quaminus nihil illustretur à sole, luet tamen ac rubet, quod exiguae quidem, sed cuiusfð tamen lucis argumentum est. Quin & post nouilunium, quæ partes ad solem conuersæ non sunt, obumbrante carum tenue lumen interdiu sole, noctu lunæ cornibus vix dispiaci possunt, dispiciuntur tamen & luminis nescio quid nobis obiciunt.

De Venere eadem fermè ratio est, telescopio enim (quod omnium superiорum sacerdotiorum caligine discussa, nouas cœlo, & antehac inauditas stellas detectit) nuperrimè eam vidimus accedendo, recedendo à sole crescere, minime non secus ac lunam, quod enim soli propinquior est, quia ei maiorem sui partem ad nos conuersam præbet illustrandam, eò magis cornicularis per telescopium nobis videatur.

Idem de cæteris constat astris: licet enim nunc ad solem propius accedant, nunc ab eodem recedant longius, licet nunquam globosam eorum formam villo instrumento viderimus variari, in confesso tamen est, propriam habere lucem, & quidem maiorem quam Lunam aut Venerem: hæc enim quia totum ferè lumen defumunt à sole, quod soli propinquiores sunt, eò minori sui parte ad nos lumen solis remittunt, quo fit ut corniculares videantur, idem cæteris sine dubio eueniret si totum lumen, vel si tantum luminis soli referunt acceptum, quantum Vénus & Luna.

Adhuc constat vniuersim stellas omnes perspicui corporis, id est, cœli partes cœli densiores, vnde Arist. lib. 2. cœli, text. 41. [De vocatis autem astris, inquit, consequens utique erit dicere, ex quibus constant, & in quibus figuris, & quinam

*Quinam nobis
concent contrahit
vix.*

quoniam sunt ipsorum motus; rationabilissimum itaque fuerit, & ea quæ à nobis dicta sunt consequens ad vnum quodque astrorum ex hoc facere corpore, in quo existit lationem habens, quoniam diximus aliquid esse, quod circuliter ferri natura natum est; ut enim ignea dicentes esse ob hoc dicunt quia id quod sursum est corpus ignem esse dicunt: vt pote cùm rationabile si vnum quodque constare ex iis in quibus vnumquodque est, sic & nos dicimus.] Quæ sententia in omnium Philosophorum animis insedit altius, veteres enim, qui cœlum esse ignem docuerunt, stellas quoque igneas esse putarunt. recentiores, & Arist. interpres, Auer. S. Thomas, Albertus, Hypol. ceterique passim, qui cum Magistro cœlum ab elementis secernunt: stellis quoque sui orbis naturam donarunt. Iam verò cœlum totum, quamquam propter raritatem non lucet, tamen suapte natura lucidum esse declarat, quæ dicitur via lactea, hoc est, partes illæ orbis densiores, quæ medio cœlo albantes, existunt quidem, sed aliquam lucem ostendunt.

Neque verò aliter fieri oportebat, cùm enim pleraque alia inferiori longè conditione à Deo procreata lucem sortiri natura voluit, vt videre est in noctilucis, squamis pisicium, putridis lignis, oculis felium, minimè hoc idem ornamentum inuidendum fuit cœlo, aut stellis, quæ cœli partes quædam sunt.

Rursus cùm sol, qui pars quædam cœli est densior, tantum effundat lumen, quis reliquas eiusdem cœli partes omni splendore denudet? An quia ignis prope lunam circumpositus ob extiam raritatem non lucet, negabis ignem sua natura lucidum esse?

Nec magna distantia parum officit, ne tequem cœli lucem eminus videamus: at non est necesse pluribus confirmare id, quod cum aduersariis litigiosum non est.

CAPVT SECUNDVM.

De potestate cœli in subiecta corpora.

RINCIPIO conuenit inter nos & Astrologos, magnam esse cœli vim & potestatem in sublunarem mundum, & corpora subiecta non solum illuminando (quis enim de cœli lumine ambigat, nisi qui cœcus natus sit?) sed calefaciendo, frigefaciendo, siccando, humefaciendo, [Sol, inquit M. Tullius lib. 2. de natura Deorum, qui astrorum obtinet principatum, ita mouetur, vt cùm terras larga luce compleuerit, easdem modò his, modò illis partibus opacet, ipsa enim umbra terræ soli officiens noctem efficit, nocturnorum autem spatiiorum eadē est æquabilitas quæ diurnorum; ciudemque solis tum accessus modici, tum recessus, & frigoris, & caloris modum temperant, circuitus enim solis orbium, v. defectibus, & l. & ccc. quarta ferè diei parte addita, conuersiōnem conficiunt annuam, inflectens autem Sol cursum tum ad Septentriones, tum ad Meridiem, æstates & hyernes efficit, & ea duo tempora, quorum alterum hyemi senescenti adiunctum est, alterum æstati. Ita ex quatuor temporum mutationibus omnium, quæ terra, marisque gignuntur, initia, & causa dicuntur.]

Nec Soli hanc vim Luna inuidet. [In Lunæ quoque, ait idem Tullius eodem loco, cursu est brumæ quædam, & solstitij similitudo, multaque ab ea manant, & fluunt, quibus & animantes alantur, augescantque, & pubescant, maturitatēque alescantur, quæ oriuntur è terra.]

Magis disertè Arist. lib. 1. Meteoror. cap. 2. [Est autem ex necessitate continuus quodammodo iste superioribus lationibus, vt omnis ipsius virtus inde gubernetur; vnde enim motus principium omnibus inest, illam causam putandum primam.] Libr. 1. de generat. animal. c. 2. in vniuerso quoque naturam terræ quasi fœminam matremque statuit, cœlum autem, & solem, ac reliqua generis eiusdem nomine genitoris patrisque appellat, lib. 2. de generat. animal. cap. 2. at verò solis calor & animalis, non modò qui semine continetur, verùm etiam si quid excrementi sit, quamquam diuersum à natura, tamen id quoque principium habet vitale: ceterum calorem in animalibus contentum nec ignem esse, nec ab igne originem ducere, apertum ex his est.

Planius lib. 2. de generat. text. 15. & 16. lib. 2. cœli, text. 20. & 21. lib. 8. physi-
ciorum, text. 46. lib. 12. Metaphy. text. 34. lib. 2. phys. text. 26. Sol & homo ge-
nerant hominem.

De qua cœli vi in hac sublunaria disertè disputant S. Thom. p. par. quæst.
113. art. 3. lib. 3. contra gentes, cap. 82. 86. in 2. d. 15. q. 1. art. 2. & de pot. quæst. 5.
art. 8. Heru. in 2. dist. 15. q. 1. Gab. in 2. d. 14. q. vnica dub. vlt. Scot. in 2. dist. 14.
quæst. 5. Capreol. ibidem quæst. 1. art. 2. concl. 2. Ferrar. lib. 3. contr. gentes,
cap. 84. 86. S. Bonau. 2. d. 14. quæst. 6. 7. 8. 14. Aegid. 2. dist. 14. quæst. 3. art. 2.
ibidem, dub. primo, & 2. literali & quodl. 4. quæst. 12. Argent. in 2. d. 14.
quæst. 1. art. 4. Sonc. lib. 12. metaphy. quæst. 13. Iandun. lib. 1. cœli, q. 1. & lib. 2.
cœli, quæst. 12. lib. 8. phys. quæst. 6. Pauli. dispu. 4. met. cap. 9. & 10. Achill.
quodlib. 4. de orbibus dub. vlt. Auer. libr. 2. cœli, com. 41. lib. 2. de gener.
com. 55. 56. lib. 1. Meteor. cap. 2. Paulus Venet. de composit. mundi, cap. 21.
22. 23. Themon. lib. 1. Meteor. quæst. 3. & 9. Amadeus lib. 1. cœli, q. p. art. 3. Mars.
lib. 1. de gener. quæst. 9. Philopon. lib. 1. Meteor. cap. 4. Augustinus Niphus lib.
2. cœli, q. de hac re, & tract. de causis calamitatum nostri temporis. Albert.
de Saxonia lib. 2. cœli, quæst. 21. Alber. Magnus lib. 1. Meteor. tract. 1. cap. 12.
de quatuor causis, quæst. 4. cap. 23. Thienensis lib. 1. Meteor. cap. 4. Scaliger
exercit. 18. 75. Buccafet. libr. 2. de gener. text. 56. Philalfeus lib. 1. cœli, quæst. 27.
Picus Mirand. lib. 3. contr. Astrol. cap. 3. Ant. Mirand. de euerstione singularis
certaminis, libr. 22. 23. 24. Sextus Empir. libr. contra Mathematicos, cap. 21.
nonnulla etiam leges apud Trismegistum in Pimandro, Plotinum Ennecade
secunda, libr. 3. Enneade 3. libr. 1. & 2. Plutarch. opusc. de Iride & Osiride, Au-
tores in Philosophia secundum Aegyptios libr. 10. cap. 3. libr. 11. cap. 1. Au-
tores in libro de Mundo, cap. 6. Macrob. libr. 1. in somnium Scipionis cap. 9. Adeò
constans de actione cœli, in subiecta corpora, sententia omnium sapientum
suffragii, quotidianisque firmata experimentis; mirum est, quæm varios &
ambiguos habeat explicatus; alij solo lumine existimant confici totum negoti-
tum; alij lumini addunt secretas alias & arcanae virtutes: alij ad omnia omni-
no, quæ his inferioribus accident, cœli actionem pertinere contendunt; alij
certis quibusdam effectis coercent libentius; alij omnia quæ sunt cœlo solam
auctore fieri volunt, aliis & sublunaribus causis cœli vim temperari placet, &
in varios deduci effectus.

C A P V T T E R T I V M .

Lumine solo cœlum efficit quatuor primas qualitates.

ICET nulla cœli pars siccitate, aut humiditate, calore, aut frigore affecta sit, alterari enim & corrumpi necesse esset, habet tamen facultatem efficiendi hæc omnia in orbe sublunari per lumen. Et de calore quidem constat, in umbrosis enim locis minor est calor, quam apricis, quod non esset, nisi lumen calorem progigneret, ubi est, alibi vero per quamdam viciniam, quæ quod minor est, eò minus est calor. Huc accedit, quod lumen ignis calefacit per se, ut experimur, at cœlestis & ignei luminis natura eadem est, quare & lœse mutuò solent augere, si milcentur, quod proprium est eorum, quibus natura communis est, Calefacit igitur etiam cœleste lumen.

Neque id solum, sed arefacit quoque si non per se, saltem per accidentem: calor enim est segregare heterogenea lib. 2. de generatione, text. 8. Ex iis enim in quæ incidit extrahit humidiiores partes, relinquunt arida quæ sunt, hæc autem arœfactio quædam est: quin etiam eadem opera sape humectat, humidiiores enim vapores, quos lumen extrahit è terra, nec potest absumere, decoquendo, parvum humiditatem, & pluviam: nec ea solum ratione humectat, quia partes humidæ dum extrahit ad unum redigit, omnia autem quæ vnius modi sunt se mutuò fount, & tenuerunt melius, quam contraria admixta, sed etiam quia multa humentia in unum compacta mole sua magis humectant omnia, quæ attigerint.

Frigeat tandem, nec solum, Sole longius recedente, quod voluit Aristoteles lib. 2. cœli, text. 20. & accuratius lib. 2. de generatione, text. 16. qui enim sol accedendo causa est calor, idem abscedendo causa fuerit frigoris, ex planè modo quo Arist. idem lib. 2. phys. text. 3. explicavit commune axioma, Eadem est causa contrariorum, [Quod enim praesens (inquit) causa huius est, hoc facimus aliquando causam contrarij, ut absentia gubernatoris nauis submersione, cuius erat presentia causa salutis;] codémque recidunt quæ scribit 2. de Gener. text. 56. [Contrariorum contraria sunt cause.] idem enim, & similiter se habens semper idem natum est facere, idem autem contrario modo se habens, contrariorum causa censetur, sed etiam frigidos extrahendo vapores è terra, marique, qui à sole in sublimè delati, mox destituti calore, ad natu' frigoris statum revertuntur. Quin & duo elementa, terra & aqua, solis radiis excalefacta, sole longius recedente proliuitate naturæ nulla alia vrgente causa in suum frigus relabuntur, ceteraque omnia, quæ terra, marique continentur, frigore complentur: quemadmodum ollam effuscentem ab igne amotam sua sponte ad natu' frigus redire videmus. Atque ex his intelliges, hæc omnia cœlum præstare solius luminis opera, hoc enim calefacit subiecta sibi corpora, est autem calidi secernere, quæ vniuersitati non sunt, hæc à contrariis sciuncta, & frigefacere & siccare, & humectare in confessu est.

C A P V T Q V A R T V M.

Omne cœli lumen per se vim habet caloris.

GM N E cœli lumen per se vim habet efficiendi caloris; Et quidem de solis lunine , de quo superiori capite,dubitat nullus , sed idem de lumine lunæ tradit Arist. libr.4. de partibus animalium cap. 5. [Echini inquit] habent se in pleniluniis vberius, non quia per idem tempus copiosius pescantur,vt quidam putant, sed quod noctes tepidiores sunt propter lunam pleniorem, calorem enim desiderant quando frigori patent, vt pote quæ sanguine carent, ex quo fit ut æstate potius vbiique vigeant.]

Rursus lib.4.de generatione animal.cap.vlximo. [Luna (inquit) príncipium est propter solis societatem,receptumque lucis,fit enim quasi alter sol minor, quam ob rem conducit ad omnes generationes,perfectionesque,calores enim & refrigerationes cum moderatione quadam generationes, sine moderatione corruptiones efficiunt.] Idem significat de cœteris astris lib.2.cœli text.20.21. lib.p.Meteororum. cap. 2. [Oportet mundum hunc inferiorem (inquit) contiguum esse supernis latioribus vt inde omnis eius virtus regatur.] & lib.p.de generat.animal.cap.2.lib.2.cap.3.& lib.p. Meteoror.sum.2.cap.4.Et ratio est in promptu, quia omne lumen astrorum naturæ similis est cum luce solis,ab hac enim illud auctius fieri solet,& pleniuer,adde quod canicula ætuosa vis notissima est,quare cùm ad eam propius sol accellerit,furere dicitur & vrere. Cùm igitur calefacient nonnihil stellæ omnes , poterunt & calefaciendo vapores aliquos extrahere , eorumque obstructione humorem , siccitudinem & frigus generare,ea ratione qua paulò ante dicebamus.

C A P V T Q V I N T V M.

De arcans cœli viribus.

POSSUNT stellæ non solum lumine,& calore, sed etiam vitibus aliis duas influentes vocant,esse causæ per se humidorum, aridorum, frigidorum, & quidem arcans Lunæ viribus fidem faciunt maris aestus, achini, & conchyliæ , aliaque id genus plurima . Par esse iudicium de cœteris astris, ex eo planum fit, quod sole,& luna statas vices suas feruantibus , non unum semper elementa feruant statum,nec unquam sunt æqualiter vel calidæ & stantes, vel hyemes frigidæ , vel autumni siccæ ,vel humidum ver, vel salutares anni , vel menses insalubres , sed magnæ sunt quotannis ventorum , pluviarum, niuium , nimborum , sterilitatum , serenitatum varietates, quarum causas nisi ad stellas alias, quām lunam & solem, variè habentes se,& inter se , & cum sole , & luna, referamus,laborabit mundus causarum maxima inopia.

Huc accedit, quod nonnumquam repente,vel æstate media niues & frigora graffantur,vel media hyeme calores ingruunt non modici,vel quoquis tempore subita

subita grando, improuisa tempestas, inopinati venti sequuntur, nubes extemp[or]a nigrescunt, ruunt imbr[es], instant frigora, & tamen solem & lunam cernimus in eo statu, in quo alias vidimus, cum nihil horum baccharetur ē cœlo: stupidi aut pericacis est ingenij, in tam repentinis aëris commutationibus, repentina vim syderum non videre. [Præterea & muscularum iecuscula (inquit M. Tullius lib. 2. de diuinatione) bruma dicuntur augeri, & pulegium aridum florescere ipso brumalide, & inflatas rumpi vesiculos, & femina malorum, quæ in his mediis inclusa sint, in contrarias partes se vertere, ostreisque & conchyliis omnibus contingere, ut cum luna crescent pariter, pariterque decrescant, arboreisque ut hyemali tempore, cum luna simili senescentes, quiete excitate sint, tempestiu[m] cœdi putentur. Quid de freatis, aut de marinis æstibus plura dicam? quorum accellus, & recessus luna motu gubernantur.]

Quod de pulegio scribit Tullius, scribit etiam Arist. sc̄t. 20. probl. 21. Porro quod nouilunio, plenilunio, quarta luna, tempestates commutari solcant, augeri morbi, turbari maria, concitari humores, excitari dolores, & morbi, non potest nisi occulta aliqua cœli vi contingere.

Quod tradit Arist. & lib. 2. Meteor. sum. 2. cap. 2. oriente Orione usque ad Etesias & Prodromos, quod contingit octaua die ante ortum canis, auctore Plinio lib. 18. cap. 20. tranquilla solere esse cuncta oriente canicula, calores uulgare, ad Hyadum exortum defluere vberiores imbr[es], & sc̄t. prima probl. 3. Sydeterum ortu flatus imbr[es]q; excitari, obscurē indicat arcana cœli vires?

Porro in altissimis sub terra specubus, ad quos nec lumen, nec calor solis, multo minus aliorum syderum pertingit, pleraque gignuntur agente cœlo, que per facultates alias præter lumen à cœlo effici dubitauerit nemo.

Iam mare, cuius accellus & recessus luna motu gubernari per quotidiana experimenta didicimus, quale tandem lumen concitare potest fluere illud oriente luna, idque quacumque diei vel noctis hora illa exoriatur, ubi ad summum cœlum luna peruenit, refluere, post occasum rursus ex crescere, ubi imum cœlum luna attigit, iterum recedere videmus. Atque ne quis rem tantam luminis tribueret, natura in nouiluniis, quando luna minus abundat lumine, mare concitari vehementius, quam in pleniluniis & in lunæ quartis, hoc est, septima & vigesima prima die lunæ nullum æstum esse voluit.

Dicant qui huiusmodi virtutes cœlo denegant, cur Hippocrates & Medicorum natio vniuersa, per solstitia, & vernum, atque autumnale æquinoctium, maximas dicat fieri morborum mutations. An quia redundat lumen? nihil minus; an quia mediocri luce complentur vniuersa? id non cadit in solstitium æstuum; an quia minimum est luminis? ne id quidem de æstiuo solstitio dici potest; an quia his præsertim temporibus actius incitantur humores, ac prima illa initia, calor, frigus, humor, & siccitas, in quibus omnis corporis constitutio consistit; id vero est, quod in quæstione ponimus, luminæ an alia secretiore vi hæc commoueantur? Sed audiamus Hippocrate ipsum in aureo illo libello, de aere, aqua, & locis. [Maxime autem (inquit) obseruare oportet magnas temporum mutations, ut neque medicinas in illis nisi coacti, exhibeamus, neque vramus, neque secemus, prius quam prætereant dies decem, aut plures & non pauciores, periculissima sunt etiam ambo solstitia, maximè vero æstiu[m]; periculosum etiam æquinoctium utrumque, magis vero autumnale. Oportet autem & astrorum exortus considerare, præcipue Canis, deinde Arcturi, & Pleiadem]

dum occasum , morbi enim in his maximè diebus iudicantur , aliisque pér-
timunt , alij verò desinunt , aut alias in speciem , aliisque in statum trans-
mutantur.]

Denique cur abditas hasce vires celo negabimus? An quia simplex est cor-
pus , corpori autem simplici multiplex virtus repugnat simplici corpori mi-
litio primatum qualitatum repugnat , non multitudine virtutum , nec perfeccissi-
mo corpori non congruit multiplex agendi modus. An quia non apparent ,
nec excentur omnibus in locis , at prater effectricem vim opus est etiam
idonea materia , qua non ubique , nec semper praestò est : quamobrem vinum
exhilarat cor , non cerebrum , non pedes , non hepatis : & Magnes trahit ferrum ,
non aurum , non argentum , non item res cæteras. An quia , ut aliqui sensere ,
ex cœlesti lumine fluit , non quiuis calor , sed calor vivificus , qui præstare po-
test quidquid occultis viribus tribuitur. Vnde Arist. lib. 2. de gener. animal.
cap. 4. [Solis calor (inquit) & animalium non modò qui semine continetur , ve-
rū etiam si quid excrementi sit , quamquam diuersum à natura , tamen id quo-
que principium habet vitale. Ceterum calorem in animalibus contentum nec
ignis esse , neque ab igne originem ducere , manifestum est .] Calor autem
cœlestis , & vitalis omnium qualitatum potestate prædictus est , & cum causis
aliis calefacit , frigescit , cum aliis humectat , arcifacitque cum aridis : at ca-
lorem cœlestem eiusdem esse nature cum elementali , explorata fidei est . Pri-
mò id Iacobus Zabarella lib. de calore cœlesti disertè probauit. Deinde lumen
solis speculis , & phialis , & globis vitreis reflexum aut refractum in fomite ex-
citat ignem , non alio sanè calore quam igneo. Auget insuper calor igneus ca-
lorem vitalem & cœlestem , quod non faceret , nisi communis vtrique esset na-
tura. Aduersatur frigus elementale aquæ calori vitali , & cœlesti , ac igneo &
elementali , at vni vnum solum est contrarium , auctore Arist. vnu sit calo-
r vitalis , & igneus necessiter est . Dissidet autem non natura sed siccitate adiun-
cta , vel alio accidenti . Omnis item calor calefacit , qua calor est , nec minus
naturaliter ac necessariò quam durities obdureat , mollities molliat , sonent so-
ni , sapient sapores ; vnde igitur calor , qua est calor , discrepet à calore , habet
nihil. Nec illud prudenter lati dictum est , calorem cœlestem cum frigidis fri-
gefaccere , cum humidis humectare , exsiccare cum siccis , nam solis lumen , cùm
pluuialibus aquis campi innatant , interdum non humectat magis , sed exsic-
cat , nec niues frigescit , sed calore soluit , & humidis res alias non solum fer-
uefacit , sed etiam comburit , nonnunquam ad ignem porrò formam non nisi
per elementalem calorem fit apta via , vt planum fiat quam ignei , & cœlestis
caloris ratio communis sit , & indifferens. Denique si ex vna cœlestis caloris
natura contendant plures qualitates fluere non pro conditione materie , sed
pro fecunditate agentis , quid magis obscurum audiuist philosophia : quam ex
vna eadémque causa calorem manare , & frigus , humorem & siccitatem . [Con-
trariorum air Arist. lib. 2. de gener. text. 56. & lib. 2. Phys. text. 30. eadem sunt
cause sed diuerso modo se habentes .] Quod enim præsens est causa huius , hoc
absens facimus aliquando causam contrarij , idem verò ut idem semper natum
est facere idem .

Libenter itaque condonamus Astrologis præter lumen & motum alias
cœli vires , quas sapientissimi viri in Peripatetico puluere exercitati obstinatè
pernegant , Auer. lib. 2. cœli , text. 42. & 45. Alex. Damascius apud Philopo-

num loco citato , Philaleucus lib. 1. cœli , tex. 25. Paulinus disput. 4. Met. q. 9. & 10. Mirandulan de singulari certamine , lib. 2. 2. 23. & 24. Ioannes Pictus Mirandul. lib. 3. contra Astrologos , c. 4. & 5. Plorinus Ennead. 2. lib. 3. per totum. Egid. in 2. dist. 14. q. 3. ar. 2. dub. 2. & 3. literali , aliquæ permulti

Primo quidem Arist. lib. 2. Meteor. summ. 2. c. 2. quod ad ortum Orionis vsque ad Etesias , ac Prodromos tranquillitas generatim contingat , duas tradit causas , quarum neutra ad occultas cœli vires pertinet [Quapropter (inquit) in Orionis ortu maxima sit tranquillitas , vtque ad Etesias , & Prodromos .] Vniuersaliter autem sunt tranquillitates propter duas causas , aut enim propter frigus , cum extinguitur exhalatio , veluti cum fuerit gelu forte , aut cum marcescit a suffocatione , plurima autem & intermediis temporibus , aut eo quod nondum facta sit exhalatio , aut eo quod iam præteriit exhalatio & alia nondum aduenit . Idem sect. 26 problem. 14. [Qua de causa (inquit) Orionis exortu dies maximè variantur , statisque importuni communentur , an quoniam in mutatione varia maximè omnia sunt , que non uno certoque tempore , morique describuntur . Atqui oritur Orion incunte Autuno . occidit hyeme . Ergo quia non uno tempore constat , sed alio incipit , alio cessat , statu etiam inconstantes esse necesse est , vt pote cum ancipiti condizione prouenant , quos sibi tempus vtrumque sortitus est .]

Rursus eur ortus & occasus Orionis molestus esse soleat , idem Arist. scribit ibidem nulla facta mentione virium cœlestium abditarum . [Infestus (inquit) & molestus Orionis esse videtur , & occumbens & oriens , quia in transmutatione temporis accedit occasus & ortus aestate , aut hyeme , & propter magnitudinem astri dierum sit aliqua pluralitas , transmutationes autem omnium turbulentæ sunt , propter indeterminationem .]

[Cur non meminit occultarum astrorum virium : quid erat facilius quam hac omnia Orionis occulte virtuti ascribere : quam expeditum erat iter ad ignorantia asylum , arcana virtutes ? Aut igitur ignorauit influentias , quas vocant , aut improbanit , & que circa Orionis ortum , & occasum contingunt , magna sapientia retulit , in temporum commutationes , quando nimirum vel diuturno solis ardore exhalationibus assumptis , vel vehementi frigore suffocatis , nulla suppperit ventis materia .]

Quid molestias , quas oriens & occidens Orion afferre solet ? nonne in temporum commutationes , in quas huius astri ortus & occasus incidit , refert potius , quam in aste ipsum ?

Sed & de Etesiae , & de ortu Canis , quid ibidem scribat idem Arist. videamus . [Etesiae autem flant (inquit) post versiones & Canis ortum , neque tunc quando maxime propè fit sol , neque quando longè , & diebus quidem flant , noctibus autem cessant .] Causa autem est , quia prope diem existens præuenit exsiccans antequam fiat exhalatio , cum autem abscesserit modicū , mediocris iam fit caliditas , adeò ut congelata aqua liquefiant : & terza exsiccatia & à propria caliditate , & ab ea qua solis , quasi ardescat , & exhalat : ut autem desinit , quia congelata liquefcere definuit , propter frigiditatem noctium , exhalat autem neque quod congelatum est , neque quod nihil habet siccum , sed cum habet siccum humiditatem , hoc calefactum exhalat . Dubi autem quidam , propter quid Borea sunt continui , quos vocamus Etesiae post æstivales versiones . Austri autem sic non sunt post hyemales ? Habet autem non irrationabiliter .

Fint enim vocati Leuconoti , opposito tempore , non sic autem sunt continui . Quapropter latenter faciunt inquirere ; causa autem est , quia Boreas qui dem à locis , quæ sub Vrba flant , quæ plena aqua & niue sunt multa , quibus liquefactis à sole post astriales versiones , magis quam in ipsis flant Etesiæ , sic enim & suffocationes sunt , non cum maxime adpropinquauerit ad Vrsam , sed cum caleficerit ampliori tempore , adhuc autem prope . Similiter autem & post hemiciales versiones flant Ornithiæ , etenim hi Etesiæ sunt debiles , minores autem & tardiores Etesiæ flant , septuagesimo enim die incipiunt flare , propterea quod longè existens sol incalcescit minus . Non continui autem similiter flant , quia quæ in superficie & debilia tunc segregantur , magis autem congelata ampliori indigent caliditate , quapropter interpolantes isti flant , donec subversionibus iterum astriualibus flaverint Etesiæ , quoniam vult quam maximè continuè hinc semper flare ventus .]

[Idem sect . 26. prob . 12.] [Cur Auster (inquit) canicula oriente mouetur . idque lege natura certissimum fieri soleat ? An propterea quod regio inferior orbis sole scilicet remoto , minùs calida est ? itaque vapor inde largè emigrat , & multi profecto Austri spirarent , nisi anniuersarij prohiberent .]

Iterum problem . i . 3. [An omnibus Austris tum orientibus , tum occidentibus aët soleat commutari , sed Cane præcipue ? quod quidem flatibus latitudinē constat , qui eius ortum & post ortum sequuntur . Quod cum æstus tunc vigeat , spiritus calidissimos per idem tempus oriri congruum est . Auster autem calidus est , & cum ex contrariis in contrarium maximè commutari solitum sit , ortumque canis præuij nuncupati antecedant , qui Aquilones sunt , merito post eum Auster spirat , quādoquidem assignari necesse est , idque Austris fieri orientibus . Huic autem verbo , cum assignari dicimus , subiecta notio est , aërem insigniter commutari , & quidem mutari flatuum omnium genera , inventos aduersos , aut dextros solent ; cum Aquilo non transeat in latus dextrum , reliquum est ut in aduersum , hoc est , in Austrum transeat . Quinetiam dies post brumam quintusdecimus Austrum præsefert , eò quod bruma initium quoddam est , inquieturque à sole is potissimum aët , qui brumæ vicinus est , solem autem tunc ad Austrum vergere certum est . Ut igitur cum ort perpetratur , flats excitat , Subsolanus , ita cum meridiem adit , Austros euocat , nec tam statim à bruma id facit , quoniam breuissimas tunc agit distantias , sed quintodecimo , quia tempus id modicè se habeat ad primam discessus tensionem , totum enim id tempus pars conspicata est .]

Quam silent apud Arist. cœli influentiae , quam frigent arcana astrorum vires , quam nouitiae sunt huiusmodi virtutes in philosophia , in conuersiones , commutationesque temporum , in anni tempestates , quæ accessu recessuque solis constant , in lumen generale cœli instrumentum , quo omnis astrorum vis ad nos defertur , refert Arist. quæcumque ad syderum ortum vel occasum continentur , naturalēque omnium rationem haud paulò melius reddit , vel è proximi mis causis , vel è cœli conuersione , quam alij ex astrorum arcana vi , & potestate .

Deinde quod Echini , & reliqua id genetis in plenilunii vberius impleantur , non refert in occultas lunæ vires Arist . vt faciunt recentiores aliqui , & leuioris nominis Philosophi , sed in calorem qui per plenilunia redundat . [Laborant (inquit lib . 4. de partibus anim . c . 5 .) testata omnia per frigus , & astrum , atque

atque exuperantiam temporis, pati nequeunt, argumento est, quod Echinis euentur, habent enim id iam inde ab ortu natura, & plenilunis vberius, & non quia per id tempus copiosius pascuntur, vt quidam putant, sed quod noctes repidiores sint propter lucem pleniorem, calorem enim desiderant, quoniam frigori patient, ut pote que sanguine careant; ex quo fit, ut a state potius ubique vigant, praeterquam in Pirenisi Eripo, nam ibi non minus tempore hyberno probantur, cuius rei causa est, quod tunc vberius pabuletur, cum pisces per idem tempus ea loca derelinquant.]

Ita incrementum & decrementum conchyliorum à calore, calorem à maiori, & minori copia luminis repetit Aristoteles, qua causa est, cur ligna casia luna crescente facilius quam quæ de crescente ceduntur, putrescant, ut recte notauit Mirandulanus lib. 3. contra Astrologos, c. 5. Etenim crescente luna, minus viget calor, maximèque abundant humores, qui putredini materiam, & causam exhibent, de crescente luna, diurno lumine tum solis, tum lunæ, & longiori tempore dominante calore resoluti multi humores, & ligna fieri sicciora necesse est, qua deficiente humore diutissimè perdurare oportet: aptè enim Aristot. lib. 4. de gener. anim. c. 2. [Sol (inquit) per totum annum hyemem atque a statu facit, luna per mensum id agit, quod ita fit non accessu discessuque lunæ, sed alterum crescente luce, alterum decrescente, hinc per plenilunia, & nouilunia temporum commutationes frequentes, morborum incrementa, & decrementa, medicamentorumque purgationes, vberiores, aut parciores, alia que huiusmodi, qua ad stabiliendas influentias passim proferri solent.] Quod verò scribit Aristot. lib. 4. de gener. animal. c. 2. [tempus esse humidius & frigidius de crescente luna] intelligo esse humidius quam in plenilunio, non humidius quam luna à sole discedente.

Præterea omnes rerū sublunariū mutationes, generationes, corruptiones, augmentationes, alterationes, primā quatuor qualitates, calor, frigus, humor, siccitas, peragunt, omnes primas qualitates, lumine, & motu, cælū progignit, ut vidimus c. 3. Alias itaq; secretiores virtutes, cælo nequidquam affigimus, id quod planum fieri, si ea, quibus potissimum freti, minuti Philosophi nonnulli, huiusmodi cælo virtutes attribuerunt, lumine & motu fieri posse docuerimus.

Dies enim criticos, quorum mira vis est in morbis & morborum curatio-ne, non pertinere ad lunam, vel aliud astrum, ut quidam nupterrimè commenti-sunt, docet Hieronymus Fracastorius libro de crīsib⁹, c. 4. Ioannes Picus Mi-xandulanus lib. 3. contra Astrologos, cap. 16. vel ex eo quod septimus. decimus-quartus, vigesimus, vel vigesimus primus dies à contracto morbo sunt maximè critici, in quacumque tandem die lunæ, & in quodcumque astrumi incidenter; non itaque à luna, nec ab astris dies huiusmodi expectamus, sed ex natura morbi, vel humorum, qui statas habent vices; non secus ac febres ipsæ, & certum incrementi & decrementi tempus ex propriis & intrinsecis initiis, quæ madmo-dum animantes, & plantæ, & fruges.

Quod quibusdam locis aëris insalubris, in aliis maximè sit salutaris, oritur, ut docet Hippocrat. lib. de aëre, aquis, & loci, ex putrefactib⁹ aquis, ex corruptis vaporibus intra terrę viscera inclusis, ex depravatis exhalatiōnibus, ex aliis ma-le olentibus, quæ noxios spiritus exhalant, inficūntque aërem, & regionem, aut prouinciam aliquam, quibus quæ carent loca salutaria censentur.

Nec pestilentiae alios habent ortus, quæ vbi aëri ipsi infederint, longè latē-

que graffantur, si corpora solūm occupauerint non inficiunt, nisi contactu & afflato, huiusmodi spiritus concitatur actione primarum qualitatum, prout in varias materias inciderint.

Neque ea quæ sunt intra terræ viscera desiderant astrorum vires occultas, quamquam enim eō non perrigit lumen cæsi, perrigit tamen calor lumine excitatus, per astarem præstans, excalefunt enim partes terra extimæ, quæ afficiunt intimas in quibus procreantur metalla, & cetera huius generis. Faciunt ad rem, & spiritus calore excitati, & à contrario per antiperistalsim retroacti ad ima terra viscera, agendo enim, patiendoque fundunt multa naturæ opera ad vsum & ornatum mortaliū. Quicunque pulegium agente celo aliter utroque solstitio florescere, docere debet cur soli potius quām ipsius pulegij arcana vi florete velit, contra philosophiæ tabulas ab Arist. signatas sc̄t. 20. problem. 21.

Aestus porrò maris res vna in vniuersa philosophia inenodabilis stellarum quo secumque occultos, & latētes laqueos eludit, atque perrumpit, Nam eadem stellæ, eadēque luna, supero & infero mari fulgent, Tyrrhenum non concepit aestus, quem concepit Adriaticum mare. Extra Herculeas columnas secundum litus Africae, & meridiem versus, ad insulas usque capitis viridis, quæ non longè absunt à tropico Cancri, nullum mare patitur incrementum vel decrementum, vt videre est in historia rerum Indicarum, lib. 2. c. 10. Idem mare ab iisdem columnis versus Septentioalem plagam magnos habet accessus, & recessus, sinus Mexicanus, & mare totum quod ad insulam Hispaniolam, insulam Cumbam. Cuitatem nominis Dei lacissimè pater totusque ille Oceanus Septentrionalis ab aestu, vt scribunt Petrus Martyr, Gonzales de Oviedo in summaris de rebus Indicis, quæ leges tom. 1. Historia rerum Indicarum, c. 2. immunis est & liber. Mare vero Sur, quod huic ex altera parte respondet, atque ita resp̄det ut interposito breuissimo tractu terra, vix 20. millibus passuum ab eo diuidatur, aestu vel agitantur vehementissimo, lib. 2. de historia rerum Indicarum, c. 10. Gonzales de Oviedo & Petrus Martyr locis citatis. Id quod scribit Scaliger ex excitatione 52. Franciscus Vicomercatus lib. 2. Meteor, ccm. 4. Oceanum Gallicum, ad fauces Garunnae fluminis inter Aquitaniam, & Hispaniam septem horis fluere, quinque refluxere constat, non seruato luna ortu neque occasu: Denique quod tradit Alysius Cadamus, in suis navigationibus que extant to. 1. rerum Indicarum, ad caput rubrum per 50. vel 60. millia passuum mare quartuor horis decrescere, octo ex crescere, referti in lunam, & influētias non potest. Ad extremum illud etiam quero cur luna non exagitat etiam mare Cæpium, laevis, fontes, aquas omnes? An dicturus es id euenire, quia maria solum hæc virtus petat, sicut magnes ferrum non alias aquas. at multi præterea fontes austare solent. nam Plin. lib. 2. natural. historiar. c. 92. tradit in Gadibus ad columnas Herculeas fontem esse, qui interdum cum Oceano augeatur, & minuatur, interdum utrumque contrariis temporibus præstet; & in ripa Boëtis oppidum esse, cuius putei crescente aestu minuuntur, decrescente exundant, multaque alia hisius genitio refert Georgius Agricola lib. 3. de iis quæ è terra effluunt, sermè initio: Andreas Bacci lib. 1. de thermis, c. 24. Alber. de proprietate elementorum, tract. 2. c. 5. Hier. Barrius dialogo de fluxu & refluxu maris.

Quid habet ratus & sibi constans cœli motus, & natura, cum tanta aestus inconstantia, & varietate? cur è celo petimus causam aestus marini potius, quām febris

febris & morborum omnium? O ignava & iners ratio, quæ in difficultem quoties locum incidit, ad latentes confugit cœli virtutes, cur non audimus Strabonem lib. 1. Solinum lib. 1.c. 25. Stoicos apud Plutarchum lib. 3. de placitis Philosophorum, c. 17. qui id totum in naturam maris referunt, [que madmodum (inquit Seneca lib. 3 natur. quæst. c. 16.) quartana ad horam venit, quemadmodum podagra ad tempus responderet: quemadmodum purgatio. si nihil obstruit, statim diem seruat, quemadmodum præstò est ad mēsem suum partus, sic aquæ interualla habent, quibus se retrahant & quibus reddant.] Cur non audimus Alexandrum lib. 2. Meteororum, comm. 5. Ioannem Buridanum eodem loco, Andream Cisalpinum lib. 3. quæst. Peripateticarum, c. 5. Ludouicum Buccafertum lib. 2. Meteor. lec. 18. & 19. qui ex natura soli, cui mare incunbit, huius rei causas repetunt. [Sunt illuc species vasti (inquit Seneca, loco citato) sunt ingentes recessus, & suspensis hinc & inde montibus, laxa sunt spacia, abrupti in infinitum hiatus, qui s' p' illas plas' vrbes ceperunt, & ingentem in alto ruinam condidere. Haec spiritu plena sunt, qui nunc huc collisi, nunc illuc repercussi mare exagitant.]

Si cœlum inalnus tanta rei auctorem facere, cur non audimus Auer. lib. 2. Meteor. c. 2. Vicomercatum ibidem com. 5. Paulum Venetum in summa Meteor. c. 12. Albert. lib. de causis & prop. element. tract. 2. c. 5. Contarenum lib. 2. de elemen. Hieronymum Burrium dialogo de fluxu & reflexu maris, Mirandulanum lib. 3. contra Astrologos, c. 15. Scaligerum exercit. 25. & 52. aliòsque permultos, qui lumine rarefactum mate à luna & cœlo redundare, & ebullire, certante rarefactione, defruescere, & subsidere docuerunt.

Atque haec quidem ambiguae & inconstantes esse cœli latentes vires & influentias quibus Astrologia omnis nititur, planè cumulatæque concludunt. Nos verò, qui multò plura Astrologis vñtrò dare solemus, quām ipsi probare possint, libenter recipimus præter lunam, & morum, alias secretiores, & abditas cœli vires, sed ut sobriè iis vtantes rogamus. Quod si fecerint, Primum quæ nondim definitè distingueque norūt de stellarum viribus pro certis & defatis non vndirabunt. Deinde exploratam jam & perspectam cœli actionem non extendent ad plura quām eius natura, vel experimentū patiatur, qui est Astrologis & multis familiaris error. Denique vires quæ colligunt ex eo quod luna in fretis, in conchylis, in arboreis, cœlis, in herbis, in hominibus morbo affectis, facere solet, non tribuent solis naturaliis astris, sed facebuntur omnia astra in hac inferiora agere non minus quām quæ ortui aut conceptui præesse dicuntur.

CAPUT SEXTVM.

Morum cœli non pertinere ad hac vñsque infima, &c.

Astrologi non modò lumine, aliisque viribus areans, sed etiam motu in his inferioribus cœli efficeret multa contendunt, alterate aiunt aeris proximi partes, cumque calescere plus quām natura ferat, trudere præterea ignis vicini partes deorsum, quibus astur fieri maximum apud nos, & non paucas summo aëre exhalationes accendi, in cœmbras, in stellas

crinitas, & barbas, in alia spectra, quæ non raro è cœlo terrent mortales.
Hæc ille.

Animaduerti hæc cadâ placere Peripareticis nonnullis propter duo Aristot. loca difficultatis plenissima, quæ verbarim hîc describimus lib. 2. cœli, tex. 42. [Calor autem ab ipsis (loquitur de astris) & lumen generatur attrito aëre ab illorum latrone, nam natura aptus est motus ignis ligna, & lapides & ferrum; rationabilius igitur est id, quod est ignis propinquius, propinquior autem est aëris, veluti & in iis quæ feruntur sagittis, ha. n. & ipsa sic igniuntur, ut plumbei mucrones colliquescant, & quoniam hæc igniuntur, necesse est & cum, qui in circuitu ipsatum est, aërem hoc idem pati.]

Rursus lib. 1. Meteor. summ. 1. c. 4 extenso. [De facta aurem caliditatem (inquit) quam exhibet sol magis quidem secundum se, & diligenter in iis, quæ de sensu cœnunt dictere. Calidum enim passio quædâ sensus est. Propter quam autem causam fit non talibus existentibus illis secundum naturam dicendum est nunc. Videmus itaque motum, quod potest disgregare aërem & ignem, ut & quæ feruntur liquefieri vidantur sapere. Ut igitur fiat tepor & calor, sufficiens est efficere etiam solis latiū tantum, velocem. n oportet, & non longè esse. Quæ igitur astrorum est, velox quidem, longè autem: qua autem luna, deorsum quidem, tarda autem: qua autem solis, anbo hæc habet sufficienter. Fieri autem magis simul cum sole ipso caliditatem, rationabile est, sumentes simile ex iis, qua apud nos sunt. etenim hic corum quæ violentia feruntur, vicinus aëris maximè fit calidus: & hoc rationabiliter accedit, maximè. n motus solidi disgregat ipsum, & propter hanc igitur causam pertinet ad hunc locum caliditas, & quia ambiens ignis aërem spargitur motu frequenter, & fertur violentia deorsum.]

Quæ Philosophi loca multiplices habent explicatus, quos leges apud Alex. lib. 1. Meteor. comm. 16. & 17. Aver. S. Thom. Simplicium, Augustinum, Hispanum, Philacteum lib. 2. cœli, tex. 4. 1. Philoponum, Olympiodorum, Vicomercatum, Caiet. Vienensem lib. 1. Meteor. summ. 1. c. 4. Albertum lib. 1. cœli, tract. 3. cap. 2. & lib. 1. Meteor. tract. 1. c. 10. 11. 12. Trimonem ibidem q. 7. Flaminium de Nobilibus, lib. 1. de generat. c. 6. Jacobii Zabarellam libro de calore cœlesti, & c. 1. usque ad 10. & lib. de regionibus aëris, commodior Aristó. explanatio, & quæ ad veritatem accedat proprius mihi videtur pendere ex iis, quæ subiiciam.

Principio igitur cœli motu deferri ad nos astrorum efficientiam, in confessio est, id tradit Aristot. lib. 2. de generat. t. 5. lib. 2. cœli, t. 20. id docet quotidiana vñs & experimentum.

Deinde fatemur exhalationes supremo aëre degentes vñ cum elementali igne, & aëre à cœlo circumferri, immò & attiri, & ad ignis formam preparari illius regionis astu & agitacione cœlesti.

Detrudi præterea aliquas exhalationes inferiùs dum circumducuntur à cœlo, & aëri aliis atteruntur, probabile ducimus, iaculari etiam fulmina, aliósque ignes è nubibus expressos, libenter recipimus.

Adhæc motu cœli ignis aërisque calorem soueri ac conseruari, cæque de causa non incongrue dici motu cœli aërem & ignem calciferi, vñtrò damus.

Postremò motum diurnum, quamvis nō sit solis proprius, sed oītaꝝ Sphæraꝝ, cùm tamen in sole maximè splendescat, qui suo ortu, & occasu dics, nō cœlestis quo

que designat, iure merito soli potius quam vlli aliorum astrorum tribui non insiciamur.

Atque hæc omnino Arist. tradere locis citatis longè verissimilior fit, quam in absonas & imperitissimas sententias descendisse de attritu, & iaculatione ignis ad terras usquejilla porrò verba libri primi Meteor. [Propter hanc igitur causam pertinuit ad hunc locum caliditas] ad locum, de quo erat sermo, hoc est, ad summum aërem referenda sunt: non ad hunc locum in quo degimus.

Maneat igitur, coeli motum usque ad supremum aërem pertingere, non inferius, ibique exhalationes aliquas excalefacere non aërem, neque ignem corpora natura sua calidissima, auctore Aristotele lib. 2. de gener. à tex. 16. ad 24. idque voluisse solum Aristotelem, qui ait motu Solis atteri aërem & calefcere, loquitur. n. de supremo aëre, in quo cometæ, aliisque id genus sunt, non de nostrate ad quem motus Solis neutiquam pertingit.

CAPVT SEPTIMVM.

Non omnia, quæ cælo continentur, ita à cælo pendere, ut eo non agente, nihil agere possint.

Philosophorum & Theologorum nonnulli ita omnia, quæ cælo subsunt, à cælo pendere arbitrati sunt, ut eo non agente nihil caterorum aut agere, aut pati, aut mouere, aut moueri, aut à contrariis dissolui, aut à propriis causis generari possit. Ita Soncinas libro 12. Metaphysics, q. 13. Dominicus de Hlandria lib. 8. Met. q. 1. a. 1. Dominicus à Soto, lib. 2. Physicorum, q. 4. conclus. 1. & lib. 2. sent. d. 48. q. 2. a. 2. Chrysostomus Iauellus lib. 12. Met. q. 13. Landunus lib. 1. cœli, q. 1. lib. 12. Met. q. 13. Paulinus disput. 4. Met. c. 9. & 10. Gaspar Contarenus lib. 2. de elementis, qui sicut lumen à sole, ita res omnes sublunares à cælo perpetuò conseruari, eoque sublatu ne momento quidem temporis caterorum quidquam permanensur docet. Ioannes Bauonius in 2. dist. 15. q. 1. ar. 4. Egidius in 2. d. 1. 4. q. 3. dub. 2. literali, Terrariensis 4. contra gentes, c. 97. §. aduentrum tertio. Dominicus Bagnei 1. parte q. 66. a. 3. dub. 2. Medina & Corradus 12. q. 109. ar. 1. Capreolus in 2. d. 14. q. 1. ar. 2. conclus. 2. a. 3. extremo. Claudat agmen S. Thomas 1. 2. q. 109. ar. 1. in c. [quantumcumque ignis habeat calorem perfectum, non tamen alteraret, nisi per motionem corporis cœlestis.]

Idem q. 5. de potentia Dei, a. 8. in c. [Elementa (inquit) agunt in virtute corporum cœlestium, & corpora cœlestia agunt in virtute substantiarum separatarum, unde cessante actione substantia separata, oportet, quod cœliter action corporis elementaris, sed sciendum quod corpus habet duplicem actionem, unam quidem secundum proprietatem corporis, ut scilicet agat per motum, (hoc enim proprium est corporis ut motum moueat & agat) aliam autem actionem habet secundum quod attingit ad ordinem substantiarum separatarum, ut participat aliiquid de modo ipsarum: sicut naturæ inferiores consueverunt aliiquid participare de proprietate naturæ superioris, ut appareat in quibusdam animalibus, quæ participant aliquam similitudinem prudentie, quæ propria

propria est hominum. Hæc autem est actio corporis, quæ non est ad transmutationem materiæ, sed ad quamdam diffusionem, similitudinis formæ in medio, secundum similitudinem spiritualis intentionis, quæ recipitur de re insensu, vel intellectu, & hoc modo sol illuminat æternum, & color speciem suam, multiplicat in mehlo. Vtque autem modus actionis in istis inferioribus causatur ex corporibus celestibus, nam & ignis suo calore transmutat materiam ex virtute corporis celestis, & corpora visibilia multiplicant suas species in medio virtute luminis, cuius fons est in celesti corpore, vnde si actio viraque corporis celestis cessaret, nulla actio in istis inferioribus remianeret, sed cessante motu cœli, erit quidem actio in istis inferioribus, illuminationis & immutationis medijs a sensilibus, non autem erit actio, per quam transmutatur materia quam sequitur generatione & corruptione.] Hæc S. Doctor.

Rursus quodlib. 6. q. 4. at. 19. [Ideo (inquit) primum cœlum, scilicet empyreum, singulariter per suam quietem influat, hoc autem est proprium hunc corpori quod influat absque motu, in quantum est supremum, attingens quodammodo ordinem substantiarum spiritualium] pro ut Dion dicit 2. de diuinis nominibus. quod diuina sapientia coniungit principia secundorum finibus primorum. Audiunt hanc inferiorum, superiorumque causatum colligati nem naturalem libentibus & gaudentibus animis Genethiaci, cùm. n. ad affectionem vnius cuiusque tantorum virorum sententia, cum proximis causis astra & cœlum venire necessariò dicuntur, ita ut cessante cœlo proxima causa efficiant nihil; perhè Astrologia fundamenta iaci existimant, quæ ex constitutione cœli, stellarumque configuratione quidquid futurum vinximus sit, longè ante & presentiri, & prædicti posse profiteretur.

Ceterum nihil est, cur magno huic Philosophiæ loco Genethiaci confidunt, causas enim sublunares ab æternis, & celestibus pendere, bifariam intelligenti potest; vno quidem modo secundum ea, quæ mundo elementari communia sunt vniuersum, & sic omnes inferiores causæ aptæ à superioribus, & celestibus ducuntur.

Dubius n. modis intelligi potest quod Auctores citati aiunt. Primum ita hæc inferiora à superioribus pendere, vt hæc sine illis diu perdurare non possint, quod verissimè dicitur. Nam si quiesceret cœlum, hemisphaerium, in quo sol consisteret, sine dubio æstuaret, breuique omnia occuparet ignis, alterum verò nimio frigore, & ipsum disoluerebat. Propterea sapienter Aristot. libro primo Meteororum, cap. 2 scribit [à superioribus lationibus omnem huius mundi virtutem gubernati.] hoc est, ordinatè conseruari & disponi. & lib. 8. Phys. c. 5. 2. & alius iterum lib. 2. cœli, tex. 20. eidem tamen rationibus euincit, necessestatem alicuius principij sempiterni vnde pendeant, quæ nunc mouentur, nunc quiescent, ordo namque in statis vicibus, & motus, & quietis, & generationis, & corruptionis, sicut cœlitus administratur, nec posset ita rerum vicissitudine, quam videmus perficere, nisi Solis, qui aстрorū obtinet principatum, tum accelerat modici, tum recessus, & frigoris, & caloris modum temperaret.

[Quoniam autem inquit Aristoteles lib. 2. de generat. tex. 6.] suppositum est & demonstratum, continuam esse rebus generationem, & corruptionem, dicimus autem lationem causam esse generationis, manifestum est, quod una existente latione non contingit fieri ambo, quia contraria sunt, idem enim, & si-

militer se habens semper idem natum et facere. Quocirca generatio erit semper, aut corruptio: oportet autem multos esse, & contrarios motus, aut latio-
ne, aut inaequalitate, contrariorum enim contraria sunt causæ; ideoque non
prima latio causa generationis, & corruptionis est, sed quæ secundum obli-
quum circulum, in hac enim & continuo vnum est, & moueri duobus motibus,
necessæ enim si erit semper continua, generatio, & corruptio, semper aliquid
moueri, ut non deficiant ipsæ transmutationes, duobus autem, ut non solum
contingat alterum.]

Infrā textū §8. [Apparet autem (inquit) secundum sensum confessi, his quæ
à nobis dicta sunt. Videmus enim quod adueniente quidem sole generatio est,
recedente autem corruptio, & in aequali tempore utrumque, aequali enim tem-
pus generationis & corruptionis, quæ secundum naturam, sed contingit sape
in minori corrumpi, propter ad iniucem confusionem. In aequali enim existen-
te materia, & non ubique eadem, necessæ est generationes inaequales esse, &
has quidem celeriores, illas autem tardiores. Quocirca accedit propter horum
generationem, aliis fieri corruptionem, semper vero, ut dictum est, continua
erit generatio, & corruptio, & nunquam deficiet propter eam quam diximus
causam.]

Deinde anni tempora, rerumque vices non fierent sine definito quodam
cursu, recursuque Solis, ut idem notauit locis citatis. Vnde Marcus Tullius lib.
2. de natura Deorum, [Sol (inquit) inflectens cursum tum ad Septentrionem,
tum ad Meridiem, astatæ & hyemæ efficit, & ea duo tempora, quorum alterum
hyemæ senescenti adiunctum est, alterum astatæ, ita ex quatuor tempo-
rum mutationibus, omnium, quæ terra, marique giguntur initia, causæque
discuntur. Hec itaque sapientes viri aiunt, quando aiunt à superioribus causis
gubernari inferiores, sublunares causas ita à cœli efficientia pendere, ut eo cel-
lante ceterorum nihil agere possit.]

Adhac quia rebus animatis generatim magna vi caloris opus est, ut gene-
rentur, ideo dixit ille lib. 2. Phyl. text. 26. Sol & homo generant hominem, cal-
or autem bona parte à celo profiscitur, ideo nonnihil auctores citati pro-
creationem animantium celo tribuerunt. Sed hoc quid ad Astrologiam? quæ
omnia ex astris dedit?

Tandem pleraque sunt in arboribus, in segetibus, in herbis, in fodinis, in
aquis, in meteoris, in aliis, quæ certam cœli temperiem postulant, nec sunt
nisi certo anni tempore, & quibusdam dominantibus astris; propterea cœlum
in ordinem generalium caularum referre potuerunt summi viri, nec propte-
rea cœli efficientiam rebus omnibus sine idonea ratione, ut Genethliaci, te-
mere admiscent.

Altero modo intelligi potest cessante celo ceteras causas efficere nihil,
hoc est, sublata cœli conuersione, vel actione, nihil omnino, quod sub celo
sit, posse vel breui tempore subsistere, vel aliquid operis efficere. Id Cardanus,
id Bellatius, id ceteri clamant Astronomi. Incerta sane res, & dubia non patu.

Prinzip quidem id non probatur S. Thomæ, quem sue sententia patronum
adsciscunt opusculo 10. art. 8. quæst. 5. de potentia à 10. ad 8. quodl. 6. quæst. 8.
art. 19. non Scoto in 2. dist. 14. quæst. 3. extrema, non Ricardo ibidem art. 2.
quæst. 6. non Durando, in 2. dist. 14. part. 2. q. 3. num. 11. non Henrico quodl. 11.
quæst. 15. quodl. 14. quæst. 1. non Gulielmo Ochamo in 2. quæst. 23. §. quantum
ad

ad generatam per putrefactionem; non Gabrieli in 2. dist. 14. quæst. vnica. dub. vlt. non Herueo quæst. 5. de natura cœli, ad 5. ad 7. ad 12. ad 14. ad 25. non Alexandro Aphrodisco, si malunt in philosophorum foro causam agere, quam in Theologorum lib. 3. naturalium questionum, cap. 4. apud Simplicium, lib. 2. cccli, text. 13. Simplicio ipsi eodem loco, & text. 20. non Philopono aut Buc-caferro lib. 2. de generatione, text. 56. non Achillino lib. 4. de orbibus, dubio vlt. non Philalteo lib. 1. cccli, text. 27. non Mirandulano lib. 22. 23. & 24. de euætione singularis certaminis, non Scaligero exercitatione 52. non aliis in- numeris.

Deinde quis dicat lapidem, ut sit vel ad semihorulam, egerè cœlo? nōnne ab elementis quibus constat, conseruari posset tantisper? num omnia ita à causis extrinsecis pendent, sicut lumen à sole? Nōnne filius superstes saxe est patri? num non perseuerat lapis sublatis etiam causis, quibus procreatus fuit, ac si sine cœlo cœle potest aliquo tempore, cur non & ad centrum tendere, sine cœlo? non enim indigentior est naturalis actio, quam subsistere naturaliter cum suis facultatibus integris: dicēs ingenti fragore ruentem è sublimi la-pidem subsistere repente medio æter? si in nihilum redigeretur cœlum? Multi-plex est cœlum, quo portissimum sublatu dices subsistere lapidem?

Præterea humectandi vis inest aquæ per se, & ex naturæ principiis, negas? id docet Aristoteles lib. 2. de generatione, text. 23. id euincit experientia. Si ve-stis ad eam quantum oportet admoueat, quid opus est cœlo ut madefiat? nōnne par humiditas est, qua in aqua, ex aqua natura, non à cœlo procedit, & qua in vestem debet immitti? cur igitur humor vestis à cœlo, aquæ non item dependet?

Age verò nōnne causa quælibet per se præstare potest effectum, quem in se continet? nōnne continet id omne quod eius perfectionem non excedit? calor porro ligni superatne calorem ignis? cur igitur tali cause talis effectus ex æquo non respondet? sed postulat præterea actionem cœli? ergo nec stipulam incensa fornax, nisi cœlo concurrente comburet? talia iactant Astronomi, & si non credimus indignantur; indignentur licet, à nullo impetrabunt fidem.

Libenter sciscitarer ex iis qui omnium rerum causas è cœlo deducunt, an id omne rei cuiuslibet causam dicant, quod simul cum illa in hac rerum vniuersitate existit, an id solum, quod efficit rem cuius est causa? Si rebus omnibus quæ sunt, faciunt nomen cause commune, quis eos ferat? Si autem non quodcumque est causa, sed id solum, quod sua vi rem efficit, cuius est causa, videndum etiam atque etiam an cœli virtute res omnes sint. Ratio porro effectus aperit sine dubio suam causam. Dicimus lucem effici à sole, propterea quod recessente sole lux perit; accedente sole, coruscat. Id itaque efficienter rem antecedit, quo sublatu, res vel non stat, vel non fit: quo debilitato imminuitur effectus, quo alio, & alio modo se habente, aliter, & aliter res fit. At quoquo modo se cœlum habeat, in terris multa fiunt, uno semper & pari modo, sub quacumque cœli constitutione, quæcumque fulgeant astra, ybi cumque sol existat: ignis semper exurit, aqua madefacit, lapis è sublimi descendit, vulnus interficit: non pertinent igitur hæc ad cœli efficientiam, sed ad proximas rerum causas, & cum exitu coniunctas.

Postremò conuenimus pridem cum Genethliacis, nihil è cœlo requirendum esse eorum quæ cause proximæ per se præstare possunt, exigo nunc con-ventionis

ventionis fidem : aridæ stipulae imponantur igni magno : cur earum exustio cœlestem opem desiderat ? An quia ordinis optimi ratio poscit , vt inferiora superioribus subdantur ? verum id quidem , quoad partes vniuersi , quoad elementa generativi , quod paulò supra docuimus ; particulatum fallit , nam aqua vt madefaciat , operam non postulat ignis elementaris , quamvis excelsior sit , neque hominis , quamvis sit præstantior .

An quia præcipuum in unoquoque genere , quale est cœlum in ordine reliquorum corporum , causa est ceterorum ? At Aristotele lib.2. Met. text. 4. docuit , quod in unoquoque genere causa sit reliquorum , id esse omnium in eo genere maximum . non item hæc vicissim reciprocari , & aurum metallis præstat omnibus , eorum vero causa nequaquam est .

An quia circularis motus ceteris prior est , auctore Aristotele lib.8. Physic. text. 75. semoto priori nihil , quod posterius sit permanere potest ? Nihil certè ordinatè , & vt oportet , nihil diu , & longo tempore , quomodo id intelligunt Auctores citati , & nos supra explicauimus , id solùm conficit ratio , qua Aristoteles docet , motum circularem esse primum motum .

An quia sol in mundo est id quod in animante cor , sine quo nihil fit actionis : nonnulla quidem , sed non omnis est cordis , & solis similitudo , est enim cor fons præcipuus caloris , qui ad cerebrum dimanat : sol fons luminis , & magna ex parte caloris , non tamen omnis : ignis enim calefacit etiam absente sole : non igitur à sole est omnis facultas agédi , sed permulta , sicut nec omnis motus est à corde , quod testatur S. Thomas quest. 5. de potentia à 10. ad 8. Cur igitur à sole peritus omnes affectiones : proprium est Dei optimi maximi adesse omnibus rebus , & cunctis causis optulari .

An quia duo sunt causarum genera : aliae perfectæ & principales , aliae adiuuantes & proximæ , cuiusmodi sunt omnes sublunares , & nostrates , quæ sine principalibus facere possunt nihil i cur obsecro calor caloris , equus equi , non dicitur causa perfectæ & principalis ? an unus calor non eandem naturam habet ac aliis ? quid requiris aliud ad causam perfectam , quām vt sit eiusdem nature cum eo quod efficit ? cur cœlo tribuis omnes perfectæ causæ numeros ? cur negas caloris quando calores progignit ?

Quare cū nullam afferant , nec afferre possint idoneam rationem , cur in cuiuscumque operis communionem cœlum sit accessendum ? nihil incertum magis , quām causas inferiores nihil efficere non concurrente cœlo , eo sensu quem volunt Astronomi .

CAPVT OCTAVVM.

De elementorum conseruatione.

PRIBA T Bellaritius questione secunda , articulo primo , elementa omnia subiici cœlestibus corporibus ; damus id quidem libenter , sed illud manifestum non est , quod subdit , cū elementa contrariis viribus instructa inter se perpetuū pugnant , nisi agente cœlo continerentur in

officio , fore vt mutuo se perderent , & ex quorumdam generatione aliorum-
ve corruptione nimis tunc procedente,vniuersum interiret.

Id fortasse locum habet in iis quæ contraria constant , [desiderant enim ,
quod Aristoteles vidit libro 2.de Anima, text.38. aliquid , à quo contineantur
prohibeanturque , ne ad interitum usque pugnant , & deserviant ; at clementia ,
qua certis detinentur interuallis , quæ magna quadam mole consistunt , quæ
mita sibi proportione respondent , quæ suas operandi , resistendique aequales
vires obtinent , quæ generationis & corruptionis statas vices habent , non egēt
aliquo extrinseco à quo conseruentur , tueri se suis viribus possunt abunde ;
non enim pugnant , nisi in confinio , ubi magnæ non sunt timenda corruptiones ,
paruæ autem & quasi subitæ excusione in alienas regiones , ne longius
serpent , integrum elementum obstat , frangitque contrarij irruptiones mole
sua , naturali vi , & facultate debilitantur : præterea contrarij vides , quod lon-
gius à suo principio recedunt.]

Quin etiam ita elementa disposita sunt , ut unumquodque cognatum & af-
fine sit ei , cui est confine , altera enim semper qualitate ei coniungitur , magnæ
que raritas & densitatis proportione : ubi porro una est contrarietas , in certa
raritate & densitate magna est agendi & patiendi æqualitas & proportio .
Non constat igitur cur elementa nequeant se tueri à contrario sine cœli pre-
sidio , cum exæquatis omnium iuribus cur unum alterum extinguat causæ
sit nihil .

C A P V T N O N V M .

Materiam non preparari ad formas à cælo solo.

RACET Genethiacis à cælo præparari omnem materiam ad for-
mas suscipiendas , idque cœlum efficere vel per se solūm , vel vtendo
ad id aliis causis vt instrumentis . Vtrumque nobis displaceat , & displace-
re oportet omni Philosphorum Senatui .

Atque vt à priori membro faciamus initium , omnis generatio naturalis , vel
est perfectorum , vt hominis , equi , ficius , brassicæ , vel imperfectorum , seu spone-
te nascentium , vt vermium , pulicum , &c . Ut prius agamus de perfectis , in eo-
rum procreatione non tantum à cælo aio materiam instrui ad formam , sed
etiam à causis proximis , & vniuersis : completa enim dispositione , nouam
oportet introduci formam , priore depulsa , non enim manere potest prior per-
acta dispositione contraria , nec materia omni forma carere : supereit igitur vt
noua inducatur , at à solo cœlo non inducitur forma perfectorum , & quis vidit
unquam procreari equum sine equo & equa ? aut bouem sine boe ? aut leonem
sine leone ? quid ad hæc Astrologi enarrabunt ? ne Aium haruspicinæ au-
gorem in Hetruria ? proferent Deucalcaneos lapides ex fabulis ? dignum pa-
tella operculum .

Sed ne præcipue quidem materia præparatur à cælo , quod ostendi potest
hoc fere modo ; licet efficientia cœli quolibet tempore vniuersi modi non sit :
constat enim ex multorum syderum viribus non parum dissimilibus , vno
tamen

tamen codēmque loco vniuersitati est & sibi simili. Vnde igitur adfertur diuersitas in eodem loco ? tritici, lolij, auenæ, vitis, vlni, oleæ, mali persici, & nucis.

Vnde in eadem materia diuersæ partes, os, caro, neriuus : vena, arteria, nulli tendones ? non nisi ex proximis & contiguis causis ; ab his itaque, tanquam à potentioribus, præcipuisque adornatur materia. Quod ipsum & alia ratione efficitur; materia siquidem non momento, sed aliquo temporis interuallo præparatur ad formas; quandiu fouendum est Gallinæ ouum ? priusquam includat pullum : quot dies lemna delitescunt, antequam germinare incipient ? Omne quod mouetur, tempore aliquo mouetur, auctore Aristotele 6. Physicorum, text. 37. nec formam, quæ haber contrarium, induci in instanti docuit idem libro 8. Physicorum ; at toto aliquo tempore non vna est stellarum configratio, nec vna cœli vis, & efficientia; quo itaque modo astra prosequuntur inchoatum materiae ornatum ? aut qua ratione non dissoluitur à sequenti, & contraria constitutione syderum, quidquid priori horoscopo inchoatum fuerat: ut prorsus nihil videatur cœlum materiae suppeditare quo ad formas suscipendas præparetur, sed à sublunaribus causis omnia illi præstari quæ ad inducendas nouas formas sunt necessaria.

Dabo & alteram rationem Astrologis soluendam ex iis, quæ per idem tempus & locum consueuerunt progigni : sicut homines, equi, columbae, canes, agni, sues, brassicæ, ficus, vites, frumenta, legumina, fraga. Quid iis magis diuersum ? quantò maior cum iis vel omnibus vel nonnullis dissimilitudo naturæ, quam cognatio ? Non enim quantum ab equo differt triticum, tantum cum equo conuenit, sed longe magis differt quam congruat. hæc discrepantia cum non à materia nuda, quæ vna est omnium sublunarium rerum proficiscatur, nec cœlo tribui possit, cum eodem tempore & sub eodem astro, cädemque hora vtrumque ortū ponamus; à proximis equi & tritici causis nascatur oportet. Deponenda igitur necessariò est Astronomorum sententia, in præparatione materiae præcipuas partes agere cœlum.

Id quod magis adhuc conspicuum fiet ex Solis actione, quam esse omnium astrorum validissimam docet Ptolemeus libro primo capit. 4. in æstate præseruit, at quam plurima nascuntur intra eandem regionem, cundemque locum, sub idem tempus perfectorum genera dissimillima, in quibus plus valent reliquæ causæ ad dissimilitudinem, quam Solis vis maxima ad similitudinem; Cedant igitur altra proximis causis, & viribus impares cedant valentioribus.

Accedat his ratio manifesta, quæ neminem patiatur hoc loco errare. Perfectorum generatio fit, aut ex semine, aut ex surculo satiuo vel insito, semini ferè tota temperies & virtus insita est ab iis, à quibus funditur; est enim quid à viuente decisum, & tale, quale id, vnde decisum est. Quod multò magis quadrat in surculum, qui pars viuens & viventis est, quo excinditur, trahit autem alimenta surculus. Idem de semine iudicium est, in suum temperamentum, quod ab arbore vnde decisum fuit, desumpsit alimentum, inquit Aristoteles lib. 2. de Anima, text. 45. patitur aliquid ab eo quod alitur, sed non hoc ab alimento, sicut neque faber à materia, sed ab illo hæc. Superat ergo nativa vis aduentiam & cœlestem, secus si fiat, arescit surculus, aut putrexit.

Hactenus de perfectis. Quid de imperfectis ? animalculis, herbulis, lapidis, metallis, fruticibus, quæ ab vniuersis causis non proueniunt, & nativa

potius quam sativa sunt, de quibus Aristoteles lib. 2. de generat. animalianis cap. 1. Idem fermè iudicium est, quod de perfectis; nam & in iis plerumque plus differentia quam affinitatis est: generantur tamen per idem tempus, eodem loco, eodemque praeside astro, ut euidens sit eorum diuersam procreationem, & naturam non posse in celum & sydera reuocari.

Quin terra etiam, quam locis quibusdam totam saxeam, aliis argenteam, aliis ferream, vel aromaticam cernimus, non agnoscit huiusc ornatus celum auctorem. Nam & ipsa spectat varia sydera, nec propterea varie imbuatur, sed uno & eodem modo. Cui sydera varia varie non afficiunt huinsmodi terram? Quin iisdem locis, ubi auri argenteique fodinae, ubi lapicidinae, ubi inhaustae venae visuntur, animantes, variae stirpes, herbae multiplices; ut nescire sit fateri, aut horum varietatem non esse à celo, si eodem modo ea loca semper spectet, aut totius regionis vniuersitatem temperamentum, lapideum, ferreum, non esse à celo, si varie ad eam se habeat. Elegant quod voluerint Genethliaci, tanta enim varietas consentire nequit cum aliquo celi statu, una & sibi similis temperies non potest à varia constitutione syderum profici sci.

C A P V T D E C I M U M .

Specifice effectuum naturae non proueniunt à celo.

REs omnes aut natura dissident inter se, &c, vt aiunt, specie aut accidenti aliquo, & qualitate, vtramque discrepantiam à proximis causis ducere originem potius quam à celo, si ostenderimus, iacebūt omnia, que de apparatu materie à celo dilapsa tradunt Genethliaci.

Et quidem, vt à priori ordiamur, nascuntur hyeme animalia plurima, quibus multò vberior calor inest, quam quæ in aëre experiamur è celo dilapsum; in aestate item fructus, herbae, frutices, fruges, proueniunt multæ, in quibus longè plus est frigoris, quam quod descendit de celo: quanta siccitas per idem tempus, at humidissima plura aestate quoque progerminant: experimurque felicitas ea prouenire, quibus ex irrigatione crebra per riuos humor accedit, copiosior arcescente celo, quam quæ vberius perfundit celum in maligna terra. Quid hyeme, aut vere humidius? Multa tamen vtroque tempore nascuntur siccissima, quibus ab humidissimo celo non paratur materia, sed ab aliis causis.

Præter calorem, inquiunt, humiditatēmque Solis & Lunæ, quibus aët affectur, manifestè per temporū vices, sunt aliorum syderum vires arcane, quæ licet spargantur per aërem, eum tamen non semper imbuunt calore, vel frigore, humore vel siccitate, sed iis solùm rebus has qualitates impartiuntur, quæ sibi naturæ quadam cognitione, & sympathia coniunguntur. Quare effervescentie solis aëtu possunt frigida plurima procreari per tacitā alterius syderis vim, frigidumque afflatum, qui vberius frigus profundat, quam proximæ causæ, sed certis quibusdam rebus, non omnibus.

Verum ne cum Genethliacis rursus de abditis syderum viribus litigemus, de quibus suprà, largiamur nos vltro, quod Aduerſarij probare nequievunt: non

non negabunt tamen cum rem aliquam circumstant extrinsecus; duæ causæ, una caloris, altera effectrix frigoris, ambarum actiones se mutuò impedit ac frangere, vincere autem vehementiorem. Nascentur igitur frigida frutex, dum tropicum Cancri sol, & frigidum sydus obtinet: de quibus Ptolemeus lib. 1. cap. 4. Et Saturnus præsertim, qui omnium est frigidissimus, ut idem scribit ibidem longè plus illi caloris impedit Sol, quam frigoris Saturnus; tum quia Solis efficacitas maxima est, auctore Ptolemeo lib. 1. cap. 4. tum quia etiam si par esset Solis, & Saturni vis, tamen acrior est in agendo calor quam frigus. Non extrinsecus igitur frutici aduenit frigiditas, sed à semine, quod naturali vi frigidum est, & potens externis impressionibus resistere: ita ut intereat prius quam calidum inducat temperamentum.

Huc accedit, quod si quando frigidum sydus, ut Saturnus, dum est in Cancro possit cum Sole contendere, aut etiam Solem vincere, id tamen facere non potest, quando longius à nobis recessit: non sanè aestate Saturnus semper in Cancro existit, aut aliæ stellæ frigidæ, quarum congressus aduersus Solis aëstem Saturno ferebat opem: absunt nonnunquam in Capricorno: distrahuntur ad alia signa, impediuntur ab aliis calidis astris, ut non possint cum Solis, aliorūque syderum ardore contendere: semper ac perpetuò frutices quidam frigidiores in aestate progerminant, semen igitur frigidam fruticis substantiam constituit, non inconstans & vana syderum vis.

Quod de frigidis diximus, intellige de calidis, de humidis, de siccis, quorum calor, humoris, siccitatis, nisi pars magna aliunde accederet, quam à cælo, multa forent, qua variatis astris gigni non possent singulis annis. Nemo vberes annos, & steriles: agrorum infœcunditatem, & vberatatem pro frugibus noxia, fructibusque cœli temperie, aut intemperie nobis obiiciat; nulla enim est cœli intemperies, sub qua triticum non hordeum, aut legumina, aut pulegium crescat, exuberat quidem genus vnum, magis uno tempore, quam alio; omnes tamen fruges singulis annis progerminant, quod sanè non continget, si stellarum vi pubescerent, potius quam propria, & innata virtute, ut ostendimus.

CAPVT VNDECIMVM.

Que rebus adueniunt, non aduenire à cælo, &c.

NEQUE

verò ex tanta rerum dissimilitudine specifica ostendi solum potest, minus in rebus esse ab efficientia cœlesti, quam à sublunari, sed etiam ex iis, quæ propria sunt, singulis sub eadem specie comprehensis; & quidem ea, quæ vniuersiusque rei naturam specificam sequuntur, non à cœlo petenda, sed à causis sublunaribus euicimus superiori capite. Iustam magis dubitationem habent illa, quæ singulis accident, & non comitantur speciem, de quibus nunc differere ingredimur, sed res fieri exemplis illustrior.

Proueniunt eodem hortulo lactucæ plurimæ: nullæ aliis sunt planè similes, in foliorum numero, ac latitudine, in colore, in sapore, in tyro, minus, aut magis oblongo, crasso, obtorto, in magna conuenientia maxima cernitur diuersitas.

Quo

Quo obsecro pacto? vnum & idem celum tantam præstat rerum diuersitatem? cur non fatemur in iis euariandis magnam esse vim terræ, imund & glegæ, valere etiam situm, semen, irrigationem, & alia huiusmodi?

Quid de satiis loquor? in viticis, in mericis, in vacciniis, in ligustris, in quouis alio natuorum genere quanta diuersitas, quanta in eodem prato varietas eiusdem herbulae? nihil de iis, quæ putri materia sunt: nihil de piscibus in eodem lacu dico, quæ sole clarius testantur singulorum discrimina, & proprietates proximis deberi causis potius quam celo?

Iam verò inter equos, inter boues, inter asinos quanta intercedat discrepantia, stabularij etiam & agafones norunt: hanc varietatem à proximis oriri causis hoc modo conficio.

Sublunarium cauarum vis & facultas non est res aliqua generalis, sed singularis, & cuiusdam modi, quare & actio quæ inde proficitur, sive una & simplex sit, sive ex multis collecta, non commune quid, sed singularis, ac definita si oportet: & quoniam actio una eademque res est cum effectu, necessariò fit, ut effectus certus & definitus sit, propterea si calor magnus est, calcificat multum, si modicus, parum: denique modò pleniùs, modò parciùs, prout vberior vel tenuior fuerit, fundit calorem.

Queram & illud, effectus qui subest efficientiæ causa sublunaris sitne res aliqua communis, & vniuersa, an singularis & definita? Non dicent esse communem, effectus enim in genere sub nullius cadit efficientia; præterea id quod sit, qua parte fit à causa hac definita, aut est parvum aut magnum, aut neutro modo: si parvum, aut magnum vniuersum est & definitum; si neutro modo, aut nihil est, aut sola cogitatione est.

Quid quæso est effectum à causa produci? nisi ab ea accipere suum esse, quod esse cùm sit capax cuiusdam modi, sive secundum qualitatem, sive secundum vigorem, sive secundum virtutem, pugnantia omnino sunt: effectum habere esse à causa, & non habere modum ullum, seu non habere esse terminatum & definitum.

Denique non sunt duas res: effectus & hic effectus; quo itaque modo causa efficit commune quid, non tale ac definitum, si id quod à causa prodit singulare est, & vnius modi, varietas, quæ inter res eiudem generis, vtputa inter equos, boues, leones certatur, velint nolint Astrologi, non à celo, sed à proximis causis proficitur.

Hoc ipsum explicabo: Nam ignis vel potest à celo impediri ne calorē efficiat promodulo caloris sui, vel impediri non potest. Si primum, vel ita celum inhibet ignem, vt nullum penitus edat calorem, & aliquando esset ignis stupor proximus ne combureret, quo quid magis absurdum? vel prohibet ne hunc fundat calorem vel talem, & quoniam nullus esse potest calor, qui non sit vnius, vel plurium graduum, non sit definitus & singularis, rursus relabitur ad ignem, qui stuprari non exurit, vel denique celum obstat, ne ignis fundat calorem octo graduum, quot ipse habet, non autem impedit, ne proferat calorem, vt quatuor, aut etiam minorem, & tunc minor calor ab alio longo intervallo diuiditur, causa igitur proxima est: multitudo, & varietas effectuum singularium, id quod institueramus dicere. Si secundum, id est, si celum non potest inhibere, ne ignis suam obeat actionem, non pertinet ad celum singularium effectuum multitudo, & discrepantia, sed ad proximas causas, à quibus cùm

cum probatum sit, esse etiam diuersitatem rationum, & specificam, nihil omnino est in effectu, quod à proximis causis non proficiscatur.

Verum ne in propriis theoris & communibus hæreamus, cum obiicere possint vtraque ab utrisque simul pendere causis cœlestibus, & sublunaribus, sed magis à cœlestibus, vt omnis ad effugendum aditus precludatur, illud vrgeo, siue cœlum arcana vi agat, siue lumine, & motu, cum multifaria eius efficientia variabilis sit, quo pæsto sit præcipua ratio eorum, quæ perpetuò gignuntur, & uno definito que modo, cum ob varios accessus, recessus, congreslus, syderum, quorum alia frigida, alia calida, alia siccata, nunc frigida, nunc calorem, nunc siccitatem, nunc humorem cœlum in hac inferiora fundat, quæ sit, vt ope cœlesti ignis perpetuò calorè promat? num frigida quoque cœli efficientia calefacit, o licentiam iocularē? num semper calida astra præpollent frigidis? frigida igitur nihil cœlo, omnia debent proximis causis. num frigida vis cœli, frigida, quæ sunt: calida petit calida? sicut magnetis virtus ferrum optat, cum quo natura illi cognatio magna intercedit, non argentum aut aurum, nonne pudet Astrologos hæc dicere: Primo enim hinc fit, illos è cœlo definitè nihil posse effari, propterea quod vis omnis, quæ cœlo defuit à causis sublunaribus distrahi, disolui, extingui possit. Deinde in rebus efficientiis potiores cœli partes non esse. Denique nihil à cœlo progigni, sed ab aliis causis quod perfectum est aliqua qualitate imbui posse, nam vis frigida astri si petit frigida non calida, quæro à quo res illa frigida effecta sit frigida? Si à stella non igitur petit, sed efficit frigida, non petit frigida solum, sed calida potius, quæ sola frigideri possunt, si ab alia causa quemadmodum magnes non afficit ferrum, sed trahit, quod ab aliis causis est confectum, friget cœlum, cause enim sublunares sine influxu cœli frigus præstāt, quod si frigus, & calorem & humorem, & reliqua. Euanuit igitur omnis virtus cœlestis; omnianque in causatum sublunarium iura redierunt.

Illud quoque sciscitabor, cum pro triangulorum, vel quadratorum ratione velint Astrologi modū pleniū, modū parciū, modū fere nihil, cœlum in hac subiecta corpora agere, qui ratione ignis, nisi opitulante cœlo efficit, nihil semper calefaciat?

Duarum causarum, quæ ita ad constitutionem effectus conueniunt, vt neutra seorsim effectum præstare possit totum; si altera debilitata, aut præpedita fuerit, nunquam tantumdem effectus, altera sola edere potest, quantum vtraque solet proferre cœlum: ignis euandem fundit calorem, cum minori, ac minori syderum vi, quid ergo aliud consequens est nisi cœlum, nihil in effectione caloris apponere de suo, sed omnia ab igne proficisci?

Denique locum hunc, vt tandem concludamus, non raro simul duo gignuntur equi, sues, boues, agni, canes, unus altero fortior, unus altero maior,

unus altero pinguior, unus altero magis gracilis, quæ fuit ratio dispa-

ritatis tantæ cœlestis virtus? quomodo à communi quadam ef-

ficiencia, quæ similis, ac par in eundem incidit locum,

in eandem materiam, tam magna diuersitas?

à coniunctis, proximisque causis

conclamata est Geneth-

liaca disciplina.

CAPVT DVODECIMVM.

In rerum procreatione nullas esse cœli partes.

VNUS adhuc Astrologia vulnus aperiendum est, quæ ad singulorum generationes cœlum venire contendit; vel enim parcs vult esse cœli, & proximarum causarū vires generando, vel maiores cœli, quām aliatum causarum, vel minores: exemplū duci potest ab quo in generatione, siquidem equi, vel parcs exerceat vires cœlum, & semen, ceteraque causa cōiuncta: vel minores, vel maiores, si maiores, aliquid est in equo, quod non est à semine, neque à proximis causis effectum, sed à solo cœlo, id nimis quod sublunarium causarū vires excedit. & cur equum quoque totū non prosemnat sine proximis causis? quid agunt causa inferiores, si cœlum per se sine ope alterius cauſe efficit quecumq; efficiuntur? si minores, aliquid causa sublunares præstant sine ope cœlesti? sit igitur istud pars vna, cur non & alia? cur nō totū: cur quidquam debemus cœlo, si parcs facantur primum in effectione rerū cœli partes non esse portiores? deinde nihil causas sublunares iuuari à cœlo, cūm enim simile nihil patiatur à simili, neque ab æquali æquale, parcs si sunt cœli, & causa proximate vires, neutrū alterū efficiere, aut augere potest. Præterea nihil certò, immò nec probabiliter, ex syderiū congrēsl, de rebus sublunaribus coniici posse. Nam sit validissimū sydus: semen verò equi infirmū, ac debile: sydus nihil efficit supra seminis vires; imbecillis igitur prodibit equus, sub valido sydere; quid ergo nugātur Astrologi, cum horoscopio suo? quid rimātur ex astrib?

Postremò si cœli vires non augent proxima causa efficientiā, sed illud idem efficiunt quod causa proxima & coniuncta, faciendū necessariō, nihil esse in effectu, quod à proxima causa non sit profectū: Eant igitur Astrologi & suum prædicent genitale cœlū, & doceant cūm sit nihil, quod à proximis causis non sit profectum, quodque carum vires excedat, cur in rerum omnī efficientiam astra quoque pertrahant. At rationum magna se inopia laborare ingenuè consententur, priferant saltem experientā, quibus se abundare iactant frequenter.

Conuenimus iam nihil in his inferioribus fieri, quod à causis sublunaribus non fiat, non eger id vlla probatione, priferant si possunt experimenta, quæ præter causas sublunares, quæ omne id quod est in effectu præstant, ostendant, necessarias esse causas etiam cœlestes; si nullæ sunt. (at verò esse non possunt) experimenta, quæ id euincant, patientur Genethliacam in illud sepulcrum inferri, in quo aliæ divinationes, in quo aruspicina, in quo sortilegium, in quo auguria iam dudum fœtent mortalibus.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

De cœlo in animo.

VLIVS Firmicus lib. i. Meteororū cap. 5. cui Bellantius & Astrologi plures apud Albertum lib. ii. Metaphysices tract. 2. cap. 10. non grauatae subscripte

subscribunt, cœlum facit animatum, sensu, intelligentiaque præditum. Stultum quidem est videre, quid quisque deliret; hunc tamen errorem, qui multorum etiam Philosophorum mentibus insedit, quod videre est apud Plutarclum libro primo de placitis Philosophorum, cap. 17. & 23. & Aristot. lib. 3. Metaphys. text. 15. lib. 1. Meteoror. cap. 2. libr. 1. cœli, t. 21. Platoni id in primis placuit, presertim in Timæo, in Dialogo 10. de legibus, dialogo 7. de republica, & Marsilio Ficino in arguento 10. dialogi de legibus, Carpantino lib. de doctrina Platonis, cap. 12. quos sequitur ex Peripateticis Simplicius lib. 2. cœli, comm. 3. S. Thomas lib. 3. de anima, t. 61. Alex. lib. 3. suo de anima. Philoponus lib. 3. de anima, text. 59. Augustinus Niphus disput. 3. Metaph. quest. 5. art. 6. Achilleus lib. 3. de orbibus, dub. 1. Paris. disput. 5. Metaph. part. 1. cap. 26. Auic. tract. 1. Met. cap. 3. tract. 9. cap. 2. & Xenocrates apud M. Tullium lib. 1. de natura Deorum. Plinius lib. 2. de historia naturali cap. 8. Philoponus lib. de opificio mundi, lib. de somniis, lib. de Gigantibus. Nec alienum ab instituto nostro, nec superuacaneum fuerit paucis confutare, ad quod faciendum multæ suppetunt rationes; proferam de multis vnam aut alteram.

Ac primum cuiusnam gratia orbi suo coniungitur intelligentia, veluti forma materiae gratiane orbis tantum? nihil minus. materia enim cum sit gratia formæ, orbis potius sit ob intelligentiam oportet, quam intelligentia propter orbem: & merito, perfectior enim est intelligentia quam orbis: natura non subiicit perfectiora imperfectioribus. non itaq; ipsius orbis tantum gratia intelligentia ad huiusmodi conuentionem pertrahenda est, nisi id etiam intelligentie conducatur. An etiam in bonum intelligentia id cedit? in quod bonum? vt sit & viuat. An vt agat? non sanè. vt viuat vel sit, nam subsistens est & immortalis, nobilior animo nostro, nec eget opera corporis vt sit, quin liberum ac sciunetum esse à concretione materia melius & optabilius est. id enim & independentia & simplicitatis, & perfecti nota est certissima. Nec vt agat, ad quid enim agendum praesidio corporis iuuanda est intelligentia? ad mouendum? at etiam extra corpus, corporis potest esse motrix, qualis est Deus Optimus Maximus; multaque alia etiam corporata, quæ extrinsecè moueret.

An ad intelligendum? At intellectio non eget corporali organo, vt videre est in Deo. Quin hebetari mentem societate corporis in confesso est. Nec alia ratione mens iuuari potest à corpore ad intelligendum, nisi quia corpus illi suppedite sensibiles formas, quæ phantasmata nominantur, unde ipsa fecerit rationes intelligibiles & notas corum quæ intelligit, at si phantasmatum vsum affingis intelligentie, addas oportet & phantasix sensum, quæ certam primarum qualitatum temperiem postulat, vñà cum sentiendi organum vegetantem, præterea animalium cogeri adiucere, quæ nequit sensus abiungi; vt planum facit Aristoteles lib. 2. de Anima, text. 31. & 50. lib. 3. text. 61. & 66. [Quod si vegetante animo intelligentias donas, & augmentum & decrementum, & repletionem, & inauctionem, & generationem, & corruptionem illis tribuas necesse est, si huiusmodi comutationibus cœlum subest. Non igitur sempiterne orbes, & orbium conuersiones.] Hæc fermè Aristoteles lib. 3. de Anima, textu 61. 62. 63. 64. & 65.

Rursus quero, cur intelligentiam orbi deuinctam esse velis? An quia non potest esse extra corpus? at corpus coheret sine mente in stirpibus, in saxis, in brutis, cur non poterit & intelligentia corpore præstantior se ipsa coherere

sine corpore? At Aristoteles lib. 8. Physicorum , text. 82. intelligit motorem extra magnitudinem, lib.12. Metaphys. cap.30.35. & 41. sciungit intelligentias ab omni materia lib.1. cœli, text.100. ponit extra orbem.

Sin posse quidem substantias esse sine corpore dicis. sed non decere, multo longius aberras à vero, cur enim substantias corporatas & concretas in corporales & simplices esse non-decer? quæ & esse possunt, & auctori rerum factu facilimæ, & mundi totius illustrè sunt complementum.

Hinc S. Augustinus lib.1. retractionum, cap.5. & 11. damnat quodlib. de immortalitate animæ, cap.15. lib. de Musica, cap. 14. mundum præditum esse animo, libro de agnitione verae vite, cap.6. irrationales eos appellat, qui mundum aiunt esse rationis compotem.

Denique nullum corpus simplex, capax est animi, qui est ratio corporis organici potentia vitam habentis lib.2. de Anima, textu 6. id quod non probabilius, sed necessariis rationibus efficit Aristoteles libro 3. de Anima, textu 66. 67. 68. non enim corpus simplex aptari potest ad oculundam animi munia, ad augmentum & decrementum, ad auditum & visum, ad olfactum & tactum, quæ multiplicia vanaque instrumenta postulant, at corpora cœlestia simplicia sunt, & vniuersitatem, Aristotele auctore lib.1.cœli, tex.5.6.7.8.9.10.11.12.13.14.15. 16.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Causas sublunares non esse omnes cœli instrumenta.

 AVSAS sublunares omnes instrumenta cœli facit Bellantius quest. 1. art.1. & 2. quest.2. & quest.6. easque ait ab illo adaptari, dirigiri, moueri, ad id, ad quod eius virtus tendit, vel propendet.

Ego verò quam rationem instrumenti causæ sublunares habeant non video. Prima non instrumento, sed cause principi adsimilatur, id quod fit. At quæcunque sunt terra, marisque proximis causis similia prodeunt, nec villam cœli formam referunt. Deinde ab artifice mutuatim vim omnem, & efficientiam instrumentum, at causis sublunaribus nihil à cœlo accedere virium ostendimus, cap.12.

Verum, ut vniuersitatem disputemus, sex potissimum rationes hanc instrumentationem subiectionem peritus est Bellantio, quatum nullum est robur, nulla firmitas.

An cœlum his inferioribus causis vtitur, tanquam instrumento, quia perfectius est, aurum perfectius est aliis metallis, neque propterea iis vtitur instrumentis, equus dignitate prestat muscis, non vtitur illis instrumentis, quando vlcera sibi liguntur. nec illud recipio, cœlum inanum esse perfectius animalibus.

An quia cœlum generalis magis causa est quam proxima, at elementa quoque generales magis causa sunt quam proximæ, ut bos, leo, canis, nec quisquam auctor est haecenhus hoc illorum instrumenta facere.

An quia nihil agunt ceteræ causæ, nisi agitatæ à cœlo, id iam pridem explsum est.

An quia omnis agendi vis è cælo defluit, id quoque tanquam folium deflauimus, ergo dices ignem à cælo expectare viam exurendi stupram & delabitur ne ex astris vis etiam intelligendi, sentiendi, appetendi, vegetandi his certè caret cælum.

An quia cælum si non semper, certè frequenter ad agendum conuenit cum causis proximis? Ita sanè: sed id si instrumentariae rationi satis esset, duorum nautarum, qui vnum trahunt rēte, alter alterius esset instrumentum.

An tandem, quia in quolibet effectu plus cælum ponit de suo, quam proxima causa i neque id satis est ad rationem instrumenti, sed si satis esset, nego plus à cælo quam ab aliis effici, & demonstrata res est.

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

Formas substantiales non esse à cælo.

A PROXIMIS propriisque causis materiam ornari, & instrui, mox cœlesti quadam vi extrudi de sinu, & fecunditate materia formas omnes substantiales, si animum nostrum excipias, sensere nonnulli, quos moridicūs tuerit Fernelius Ambianus, Scotorus in p. distinct. 37. in 2. dist. 18. Accuratus in 4. distinct. 12. quæst. 3. artic. 3. Ochamus in 2. quæst. 23. Guilielmus de Rubeonis in 4. distinct. 12. quæst. 6. Maior ibidem quæst. 13. Ioannes Baubn. in 2. distinct. 18. quæst. 2. Ant. Andreas lib. 3. Metaphysic. quæst. 11. Achillæus lib. 3. de elen. dub. 4. Ab his non multum discrepat Bellantius quæst. 2. art. 2. qui disposita materia per inferiores causas, formas imperfectorum soli efficientia cœlesti tribuit; perfectorum vero etiam inferioribus, sed ut instrumentis cœli. Quorum omnium ratio præcipua videtur, quod nulla causa efficere possit aliquid perfectius, & præstantius se, omne autem accidens imperfectius sit substantia, impotens igitur videtur ad procreandas formas substantiales, procreantur autem formæ, vbi nulla suppetit substantia, quæ illas queat efficere, accenditur enim ignis à lumine, vbi nullus est ignis quo excitetur. prodeunt animalcula ex putri materia, vbi nullus appetet auctor generationis animalium, pullulant herbae è terra in qua nulla est vis efficiendi viuentia, cœlum itaque præster hæc omnia oportet; quod virtute cœtinet res omnes inferiores, viuentia quidem, qua vniuersitatem & agitatatur ab intelligentia, cetera qua perfectissimum quoddam & præstantissimum corpus est, in cuius comparationem nullus aliorum veniat.

Ego vero non verisimile solum, sed etiam verum semper duxi quod tradit S. Thomas 1. parte, quæst. 45. art. 8. ad 2. & 3. quæst. 53. artic. 3. quæst. 77. a. t. ad 4. quæst. 115. art. 1. ad 5. 3. parte, quæst. 77. art. 3. De potentia Dei, quæst. 3. art. 11. & 12. quæst. de spiritualibus creaturis, art. 11. Capreolus in 1. distinct. 3. quæst. 3. art. 2. in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 3. Ferratiensis 4. contra gentes, cap. 66. Egidius quodlib. 3. quæst. 1. ad 2. Heretacus quodlib. 3. quæst. 12. Henricus quodlib. 14. quæst. 1. Durandus in 1. dist. 3. quæst. 3. Auctr. lib. 7. Met. comm. 129. Zimara Theorematæ 114. Simplicius 5. Physic. tex. 8. Soncinas lib. 7. Met.

quest. 22. Dominicus Soto 2. Physicorum, quest. 4. Petrus Fonseca lib. 5. Met. cap. 2. quest. 6. sect. 3. Franciscus Suarez disput. 18. Metaphysics, sect. 2. num. 9. Franciscus Albertinus in corollarij principio secundo philosophico, puncto 2. Formas substantiales offici à qualitatibus accidentariis ut instrumenta sunt substantiae; duo enim requiro in causa instrumentaria, ut assimiles effectum principi cause; & ut sit quid alterius. Primum didici ab Aristotele libr. 7. Metaphys. text. 23. & 31. libr. 12. text. 24. libro primo, de part. cap. primo, quibus ille locis vult assimilari artificium non instrumento, sed artifici, non qui homo est, sed qua formam operis mente gerit, alterum continetur ipsa instrumenti notio, continetur exemplo seminis quod Aristotele, libr. 2. de generat. anim. cap. 1. docet esse instrumentum eius à quo decisum est: dicitur verò semen instrumentum viuentis, non quod à viuente continentem mouatur, sicut serra ab opifice, vel nouam villam vim accipiat, quoties agit aliquid: agit enim etiam post obitum viuentis; sed dicitur instrumentum viuentis, quia viuentis aliquid est, à quo habet vim omnem agendi, & quia viuenti assimilat effectum. Vtrumque repetio in qualitatibus accidentariis quae non suam, non cœli, non calco-dæ, non intelligentiæ, sed substantiæ, cui famulanunt, reddunt similitudinem. Calor & siccitas, qui ignem præbent, vires sunt ignis; & quædam ratione temperati eiusdem proprietates, & faciunt ignem similem ei, cuius sunt virtutes; nihil autem vetat instrumenta efficere aliquid præstantius se, & aequali cause principi; quorsum igitur longius accerimus causas, quæ ex materia rite instruēt fini promat substantiales formas: ipsa accidentia instrumenta substantiæ virtute præcipue causæ eas in rerum naturam effundunt.

Mihi verò non id munus in presentiarum incumbit, ut doceam, quem auctorem substantiales formæ agnoscant; nihil eas cœlo debere immediatè, satis est ostendere Astrologis.

Ac primùm quidem, quidquid ab intelligentia ad cœlum, vel à cœlo ad nos descendit, ex accidentium genere esse oportet. Quare quo argumento probant adversarij imbecillitatem accidentium, promendo formas substantiales, probant & stellarum inefficiaciam, & sancè multò firmius: nam cœli qualitas instrumentum est inanimati, & simplicis corporis, ut supra probatum est; semen verò, eiisque potestas est instrumentum viuentis, quod si viuentis natura, suo genere præstat, omni corpori, quod vita caret: Cœli facultas duplice laborat incommodo, & quod accidentaria est, & quod est à corpore inferioris generis, quam viuentia. Quare & gignendæ substantiæ longè magis, quam alia accidentia impar est.

Qui verò ad intelligentiam cœli motricem huiusmodi qualitatem instrumentariam reuocant, fallunt manifestè: intelligentia enim nullam qualitatem imparfitur cœlo, sed ordinatum motum; quod si quam qualitatem tribueret cœlo, tribueret vnius speciei, cum intelligentia non omnes contineat species, neque sit omne ens, immò nec omne viuens, sed quoddam certum & definitum ens, certum & definitum viuens, nempe compos intelligendi, non sentiendi, neque vegetandi; Habeat porrò omnes viuentium gradus, cur qualitas fluens ab intelligentia ad cœlum, à cœlo in materiam, ut continet gradum equinæ naturæ, sufficit pro creando equo, non autem semen equinum de

desumptum ex ipso equo, &c in quo tota vis nature equinæ inest? Quare si minus instrumentariam qualitatem inefficacem putas, non minus intelligentia, aut cœli qualitatem facies impotentem.

Vrgeo hoc ipsum pressius; Vel hæc qualitas cœlestis nunquam illabitur materiæ, & nunquam eam afficit; cum inter agens, & patiens contactum intercedere oporteat: vel delapsa per intermedium aërem descendit in materiam: & quidem si est diuersa à temperie equi, aliam ornarem formam progignet potius quam equi; sicut est ipsa temperie equi, hæc est ex primis qualitatibus, sicut omne temperamentum mixtorum, de quo Aristoteles lib. i. de generatione, textu 48. Prima itaque qualitates edunt formam substancialim, que certa ratione temperata non cœli, sed substantiæ instrumenta esse docuimus, non ergo cœlo, sed proximi causis formas substanciales debemus.

Quod si fingas duplēm dispositionem ad formam equi suscipiendam, alteram ex primis qualitatibus elementorum, alteram è cœlo, commentum id quidem est inceptissimum, sine probabili conjectura, quod infra discutiendum est; sed interim quero, cui equus genitus per utramque temperiem non possit in eum, quem generat, utramque transfundere, sed altera expectanda sit è cœlo: cœlestis enim illa in equo quamvis sit, agendi tamen potens est, & efficiendi sibi similem aliam, quomodo cœli lux prolapsa in aërem, aliam similem lucem procreat, & hæc eadem cœli vis demissa per elementarem ignem & aërem sibi similem procreavit, in equo, in semine, in utero, in foetu, quantum igitur aptius equum ab equo dicimus proseminali, quam à cœlo: tantâ inepitiâ substancialium procreationi cœluu admiscent Astrologi?

Rursus usus docet quotidianus, quidquid potest & solet progignere formas, posse etiam & solere formas adaptare materiam, id quod rationi congruit multum, materiæ namque dispositio licet formam antecedat, formas tamen est veluti inchoatio quedam, quæ potestate in forma continetur. Quin Philosophorum plurimi, Auerroës libro quarto, Physicor. comment. 129. Simplicius quinto Physic. textu octauo, Soncinas libro septimo, Metaphyl. textu vigesimo secundo, Ferr. libro secundo contra gentes, capite 17. generationem substancialem non distingui ab alteratione, eadémque actione, qua ultima disponitur materia ad suscipiendas formas, induci volunt formam, nec cogitari quidem posse adornari ultima materiam, & non simul induci formam. At quod efficere potest formam, cur non etiam formas inchoationem, & proprietatem: quare si cœlum potest perfectiorum formas generare, poterit & materiam preparare ad formam; hoc non potest, alioquin si ne propriis causis cœlum equos, boues, elephantes gigneret: quare nec formas sciscitari. Præterea liber ex iis, qui cœlestem orbem faciunt formarum substancialium opificem, concurrant stellæ omnes, an una solum, an plures ad earum procreationem? Non omnes planè, numerent enim omnia, quæ de variis & contrariis syderum viribus tradit Genethliaca & Ptolomeus libro primo, capite quarto, libro tertio, capite decimo, cur aliae stelle benignæ, aliae malignæ, aliae salutares, aliae noxiæ dicuntur à Ptolomeo locis citatis? nugaturum Ptolomeus libro primo, capite quarto, quo Saturnum frigidum, Martem calidum & siccum, Lunam & Venerem humidam, Iouem temperatum dicit esse? An ea quoque, quæ frigus fundunt astra, accendent ignem? quæque calorem causant, procreant aquam & terram,

quæ

que frigore continentur: suntne omnia conficta, que Firmicus lib. 2. Met. cap. 28. de auctore vita, cap. 29. de cronocatore que lib. 3. toto de Saturni, Iouis, Martis, Solis, Veneris, Mercurij, Lunæ decretis per singulas cœli stationes tradit?

Si omnes stellæ æquæ res omnes præstant, quorsum tanta Mathematicorum diligentia in obseruandis syderum viribus, triangulis, quadratis, diametris, hexagonis, altitudine, alescensu, defecensu, finibus, domibus, familiaritate, coniunctione, dominatu, deiectione? Ruit sine dubio omne Astrologorum cœlum ex horoscopis, triangulis, quadratis, configurationibus, constitutionibus, conflatum, si quodlibet sit à qualibet astro.

Si vna quælibet stella solùm est generatim causa formarum substantialium; que tandem? quomodo vna omnes? quomodo tam varias & discrepantes? idem qua idem semper facit idem, lib. 2. de generatione, tex. 56. Nec id sanè Astrologis imponere velim, cum apud Ptolemaeum lib. 1. cap. 4. lib. 2. cap. 8. fœcunditatem tribuat Soli, Luna, Veneri, aliisque stellis, que sunt Solares, Lunares, Iouiae, Venereæ.

Sin plures, vel ex qualibet statu, vel etiam ex qualibet configuratione cum aliis, stellæ promunt formas omnes, vel fundunt varias, pro varia constitutione, & habitu ad exterias. Si primum, eadem sunt incommoda que esse diximus, si qualibet procrearet quodlibet: si enim stellæ quoquomodo se habeant, formas omnes edunt, frustra metimur earum altitudines, deiectiones, triangula, quadrata, quibus Genethliaceæ arcana omnia mysteria continentur. Immò nec illud docere possunt Astrologi, cur variae, & inter se maximè discrepantes formas prodeant ab iisdem, & nihil variatis astris.

Iam vero si certas formas ex certo & definito statu stellæ ferunt, requireretur certus, & definitus earum congressus, ad accéndendum ignem, ad transmutandum ærem, ad vertendum alimento in carnem, in sanguinem, in os; expendens esset certus astrorum habitus, ad canes, ad homines procreandos; & quibus hæc persuadebunt maritis an uxoribus?

Itaque pro comperto esse debet, formas perfectorum non esse ad cœlum, vt esse è tricem causam, sed ad accidentia & substantiam, cuius illa sunt instrumenta referendas.

Eadem planè ratio est formarum imperfectarum, harum enim aliquæ animalia sunt vermium, herbarum, fructuum, que cœli vim transcendunt vniuersam, quædam licet animæ non sunt, tamen carum dispositiones, vel à causis sublunaribus pendent magis, quam à cœlestibus; vel ita à sublunaribus, vt per has impediri possint cœlestes, vt paulò ante disputauimus; vel igitur dependent ab omnibus, vel à certis, & definitis astris? non ab omnibus: à quo enim esset tanta formarum varietas, quanta terra, marique videtur? non à certis; expectandus enim esset astrorum certus quidam conuentus, vt pediculi, vt pulices, vt vermes, vt tinea, vt musca, vt culices, vt herbula, vt frutex orirentur. Immò, vt hæc omnia alimentum sumerent, & in propriam substantiam redigerent.

At unde, dicet aliquis, animantium imperfectorum forma, tanquam ab efficiente primario? Aristoteles lib. 2. de genera. animalium, cap. 1. statuit in harum materia præcedere temperiem quandam, non seminis quidem, sed perfectorum semini respondentem, eamque non minus valere ad formas educandas imperfe

imperfectorum, quām semen ad extrudendas formas perfectorum, sicut igitur calor est ignis instrumentum, non cui ignis motum aliquem imprimat, vel aliquid aliud apponat, nam etiam nullo existente igne calor attritū lapidum excusus ignem generat, sed quia calor est proprietas ignis naturalis, & eius virtus agens, per quam efficit quidquid efficit; ita ea temperies, quae loco seminis antecedit imperfectorum generationem, est instrumentum substantiarum, cuiusque vi formans ex potestate materia educit, cuius est proprietas, & instrumentaria vis, & cui similem reddit effectum. Atque ita oportuit fieri, cū enim huiusmodi animantes, & substantiae generatrice vi careant, accidentaria illis potestas tribuenda fuit, minor quidem suo effectu, sed quae virtute primaria causae illum efficere possit; quare si semen idoneum est suae generationi, erit etiam hac temperies sua. Hac haud paulò probabilius dicuntur, quām quae disputant astrorum patroni, qui non reperta in proximis causis facultate, quae formis imperfectorum animalium effingendis par esse possit, protinus ad cœlum configiunt; cur ad cœlum potius, quām primam rerum omnium supremam causam? cur ad cœlum infirmum & impar viventium formis non minus, quām sublunares causae? cur ad cœlum quod ab effectu longius abest, quām clementia, multaque alia corpora eiusdem cum effectu naturæ & proprietate?

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

*Omnium corporum temperamentum à primis qualitatibus
ducere originem.*

B N eodem homine duo distinguit temperamenta Bellantius lib. i. q. 2. artic. 9. 10. 11. [Vnum quidem formæ consentaneum, ac debitum ex quatuor primatum qualitatum, totidēque humorum permixtione conflatum. Hinc pituitosi, sanguinci, biliosi, quibus nimis incitiusquam humoris maior vis, & copia. Alterum quod materiam sequitur, confectum ex occultioribus astrorum viribus, ex quo variae hominum propensiones, ac proprietates existunt, quarum ratio non potest ex priori temperamento desumiri; licet enim Philosophi omnia ex humana varietate deducant. Astrologi tamen, inquit, docent à stellis, tum humores ipsos variè temperari, vnde sunt varij corporum habitus, tum præter humorum temperamenta, infundi aliud secretum, & arcanum, ex occultioribus cœli virtutibus conflatum, quod alio trahit quām humores; aduersatürque primarum qualitatum temperamento non parum.]

Cum Bellantio facit Cardanus text. ii. lib. Prolomai, & Fernelius Ambianus, lib. i. de abditis rerum causis, cap. 8. 9. 10. 11. quamvis enim hic, duobus, tertium quoddam addat Cardano & Bellantio inauditum, duo tamen temperamenta, alterum formæ, materia alterum, cum Bellantio, & Cardano distinguunt.

Redeamus ad Bellantium: tres ille profert rationes, cur temperamenta hæc secernt, sed huiusmodi quæ sola inficiatione tollantur, nec possint amplius reparari.

[Ac primum videmus, inquit, interdum sanguineum, auarum, melancholicum, liberalem, phlegmaticum, intrepidum, cholericum, meticulosum, & litigiosum: cùm hæc longè aliter oportet esse ex humorum constitutione. Item animaduertimus Saturno subditos, nunc quidem sanguineos esse, nunc cholericos, nunc alterius temperamenti, semper tamen inuidos, auaros, fœdös, vltiores, obſcenos, libidinosos: eos verò, quibus Mars presidet, aliquando phlegmaticos, nonnunquam sanguineos, aut aliter temperatos, semper verò bellicosos, iracundos, homicidas, stupratores, predatores, vltores, sanguinarios. Non itaque temperamentum quatuor humorum, & priuarum qualitatum quod forme cognatum esse diximus, est mensura morum, neque inde oriuntur omnes propensiones, & proclivitates; sed aliud admittendum est annexum materia, ex arcans cœli facultatibus; permixtum, quod aliò longè impellit, quām humorum temperatio postulet.]

[Neque verò horum ratio, inquit art. 6. reicienda est in educatione in, consuetudinem, præceptores, parentes, domestica exempla, & alia id genus: hæc enim præsidis Planetæ vim non pertrahunt aliò, quām eius natura postulet, sed ipſa potius à planetâ pertrahuntur, & tanquam instrumenta à cœlo mouentur. Hæc ille.] Cuius ignaua, & iners ratio, & afflumit id, de quo disputamus, & ea ponit principia, quæ ne Astrologi quidem recipere poslunt. Afflumit omnes, qui Saturno preſide nascuntur, esse inuidos, auaros, obſcenos, libidinosos; omnes qui Marte duce prodeunt in lucem, esse iracundos, homicidas, bellicosos: res omnino controvēta, & plena diſſenſionis, & de qua tota est ſucepta diſceptatio. Ponit præterea cœli efficientiam non trahi à proximis cauſis ad varios effectus: id verò Astrologorum decretis aduersatur, qui cœli vim, prout in variam materiam incederit, varios edere effectus tradunt, cùm enim ex eodem agro, immò ex eadem agri & gleba parte prodeunt triticum, far, hordeum, avenia, milium, panicum, lolium, ad diuersa ſemina reuocant, cur ex eodem ſemine radix, lanugo, vaginula, culmo, cortex, genicula, folliculi, capillamentum ſimil, & sub eodem astro fiant, non referunt ad aſtra, ſed in partes ſeminis diſſimilares, & variaſ materiæ diſpoſitiones.

Denique cur animi mores non ſemper ſiquantur temperamentum corporis, aduentitiis cauſis tribuendum eſſe, bene longa diſputatione lib. 3. à cap. 12. planum fiet. Probet itaque Bellantius nihil valere ad mores, vſum, iſtitutionem, familiaritatem, domesticam diſciplinam, parentum exempla, morbos, Principum ſeuſitatem, Reipublicæ iſtituta, deinde ventitet occultum temperamentum è cœlo diuinitus delapſum.

Altera Bellantij ratio huiusmodi eſt. [Humorum qualitas modum praefcribit spiritibus, & hi ſenſum functionibus, hæc verò appetitionibus, itaque vi- denus hæc varia pro diuersitate humorum, humores variari pro atate, pro modo, pro tempore; at cœlum imperat humoribus; quare, & rebus cæteris, quæ naturam humorum ſequuntur.] Huc uſque non malè Bellantius. Neque aliud S. Thomas, & Scotus, quos eo loco teſtes excitat, docuere. Sed quid tum? Obſequuntur quadam tenus astris humores, & humoribus spiritus, spiritibus ſenſus, ſenſui appetitiones, num præterea cogor recipere duo temperamenta? [At ſtella, inquit, ſuum faciunt quoddam temperamentum, temp̄eramento humorum frequenter aduersum, quod declarant mores humorum, temp̄eramento minime respondentem, reuoluimur eodem.] Primum nullus explicare qui- uerit,

uerit, quo pacto ab iisdem stellis, eodem tempore momento in eundem, qui oritur puerum contraria propensiones descendant; perinde quæ altero temperamento è stellis sumpto effici dicuntur, aduentitiis causis præstare contendit; ostendat Bellantius in his locum nullum habere posse huicmodi causas, obseruet eos, quorum mores temperamento corporis aduersos esse ait ex incombulis, domi, foris, in schola, in scena, in triuibus, in lecto, in mensa, in ludo, in foro, in agro, in naui, in senatu, in curia, in templis, in sacris, in profanis. Hæc omnia ad institutionem morum pertinere contendimus, ab his esse mores, qui à naturali temperamento dissident.

Tertiam rationem ita conficit. [Non solum per humorum spirituimus commutationem, ad appetitiones multiplices cœlum nos impellit, sed etiam per formas, specièisque sensibiles, quas nostris sensibus & phantasiam inferri posse à cœlo, sine ope primarum qualitatum, constat, tum experimento puerorum, quibus phialam aquæ plenam spectantibus colores varij, agente cœlo, si ne qualitatibus primis dilucescunt, tum ratione, quia virtutes alias cœlum continent, plerasque longè perfectiores his formis, quas cùm possit generare, poterit, & has sine dubio imperfectiores.] Nunquam Bellantius præclarus somniauit phialas colores ex lucidi & opaci commixtione existere, quotus quisque ignorat? scilicet arcana cœli vires persecutus est Vitellius, qui huiusmodi colorum causas aperuit, lib. cap. [Non fuit luminis reflexione, reflexionèque contentus, neque minus ridicula est ratio. Esto, ne omnia negare videar, sit cœlum perfectius, quam species sensibiles, quomodo procedit argumentatio? Nonne homo nobilior est formica? An idcirco pollumus speciem visibilem formicæ sine formica oculis immittere? Esto, præstet cœlum formas alias perfectiores speciebus sensibilibus, An quia homo generat hominem, generare potest columbam? frustra à perfectioribus rebus, quas, aut continent, aut efficiere potest cœlum, argumentum deducitur, ad ea, quæ à rebus tantum obiectis possunt effici.]

Postremò saxum illud dimouendum est: mores, qui à corpori temperamento discrepant, non posse, neque in extrinsecas causas, neque in diuerorum organorum diuersam temperiem referri, alioquin iubemus Bellantium discedere à sententia, quæ & Ptolomæo, quem Ducem sequitur, & Medicis, & Philosophis aduersatur vniuersis.

Multi quidem Medicorum, & Philosophorum, non nemo in eam abierunt sententiam, ut existimarent mixtorum temperamentum non esse quid conflatum ex primis qualitatibus, sed esse formam quandam simplicem; in qua virtute continentur forme elementorum. Ita Auicen.lib.1. sufficientia, cap.6. & prima primi Doctrina 3. cap. 1. Gentilis Vgo Senensis ibidem, Foroliuensis eodem loco quest.5. Thomas de Garbo in lumina, tract.2. quest.1. Conciliator differentia 17. Turrifanus lib. 1. Regni, com. 15. Albertus lib. 2. Phys. tract.2. cap.1. Hieronymus Taglia petra lib.2. tract.2. cap.13. Soncinas lib. 10. Met. q. 21. Iauell. lib.4. Metaphysic. quest.4. Albertus de Saxonia lib. 1. de gen. quest. 19. Buccaferrus lib. 1. de generat. digress. post. text. 88. rursus lib. 2. de generat. ad text. 48.

Aliis contrà, temperamentum visum est complexio quædam, & mensura primatum qualitatum, quæ in mixto, quasi in mixtario continentur, quod Gaienus præfatione ad librum de temperamentis his verbis explicat. [Constare

(inquit) animantium corpora, ex calidi, frigidi, sicceti, humidi mixtura, nec esse horum omnium pacem in temperatura portionem, demonstratum est abunde antiquis, cum Philosophorum, tum Medicorum præcipuis. Diximus autem, & nos de iis ea, quæ probabilita sunt visa, alio operc, in quo de iis, quæ Hippocrates constituit, elementis egimus.] Idem Francisco Valesio lib. 1. controversiarum cap. 6. Valeriola libro 1. de locis communibus, cap. 10. idem Hali. lib. 2. Tegni com. 8. idem Alexandro opusc. de mixtione, idem Simplicio, Themistio, Auctroë, Nipho, lib. 5. Phys. text. 19. idem Marsilio lib. 1. de generat. quæst. 22. visum est. At duplex temperamentum: alterum simplex, è cœlo delapsum, alterum ex primis qualitatibus conflatum, à causis sublunaribus, & à priori planè dissitum, monstrum est: & Ptolemaeo Astrologorum magistro inuisum, & Medicis, & Philosophis inauditum. Ptolemaeo primùm, tum Medicis, & Galeno in primis, denique Philosophis Bellantium aduersari ostendamus.

Ptolemaeus enim ad primas qualitates refert omnia: has ab astris effici; & reliqua per has sine vlla arcana virtutis è cœlo prolapsè mentione docet lib. 1. de iudiciis cap. 2. his verbis: [Quid contrà obitabit quominus, qui exquisuerit stellarum omnium, atque Solis & Lunæ motus, vt iam nullum configurationam, neque tempus, neque locum ignoret: si etiam ordine, & consequentia expositionis harum rerum, perceptas distinetè naturas omnium, quæ diximus, perspicerit. Non iam duo, quæ in rebus subiectis apparent, sed quarum affectiones potestate constent, vt quod Sol calefaciat, Luna humectet, de qua reliquis similiter, sive insit, cui ingenium hac in parte suppetat, quid in quam obitabit, quominus naturaliter, & certò omni commixtione proprietatem habitudinum discernerem posse ita, vt de quocumque tempore proposto, explicet iuxta rationem eorum, quæ sunt in cœlesti contemplatione obseruanda, circumfusi cœli proprium modum & statum veluti futurum, aut calidorem, aut humidorem; similiter & hominum propriæ singulorum constitutionis generalè cognitionem habeat collectam à statu circumdantis cœli, veluti corpus alienius tale esse, talem autem, & animum: quæ etiam consequetur cauuum singulorum præuisio, nempe quod talis cœli status, tali constitutioni aptus sit, & conducat ad proprietatem: talis vero contrarius & in aduersa impellat.] Hac ille. Vidēsne ponì primò à Ptolemaeo primas qualitates ab astris descendere solitas? Subinde vero deduci casus, & mores hominum. Si adhæc alie internirent arcana qualitates è cœlo excusse non à primis, quo pacto ex calore, frigore, humore, siccitate, deduceret Ptolemaeus omnia, quæ sunt.

Idem eodem libro cap. 4. disserit de viribus Planetarum, cōsue omnes in frigido, calido, humido, siccō, collocat, & subdit hæc ad finem: [Quæ cū ita le habeant, cū quatuor sint humores, seu primæ naturæ: duas secundæ, & viuificæ, nempe calidi, & humidi, ex his enim omnia, & coalesceunt, & corroborant; Itēmque duas exitiales, & detrimentosæ, aridi, & frigidi, vnde rursus dissipantur, & debilitantur omnia, tradidere similiter veteres, & stellas beneficas esse, Iouem, Venerem, & Lunam, eo quod temperatæ nature sint, & in qua plarimum insit calidi, & humili; stellas vero Saturni, & Martis maleficæ, quod contrarie sint nature, & effectus; alteram enim frigidissimam, alteram feruentissimam esse voluerunt: in mediò vero reliquerunt Solem, & stellam Mercurij, vt participes utriusque naturæ, suosque effectus accommodantes,

dantes, illarum stellarum, ad quas accesserint, proprietatibus.]

Idem cap. 5. eiusdem libri, Planetas alios masculinos, alios fecit femininos, hos ex humiditate, illos ex caliditate, frigiditate, siccitate, metitur, & aestimat.

Consimili ratione cap. 6. ex humido nocturnos, ex calido diurnos, planetas facit.

Idem cap. 7. cum Planetarum vires remitti, augeriique pro eorum variis configurationibus ad Solem, doceat, nihil omnino in his viribus ponit, nisi frigoris, caloris, siccitatis, humoris incrementa, vel decrementa.

Rursus cap. 8. de inerrantium stellarum facultatibus, ita disputat, ut alias faciat Saturninas; alias Martias, alias aliis Planetis similes, iuxta eas vires, quas plantis tribuerat, in primarum qualitatum efficientia. Itaque cum omnes stellæ referantur ad Planetarum naturas, hi verò nihil praeter vim primarum qualitatum obtineant; consequens fit; omnem cœli actionem, Ptolemaei sententia, positam esse in primarum qualitatum affectione, secundum quas cap. 9. distinguit ventos, quorum originem dicit à cœlo, & lib. 2. c. 2. gentium mores. Constat itaque, apud probatos Astrologos (si quis tamè eorum probatur) temperamentum, vel mixtionem esse primarum qualitatuum, vel simplicem qualitatem in mixtione primarum qualitatuum exortam.

Vnum etiam est temperamentum apud Medicos, qui hæc accuratiū tractant, & Medicorum Principem Galenum libro de elementis, libris de temperamentis, libris de locis affectis, libris de Medicamentorum facultatibus, præsertim lib. 7. c. 18. 19. 21. libris de Methodis, maximèque cap. 10. Sed placet hic describere, que habet præfatione ad libros de temperamentis. [Constat animalium corpora (inquit) ex calidi, frigidì, humidi, siccì mixtura, nec esse horum omnium parem in temperatura portionem, demonstratum est abundè antiquis, tum Philosophorum, tum Medicorum præcipuis: diximus autem, & nos de iis ea, que probabilitia sunt visa, alio opere, in quo de iis que Hippocrates constituit, elementis egimus. hoc autem opere, quod illi ordine succedit, omnium temperamentorum differentias, quot hæc, qualèque sint generatim: quis sine membratiū decidat, inuenire docebo: sumamque ab ipsa nomina interpretatione principium. Cum namque ex calidi, frigidì, siccì, & humidi temperatura, completi corpora dicuntur: de iis, que summo gradu, sic se habent, ipsis scilicet elementis, igne, aëre, aqua, terra, intelligendum aiunt: cum verò animal, stirpen, calidum, humidum, frigidum, siccum esse, non item: neque vilium animal, aut calidum in summo esse possit, vt est ignis, aut in summo humidum, sicut est aqua; pari modo, nec frigidum, siccum in summo, sed ab eo, quod in mensura præpolleret, appellationem fortiri, vocantibus nobis id humidum, in quo maior est humiditatis portio, siccum, in quo siccitas; ita verò, & calidum, in quo calidum frigido præponderat; frigidum verò, in quo frigidum calido præstat.]

Nullus autem plures inuenit arcanas cœli virtutes, aut magis absonas, & absurdas Fernelio Ambiano, lege duos libros, quos edidit, de abditis rerum causis, lib. præsertim primo, cap. 8. & 9. lib. 2. cap. 8. 9. 10. 12. 13. Temperamentum tamen in primis qualitatibus posuit, non in secreta aliqua vi, libro 3. de elementis, cap. 1. cuius verba, quia temperamentum naturam ante oculos belit. Tunc ponunt, merita sunt, ut hoc loco describantur. [Elementorum confi-

nio (inquit) proximè iuncta est, atque connexa temperamenti proprietas, quæ quodammodo propago, & siboles permixtionis est. In hac cognoscenda, atque tractanda rerum continua series expostulat, vt ab elementorum vi, & natura rursus ordinamur, & ab ea maximè, qua modò, ac planè paulò ante destinamus. Simplices mundi naturæ, quæ in permixtione integræ, & incolumes seruarentur; & ne si pauca multis, aut parua magnis componerentur, debiliorum occasu ea, quibus multum esset roboris, ac virtutis, potius augescerent, quam perfundenterentur; & quales quodammodo esse debuerunt. Hanc aequalitatem non magnitudine molis, non pondere metiri licet, quod terræ, quam ceterorum elementorum, vberior est in nobiscopia; sed potestatis vi, & efficientia, cui omnia planè accepta referuntur. vis autem ea, atque facultas, non nisi efficientia principum qualitatum, qua in mixtis elementis sunt, observatione estimatur, haec porro usqueaque, sepius quodammodo pares confluent, nempe mediocritate quadam; quæ non utique individua, verum latitudine definita limicibus coercetur; in quorum ambitu mixtio continetur, hos autem ultra citrâque interitus est, atque dissipatio. Quæ igitur intra mediocritatis huius limites inciderit principium qualitatum concurrio, vt mixtione, sic & continuo temperamentum progignit. Est autem temperamentum, non ipsa mixtio, sed mixtioni ratio: poterit & id carum, quæ in mixtis elementis sunt, principum qualitatum harmonia, & concentus definiti, vt in cantu, fidibus, soni, longis locorum interuallis distracti; aut coniuncti quiescent, sed dispare, & non pro rata portione distincti, concentum haud quamquam efficiunt, nisi primi cum ultimis temperari, & medijs utrisque respondentes, aequaliter dulci sono aures compleant; ita neque diuersorum elementorum qualitates, neque coextantes illæ quidem temperamentum efficiant, nisi moderata & concordia quadam mediocritate, se mutuo complectantur; non igitur ipsa rerum primordia, per se, & absolute persensa, temperamentum sunt; neque illorum mixtio, sed mixtorum comparatio, tametsi re ipsa, & subiecto finitima sunt, & plurimum consentiunt elementorum mixtio, & eorum proportio; rationibus tamen illa disuncta sunt. Non desunt, qui temperamentum à mixtione, hoc discrimine sciungant, quod hæc maxime elementorum propria sit, illud vero qualitatum. nos autem illa tametsi quodammodo adiuicem sequi videmus; sic tamen iuncta sunt, vt neque mixtio citra efficientium qualitatum operam, neque sine elementorum omnium substantia, temperamentum induci possit; non enim si quis aquam & ignem paribus quodammodo portionibus coire statuat, & coalescere, mutuaque pugnantium qualitarum vi, temperationem quandam inferri, ea protinus temperamenti rationem subeat; vt neque ex duabus illis facta perficio, exacta mixtio censeatur. perfectum enim non est, sed inchoatum, atque mancum, quod ex duorum triumve diuertaxat elementorum connexione sit, cuiusmodi est plurimum genus eorum, quæ ex sublimi deturbantur, μετέωρα Gr. eci vocant. Quocirca temperamentum concentus quidam est quatuor principum qualitatum, ex omnium elementorum permixtione. Hanc temperamenti rationem cum minimè perspicere, nec satis animo complectetur Auiennas, subabsurdam commentus est definitionem, quæ primarum qualitatum effectione mutua, quæstam qualitatem, cùmque simplicem emergere confirmat; quæ vna superstes, reliquis in congressu pereuntibus, omnium vires potestate compleat, easque quasi suo sinu complexuque recipit.

Id autem,

Id autem, quām absolum sit, quāmque secum pugnet, hoc in primis pacificat, quod fieri nequit, vt omnes per actionem qualitates dissolutæ euanescant, neque non ea tandem supererit, quæ validior cū esset, confictus principia dedit. Sed esto. doncūs hoc exorto temperamento, omnes illas perisse; quæ nam tunc restabit in genuo corpore contrariorum pugnantia? Si plura illi non insident, cāque contraria, quā fiet temperamenti per singulas artes conuersio, quæ insita illi erit causa morbi, senij, mortis? Adde quōd neque dum corpus dissolutione occidet, poterunt simplices naturæ in vniuersitatē recurrere, suis instrūctæ qualitatibus; illas enim vnde sibi refūment, quæ iam dissipatae in compōsito non manent? Itaque nouam illam qualitatē pro temperamento inuehere, cū vanitas quædam sit opinonis, quæ multorum animos imbecilles diu multūmque vexauit; nos clarissimorū Philosophorum imitatione, vt clementorū substantias, sic omnino, & qualitates incomposito teneri fatemur, & harum perfusione, & concentu tempora-
mentum consistere.] Hæc ille.

Neque verò vt ostendamus quām à philosophorum decretis hoc figmen-
tum abhorreat, cundum nobis est longius per omnes auctores, omnium no-
mina obscurauit excellens, & illustre Aristotelis lumen, vni Aristotelii à mul-
tis iam sc̄culis reliqui submisere fasces; cui si Bellantij nūgamentum aduersari
constiterit, infinitum sine dubio sapientum numerū aduersum habuerit. Ari-
stoteles igitur libr. 4. Meteor. cap. 2. quod facit generationis mixtorum princi-
piū qualitatē cœlestis demissam? nihil minus. [Generant autem (inquit)
calidum, & frigidum dominantia materia, cū autem non dominantur se-
cundūm partem quidem, inquinatio, & inchoatio fit.]

Infrā: Putrefactio autem est corruptio eius, quæ in vno quoque humido
propriè, & secundūm naturam caliditatis, ab aliena caliditate; hæc autem est
quæ ambientis putrefactio quæ est solutio proprij temperamenti, est corru-
ptio non qualitatē cœlestis & arcanae sed natui caloris.]

Idem lib. 2. de generatione, tex. 7. & 8. lib. 2. de partibus animalium cap. 1.
calorem, frigus, humorem, & siccitatem, ea ratione docet esse primas qualita-
tes quia ab his reliqua dependent, & his solutis ceteræ quoque euanescant
necessè est; vbi itaque est istud cœlestē temperamentum, quod non agnoscit
harum qualitatū principiatū, quid poterat fingi Aristotelis principiis magis repugnans? Verū non aduersantur solum Aristotelis decretis; sed multò
magis experimentis, & rationi.

Pér quotidiāna namque experimenta videlicet, dissipata primarum qualita-
tum temperie, interire mixta omnia: ligna, lapides, carnes, igne exuruntur, non
alia actione, nisi caloris & siccitatis: sublata substantia mixta, & accidentia in-
terire necessè est, substantia propria; nullum itaque est temperamentum, quod
horum actioni non subiiciatur humor. item collapsus ex aqua, nōne putre-
facit omnia, in quæ incident quod sanè non faceret, si vllum esset temperamen-
tum, quod non à primis qualitatibus, sed solum è cœlo originem repeteret.
Ostendant denique aliiquid, quod primarum qualitatū efficiētiā subter-
fugiat; deinde proferent temperamentum, quod à primis qualitatibus non du-
cat ortum. quandiu harum principiatū videmus, non recipiet Philosophia
alias virtutes, quām quæ his subiiciuntur.

Accedit eodem, quod duo temperamenta, quando inducit Bellantius, co-
gitor

gitur fateri, posse eumdem hominem, & meticuloſum, & audacem, & imbecillum, & firmum, & mitem, & asperum, & solerter, & bardum, esse naturaliter: cur enim duo inuenit temperamenta? niſi vt ostenderet, aliam esse temperiem, quam ē cœlo, aliam, quam ex elementis haurimus. Si in idem propellit vtraque temperatio; cur duplex fingitur? Vna satis est. At hæc contraria sunt, & pugnantia. Dicent, opinor: Contraria in summo non posse consistere, posse verò secundum gradus remissiores? quomodo remissiores? Contraria enim in summo non sunt, medium quoddam, ac temperiem faciant oportet. quare non erit idem audax, & timidus, sed inter audacem, & timidum, medius, qui status optimus est, & proficiſci ex atra, flauaque bili mediocriter temperatis, nec desiderat, aliud temperamentum cœlitus delapsum, quod si sit paulo audacior, quam timidus; flaua bilis vis maior id potest præstare, vt opus non sit viribus aliis occultioribus; cum frigus, & calor varie temperati ad metuendum, & audiendum valeant plurimum.

At inquies, vnum, & eundem hominem experimur in quibusdam actionibus melancholicum, in aliis colericum, in aliis timidum, in aliis audacem: esto planè: sed id vel extrinſecus accedit per aduentias causas, vt supra diximus, vel si naturaliter inſit, cum eiusdem humoris multæ fint actiones, non oportet consimili, parique modo ad omnes esse expeditum. denique non vna est omnium membrorum temperies. quid vera in corde redundare flauam, in cerebro atram bilem: spiritus vitales esse affabre elaboratos, animales non item: alios neruos expeditos esse ad motum, alios implicitos, & male grauatos: quid igitur mirum, si functiones aliquæ vnuin, aliæ contrarium indicant, semper autem à contrariis illæ proficiſcuntur principiis, sed hæc contraria temperies non in eodem est organo; sed in alio, & alio. Si hæc ignoras, lege Galeni lib. 2. de temperamentis, cap. 5. & 6.

Item temperamentum primarum qualitatum estne à cœlo ſolum, aut ſalem præcipue: ſi negas, ruunt Astrologicæ diuinationes ex syderum obſeruatione; ruit instrumentaria ſeruitus, qua omnes cauæ ſublunares cœlo ſubiectiunt ab Astrologis, vt ſuprā vidimus, cap. 14. Si ait: quomodo ex iisdem astris, eodem ſitu, atque ordine diſpositis, eodem loco, ac tempore, in eundem hominem, & in eandem hominis partem descendant propensiones ad contraria; vna per temperamentum primarum qualitatum; altera per arcanam quandam qualitatem; vna per qualitates, quibus præparatur materia ad formas, altera per qualitatem, que formam ipsam conſequitur: quomodo ad auaritiam ſtelle incitant hominem, immixta atra bili; ad liberalitatem verò ingenerata alia ſcretiore virtute?

Euanuit itaque duplex temperamentum, vnum primarum qualitatum, quo imbuuit materia, prius quam formam fuſcipiat; alterum, quo instruitur forma ad ſua munia obeunda: nec enim contraria in eodem organo, & corporis parte conſistere poſſunt: & in diuerſis diuersa principia qualitatum aut humorum temperies præſtare potest, quidquid ex ſecreta, & cara virtute deducunt Astrologi.

* * *

CAPVT

CAPUT DECIMVM SEPTIMVM.

*Rerum effectus mirabiles non commodè ab Astrologis
referri in astra.*

AMILIARE est Astrologis effectus omnes mirabiles, ad quorum causas mens humana vel agrè, vel ne agrè quidem pertingit, qui naturæ obscuritate inuoluti maxime sunt, ad syderum efficientiam reuocare. Itaque contendunt vi syderum ingenerari rebus sublunaribus agendi facultates illas secreteiores, & admirabiles, quibus herculeus lapis ferrum, adamas electrum, pilos, & surculos ad se trahunt; echines pisciculus nauim fistit, aut certè remoratur; hircinus sanguis emollit adamantem; milius, non elephas, gallinaceum gallum terret; hic verò leonem; Nassi & Psilli illæ tractant serpentes: Thessali fascinant, quem laudant; & intuendo tabefactant pueros; nervis ac fidibus aliis pulsis alij resonant vñisoni. Catalepha animal homines ad mille passus conspectum necat, Rhabarbarum flauam, epithymum atram billem, agaricum pituitam educit, Struthiocamelus ferrum, coquendo exterit, veratrum & cicutæ hominem interimunt, non coturnices, aut sturnos; Helleborum ex Plinio, lib. 23. cap. 5. medetur morbis comitalibus, vertigini, melancholicis, insanientibus, lymphaticis, elephantiæ albæ, lepris, tetano, tremulis, podagrīcis, hydropticis, stomachicis, spasticis, sisadicis, quartanis, quæ alter non desinunt, tussi veteri, inflammationibus, torminibus, redeuntibus, aliaque id genus innumera alia efficiunt.

Nos verò primih, quamvis horum, aliorūque, quæ breuitatis gratia præteriuimus, reddi causa non possit, ex vi primarum qualitatum, atque adeò opus esset abditis aliquot facultatibus; eas potius (cum incertâ res sit) ex rerum formis, ac proprietatibus, quām è stellis esse deducendas, existimamus: comitantur enim huiusmodi vires, certas ac definitas fortinas, putâ Herculei lapidis, adamantis, ouis, pulli, milui; atque ita comitantur, ut sine illis numquam sint: euangelice vim Rheubarbari, Magnetis, cæterarūque, temporis diurnitate compertum est; retundi vires magnetis allio, experimentis didicimus quotidianis: vis tamen illa, nisi in magnete non residet. Cur igitur non existimus à forma magnetis, illam nasci, nisi impediatur ab aliquo contrario: cur repetimus potius è celo? quis astris ipsis, & celo indidit tam miras, & arcanas vires? quid sequitur Saturni arcana vis? nonne formam? nonne sui orbis natum? & negabimus ex magnetis natura profluere vires magnetis?

At esto; non sequantur huiusmodi vites, formas substantiales, nec primatum qualitatum temperamentum, an propterea ingenerantur ab astris: unde, aut qua dialectica id conficit?

An si nihil queam disputare, quamobrem scamoneat radix ad purgandum, Aristolodica ad morsus serpentum valeat, continuò ad astra suffugiam? Quomodo cœlum in Helleboro inclusit tantum potestatum copiam; quomodo ita copulauit, vel distinxit, ut vna alteri non officaret? quomodo tot virtutibus congruentē sedem materiamq; parauit: Est fortasse in natura satis certa causa, cognitioni autem hominum obſcurior; cur hæc ita hiant, nescire me fateor: à

celo non effici perspicio. Certe animantium proprietates è celo non defluunt; daret enim cælum inanimatum vires animali, quas non habet, efficeret aliquid, quod neque actu, neque potestate continet; quid pugnantius cum philosophorum decretis? cum Aristotelis potissimum? Ad intelligentiamne confugies? non satis munitum perfugium, non sentit, non vegetatur, definita est quodam genere, nuda mens est, vnius motus est causa, præterea nihil.

Deinde cœli vires, quibus formarum proprietates procreari dicuntur, perpetuōne præstò sunt aëri è celo denissa? vt si quam parata materiam nanciscantur, in eam inuadant continuò, aliis prætermissois aut sub certa solùm syderum constitutione fluunt non quo cum tempore? Hoc postremum conuelt quotidiana experientia: nulla enim sit dies, nulla nox, nulla dici, noctis que pars, qua innumerabilium rerum genera non gignantur, terra, mari, libero celo, quoniam pacto tam multiplices vires, quolibet temporis momento cœlum habet paratas, quas tam dissidentibus rerum proprietatibus? Quid denique agitis, vt unum aliquem ventum, pluviā, conchyle, margaritam generatis, certum sydus expectandum dicitis, quia non quorumcumque astrorum ea potestas sit, vt efficere possit margaritam, lapidem, & huiusmodi; ad gignendas autem tot rerum proprietates, tam dissimiles, & planè contrarias, tam admirabiles, & proslus arcana, quemlibet cœli statum, quamvis syderum congressu parente esse affirmetis? quid superest, nisi vt Ptolemaeum etiam magistrum deturbetis de celo, quod tot syderum configurationes, fines, retrogradationes, stationes, dominatus, familiaritates, domos, altitudines, triangula, adaptauerit; quod tam multas stellis vires indiderit; quod non quodlibet astrum, quibuslibet progignendis idonum esse docuerit, libro secundo de iudiciis? quam multa sunt in Genethliaca pugnantia? quam sæpe iam Genethliacos cum Genethliacis commisimus? vt non minus haec disciplina secum ipsa, quam cum veritate pugnet. Immò quia cum veritate pugnat, cogitum secum ipsa disceperat.

Primum illud obscurum est magis: siue enim in aëre sit vis ipsa magnetis, siue arcana alia virtus potestate eam continens, trahat oportet ferrum, non minus quam Herculeus ipse lapis. nam quidquid est potestate, quale alterum, eo que dignius, & inclius, præstare potest, quod alterum: si patientis sit æqua conditio: ita lumen terram calefacit, sicut calor ipse, & piper stomachum non minus, quam feruens polenta; quare si facultas magnetis in aëre sit, aut actu, aut potestate, ferrum si affectum sit, vt oportet, trahet ad se: idcirco enim una virtus dicitur potestate talis, qualis altera actu; quia efficere idem potest, quod altera. Cur ergo aëris non rapit ferrum, sicut rapit vapores? Idem de electro, de adamante, de herbis, succis iudicium: Eiis Astrologe quando ægrotas, cur à seplasiariis medicamenta queris, quorum viribus morbus expellas: sunt in promptu hæc vires in aëre, in cubili, in spiritu ipso, quem ducis, eas tibi cœlum, tanquam diuina virgula compluit, cur times morbum aut mortem: habes paratas omnium medicamentorum vires?

Aduic, & illud miror in eodem aëre esse tot, tamque diuersas virtutes lapidum, metallorum, arborum, herbarum, animantium, pilorum, vnguium, ventriculi, hepatis, renum, intestinorum, neruorum, adipis. o chaos indigescit! rufusne frigida pugnabunt calidis, humentia siccis, mollia cum duris, sine pondere habentia pondus, pri contraria quoque amicè coalescent caduceatore Astrologo?

Redite

Redit aliorum Magistri aliquando in gratiam , cum sublunaribus causis; audite celeberrimum illud in Philosophorum Academiis axioma: Qui dat formam , dāt consequentia ad formam. Et quid consequentia quām proprietates, facultatēsque naturales proficiunt à natura & forma vniuersitatisque? si cœlum, vrlatè docuimus cap. 15. formas non gignit , cur eas vires impertiat, quæ naturaliter sequuntur formam? illa, quæ natura lēge deuincta sunt formis; non agnoscunt aliū auctorem , quām formam , aut causam efficientem formam. quid nugamur inter astra ? Colligatio illa naturalis, quæ inter formas, & proprietates intercedit maxima, abundē declarat harum virtutum principium.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

Unde rebus sympathiæ & antipathiæ?

VNT quidam plurimarum rerum consensus, sunt & dissensus mirabiles, interceditque inter plurima mira quedam cognitio, & coniunctio; **S**ed inter alia dissidium, & dissensio , de quibus Plinius libro 10. cap. 74. & libro 2. in proemio aggressurus hominum cibos. [Pax (inquit) simul in his, aut bellum naturæ dicetur: odia, amicitiaeque rerū surdarum, ac sensu carentium.] & lib. 36. cap. 16. [A marmoribus digredienti (inquit) ad reliquorum lapidum insignes naturas quis dubitet in primis magnetem occurrere? quid enim mirabilius? aut qua in parte naturæ maior improbitas? dederat vocem faxis, vt vidimus, respondentem homini; immō verò & obloquentem. quid lapidis rigore pigris? Ecce sensum, manusque tribuit illi, quid ferri duritie pugnacius? sed eedit, & patitur mores; trahitur namque à magnete lapide: domitrixque illa rerum omnium materia ad inane nescio quid currit, atque, vt proprius venit, assistit, teneriturque & complexu hæret: syderit om̄b hoc alio nomine appellant; quidam Heracleon, magnis appellatus est ab inuentore, vt Aūctor est Nicander; in Iada repertus.] De quibus enucleatè disputat Hieronymus FRACASTORIUS libro de sympathia, & antipathia. Horum quoque rationes Astrologi, quos Fernelius libro secundo de abditis rerum causis, cap. 2. sequitur, ad astra ex more referunt; qua verò id probabilitate faciant, satis declarant ea, quæ superiorē capite scripsimus, quamvis enim nulla ratio explicaret, unde vis hæc, & vnius rei in aliā tanta propensiō; ab alia tantum dissidium existat, adhuc nihil esset causa, cur stellarum opem imploraremus; si illa tantis rebus impares sunt: si ex varia earum constitutione, & commutatione continua ad eō constantium, & uno semper modo se habentium rerum causa non apte ducuntur. Nunc verò physicam rationem promere decreuimus, eorum, quæ syderibus machinis non possunt dissolui, eius, qua inter animantes intercedit, sympathiæ, & antipathiæ ratione in fine petunt recentiores nonnulli; aiunt enim consentire aut dissentire animantes ob pabulum, ob Venerem, ob locum, ob paratam noxam, ob tuendam vitam. Leo siquidem dissidet à Leone ob Leænam, & Venerem: Taurus à Tauro eadem de causa ob pabulum. Duplex est sympathiæ, aut antipathiæ ratio: nam due animantes, aut dissident, quia idem expertunt pabulum, vt mus, & inustella: aut quia yna est alterius

esca , vt lupus , & ouis : & quibusdam mutuus est hic affectus . Est & quarta ratio ; nam quædam pastu arcet alia , tametsi eo non vtantur , vt canis lupum ab oue pellit , quam ipse non attingit , ob noxam , quam sibi ab alio timent , dissident multipliciter : aliter enim homo auersatur serpentem , à quo sibi mortem intentati autumat : aliter pediculum , à quo molestiam , non mortem timet : aliter inimicum , aliter illum , cum quo nihil habet rixatum ; sed auersatur eius mores . Ob Venere , est sympathia inter marem & fœminam , & antipathia inter riales existit . Quotidie ad tuendam vitam , & aues , & alia animantes socialem vitam degunt , & grægatim incedunt . Verù causa finalis nequicquam sollicitas habuit Philosophorum scholas ; causa effectrix magis exercuit eorum ingenia ; ego vero in naturæ officinis , in primarum qualitatum rationibus , vnde res omnes natura constantes existunt , eam contineri existimo .

Rerum enim omnium temperamento , ex primarum qualitatum existere permixtionibus in confesso est apud Philosophorum gentem : has verò nemini dubium esse potest , variari posse modis innumerabilibus ; quorum alij cognati sine & amici ; alij dissimiles , ac diuersi ; alij contrarij : idque , vel parum , vel plusculo , vel magis , vel plurimum . non enim contrarius est calor frigori cuiuscumque ; sed certus gradus cum certo pugnat ; cum quo misceri nequit , huic aduersatur plurimum , cum hoc illi implacabile diffidium . Hinc pruna rerum dissensio , oriuntur enim hinc virtutes quædam arcanae , & humanis sensibus inaccessis ; quibus una res cum alia pugnat ; oriuntur pugiantes formæ . quamquam enim substantiae nihil sit contrarium , per se generatione tamen hanc qualitatum inter ipsas etiam substantias oriuntur amicitia , & inimicitia , familiaitates , & odia . Solet autem unaquaque res quomodo affecta ipsa est , eodem aerein proximum afficer , idque vel propagatione eiusdem qualitatis , siue tractabilis & manifesta sensibus , qualis est calor , frigus , odor , & huiusmodi ; siue arcane , & occulte , que à nobis non percipiunt per se ; patet verò ex effectu , qualis vis magnetis , adamantis , scamoneae , aliorumque medicamentorum , vel emissione tenuiorum quorundam spirituum , quos effundere corpora solent , que propterea diuturnitate temporis consenserunt , & deperdunt huiusmodi vires .

Hinc triplex ordo rerum existit . Primus earum , quæ cum diuersæ sint , nihil tamen sibi nocent , vel officiunt inuicem ; nihil inter eas est amicitia , vel inimicitia ; propterea quod agendi , patientiæ vis vnius , eodem modo temperata est , ac alterius : simile vero non pati à simili receptum est in scholis axiomata . Quo in genere fulmen , aurum colliquat intacto loculo , cum quo agendi , patientiæ proportione iungitur , non cum auro : tum vina absunt , vase nequidquam lœso ; eadem de causa adamans , non alio cum quo consentit , sed hircino sanguine , qui impar est , mollescit : qua de re Plinius lib . 37 . c . 4 . huc scribit : [De discordia rerum , concordiaque quam antipathiam , & sympathiam appellant Græci , non aliter clarius intelligi potest : siquidem illa inuicta vis duarum violentissima naturæ rerum , ferri , ignisque contemptrix hircino rumpitur sanguine , nec aliter , quæ recenti calidoque macerata , sic quoque multis iectibus , tunc etiam præterquam eximias , incudes malleosque ferreos frangens ; cuius hoc ingenio inuentum ? quōde calu repertum ? aut quæ fuit coniectura expriendire in invenienti secreti , & in sedissimo animalium . numinum profecto munera talis inuentio omnis est , nec querenda in ylla parte naturæ ratio , sed volun-

voluntas, & cùm feliciter rumpere contigit, in tunc partus frangitur crustas, vt
eterni vix possint. expetuntur à sculptoribus, ferroque includuntur, nullam non
duritatem ex facili cauantes. Adamas dissidet à magnete lapide, in tantum ut iux-
ta positus ferrum non patiatur abstrahi; aut si admotum magnes apprehendet,
rapiat, atque auferat. Adamas & venena irrita facit, & lymphationes abi-
git, motuque variis expellit à mente. Alter earum, qua contraria cùm
 sint, parum, multumque nocent alii, cum quibus ministrum similitates exer-
cent. Quare nucis umbra proximis stirpibus, & arboribus grauis est: transmittit
enim noxios quosdam afflatus. Hinc apud Ouidium:

Ne sara ne ledana quoniā sara ledere dicor)

Iamus in extremo margine fundis habet.

Narbonensis etiam Taxus sub ea considentes ledit, & non raro necat. Basiliscus eos, quos oculis afflavit, aut sibilo contigerit, momento interficit; Torpedo stuporem adserit pescatori, etiam si tantum hasta tangatur; Brassicæ, & Rutæ tan-
tum iniuriciæ est, ut iuxta serì nolint; nihil hinc de scorpionum, rabidi canis,
aliarumque mortibus ferarum; nihil de medicamentis, vel antidotis, que
morborum causas, utrumque sibi inimicas, abigunt, vel auertunt. His etiam, qui
argentea vasa inaurant, solius hydrargyri vapore eousque nerui emolliuntur, ut
paralysi laborare videantur. Concilio quoque tympano, quod è corio lupi co-
flatum sit, aliud ex agni corio confectum (tanta est harum animantium etiam
post mortem diligētio) dissolui perhibent: & alia id genus innumera.

Tertius rerum cognatarum ordo est, que mutuò se fouent, ac iuuant; quo
ferè modo certis nostris corporis partibus medici adhibent quardam, quibus
priuationi iuuentur, roborentur, conseruentur. Hinc Euphrosinum herba cordi
amicæ in paucis: de qua Plinius libro 25. c. 2. aliisque plurima, de quibus Galenus
libris decem, de compositione medicamentorum, secundum locos, libris de lo-
ci affectis, Plinius libro 26. toto. Huc etiam forte pertinent Pisilli, & Masici,
quibus angues blandiuntur; ficus, que alligatum sibi furentem taurum man-
fuefacit; argentum viuunt, quod aquam, & oleum ehibit; statim naturalis quo-
rundam hominum necessitu, atque animi propensio, que repente in amo-
tem, & odium quorundam exarcebunt, quos nunquam ante videramus.

Hec prona fatis, illud explicatu ardium est, quo pacto magnes trahat fer-
rum longè dissitum: mustela educat murum è penitioribus latibulis: rubeta,
de qua Plinius li. 32. cap. 5. mustelan ex arbore quamquam vociferantem & au-
xilium vndeque implorantem, deuorandam pelliciat; cerui ex inis terræ cauer-
næ serpentes euocent: id quod tripliciter contingere posse video. Primum ni-
hil vetat è re quapiam virtutem aliquam accidentalem prodire, per medium,
& rem longius distantem afficere, quæ ab ea apta est cominoueri, non mediū,
quod alterius est naturæ, & modi. quid enim prohibet ex magnete vim aliquā
accidentariam per medium progredi ad ferrum, quæ ferrum percussat, & agitet
non plumbum, aut argentum, quod alterius est temp̄tamentum? Simili vi Cha-
mæleō superuolantem aquilam ad se rapit deuorandum. & rubeta quid ni fundat
vit aliquam, qua non aliæ animant, sed mustela quamquam inuita, &
vociferans ad certum exitium pertrahatur: quidquid recipitur, per modum re-
cipientis recipitur, ut est in Philosophorum trito proverbio. Deinde magna
Philosophia approbatione receptum est, omnes animantium motus, aut boni,
aut mali opinione ceteri; siquidem opinione magni alicuius boni praesentis, ix-

titia existit & voluptas: opinione boni futuri, appetitio, & libido: opinione mali mali impendentis, metus, & timor: opinione mali praesentis, moror, & tristitia. Hi motus omnis prosecutionis, & fuge, animantibus causae sunt, fugit ergo pullus miluum, ouis lupum, mus felein, praesensione imminentis mali: rursus sequitur leo leonam, & equus equam, antea ceptanotione venereq; voluptatis. Non abibo longius. Hinc animantium simultates, & amicitiae ob cibum, ob venerem, ob altos fines, de quibus supradictis.

Opinionis & praesensionis vim maximam non ignoramus, dicent aliqui, sed ignoramus, quo auctore: quis enim in leone mali praesensionem facit Gallicus gallo canente? Cur pullo non ingerit mali praesensionem alia quis, nisi milius? cur furenti Elephanti, repente viso ariete, ea existit sensio, qua omnis furor concidit? cur ouis conspecto lupo, tristem fensionem concipit; cane viso, non item? Ceterum, ne id quidem ignorare possint Peripatetici, qui docent res sensibiles per medium, & interullum transmittere sua simulacra ad sensum, quibus illum ad sui sensationem commoueant: non modo propria, sed communia etiam sensibilia, magnitudinem, motum, situm, figuram, quoniam haec simulacra sensui representant; quid mirum, si ouis in oculis, in gestu, in figura, in ore lupi videt sibi paratam necem? quid mirum, si imminens auersatur malum? Quod de oue, & lupo dixi, intelligo de mure, & fele, de pullo, & miluo, de lepore, & cane. quod dixi de nece, intelligo de aliis multis incommodis, quae vna alteri animanti parat, circa pabulum, circa Venerem, circa locum, & huiusmodi.

Denique tenues quosdam spiritus emittere corpora solent, quibus afflantes etiam dissitas, que propter ea diurnitate confunduntur. Hoc modo crediderim basiliscum fundere venenum, eos, qui peste laborant, inficere vestes, dominum, eduliam: à ceruis necari serpentes, nucem subiectis satis obesse; Taxa umbra necari animantes. simile quid ex serpentis, rabidiique canis mortuus relinquens in vulnere, verisimile fit.

Ita de sympathia, & antipathia disputare possunt, qui physicas rationes sequuntur. Nos vero ad Astrologos reuertamur, largiamur illis quod petunt.

Esto, oriantur haec omnia à circa quadam & secretiori virtute; unde probabis hanc non nasci ex forma magnetis, adamantis, smaragdi, nucis, ficus, aliorumque, aut ex primarum qualitatum temperamento? Quid magis decantatum est in scholis sapientum, quam naturam quamlibet certas ex le fundere proprietates: quae cum suo principio arctissimis coniunguntur necessitudinis vinculis? Doceant, qui secretarum virtutum causas è cælo aptius, quam ex elementalium qualitatum temperamento, aut rerum naturis duci contendunt, cur adamantis vires cælum non fundat, aut in res omnes, aut in reliquos quaque lapides: cur magnetis vim non impertiat etiam aliis multis rebus, quae simil cum magnete generantur? cur Euphrosino vim imprimat hilaritatis, non ceteris herbis? Ut se in omnem partem vertant, nihil aliud reperient, quod respondent, nisi cælum diuersimode afficeret adamantem; magnetem, smaragdum, nucem, ficum, brasiliam, rutam, pro varia eorum natura, pro varia elementarium qualitatum temperie? Cur ergo non putamus ex primis qualitatibus, & rerum naturis oriri has virtutes? quid cogit nos admiscere in earum ortu, cæli actionem, & efficientiam aliam, quam quae prius qualitatibus debetur? quo cunctum Adamas generetur sub cælo, quibuscumque astris fulgentibus coagatur,

mentetur, camdein vim, & facultatem sortitur. Rursus huic potestati tanta necfistudo cum adamantis natura intercedit, vt ab eo sciungi separarique non possit; & putamus à celo eam, non ab adamantis natura aut temperamento proficiisci: quid est despere, si hoc est sapere?

CAPVT DECIMVMNONVM.

De criticis morborum diebus.

MO CANT morborum dies criticos, quibus ita commouentur humores, vt natura cum morbo acriter pugnet, in quo congressu, si illa debilior fuerit, victoria inclinet ad morbum; sin fortior, æger vergat ad salutem. Non quoquis morbi tempore cernitur hæc lucta, sed certis quibusdam diebus: Cùm enim vis quedam membris insita, vt nocentia quæque repellant; Et, quæcumque fieri potest, noxios humores denuntiant, duo hæc excretio, quæ crisis dicitur, neccesariò exigit, vt & humor noxious, qui cienciendus est, concoctus sit, & preparatus, cruda enim, sicut immixta poma, difficile auelluntur. Hinc Hippocrates sectione prima Aphorismorum, aphoris. 22.

[Concocta (inquit) medicamentis aggredi oportet, & mouere non cruda.] & libro quinto Epidemiorum. [Subducere oportet ventrem, si materia sunt concocta.] Qua de re plane, cumulatèque disputauit Celsus lib. 3, cap. 14. & vt naturam irritet; tunc enim illam acrius ciectionem aggreditur, quando corrupti humoris stimuli vehementiores sunt. Quamobrem Galenus in paroxysmis, [& in statu morbi, ait crises præcipue contingere, in paroxysmis quidem, quia tunc corruptus humor naturam stimulat, ac pungit acrius: in statu vero, quia concocti iam, & subacti humores, quasi matura poma, sua sponte decidunt. Contingit autem aliquando, vt natura magnis irritata stimulis amoliatur indigestos adhuc & perniciaces humores; sed magno ægroti incommodo & periculo: aliquando vt subactos, & ritè præparatos abigat felicissime, magnoque laborantis commodo, & bono. Hinc morborum critici dies, quibus nimis crises solent esse salutares. ex quibus decernere licet, quid de euentu morbi sperandum, aut timendum sit: & non critici, ex quibus nihil certi de morbo coniicere possumus, quibus si qua excretio fiat non crisis, sed violentia quedam sit, & impetus furentis natura, que cum morbo paribus adhuc virtibus luctatur, & incerto pugnae euentu.]

[Iudicia (inquit Galenus lib. 1. de diebus decretoriis, cap. 2.) seu crises, omnibus diebus accidunt, sed neque pares numero, neque ex æquali fide: hoc intercedit discriminis inter illas, quod aliae bona, aliae male eveniunt; quedam cum pluribus, & difficilioribus symptomatis, & maiori certamine: nonnullæ statim ab initio tutæ inuidunt.]

Non vendito mea. Hæc omnia accepi ex Galeno lib. 3. de diebus decretoriis, cap. 8. [Nam perturbationis violentia (inquit) naturam ea, quæ molestant, etiam ante tempus propellere compellit: quippe virtus ipsa est alienorum expultrix, quemadmodum in opere de naturalibus facultatibus antea demonstratum

stratum est. Tempus autem actionis post finem alteratorum facultatis est: tunc enim functionem obire omnibus secundum naturam absolutis ostendebatur, cum illa ab actione desicerit. verum ante perfectam concoctionem interim, quae offendunt amoliri cogitur, ut interdum concoctione iam absoluta, moratur adhuc, & lente propter imbecillitatem munus subit. Vtrunque autem in ventriculo clare licet contemplari: instigatus enim concoctionis tempus non expectat; sed protinus etiam idoneum, cum eo, quod molestat, excernit, & ubi iam satis concoxit, interdum lente ac cunctanter superfluum imbecillitatis virtus expellit; ac cum naturali habitu fruatur, perfecta concoctionis tempus ipsius recrumentorum expulsionis terminus est, quem neque præuerterit, neque præsentem adhuc moratur.]

Quid porro sit crisi, & quibus conspicata notis, tradit idem Galenus lib. 3. de crisi, cap. 2. [Sola inquit] subita ad sanitatem conuersio, simpliciter crisi nominatur; & quidem omnino sit, per manifestas quadam excretiones, aut effatu dignos abscessus; quicumque enim aliter quicquerint, malignius retrocedunt: antecedit autem huiusmodi excretiones & abscessus non mediocris perturbatio in corpore agrotantis; nam & difficiles tolerantia, & difficiles sensus, dolores capitis, colli, & stomachi, & multorum aliorum membrorum; nonnullis vero aurium sonitus, & vani ante oculos apparent splendores; & lacrymæ innoluntariz effluunt; & urina retinetur; & labrum agitatur; aut aliud aliud tremulum fit: obliuio, & præsertim ignorantia, & vehemens accidit rigor, & plurium accessio consueta anticipat horas; & multus astus, sitisque intolerabilis sequitur; clamant, & salunt, sicuti furentes; neque posunt in eodem situ recumbere, deinde repente multis sudor erumpit, aut vomitus aliquis non parvus sequitur, aut venter subito soluitur, aut abundans fit fluxus sanguinis, aut hæc omnia simul contingunt, unde non parvus inuidit timor insipientes. Et quispiam homo vulgaris, cum istis adesse ipse, re cogente, ita pronunciavit, quod iudicium tunc de vita agrotantis ageretur. neque enim Medicorum aliquis primus inuenit id nomen, sed omnino necessarium fuit, ut qui præsens esset conturbaretur, arque adeò exclamat; & crisin, id est, iudicium rem ipsam nominaret. decet autem Medicum generosum, nec perturbari, neque futurum euentum ignorare; melius autem fuerit, si se ad prænoscendam futuram crisin exercuerit: neque enim ista dignatio qua habetur de præsentis crisi euentu, multum distat à prænitione eiusdem futuri; sed ex eadem contemplatione utraque proficiuntur.]

Atque his planè cunulataeque explicatis, alij dies sunt critici, alij non critici, alij inter utrosque medij critici sunt 4. 7. 11. 14. 20. vel ut alij volunt, 21. sed vigesimum anteferendum esse vigesimo primo, auctorem habemus Hippocratem, & Galenum libro 3. de diebus decretoris c. 9. qui accuratissime hanc controversiam disculpsit.

Non critici sunt 6. 8. 10. 11. 16. 19. 22. 25. quamquam 6. non nunquam criticus videatur.

Medij sunt 5. 9. 13. 17. 18. 24. quorum 13. & 17. ad criticos proprius accidunt.

Præter dies criticos sunt indicati; qui indicant, quid futurum sit alio quodam die; nam quartus, indicat quid septimus; undecimus, quid decimus quartus, decimus septimus, quid vigesimus moliatur.

Neque

Neque verò critici qui sunt, sunt & què critici, sed vnius alteri p̄ficitat. Primas enim obtinet septimus. Proximus est huic decimus quartus. Cæterum cùm res hoc loco nobis sit non solum cum Genethliacis, sed etiam cum medicis, cauendum est diligenter, ne non satis prouisa, & explorata principia ponamus, quare hæc omnia ex Galeno audiamus, quem vñqñ nostra disputatio p̄cipe petit.

De septima enim die ita scribit libro primo de diebus decretoriis, capit. 2. [Nam, quod in tot annis septimum iudicantem subinde simul, & abſolute, fi- deliter, manifestè, conspicuè, & salubriter, sextum è contrario semper vide- rim.]

De sexto ibidem ait: [Iudicatur sed cum difficillimis symptomatis, & periculo maximo, & ad hæc absque fide, imperfectè, obscurè, sine notis & adiama- lum.]

Die 12. & 16. ibidem scribit, [In duodecimo, & decimo sexto, nullum ynu- quam iudicatum vidi.] Rursus c. 5. [Non soluitur morbus duodecimo, neque decimosexto.]

De octauo, decimo, duodecimo, decimosexto, decimonono, idem scribit ibidem.

Contra verò docet morbos solui die 3. 4. 5. 6. 7. 9. 11. 14. 17. 18. 20.

Rursus libro primo, cap. 4. [Qui quarto die ad peiorē statum recidūt, plerique sexto moriuntur. quo die si bona conuersio contingat, septima die, cri- sun expectandam docet.]

Denique eodem libro primo capite quinto, [Septimi (inquit) naturam deci- mus & quartus imitantur: maximè proximi his sunt, nonus, undecimus, vi- gesimus; prope hos quintus, & decimus septimus, post hos quartus. Hunc sequi- tur tertius, & decimus octauus; at sexti naturam nullus alias exacte imitatur. Si in octauum, vel decimum diem subita morbi solutio incidat, similis fere est ei, que in sexto accedit.] Et libro secundo, capite secundo, [Quartus (inquit) se- primi, undecimus decimiquarti, indicatiuus est.]

Eia Astrologi, res est explicatu difficultissima, causa, que humores mouet per criticos dies potius, quam per non criticos: Democriti profundo demersa pu- teo delitescit penitus, altissimisque natura occultatur tenebris. Ad occultas cœli vires, inscitiae asylum configuite nusquam: licetn maiori licentia astrorum abditas vires iactare: præclarum nocti estis locum, venditandi admirabiles stel- latum & arcana virtutes. Ita planè: id enim facit Carda. libro de iudiciis, cap. 15. libro de revolutionibus, cap. 9. Id facit Bellantius, id facit Donatus; nam in lunam criticorum dierum rationem referunt, que cœli signa decurrens huma- ni corporis humores per stata tempora mouet. dupliciter autem cum lunæ cur- sum inetiatur, & per reditum ad Solem: quem mensem ciuilem vocant, & per reditus ad certum punctum Zodiaci, quem lunarem appellant mensem; utroque mense aiut lunam per cœli quartos, & septenarios dies commotionem, impetuque rebus sublunariibus aferre; ciuilis siquidem mensis, diebus 29. & horis fere tredecim confitat: quod tempus si in quatuor æquales partes diui- das, continebit earum qualibet dies septem, & horas fere noniem: quo tempo- re commoueri maximè res sublunares restantur, & qui circa maritima verlan- tur, & qui rusticam artem exercent, lunaris quoque mensis diebus 27. & horis octo conficitur. Quod spacium si item in quatuor æquas portiones diuidas,

qualibet septem dies, & nescio quid præterea hinc crises per dies septem diuos fieri, quod per septem dies luna conficiat quartam Zodiaci partem; septimus enim, decimus quartus, vigesimus, vel vigesimus primus, vigesimus septimus, maximè critici ceperuntur. Post hos criticos esse etiam quartum, vndecimum, decimum septimum, vigesimum quartum, qui medij sunt inter integratos septenarios, sed prestat hæc omnia à Galeno, qui Astrologorum dogmata sequutus est, audire lib. 3. de diebus decretoriis, c. 5.

[Quemadmodum (inquit) annum integrum, Sol disponit; ita Luna mensim, immutatione per septimanias ei accedente: nam à prima apparitione ad dicatomum, & ab hac ad plenilunium, vtrumque quidem per se tempus est septem dierum; ambo vero simul quatuordecim. Simili modo, si inde ubi ipsa ex quali portione mensim diuidit, vsque ad secundam dicatomum connumerueris, septem & hos inuenies dies reliquos etiam, qui vsque ad absolutam Lunæ occultationem sunt septem; ceterum aërem nos ambientem magnas suscipere mutationes, dum Luna primum occultatur, & tursus primum apparet, nemio mortalium ignorat; maximè ij, quibus hoc studij est, agricultæ, & nautæ, qui statim aëris tunc vocant, cum Luna primum apparens, secundum aliquem ventum stet. Quamobrem Aratus quodam loco verissimè scribit de Luna, vbi primum post coitionem apparuerit hoc modo inquiens:

Cynthia si cornu, quod se sustollit in altum
Incuruum specie, velut annuat ad fore celo,
Seua procellosi prædicit fabro Aquilonis,
Rursus eè veniet pluvius Notus. Hanc vbi patiens
Pone supinari consperkeris, hinc recluem
Sponte habitum; verum si lumen tertius ortus
Proferat, atque Deæ conuoluat circulus oras
Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
Spumosum late pelagus canescere cernes.]

Quin etiam hæc in eodem libro scribit:
Non vnum deprehensa diem sibi signa loquuntur:
Sed qua signa nouo dederit nos: tertia motu,
Quartæve, sustollit medios dum Cynthia vultus,
Durabunt celo: medio qua edixerit ore,
Altera prouisa signantur tempora Lune,
Illa debine; donec germani luminis ignes
Accedat Phœbe, mensis postrema notabunt.

[Non ad omne tempus, quod ab initio est, vsque ad finem primæ apparitionis ligna sufficere ait, sed dicatomos, & plenilunij mutationes quædam afferre. Omnis autem velox mutatio crisis appellatur, & statum quidem in Luna falcata potissimum dicunt; deinde ad plenilunium transferunt, similiter vocantes. Hoc enim validas vires etiam obtinet: hoc autem imbecilliores quidem sunt semilunares stationes, attamen & ha quoque de aëre decernunt. Quare mensim à Luna immutari secundum septimanias iam est perspicuum. Quod autem alii res vniuersæ inde quoque mutantur, omnibus non perinde constat; sed iis qui huiusmodi accurate obseruarunt, in confessio est. Adhæc post seminis conceptionem, omnis imprægnotio insuper nihilominus, hoc, & post partum adiunctio. Item omne actionis initium magnas alteraciones in septimanios circui

circuitus obtinet, quæ namque quotidie omnibus, quæ subsistunt, incident; horum caufam Luna habere obſeruata eſt, maximâque tetragonis, & diametris stationibus, ea immutans. Nam si Luna in Tāro exiſtente, ſenē concipiatur, vel partus, vel omnino alterius cuiusdam principium contigerit; magnas eius mutationes faciet, quando ſigniferum percurrentis in Leone, Scorpio, & Aquario fuerit. Verū in Leone tetragonos, id eſt, quadrata ſtatio ſeptimanæ vnius exiſtit; in Scorpio diametra, dicas septimanas habet: ita quoque in Aquario ſecunda, quadrangularis ſtatio in tertiam ſeptimanam procedit; idque neceſſario; quod Luna, ſicut ante diximus, vicenis diebus, leprenſique, & particula quadam adiecta maximè tertia dici parte, vniuersum ſigniferi ambiuit peragit. Si namque in toto tempore totum orbem pertransire oportet, conſtat quartam ipsius partem in ſeptem propè diebus eam expedituram.]

Propterea huius rei admōdum meminiſſe ad futura conuenit; nempe Lunæ transpositionem tetragonem, non diebus ſeptem integris circumſcribi; haec quidem generatim de Luna. Sed eodem libro capite ſecundo ita ſcribit.

[Omnium certè superiorum aſtrorum potentia fruiuntur: verū qui maximè hunc orbem exornat, & concinnat, & diſponit, eſt Sol: quippe veris, & æstatis, autumni, & hyemis auctor aliud nemo eſt: nec aliud tam maniſtò, vel ex terrestri limo, animalia generare potest: neque fruges maturare, neque ad coitum, & generis propagationem animātia prouocare. Magna ſanè, & Lunæ opera in hanc rerum ſubtantiam apparent. Verū Solis effētibus posteriora, etenim mentes haec perpetuè diſponit, idque euidenter adeò, in marinis anima- libus, quinquam & hoc iſum Solis beneficio habet: nouum enim iſa lu- men ſortitur, cum Sole primū fruitur. Tanta verò eius portio ſemper illu- minata eſt, quantum Sol aſpicit; proſitus autem deficit, lucis que expers reddi- tur, vbi terra ſuo interuentu iſam obtenebrat. Quapropter, ut illa diſtat à So- le, omnes mutationes uſſic平t: Etenim plena eſt cùm diametra eſt: æqua por- tione diuisa, ſeu ſemilunaris, & dicatōnōs, cùm quadrangula eſt: vtrinque gibba, cùm triangula eſt, & falcatam ſpeciem refert, vbi lexangula eſt: atque tunc primū noua eſt, cùm post Solis congreſum appetat: obſcura omnino, cùm Solis lumine circumuallatur. Igitur fructus auget, incrassatque, animantia implet, adhuc menſtruorum tempus mulieribus conſeruat: item comitialium circuitus cuſtodiit, indéque Solis plus, vel minus participat: omnia ſiquidem, quæ facere nata eſt, vbi falci ſiguram repræſentat, languida fiunt: valida o- minia, cùm plena fuerit. Quapropter & fruges interea auget, maturatque cele- rimè: mortua corpora putrefacit: ſomno ſopitis ſub eius lumine, vel aliter diu- tiis immoratis pallorem, & capitis dolorem conciliat. Ut igitur Luna Solis auxilio in omnibus indiget: ita Sol ad nullam rem maximam, vel alterius cuiusdam aſtri, vel iſipius Lunæ operam deſiderat. à nullo enim impeditur, quo- minus æſtatem faciat: cùm in vertice noſtro conſtitet: aut frigus adducat, ſi humilis feratur; aut æquinoctium vtrumque diſponat, ſi mediocriter obliquus fit. Sed ipſe veluti Rex quispiam maximus eſt: Luna verò, ut Hipparchus, qua- ſi ſub Principe dicas, non exiguis. Inter illum enim, & nos media conſtituta, terrefrēm regionem meritò gubernat: non potentia cæteros planetas, ſed vi- cinitate exuperans. huius rei gratia omnino frigus locum noſtrum occupat, cùm Sol ad hyemales plagas declinauerit: tunc calor omnino nos exercet, vbi ſupra verticem noſtram, aut prope iſam fertur. Luna vel particulares cuiusque

mensis dies disponit, parat mutationis facultatem habens, eamque non sim-
pliciter ex se, verum ex Solis aspectu consequitur.]

Hac verbosè satis, Græcorū more Galenus sequitur, & capite tertio his ver-
bis: [Vehementiores itaque mutationes eueniunt, vbi ipsa cum Sole coit.]

[Insuper in appositionibus plenilunij minores his contingunt dum dichoto-
mos seu dimidia appetit imbecillitatem; dum utrumque gibba, & falcata videtur,
nam validissima eorum, quæ prius erant, mutatione committitur, dum Luna
cum Sole coit, ac eius lumine circumuallatur. quippe quæ prius apparebat, nunc
nulli conspicitur: deinde diametra Lunæ statio tanquam distinguis, in bi-
nâque partes secans contrarias maximas Lunæ dispositiones, aliarum omnium
est validissima: quæ vero incrementorum diminutioni maximè sit cœtraria
dispositio ostendere non est opus. deinde post hunc congressum, & plenilunium,
duo dichotomi, medium utrumque secans augmenti tempus, priore diminutio-
nes, altera vero omnium extremæ imbecillaque aëris nos ambientis conuer-
siones in falcatis, & utrumque gibbis apparitionibus sunt, magis autem in ut-
rumque gibbis, nulla siquidem in eis magna mutatio, sicut in falcatis appetit.
Quare nec stratus male ipsas neglexit, tanquam imbecillas existentes: conue-
nitque eos laudare, qui de eis scriperint, tanquam ne, vel minimum quidem o-
mittentes. At in plenilunis conuersiones, & lus adhuc magis in congressibus
proprium hoc præter cæteras habent: illa siquidem celerrimas statim mutationes
faciunt, congressus vero inæquales & diuturnos. Quid autem ante Lunam
apparentem manifestò pronunciare, non est. longum autem hoc tempus occultationis est: integræ ferè bicorni spatiū exprens, mutationem vero ex incre-
mento ad diminutionem, punctum exactè definit: liquetque hoc Lunam mo-
mentano tempore pertransire. Itaque vere celeres plenilunij mutations
sunt: diuturnæ coniunctionales: nam occultationis tempus sibi ipsi simile est,
& primæ apparitionis tempus occultationi vicinum est; tum propter paruita-
tem eius particulae, quæ de tota Luna appetit, tum ob luminis imbecillitatem;
tum ob breuitatem temporis, quo supraterram fertur.] Pergit etiā, capite quar-
to, & ad rem propriam accedit.

[Tota (inquit) crisis cuadet, cum in toto mense, status in secundo die accidit,
quo primò, & manifestò Luna, & longo satis tempore super terram iam appa-
ret; & lumen sensibile de se emittit, adhuc vimbram evidenter ostendit. Primus
autem dies tamdiu Lunam supra terram vagantem habet, quamdiu is adhuc
quoque Solis lumen, quod post occasum est, refinet. Quare in hoc Luna simul
cum Solis lumine occidit; saepè vero & prior est occidua. Primum vero manifesta
in secundo die, nanc quidem magis, nunc vero minus, atque hoc ei acci-
dit, tum longitudine à Sole recessus, qui ob peculiari rem Luna motu fit, non
eius ex æquo semper mouetur,) tum propriæ signiorum occasum non æquali
tempore euenientem. insuper ob præteriti congressus tempus. Vnde non sem-
per unum tempus est, quo clara Luna conspicitur. Saepissime autem triduo, in
ortu Solis remorata, planè intarsibilis est; quo nondum haec terrena immutare
potest; & quodammodo tempus est, tum peculiaris eius circuitus, tum in nos
actionis, in idem recidit: etenim cui circuitus vicenis diebus septenisque, & tertia
fere diei patre peragitur: in tanto enī tempore significi circulum percurrit:
vt quo nobis lucefecit circuitus, quod is quoque eidem conueniat, numero pla-
ne intelliges; si occultationis tempus de toto menstruo eximas; quod autem
menstruum

menstruum tempus non omnino triginta diebus constet, sed minus viiius dici feri dimidio, Hyparchus integro uno libro demonstrauit, quin & vulgus iam propè vniuersum nouit mensum, aliud, quem *xix* è Graci nominant, quasi inutilum & imperfectum dies viginti nouem continere; aliud nempe absolutum, triginta: Nam vniuersos amborum dies quinquaginta & nouem esse oportet: si quidem vterque omnino triginta: minus diuidia diei parte continet.]

Rursus capite octauo: [Neque inquit] septimi, vel quarti numerus crisis auctor est, sed quod Luna innouante, & immutante terrena, motuum quoque circuitus ad hos principes numeros venire contingat: meritò in ipsis tanquam statu alterationum tempora inueniuntur; quippe non à numeris, sed à Luna mutationes terrenis adueniunt: et cum moto mutans constat, tempus mutationibus necessariò coniunctum est. Quare etiam numerus necessariò, non igitur, quod omnis par numerus feminam, impar masculum referat, auctiorum iudicia, imparibus diebus accident: neque enim impar absolute pari fortior est, neque si fortior, ideo femininus imbecillier, neque si femininus quidem hic, masculus aut alter sit acutos morbos in masculinis numeris iudicari, diurnos in femininis rationi consentanei est. omnia si quidem, quae de numerorum virtute nugantur, tam facile absurdà esse deprehendimus, ut mihi subinde mirari subeat Pythagoram illum sapientem virum numeris tantum tribuisse: atque nunc aduersus ipsos etiam nobis nugari non vacat, nam satis est ad rem institutam terrena Lunam alterare, & in septimanis potissimum magnas parere mutations: post in quaternionibus exiguae, adhac crism accessione plurium indigere. Item accessiones tertio quoque die in morbis acutis enenire; his etenim subiectis acutos morbos in imparibus diebus magis ad iudicium tendere necessitas erit; huius rei gratia tertius & quintus meritò decernunt: non ex Lunari circuitu decernendi potentiam sortiti, sed vel ob violentiam accessionis, tertius crism quartu die futuram praetuerat: vel & per Iouem quod natura, dum quarto die lapsa nec incitata conquielsevit, quinto ad iudicium commoneatur; nam hic vero decretorio tardius venire, tertius paulò magis anticipare conspicitur, atque ambo crism obtinuisse, quod vicini ambo vere decretorio accessiones suscepserint. Ian verò & nonius inter duos decretorios septimum & undecimum medius, vel non factum in septimo die iudicium, vel undecimo futurum, ipse sibi vendicat, rarius quidem se primi diei propria crisi, non ad nonum modo paci erroris communissi sunt, vniquam pertuenerit. Sed hoc libris de crisis declarauimus; undecimi verò è contrario, tunc & exactè omnia gesta sint, & violenta non diei accessio inundat. Porro iudicia in huiusmodi diebus propter accessionem vehementius incidere clarissime demonstrat, quod videlicet in diurnis morbis non similiter eveniunt: sicut enim accessionum vehementia, ita diurni quoque coincidentium numerus in illis exoluitur: sic quoque accessionis vehementia crism, quam statu tempore fieri compellit. Quare in omnibus feri diebus per acutos morbos iudicari videre licet, quoniam ultimus ipsorum dies decretorius est septimus; & ante huc non quartus modò, sed & tertius, quintus, sextus aliquando decernut.]

Iterum capite novo. [Cur autem vigesimus & vigesimus primus multò magis viginti decernat, explicabo. Primum, quoniam huiusmodi morbus diurnus iam est: ipsas accessiones dies parés accipiunt, deinde quod septimana, vere integris septem diebus constat, nouit hoc quoque Hippocrates, cùm enim

dixi set in opere prognostico; hi verò ex acutissimis morbis per 24. ex additione perueniunt, his subiungit. Verum huiusmodi supputatio per integros dies, numerum fieri non potest, quippe cum nec annus, nec mensis ipsiis integris diebus numerari possint; ut igitur annus ad 365. dies particulari diei maiorem quartam adiecit habet: tum mensis ad 30. dies absoluendos, cuius dimidium desiderat; sic & septimana sexta diei parte, ut septem integros habeat, indiget. quamobrem sit, ut tres septimanæ non unum, & viginti dies integros, sed minus ferè tota dimidia parte viiius consequantur, ob quod etiam numerus huiusmodi, non magis 20. quam 21. diebus vicinum utriusque parti conuenire videatur cum totus lunaris circuitus 27. diebus minus sex stante, constet, tres septimanæ viginti dies, & dimidium habebunt: quoniam igitur viginti exactam periodum propinquam sibi vendicat, tales iam morbi inueterascunt, & accessiones paribus diebus accipiunt, quorum verò accessiones in imparibus eueniuntur; horum & iudicia ad 21. delabuntur. Non solum autem Luna circuitus, sed & menstruum tempus apparitionis, virtutem quamdam in nos possidet, vt prius docuimus: ipse enim signiferi circuitus accommodatissimus est, viuis cuiusque rei propriis principiis: menstruale vero tempus, quo Luna conspicitur, ambientem nos aërem immutat, omnibus ex aquo hominibus communem effectum ostendit. demonstratum est autem, & hoc tempus 27. dies propemodum continere, id est que septimana eius minor adhuc prius dicta meritò euadet, siue enim à 30. tres illos, qui circa coitionem sunt, dies; in quibus nihil adhuc de aëre decrinitur, auferre cogites, siue à 29. & dimidio, reliquum tempus, quo Luna manifestum de se lumen præbet, priori modo 27. dies, altero 26. & dimidium habebit: quomodo ergo mutationes corporibus nostris accidere diximus, quasdam proprias, quasdam communes; proprias, quæ tanquam ad propria principia spectent: communes, quæ ad communem ambientis vsum.

Ad lit cap. 6. eiusdem libri, facere ad rem, quo quisque sub cœli statu, & sub quibus stellis ortus, aut procreatus sit. [Fingamus enim (inquit) hominem quadam nascente, salutares planetas in Ariete, malignos in Taurō esse; is cum Luna in Ariete, in Cancro, Libra, Capricorno fuerit, pulchre deget: cum vero Taurum ipsum, vel tetragonum aliquid, vel diametrum signum occupat: male tunc, & molestè vitam transiger: atque morborum initia huic, cum Luna, in Taurō, Leone, Scorpione, Aquario fuerit, pessima: sine periculo autem, & salutaria sunt, cum Arietem, Cancrum, Libram, Capricornum, Luna permutat. Adhuc alterationes magnas, quas in tetragonis, & diametris, per septimanæ fieri diximus; in lethalibus quidem morbis lethales & ipsas, in salutaribus bonas eueniire necesse est.] Hæc Galenus.

Crediderim Galenum his locis Astrologorum placita describere voluisse, nihil propriæ sententia constituisse: vix enim adduci possum ut credam clarissimum Medicorum magistrum ad prima medicinæ & philosophiarum principia offendisse, adeoque allucinatum fuuisse, ut neque cum experimento, neque cum consentiat.

Primùm quidem per nouilunia maximas à Luna concitari mutationes, scribit, libro 3. cap. 4. [Sepissime autem (inquit) triduo in coitu Solis remorata, planè inuisibilis est, quo tempore nondum hæc terrena immutare potest.] Et cap. 9. eiusdem libri. [Quamvis Luna 29. diebus & dimidio conficiat orbem, viginti

viginti & septem diebus mensē lunarem constare, non 29. & dimidio : & 27. diem esse, decretorium non 29. propterea quod detractis tribus diebus, quibus Luna cum Sole coit, quibus nullas ferine vires habet, 27. dies superfint, quibus illa inferiora commouere solet.]

At contingit quam frequentissimè, vt dies morbi 7. 14. 21. 27. qui sunt māxiū criticī, incident in 28. aut 29. Lunæ. Crises igitur, qua his diebus contin-
gunt, non sunt semper Luna auctore. Rursus euénit sapissimè vt 7. 14. 21. 27. Lunæ, quibus illa maximos his inferioribus cicer solet motus, incident in 6. diem morbi, quo Galenus scribit, nunquam contingere bonam crīsim: quam ergo habet crīsis cum Lunæ confensionem?

Quid? illa mediocritē pugnant, qua capite quarto tradit, non æquali semper temporis spatio in coitu cum Sole, Lunam delitescere: sed interdum diutiū, interdum minū diu; cum iis quæ capite non ait, perpetuò ex mense Lunari detrahendos esse tres dies occulationis; ideoque semper vigesimum-
septimum, nunquam vigesimum octauum, diem esse criticum.

Quām præclarè nugatur capite octauo. Tertium diem ait esse decretorium, quia futuram quarto die crīsim prævertitur; quintum quia eiusdem quarti diei crīsim remoratur; vndecimum magnas obtinere vires, ex eo quod medius sit inter 7. & 14. non quod per se decretorius sit. Rursus nonum criticum esse, quod inter duos decretorios per se 7. & 11. medius sit; & quod vndecimi, aut septimi diei crīsim sibi usurpet: cur vndecimus non usurpat, potius iura noni? Cur octauus nō vendicat sibi crīsim septimi? cur duodecimus, quem nunquam esse decretorium scribit Galenus, non assumit ullius alterius vim, & potest?

Adhuc vis fieri crises per dies septenarios, ex eo, quod per septem dies Luna conçicit quartam Zodiaci partem, quæ solet esse ratio eorum mutationum, quas tu ipse capite quinto refers, ex Arati, & agricultarum præsertim obser-
vatione? hoc perpetuum esse nequit, cum non omnes ægrotare incipiāt in nouiluniis, vt septimus morbi dies in septimum diem Lunæ, & decimusquartus morbi, in decimūnūquartum Lunæ incidat: sed contingit, criticos morbi dies, in quilibet diem Lunæ incidere, vt suprà dicebamus.

Præterea ad quartas zodiaci partes non semper Luna peruenit, statu quodam ac definito die, sed modò tardiores, modò velociores habet ad zodiaci signa reuersus; qui itaque fit vt status, & certus sit semper septimus morbi dies, quem tantopere commendas.

Vel vis septenarios dies, & criticos numerari, non à nouilunio, sed ab initio morbi, quod velle videris, cap. 5. & 11. tunc enim solent morbi & humorum materies esse ita affecta, vt ad crīsim aliquam cominodè commoueri possit à Luna. At septimus dies à morbi principio cadere potest in tempus, quo Luna est falcata; & quando feriari ait, nihilque in his inferioribus agere: incidere potest in tres dies nouilunij, quando nullas Lunæ esse vires doces cap. 3.

Deinde vigesimus dies sine dubio criticus est, & multorum quidem senten-
tia, & Galeni in primis, magis criticus, quoniam vigesimus primus: at vigesimus nullo modo pertinet ad septimos dies Lunæ. Quid ergo nugamur, vel septenariis Lunæ diebus, vel lunaribus quartis? Quod porro Galenus scribit lib. de diebus criticis, c. 9. Lunam confidere quartam Zodiaci partem, septem diebus, sed non integris, ideo tres quartas non absoluere vigesima prima die, sed

sed vigesima cum dimidia; cuerit totam dierum criticorum structuram, à Galeno excoigitam: nam neque 20, neque 21, essent decretorij, deficiente alteri media die, in altero redundant, neque 27, sed 26, criticus dici deberet, contra omnia Medicorum tabularia, contra quotidiana experimenta.

Postremò. Quoniam aīs interesse quo quis genitus, vel ortus sit horoscopo: & illum qui in ortu malignas habuit stellas in Tāuro, benignas in Arietē, melius habiturus Luna existente in Arietē, quām in Tāuro: faciamus duodecimo diem morbi Lunam de currere signum salutare, erit etiam decretorius dies duodecimus, quem negas vñquam fuisse decretorium.

Millum facio Galenum, qui Astrologorum potius doctrinam, iis libris de diebus decretoriis, quām suam descripsit, maluitque aliorum referre sententias, quām suum iudicium in re grauissima interponere, in quo laudanda magis est viri modestia, quām iudendi lapsus, & errores.

Venio ad Astrologos, Bellantium præsertim & Gauricum, qui ab exordio morbi, non à coitu Lūna cum Sole dies criticos numerandos docent, quibus humores a Lūna commoueri existimant.

[Aut Lūna huiusmodi vim, que humores exagitat ex se haberet, aut ab altero, putā loco, aspectu syderum, lumine. Si primum placet magis; cur decimasexta; cur octava die non idem præstat, quod vñdecima & decimasextima? septima? vno verbo: Cur viuis dies potius, aut magis criticus, quam aliis? An dicent quous die Lunam ex se mouere posse humores; illos verò non esse semper huiusmodi commotionum capaces, vel quia crudii adhuc, & peruvicaces sunt: aut quia non sunt ritè parati: nihil ad rem: hoc ipsum querimus; cur se prima die materia sit ita affecta, vt moueri possit: octava nō item hoc est quod disputamus, à quo præparantur humores in septimum diem, in decimumquartum, in vigesimum; cur ab eo, à quo disponuntur, commoueri etiam non possint: cur exigant præterea Lunæ impulsum?]

[Si alterum sequuntur libentius, aliunde eam vim Lūnae aduenire, non semper Lunam propellere humores, sed ant quando est in certo loco; aut quando modo quadam se habet ad reliqua astra, vel quando tanto lumine à Sole compleetur. Faciamus hodie corripi febris Platōnem, cras Socratē, postridie Aristotelem; & sit idem genus febris: manifestum est octauum diem, qui Platōni non est criticus, Socrati esse criticum; vt septimum, vñdecimum diem, eidem Socrati qui est criticus, Platōni esse duodecimum, quem Galenus numquam se vidisse criticum testatur, necessariò sequitur eidem Lunae, in eodem signo existenti, eamdēmque cum reliquis astris positionem tenenti simul inesse vim criticam, vt ita loquar, & non esse inesse, quia Socrati auctor est crisis, & diem præstat criticum: non inesse, quia Platōni diem duodecimum efficit, qui nunquam est criticus.] Pudētē adhuc Bellantium, & Gauricum Genethliacæ sūx? Dicent fortasse: quāmvis Plato, & Socrates eodem morbo laborent, non eodem tamen die fieri crīsim in ambobus, quod eiusdem morbi non idem sit modus, & gradus in utroque, nec utriusque humores eodem tempore, ad eam proficiere temperationem, quam Lūna commouere solet ad crīsim: id verò ita paulò ante euersim, vt constare nullo fulcimento possit. quando enim de criticorum dierum causa instituitur disputatione, non suscipimus ludicram disputationem; sed querimus, quæ sit caula, vt quibusdam diebus & foris euariant crises, & de statu morbi ferri possit iudicium; in aliis crises sunt insalubres,

& de

& de morbo nihil certò constitui possit. hoc verò si oritur ex humorum præparatione, concoctione, & dispositione, causa ceciderūt Astrologi: causæ enim præparantes, subigentisque rebelles humores, sunt ratio dierum criticorum, non Luna. Præterea quæ causa præparat humores ad etiūm, eadem expellere potest, & debet, sine Lunæ auxilio. Natura ipsa, inquit Galenus libro tertio de diebus decretoriis capite octauo, est alienorum expultrix, quemadmodum in opere de naturalibus facultatibus, antea demonstratum est: tempus autē actionis post finem alteratorij facultatis est: tunc enim functionem obire, omnibus, secundūm naturam absolutis, ostendebatur, cùm illa ab actione desierit: non cœlum, non astra, non Luna, sed natura concoquit, subiicit, disponit humores noxios. natura itaque, non Luna expellere eos debet, & excernere.

At præcipue dicet aliquis. Hæc sanè disputata sunt; sed si Luna non est diem criticorum auctor, vnde tandem eorum causas erucimus? Non id agimus iū presentiarum, vt horum dierum causas apertamus. Aduefus Astrologos differimus, quibus si probatum fuerit, non posse ē Luna, & astris criticorum dierum probabilem deduci rationem, abunde, cumulateque satisfactum erit.

Verū ne quis iure meam desiderare possit sententiam, mihi vero simile fit, id nasci ex natura, & temperatione humorum: quatuor enim in humano corpore aluntur humores, atra, & flava bilis, phlegma, & sanguis; in quorum certa quadam proportione, & temperie sanitas consiliit; vno aliquo plus & quo redundantur morbus existit, & ægritudo. Inter hos humores illud intercedit haud paruum discrimen, quod alij celerius, tardius alij, & agunt, & patiuntur. Hinc quotidiana febres, tertiana, quartana; quæ sicut rariūs recurrent: ita maximè sunt diuturnæ: quodd atra bilis, quæ dat febres quartanas, etiam agendo segnis sit, & resistat contrariis validissimè, ac diutissimè. hinc criticorum dierum ratio duci haud difficile potest: agunt enim inuicem humores in omni morbo, & patiuntur; adeo quod interdum agenti, patientique vires æquantur; vt nullus sibi contrarium subiicere possit, aut loco pellere; sensim tandem, & pederentim unus debilitar alterum, retundit, ac frangit; quæ pugna in septimum, in decimum quartum, in vigesimum, in vigesimum leptimum dieru distractur, quod ea sit proportio inter agentes, & patiens: vt nec illud prius debellare possit contrarium; neque hoc, cùm firmum & validum sit, antea debellari. Cur queris dierum criticorum rationem? Ratio est, proportio agentis, & passi, quæ ita affecta sunt, vt intra certum tempus sustinere pugnam possint; ultra non possint: vbi verò, qui morbo somitem præbebat, humor castigatus, & subactus ab alteratrice facultate fuit, vt Galenus ait à facultate expultrice, qua nimis viuentia noxia omnia excernant, quod putridum, ac corruptum est discernitur, & ciicitur.

Expectas exemplum? do libenter. [Tertiana exacta (inquit Hippocrates lect. 4. Aphoris. 59.) in septem circuitibus ad summum iudicatur. cur ita? quia humor ille tertianæ talis est naturæ, vt non possit diutius perdurare. Quartana, quæ humoris perniciaci adhæret, non potest adeo breui tempore solui.] Hinc Hippocrates lect. 4. Aphoris. 53. Ex eo quodd viscosa, & crassæ materies, circa dentes, & os ægroti inueniatur, febres fortiores, & morbos magis perniciaces esse colligit. Cur quæso te, aliae febres tertio, aliae quarto, aliae quinto, aliae septimo, aliae nono quoque die recurrent? Nónne ex natura humorum id nascitur? auctore Hippocrate libro primo de morbis popularibus, qui tar-

diores, aut aciores sunt, quidni igitur ex eorumdem natura, & constitutione orientur crises, & salutares, aut insalubres excretiones? Non est meum hæc pluribus explanare: nec ad propositam disputationem contra Astrologos pertinet, hæc subtilius limare: habent, quem consulere possunt, Hieronymum Fracastorium, libro de duobus criticis, qui hæc explicatiū cognoscere cupiūt.

CAPVT VIGESIMVM.

De pestilentia, & morbis popularibus.

SCRIPT Fernelius libro 2. de abditis rerum causis, cap.12. & 13. pestilentiam, & morbum omnem actum: & tamen immoderato vel intemperantia accendi: cùmque morbus latè vagatur in omnes, seu plures provincias, cuius causas non posse referri, nisi in pestilentem vim syderum; item quando morbus genus quoddam animantium, pèrò boues, capellas, oves, non alia inficit, originem duci non posse ab aëris putredine, quando eadem apparet, nam nunquam aëris constitutio tempore pestilente, quæ erat tempore salubri. Ideo ab occultis astrorum viribus morbum trahere fomitem.

Mihi verò nondum demonstrauit hasce varietates ex causis sublunaribus oriri non posse; quid enim prohibet omnium vnius generis morborum popularium, seu epidemiorum vnam aliquam primarum qualitatum esse causam? quid prohibet abditam aliquam virtutem ex primis qualitatibus ortam auctorem esse huiusmodi morbotum? An quia non semper animantibus omnibus morbus est communis? at multæ sunt rerum abditæ vites, qua afficere non solent nisi ea corpora, quæ sibi certo quodam modo, ac temperamento respondent; non enim vnius cause vis idem semper efficit in quolibet subiecto, quod antea cumulatius disputationem est. Itaque fieri potest, vt huiusmodi vis desaxiat non in omnes, sed in eas animantes, quæ ab ea pestilenti vi, apta sunt infici; nam interdum sub eodem putri cœlo (vt ita dicam) degunt plurimi, quorum aliquos ea tabes afficit, aliis innoxia est; non illam sanè ob causam, nisi ob temperamentorum diversitatē. An quia eamdem sentimus aëris temperiem pestilentiae tempore, quam salubri cœlo? At vis hæc est occulta, nec sentitur per se, sed per effectus: sic enim magnetis non animaduertimus in aëre, sed ex ferri motu agnoscitur. Vnde fit, vt saeviente morbo non percipias spiritus, qui afflantur e putridis corporibus, sentias tamen morbum inde derivatum. Inde nascitur, vt non sentias putre ecclum, quod pestilentiae tempore levit. Sicut itaque pisces, vt supra vidimus, ita pefacit pescatoris manus occulta nefcio qua, & nusquam apparente vi, nisi in manu pescatoris. Ita aëre pestilentiae tempore occulta quadam vi tabefacit mortales, quæ nusquam appetat, nisi vbi

— Tabida membris

*Corrupto cali tractu, miserandaque venit
Arboribusque, satique lues, & letibifer annus.*

IN ASTROLOGOS LIBER SECUNDVS.

De conceptu, & fætu.

CAPVT PRIMVM.

Astra non animum, sed corpus afficere: si afficiunt.

Y D E R V M potestates, quibus fetus afflatur, aut imbuitur, si quid possunt id summum esse, ut corporis temperamentum varie commutent, ipsi quoque Astronomi profitentur; per se enim non attingunt animum, sed corpus; quin & corporis substantiam constat ab iis non immutari per se; ea itaque, quæ substantiae accident, astra perstringunt, si quid efficiunt: in quibus principem locum, & qui latissimè pateat, obtinent ea, ex quibus, vel totius corporis, vel singularium partium temperamentum coaginatur. Maximum igitur, quod vis astrorum pertingere potest, corporis est temperamentum, ex quo postea nonnullæ animorum propensiones existunt (nam & animum corpus, & corpus animus solet permouere) ex quibus anticipate se animo Astrologi affirmant cuncta, quæ cuique in omni vita cunctura sunt. Quare Ptolemæus lib. 1. de iudiciis astronomicis, capite quarto, & octavo, astrorum errantium, & inertantium vires diligenter persecutus est, vniuersas in calido, sicco, humido, frigido, ceterisque, quæ ex his primis fiunt, collocat: at hæc ad corpus, & corporis temperamentum, pertinere planum est. Et capite 2. cum instituisset, probare aliquam esse syderum vim, & efficientiam, non aliunde id probat, quam ex seminum, animantium, ceterorumque corporum quotidianis mutationibus, quas à cœlo fieri contendit, atque, ut plane intelligeremus corpora esse, quæ syderibus obnoxia primùm sunt, animos autem, non nisi, quia pendere solent à multiplici corporis constitutione, subdit: [Astronomus hominum propriæ singulorum constitutionis, generalem cognitionem habeat collectam, à statu circumstantis cœli, veluti corpus alicuius tale esse.] Talem autem animum,

quæ etiam consequitur casuum singularium præuisio, nempe, quod talis cœli status tali constitutioni aptus sit, & conduceat ad prosperitatem: talis verò contrarius, & in aduersa impellat.

Audiamus & Theologos, immò Theologorum principem sanctum Thomam, i. parte, quæst. 115. art. 4. quo inquirit utrum corpora cœlestia sint causæ humanorum actuum, & responderet his verbis: [Dicendum, quod corpora cœlestia, in corpora quidem imprimit direcēt, & per se, sicut iam dictum est, in vires autem animæ, quæ sunt actus organorum corporeorum, non direcēt quidem, sed per accidens; quia necessitè est huiusmodi actus harum potentiarum impediti secundum impedimenta organorum, sicut oculus turbatus non bene videt. Vnde si intellectus, & voluntas essent vires corporeis organis alligatae, sicut posuerunt aliqui dicentes, quod intellectus non differt à sensu, ex necessitate sequeretur, quod corpora cœlestia essent causa electionum, & actuum humanorum, & ex hoc sequeretur, quod homo naturali instinctu ageretur ad suas actiones, sicut cetera animalia, in quibus non sunt nisi vires, animæ corporeis organis alligatae: nam illud, quod fit in ipsis inferioribus, ex impressione corporum cœlestium, naturaliter agitur; & ita sequeretur, quod homo non esset liber arbitrij, sed haberet actiones determinatas, sicut & ceteræ res naturales, quæ manifestè sunt falsa, & conuersationi humanae contraria. Sciendum est tamen, quod iudicet, & per accidens impressiones corporum cœlestium, ad intellectum, & voluntatem pertinere posunt, in quantum scilicet intellectus, & voluntas aliquo modo ab inferioribus viribus accipiunt, quæ organis corporis alligantur. Sed circa hoc diuersimodè se habet intellectus, & voluntas. Nam intellectus ex necessitate accipit ab inferioribus viribus apprehensiuis, vnde turbata cogitativa, vel imaginativa, vel memorativa, ex necessitate turbatur actio intellectus, sed voluntas, non necessitatè, sequitur inclinationem appetitus inferioris, licet enim passiones, quæ sunt in irascibili, & concupiscenti habeant, quandam vim ad inclinandam voluntatem; tamen in potestate voluntatis remanet, sequi passiones, vel eas refutare, & ideo impressio cœlestium corporum, secundum quam immutari posunt inferiores vires, minùs pertingit ad voluntatem, quæ est proxima cœla humanarum actionum, quam ad intellectum. Ponere igitur corpora cœlestia esse causam humanorum actuum, est proprium illorum, qui dicunt intellectum nō differre à sensu, vnde quidam eorum dicebant, quod talis est voluntas in hominibus, qualem in die inducit pater vitoru, Deorumque. Quia ergo constat intellectum, & voluntatem non esse actum organorum corporeorum, impossibile est, quod corpora cœlestia sint causa actuum humanorum.] Rufus articulo quinto, negat dæmones subesse actioni cœlestium corporum, nec per se, nec per accidens, nec directè, nec indirectè; quia sunt substantiae intellectuales à corporibus sciuntæ, ita sentire debent de syderum potestate, quicunque rectè sentiunt & de animi immortalitate, & de libero arbitrio, agere nimis, illa siquidem agit in corpus per se, in animum, non nisi indirectè; & quia animus sequi solet temperamentum corporis. Quin etiam Marcus Tullius libro secundo de diuinatione scribit hanc fuisse veterum sententiam Chaldeorum, nempe animorum mores, ex corporum temperamento è cœlo hausto petendos esse. [Cùm anni tempora (inquit) tempestatumque, cœli conuersiones, commutationesque tantæ fiant, accessu stellarum, & recessu, cùmque ea vi Solis efficiantur, quæ videmus, non verisi

verisimile solum, sed etiam verum esse censerent, perinde, ut cumque temperatus sit aer, ita pueros orientes animari, atque formari, ex quoque ingenia, mores, animum, corpus, actionem vitae, casus cuiusque, euentusque fingi.] & Aristoteles Philosophorum Princeps: quia animus immortalis, & impassibilis non potest ab agente corporato immutari, lib. 3. de anim. tex. 18. negat, intellectum possibilem moueri a sensu; vel organo corporeo, atque ab intellectu agente reuocari ad actum.

At idem lib. physiognomiae, capite 1. quod animi mores sequantur temperamentum corporis docet his verbis: [Et animae (inquit) sequuntur corpora, & ipsa secundum se ipsa non sunt impossibiles a motibus corporis; id manifestum est valde in ebrietatis, & aegritudinis bus; nautum namque animae mutatae videntur a passionibus corporis, & est contrario, quod corpus compatitur passionibus animae, manifestum est circa amores, timores, & dolores, &c. volupates, amplius autem & in iis, quae natura sunt; magis vtique aliquis confipiet, quod corpus, & anima ita se habent connaturalia, ut sint causae plurimarum passionum adiuvicem; nunquam enim animal factum, vel generatum est tale, quod formam haberet alterius animalis, anima vero alterius, sed semper eiusdem corpus, & animam. Quare necessarium est consequi tale corpus, talem formam. Amplius autem, & scientes circa unumquodque animalium ex forma possunt considerare, equites equos, venatores canes.]

Atque hoc est totum physiognomiae, & syderalis scientiae fundamentum, vt Astronomi ipsi profitentur. Quale autem illud sit, alius erit explicandi locus, in praesentia fundamenta huius disciplinae patefacere solum voluimus.

C A P V T S E C V N D V M.

*Philosophis potius, & Medicis credendum quam
Mathematicis.*

PHYSICI (Philosophos, & Medicos appellamus hoc nomine) digniores sunt, quam Genethliaci, quibus adhibeamus fidem. Primum quidem, quod honestiorem grauiorēmque sustinent personam; Genethliaci omnes, & quia non bona fide, quod artis sua est exercent, id quod Ptolemaeus libro primo capite 2. & 3. obicit Astrologis sui seculi, & quia inanem, & temerariam profitentur scientiam, & quia Reipublicae, ac Principibus maximè perniciosa sint, semper male audiuerunt, adeoque eos sua conditionis, ac vita pudet, vt non audiant, sicut Physici, publicè suam artem profiteri.

Deinde, quod Physicorum longè maior est numerus, vt in tanta multitudine, nulla cadere possit suspicio fraudis, & technarum, quibus Genethliaci ita abundant, vt nullus haec tenus repertus sit hac labe immunis.

Adhuc illi proximam, tractabilem, & omnibus exppositam materiam trahant, eamque variis experimentis versant: isti vero semotissimam, & vix menti tenuiter prouisam, quae raro admittit experimentum; quo fit, vt illi certis, exploratisque nitantur principiis, isti tenuissimis, fallacibus coniecturis,

Præterea Astrologi innituntur experimentis veterum (si tamen facta sunt vñquam) ad illa nihil adiiciunt recentiores; immò nec adiicere possunt, quod longissimi temporis indigeant, physici verò, quibus paruorum dierum aliquando etiam horarum satis est interuallum ad experiendum, mirum quantum proficiunt quotidianis experimentis: Et quis sit, qui, ceteris paribus, sciem, & exercitum per multos annos medicum non anteferat iuueni, nouoque in ea arte?

Accedit eodem, quod Astrologi generales causas, quales sunt cœli, & stellæ, spectant; Physici proprias, & particulates. At generales aptantur particula-tibus, Sol, & homo genetant hominem, inquit ille, Sol, & triticum procreant triticum, Sol, & fucus efficiunt ficum, non aptantur particulares generalibus; nusquam ignis prestat aliud quam ignem, nec frigus, nisi frigus, illi igitur istis iure merito anteferuntur.

Præterea corum, quæ experiendo Physici didicere, rationes etiam exqui-tunt, & reddit optimas, id, quod Astronomis insolens, & lubricum est. [Tandem Physice disciplina ab eximiis, & illustribus exculta sunt ingenii, quale penè nullum habent, quod ostentent Mathematici iudicarij. Quis enim Albumazarez, Aomares, Firmicos, Gauricos, Bonatos, Alchibitos, Leopoldos, Cardanos, Bellantios, Guidones, comparet cum Socrate, Platone, Aristotele, Theophrasto, Hippocrate, Galeno, Avicenna, Cornelio Celso, aliisque eximiis naturæ interpretibus?

Vnico gloriantur Ptolemæo, at is in alias totus incumbit Mathematicæ partes, Genethliacas vix delibauit; idque ex aliorum obſeruationibus, breuiter, & hæſitanter, nec veretur fateri sub initium primi libri, huius disciplinæ imbe-cillitatem.

Postremū impudentes non vñque adeò esse arbitror Genethliacos, vt cum medicis audient contendere. Nam, si per multas res commendat Antiquitas medendi artem, primam omnium reperit necessitas; si scientiam auctores illuſtrant, auctores medicinæ inter Deos coluit Antiquitas; si quid auctoritatē addit honos, non alia disciplina, tot, & tam celebres honores meruit; si magnisunt, quæ summis viris magnopere probantur, hac summos Reges, hac Principes viros, non solum delectauit, sed etiam illustravit plurimum; si dignitate rem æſtimamus, quid excellentius, quam tuendo hominum genus, proximè ad Dei beneficentiam accedere? si facultate, quid potentius aut efficacius, quam homines à certo exitio vindicare, si necessitate, quid æquè necessarium, atque id, sine quo vivere non licet? si honestate, quid illustrius, quam scrupulo genus humanum? si utilitate, nullius vñus neque maior est, neque latius pater; si compendio; medicinæ nulla ars est magis frugifera.

Denique Diogenes Cynicus, cùm intueretur medicos, Philosophos, gubernatores, hominem sibi videri omnium animalium sapientissimum dicebat, cùm autem somniorum interpres, coniectores, & huiusmodi inspiceret, nihil tunc se existimare inanius homine aiebat.

Sed labor longius; Cardanus ipse huic veritati adstipulatur sect. 3. Aphorismorum, aphorismo 155. [Astrologi inquit] vt diuinatores pessimi homines sint, deceptrices, ac malorum morum; Philosophi naturalis, veritatis studiosi, ac probi: ob hoc Astrologus tantum verax est, ac probus, quantum in sua diuinatione adhaeret principiis Philosophiæ naturalis.] Hæc Cardanus.

Hinc

Hinc sit, Physicorum dogmata, & pronunciata Astronomicis preceptionibus longè esse certiora; nec Physicis postea Astronomos. fidem derogare, sed cùm de re quapiam Mathematici à Physicis discrepant, Physicis potius habēdam esse fidem. Quare quando ab horum doctrina dissident Genethliaci, lapsos eos esse oportet, quando alicuius rei proximam, & idoneam causam Physici tradunt, frustra Mathematici ab astris eius causas repetunt. Si qua igitur Astronomis restant, ea solum restant, quorum Physicis nulla suppetit ratio; nulla autem res est, cuius Philosophi, & Medici idoneas non proferant rationes, nihil igitur est hac facultate magis inane. Cur cælum diueas Astrologe, ut eius rei rationes proferas cuius causæ suppetunt sub cælo? Si effectus habet in sublunaribus suam causam perspicuam, & manifestam? quid actinet secretam aliam, & cæcam toto cælo querere? Si in hoc persitas studio, euerentes scientiam omnem; nam si cuiusque rei causam, quæ in promptu sit, despicias fastidiosus, & nouam aliam, abditamque queris è cælo, aut potius cūdis domi tuae, poteris eadem quoque ratione quamcumque causam, licet sensibus expositam, aspernari, & exigere ignotam aliam ex Astraris; ex quo fieri, vt dum notas causas fastidis, & ignotas non assequaris, omnes tollas demonstrationes per causas.

Fiet præterea quodlibet ex quolibet, in totius contemptum Philosophiæ. Nam si cuiuspian effectus causam paratam, & aptam e proximo sumptim repudias, si tibi similis esse velis, idem in aliis petulanter præstare debes, quod si facias, nullis rebus suar; id est, proximæ, & adæquatæ, constabunt causæ, sed solum communes, & generales, nutante verò, aut potius sublata propria, certaque causa, liberum erit, quodlibet fingere de quolibet.

Concludamus igitur, cùm cælo non sit assignanda efficientia, nisi eorum, quorum nulla sub cælo causa possit ostendi; nihil autem sit, cuius Metaphysicus, Physicus, Medicus, Philosophus, non possit proximam afferre causam, futilem, & inancem esse eam disciplinam, quam Genethliaci profitentur.

CAPUT TERTIVM.

Ex astrarum, quæ conceptui præsunt, solo congressu, nihil de fatu posse decerni.

Hec generatim aduersus Astrologorum nationem principio protulisse sufficiat: nunc accedamus ad eas stellas, quæ conceptui præsunt, vel præesse dicuntur, ostendamusque ex eorum conspectu nihil possè de factu certo constitui; quod cæli vires ad id parum valeant solæ, nisi alie quoque causæ proximæ accedant, quas Astronomi obseruare non soleant; & si medicina, aut Philosophia carent (vt carent omnes) ne possunt quidem; nam alias etiam causas obseruandas, præter astra, docuit Astrologorum Princeps Ptolemaeus, qui de hoc toto genere modestissimè disputauit, & animaduertens, se in præcipitem, & lubricam incidisse materiam, undequaque iubet auxilia conquiri ad prædicendum, & non in solo cæli conspectu hærendum: nam libro primo de iudiciis cap. 2. [Si quando (inquit) in prædicendo erratum fuerit cōmissum

missum , ex eo vsu veniet , quod subiecta exempla dissimilia fuerint inter se . Atque haec vna est in aëris exploratione difficultas , ad quam nulla accedit causa comperiendorum motuum cœlestium , quod autem ad Genethliaca , & alia singillatim , & particulariter compositarum rerum iudicia attinet , permulta cernere est , quæ singulares constitutiones illarum adiuuent , & conficiant . Quis enim nesciat , quantum seminum diuersitas ; ad proprietatem generis viuisculiusque momenti habeat : cum , & hoc ipsius cœli circumfusi , & definiti omnibus terris hemisphærij ambitus opus sit , ut vires omnibus seminibus instruantur , quibus vnumquodque in sui generis affectione , & informatione excellat , ut hominis , equi , & cœterorum loci etiam , in quibus gignimur , ne ipsi quidem mediocre mutationes afferunt constitutionibus : nam & singulorum generum seminibus propositis , ut exempli gratia humanis , & eodem in statu veris , tamen multum diuersis in locis geniti , & corporibus , & animis inter se differre comperimus . Et , ut haec omnia paria facianus , ipsam tamen educationem , & consuetudinem non nihil ad vitam degendam sigillatim conferre constat . Quocirca etsi vis maxima est circumfusi cœli , quod haec omnia , quæ diximus , & ipsum in talem modum adornari , cum illa contraria in hoc nihil cōtulerint , tamen , nisi quis , & ipsa coniunxerit cum cœteris causis multum turbabuntur , qui omnia arbitratî fuerint sese collecturos , ex solo superiorum motu , etiam , quæ ab illis absolute non dependent .] & infra . [Atque non vertimus Medicis vitio , cum & de morbo , & de ægrotantis natura sape percontantur , ita etiam hac in professione , ne pīgeat afflumere & genus , & regionem , & alimoniam ; atque adeò non nihil etiam eorum , quæ iam acciderunt .]

Rursus capite tertio . [Non autem existimandum est , omnia à supernis causis in res recte humanas deriuari , tanquam inniolabili , & diuino quodam edito proposito singillatim ; ut nulla alia vis obſistere , quin illa ita grassentur , valeat , nam ipse quidem cœlestium corporum motus sempiterni est , & procedit diuino , & invariabili ordine ac lege : inferioria autem mutationibus subiiciuntur , de superioribus quidem , & priuis causis , sed accidit hoc illis per consequiam legis , & ordinis naturalis , & variabilis .]

Iterum infra : [Quod ipsum (inquit) animaduertere est , similiter geri in omnibus , quibus naturalia sunt principia ; nam , & faxa , & gemmæ , & animantes , atque insuper etiam vulnera , & morbi , & ægritudines , partim necessarias habent affectiones , partim ex eo , quod contrariam habent affectionem , dependent , atque ita existimare par est natura studiosos prædicere hac scientia euenteras res hominibus , non inanitatem quamdam opinionum ingredientes ; quæ enim habent multas , & ingentes affectionum vires , cuius non possunt , cum alia , quibus illud non accidit , facile conuersiones admittant . Hoc modo , & Medicis , si qui in notandis morbis exercitati sunt , planè præudent , qui lethales sint , quique curabiles . De his igitur , quæ mutationibus obnoxia sunt , ita audiemus differentem Genethliacum : ut si , verbi causa , talem orationem habeat , quoniam talis est de qua loquor constitutio , fiet si proprietates aëris tali modo conuertantur magis quidem , aut minus ad subiectas congruentias , ut illinc talis quispiam morbus existat , eodem modo & Medicis prædicunt de vulneribus , vel ut serpent vel vtruptorescent ; similiter & de metallis exemplum dari potest ; ut si quis doceat lapidem Magnetem , id est , Herculeum , ferrum ad se trahere , nam quemadmodum horum vtrumque per se tendit ad rectam viam ,

à qua

à qua primæ illius naturæ vita petitur, si relictum sibi sit ignoratione contrarie affectionis; sed si Medicinam contrariam vulneri apposuerimus, neque illud iam serperet, neque putrescet, neque lapis Herculeus illito allij succo, ferrum trahet; sicut igitur hæc obstantur, & contrarias effectiones inducent naturaliter, & fatali lege, ita in his quoque rebus sit de quibus loquimur. ignorata enim aut præuisa quidem, sed neglecta tamen ea, quæ hominibus euenire debant, haud dubie seriem illius prima naturæ sequuntur, præuisa autem & sortita curam naturaliter & fatali etiam lege aut auertuntur penitus, aut leuiora efficiuntur.

Hæc Astrologorum clarissimus Magister, nec ullum cæterorum puto ita despere, vt adimat cæteris rebus omnibus infra Lunam positis vim omnem, & efficientiam, negetque ignem stupre applicatum comburere, aut dicum producere ficos, equam procreare equum, homines scribere, vel ambulare, contendens à solo cælo hæc omnia præstari, cæstibis nihilque agentibus causis sublunaribus.

His ita stabilitis, vt aliquid fiat, non satis esse cæli vim, & efficientiam, sed requiri præterea sublunarium causarum operam, manifestum est, quoties pluribus causis opus est, vt aliquid fiat, earum vna, si desideretur, vel impotens sit, non posset id, quod agebatur, perfici. Hinc monstrorum informitas, corruptio principio aliquo, vt ait Aristoteles libro 2. Physicorum tex. 83. & lib. 4. de generatione animalium, capite quarto. Hinc animalium sterilitas, ex patris, vel matris virio, vt idem explicat lib. 7. de historia animalium, capite 1. 2. & 3. Hinc non semper positis, scientia, & appetitu sentiente, sequitur in homine motus ad locum, nisi accedat etiam voluntas, vt docet idem lib. 3. de anima, rex. 46. Hinc non quoties vigil est sensus, & expedita mens, fit intellectio, nisi ad sint, & phantasmata, sine quibus intelligimus nihil, vt idem declarat ibidem, tex. 39. Hinc causarum, quarum vna ab altera dependeat, in opere quopiam numerus repugnat infinitus; decissit enim prima, qua sublata, nihil effacerent reliqua, vt idem disputat lib. 2. Metaphysics, textu quinto.

Denique ne fiat induc̄tio prolixior, pugnantia sunt ista operi necessarias esse plures causas, & ab vna dumtaxat earum confici posse. Ad constitutionem foetus plures necessarias esse causas, negabit nemo, requiritur materia, cuius mira est varietas, vt videre est apud Hippocratem libro de genitura, libro de natura pueri, apud Galenum lib. 1. 4. de vnu partium cap. 6. Apud Aristotelem libro quarto de Generatione animalium requiritur vis formativa de qua Aristot. lib. 2. de gener. animal. cap. 3. & 4. requiritur idoneus locus, quo conformetur, nā vteri figura, situs, durities, humiditas, lenitas, vlcus auctoribus Hippocrate libro de sterilibus, Aristoteles libro 7. de historia animalium, capit. 3. multum impediūt; ad conformatiōnē foetus, requiritur alimentū quo nutritur, & augescat genitura, requiritur naturalis calor, quo fouecatur, requiritur bona constitutio matris. [Si mulier (inquit Hippocrates libro primo de morbis mulierum) ægrotauerit, aut debilis fuerit, aut saltauerit, aut onus levauerit, aut percussa fuerit, aut animi deliquio correpta, si tuncar, aut exterreatur, si vociferetur, aut intemperat vivat, foetum corrupit.] & libro Aphorismorum fectione 5. aphorism. 31. [Mulier vtero gerens, sc̄cta vena abortit, & magis, si maior fuerit foetus.] Galenus lib. 7. de vnu part. cap. 8. [Proinde (inquit) cum vitium aliquod foeti acciderit huiusmodi, vt non amplius alimentura, quod satis

sit, attrahere queat: aut cum in mulieris corpore delictum huiusmodi contigerit, ut non satis sanguinis suppeditare amplius possit, eo casu operum naturæ ordo confundatur necesse est.] Et concludit: [Non ita autem multo post fit abortus, cum scilicet nutrimentum omnino defecit.] Iam vero, si mater intemperate viuat, si corripiatur morbo, si timeat aut saltet, si incidat sibi venam quid agent stellæ feraces, solæ vindicabunt foetum ab interitu? at quoniam modo repugnantibus proximis causis, sine quibus cœlum facit nihil: cur Hippocrates iubet puellam saltare ad ambigendum foetum, libro de natura pueri, si à solis stellis foetura, vel abiicitur, vel retinetur? An quando mulier concepit dominantibus prolificis stellis, de quibus Ptolemaeus lib.1.cap.4.lib.2.cap. 8. non poterit per id tempus, quo in utero gerit amplius saltare, timere, percuti, tollere onus, comedere, aut bibere intemperatè? quid vanius? Laborante graui quopiam morbo matre, medenturne stellæ foetui? an matre etiam? si matre: cur specetas natales stellas, quando de mulieris vita agitur? serutari debueras genitales stellas filiorum, ut de matris sanitate, & morbo, vita, & interitu pronuncias; si foetus solùm finge quantam veli, stellarum fecunditatem, laborante matre, foetus tandem interibit; faciamus deficere alimentum, aut putridum, & corruptum esse, nat deficere aliquando scribit Galenus lib.7.de usu partium, cap.8. Vnde nam stellæ comportabunt alimentum in mulieris uterum? Au nunquam fecundare stellæ fulgent, quando viri accedunt ad effectus mulieres? vel steriles: anile somnium. Suntes villa medicamenta, que tollant sterilitatem? quid facient genitalia sydera? nullum est apud Medicos remedium ad fecunditatem procurandam, rideantur eorum pharmaca, solis astris supplieatur. si magis foetus penderet à proximis causis, quam à celo, quid nugatur Astrologus circa geniales stellas? quam tandem ex astrorum inspectione de conceptu facere potest coniecturam? attellanas ille fabulas obtrudere potest, probabilem præsentionem exhibere potest nullam.

Duo hoc loco pro sua causa respondere possunt Mathematici. Primo, stellas Genitales esse artificem vniuersalem, & principem, sublunares causas veluti eius instrumenta. Artificis autem cum sit aptare sibi instrumenta, stellas quoque conceptuum Præsides parare sibi omnes causas necessarias ad tuendum, & perficiendum foetum. Secundo respondere possunt ex sola quidem stellarum configuratione nihil certi pronunciari posse de foetu, se vero non astra solūm, sed alias etiam causas spectare, quando aliquid de conceptu statuant.

Hoc postremum capite sequenti discutiendum est. Primum satis reuelunt, quæ diximus. Quid enim medicamenta faciunt, si astra totum generationis negotium peragunt, si aptant omnes causas ad procreationem necessarias? Lewis igitur Hippocrates, qui liberum de sterilibus scripsit, multaque huic morbo prescripsit medicamenta, syderum nulla habita ratione: finxit Galenus, qui medicamenta prægnantibus fecit: mentiti sunt innumeri alii, qui de curando foetu summa cum laude scripserunt: sola enim astra præstant quæcumque incolitati foetus opportuna sunt.

Nonne sub istud astris degunt, & steriles, & fecundatæ mulieres? Cur stellæ artifices conceptus non aptant aequæ omnes ad generationem si præstant omnes causas generationi necessarias? cur per quotidiana experimenta vidiimus sub quacumque coeli configuratione medicamentis procipi abortum? Plusque in foetibus valere proximas causas, quam prolificas stellas? Quid, quod hoc

hoc totum aduersantur Ptolemaeo Astronomorum Magistro lib. primo de iudiciis, cap. 3. vt suprà retulimus; qui docet astra sàpe impediri à causis inferioribus, & in centiloquio can. 5. posse multos stellarum effectus impediri. Sed veniamus ad secundum, de quo dicebamus.

C A P V T Q V A R T V M.

*Astrologi non obseruant, nec obseruare possunt facturae
omnes causas.*

HACTENVS diximus ex solo syderum statu, quæ conceptui præsident, nihil posse Astronomos certò de fœtu prædicere; sed quoniam aliqui iactant sc̄ cum obseruant de cœlo, spectare etiam, quonodo alia causæ se habeant, disquirendum est, an id faciant, immo an facere possint, nam non in solo cœli aspectu hærendum, sed proximas præterea causas diligenter inspicendiā eſſe, scribit Ptolemaeus libro 1. de iudiciis, cap. 2. vt suprà retulimus, idque declarat exemplo medicina his verbis:

Vtq̄ non vertimus Medicis vitio, cùm & de morbo, & de ægrotantis natura sàpe percontantur; ita etiam hac in professione, ne pīgeat allumere & genūs, & regionem, & alimoniam, atque adeò non nihil etiam eorum, quæ iam acciderunt.

Et capite 3. [Non autem existimandum est, omnia à supernis causis in respectu humanas defluari, tamquam inuolabili, & diuino quadam edicto proposito, signifikati, vt nulla alia vis obſistere possit, quin ita illa graſentur. Nam ipſe quidem cælestium corporum motus sempiternus est, & procedit diuino & inuariabili ordine, ac lege: inferiora verò mutationibus subiiciuntur.]

Et Hieronymus Cardanus ad librum primum Ptolem. xi tex. 16. & 17. gravissime disputat hac de re, docētque perneceſſarium eſſe Astronomo omnes causas perſcrutari, & vnde cumque conquirere auxilia ad prædicendum.

Ita præcipiunt Astrologorum Principes, sed in suis iudiciis nihil de alijs causis omnia dèducunt ex syderum statu. Itaque ſirulam fecerunt, non haueſſunt aquam è puteo. Legantur eorum libri. Mentiar, si quid in eis reperitur de materia, de nutrimento, de natura fœtus, de habitu mulieris, de complexione, de cibo, de potu, de exercitatione, de curis, vniico vrbo, si non sunt toti in contemplatione stellarum, ſpectantne parentum complexionem naturalem? at è quibus eam signis colligunt? An è cœlo, & ex astris, quibus illi geniti sunt? non profectò, ad iudicandum enim de fœtu quocumque non ipsius ſolum geniturali obſeruare oportet, ſed etiam parentum. Parentum dixi: in mō auorum, at auorum, maiorūque omnium; vt enim fœtus pender à conſtitutione parentum, conſtitutio parentum non aliunde cognosci potest, quam ex eorumdem natalitiis astris, ita & parentum temperamenta, non ſolum ex propriis astris, ſed etiam à maiorum conſtitutione, & ſtellis. Vnde eorum conſtitutio hausta fuit, repetenda erunt. Eundum itaque erit, vt de fœtu iudicare possis, per ſingulos maiorum gradus, pérque infinitum ſuccessionum ordinem;

& quia nemo est, qui possit Maiorum suorum omnes genituras proferre, consequens est, non posse Astrologum omnes causas inspicere, è quibus fœtus dicit originem. Dices non ex astris parentum temperamentum colligi sed ex externo corporis habitu, ex multis variisque accidentibus, & operationibus. At hæc egent diurna obseruatione, Genethliaci verò uno die confirunt genituras, quid, quod parentes sèpè longè distant, & obseruari non possunt, sèpe diem obiere suum, sèpe continentur morbo aliquo. Nec potest Astrologo eorum naturalis constitutio esse perspecta. Denique nihil magis lubricum, quam ex externis signis de interna corporis constitutione conjecturam facere, id quod libelli de signis complexionum accuratius docuimus.

Quod si Cardanus, qui & Philosophum Medicum egit, in suis illis iudiciis, quæ ad finem commentariorum Ptolemæi adiunxit, in prædicendo stellarū statum, considerat præterea nihil, quid faciente puri Astrologi, qui nihil præter stellas norunt? Si Magistri Mathematicorum, à quibus hanc disciplinam ceteri tanquam è fonte hauriunt, cælo toti defixi nullam habent ceterarū causarum rationem, quid ager vulgus Astrologorum, qui innituntur Majorū disciplinæ, & tāquam oves pabulabundæ duces sequitur suos pecorisq; Magistros?

Ego verò etiam si velint Genethliaci has causas inquirere, non video posse, faciuntne id tanquam Astrologi? saltant extra chorūm, tanquam Medici: vbi didicerunt Medicinam? audiendi potius sunt Medici de remedijs, quam Genethliaci. Cut Medici, qui exercitatissimi sunt, non profitentur iudicariam? & inanes diuinationes, profiteri certe possent, si Astrologus, quam Medicus, eam artem exercet.

Largiamur id planè, ut aliquando compertum habeant parentum habitum, at nō semper ab eodem viro genituran fortē, sed neque semper debilem; sed alias aliam procedere scribit Hippocrates libro de genitura, quam seminū inconstantiam proficiunt ex variis eiusdem corporis commutationib; quas singulis diebus, vel potius horis experimur, docet idem Hippocrates. Quis autem obseruare potest omnes mutationes, qua singulis momentis humano corpori contingunt? Concedamus id quoque notare Astrologos; num obseruare etiam possunt mulierū cibum, potū, somnū, vigilias, occultos animi motus, appetitiones, mœrores, lètitias, timores, curas, sollicitudines, saltationes, negotia, repentinus casus, à quibus fœtum pendere quamdiu in utero materno continetur, suprà probatum est? Nisi enim hæc omnia cognita, & perspecta habeant Astrologi, non minus incertis ducentur iudiciis, quam qui vīla trabe affrāt ex ea cymbam fabre factum iri; quia cymba non fit sine trabe; qui leui nube conspicere pluuias statim futuras denunciat; quia sine nube non pluit; qui incidit in equum in nemore pascentem, & inde equestre bellum vaticinetur, spectatis enim astris de vita, de morte, de integritate, de ægritudine, de sexu, de incolumentate fœtus denunciant, que ab innumeris aliis causis Astronomis planè ignotis dependere, nulli dubium esse potest. Obseruent itaque mulieres utero gerentes domi, forsique in chorēis, in coniuuiis, in itinere, in quiete, in Sole, in umbra, in lecto, in sterquilinio, in balneo, in ludo, inter amicos, inter inimicos, inter domesticos, inter alienos; noctu, die, æstate, hycme, que omnia si obseruari non possunt, ut verè non possunt, nemo nō videt, quam temerè, cæcōve casu diuinent, quæcumque diuinant.

CAPUT QUINTUM.

Quæ de parentum stellis Astrologi comminiscuntur.

SOLEM & Saturnum patribus, Lunam & Venerem matribus naturaliter assimilari scribit Ptolemaeus lib. 3. cap. 4. [Quapropter (inquit) quemadmodum harum stellarum qualitates ad inuicem, & cum aliis inuenientur; ita fore parentum qualitates, existimandum est. Quid hac fabella frigidius? & quid habet Saturnus commune cum patribus? frigidissimus cum calidis, & qui nisi sint fermina calidios, patres non fiunt?]

Dicant, si possunt, cur non prius Iouios fecerunt patres? quid enim de Ioue Ptolemaeus libro primo, capite quarto? [Stella (inquit) Iouis temperatæ naturæ est; media enim fertur inter frigidificam Saturni, & æstuosam Martis; calefacit autem, & humectat, sed, quia calefaciendi vis præcellit, ideo fuscund ab illo venti excitantur. Cui non aptius præficitur patribus Iouis, quam Saturni sydus? An quia humidum Iouis alienum est à patribus? magis aliena est Saturni siccitas; humidum enim, & calidum iuvenile temperamentum est, & fuscundum. Astrologi verò senile temperamentum ex frigido, & secco attribuunt patri. Quid magis præpostorè asciscere potuerit? An fabulosum Saturni canitię dignam auditoritate patris existimarunt? quando cœlabunt fabella? sed & illud rogo. Saturnus, & Sol præsumtne patribus, quia generant, an quia matres sunt? si quia matres, non præcurrunt parentibus modò, sed etiam fratribus, & filiis. At his alias stellas præficit Ptolemaeus libro 3. cap. 5. lib. 4. cap. 5. [Præcurrunt etiam omnibus ciuiis, & accolis ciuidem loci, si quia generant, eodem res recedit; nam & fratres, & filii, & consanguinei, & vicini, & amici, & ciues generant: & non raro simul, quorum omnium dispar, & dissimilis est conditio.]

Explicit, obsecro, cur hæ stellæ non agunt, nisi in eos; qui generationi dant operam, & quando generationi dant operam? an non idem corpus habent, easdémque qualitates, ante, & postea?

Aduero non video, quid hæ stellæ parentibus afferre possint, quod iisdem non afferant, etiam si non generarent, quid in illis immutant? an fortunas sunt nimis externt. An dignitatem? continuaè cadent è Magistratu. An valetudinem? & hanc aliunde, quam à stellis repetit Aristoteles, lib. 7. de historia animalium, capite primo, Galenus libro quattordecimo de vñ partium. probent mihi ineptum est Aristotelem, despere Galenum.

Sed esto, afficiantur parentes ab astris sæpe aptius ad generationem matres afficerentur à Sole, quam à Luna, videlicet, si frigidæ, & humidæ nimis essent, sæpe melius patres commouerentur à Luna; nimis si nimis essent siccæ. Denique cum aliis vnum, aliis aliud sydus congruit magis, quo igitur consilio vnam de omnibus legem statuunt? Non secus hi faciūt, quam si phlebotomiam omnibus morbis adhiberent, quia morbi frequenter, ex vitiosis humoribus existunt, quos expedit vna cum sanguine imminuere. At quid longo morbo defessis, aut viribus pœnè consumptis? quid morbis nonnullis, quibus phlebotomia lethalis est, præcipiēsne emittere sanguinem? Nec illud præ-

ribo, quod Genethliaci docent, has stellas in occasu senectutem, in ortu pueritiam, medio cœlo iuuentutem pretendere, hinc enim sit, quandiu haec astra ad occasum vergunt, non conuenire ad procreandum nisi senes, in medio cœli dum sunt, non dare operam Veneri, nisi iuvenes, dum oriuntur solū, pueros concubere, quis audierit vñquam tam lepidum apogorum?

C A P V T S E X T V M.

Cur filij similes parentibus.

STATIS opinor, supérque labefactata sunt Mathematicorum apotelesmata, verum, ne qua vel illis ad tergiversandum, vel nobis ad prauariandum, facultas reliqua foret, suam natura interposuit auctoritatem, & publicam fidem, in ore filiorum, in oculis, in frontibus, in lingua, in moribus, suum sculpi testimonium, similitudinem, & quasi imaginem, parentum; ut haec tam illustris, tam conspicua nota filios à stellarum dominatu vindicaret, & ad parentum iura reuocaret. [Naturalissimum (inquit Aristoteles lib.2. de anima, text.24.) viuentibus est, quaecumque perfecta, & non mutilata sunt, generare sibi simile: cùm igitur filij referant parentes, frustra Genethliaci è cœlo accersunt casas factum effectrices. Cur obsecro stellæ assimilant filios parentibus, potius quam aliis quibuscumque? an quia parentes indefinitam stellarum efficientiam finiunt, ac terminant? nihil ex stellis pronunciari poterit de fœtu; generale enim quod est nihil indicare valet singulare, & determinatum. Commune (inquit Arist. libro quarto de generatione animalium cap.3.) semper in generando magis quod proprium, & particulare est; coruscus enim & homo & animal est; sed proprius à proprio distat homo, quam animal, generat autem, & quod particulare est, & quod genus est; sed magis quod particulare.]

Nec naturæ modo Antistites Philosophi; sed Poëtae etiam rem tam perspicuam viderunt.

Horatius lib.4. Carminum, Ode 4.

Fortes creantur fortibus, & bonis

Est in iuencis, est in equis patrum;

Virtus, nec imbellem feroce;

Progenerant Aquila columbam.

Virgilii libro quarto Æneidos:

Saltem, si qua mihi de te suscepta fuisset

Ante fugam soboles, si quis mihi parvulus aula-

Luderet Æneas, qui te tantiū ore referret.

Iterum Ecloga prima:

Sic canibus catulos similes, sic matribus hædos

Noram. -----

Martialis lib.6. Epigrammatum ad Nepotem:

Est tibi, que patry signatur imagine vultus,

Tellus materna nota pudicitie.

Iterum eodem libro ad Cinnamum:

Pater, ex Marulla, Cinna, factus es septem,
 Non liberorum (namque nec tuus quisquam,
 Nec est amici, filiusve vicini:)
 Sed in grabat, tegetibusque concepti
 Materna produnt capitisibus suis furea.
 Hic qui retorto crine Maurus incedit,
 Sobolem fatetur esse se Cogisantre.
 At ille sima nare, turgida labris,
 Ipsa est imago Pannici palastrite.
 Pistoris esse tertium, quis ignorat?
 Quicumque lippum nouit, & videt Damam,
 Quartus cineda fronte, candido vultu,
 Ex concubino natus est tibi Lygdo:
 Precide, si vis, filium, nefas non est.
 Hunc revò acuto capire, & auribus longis,
 Quia sic mouentur, ut solent asellorum,
 Quis moronia filium, neges Gyrba?
 Due sorores illa nigra, & hac rufa:
 Croti choraulæ, villicique sunt Carpi.

Hesiodus libro primo Operum & Dierum:
 Et similes sobolem genitrices patribus edunt.

Euripides in Electra:

Solus enim idem sanguis pacerno
 Pleraque similia corpori producere.

Nec solum filios parentibus similes esse Poëtae scripserunt, sed etiam causam
 attigerunt similitudinis: in unaquaque enim re materia valet plurimum.

Virgilii libro primo Georgicorum:

Deucalion vacuum lapides iactauit in orbem,
 Vnde homines nati durum genus. ——

Durum (inquit Seruius) propter lapidem, unde nati sumus.

Idem libro 4. Æneidos:

Nec tibi diua parens generis nec Dardanus autor,
 Perlide, sed durum genuis te centibus horrens
 Caueas, Hyrcanæq; admirante ubera tigres.

Et libro octavo Æneidos:

Gensque virum truncis & duro robore nata.

Quidius libro primo Metamorphoseon:

Inde genus durum sumus, experientisque laborum,
 Et documenta damus, qua sumus origine nati.

Idem in epistola Didonis ad Æneam:

Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
 Robora, te saeva progeniæc feræ.

Statius libro tertio Thebaidos:

Scopulisque saeva vel robore gentes.

Et libro primo Syluarum in epithalamio Stellæ & Violantillæ:

Duro nec enim ex adamante creati:

Sed tua turba sumus. ——

Cur nos diutius Poëtae morantur? Nónne & Iurisconsulti sapientissimi viri ad I. Gallus, ff. de liberis & posthumis, quoties dubitatio incidit ad quem maritum proles pertineat, ad mortuum, aut ad viuum, ex similitudine profis de lite statuendum cùse docent? Legatur Alciatus l. quaret, de verborum significacione: legatur Alb. l. septimo mense, ff. de statu hominum: legatur Raphaël Fulgosiū consil. 2. 12. col. 3. legatur Marcus Salomanius l. gallus, ff. de lib. & posthumis: legatur Andreas Tiraquellus l. septima, connubialium glossæ primæ; parte 7. num. 52.

Nos verò illud potius doceamus, cur filij aliquando patri, aliquando matri, non raro tuo aliisque maioribus, interdum nulli suorum similes procreentur, & Aristotelis præsertim, cui à multis iam seculis omnes Sapientes submisérunt fasces, verbis id doceamus; is enim libro primo de Generatione animalium, cap. 19. ita dixerit: [Atque ut filii similes sint parentibus ratio exigit, simile est enim quod ad partes accelerit ei quod remanet. Itaque semen manus, aut faciei, aut totius animalis, est manus indefinita, aut facies, aut animal totum indefinitum, & quale illorum quodcumque est actu, tale semen potentia est, aut corpulentia sua, aut facultate, siue virtute, quam in se ipso contineat.] Et libro quarto, cap. 3.

[E]dem (inquit) causæ sunt, & ut alij similes parentibus generentur, alij dissimiles, alij patri, alij matri, tum corpore toto, tum partibus singulis, & parentibus magis, quām maioribus suis, & iis potius, quām quibuslibet ac mares potius, patri, feminæ matri, alij nulli consanguineo similes, sed tamen hominē similes, alij ne homini quidem, sed monstrō; qui enim suis parentibus similis non est, monstrum quodammodo est, discessit enim in eo, quodam modo natura ex proprio genere, cœpītque degenerare; sed initium primum degenerandi est, feminam generati, non matrem, verum hoc necessarium est natura, genus enim seruari oportet eorum quæ feminina, & mare distinguuntur. Sed cùm fieri possit, ne aliquando supererit semen maris, aut ob ætatem iuueniem, sensilémve, aut ob aliam huiusmodi causam, feminam ob eam rem gigni necesse est, at monstrum gigai non necesse est, scilicet ad causam cuius gratia, & finem, quamquam per accidens necesse est; nam principium hinc sumatur oportet.]

Et infra in generatione interdum patrem, interdum matrem docet dominari, quando pater dominatur, filios patri nasci similes; quando mater, matri.

[Sed cùm omne (inquit) quod mutatur, non in quodlibet, verum in sibi oppositum transeat, ideo & quod in generatione non superat in oppositum necesse est pro ea facultate, qua non superauit, quod generat, mouetque. Quod si quæ est mas, non potuit, feminina gignitur; sed, si quæ est Coriscus, aut Socrates, non patri, sed matri simile gignitur, ut enim omnino patri mater opponitur, sic singulis generationibus singulae generantes opponuntur, similique modo in sequentibus facultatibus agitur; semper enim in sequentem, & proximum maiorum potius transfitur, tam in patre, quām in matre; insunt autem motus alij actu, alij potentia; actu insunt motus eius qui generat, & universalium, ut hominis, & animalis; potentia insunt motus feminæ, & maiorum, tam in patre, quām in matre. Mutatur igitur transiens in opposita; motus autem eorum, qui creant, soluuntur in propinquos. V.g. motus eius, qui generat si soluatur, primū differentia minima in motum patris transfitur, mox in-

qui , atque deinceps adhunc modum in exteris similes. In feminis quoque transitus fit, motus enim concipientis in motu soluitur matris, si non in cum, in auctoritate, eodemque modo, in superiores, sed potissimum, ita natura fert ut quae mas, & qua pater est simul, & supereret, & supereretur, parum enim discriminis est. Itaque, ut simul verumque eveniat nequaquam difficile est; Socrates enim vir talis quis est: quamobrem mares magna ex parte similes patri existunt, feminæ matri; simul enim in verumque disceditur. Opponitur autem femina mari, mater patri, discessusque in opposita fit; sed si motus, qui à mare est, supererit, qui vero à Socrate est, non supererit, aut hic supererit, non ille, ita eveniet, ut mares similes matri, feminæ similes patri, generentur. Item, si motus soluantur, & quæ mas est, servetur. Socrates autem soluat in patris, mas erit auctor similis, aut alicui ceterorum superiorum maiorum, prout solutio tenederit, sed si quæ est mas supereretur, femina erit similis potissimum matri. Si autem, & hic soluat motus, matri assimilabitur, matris, aut alicui, superiorum pari ratione: Idem modus partium quoque est, sæpe enim alia patri similes, alia matri, alia maiorum alicui similes, constituantur; insunt enim, & partium motus, alij actu, alij potentia, ut sèpius diximus. Omnino subiecta sunt, tria illa: unum, quod modò dixi, motus inesse, alias potentia, alias actu; alterum, degenerare in oppositum, quod supererat; tertium, transire in motum proximum id, quod soluitur, & si minus soluitur in propinquum; si magis, in remotionem discedere; demumque ira confundi, ut nemini suorum similes prodeat, sed commune tantum relinquitur ut homo sit, cuius rei causa est, quod commune particularia consequitur omnia; homo enim universalis est, Socrates pater; & quemcumque est mater, particulare est; causa, ut motus soluantur, est, quod omne agens patitur etiam à paciente; ut quod secat, hebetatur, ab eo quod secatur; quod calefacit, refrigeratur à calecente, denique quodcumque mouet, excepto primo, mutuò mouetur aliquo motu. V. g. quod pellit pellitur quodammodo, quod premit premitur; interdum autem ita fit, ut quod agit, magis patiatur, quam agat, & refrigeretur quod calefacit, & calefacit quod frigescit, cum autem nihil fecerit, aut minus quam ipsum affectum est. Dixi de iis, cum de ratione agendi, patiendo docerem: videlicet quibus quod patitur, nec supereratur, aut defectu facultatis eius, quod coquit & mouet, aut copia, frigiditasque eius, quod concoquit, & distinguuntur; cum enim partim supereret, partim non supereret, facit multiforme, quod constituitur, ut athletarum nonnullis per usum cibi nimium accidit; cum enim per copiam pastus natura nequeat superare, ut proportione augeat, formamque seruet eandem, diuersæ efficiuntur partes, & ad eum interdum, ut nihilo ferè similes primis euadant. Proximus huic est morbus, quæ Satyriam appellamus; etenim in eo præ abundantia fluxionis, aut flatus crudis in partes faciei decubentis, facies animalis diuersi, & Satyri appetit. Sed quam ob causam mares, & feminæ generentur, & alij parentibus similes, feminæ feminis, mares maribus, alij è diuerso feminæ patri, mares, matri, denique alij, maioribus suis similes, alij suorum nemini similes existant, idque rùm corpore toto, tunc partibus singulis, de iis, inquam, omnibus dictum iam est. Sentientiae autem aliorum, etiam naturæ interpretum, sunt de his rebus, scilicet, quamobrem similes parentibus generentur; afferunt illi duplum modum rationis; nonnulli enim ita censem, ut ab utrovis plus feminis venerit, si superiles magis, generentur æquè toti totum, & parti

pars, quasi ex unaquaque parte semen decidat; sed si pars de utroque venerit, similis n. utri procreatur. Quod si falsum est, nec omni ex parte decedit, constat, nec similitudinis, nec dissimilitudinis id causam esse, quod referunt, tum etiam quemadmodum simul & foemina sit, & parti similis, aut mas, & similis matti, non facile explanare possunt; qui enim, vt Empedocles, aut Democritus, causam de mare, & foemina reddunt, impossibilia modo alio dicunt; sed qui plus, minusve à mare, aut à foemina secesserit, alterum marem, alterum foeminae gigni causavit, ij nequeunt explicare, quemadmodum foemina patri similis, mas similis matri reddatur; simul enim plus de utroque venire impossibile est. Adhac, cur similes maioribus suis magna ex parte, remotisque generentur, cum nihil seminis ab illis secesserit, nihil profecto isti, quod bene tueantur, habent; sed, qui celiquum similitudinis modum afferunt, ij tum cætera, tum vero hoc melius dicunt; sunt enim, qui semen genitale dicant, quamvis unum, tamen veluti omnifariam quamdam esse multorum seminum mixtionem. Itaque vt si quis multa s. i. porum genera, in eodem humore miscuerit, mox inde sumat, posseque sumere semper non tantumdem ex unoquoque, sed modò huius, modò illius plus, alijs etiam ex hoc sumat, ex illo nihil sumat; sic in semine genitali esse, cum ex multis, ac variis mixtum sit; à quo cumq[ue] enim gignente accesserit plurimitus ei similem formam generari. Sed hec ratio nec plana est, & passim fictitia est; vult hec non actu, sed potentia inesse, quam omnifariam seminis mixtionem appellat, & quidem ita dici melius est; illo enim modo impossibile est, hoc posibile est. Verum, qui ita causam reddunt; nullo modo afferre rationem de omnibus facilè poterunt, cur foemina, cur mas gignatur; quamobrē s. p. numero foemina patri similis, mas matri proueniat, atque etiam de maiorum similitudine. Adhac qua de causa interdum homin quidem, sed nulli suorum similis generetur. Alijs usque adeò procedendo degeneret, vt dñm ne homo quidem, sed animal tantum aliquod existat, quæ monstra dicuntur.

Explicationem horum si aliquis desiderat, præstabo paraphrasim brevissimam; quoties plures cause unum quid efficiunt, illa, quæ actuosa magis est, assimilat sibi magis effectum, & quod fortior fuerit aliis, eò magis sibi similem effectum efficit: ad procreationem autem fetus, mater, patérque conuenient; Quicumque igitur maiori vi preditus fuerit, & ea ratione, qua alteri præstat, magis fetus sibi similem efficit, & catenus reddet sibi similem, qua superat alterum. Contingit interdum, matrem efficiarem magis esse, interdum patrem, ratione vel alimenti, vel laboris, vel temperamenti natura lass, vel morbi, & accidentarij temperamenti, patri igitur interdum, interdum matri magis similes filij procreantur: rursus contingit aliquando patrem una in re, matrem in alia iuperare; aliquando igitur una parte patrem, alia matrem filius referat necessitatem; nam si patre superat, quia mas est, non quia Socrates, mater contraria superat, quia talis est, non quia mulier procreabitur mas, sed similis matri, non patri: si mater fortior fuerit quia mulier, & patet quia Socrates, gignetur mulier, sed similis patri; si impediatur patre ne possit sibi perfæctè fetus assimilare, assimilabit autem vel aliis maioribus, quibus ipse genitus est: denique interdum causa, quæ fetum constituant, ita & agunt, & patiuntur, vt earum vires omnino misceantur, sicut multi sapores vno liquore misceri solent: & tunc nulla causam valet sibi similem fetus reddere, sed procreatur fetus ab utroque parente.

parente dissimillimus. Hec Aristoteles eo loco.

De qua re iterum libro septimo de historia animalium, capite 6. [Gignuntur quoque laesi ex laesis, v. g. claudi ex claudis, cæci ex cæcis. Denique similes sepe numero in re, quæ præter naturam comitetur, & signa habentes sibi cognata hereditaria, ut verrucas, ut nænos, aut cicatrices, aut aliquid aliud generis eiusdem. Iam tale quid, vel testa prole post regeneratum est, ut cum quidam suo in brachio puncti notam haberet, filius non id retulit, sed nepos, ea corporis parte nigritatem quandam habens confusam, prodidit. Sed raro hæc eueniunt. Integri autem & mancis ne gignantur, nulla res obstat, & sepiissime ita agitur. Similes etiam aliqui parentibus, aut auis, siveque maioribus gerentur: aliqui similitudinis nihil referunt. Redditur etiam vel post plures eiusdem prosapia, ut in Sicilia ciuius, quæ adulteriorum cum Aethiope commiscerat, filia non colorem patris Aethiopis retulit, sed qui hatus ex hac est; is autem Aethiopem regeneravit. Femina magna ex parte matris, mares patri proueniunt similes; sed fit etiam è diuerso, ut femina patris, mares matris similes procreentur; particulatim etiam similes fiunt, ut alia corporis parte similes sint patri, alia matris; gemini, vel dissimiles inter se nati iam sunt, sed plurimi magna ex parte similes prodeunt; nam & quedam cum seprimo die a partu concubuisse, concepisse tèque, peperit similem superiori quasi geminum: naturæ etiam ratione alia sibi, alia suo marito similes gerant, ut equa Pharsalia cognomine Iusta.]

Hec Peripateticorum princeps, sed & eadem Stoicorum præco, & quasi Pica Lucretius, lib. 4. rerum naturalium:

*Et commiscendo cum semine sorte virili
Femina, immulsi subita vi, corripuitque.
Tum similes matrum, materno semine fiunt,
Ut patribus patris, sed quos veriusque figura,
Effè vides iustim, misericordie ructa parentum,
Corpo de patris, & materno sanguine crescunt.*

Eadem Empedocles, ceterique omnes Philosophi apud Plutarchum, libro quinto de placitis Philosophorum, cap. 11.

Eadem & Medici, & Medicorum pater Hippocrates lib. 20, id est, de genitura; Galenus libro de foetu, & Avicenna 21. Tertij.

Nec aliam causam præterite debo fœtus in varias formas affigentem, imaginationem eorum, qui generationi dant operam; [Si similitudinem quidem, ait Plinius libro 7. Historia naturalium capite 12. in mente reputatio est: & in qua credantur multa fortuita pollere, visus, auditus, memoria, honestasque imagines sub ipso conceptu cogitatio etiam ytriuslibet animo, subito transvolans, effingere similitudinem, aut miscere existimatur; ideoque plures in homine, quam in ceteris omnibus animalibus differentia; quoniam velocitas cognitionum, animique celeritas, & ingenij varietas multiformes notas imprimunt, cum ceteris animalibus immutabiles sint animi, & similes omnibus, singulisque in suo cuique genere, cuius varietatis subiicit exempla quam plurima.

Et Aristoteles scđt. 10. problem. 12. querenti cur proles ceterorum animalium magis quam hominis sui parentis similem gerat naturam, responderet: [An quod homo vago, varioque plurimum animo in coitu est: prout

autem pater, matrēve in conceptu affecti fuerunt, ita partus euant; cetera verò animantia omnia, aut certè plurima rei tantum ipsi intendunt.] Et Hippocrates, auctore Cœlio Rodigino lib. 11. lectionum antiquatum cap. 15. [Cum Æthiops, quæ pulcherrimum filium ediderat, suspecta esset adulterij; iussit spectari, quid artis Pictoris in eius cubiculo esset, repertisque egregiis signis, omni eam suspicione liberavit.] Marcus item Tullius libro primo Tusculanorum questionum ita scribit: [Similitudo magis appetat in bestiis, quarum animi sunt rationis expertes: sed in his quoque phantasmatuam suam vim habent.] Id quod Iacob etiam intellexit Genes. cap. 30. tollens enim virgas populeas virides, & amygdalinas, & ex platanis, ex parte decorticauit, detractis que corticibus in his, quæ spoliata fuerant, candor apparuit: illæ verd, quæ integræ fuerant, virides permanebant, atque in hunc modum, vbi color effetus est varius, posuit vir magnus virgas in canaliculis, vbi effundebatur aqua, ut cum venient greges ad bibendum, ante oculos haberent varij coloris virgas, dum concubarent, factumque est, vt in ipso calore coitus, oves intuerentur virgas & parerent mæculata, & varia, & diuerso colore respersa. Neque vero, vt hæc argumentatio magis, ac magis in Genethliacam vuitatem excusat, pigebit me, hic adscribere Plinij verba, libro septimo naturalis historiæ, capite 12. qui varia huius rei exempla recenset. [In Lepidorum genere (inquit) tres intermissæ ordine obductæ membrana oculo genitos accepimus, similes quidem alias auro, & ex geminis quoque alterum patri, alterum matri, annoque post genitum maiori similitudine, vt genitum quosdam sibi similes semper parere, quosdam viro, quosdam nulli, quosdam foeminae patri, marem sibi, Indubitate exemplum est Nicci nobilis Pictoris Byzantij, geniti, qui adulterio Æthiopis matre: nata nihil à ceteris colore differente, & ipse auum regenerauit Æthiopem. Similitudinem quidem in mente reputauit est, & in qua creduntur, multa fortuita pollere visus, auditus, memoria, honestæque imagines sub ipso conceptu, cogitatio etiam vtriuslibet animalium subito transuolans effingere similitudinem, aut misere existimatur; ideoque plures in homine, quam in ceteris omnibus animantibus differentiæ, quoniam velocitas cognitionum, animisque celeritas & ingenij varietas multiformes notas imprimi, cum ceteris animantibus immobiles sunt animi, & similes omnibus singulique in suo cuique genere Antiocho Regi Syriæ, è plebe nomine Artemon, in tantum similis fuit, vt Laodice coniux Regia, necato iam Antiocho, mimum per eum commendationis, Regnique successionis peregerit. Magno Pompeio Vibius quidam è plebe, & Publicius-ctiam seruitute liberatus, indiscreta propæ specie fuere similes, illud os probum reddentes, ipsumque honorem exiipiæ frontis. Qualis causa patri quoque elius monogenis cocii cognomen imposuit. Tum Straboni à spacie oculorum habenti vitium imitata, & in seruo Scipioni Scapionis, is erat suajus negotiatoris vile mancipium eiusdem familie Scipioni, post cum cognomē Salutio Mimus dedit; sicut Spinter secundarum, tertiarumque Pamphilus collegio Lentuli, & Metelli coll. in quo perquam importunæ fortuitæ hoc quoque fuit duorum simul Consulium, in scena imagines cerni. E diuerso Lucius Plancus Orator histrioni, Rubrio cognomen imposuit; rusus Curioni patrī Buteleius; itemque Messalæ Censorio Monogenes perinde histriones. Sunt quidem proconsulîs, etiam dictum in loquendo, contractionemque lingua, & sermonis tumultum non imaginem modo

Piscator quidam in Sicilia reddit. Cassio Scuero celebri Oratori, armentarij Mirmidonis obiecta similitudo est. Toronius M. Antonio iam triu[m]viro eximios forma pueros, alterum in Asia genitum, alterum trans Alpes, ut geminos vendidit, tanta v[er]itas erat; postquam deinde sermone p[re]torum detecta fraude à furente Antonio incipitus est, inter alia magnitudinem pretij conquerente, (nam ducentis mercatus erat se[ct]ertis) respondit versus ingenij Magno, ob id ipsum se tanti vendidisse, quoniam non esset mira similitudo in v[er]is, eodem vtero editis, diuersarum autem gentium natales tam concordi figura reperi, supra omnem esse admirationem, adeoque tempestiu[m] admirationem intulit, ut ille proscriptor animus, modo & contumelia furens, non aliud in censu magis, & fortuna sua duceret.

Probent nunc Astrologi, omnes Philosophos in re hac allucinatos esse, omnes scriptores deceptos; se solum verum vidisse. Errassent autem, si in parentes filiorum similitudinem retulissent, quæ à stellis, stellarumque configuratione est. Doceant, cur grauissimi viri nullam stellarum mentionem fecerint si existimatunt fœtus confirmationem, à constitutione cœli pendere. Dicant, cur sub quacumque constellatione formatur fœtus, si mas fortior est, si magis robustus, si præcipuas in generatione partes egit. Patri similis prodeat puer. si vero prædominatur mulier cur hæc, quæcumque effulgeant stellæ, cur reddat sibi partum similem? & quam obsecro vim hac in re exercent stellæ conceptui præsides? nullam planè. sed & illud quæso, si quod ius astra in fœtu habent cur patri potius, quam vili alteri virorum similem effingant filium? Saturnus quidem, & Sol, qui patribus præsumt, Socrati potius, quam Platonii non fauent: Luna & Venus omnibus matribus adiungunt. Vnde igitur similitudo cum hoc patre? cum hac matre, potius quam cum aliis?

Rursus cum eodem temporis momento, sub iisdem stellis Gemini seminatur, cur unus aliquando patri, alter matri similis prodeat, explicare oportet Astrologos. Præterea respondere eosdē oportet, cur omnes, quæ eodem tempore vtero concipiunt (concipiunt autem plurimæ) similes patri, vel matri, vel alteri maiorum liberos non fundant. Ad hæc, cur quedam semper sibi, quedam marito, quedam nulli maiorum, quedam mares sibi, feminas viro similes edant. Item Nicetus Nobilis Pictor, ex adulterio Æthiopem matri nihil à ceteris differente natus; aum Æthiopen cur regenerauit? Cur in Lepidorum genere tres intermissio ordine obducta membrana oculo geniti fuerint? Postremo, cur cognitio, quæ sub ipso conceptu parentum, animos commovet effingat, aut misceat similitudinem? Expediant Genethliaci hos nodos, si possunt; si non possunt audiant Marcum Tullium, de diuinatione libro 2. [Quis non videt (inquit) & formas, & mores, & plerosque status, ac motus effingere à parentibus liberos? quod non contingere, si hoc non vis, & natura gigientium efficeret, sed temperatio Lunæ, cœlique moderatio.] abiectisque Astrolabiis, redeant aliquando ad sc̄: redeant ad veritatis castra: redeant in gratiam cum Philosophis, cum Medicis, cum genere humano, quod nimirum diu sub stellarum iniquo dominatu ingemiscit.]

CAPVT SEPTIMVM.

De sexus diuersitate.

[**R**IMARI sexus (inquit Ptolemæus libro primo de iudiciis c. de stellis) masculinis & fœmininis, duo sunt: masculinus, & fœmininus conferunt ex suprà dictis naturis humiditas ad fœmininum, quod illa in hoc sexu abundet, relique vero ad masculinum apponentur. Proinde conuenienter traditur Venus & Luna fœminini sexus: Sol vero, Saturnus, & Iupiter, & Mars, masculini.]

Et infra: [Cæterum ipsa etiam stellæ masculinas, fœmininasque vires supercere dicuntur, pro eo, atque erga tales se habuerint, masculescere quidem matutinas, & antecedentes; Vespertinas, & sequentes effeminari.] Ita sexus diuersitatem distinguit Ptolemæus, tum eo loco, tum libro tertio, cap. sexto, que reliqui Astrologi tanquam oracula è celo delapsa impensè venerantur. At Philosophi & Medici haud paulò inclius diuerlitatem sexus deducunt ex parentum habitu, & constitutione, quorum, ut magna potestas, ita mira varietas.

[Si ab utrisque parentibus (inquit Hippocrates libro Σεμινα, id est, de genitura) semen fortius prodierit, partus erit masculus; si vero debile, feminina nascetur.

Vtrum autem multitudine, ac copia prævaluerit, iuxta illud ipsius partus nascetur; si enim multò plus fuerit debilis semen, quam fortioris, superatur forte, & debile, permixtum in fœminam transit, si vero plus fuerit fortis semen, quam debilis, superatur debile, & in matrem transit, quemadmodum si quis ceram, & adipem misceat, & de adipe tamen plus coniiciat, eaque ad ignem liquefaciat, quandiu quidem liquida fuerint, non apparer, vtrum tandem horum superet, ubi vero congelata fuerint, tunc iam conspicuum est, quod adeps ceram copia superet. Sic habet etiam masculi & feminina genitura: quod, vero in fœmina, & in viro genitura fœminina sit, & masculina, ex factis manifestis conjectare licet; multæ enim mulieres iam fœminas pepererunt ex propriis viris, verum ad alios viros transgressæ, masculos generant; & viri illi ipsi, ad quos mulieres fœminas pepererunt, ad aliarum mulierum mixturam progressi masculos generunt. Atque hæc sane ratio declarat, tum virum, tum fœminam, & fœmineam, & masculam genituras habere, nam apud quos viros fœminas pariebant, superabatur fortius, tamen à copia debilioris, & gignebantur mares.

Idem libro de natura pueri, quod fœmina posterius conformatur, & coarticulatur, causa hæc est, quod genitura fœminæ debilior est ac humilior, quam mascula; & iuxta hanc rationem necesse est, posterius conformari fœminam, quam masculum, atque ea gratia etiam purgatio diuturnior est in fœmina, quam in masculo.

At non semper iisdem parentes eodem modo affecti sunt, ideoque non semper ex iisdem simile semen procedit, nec iideni semper mares aut feminas generant, sed nunc matrem, aliás fœminam fundunt.

[Non

[Non semper / inquit Hippocrates libro de genitura , ab eodem vero genitura fortis, sed neque semper debilis, sed alias alia , atque sic etiam in mulieres habet , ut minimè mirandum sit, eisdem fœminas, eisdemque viros solum masculam , & fœminam producere .] Hippocratis doctrinam cumulate explicauit Galenus libro decimoquarto de vsu partium, capite sexto, copiosè que ostendit , tam in viro , quam in fœmina fortiorum partem esse dexteram, calidiorumque non solum, quod secus à sinistra nutritur, sed quod plus ab hepate in illam caloris redundat; hepar enim cum ad dexteram partem situm sit, partes quæ ad hepar proprius accedunt necessariò calore majori perfunduntur. Et quoniam masculus fœmina calidior est , fœtum, qui in dextera parte matris formatur , vel ex dextera patris latere decisus est matrem esse oportet, contingere quidem potest , vt semen ad dextram forte sit, vt etiam in sinistra parte mas generetur, vel adeò debile , vt in dextera fœmina giguantur , sed ceteris paribus dextram partem contendit Galenus maribus , sinistram fœminis aptiorem esse formandis. Quare subdit : [Potest tamen accidere, vt interdum à caloris, qui fœmini inest, vi subacta , masculum pro fœmina fœtum fieri permettat, hoc certè est ratum magnóque eget excessu; vt plurimum autem masculus in dextera, fœmina in sinistra parte inuenitur.]

Nec Aristoteles generationis diligens, & accuratus peruestigator, rem hanc silentio præteriuit, nam libro quarto de generatione animalium , capite primo. [His (inquit) ixa subiectis apertius fortassis iam fuerit , qua de causa alterum mas, alterum fœmina fiat : cum enim principium non superat , neque concoquere potest , propter caloris inopiam , neque ducit in suam formam , sed tantisper superatur , mutari in contrarium necesse est , contrarium autem maris fœmina est , & cum facultatis sunt virtutis differentiam habeat, instrumentum quoque habet aversum, itaque in tale mutatur. Parte autem aliqua opportune mutata , constitutio tota animalis multè discrepat forma. Lieet hoc perspicere in spadonibus , qui vna parte truncati, tam à pristina forma discedunt, parùmque à fœmina specie distant, cuius rei causa sit, quod partes nonnulla principia sunt , principio autem mutato , multa ex iis, quæ sequuntur , mutari , & dimoueri necesse est.]

Adhuc capite secundo ciuidem libri : [Nouella & senescens ætas magis quam florida fœminas generat, in altera enim calor nondum perfectus est , in altera deficit, humidiora etiam , & effeminatoria corpora fœminam potius gigantur , & semina humida magis , quam spissa hoc idem faciunt ; haec enim omnia euident caloris naturalis inopia, flatibus item Aquilonijs, magis quam Austrinijs, mares gigantur.]

Infrā : [Pastores aiunt interesse ad maris, ac fœminæ pecoris fœturam, non solum, si ita accedit, vt initus Aquilonijs, Austrinisque flatibus fiat, sed etiam, si cum pecus coit, spectat ad Aquilonem, aut Austum. Ita minimo interdum momento, causa datur caliditatis, aut frigiditatis ; haec verò causam complevit generationis.] [Ita sexuum discriminat ex imbecillitate, vel robore parentum, ex multiplici variisque viri, ac fœminæ temperatione, ex alimento quo fit genitura, deducunt viri doctissimi : sed, quid adhæc Genethliaci, negabunt debiles, qui sunt maritos fulgentibus masculinis stellis , posse ad uxores accedere suas? fūmos vendunt. An dominantibus virilibus astris, fatebuntur gigni fœminam : tuit tota Genethliaca disciplina. An fœminas tunc concipere posse inficia

inficiabuntur? quo id modo, si omnia ad conceptum necessaria parata, & expedita sint? quid? quando nocte eadem, eadēnque noctis hora, addo etiam monento; matres plures concipiunt: parint autem mares aliae, aliae feminas: obdormiuntne stellæ, & stercent? Iterum perit omnis Astrologia, quæ è syderum dominatu sexuum diuersitatem deducit, agunt, vimque suam etiam tunc exerunt, eadem ergo stella feminam, & marem generat, Ciziceni statores, ex Cybele, & Leone, quid adhuc cœlo hæremus? An respondebunt non eodem loco dare procreationi operam plures parentes, pro locorum autem, vel minima diuersitate, etiam intra eamdem ciuitatem diuersos, immò & contrarios esse syderum aspectus. Sit ita: at si, vel minima comunitatio loci contrarios facit astrorum aspectus, quæ ars, quæ disciplina, obseruavit, quid unaquæque stellarum intra eadem monnia in hac domo efficere soleat, quid in illa, immò quid in hac ædiun parte, quid in illa, hæc vel illa stella valeat: Turdus sibi suum creavit malum.

Consulant Astrologi suas stellas, rogantque qua se ratione valeant è tot angustiis expedire; sed frustra consulent: nulla enim tanta est syderum vis, quæ eos ex his laqueis educere possit. Nos verò tanquam muros pisces nasas, & retia, vndeque pertinantes relinquamus: & ad alia transeamus.

C A P V T O C T A V V M.

Fætus ab alimento potius quam à stellis pendet.

AD D E R E poteram non pauca de sterilitate, quæ mihi suppeditat Hippocrates libro de sterilibus, & scđ. 5. Aphoril. 63. Aristoteles libro 7. de historia animalium, capite primo, & libro secundo de generatione animalium, cap. 5. & 6. In quos quando incident prolificat stellæ viu omnem amittunt; sed gratia breuitatis ad alimentum transgredior.

Matris sanguine ali factum in utero quamdiu sit, docet Hippocrates libro primo, de natura pueri, Aristot. libro septimo de historia animalium, capite secundo, Galenus libro septimo, de vsu partium, capite octauo. Multum autem interest quanto, qualive sanguine pascatur. [Cùm vitium (inquit Galenus loco citato) aliquod fætui ipsi acciderit eiusmodi, vt non amplius alimentum, quod satis sit, trahere queat; aut cùm in mulieris corpore delictum huiusmodi contigerit, vt non satis sanguinis suppeditare amplius possit, eo casu operum naturæ ordo confunditur; ac perturbatur, contrariis autem affectionibus maximè comprehendantur necesse est: impleantur quidem lacte ante tempus cùm fætus est imbecillus, gracilescant autem postea, cùm matres alimenti penuria laborent. Vnde Hippocrates dicebat: Mulieri in utero habenti, si lac ex mammis fluxerit copiosum, fætus redditur imbecillus, nempe quod superfluum est. Omne sursum ad mammulas ascēdat, quod fætus in venis reliquit, cùm ipse præ imbecillitate, quantum sibi ad moderatam nutritionem satis esset, trahere nequit. Quando verò rursus, inquit mulieri in utero habenti, si mammae gracie repente hant oborti, & tunc fætum quidem fortè esse putandum est, sed copiosum ei alimentum deesse, nam primum quidem ex venis matrici communibus,

munibus saquinem trahit, atque interim mammae gracilescunt: Non ita autem multò post fit abortus, cum scilicet nutrimentum omnino defecit.] Hæc Galenus.

Nos ut à penuria alimenti ordiamur, cum fetus ex sanguine, qui matri redundat, nutritur: oporet fœtui deesse pabulum, quoties matri nihil redundant alimenti, sed absunt totum, eo, quod fœcioris sit temperamentum; ut de aribus idem Galenus tradit ibidem, cap. 14, quam ob causam etiam pingues raro fœcundas esse sentit Aristoteles libro secundo, de generatione animalium, capite quinto.

Incidat itaque stellarum ferax concursus in huiusmodi mulierem : curabit ne illas anno? si non feraces stellæ factui satis non sunt, sed inhiberi iunari que possunt aliis caulis, immo, & calibus, qui cuncturi ne sint, & quādo cuncturi, & quibus de caulis, & quamdiu duraturi : cum ignorati soleat: frustra Astrologi sollicitant ex alio, ut de futuro factu respondant. Si curabit, mutabitis repente aridorem mulierem in humidorem? aut pingue in gracilem? quis vidit vñquam momentaneas hasce commutationes? An sensim potius & paulatim? At momentanea est stellarum aspectus: & quod vna constellatio inchoavit, alia superueniente destruetur: superuenire singulis momentis nouas, & contrarias stellarum formas. Genethliacum axioma est.

Nec illud quare omittam, an hęc matrum curatio, quam stellę conceputi präsidē ferunt, pertinet ullo paęto ad natales stellas, sub quibus matres natae sunt: si nihil pertinet, plus obtinuimus quām pereceremus: habemus enim frusta à Genethliaçis obseruari natales stellas matrum: si pertinet quidquain. Primo pugnare stellas maternas cum stellis fœtus necessitatis est; & ad Genethliaçæ artis destructionem decertare.

Deinde si qualis queque futura sit, aut quales procreatura liberos; ex suis, & parentum pendet syderibus: non satis erit stellas, que conceptui præsumt, infipere: matrum etiam natales stellas riuniri te oportet, idque per aulos, & atavos eundo ad primam vsque hominem, atq; adeo ad mundi exordium peruenicendum.

Rursus si mater abunde suppeditet alimento sicuti, sed sanguis, quo inflans in utero alitur, sit impurus, malignus, & incoctus: eligant quodcumque voluerint Astrologi; vel huiusmodi sanguinis improbitas manat a syderibus natalitiis matris, vel infantis etiam, vel ab aliis causis. Si aliunde quam e calo, cur de fetuum eventis canunt responsa de celo: Si non syderum vi, sed aliis de causis, sanguis quo puer nutritur, impurus est, omnisque foetus ratio e nutrimento pendet, quod ex astris praesagire de factura possit, Astrologus habet nihil.

At si matris natalitia sydera elaborant, nutritamentum factui matris, potius quam fetus illi spectanda sunt stellæ: qui de factu vult vaticinari. Quid matris dixi? Auix, proauix, at auix, tritauix, & omnium, qua matrem antecferunt.

Denique si factus Genitalia sydera apparant alimentum, inuadunt alienam dictiōnem, sanguinem enim matris elaborant, quae sub alio stellarum congreſu genita, sub aliis stellis, quām factus degit, quantum erit dissidij inter matris, & filij horoscopos: quantā diſſenſio & pugna inter vtriusque cœlum: quanta in prægnantis utero perturbatio: aliis huc, aliis illuc sanguinem auertentibus

gerentein (inquit Hippocrates sect. 5. Aphorismorum 30. ab aliquo acuto morbo cortipi lethale est.) & Aphor. 43. [Si mulieri prægnanti ignis sacer in utero fiat, lethale est.] [Præterea euenit (inquit Aristoteles libro septimo, de historia animalium , cap. 4.) vt mulieres à conceptu corpus totum grauenatur, & oculorum caligines, & dolores capitum moueantur; quæ aliis maturius, & fere die decimo accidunt; aliis serius, prout magis, minusve ex materia superuacua tentantur; nauex item, & vomitus plurimas capiunt, & præcipue, quibus purgationes constiterint, neendum ad ubera transeant.]

Ita matres afficiunt suos foetus, hisque morbis, & molestiis à foetu afficiuntur matres, qua omnia ex matrum tolerantia, ex Medicorum solertia, ex ob-stetricum sedulitate, ex adiacentis aëris temperazione, ex aliorum consilio, & imperio pendere nemo non videt. Quid igitur agunt concepti foetus præsidæ stellæ? Arrem fortasse, & diligentiam Medico, aut ob-stetrici inspergent, qua ab his morbis prægnantem eximant? trahent Medicum, aut ob-stetricem ad prægnantem curabuntne, vt vocati adsint maturè, & cum remediis opus est, dirigentne carum manus, ne quid palpando vacillent? Facient, vt mater patienter ferat Medicorum opem, præstabunt, ne dominus præcipiat ancillam saltare, auerterent prægnantium infanas cupiditates, lenibunt graues curas an-cularum naniæ.

Agedum, vidéntne Astrologi ea, quæ in matribus, ex matrum affectionibus, factibus contingunt in pueri, an in matris stellis? Si in pueri, indignè ferent natales stellæ matris, suum partum alienis vexari syderibus; si in matris, filii horoscopus vacat: arbitraberis matris, & filii syderalem configurationem similem esse, at filij, & matris dissimilimum est vita, mortisque genus. An existimabis matrem diuexari à filij stellis quoties sunt validiores; rursus filium sequi matris astra, quando firmiora sunt suis? At qua igitur imprudentia è stellis natalitiis matris, de eius vita, morte, matrimonio, & liberis diuinis: spectandi tibi erat foetus, priusquam aliquid pronunciaret de matre. Addo, ante quam de foetu vaticineris, expendendum tibi, & qui ex eo filij prodituri: eoru enim stellis aliquando est exagitanda; si vero in matris horoscopo qui fortior est, & vinceat infantis stellas, Cernis quid foetus euenturum, quid non euenturum sit, vnde nosti vitrius horoscopus matris an foetus cessurus sit alteri. Si matris filiique ait te stellas conferre, & carum vires expendere, fatendum tibi erit è stellis quæ conceptui præsident nihil posse de foetu certo statu, nisi consulantur, filiorum, nepotum, & omnium futurorum seculorum stellæ, quod nullus Astrologorum solet, aut potest facere.

CAPUT DECIMVM.

Monstra non posse ad astra reuocari.

MONSTRORVM rationes, vt aliarum rerum omnium, è ecclie deducunt Mathematici. Ptolemaeus lib. 3. de prædict. Astrolog. [In his (inquit) luminaria frequentius inueniuntur remota, vel ab ascidente depuncta, & quod ab infortuniis anguli continentur, cum hoc igitur sic inueniunt fuerit, conuenit, si hoc, illud forte contigerit, quod in miseris, & infortunis

natis nativitatibus multoties euenire dicitur. Et si nativitatem illæ monstruarum figuratum non fuerint, vt præteritam coniunctionem, vel præuentio nem obseruenus; quantus coniunctionis, vel præventionis, necnon loci lumi narium nativitatis hora, dispositores planetas deprehendamus: quoniam si loca eorum in nativitatibus, & locus Lunæ, vel ascendentis. Iterum omnia, scilicet, vel plura loca coniunctionis, vel præventionis non alligentur, erit natus forma monstruosa. Hæc autem, si sic fuerint, & cum hoc in quadrupedibus, vel feralibus signis, luminaria reperiamus, fuerintque infortunia in angulis existentes, non erit natus ex hominibus, si qua verò fortunarum, cum luminaribus testimonium non habuerit, sed eis infortunia testificatae fuerint; natus non erit domesticus, etique natura ipsius ex ferarum impudentium naturis. Quod si Iuppiter, aut Venus luminaribus testificetur: erit natus ex animalibus domesticis, vt sunt canes, furones, & his similia; si Mercurius autem testificetur: natus erit ex animalibus, quibus opus habent homines, & vtuntur, vt ex Gallinis, Porcis, Bobus, Capris, & his similibus: At si luminaria mouentur in signis, quorum imagines sunt hominis, omniaque similiter fuerint: natum ex hominibus, vel ex his, que cum hominibus conuersantur fore non dubitamus, nisi quod cum monstruosa formam habere dicemus.]

Item Cardanus, [Perspicuum est (inquit) quod Sol, & cæteri planetæ, cum sunt in Piscibus, decernant surditates, & mutitates: Pisces enim parum audiunt, & voce carent.]

Iulius etiam Firmicus lib. 7. cap. 6. [Luna (inquit) si in contortis, vel ferinis signis fuerit inuenta, hoc est, in Tauro, Cancero, Scorpione, Capricorno, vel Piscibus, nec dominus eius signi cum Luna sit partili societate coniunctus: & alia etiam maleuola stella ipsam, aut diametra, aut quadrata radiatione respiciat, aut cum ea sit pariter constituta; secunda verò maleuola stella in anaphora sit horoscopi, & dominus fortunæ respiciat, quadrupes de quadrupede nascentur: præsertim si dominus horoscopi, & dominus fortunæ in iis signis, in quibus diximus, fuerit inuentus. Si verò dominus fortunæ, aut dominus horoscopi in humano signo fuerit constitutus, & in sexto ab horoscopo loco, cæteris omnibus, sicut diximus, constitutus: nascentur ex homine portentum. Si maleuola stellæ in cardinibus partiliter fuerint collocatae in cardinū anaphoris: Sol vero, & Luna in cardinibus positi, diametra se radiatione percussiant: beneuola autem stellæ, neque in cardinibus sint posita, neque in anaphoris cardinum: sed sub radiis, sint Solis absconsæ: aut quadrupes nascentur, aut monstrum. Si verò Mars, aut Sol, aut Luna, aut horoscopus, quadrata aut diametra radiatione respiciat, & fieri natus quadrupes, sacrificiis publicis destinabitur. Si verò cæteris sic, vt diximus, ordinatis, Iupiter, & Venus extra ordinem positi, aut Solem, aut Lunam, aut horoscopum viderint; quadrupes quod natum fuerit aut coletur ab hominibus, aut templorum, & simulactorum consecrationi destinabitur.]

Item capite octavo, [Sol (inquit) si in horoscopo fuerit inuentus, & Luna in medio cœli, maleuola verò ambe ita sint diuisæ, vt una Solem, altera Lunam, anaphoram teneat, & ab iis alia sint beneuola stellæ, cæcos efficiunt, aut luminibus vitiatos. Sed si Luna cum Sole, synodica radiatione coniuncta fuerit: & sit in anaphora, aut epicyclaphoris cardinum constituti, & Saturnus, & Mars in cardinibus sint partiliter collocati: oculis vitium cæcitatibus infertur. Semper

autem

autem generaliter , si in maleuolarum anaphora Sol sint , & Luna constituti, vitium oculis faciunt inferri.] Hæc Genethliaci de monstrorum causis.

Mihi verò hæc cause promenda sunt ex officinis Physicorum , & obiiciendis iis, qui spectant & admirantur astra : præterea nihil. Et Aristoteles quidem lib.2. Phys. text. 82. Monstra dicit esse peccatum illius, quod propter aliquid agit, quo frustratur, aliquo corrupto. Empedocles apud Galenum libro de historiæ philosophicæ docuit, oriri monstra, si plus iusto fuerit semen, si minus, si diuisum, si euaniendum, si inordinato motu emissum.

Tria verò monstrorum genera sunt. Quædam enim à progenitoribus differunt specie. Mulier (auctore Plinio lib.7. naturalium historiarum, capite 3.) Elephantem enixa est ; & inter initia Marsici bellum serpentem peperit ancilla quædam ; & Hippocentaurus in Thessalia natus dicitur. Quædam verò eadem cum parentibus retinent speciem , sed non eadem membra , vel non eadem ordine.

Franciscus Valeriola libro quarto Observationum Medic. obseru. 2. narrat, Auenione à se visum puerum duplice corpore ab imo ventre ad pectus , uno capite, prægrandi, quatuor cruribus, totidem brachiis, septem in singulis pedibus digitis non satis distinctis, sex in manibus singulis. Et sanctus Augustinus lib.16. de ciuitate Dei, cap.8. [Ante annos (inquit) aliquot, nostra certe memoria, in Oriente natus est homo duplex superioribus membris, inferioribus simplex, duo erant capita, manus quatuor , venter unus, pedes duo, & tandem vixit, ut multos ad eum videndum tenua traxerit.]

Quædam denique sunt ex duabus , vel pluribus speciebus composita , quæ refert Aristot. 2. Phys. tex. 83. bouigena, viriprora, vitigena, oleoprorata. Marcus Varro, hæc monstra bigeneres vocavit. Apud Aristotelem Agnus capite bouis, vitulus capite pueri, puer capite tanæ incuinatur, lib.6. de historia, cap.23. Apud alios Cynocephali leguntur canis capitibus latratus edere, belvis similis, magis quam hominibus, de quibus Solinus, Diodorus Siculus, & alii.

Hæc sunt monstrorum genera : nunc causas inquiramus, quas quatuor numero faciunt Peripatetici lib.2. Physic. tex. 82. vel 64. Themistius, Averroës, Simplicius, S. Thomas, Augustinus, Nyphus, Ferrariensis, Dominicus Soto, Franciscus Cardinalis, Toletus, Benedictus Pelerius lib.9. de principiis, cap.10. materiam qua formatur viuens, hæc enim si deficiat, si redundet, si commixta & confusa sit , monstri causa existit. Agens aut principale , aut instrumentale, aut utrumque huiusmodi est vis formativa foetus: & accidentia illa quæ in Philosophorum scholis toties audiuiimus in virtute substantiae producere substantiam. Ut etum & locum in quo formatur viuens, nam auctore Hippocrate libro de genitura sicut cucumer adhuc cumerario cohærens recipit figuram valis in quo alitur , & crescit , ita foetus habet formam veteri in quo formatus fuit; tunicam denique qua foetura obvoluit: nam sicut ouum continetur cortice, ita genitaram complectitur tunica quædam, quæ secundina vocatur, teste Hippocrate libro de genitura. Itaque auctore Aristotele libro quarto de generatione animalium, capite quarto, ex ouis, habentibus duo vitella, si deficit membrana quæ ea distingueat, nascitur pullus vel biceps vel quatuor pedibus , ita rupta secundina qua foetura continetur monstrum aliquid fieri necesse est: ita sine stellarum ope monstra procreari existimant Peripatetici , sed quid eorum Princeps & Magister Aristoteles? Proximum (inquit lib.4. de generatione

animalium capite quarto) ab iis quæ iam explicauimus, est ut causam de monstris reddamus: ad extreum enim cum motus soluatur & materia non superatur, remanet quod maximè est vniuersale, id est, animal. Iam puerum ortum capite arietis aut bouis referunt, idemque in cæteris membrorum nominant animalis diuersi: vitulum capite pueri, ouem capite bouis natam affuerant. quæ omnia accidunt quidem causis prædictis, sed nihil iis quæ nominant est quamvis similitudo quædam generetur. quod euenit etiam non in Monstrorum peruersis. Quamobrem sè penumero per conutium nonnulli deformes affinilantur, aut capræ ignem afflanti aut arieti peculeo. Physiognomon quidam omnes ad duorum aut trium animalium formas redigebat: & dicendo plerumque persuadebat. Sed enim impossibile esse, vt tale monstrum gignatur, id est alterum in altero animal, tempora ipsa grauiditatis declarant quæ plurimum discrepant in homine & cane, in ove, & boue, nasci autem nullum, nisi suo tempore potest. Partim igitur hoc modo, dicuntur monstra, partim quod forma prodeant multimembri, scilicet multis pedibus, aut multis capitibus, sed profectò rationes monstrorum, & oblaesorum animalium propinquæ, & similes inter se quodammodo sunt. Monstrum enim oblaesio quadam est. Democritus vero monstra fieri ea de causa scribit, quod duo subeunt semina: alterum ante, alterum postea; que cum in utero confundatur, euenit vt membra coalescant, atque dissideant. aubus vero quoniā coitus agitur crebro, idcirco semper & ova, & colorem evariare autumat; sed si ita sit vt ex uno semine, eodemque coitu, plura generentur: quod patet: præstat non circuere, via omis-ia breui, & facilis, iis enim tunc maxime id accidere necesse est, cum semina non distinguuntur, sed simul subeunt, quod si semini maris causa tribuenda sit, hoc modo dicendum sit, sed enim ex toto portius, causam in materia, constituendisque conceptibus esse censendum est. Quamobrem, monstra huiusmodi raro admodum sunt in iis, quæ singulos pariunt, sed crebrius, in iis quorum partus est numerosus: non modo quod sepe pariant, vt columba, verum etiam quod multos simul conceptus intra se continent, & temporibus omnibus coēunt. His gemina pariunt etiā plura: cohærent enim conceptus, quoniā in propinquuo alteri alter est, quomodo interdum fructus arborum complures: quod si vitella distinguuntur, membrana, gemini pulli discreti, si ne vīla superuacua parte generantur; sed si vitella continuatur, nec vīla interiecta membrana disterminantur, pulli ex iis monstriferi prodeunt; corpore, & capite uno, cruribus quaternis, alij totidem, quoniā superiora ex albumine generantur, & prius, vitellum enim cibo iis est, pars autem inferior postea instituitur, quāmque cibus idem indiscretusque suppeditatur. Iam serpens etiam biceps visus est. videlicet eadem de causa, nam id quoque genus ova parit, & multa numero, sed rarius in eo monstri institutio euenit propter vteri formam, porrecta enim inuersum copia ouorum continetur pro vteri longitudine. Nec vero in genere apuni, aut vesparum tale quid accedit, cellulis enim discretis partus earū continentur; at in gallinis è contrario fit. Vnde aperatum est, causam euentorum huiusmodi in materia esse purare oportere: vt enim in iis, quæ plura pariunt, magis: sic in iis quæ pauciora, minus id accedit, quo circa homini minus: singulare enim perfectumque parit, nā & homini locis, quibus mulieres præfecundæ sunt, magis id euenit, vt in terra Ægypto. Capris vero & ouib. magis: vi fecundioribus accedit, atque etiam magis multifidis, mul-
tiseris.

tifera enim id genus animalia sunt. nec partū perficiuntur, ut canis, cœcos enim magna eorū pars solet parere, quod quam ob causam accidat, & quam ob rem patiat multos: postea explicabimus. Sed enim hæc propensiora sunt suæ naturæ ad monstrificâ portionem, quando non similes sibi generant, sed imperfeciōes, nam & monstrum quid dissimile est, quamobrem iis quibus talis natura est, facilius casus hic obuenit, in iis enim potissimum, & quæ metachæra appellantur, consistunt, quæ aliquatenus labæ monstrifica sunt affecta: nā deesse, aut superesse quidquam monstruosum est: monstruosura enim est res præter naturam, sed præter eam, quæ magna ex parte sit, nam præter eam, quæ semper, & necessariō est, nihil sit: verum in rebus iis, quæ magna quidem ex parte ita sunt, sed aliter etiam possunt fieri: euénit, quod præter naturam constat, nam & inter eas ipsas, quibus accidit quidem, præter hunc ordinem, sed nunquam quolibet modo, minus monstrum esse videtur: quoniā quod præter naturam sit, idem etiam secundum naturam quodammodo est, cùm naturam materiæ natura forma non superat, quamobrem, nec ea monstri nomine appellantur, neque vbi fieri aliquid solet, vt in fructibus. Vitis enim quedam est, quam aliqui capnēum vocant, quæ cùm vuam albam soleat ferre, si nigrā tulit, monstrum id esse non putant: quoniā sepiissime id facere ea solet, causa est, quod sua natura inter albam, & nigrā est: itaque non longè disceditur, nec præter naturam fieri: non enim, in aliā naturam transitur.

Has tradunt monstrorum causas Peripatetici & Peripateticorum Princeps Aristoteles.

Strato vero Lampacenius apud Plutarchum libr. 5. de Placitis Philosophorum cap. 8. in semine omnes monstrorum causas vidit, quas vidit & Empedocles inter Poëtas; summus Philosophus, inter philosophos princeps Poëta, apud Galenum, libro de historia philosophica, [Monstra (inquit) nascuntur si multum fuerit semen: si parvum, si diuulum, si euaniendum, si inordinatum.]

Nec Philosophi modò, sed & Medici omnes has faciunt monstrorum causas; quorum sententias paucis sed lectissimis verbis complexus est. Franciscus Valetiola ille quem Gallia suspicit vniuersa libr. 4. Medicarum observationum observatione secunda, [Ludibria (inquit) hæc sunt ludentis naturæ, quæ vel ad materiæ copiam, aut defectum, aut ad situs in utero, peruersiōne, aut ad formaticis naturæ vitium, & impotentiam, aut ad locorum vitium, figuram, positionemque, aut ad impedimentum, quod in illis sit, refrenda sunt.]

Atque hæc de monstrorum causis, sapientissimi viri Philosophi & Medici, quæ & naturæ ipsius certissimis confirmata iudicis, & quotidianis comprobata experimentis, & eximia quadam veritatis luce conspicua cum sint, nulli in dubiam, aut ambiguam fidem vocare licet. Fingant itaque sibi Astrologi quantam velint syderum benignitatē, si uterus distortus, si aliqua parte mancus, si durior, si mollior, si laxus; quid agent stellæ, vt fecitus aptè forminet? An materiam aliquam aliunde comportabunt, cīque qualitatem, & figuram veteri induent; aliiisque partibus longè recedere iussis, priori utero nouam materiam assument? Si minus sit seminis, quām formando fecundum satis sit, vnde illud astra comportabant? si redundet, quām modo monstrum impedit? si disrupta secundina, qua ratione continebunt

tinebunt fætum, ne diffliuat: perturbato aliquo quopiam casu semine, quo pateo formabunt membra suo loco cohærentia?

Rursus singant monstrosa astra, quæcunque volunt, si parum in utero sit materie, vnde illa effingent, plura capita, plures pedes, plura membra, quæm natura fætus postulet: utero, membranis, semine, ex naturæ præscripto rite dispositis, quomodo astra singant monstrum?

Hæc expediant Genethliaci si possunt, quæ si ex astris deduci non possunt, vt verè non possunt, cedat sydera proximis causis, fateamur, quod res est, nihil illis iatis esse in formandis monstris, nihil in procreatione fætus, sed omnia sibi vendicare materiam, utrum membranas, vim formatiuam, & cætera huius generis.

Illud præterea libenter quæsierim, ex Genethliacis, An redeant aliquando eadem stellarum configurationes, an non? Si redeunt, cur eadem non procreantur Monstra? cur certis statisque temporibus eadem monstra non redeunt quemadmodum reddit astas, & hyems, poma, & fruges, autium nüdificatio, præcreatio pecudum: quæ omnia e syderum congreßu Astrologorum sententia pendunt: si non redunt, vnde norunt monstrificam, vt ita loquat, vim stellarum? Præterea monstra esse per accidens, & libro 2, Physicorum tex. 80. Idem Aristoteles, & sapientum senatus decreuit, omnium mortaliuum suffragiis. At id, quod à constitutione cœli, & ordinatissimis cœlorum motibus proficietur, non est per accidens, sed per se intentum; pugnantia itaque hæc sunt: esse monstrum, & esse a cœlo effectore.

Dēinde cum multi simil procreantur, doceant cur nunquam plura: immo ne duo quidem monstra simul gignantur, & si gignuntur: cur nunquam similia planè gignantur?

Addo quo die monstrum nascitur, aut gignitur, nasci & procreari plures integros, & omnibus partibus absolutos, cur ita? cur stellæ per id tempus praefides non omnes ad inuisitatem formata traducunt? Quid in hunc plus iuris habent, quam in illos? Integri qui formantur a quo quæc formantur: à stellis. At illæ eo tempore, cōque die in signis contorti sunt, in quibus Astrologorum sententia, vt vidimus, non possunt integros conformare: An à vi formatiuam feminis, & proximis causis: fatendum erit, stellas nullam vim in conformatio fætus exercere; quod si Astrologi admittant: & illud tandem admitterendumerit, è stellarum configuratione nihil de fætu decerni posse, aut cognosci.

Quid illud, mediocris ne stuporis, ac tarditatis est, quod ait Cardanus, quando Planeta sunt in piscibus, nasci filios mutos, quia pisces voce carent; alia credo stelle fari possunt: quod ait Ptolemaeus: si luminaria mouentur in signis, quorum imagines sunt hominis: natum futurum menstruosum quidem, sed ex hominibus, si in figuris brutorum: futurum ex brutis; itane stellæ gerant sibi simile?

Ad extremum sapientissimi viri, Aristoteles in primis, qui de monstrorum causis disertè & accuratè disputarunt, cur nullam astrarum mentionem fecerūt? An ignorarunt ea, que Pictoribus, Fabris, Architectis, Sutoribus perspecta sunt? non ita, sed quod ad omnia naturæ arcana auditum sibi fecit singulare Aristoteles ingenium. Astrologica non attigit, non quod allequi non potuerit, sed quod tertiaria, nullaque ratione constare intellexit.

Denique, qui monstra aiunt, è stellis proficiisci: omnia, an aliqua aiunt cetera

se à stellis: non omnia: quia sub quocumque stellarum schemate coēant animantes, diuersorum generum, monstra prodire; per quotidiana experimenta didicimus. quia de cœa, Deus Leuitici cap. 19. n. 19. precipit, [lumentum tuum non facies coēre cum alterius generis animantibus.] Si aliqua, quæ est causa, cur hæc potius cœlum auctorem habeant quām alias.

CAPVT V N D E C I M V M.

Ratio qua secundū Astrologos fatus stellis respondet.

NO N præteribo quæ Astrologi de fætu docent, apud Conciliatorem differentia 49. fermè extrema. [Talem (inquit) Planetarum ordinem & modum in embryonis ducatu adinuenit: in unoquoque mense dominantium. Posuit namque mense primo, super conceptionem Saturnum dominari: frigidum, & siccum, tunc enim semen aquosum est & fluxibile, & indiguit aliquo, quod ipsum sisteret, constringeret, & fixaret. Secundo quoque mense super ipsum Iupiter dominatur, fortunans, calidus, & humidus, augmentarius est, namque virtutis crescentis otigo. Tunc enim conceptus eget calido dilatante, ipsius materiam, & humiditatem, ad extensionem dilatante. Reliquo mense, Mars accurrit, qui sua caliditate iam finientem embryonem calefacit, & desiccat. Mense autem quartto superuenit Sol, ut cœli, mundique principes, qui sua caliditate vivisca in tantum perficit embryonem, ut spiritus in ipsum gradatur rationalis: Quinto verò mense, Venus ordine superoccurrit, frigiditate, & humiditate temperans, quod calidum Martis & siccum, ac Solis, carnemque augmentat. Reliquo niñirum mense aduenit Mercurius humida excicans, superfluo contemperantiam inducendo. Luna quoque se primo adiicitur mense, carnem & pinguiorē sua humiditate infantem nutriendis. (cum ipsa virtutis naturalis sit origo) denique mense octauo reuertitur Saturnus.]

Quam vellem hæc conficta esse à Conciliatore in odium Mathematicorum, quām vellem non legi apud Cardanum, apud Albumalar, apud Maternum, aliisque Astrologiæ Magistros; Ergo vbi cumque sit Saturnus, siue in Oriente, siue in Occidente, siue in medio, siue in imo cœlo, in quacumque domo, in quocumque signo, & in quocumque gradu signi, quomodo cumque sit, cum aliis astris constitutus. Primo mense fætui præsideret: & quocumque tandem tempore ille concipiatur, & ubi sint Astrorum congresus: configurationes, anguli, aspectus, ascensus, descensus, domus, antiscea, ortus, occasus? In nihil reciderunt hæc omnia. O pudenda mendacia, & inter se pugnantia principia!

CAPVT D V O D E C I M V M.

Egregium Astrologorum figmentum.

LIBEAT librum hunc de fætu egregia fabella concludere. Explicare (inquit Iulius Firmicus libro secundo Meteororu c. 27.) debemus duodecim signa, quos partes humani corporis teneant, hoc enim, & ad apostolica

telefinata, vehementissimè proficit, præsertim cùm locum valetudinis, vel vitijs voluerimus inuenire, caput hominis in signo Arietis est, ceruix in Taurō, humeri in Geminis, cor in Cancro, pectus & stomachus in Leone, venter in Virgine, renes, & vertebræ in Libra, natura in Scorpione, fœmora in Sagittario, genua in Capricorno, tibiae in Aquario, pedes in Piscibus, & sic per hæc signa, tota membra hominis diuiduntur.] Hæc ille.

Quis audiuit tantam fingendi licentiam? quid est fabula, si hæc est disciplina? cur non ponunt cor in Leone? cur ceruicem potius in Tauro, quam in Pisibus collocant? cur cor in Cancro, pectus in Leone est? nonne pectori continetur etiam cor? obliiti sunt hepatis præcipui membra in homine, cerebri, cui principatum tribuunt Medici. O licentiam iocularis! Hæc ludibria habent fidem apud homines?

Prouoco ad Ptolemæum Mathematicorum Principem: qui libro I. cap. 8. ex Arietis stellis alias facit Louias, alias Martias, alias Saturninas, alias alterius naturæ. [Stellæ in capite Arietis (inquit) effæctus habent commixtos ex viribus Martis, & Saturni, quæ in ore sunt: idem possunt quod Mercurius, & non nihil quod Saturnus, quæ in posteriore pede Martiæ, quæ in cauda, Venereæ sunt.] Nego igitur harum stellarum vires esse miscendas, nego ad unum membrum omnes posse trahi: pudeat egregios vates, tam fœdi velanique erroris, non in Philosophiam, & in Medicinam solum, sed multò turpius in Genethliacam, quam profertentur, peccant, & exigunt à nobis fidem: tenerent saltem Astrologica dogmata, & non offendent ad prima Astrologia principia, loquerentur fallax, sed coherenter, haberemus fortè illis fidem: nunc vero quid possumus pugnaria quæ sunt, vera existimare? Misera Genethliaca! Nullus hostis plura aut magis lethalia tibi vulnera imposuit quam amasij tui. hi te omnibus ludibriis fecerunt,

IN

IN ASTROLOGOS LIBER TERTIVS.

De natali, & partu.

P R O O E M I V M .

A, quæ ad conceptum & fœtum spectabant, iam auspice Deo, exegimus: satisque videmur ostendisse, quām multis causis, ac modis lubricum, ac fallax fieri soleat, Astrologorum iudicium de fœtu: sequitur iam alterum quod ferre solent de Partu, & nato puerō, ex Natalitiis Astris, in quā cuiusque ortus incidit, & quidem facilius fuerit, ex materni vteri ergastulo eductum, & libero aperto que cœlo fruentem hūc illūcque pro voluntate, pro cupiditate, pro ambitione, pro studio, pro timore, pro amore, pro iracundia, pro honestate, pro commodo, pro incommodo, liberè vagantem hominem à syderum dominatu eximere: quām alio inclusum & extrinsecis causarum factionibus impeditum: nihil, ex se, & per se agentem.

Sed priusquam natalitias stellas exagitare ingrediar, non abs refuerit paucis humanam libertatem asserere, quam etsi hac tempestate, metu nimirum publicæ potestatis, non audent Genthliaci aperto Marte oppugnare, occultis tam cuniculis eam petere non dubitant.

CAPUT PRIMUM.

Liberum arbitrium ex omnium gentium consensu.

QUINTA quidem, quæ Astrologi è stellis denunciant, perstringunt, nec
leuiter humanae voluntatis libertatem, sed ea, quæ à natalitiis stellis
eventura homini iam nato, in omni vita pronunciant: apertius syde-
rali necessitatibus mentes subiiciunt. Quamobrem huius secundi libri
principio humanis voluntatibus eam inesse libertatem ostendendum est, ut
quod, aut unde voluerint, possint se, & convertere, & auertere ita planè, ut nulla
fati, aut necessitatis lege teneantur, ex quo efficietur nihil mortalibus à natali-
tis altris, ab Astrologorum predictionibus, magnopere timendum, speran-
dumve esse.

Ne verò argutiis potius, se à nobis circumueniri, quam veritate premi Astrologi existimant, omnium gentium, omnium seculorum, omnium discipli-
narum consensu, contra eos agemus, humanis enim mentibus insitam liberta-
tem, in utramque partem agendi facultatem, omnes artates, omnes nationes, o-
mnes doctrinæ agnouerunt.

Agnouerunt primum Theologi, quibus quotidie Spiritus sancti numen,
Vatum oracula, Apostolorum literæ, Conciliorum decreta illam incul-
cant.

Agnouerunt Patres Græci, S. Irenæus libro 4.c.71.72. Clemens Alexandri-
nus, lib. Strom. pag. 65. Origenes lib. 2. cont. Celsum. pag. 780. lib. 3. de princi-
piis, cap. 1. Eusebius Cæsariensis lib. 6. de præparatione Euangeli, cap. 5. S. Athanasius serm. de passione, & cruce Domini, S. Basilius serm. de libero arbitrio, & in oratione quod Deus non sit auctor malorum, S. Gregorius Nazianzenus primo Apolog. serm. in initio, Greg. Nazianz. lib. 9. Philosophia, c. 5. S. Ioannes Chrysostomus homilia 60. in Matthæum, & serm. secundo de fato. S. Epiphanius heresi 16. S. Cyriacus Episcopus Alexandrinus lib. 2. in Ioannem c. 54. lib. 9. c. 10. S. Ioannes Damascenus lib. 2. de fide, c. 26.

Agnouerunt Patres Latini. Tertullianus libro 2. aduersus Marcionem, circa
medium, S. Cyprianus libro primo epistolarum, & ad Cornelium Optatus Mi-
leutianus libro septimo in Armenianum, S. Hilarius Ps. 2. S. Auileo Psal. 40. S.
Hieronymus epistola ad Ctesiphonitem extrema, & in cap. 26. Hierem. S. Augu-
stinus lib. 5. de ciuitate Dei, cap. 10. lib. 12. cap. 6. lib. de prædestinat. Sanctorum,
c. 8. lib. quæst. q. 29. li. de Gratia & libero arbitrio, toto, S. Leo serm. 16. de Passio-
ne, Prosper Aquitanus in responsione ad sextum responsionum Gallorum, S.
Bernardus libro de Gratia & libero arbitrio.

Agnouerunt Philosophi, qui de moribus scripserunt, Aristoteles in primis
libro 5. & 6. qui de consilio, de electione, de gnomæ, de synesi, copiosè dispu-
tans, totam vim, ac rationem virtutis & vitiij in eligendilibera facultate col-
locauit.

Agnouerunt Physici, Philosophorum Princeps libro primo vel 3. de ani-
ma, tex. 57. [De anima sensitiva (inquit) imaginatio, sicut dictum est, & in aliis
animis]

animalibus inest, deliberativa autem in rationalibus: utrum enim ager hoc, an
hoc, iam rationis est opus, & necesse est vno mensurare, maius enim persequi-
tur, quare patet vnum ex pluribus phantasmatibus facere, & causa haec est,
quod opinione non videtur habere, quoniam ea, qua est syllogismo non
habet: haec autem illam. Quapropter deliberantium non habet appetitus,
vincit autem aliquando, & mouet voluntatem, aliquando autem illa hunc: sicut
sphæra appetitus, appetitum, cum incontinentia facta est, natura autem sem-
per superior, principalior est, & mouet, adeo ut tribus rationibus iam mouatur.]

Agnouerunt Metaphysici. Quare Aristoteles lib. 9. Metaphys. tex. 10. [Quo-
niam (inquit) quod potest aliquid potest, & aliquando, & aliquo modo, & que-
cumque alia necesse est adesse, in definitione, & quedam quidem ratione, pos-
sunt mouere: & potentiae eorum cum ratione, quedam vero irrationabilia, &
potentiae irrationabiles, & illas quidem necesse est in animato esse, has vero in
ambobus, huiusmodi quidem potentias necesse est, ut cum quoad possent, atque
& passuum approximenter, hoc quidem faciat, illud vero patiatur: illas ve-
ro non est necesse. Hoc enim omnes, vna vnius factiua, illae vero contrariorum.
Quare simul ne faciat contraria, hoc vero impossibile est. Necesse est igitur, ali-
quid quiddam esse, quod dominetur. Duo autem siue appetitu, siue electione: quo-
cunque n. appetat, principaliter hoc faciet, cum quoad possit approximet passiu.]

Agnouerunt Medici. Cur enim vel prescribit Hippocrates, tribus liberis vi-
tius rationem, si non possumus nobis ipsis temperare? vel Galenus suader par-
uit pilæ exercitationem, si liberum non est, qua re se quisque velit exercere?
vel Celsus sanxit canones de sanitate tuenda, si eius praæcepta sequi penes nos
nequaquam est? vel alij omnes morbo cuique medicinam parant, si necessitas
nullum prudentiam locum reliquit? Agnouerunt Iurisconsulti, qui, si male re-
cte vivendi facultas in nobis non esset, per summam iniuriam tantam legum
poenarumque varietates constituisserint, ad hominum libidinem reprimendam,
& quidem longè aliter, quam bruta soleant, aut homines mente capti coercentur.

Agnouerunt Principes, qui non animaduerterent in ciues, nisi integrum
illis esset, perturbationibus, quibus incitantur quoties perperam agunt, ini-
petrare.

Agnouerunt Rhetores, quorum inanis omnis ad persuadendum apparatus
esset, si inflexibilis necessitas aures animosque audientium occupasset.

Agnouerunt ipsi etiam Mathematici. Ptolemaeus libro primo de iudiciis,
cap. 3. [Neque (inquit) in iis rebus quæ necessariò accident, ignoramus subitis
& inopinatis aduersitatibus, animos percelli, & successibus extollit, sed præ-
vio futurorum animum componit, & moderatur: meditatione absentium, tum-
que praesentium, & præparat ad percipienda ventura, cum tranquillitate, &
constantia.]

Post pauca quemque à prima causa, vel in unius etsi, vel signatim mo-
uentur, hec invariabili modo procedere, cur illa insuperabilis sit, & omni con-
tra intentio vi præstantior, quæ autem se aliter habeant, corum quibus contra-
ris affectiones contigerint, facile esse conuersiōnem, quibus vero defuerint,
illas primas causas sequi: hoc vero fit in scientia hominum, non illarum ne-
cessitate, & potentia.

Idem in centiloquio canone si potest qui sciens est, multos stellarum esse etsi
adserere, quando naturam eorum nouerit, & se ipsum præparare.

Iulius item Firmicus libro primo Matheseos, capite 3. [Inuocemus(inquit) suppliciter Deos, & religiosè promissa numinibus vota reddamus, vt confirmari animi nostri diuinitatem, ex aliqua parte stellarum violentis decretorum potestatis resistamus; hoc debere nos facere vir diuinæ sapientiæ Socrates docuit. Nam cum quidam ei de moribus suis cupiditatib[us]que dixisset, quos ille simili ratione collegerat. Tum, inquit, vt dicas, agnosco, confitcor, & cur prudentissimus latentia corporis vitia facilis confessione detexit? Sed haec inquit omnia à me prudentia, ac virtutum auctoritate superata sunt, & quidquid vitij corpus ex prava concretione habuerat animi sibi bene conscientia, diuinitas temperauit.]

Rufus Albumazar iis qui Astrologiam inutilem esse obiciunt, responder, percommodam esse: [Nam qui conficius (inquit) est futurorum euentuum, poterit sibi præcauere mutando bonum, in quo futura est passio, poterit etiam aliquando totum à se malum repellere, & futuram infirmitatem, aut hostium inuerzionem deuitare.]

Agnouerunt denique Gentes vniuersitatem, populi, nationes, omnésque re[st]ates, quæ quotidiano visu & experimento vident, nos odisse, quod aliquādo amauimus; amare, quod maximè auersabamur, quod fugiebamus se qui, fugere quod sequebamur.

Huic constantissimæ veritati omnium populorum, omnium disciplinarum consensu firmata, quos Genethliaci inuexti, syderum ductus, & dominatus aduersari nemo non vider. Iactant illi quidem, salua libertate se diuinare futura: sed suas prædictiones, tam firmas ac ratas esse volunt, quām, quæ inevitabili necessitate eueniunt. Si quid in Astrologicis denunciationibus deprehendatur falsum, id in Astrologum, non in Astrologiam referendum esse contendunt. Hinc Ptolemaeus libro primo de iudiciis, capite primo: [Primum quidem intelligendum (inquit) multa errata eorum, qui parum accurat in re magna, & multiplicis considerationis versentur, derogare fidem scientiæ, & facere, vt fortuita videantur etiam, quæ veritatem complectuntur, quod non re- & tē fit: nam haec imbecillitas non est scientia, sed professorum.]

Nullam possunt Genethliaci sua disciplina conciliare fidem, nisi irretita, ac vinclata humana voluntate, & illi quidem nostrarum mentium libertatem in speciem acriter tuentur: re, & factis funditus euertunt, quantum enim suæ arti firmamenti ac certitudinis astruunt, tantum ex liberis voluntatibus detrahant necesse est: quæ si liberæ sunt, vt verè sunt, nō ex cœli præscripto, sed suo arbitratu viuere debent, nihil enim liberæ voluntati aduersatur, magis quām alieno imperio, & ducatu hūc, & illuc circumferri, aut certis prædictionibus magis repugnat, quām humana mentis inconstantia, & lubricus euentus.

Et quid agent prædictiones, post liberam voluntatem? voluer illa, ac reueluet pedes, quò nunquam putatum est, recta procurret, deflectet in sinistrum latutus, apparebit, in dextro latebit, in matandris desiliat repente in lucem, eludet omnes prætentiones, Astrologorūmque obseruationes.

Atque ne vllus reliquias fiat dubitandi locus, Astrologorum verbis solum retinere liberum arbitrium, re & factis negare, plerique omnes Astrologi veteres ex quibus initia vel incrementa sumpli hæc ars, impudenter docuerunt nullam esse humana voluntatis libertatem, sed homines veluti muta pecora agi stellarum vi. Id Arabes, quorum adhuc libri leguntur, tradidere: id Chat-

dati,

dixi, quos Marcus Tullius lib. 2. de diuinatione refellit: Id omnes Genethliaci, qui per Augustini, Basilij, Chrysostomi, Cyrilli, Theodoreti, Gregorij, tempora floruerunt, qui eo nomine potissimum ab his Patribus confutantur, quod humanae mentis libertatem euerterent, negabant illi quidem infringere voluntatis libertatem, sed sapientissimi viri recte intelligebant, non posse cum prædictionibus, & astrorum vi, quas astrarubant, liberum arbitrium consistere.

CAPVT SECUNDVM.

Humanas mentes syderum potestati non recte subiici.

HVMANÆ mentis liberam in utramque partem agendi potestatem sat is iam videmur commonistrasse omnium Gentium testificatione, nunc liberas voluntates à syderum dominatu vendicare aggredimur.

Ac primùm naturam omnibus, quibus inest, rationis, & ordinis causam esse, vt confessam iam rem, & manifestam pronuncia Arist. lib. 8. Phys. t. 15. li. 3. cœli, tex. 23. & 24. quin lib. 2. de cœlo, tex. 69. non alia reperit rationē, cur supremo orbiaстра multa, singula inferioribus infixa sint, nisi quia cùm natura æquaritatis, & ordinis auctor sit, vni conuersione stellas multiplices, vni verò stellæ multiplices cōuersiones attribuit, vt ordine quodam paria faceret omnia. Iam verò quid à recto ordine cogitari potest abhorrentius, quam incorporeas animarū naturas syderalibus, & corporatis necessitatibus subiiceret? [Natura (inquit Aristoteles lib. 3. de anima, text. 57.) superior, semper principalior est, & mouet.] Et Ptolemaeus libro primo de iudiciis, cap. 3. [Semper (inquit) minor causa maiori succumbit.] In omni sane causarum genere cernimus, regi, gubernariquę à perfectioribus imperfecta, ab imperfectis perfectiora, nulquam præstat clementis cœlum: propterea ex necessitate ait Aristot. lib. 1. Meteororum, cap. 2. continuus quodammodo hic mundus inferior est, supernis lationibus, vt omnis ipsius virtus inde gubernetur: vnde enim motus principium omnibus inest, illam causam putandum primam.

Dignitate nos superamus animantes cæteras, idcirco & si imperamus, illaque utimur, omniūque finis sumus: id quod docet Aristoteles lib. 2. Physic. text. 24.

Quid in artibus audiamus eundem libro primo Ethicorum, capite primo. [Quæcumque artes huiusmodi sunt, sub vnam aliquam facultatem, & potentiam reducuntur: quemadmodum sub equestrem frænorum effectrix, aliaque omnes, quæ equestria instrumenta efficiunt, atque hac, omnisque demum actio bellica, sub militarem, atque eodem modo sub aliis aliæ, atque in iis omnibus fines earum, quæ Architektonicæ habentur: magis quam reliqui omnes, aliarum, quæ subiacent expetendi sunt: nam illos quoque horum causa sectantur.] Quò pertinet & illud ex proemio Metaphysices: [Quare, & eos, qui in unaquaque re architecti sunt honorabiliores, & doctiores, ac eis, qui manibus operantur sapientiores putamus. quoniam causas earum, quæ sunt scienti: illi verò sicut & quedam inanimata faciunt quidem, sed nescientia faciunt ea, quæ faciunt: ut ignis comburit, sed inanimata natura quadam horum singula faciunt,

faciunt, manibus laborantes, propter consuetudinem, tanquam sapientiores sint, non prout actio sunt: sed prout rationem habent causasque cognoscunt.]

Quid in virtutibus: nonne idem lib.3. Ethicorum, cap.1. iustitiam, quam inter ceteras virtutes Hesperum & Luciferum facit, ita cum lege coniungit ut legitima omnia ex iustitia etiam affirmet esse, ideoque iustitiam virtutibus ceteris imperare vna cum lege?

[Lex (inquit) praecipit, & id quod fortis viri opus est, ut non deserere ordinem, non fugere, non abiicere arma. Et id quod est temperatus, ut non committere adulterium, non contumeliosus se gerere, & id quod est mansuetus, ut non verberare, non maledicere, simili modo quoque secundum alias virtutes, & virtus, alia iubet, alia prohibet.] Rursus lib.6. capite octavo: cum prudentiam diuisisset in familiarē legum latricem, & ciuilem, cuius altera pars consulat, altera iudicat eam, quæ ceteris antecedit, nempe legum latricem, facit etiam aliis praesidere, instar Architectonicæ. Quid in scientiis & habitibus in rerum contemplatione peritis, sapientia ut præstat, ita & præst reliquis, quam Aristoteles scribit libro primo Metaphysics, cap.2. principaliorem, quam ei subministrantem, potius sapientiam esse: non enim ut sapienti præcipiatur, sed ut ille præcipiat: nec vtile ab altero, sed vt ab eo minus sapienti suadeatur docet.

Eodem pertinet illud lib.6. Ethicorum, cap.7. vbi cum prudentiam virtutum Principem, & Aurigam fecisset, subdit ad finem capituli ultimi. [At vero prudentia, neque praesidet sapientia, neque melioris, quam ipsa partis est, quemadmodum neque sanitati medicina, neque enim ipsa virtus, sed ut fiat prouident, quo circa illius causa præcipit, non autem illi. Simile præterea illud est, si quis ciuilem propterea, quod de omnibus præcipit, quæ in ciuitate sunt, Diis præesse, ac dominari etiam diceret.] Exercitu mundum comparat lib.12. Metaphysics, text.52. [Quemadmodum (inquit) exercitus, etenim bene esse eius in ordine, & dux ipse est, ac magis ipse: non enim ipse propter ordinem, verum orto propter ipsum est: cuncta autem coordinata quodammodo sunt; verum non similiter, & natantia, & volatilia, & plantæ, nec ita se habent, ut sit illum alteri ad alterum, sed sunt ad quippiam, ad unum namque coordinata sunt omnia: verum quemadmodum in domo, liberis quidem minime licet quodcumque facere, sed ea omnia, aut plurima, quæ ordinata sunt, mancipiis vero & bestiis parum, quoad commune conferat, sed ut plurimum, quodcumque continet, tale namque principium cuiusque corum natura est.]

His planum fit, eum rerum naturis ordinem inditum esse, ut præstantiora dominentur, ignobiliora deseruant: propterea nihil peruersum, nihil præpostorum, nihil à natura consilio magis alienum, fingi aut cogitari potest, quam huius mentes cœlestibus orbibus subiicere; hoc est, incorporales substantias corporatis, imparibiles, & simplices partibilibus, & concretis, rationis, & sapientiae participes, ratione & sapientia parentibus, sentientes, mutis, ac surdis; motrices sui, & caliorum, iis quæ motoris indigent: virtutum, & beatæ vita capaces, expertibus virtutis, & beatitudinis famulari.

CAPUT TERTIUM.

Altera ratio ex fine.

L V D etiam libenter quæsuerim , cui nam bono sit , si nostris voluntatibus sydera moderentur : nam si nulli , frustra id esse oportet : Deus autem , & natura , quod frustra sit , faciunt nihil , auctore Aristotele libro primo cœli , tex. 32. lib. 2. text. 59. cui inquam id bono est ? An syderibus ? Egregiam verò laudem syderibus affigunt , si in ea reiciunt causam tot vitiorum , quæ inter homines grassantur . Neque sanè aliunde morum innumeras prauitates , & corruptelas , quam à rectissimis ordinatisimisque cœli conuerzionibus proficiunt decuit : scilicet à sempiternis , & à Deo constitutis orbibus manare debuerunt peruersæ , & immanes multorum naturæ , Neronis , Claudij , Heliogabali , & ceterorum eiusdem ordinis . An bono est humanis mentibus ? At per huiusmodi astrorum dominatum omni solertia , sapientia , virtutis laude spoliantur ; nullus erit in pretio labor , cessabit in edomandis animi perturbationibus studium , languescet omnis ad virtutem conatus ; quin etiam , si qui modò rectam rationem colunt , abiiciunt eam curam , nec aduersus syderum vim , niti audebunt , fracti multis difficultatibus , quas obiicit virtus ; abiecerint mortales omne recti , honestique studiū ; & orbis terrarum , qui ex fabuloso illo chaos emergerat , in verum iam chaos , id est , in summam rerum omnium perturbationem prouoluetur .

An deinde id rerum vniuersitati conducibile est , vt quid in ea præclarum & illustre fuerit , si tot mundi partium apparatus omnis , ac splendor eò solum spectet , vt omnia astris obtemperent ? Certè cum duo quædam bona in deliberationem , atque optionem veniunt , amplectitur , & perficit natura id quod melius est ; quod videt & Aristoteles libro primo de Generatione animalium , capite quarto . Si mundum igitur omnem in unum aliquid referri oportuit , optimum id ac præstantissimum fuisse necesse est . Vtrum autem præstantius quid sit , humana mens , intelligendi sapiendique potens , an cœlum nullo sensu , solertiaque prædictum , qui non videt , videre quid possit , haud video . Aristoteles qualis auctor lib. 12. Metaphysices , tex. 51. de primo entium loquens . [Si non intelligit (inquit) non erit optima substantia ; si quidem eò quod intelligit , ei honorabilitas inest .] & lib. 1. de Anima , text. 82. [Dubitabit autem utique aliquis , & quic' est , unum faciens ipsa : materias enim similia sunt clementia , principalissimum enim est illud , quod continet quodcumque est : anima autem aliquid esse melius , & præstantius impossibile est : impossibilius autem adhuc intellectu : rationabilissimum enim esse hunc , antiquissimum , & dominum secundum naturam .] Non erit igitur nostra mens , propter cœlum , sed cœlum in nostrum usum , & commodum : semper enim habet rationem optimi , id cuius gratia aliud est , ait Arist. lib. 2. Physic. tex. 23. lib. 5. Metaph. tex. 3. Intellectu autem nihil melius , aut præstans ; vt id est testatur lib. 1. de Anima , t. 82. & lib. 12. Metaph. t. 59.

Nonne ad Sapientiam nos , pietatemque nati sumus ? At Sapientiam auctore Aristotele , libro 10. Ethicorum , capite 7. & 8. famulantur omnia , tanquam alteri Deo . Propter quod idem Aristoteles libro primo Metaphys. cap. 2. iure indignatur Simonidi , quod Sapientiam non humana , sed diuinam possessionem

ita fecerat, ut ab ea deterretur homines. [Si quid (inquit) Poëta dicunt secundum Proverbium, multa mentiuntur, nec aliam quam huiusmodi decet honorabiliorem putare: quæ enim diuinissima, eadem etiam honorabilissima est:] & lib. 12. text. 39. [Illiud magis (inquit) quam illud est diuinum, quod intellectum videtur habere, & speculatio optimum, & maximè deletabile est. Si igitur ita bene se habet Deus semper, ut nos aliquando, admirabile est, quod si magis adhuc, admirabilius est.]

Item lib. 1 o. Ethicorum, cap. 7. de sapientis felicitate disputans, [Talis (inquit) vita præstantior esset, quam homini conueniat, non enim quatenus homo est, ita vivit, sed quatenus diuinum quid, in ipso inest: quod autem id præstat composito, tantum quoque eius operatio ab operatione distat, quæ ex virtute alia existit. Si igitur intellectus diuinum quid est, si ad hominem respi- cianus, sic quæ ex intellectu traducitur, si humanæ vitae comparetur, diuina etiam ipsa est: neque verò oportet quemadmodum nonnulli monent, vnum- quenque cum sit homo, humana, & cum sit mortalis, cogitare mortalia; sed quatenus licet immortalem se reddere, omniaque efficere, ut ex præstantissimo omnium, quæ in ipso est, vitam traducat; Nam licet id mole sit parum: vi tamen & pretio omnia: longo interhallo antecellit.] cap. 8. [Dei (inquit) opera- tio cum beatitudine excellat, contemplativa erit, & ex humanis ea erit felici- sissima, quæ huic maximè est cognata: argumento illud est, quod cætera ani- malia, quæ tali operatione penitus carcent, experitia felicitatis quoque sunt. His enim beata sola vita est, hominibus autem ceteris, quatenus similitudo quædam eiusmodi operationis, in ipsis inest.] Et infra: [At qui ex intellectu operatur, huncque extollit, atque optimè afficit, is esse Deo charissimus vide- tur: nam si aliquam humanarum rerum curam Dij habent, sicut videtur, con- sentaneum est ipsorum illa, quæ optima est; atque ipsis maximè cognata, dele- ctari, qui est intellectus, cōsque qui eam maximè amant, & honorant, remu- nerari: vt pote, qui eorum, quæ ipsis sunt amica, curam habeant, recteque & honestè agant; hæc autem omnia sapienti maximè inesse obscurum non est; igitur est Deo charissimus.] I nunc, & homines sapientia compotes celo- scens carenti subde tota reclamante natura.

C A P V T Q V A R T V M.

Tertia ratio ex dominatu mentis in corpus.

ACCEDIT his, quæ superiori capite disputata sunt, quod etiam si de- ceret maximè fieri: tamen non posset, ut humana mens syderum ductu- ac vi agatur, in ea, quæ appetit, aut molitur, non enim sydera mentem afficiunt, per se, sed per corporis immutationes, ut tradit Ptolemæus libro primo de iudiciis, capite primo, & secundo: Metienda igitur, atque existimanda est syderum potestas, ex statu corporis nostri: tantum itaque illa valere pos- sunt ad incitandam mentem, quantum impressione corporali, cuius nostrum corpus sit capax, humana mens præcelli potest, aut perfici.

Experimur autem, ita se corpus ad animalium habere, ut primò quædam ani- mus, aut facere non possit, aut non nisi mutile & præpostere flaccidente cor- pore:

pore : deinde, vt animus impulsus quosdam imprudens, ac nolens patiatur ex insolentia corporis & sensus, subditur enim illi politico, non positivo vel despoticō iure; Aristot.lib.1. Politicorum, cap.3.

Nunquam porro ea est horum impulsuum vis, vt ei nostra mens, sit modū sui compos, nequeat obſistere. Huic rei fidem faciunt tum vſus prop̄ quotidianus, tum naturālis, ac subitus angor conscientiæ in animo ſe ipſum incufante, quod cefcerit cupiditati, quod libidini non refiterit, clarissimum ſanè naturæ testimonium, quod potuifſet non cedere, tum voluntatis natura, quæ id ſolū appetit, quod ei bonum videatur, & quia minus bonum, ſi cum maiori confeatur. Ratione mali fuſcipi potest quoduis bonum: potest habere ſtudio melioris ſi velit: & quoniam quodcumque bonum ſit, ad quod corporal is appetitus impellat, corporale eſſe necesse eſt: quo longè p̄ſtantius eſt incorporale, conſequens ſit quodcumque bonum motus corporalis menti obtendat respui ab ea poſſe, boni p̄ſtantioris amore, quod obiicit, rectaque ratio neque villaſyderum vi, inhiberi potest, ne abiciat, ſi quidem ſtellæ nullap exercent, non niſi in corpus, bonum autem rationis, & honestum in ſola ratio ne reſideret, & aſtra ſanè, vel organum phantasiæ ita deprauarunt, vt ad liberum vſum rationis ineptum planè ſit: & tunc non vitio, ſed morbo tribuendum eſt quidquid homo efficiat: vel non tanta eſt organi perturbatio, quin menſtru o manere fungatur: & tunc niſi animus aliò ſponte cogitationem intendat: fieri non potest, quin animaduertat, quale ſit id ad quod incitatū à ſenſu: quanto ſint illo meliora, que recta ratio obiicit, cum enim apto utatur organo, nec ſit impedita: rēlique ex iis ſit quæ cadunt in humanam mentem; cui circuſiat media luce, nihil omnino eſt cauſa, offundere ſæpe tenebras ſolet ſenſus, per quas animus nequit rationes omnes diſpicere, ſed per ſuam ignauiam paſſus eſt libi cas offundi: quas diſcurtere poterat, & ſponte, ac libens in cas ſe coniecit anguſtias: vt quid agat clatè non videat, ideoque eius impotentia etimè in ipſum iure recidit: quod eam caliginem, cum adhuc ſui iuriſ eſſet, & diſcurtere poſlet, noluit. Id quod Aristoteles lib.3. Ethicorum, cap.5. declarat hiſ verbis. Quod ſi quis dixerit, omnes id appetunt quod bonum eſſe ipſis videtur, viſionis autem dominium habet nemo: ſed talis vniuique finis apparet, qualis quisque eſt: verum ſi vnuſquisque habituum ſibi quodammodo in cauſa eſt, viſionis quoque quodammodo erit: ſic iudicij caligantij errores in noſtra poſuit poſteſte Aristoteles.

Quod ſit ex prauo habitu, contingere etiam potest ex affectus vehementia: ratio tamen initio perturbationis, ſaltē & agnoscere, & reprimere potuifſet graffantem libidinem: declarat id Aristoteles exemplo incontinentis libro ſeptimo Ethicorum, cap.3. Noſtrāque culpa fieri quidquid ex huiusmodi errore fit, doceſt idem libro tertio de anima, text.46. Amplius & praciipiente intellectu, & dicente ratiocinatione, fugere aliquid, aut proſequi: non mouetur, ſed ſecundūm concupiſcentiam agit, vt incontinentis: & omnino videmus quod qui medendiartem habet, non medetur tanquam aliud quidpiam principatum obtineatagendi per ſcientiam, ſed non ſcientia. At verò, neque appetitus huīusmodi dominus eſt: continentis enim, appetentes, & concupiſcentes, non operantur ea, quorum appetitum habent, ſed ſequuntur intellectum. Conſtat itaque priuquam libidine mens absorbatur, penes eam eſſe iudicium quodammodo illecebratum, & altioris boni cuiusdam appetitum, quod ſenſu op-

ponere potest, ac debet: quod nisi faciat ipsam sibi causam esse ruinarum.

Si ergo in eo posita est omnis stellarum facultas, ut corpus titillent, ac moveant, nullam autem commotionem possunt inferre menti, qua præstare se potest superiore omnibus corporis commotionibus, in quibus incitandis, valent stellæ, si tamē valent quidquam: vnde Astrologus noster vaticinari possit, suspensa adhuc mente, ac paribus in utranchque partem momentis librata, nihil habet ex astris. Sapientes certè viri, S.Thom.i.p. quæst.14. art.13. Scotus in qadlibeto 39. quæst.1. Durandus, & alij, ne Deum quidem ex causa libera, & ad utrumque æquè parata agnoscere posse contendunt: quid futurū, vel non futurum sit, & probabilis omnis predicatio, qua non temere, non fortuitò feratur, ut plurimum saltem sortiatur effectum oportet, at agentibus stellis integrum est voluntati sequi, vel respicere earum ductum: euentusque est ad utrumlibet, ac liber, ac denunciamus adhuc amicitias, connubia, peregrinationes, magisterium, mercaturam, opificium, militiam, religionem, aliisque innumera, qua scribit Ptolemæus libro quarto de iudiciis, capite 3.

Non pigebit me iterum inquietam mentis nostræ potestatem confirmare, aduersus corporis impulsu in quod cœlum agit, quod agit. In confessio namque est iure animum corpori, appetitu rationem præesse, cui rei non solùm fidem facit Aristoteles, & in Ethicis passim, & libro primo Politicorum, cap.3. lib.1. de Anima, textu 82. lib.3. textu 46. sed & naturalis ratio: nam [quod mente potest prospicere, natura imperat] ait Aristoteles libro 1. Politicorum, capite primo, quod autem non potest hoc facere, paret natura, & seruit: & cap. tertio. [Imperare (inquit) & patere non solùm necessiorum sunt, sed etiam utilium: ac statim ex generatione quædam distincta sunt, alia quidem ad imperandum, alia verò ad parentum, & species multæ, & imperantium, & parentium sunt, & semper melius imperium meliorum parentium est, cœu hominis, quam bestiæ; nam, quod à melioribus proficiscitur, melius est opus.] Et post pauca: [Animus quidem in corpus dominicum habet imperium, mens verò in appetitu ciuile, ac regium.] In quibus clarum est, secundum naturam, & utilitatem imperari ab animo corpori, & ab ea parte, qua habet rationem ei parti, qua subiaceat perturbationi; æqualitatem verò ac vicissitudinem omnibus nocere. Quin etiam ex eadem causa deducit ibidem Aristoteles, quosdam natura seruos esse, quod imbecilla mentis sunt, quosdam dominos, quod ratione præcellant, & illorum inter se subesse prudentioribus. Neque vñlus obiiciat, sèpe appetitū imperare rationi, quia ut idem docet Aristoteles, oportet considerare naturam, non in corruptis, sed in integris; Quocirca cum hominem, qui & animo, & corpore optimè dispositus sit, inspicendum, in quo certè id manifestum est: nam prauorum quidem, aut prauè dispositorum sèpe inuenietur corpus imperare animo, sed ex eo, quod peruersè, & præter naturam se habeat.

Ex quibus perspicuum est, mentiu esse corporibus imperare, animorūque in corpora naturale ius esse; neque hoc quale quale ius esse, sed tale, quod illa, & exerceat passiva, & pro arbitratu utatur, qualis enim ordo nature esset, dominiari mentem debere, sed non posse sensum sibi subiicare, etiam si maximè conetur? Nónne illud in naturam caderet, quod est apud Aristotelem libro primo cœli, textu 72. [Frustra calceamentum dicimus, cuius non est calceatio.] Quadraret, & illud, quod idem Philoponus libro 2. cœli, textu 50. probat, si vis motrix inesset astris, & organa motus defutura non fuisset. [Irrationabile est

est (inquit) nullum organum ipsis præbuisse naturam ad motum, nihil enim, ut contingit, facit naturam, neque curam quidem animalium habuisse, qua autem tam pretiosa sunt, despoxicis: sed videtur tanquam ex industria abstulisse omnia, per quæ contingebat progredi per se ipsa, & quam plurimum se mouisse ab iis, quæ organa ad motum habent.] Quadraret, & illud, quo plantis sensum, & motum deesse, idem libro 3. de anima, tex. 44. & 45. ostendit, quia carent instrumentis sensus, & motus: natura autem, sicut nihil facit frustra, ita nec deficit in necessariis.

Atque hinc liquet, si naturale est imperium mentis in corpus, & sensum, que rationem semper spectat, coercetque corporales commotiones: nihil Mathematicos habere certi ac constituti, immò nec verisimilis, aut probabilis ex stellis & astrolabiis, quæ si quam naectæ sunt vim, eam omnes in solum corpus exercent, cui mens præsidet, ac moderatur pro consilio, & arbitratu suo.

CAPUT QVINTVM.

Postrema ratio ex Dei prouidentia.

 CEDAT postremò diuinæ mentis prouidentia, quam quia mundi totiusque ordinis causam dixerat Anaxagoras, sobrium illum appellat Aristoteles, primo Met. summ. 2.c.2. comparatum ad antiquiores vanæ dicentes.

Prædicat mirifice Dei admirabilem sapientiam in dispositione vniuersi, id ē Auctoꝝ lib. 12. tex. 52. [Quemadmodum exercitus bene esse in ordine, & dum ipse est, ac magis ipse: non enim ipse propter ordinem, verū ordo propter ipsum est: cuncta autem ab eo ordinata quodammodo sunt. Verum non similia, & natantia, & volatilia, & plantæ, nec ita se habent, ut sit unum alteri ad alterum, sed sunt ad quidpiam, ad unum namque ordinata sunt omnia. Verum, quemadmodum in domo liberis quidem minime licet quocumque faceret, sed ea omnia, aut plurima, quæ ordinata sunt: mancipiis vero & bestiis parum quoad commune conferat, sed, ut plurimum quocumque contingit: tale namque principium cuiusquam carum natura est.] & tex. 51. cùm accuratè, ac subtiliter peruestigasset rationem, ac principium totius ordinis quo mundus omnis continetur, subiicit ad finem libri: [Entia nolunt male gubernari; non est bonum pluralitas principatum, unus ergo Princeps, atque huius quidem sapientissimi Principis gubernationem, ei enim quod optimum est conuenit sapientis nomen, ut idem auctor est libro primo Metaphysices capite 2. & l. 6. Ethicorum cap. 7. Si quam optimam, & numeris omnibus absolutam esse oportet, quis putet ab illo vitam hominum in syderum potestate collocatam? unus est omnium finis ultimus; cuius unusquisque capax, & appetens est, ut probat Aristoteles libro primo Ethicorum capite 1. & 2. & illum quidem actionibus nostris omnibus præpositum esse oportuit, ut idem docet, eodem libro, capite nono; in has porro actiones, quibus ad felicitatem peruenitur, si ullū ius astra haberent, multa incommoda pateremur. Primò rem optimam Deus & diuinissimam stellis sensu carentibus commisisset. An non melius est hominem spō-

te sua felicem, infelicemque fieri quām exco stellarum impulsū?

Præterea, multi quibus nascentibus parum benigna stellæ affulserunt, quanto bono innocentes, & inuiti fraudarentur? Denique quid ab ordinis ratione magis aberat, aut à Dei prouidentia magis est alienum, quām stellas facere auctores bonarum malarumque actionum, quæ nec malæ malos, nec bona bonos internoscunt?

Mitto iam, quod ad Astronomicæ vanitatis cumulum nō parum facit, morbos, pestilentias, bonorum iacturam, monstruosos partus filiorum, interitus parentum, mortem, exilia, carceres, inopinatos obitus, non raro Dei optimi maxi ira solitos immitti: id quod non modò diuinis literis traditum est, sed & Gentilium historiis. Nā propterea Capitolinus in Maximo & Balbino, Linius libro 4. & 7. ab Urbe condita, Valerius Maximus libro 2. titulo de institutis antiquorum, perhibent institutas fuisse expiationes, & sacrificia, quibus placato Nūmine auertantur morbi, qnod Poetæ quoque scribunt, Homerus Iliadum lib. primo, Hesiodus de opere & diebus, denique Virgilius noster Aeneidos libro duodecimo, si quando lethum horrificum, morboque Regum Rex molitur. Num ergo expectare debet Deus Astrologorum horoscopos, quando hac molitur? An præter ordinem agitare cœlum? an nullam oportuit esse stellarum vim, enī singulis diebus Deus vel cogeretur, si quæ esset suam gubernationē attemperare, nec pro suo arbitratu, sed pro syderum influxu, & exigentia: rebus humanis consulere, aut cum singulis ludificare, in Astrorum contemptum, & ludibrium Astrologorum?

C A P V T S E X T V M.

Astrologos ignorare stellas quæ conceptui præsunt.

Satis ex libero arbitrio, ex Dei prouidentia & gubernatione videmur labefactasse Astrologorum prædictiones; nunc ex ipsius Astrologiæ principiis, quæ omnes Genethliaci recipiunt, huius artis vanitatem efficeri placet. Nam Ptolemæus libro 3. capite secundo duo sancit pronunciata, quibus uti qui velit, tabellis agit signatis in Astrologos. vnum quidem, omne corporis temperamentum, ac constitutionem, omnemque qualitatem, quæ pueru accedit ex cœli configuratione pendere, ex hora conceptus, neque mutare à natalitiis, vel aliis quibuscumque stellis, sed potius quidquid ab his ad infantem descendit, trahi in rationem, iam constitutam, per priores opifices stellas, quæ corpus eformantur. Alterum pronunciatum Ptolemaei est tempus, quo concepitur foetus, ignorari ferè in coniugibus, præsertim, quorum frequēs coniunctio nullum relinquit argumentum, in quam potissimum horam conceptus inciderit. Quare Hippocrates libro de natura pueri, & Aristoteles 4. de generatione animalium, capite septimo, libro 7. de historia animalium, cap. 4. monent non raro falli mulieres, opinantes se concepisse, cùm non conceperint, falli verò mense uno interdum, eoque amplius: itaque libro 3. Apotelesmatum, Ptolemæus principium seminale inquit, maxima ex parte ignorari, & non posse,

sc, nisi aut casu, aut obseruatione deprehendi; casu, inquit Grecus interpres, quando contingit mulierem sentire conceptionem; obseruatione, quando consulto vir abstinet à coitu, ut notare possit conceptus tempus. Itaque Ptolemaeus loco citato, cum inquit, hora conceptus ignorabitur, sicut multoties e uenire compertum est, initium, quod est in infantis exitu necessariò conuenit obseruare.

Ex his pronunciatis colligi potest, huiusmodi syllogismus. Tota corporis & animi constitutio, quæ pendere potest ex syderum vi, ingeneratur pueru, sub eius conceptu: nec variatur postea à puererij stellis, sed harum facultas, ac vis ab eo quod per se valeret: transfertur ad prosequendam constitutionem, quam genitalia astra inchoarunt: Sed tempus concepus, & cœli configuratio, sub qua factus formatus fuit, ignoratur: Ergo Astrologos ignorare necesse est, quali syderum afflatu imbutus sit puer, & quidquid in eius corpus, aut animum defluxit, ex stellis.

Hic syllogismus ita angustè contortus, mirum quātum dinexat Astrologos, qui propterea labentem Genethiacam suam pluribus adminiculis fulcire intuntur. Aliunt enim, ortus & conceptus stellas ubi conuenire, & ita correspondere, ut ex illis haec, & ex his illæ colligi possint, natales autem stellas obseruare posse, haud magno negotio, genitales quoque propterea haud difficile esse, inuestigare. Ceterum vim huius syllogismi, nisi mens egregie fallit, nondū clapsi sunt; siquidem Ptolemaeus ait, natales stellas transferri à sua naturali vi, & impulsu, trahiisque aliò longè à genitalibus, ad prosequendum id, quod genitalibus astris inchoatum fuit: At quænam fuerint genitales stellæ, scire nullus potest: Nullus igitur intelliget, quid natales stellæ translatæ, quidve facturæ sint: præter naturam enim suam agent quidquid agent; sed quid illud tandem sit, ignorari necesse est.

Quod denique aiunt locum Lunæ in nativitate eundem esse, qui in conceptione fuit, disertissime refellit Picus Mirandulanus, libro nono, cap. 3. 4. 5. multa enim esse, quæ partuum tarditatem, aut festinationem faciunt, nemo ignorat: morbi, diarrhoeæ, ac tenui, calculi dolores, febres, corporis gracilitas, infantis habitus, situs, robur, moles, errata denique omnia, quæ in sex rebus nō naturalibus admitti possunt, & solent. Quare ridiculi sunt, quicumque, aut ex nouilunio, aut plenilunio, quod natalem horam proximè antecessit, & ex planeta, qui eo tempore plus virium obtinet, inquirunt natalis horam, non solum quia hanc sycophantiam Mathematicis rationibus reicerunt, Abraham Iudæus, Alchibitius, Henricus Butensis, aliquique Astrologia Magistri: sed etiam quia, cum multa præter astra, accelerare, aut remorari possint partum, vt diximus: frustra ab astris petitur natalis hora, quæ à proximis, & coniunctis causis continetur, & nihil stellis debet; procedat horum ratio, aut com-

mentum, quando partus obstetricantibus stellis, prodit in

lucem, & quando aliis agentibus causis funditur,

infantia est à celo repetere nativi-

tatis tempus.

* *

C A P V T S E P T I M V M.

Astrologos ignorare veram natalis horam.

NTER conceptus , & natuitatis horam, perbellè ludunt cœli curatores , & nunc ex natali hora, tempus conceptus , nunc ex hora conceptus , natale tempus , pudenda circulatione, colligunt : ponunt enim , tanquam exploratissimum, Ptolemæi præsertim testificatione , in centiloquio, numero 51. locum, quem Luna tenet, quando infans prodit in lucem, esse horoscopum conceptus ; contrà verò locum in quo Luna fuit tempore conceptus, esse horoscopum natalis. Quare si interroges, qua ratione natalem horam cognoscant? respondent parentum & obstetricum relatione: incertam totam hanc rem aio , quæ est totius genitrix fundamentum , & magnis erroribus expositam, propterea quod horologia semper fallant aliquid, nec ea, quæ inter horarum terminos innumera cadunt, momenta , indicent , & nostra vulgata horologia, quibus Italia vtitur, ab occasu Solis ducant initium, incertum admodum , & anceps ; ubi præsertim horizon non est liber , & quando nubilo cœlo obseruare accuratè non licet , occasum Solis , & quoties post Solis abscessum , horologium non ex æquo diuidit temporis interualla, & quando his omnibus , accuratè notatis obstetrics obseruare non possunt illud transuolantis temporis leuissimum momentum , quo primum infans trahit spiritum, & quando primum ab astris asflatur. Sed non est necesse causam virginis rationibus , ubi reus fatetur, Astrologi ipsi fatentur, incertâ hanc horam, ideoque eam vocant horam existimatam, sive suspectam, eisque nihil fidendum palam docent: sed methodum se adiunquisse inētant, qua sine errore ortus hora reperiatur. Mentiuntur in caput suum. Nulla iniri potest ratio , qua ostendatur quo momento temporis ortus sit ille, qui quolibet oriri potuit , quolibet autem tempore nasci posse homines, & verè nasci desipiat, qui vocet in dubium , rem per se perspicuum sapientibus, vulgi docebimus exemplum. Dicatur à paréribus Cardanus natus prima hora noctis, hæc hora existimata vocatur ab Astrologis, non vera, quare, aut seriùs aut citius, ille in lucem venit, si dicas, citius, sciscitabor, an posset quisque seriùs nasci, si potest: quare negas Cardanum seriùs ortam , si non potuit aliquis nasci post primam horam noctis ? fatendum erit, non quolibet tempore nasci posse mortales : si seriùs, quæram cur non respondeas citius: & reponam eamdem quæstionem quæ priùs fuit. Iterum si qua methodo inuestigare potes horam , quam parentes Cardani natali adsignarunt, non esse veram , vel ea hora potuit Cardanus , aut alias quispiam nasci , aut non ; si potuit : qua methodo deprehendes illam existimatam esse horam , non veram , si non potuit , nec quolibet tempore licet coire contingibus , nec quacumque hora possent homines nasci , nec Genethliaici docerent , ex qualibet cœli constitutione dicere mortalium fata: si confugiant ad horam conceptus , & ex ea deduci posse contendant , veram partus horam , memiperint eisdem incommodis subesse horam etiam

etiam conceptus: si quidem conceptus etiam hora alia est existimata, alia vera, qua methodo internoscet, inter veram & existimatam, redibis ad natale tempus, ex sartagine in prunas, ex prunis ad sartaginem.

CAPVT OCTAVVM.

Ea, que à pluribus transiguntur, non posse ex vnius horoscopo coniici.

NON possunt Astrologi perspectas habere conceptus stellas, quæ subite, que momentaneæ sunt: sed faciamus eas notas esse, & probè notas: adhuc aio nullam eos posse ex huiusmodi Astris coniecturam facere: idque ex earum principiis ineuitabili ratiocinio concludo.

Ex iis enim, quæ nobis in luce editis accidunt, nihil ferè est, quod ab uno, & in uno tantum homine confici possit: quodque ad plures non pertineat prospera, & aduersa valetudo, coniugium, filij, amicitia, negotia, mercimonium, magisterium, dignitas, omnia, quæ Astrologi præfagiunt; vel præfagire profertur; plures sine dubio attingunt.

Ea, quæ à pluribus hominibus peraguntur, à genitalibus singulorum astris pendere, in confessò est Astrologis, quo igitur modo ex vnius horoscopo deducere queunt, quæ quisque in omni vita facturus, vel non facturus sit?

Syderum, oro, quorum quædam vnius, quædam alterius genitum fecerunt, quales sunt vires? An tales, quæ non oppugnent se, nec iuuent? at quomodo ad unum, & eundem effectum conuenient, constituendum? peribunt, quæ de contrariis stellis, angulis, quadratis, hexagonis, tetragonis, docent Genethlia- ci. Ptolemæus libro primo, docet quidem aliqua esse astra, inconiuncta, sed pauca: reliqua omnia coniuncta, & pertinentia esse tradit. An contraria mutuoque pugnant vincent sine dubio fortiores? sed, quæ sint fortiores, Astrologus ignorat: nisi omnium, qui ad unum aliquod negotium conueniunt genitales, & natales stellas inspexerit. An cognata & amica? Primum acrius in unum aliquod conspirabunt inscio Astrologo: deinde id non placet Astrologis, & Ptolemæo præsertim, libro primo, capite de diurnis, & nocturnis stellis. [Si stellis (inquit) bonæ constitutionis similia applicata fuerint, augentur vires bonitatis illarum: sed exitialibus admista dissimilia coercent vehementiam malitiae illarum; qua de re frigidam Saturni stellam attribuere calori diurno, ac Martis siccum humiditati nocturnæ: hoc enim modo vtroque ad temperatam conditionem accedit, postquam à contraria constitutione corupta, moderationem adepta fuerit.]

Rursus capite sequenti: [Neque ignorandum vires, tum Lunæ, tum trium stellarum, Saturni, Iouis, & Martis, intendi, aut remitti, defigurationibus erga Solem: Luna enim ab Oriente usque ad primum incrementum, cum quasi dimidiata appareat, efficiens est, humiditatis maximæ. Inde vero usque ad plenilunium caloris: hinc aliam, atque iterum, ad dimidiationem siccitatis, atque etiam hinc, ad interlunium usque frigiditatis, & stellæ: quas diximus, mutua-

torie usque ad proximam stationem, humoris plurimum habent; à prima vero statione, usque dum orientur de nocte, magis calefaciunt. Hinc etiam usque ad secundam stationem magis desiccant: à qua quidem, donec occultentur, magis frigesciunt. Atque has singulas vires in uniuersum quidem in confuso, cælum nobis exercet, quibus præalentibus varietates, constitutionum plurimæ existunt, ex commissione diuersatum stellarum, coercente semper contraria natura, uniuscuiusque effectuum vehementium.]

Item capite de genere euentuum: [Sed multis (inquit) sibi dominationem vindicantibus, propter æqualitatem respectus, ad utrumque locum, præponatur reliquis, vel cardinalior, vel potentior, vel qui magis conditionis, lectioq[ue] fuerit.]

Denique nihil est apud Genethliacos magis certum, & exploratum, quam stellas inter se pugnare: se præpedire, ac inhibere, hinc rerum omnium varietatem, hinc huius artis difficultatem, hinc pugnantes, & contrarios effectus illi ducunt.

Ex quibus necessariò fit, quidquid inter plures homines transfigitur, prædicti non possunt, ab Astrologis futurum, ne sit omnino, aut non futurum; quantum, aut quale, aut ubi, aut quando futurum sit, nisi perspectis, & inter se diligenter collatis, earum omnium stellis, quæ ad huiusmodi negotium conuenire debent. At non potest Astrologus ire per omnium ciuium horoscopos; quid ciuium, dixi? Omnium potius mortalium, qui tempore eodem vivunt: quibuscum uniuersique negotium aliquod esse potest: nullus enim hominum tanta est locorum intercapdine sciunctus, qui non possit ad alium accedere, cum eo agere, contrahere, loqui, pati, efficere. Quid hinc sequitur aliud, nisi inepti omnes Astrologos, qui aliis amplos pollicentur honores; à multorum stellis pendentes, aliis fortunatos amicos, aliis fratres, aut sorores, aliis denunciant imperfectiones, & necesse. Perinde ac si ex unius stellis res penderet, quam denunciant, despere omnes, qui huiusmodi Zingaris habent fidem.

Atque hinc patet Astrologorum error, vel potius fraus maxima: qui si consuluntur de re quapiam, inter Socratem videlicet & Platonem transfigenda, dum Platonis potius interroganti respondent, ex Platonis Genethliaco rem totam metiuntur; perinde ac si Socratis astra nihil agerent. Postea vero si contingat eadem de re interrogari à Socrate, in Socratis dumtaxat horoscopum, mentem, & cogitationem omnem defigunt, perinde ac si Platonis sydera nihil in Platonem virium haberent, &c, quod magis mirari soleo, quoquo modo consulunt horoscopos, siue ex Socratis, siue ex Platonis Genethliaco dent responsa, prædictionem sortiri volunt eamdem veritatem.

Respondere nonnulli solent, Platonis horoscopo affici etiam Socratem, & in communione, & societatem trahi sua efficientia, rem omnino absurdam, & Astrologicis principiis repugnantem: nam aliae stellæ, ut Astrologi tradunt, aliis officiunt, alia profunt aliis, aliae officiunt partim, & partim profundunt. Id Ptolemaeus locis paulò superius positis docet, id scribit Cardanus libro de Iudiciis, cap. 6. id tradunt, quotquot Astrologiam via, & ratione tradiderunt. Sed, si Platonis genitale sydus ad Socratem etiam pertinet, & rursus Socratis Genethliacum pertinet ad Platonem: vincit autem fortius quod fuit: si pugnant, si conueniunt, efficaciùs agunt. Vnde tandem Astrologus intellegit, utrius sydus fortius sit, nisi utriusque horoscopum inspicerit: Non potest autem

autem inspicere, ut planum fiet, capite sequenti, cum sepe accidat, ut viius horoscopus dum spectatur, nondum natum, aut conceptum esse illum, cum quo negotium transligendum est. An censent illius, de quo consuluntur, sydus ad eum efficax esse, semper ut nihil referat perspicere, quale sit alterius sydus. Quid vanius cogitari potest, in tam varia praesertim, & multiplici syderum, & configurationum conuersione? Quid magis Astrologia praeceptis repugnans? quæ nunc haec, paulo post illa altra dominari tradit, & imperij iura exercere?

CAPVT NON V M.

Nec plures horoscopos satis esse ad prædicendum.

DVORVM, quos ad opus aliquod oportet conuenire, aliqui sunt naturaliter definiti, ac certi, vt iij, quorum vnum patrem, aliud filium fecit generatio naturalis; aliqui verò indefiniti, & quodammodo arbitrii, quos voluntas potius, quam natura copulat: ut si duo socij sint in negotio, in pugna, in studio literario, in itinere, & huiusmodi aliis. Et quidem indefiniti cum sunt, antequam ad opus conueniant, genitales eorum stellæ nequeunt obseruari: ignoto enim eo, cum quo Platonis res futura sit, qui posunt sciri eius natalitia astra? An naturalem spectabunt sympathiam? ex hac enim propensio magna est viuis ad alterum: at quorum sympathiam obseruant? omnium hominum? opus est supra vires humanas. An ciuium solùm? Oportet igitur perspectas habere omnium, non modò qui sunt, sed etiam qui futuri aliquando sunt, naturas; & nosse, cui magis, cui minus, cui ferè nihil natura Platonis consentiat. Id verò unde cognoscunt? ex stellis? quis omnium ciuium, qui sunt, qui fuerunt, qui futuri sunt, horoscopos peruestigare potest? ex aliis causis? nihilo facilius, immò longè difficultius quis potest obseruare omnium ciuium mores, consuetudines, appetitiones, proclivitates, propensiones, studia, cibos, somnia, potus, labores, vires, excrementa, & alia sexcenta, quæ loquacem percensendo defatigarent Homerum.

Atque hinc patescunt inepcia Mathematicorum, prædacentium aliis amplas hæreditates ex alieno testamento: aliis honores, & dignitates ex aliorum electione: aliis victorias ex militum concertatione, & virtute: aliis amicitias principum vitorum: aliis felicem nauim appulsum: aliis institutores, educatoresque egregios: aliis denunciant odia, inimicitias, æmulationes, insidias, contentiones, lites, probra, vulnera, neces filiorum, fratrurn, consanguineorum, & alia huiusmodi, quæ non magis ab ipsis, de quibus agitur, quam ex aliis, quibuscum res est futura, pendent: & ab aliorum magis interdum. Hinc tam multos tam crebrè in spes erigunt vanissimas, & quidem pretio empras non exiguo, coruum nimirum deducunt hiantem, murem pro leone, ut ait Synesius, ostendunt. Sed thesaurus, ut est in proverbio, carbones erant. Quid enim poterant ex stellis conjectare, quas ignorabant? Vel singulis suas præsidere volunt stellas: & fatendum est, quando non possunt omnium, quibuscum agendum est, horoscopi in calculum vocari, nullam è celo Astrologos futurorum habere cognitionem. Vel aliqui sunt à syderum potestate exempti, & frustra sollicitantur Astrologorum curia.

Obseruent itaque, si possunt, omnium horoscopos hominum explorent, quis a quo vincendus sit, quis à quo dissideat, quis quibuscum consentiat, qui cui sit occurlurus, priusquam de viro aliquo aliquid pronuncient: omnium hominum diximus multum. Ciuium saltem: cum iis enim frequentius, quam cum exteris versamur. Quid ciuium? nimirum etiam est. Vicinorum saltem: aut consanguineorum, cum quibus quotidiana ferè est vita consuetudo, & rerum communio, genituras inspiciant: quorum si genitales stellas explorare se posse desperant. Illud ratum, ac firmum sit, cùm incidit questio de euentu quopiam, qui plures necessariò requirat: nihil de eo certi posse pronunciari: quid certi nec probabile quidem. Nam huiusmodi res, vel non minus pendet à Socrate, quam à Platone; & constat rem illam ex Socratis tantum astris non posse probabiliter cognosci, sed fortius prædicti, quidquid prædictitur, vel magis pendet à Socrate, quam à Platone, & tunc quidem id exigitur, quod de suo Plato deberet opponere, incertum est, an appetitus sit, r̄sque manet anceps, ac dubia. Hincertum autem oportet esse, si Plato quæcumque agit, agit ex syderum impulsu: & Platonis ignorantur astra genitalia. Iam verò, cùm nullum fermè negotium sit, quod multorum, & diuersissimorum hominum operam non requirat, requirit mercionium, requirit magistratus, requirit matrimonium, requirit procreatio, requirit literarum studium, requirit scrutus, requirit dominatus; sequitur necessariò, omnia fermè, quæ in humanam vitam cadunt, à Genethliacorum notitia esse extranea.

Sin ij, quos ad rem aliquam faciendam conuenire oportet, certi sunt, & natura definiti, vt pater, & filius; fratres, & sorores; si quis ab hoc homine genus fuit, ab alio procreari non potuit: vel ex horoscopis filiorum vaticinantur, de parentibus & descendendum illis erit per omnem posteritatem, vsque ad ultimum mortaliū: cur enim de Platonis vita decernunt è stellis Calliae filij, & de Callia non pronun̄ciantur ex filij horoscopo? Item quando plures quis suscepit filios, ac liberos, fortunatos, vel infortunatos, mercatores, auxilios, Religiosos, milites, cuius stellas spectabimus? vel è stellis patris de filio iudicant; id verò nihilominus lubricum, & inconstans est. Primo, vnde coniunctum illum, qui pater est futurus, matrimonio copulandum: id enim multorum requirit consensum, quorum stellas ignorari neceſſe est, vt vidimus paulò ante: si id norunt, vnde norunt, quam sit ducturus vxorem, quam ad rem duas oportet concurrere familias, loco ſæpe remotissimas, cognitione alienas, conditione dispare; non duas tantum, quæ conuenient, nosſe oportet, sed omnes, quæ conuenire poſſunt: vt statuantur quæ potior sit in horoscopo. Magnum opus, nec Astrologorum diligentia par, vel si id quoque ſciatur. Vnde intelligent, an hæc fecunda sit? si fecunditas conſtat, an cum hoc viro gignere queat: si hoc compertum sit, an alere poſſit factum: si & id teneatur, an ab aliis, quos inter agit, ac vivit, molestias paſſura sit, quibus ſupr̄a diximus fœtus intra materna viſcera frequenter elidi. Nihil igitur de filio ſtatui poſteſt ex paterna geneti, neque ex materna, iisdem de causis: oportet enim ſcrutari omnium genituras, inter quos mater victura eſt: longæ ambages, quæque Aegyptiū, Cretenses, Lemnium, Elusinum, labyrinthos ſuperent.

CAPUT DECI M V M.

Quæ de coniugis effingunt Astrologi pugnantia.

Hic locus monet me, ne silentio præteream quæ de coniugiis docent Genethliaci, & Genethliacorum princeps Ptolemyus libro 4. de Iudiciis, capite 4. [In masculorum itaque coniugiis (inquit) lunares qualitates, horæ, nativitatis, viri, nos subtiliter inspicere non est inconveniens: primis enim obseruandum est, si in altera duarum quartarum Orientalium Luna permaneatur, tunc in iuuentute matrimonium faciet, vel post suorum annorum plenitudines, iuuençulam in vxorem accipiet: si autem in altera duarum Occidentalium extiterit, tardè vxorabitur, vel vetulam ducet. Quod si sub radiis fuerit, & in figura cum Saturno societatem habuerit, nunquam vxorabitur. Post hæc autem obseruabimus, si in vnius figuræ signo Luna fuerit, vel si ad vnum solum Planetam Ietasal habuerit, vni tantum vxorabitur: sed si in signo duorum corporum, vel multarum figurarum permanserit, & in eodem signo plusquam ad vnum Planetam Ietasal habuerit, sibi quamplures despontabit. At si Planeta, cum quibus ex coniunctione, vel aspectu Ietasal habuerit, fortunæ fuerint sua sponte conuenientes erunt, & aptæ: si autem infortunæ fuerint, erit contrarium. Nam si ad Saturnum Ietasal habuerit, erit eius vxor laboriosa, & ipsius qualitates erunt ferales: si vero ad Iouem Ietasal habuerit, conueniens erit, & idonea: si ad Martem, animosa erit, & indomita: si ad Venerem, erit formosa, valdeque iocosa: si ad Mercurium, erit boni intellectus.]

Hæc de virorum coniugiis. Quid de mulierum? [In foeminarum (inquit) matrimonii solares qualitates, hora nativitatis foeminae sunt obseruandæ: nam cum Sol in altera quartarum Orientalium fuerit, scilicet in figura, in iuuentute viro despontabitur, vel in senectute virum iuuenem accipiet: at si in altera duarum Occidentalium extiterit, tarde marito ligabitur, vel iugabitur, vel in prima iuuentute seni marito despontabitur: quod si in signo vnius fuerit figura, & in eo Planetam matutinalem inuenierimus, vni tantum viro tradetur: & si in signo duorum corporum, vel plurim figurarum extiterit, aut in figura plusquam vni matutinali Planeta erit associatus, multos maritos habebit. Item si in figura Solis Saturnus associetur, erit suis vir probus, & iustus, & laboriosus: si vero cum Iove Sol societatem habuerit, humilis erit, & magnanimus: si autem cum Marte, erit crudelis, & nullius dilectionis, nec humiliabit se: & si cum Venere, erit probus, & formosus.] Hæc Ptolemaeus. Eadē Cardanus, & alij.

Sic Lunam marito, sic Solem vxori præficiunt illi, qui libro 3. capite 4. Solem, & Saturnum Patribus; Lunam, & Venerem matribus præsidere docuerant. Oportuisset mendaces esse memores; sed licet istis ex quolibet facere quodlibet, figere, refigere, signa dare, & admire stellis dominatum, pro arbitratu, pro libidine, pro ludibrio. Facianus, quo, vxorem sub iis stellis genitam, quæ plures postulat maritos; vitum item genitum fulgentibus altis, quæ plures illi vxores destinant, quid fieri: Vterque primas nuptias celebravit, verique stellæ secundum coniugiam pollicentur, an disoluunt matrimonium? Inter Christianos non licet. Decedet vxor, euaneat vis stellatum, quæ illi portendebant secundas, & tertias nuptias. Monetur maritus, redit idem incom-

modum: superabunt eius stellæ, quæ fuerint firmiores. Quis metiri potest astro-
rum vires: quis omnium horoscopos ad calculum vocare? Quid si maritus Sa-
turni beneficio ortus sit: cur non potest ducere vxorem iracundam? formosam?
instabilem? quis experitur huiusmodi difficultates in contrahendo matrimo-
nium? Quid in tanta syderum pugna nugaris, Astrologe, vnam de quamplu-
rimis causis vidisti, si vidisti, eamque nec præcipuam, nec stabilem, sed in va-
rias partes cōmutabilem; & vaticinariis adhuc in perniciem, & exitium multo-
rum, quos nunc vana spe accendere, nunc falso timore exanimare ludus tibi est.

C A P V T V N D E C I M V M.

Alter Astrologorum error.

NE Q Y E verd illud minùs improbauerim, quod cùm Astrologi de
fortuna cuiusque, qui ad Principis alicuius aulam, obsequiūmque pro-
ficiuntur, interrogantur, solent vtriusque horoscopos comparare, & ex
sympathia vtriusque, & conſenſione stellarum felicem euētum, & obsequium
denunciare. Consulant ſanè astra Principis, quid inde: cur non perpendunt au-
licorum infidias, criminaciones, odio: quoties his deieicitur ille, quem in ex-
celſo, atque illuſtri loco Princeps collocat? At non cadat ē Principis tutela;
ſed quid ſi Princeps priùs moriatur, quām illo familiariter vti queat? vel ante-
quam adſit opportunitas aliqua euchendi ad magnam dignitatem, quem fa-
miliarem habet? Sit diu Princeps ſuperstes, quid ſi ab aliis pluribus iam ſit
occupatus, corūmque arte diuinitūs obsequiis, quos dum munificè proſequi-
tur, non multum redundant in nouos homines? Verū non ſint illi plurimi,
quid ſi vnuſ genesim habeat magis Principi amicā? Adhāc, quid ſi adſcito iam
aulico in Principis familiaritatē, calamitas aliqua ſic Principis opes atterat, vt
in multos annos ab aliis ſubſidia ipſe potiūs imploret, quām exhibere queat?

Quid ſi bene educatus Princeps horoscopum emendauit, vel bonum de-
prædauit, malè institutus? vel iratus repente diſſoluat amicitiam, vel desiccat?
vel amicum occidat? quod Alexandro Magno vitio datum fuit.

Accidit tandem aulicis in Principium palatiis, quod in vrbe Roma veterum
candidatos pati ſolitos ſcribit Tullius: [Ciuitas ex nationum conuentu conſtitu-
ta, in qua multæ infidiae, multa fallacia, multa in omni genere vitia verſantur,
multorum arrogancia, multorum contumacia, multorum malevolentia,
multorum superbia, multorum odio, ac moleſtiae perferenda ſunt: ad quæ nulla
stellarum virtus pertingere potest.]

C A P V T D V O D E C I M V M.

Nec ut plurimum eueniunt que ſunt ex astris.

STENSVM iam eſt ex rebus humanis, ſi quæ in aſtrorum po-
tentia ſolitæ ſunt, ea, quæ nonniſi à pluribus tranſigi, & confici
queunt, cuiusmodi ſunt omnia, de quibus Astrologi reſpondere ſo-
lent,

lent, nonnisi ex multorum genitutis cognosci posse, probatum præterea est, non posse vnius, nedum multorum genitalia astra obliterari propter incertam generationis horam; denique docuimus Astrologorum sententia, natales stellas vim omnem, & efficientiam mutuari à genitalibus, quas Genethliaci ignorant: ex quibus efficitur, eos non posse ex alris mortalium constitutionem, aut temperamentum cognoscere. Nunc etiamsi, notatis astris, hominum temperamenta perspecta haberent, lubricum adhuc, ac temerarium eorum esse iudicium, ex naturali temperamento desumptum probare aggredimur: idque præterea quod multis, magnis, frequentibus, necessariis, diuturnis, efficacissimis, variis, ineuitabilibus causis, hominum temperationes subinde commutari soleant.

Fingamus enim Socratem stellarum vi nasci, vel iracundum, vel ad Venarem prouum, vel pecuniae cupidum, vel honoris appetentem, vel aliter affectum, aio non posse adhuc Astrologos Socratis euentus praesagire: ad hæc enim ferè prodire non solet quisquam, nisi præstent alij vel occalitionum momenta, vel exequendi opportunitatem, vel adiumentum aliquod, vel consilium, vel consensum, vel opem, vel laudem, vel tolerantiam, vel inscientiam: nihil ergo è stellis Astrologi perspicere possunt, nisi iracundia incitandum Socratem, si habuerit occalitionem, adepturum honores, si alij ei obtulerint; multum collecturum pecuniae, si opportunitas sese obtulerit; ad scientiam peruenturum, si studuerit; ducturum vxorem, si nihil difficultatis obsterit; vieturum in multos annos, nisi prius fuerit mortuus; vel moriturum breui, nisi superstes fuerit; si quid præsentire possunt è cælo. Hæc solùm possunt Astrologi, quæ nulli ignorare licet. Verum enim uero è quamplurimis causis, quæ ad efficiendum aliquod necessariò requiruntur, vnam dumtaxat Astrologi norunt; si norunt, cælum, cuius vis omnis, & facultas à causis sublunaribus, vel eluditur planè, vel trahitur in contrarias partes. Quid igitur cognoscere possunt aliud, nisi effectum futurum: si nulla cæterarum causarum defuerit: præclara verò ratiocinatio, profundum oraculum, quis nescit ollam vnam esse de causa conuinij, quoties quis ollam viderit in amici domo, opiparum statim inde vaticinabitur conuinium: dormire cogetur incoenatus, & argumentationis suæ fallaciam fame cruciante cognoscet, quicumque hoc modo desipiat.

C A P V T D E C I M V M T E R T I V M.

Omnia, de quibus Astrologi vaticinari solent ex syderum ductu, pendere à causis sublunaribus.

ORVM, quæ iam natis infantibus contingent in omni vita, duplex est genus: vnum quidem eorum, quæ natuum corporis temperamentum syderali, vel alia vi coagmentatum conservant, seu quædam tenus immutant: cuiusmodi commutatio non parum valet ad vitæ brevitatem, seu longitudinem ad rerum agendarum facultatem, seu difficultatem, ad effectus animi varios.

Alterum,

Alterum eorum, quæ propriè spectant ad rationem morum, humanarūmque actionum. Hæc duo rerum genera posthaec nobis expendenda sunt, probandumque illorum euentum pendere nihilominus, immò multò magis à sublunaribus causis, quām à cælestibus, quæ cùm sexcentis modis in singulas horas, in singula horarum momenta variari soleant, totam penè Astronomicæ prædictionis vim exuflant.

Nihil est autem, cur respondeant Astrologi, ipsis quoque sublunaribus causis motionem omnem, & modum præscribi, à certo quodam statu cœli: nam à quo statu: à propriōe singulorum, an ab aliquo communī multis: non à communī: deducendæ enim causa sunt ad certos, & definitos effectus, non ad communē; id præstat non possunt communē influxus stellarum. [Effectus singularis (inquit Philosophus lib. 2. Phys. tex. 33. singularis adsignanda est causa non communis, non à proprio: obstat enim quid singulis causis suis sunt stellæ, nec ullus horoscopus inuadere potest dominatum alterius; & si inuadat, deturbata passione, reus fit ab aliis.] In qua stellarum inter se certantium pugna, planè caligat Astrologorum acies.

Age igitur, ostendamus sublunarium causarum vi mutari, vel alio trahi quidquid in conceptu, vel partu syderales causæ infantibus indidere: quod ut planius fiat, à primo genere causarum, quæ variare solent natuum corporis temperamentum, exordiamur, percurramus verò plurimas, si non omnes, ut innotescat, quorū modis natura ludificare soleat vim, & conatus syderum, quibus auctoribus Genethliaci tam multa, tam certò, tam constanter denunciant mortalibus.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

*Parentum, & obstetricis sedulitate mutari temperamentum,
quod puer è stellis hau sit.*

TEMPERAMENTVM nihil est aliud, quām certa quædam qualitatum, humorūmque symmetria, & proportio, quæ si integra sit, sanitas existit; sin minūs, febres, morbi, mors. Immò sanitas ipsa non est aliud, quām huiusmodi temperamentum, auctore Galeno lib. 1. de differentiis morborum, & lib. 2. *de sanitate*. [Temperantia, (inquit) seu symmetria calidi & frigidii, siccii & humidi, naturalis est sanitas.] Recepérunt id omnes Medici, receperunt omnes Philosophi, recepit Hippocrates lib. 1. de diæta, & scđt. 2. Aphorism. 51. recepit Auicenna can. 1. feni. 1. doct. 3. c. 1. post procœnium: recepit Speculator eodem loco: recepit Conciliator differentiarum, 65. & 77. & alij Medici, quos Conciliator citat: recepit Diocles apud Stobæum, c. 98. dicens morbos ab inæqualitate prouenire: recepit Alcmaeon, vt scribit Plutarchus lib. vlt. de placitis Philosophorum: recepit Plato in Timæo, vt refert Galenus lib. de elementis: recepit Aristoteles lib. de sanitate, & morbo, & lib. 4. Meteororum: receperunt omnes Philosophi.

Hinc planum sit, quæcumque momentum aliquod habent ad sanitatem, ad morbum, ad vitam, ad mortem, valere etiam ad temperamentum tuendum, corroborandum, minuendum, dissoluendum.

Interest autem temperamenti non parum, qua cura, solertiāque recens natus infans

infans soucatur, præsertim ex octimestri partu, qui tard vitalis est, de quo Hippocrates libro de octimestri partu ita scripsit. [His infantibus alimenta, ac respirations periculose mutantur: si quid enim morbidum inducent, per os, & per nares inducunt.] De re mediciis, quibus infantes huiusmodi adiuvari possunt, scribit Aristotleles libro septimo de historia animalium, capite quarto, plura verò Hippocrates libello de octomestri partu, & is, qui nostras commentationes commendare solet, Federicus Bonaventura, aureo illo volumine eiusdem tituli. Vniuersim de omnibus infantibus multa tradit Galenus libro primo de tuenda sanitate. Anicenn. capit. 1. Ferrarius 3. doctrin. 1. cap. 1. Sed de obstetricie priuatim hæc Aristotleles libro septimo, de historia animalium, capite 10. [iam verò obstetricis officium pars ingenij, perspicacisque intelligentia est: non solum enim difficultati partus opportunè expeditèque succurrendum est, sed etiam contra ea, qua accidunt, protinus agendum ingeniose; & in secando, deligandóque ymbilico infanti prudentia requiritur, & peritia.]

In nutrice verò quantum momenti est in utramque partem: emittere dentes etiam maturius infantes, quorum nutrices lac habent calidius, prodit idem Philosophus libro septimo de historia animalium, cap. 10. & capite 12. Solent (inquit) pueri plurimum conuulsione excipi, & præcipue corpulentiores & lacte velcentes copiosiore crassioraque, & nutricem lactentes fucci plenam, & corpulentam, nocet etiam ad hoc morbi genus, vinum, magisque nigruin, quam album; & quod minus dilutum est; atque etiam in cibis qui inflat plurimi obsunt, & si aliud substiterit, nocuum est, plurimi ante septimum diem intereunt, unde fit ut nomina septimo die imponantur, tanquam saluti iam pueri magis credamus.]

Quam multa de lacte parentum, & nutricum, Galenus libro 14. de usu partium: sed præstat hac de re audire Hippocratem libro 4. de morbo ferè extremo. [Caterum (inquit) calculi morbus principiū haber à lacte, vbi puer lac impurum fugit. lac autem in nutrice impurum fit, si pituitosis cibis, ac potibus, & alimentis impuris vtatur, conferunt enim oinnia in ventriculum illabentia in ipsa lac: haber autem se res hoc modo: si nutrix sana non fuerit, sed biliofa, aut aquosa, aut pituitosa, lac etiam puer morbum generat: cōsentient enim corpus & ventriculus, plurimum verò ipsi ad lac cedit de eo quod ipsa plurimum in se habuerit, & puer si de nutrice lac non purum suxerit, at vbi suxit lac non purum, sed biliosum, vel, vt dixi, morbosus fit ac debilis puer, & in pressens maximè affligitur, quamdiu lac impurum, ac morbosum luxerit, at vbi suxit lac non purum, sed terreum ac pituitosum, & habuerit puer venas de ventriculo ad vesicam cadentes amplas, ac attrahentes, procedit autem & quod bibet nutrix, & lac in ventriculum pueri tale quale trahit à ventriculo, de lacte in totum similiter, prout vene ad ventriculum detrudere possunt. Si quid sanè in lacte non purum fuerit, id quo vesica fruitur lapis fit tali modo, veluti in aqua non pura in calce aut in vase æneo turbata, & rursus sedata, fæx conseruatur, fit in medio.

Rursus libello de aëre, aqua, & locis, ex lacte calidiori, & bilioso calculum in pueris procreari tradit.

Obseruatum est quemdam, vt Martinus Vratislauensis scribit comment. de Monstris cap. 15. caput lacte nutritum cum adoleuisset; semper saltare solitum

tum, plantásque, vt capre solent, abradere petulanter.

Alium suillo sanguine pastum ecno semper delectatum.

Docent & Medici, eos qui à senescentibus iam nutricibus lactantur, citius senescere, quām qui à iuuenibus fugunt. Faustina Marci Antonij Imperatoris & Philosophi vxor, cū sanguinem gladiatoriis cuiusdam, cuius amore peribat, calidum bibisset, & cum marito statim coiisset, Commodum Imperatorem peperit ex eo concubitu hominem crudelēm, gladiatorem potius, quām Principem.

Consentient Galenus, & Auecenna multò salutarius esse lac maternum, quā nutritis, quod & Plutarchus libro de liberis educandis confirmat his verbis. [Oportet, vt mihi profectō videtur, vt matres filios educent, eisque vbera porrigit, quoniam majori cum charitate, & impensa magis diligentia nutrient, vt quae natos ex intimo, &c, vt dici solet, ex cordibus ament. Nutrices verò & alunne suppositam quamdam, & arreptitam benevolentiam habeant, vtpote mercedis gratia diligentes, quod matres eos quos progenuerunt nutritre, allequé conueniat, ipsa etiam natura demonstrat, viuicuque etiam animantium generi, quae pariunt, idcirco simul & laetis alimenta suppeditauit, eius quoque sapientem fuisse prouidentiam constat, quād duplices mulieribus mammas dedit, vt si gemellos peperisse contigerit, duplices ad alendum fontes haberet. Præterea vt maiore in eos, quos procrearat amore benevolentiaque fowret, quod medius fidius haud iniuria factum est, vietus enim cibique sodalitiū, quoddam benevolentia, & amoris incrementum existit. Nam & bellæ dum à sociis pastus auellunt, magnum præ se ferre desiderium videntur. Danda præsertim opera, vt matres, quemadmodum enarratum est, filios educent, iisq; vbera porrigit.]

Plutarchus quidem moralem nimis disputationem instituit. Phauoris apud Aulum Gellium, libro 12. Noctium astriuarum è Philosophiæ penitioribus principiis eamē rem conficit. [Quod est (inquit) hoc contra naturam imperfectum, atque dimidiatum matris genus peperisse, ac statim ab se abdicasse aluisse in vtero sanguine suo nescio quid quod non videret, non alere nunc suo lacte quod videat iam viuentem, iam hominem, iam matris officia implorantem? An tu quoque putas naturam feminis mammarum vbera, quasi quoddam natus venustiores, non liberorum alendorum, sed ornandi pectoris causa dedisse? sic enim, quod à vobis scilicet abest, pleraque prodigiosa ista mulieres, fontem illum sanctissimum corporis, generis humani educatorem, arefaccere, & extinguere, cum periculo quoque auersi corruptaque laetis laborant: tanquam pulchritudinis sibi insignia deueniuster; quod quidem faciunt eadem vacordia, qua quibusdam commentitiis fraudibus nituntur, vt fœtus quoque ipsis in corpore suo conceputi abortiantur, ne æquor illud ventris irrugetur, ac de grauitate oneris, & labore partus fatiscat. Quod cùm sit publica detestatione, communique odio dignum, in ipsis hominis primordiis, dum fingitur, dum animatur, inter ipsas artificis naturæ manus, imperfectum iri; quantum hinc abest, iam perfectum, iam genitum, iam filium proprij, atque consueti cognati sanguinis alimonia priuare: sed nihil interest, (hoc enim dicitur) dum alatur, & viuat cuius id lacte fiat. Cur igitur iste qui hoc dicit, si in capillis naturæ sensibus, tam obsurduit, non id quoque nihil interesse putat, cuius in corpore, cuiusque ex sanguine concretus homo & coalitus sit? An qui à spiritu multo, &c

to, & calore exalbuit, non idem sanguis est nunc in vberibus, qui in vtero fuit? Nónne hac quoque in re solertia naturę euidens est: quod postquam sanguis ille opifex in penetralibus suis omni corpus hominis finxit, aduentante iam partus tempore: in supernas se partes profert, & ad fouenda vitę, atque lucis rudimenta præstō est, & recēns natus notum, & familiarem viētum offert. Quanobrem non frustrā creditum est sicuti valent ad hingendas animi, atque corporis similitudines, vis & natura semenis, non secus ad eamdem rem, lac̄tis quoque ingenia, & proprietates valere. Neque in hominibus id solum, sed in pecudib⁹ quoque animaduersum. Nam si ouium lac̄te hœdi, aut caprarium agni alercent, constat fermè in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teniorem. In arboribus etiam, & frugibus maior plerunque vis, & potestas est, ad earum indolem, vel detrectandam, vel augendam aquarum atque terrarum, quæ alunt, quam ipsius quod iacit seminis. Ac saepe videmus arborem lētam & nitentem in locum aliū transpositam, deterioris terræ succo deperiisse. Quæ (malum!) igitur ratio est, nobilitatem istam nati modo hominis, corporis, & animum benignè ingenitis primordiis inchoatum, insituio, degenerative aliumento lac̄tis corrumpere? præsertim si sita, quam ad præbendum lacte tunc adhibebitis, aut serua, aut seruulis, &c, ut plerunque solet, externæ atque barbaræ nationis, si improba, si informis, si impudica, si temulenta est. Nam plerunque sine discrimine, quemcumque id temporis lac̄tans est, adhiberi solet: Patiemurne igitur infantem hunc nostro perniciose contagio infici, & spiritum ducere in animalium & corpus suum ex corpore, & animo deterrimo. Id hercle ipsum est quod s̄ penumero mirarum, quosdam pudicarum mulierum liberorum, parentum suorum neque corporibus, neque animis similes existere. Scitè igitur & peritè noster Maro, cùm versus illos Homeris conjectaretur.

δύναται τοις πάτερις οὐκέτι παλεύει
οὐδὲ θίτις κάτηρ γ λαύκη διειπέτεσθαλασσα
πέτραι, τὸν ἡλιθετοὶ οὖτι τοῦτος εἰπειπέτεσθε.

Non partitionem solam tamque illam, quam ille sequebatur, sed alitaram quoque feram, & seuam criminatus est: addidit enim ferē de suo:

Hincaque admirunt vbera tygress:

Quoniam videlicet, in moribus inolescendis, magnam ferē partem ingenium altricis & natura lac̄tis tener, quæ à principio imbuta paterni semenis cōcratione ex matris etiam corpore & animo recentem indolem configurat. Et præter hæc autem quis etiam illud negligere, aspernareque possit, quod quæ partus suos deserunt, ablegantque à se, & aliis nutriendos tradunt: vinculum illud, coagulūmque animi atque amoris, quo parentes cum filiis natura consociat, interscindunt, aut certè quidem diluunt, deteruntque: Nam ubi infantis aliquis dati, facta ex oculis amolitio est, vigor ille maternæ fragrantia sensim atque paulatim extinguitur, omnisque impatientissimæ sollicitudinis strepitus consilefecit. Neque multò minor amandati ad nutricem aliam filij, quam morte amissi obliuio est. Ipsius quoque infantis affectio animi, amoris, consuetudinis, in ea sola vnde alitum occupatur, & proinde ut in expositis vslu venit, matris, quæ genuit, neque sensum vllum, neque desiderium capit: ac propterea obliteratis, & abolitis natuꝝ pietatis elementis, quidquid ita educati liberi amare patrem, atque matrem videntur, magnam ferē partem nou naturalis ille amor est, sed civilis, & opinabilis. Hæc Phauorinus Græca oratione, quæ no-

bis Aulus Gellius Latinis literis repræsentauit.

Vnde Astrologus nouit, quæ ex tanta lactentium multitudine asciscenda sit pueri nutrix, vnde inuestigat, quæ se obrutura sit quæ ab aliis sit parentibus præ ceteris laudanda, quæ commendatione aliis anteferenda sit? Qua fronte definiat quo nutrita eduliorum genere vsura sit, an indultera cibis piuitos, flatuos, terreis, aquosis, an coitura cum marito? Rimetur horoscopos, quantum velit, vertet Astrolabia omnia, si hæc ignorat, quæ nosse non potest, fiet infans nihil illo tale cogitante calculosus, valetudinarius, morbosus ac debilis; & cuī praesagiebat diuturnam vitam, integrum valetudinem, firma latera, vel ipso vi-
te ingressu extinguetur, vel inter viuos hominis cadauer aget.

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

A vietu magis quam ab astris temperamentum pendere.

NIHI L esse, quo naturale temperamentum foueat magis, aut dis-
solvatur, quam vietu, testant Hippocrates tribus de diæta libris,
quibus etiam luculenter prosecutus est singulorum eduliorum vim,
ac naturam, ut quibus quæque noceant queve utilia sint edocet.
Fecit idem alter Medicina Magister, & de hominum salute optimè meritus
Cornelius Celsus, libro 2. capite 18. & aliis sequentibus. [Ad ea (inquit) venien-
dum est, quæ nos alunt, id est, cibum, & potionem. Hæc autem non omnium
tantum morborum sed etiam secundæ valetudinis communia præsidia sunt,
pertinentque ad rem, omnium proprietates noile. Primo ut sani sciant, quomo-
do his vtantur, deinde ut exequentibus nobis moiborum curationes licet
species rerum, quæ assiduè necessaria erunt subiicere, neque necessè sit eas
subinde singulas nominare. Scire igitur oportet omnia legumina, quæque ex
frumentis panifica sunt, generis valentissimi esse. Id valentissimum voco,
in quo plurimum alimenti est. Item omne animal quadrupes dominatum
omnem grandem feram, quales sunt capræ, ceruus, aper, onager; omnem
grandem autem quales sunt asces, paus, & grus, omnes bellugas marinas,
ex quibus cæctus est, quæque his pares sunt. Item mel & caseum, quo ini-
minus mirum est opus pistorium, valentissimum esse, quod ex frumento,
adipe, melle, caseo constat. In media verò materia numerari ex oleribus de-
bere ea, quorum radices, vel bulbos alluumimus, ex quadrupedibus lepotem,
aues omnes à minimis ad phænicopterum. Item pilces omnes, qui salem
non patiuntur, solidive saliuntur. Imbecillam verò materiam esse
omnem caulem oleris, & quidquid in caulico nascitur, qualis est
cucurbita, & cucumis, & capparis, omnia poma, oleas, cochleas itēque
conchylias; sed quamvis hæc ita discreta sunt tamen etiam quæ sub eadem spe-
cie sunt, magna discrimina recipiunt; aliaque res alia valentior est, vel
infirmitior, si quidem plus alimenti est in carne quam in vlo alio; fir-
mius est triticum quam milium, id ipsum, quam hordem, & ex tritico

firmus

firmissima filigo, deinde simila, deinde, cui nihil ademptum est, quod *et τέ-*
τυπον Græci vocant. Infirmiter est ex simila, deinde cum polline infirmissi-
 mus cibarius panis; ex leguminibus valentior fabula, vel lenticula, quā pīsum;
 ex oleribus valentior rapa, napīque, & omnes bulbi, in quibus cēpam quoque
 & allium numero, quām pastinaca, vel quāt specialiter radicula appellatur, tum
 firmior brassīca, beta, & porrum, quām lactuca vel cucurbita vel asparagus. At
 ex fructibus surculorum valentiores sunt vītæ, fīcūs, nūces, palmulæ, quām quā
 poma propriè nominantur. Atque ex his ipsiſ firmiora quāt succosa, quām quā
 frigida sunt. Itēmque ex his autib⁹, quāt in media specie sunt valentiora, quāt
 pedibus quām quāt volatu magis nititur, & ex his quāt volatu fidunt, firmiores
 sunt quāt grandiores aues, quām quāt minutæ sunt, vt ficedula, & turdus, atque
 ea quoque quāt in aqua degunt leuiorem cibum præstant, quām quāt natandi
 scientiam non habent: inter domesticos verò quadrupedes leuissima suilla
 est, grauissima bubula: itēmque ex feris, quo maius quodque animal, cō rob-
 būltior ex eo cibus est, pīciūmque eorum qui ex media materia sunt, quibus
 maximè utimur, tamen grauissimi sunt, ex quibus falsamenta quoque fieri pos-
 sunt, qualis lacertus est, deinde qui quamvis tenuiores tamen duri sunt, vt
 aurata, coruus, scarus, oculata, tum plani post etiam leuiores lupi, mulique &
 post hos omnes saxatiles.]

Item Galenus, tertium medicinæ & lumen, & columen, libro primo de fa-
 cultatibus alimentorum. [De facultatibus (inquit) alimentorum, plerique præ-
 stantissimorum Medicorum præcipuo studio in eam speculationem conuersi
 conscriperunt, quid omnium quæ sunt in medicina ea propemodum sit vi-
 lissima: nam aliis præsidii non omni tempore utimur, sine alimento autem ne
 vivere quidem neque secunda, neque aduersa valetudine possimus. Meritò
 igitur præstantissimorum Medicorum plurimi facultates, quæ eis insunt dilige-
 genti magnóque studio peruestigantur.]

Idem libro de tenui viētus ratione. [Cū viētus (inquit) attenuans ratio
 plerisque diuturnis morbis adē conferat, vt sola ea sine vīlo alio medicamen-
 to sublati ſarpe fuerint, operæ pretium fuerit, aliquid de ea præscribere, sunt
 enim quos præstiterit sola viētus ratione, sine medicamentis perfanare.]

Rufus libro de cibis boni, & mali succi. [Annonæ (inquit) caritas afflida,
 que non paucos ab hinc amos multas nationes Romano Imperio subditas
 afflixit, iis, qui non omnino rudes sunt, plane significauit, quantum vitiati cor-
 poris succi ad gignendos morbos vim habeant: nam qui intra vrbes degabant
 sicuti moris est, dum sibi aestate pararent quāt in proximum annum viētū ſuf-
 fecta erulent, vniuerso ex agris frumento, hordeoque, fabis, lentibusque aspor-
 tatis; cereales reliquos fructus, quos legumina, & chedropa appellant, eorum
 etiam parte in vrbes aduecta agricolis relinquēbant, que cū illi per hyemem
 consumpsissent, mali succi alimentis toto vere vesci coacti sunt: teneris nam-
 que fructibus arborūmque germinibus & extremis ramulis, tum bulbis, &
 mali succi plantarum radicibus alebantur agrestia quoque olera, & quidquid
 fors illis vberiis attulerat vt pote herbas ferē omnes virentes decoctas, quas
 nemo vñquam priūs degustauerat ad satietatem edebant. Ea propter cernere
 erat nonnullos ultimo vere, sed ferē omnes in eunte aestate multis, variisque
 modis per cutem vleribus laborantes, ex his namque alia cryripelatode, alia
 erant phlegmode, alia ad herpetis similitudinem serpentia, nonnulla impeti-

ginem, vel scabiem, quasi & lepram referre videbantur, sed ex his, quæ se mītissimè per catem extulerunt, vitiosos humores ex visceribus, & imis corporis partibus extraxerunt.

Nec omiscerim quæ Paulus Aegineta libro primo, capite 23. scribit. [Senectus (inquit) cùm sicca frigidaque existat per calefacientia, & humectantia corrigi debet, imbecilliores ter die cibo refici debent, ad tertiam quidem horam panis exiguo eum melle Attico, septima verò hora ubi frictionem exercitatio- nésque ipsis congruas & balneum fuerint experti, primum sanè quæ aluum emolliunt assument; deinde pisces, aut auiculas. Hinc in cena quæ optimi succi sunt, & ægrè corruptiuntur, non prohibeo tamen vinis ex incole preparatis vti, præcipue quibus de calculo in renibus creato, aut etiam de podagra suspicio est quando petroselinum vino rectè iniicitur; At si quando pituita in ventriculo collecta necessitas est, aliqua quæ eam incident deligere, protinus ad humectantem viētus rationem digrediendum est, ac fucus maturæ ante alium cibum ipsis exhibeantur. Per hyemem verò cassia, si nullum in dextro præcordiorum symptoma accedere sentiat.]

Idem capite 53. describit viētus rationem pro singulis anni temporibus, cap. 54. iis qui labore exercentur, cap. 55. iis qui iter agunt, cap. 56. iis qui nauigant cap. 71. [Inter frigidas (inquit) intemperies, tres numerantur differentia; ex quibus sicca est deterrima, quod enim successu temporis sensescientibus obuenit, id statim ab initio hos affligit. Itaque humectare eos, & calefacere oportet quod commode fieri exercitii mediocribus, cibo humido, & calido, vini calidioris potu.] Cap. 73. [Cùm de alimentorum facultatibus pars sit operis, quo de sanitate tuenda præcipitur, proximum est dictis, vt eum subiiciamus, ubi prius quam particularia prosequamur, pauca quædam prælibabimus: quæ igitur attenuandi virtutem habet meatus aperiūt, viscera adherentia abstergunt, crassâ incident, quod si diutius in cibum ea adhibeas serosa, biliosaque contrales excrementa, ac si vberius ingeras, sanguis ater, & vitiosus redditur.]

Quorū Medicos grauissimos viros in re certissima fatigamus: ipsi etiam Poëta intellexerunt, quantum in ratione viētus momenti sit. Horatius lib. 2. Satyr. 2.

*Accipe nunc viētus tenuis, quæ quantaque secum
Adferat. In primi valeas bene; nam varia res
Ut noceant homini credas: menor illius esca,
Quæ simplex olim tibi federis, at simul aſſu
Miscueris elixa, ſimul conchylia turdi,
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachobque tumultum
Lenta feret pituita: rides, ut pallidus omnis
Cena defurgat dubia?*

Et iuuenalis in ſuorum temporum ingluuiem accrīmè inuechitur, Satyra ſecunda, & enumeratis quibusdam edulii, quæ nullis ſunt ornata macellis, ſubdit:

*Hac olim nostri iam luxuriosa Senatus,
Cana fuit, Curius parvo quæ legerat horro
Ipſe focis breuibus ponebat holuscula, quæ nunc
Squalidus in magna ſastidit compede ſoffor,
Qui meminit calida ſapiat quid yulua popina.*

Vertant

Vertant Genethliaci sua astrolabia, spectent sydera, rimentur abditas astrovum vires, obseruent stellarum configurationes, quanam è specula prouident, quo quisque alimentorum genere sit vsurus? quanta in his diuersitas pro natura locorum, pro anni temporibus, pro ætate, pro copia, vel inopia, pro eorum quibus cum quisque vivit conditione, pro valetudine, pro Medicorum consilio, pro palato, pro patriæ consuetudine, pro vsu doméstico, pro subita, ac fortuita necessitate, pro amicorum inuitatu, pro propria libidine, pro familiarium arbitratu, pro proprio appetitu, tantumne causarum in uno syderum schemate videret? Si hæc omnia non vident, nihil vident, sed temerè efficiunt, quidquid efficiunt de hominum temperamento: quantò melius de temperamento, & temperamenti causis disputant Hippocrates, Celsus, Galenus, Paulus: hos audire malumus quām Astrologos.

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

*Plus labores valere ad tuendum vel mutandum corporis
temperamentum quām Astra.*

MENTANTVR astrorum internuncij, in stellis videri vniuersiuſque viatum & cibaria, adhuc non viderunt eius temperamentum cuius vident genesis: magnam enim vim ad sanitatem vel tuendam vel la-befactandam habet exercitatio & labor. [Oportet (inquit Hippocrates libro 7. de diæta) scire quomodo ciborum fortium natura vim detrahere oporteat, & quomodo debilis robur per artem addere oporteat, prout singulorum occasio ſeſe obtulerit, & si relata iam etiam cognoverit nondum ſufficiens eſt hominis curatio, propterea quod homo edens fanus eſſe non potest, niſi etiam labore: contrarias enim inter ſe vires habent cibi & labores, verum inter ſe mixtis conferunt ad sanitatem, labores enim ea quaे iuſtū consumere ſolent, cibi autem & potus ea quaे euacuata ſunt explent; oportet autem, velut par est, laborum vim pernoſcere tum naturalium, tum eorum qui per vim fiunt, & qui ex ipsis carnem in augmentum properant, & qui in defectum; & non ſolum hæc, ſed etiam mensuram ac proportionem laborum ad multitudinem ciborum, & hominis naturam, & corporum ſtatulas, ac ætates, & ad tempora anni & ad mutationes ventorum, & ad ſitus regionum in quibus degunt, & ad anni constitutionem ac ſtatū.]

Ecce quām multa noſſe aſtrorum consiliarios oportet, ſi volunt de noſtro temperamento vaticinari.

Rufus idem Hippocrates eodem libro. [Cursibus vtendum eſt velocibus, quo & corpus humore euacuetur & humor amplius ſiccatur, luctis autem, & fricationibus, & huiusmodi exercitiis vti non conduit, ne meatus cauiores redditi repleantur, à talibus enim animæ motu grauari necesse eſt. Confert & deambulationibus vti, his verò neutram ſæpe fieri oportet, ſed ſepiuſ alterutrum pro corporis natura, poſthæc paulum conqueſcere opus eſt.]

Galenus quoque libro primo de sanitate tuenda. [Nutribus (inquit) tribus infantibus excogitata dimotio eſt in cunis, in lectulis pendētibus, in ſuis ipsa-rum

rum vlnis, vbi iam hoc aliud quoque nobis aestimandum oritur ad sanitatis tutelam vel in primis necessarium. Cum Asclepiades planè aperte exercitationes damnet, Eralistratus verecundius timidiisque decernat. Cæterum idem cum Asclepiade sentiat, reliqui vero Medici non solum ad bonam corporis habitudinem, sed etiam ad sanitatem eas predicent. Porro exercitationum tria saltem prima notantur genera, utique quot motionum differentiae, quippe aut à nobis ipsi mouemur, aut ab aliis, aut à medicamento. Horum tamen terria species ad sanos nequaquam pertinet, sed qui ab alcto præstatut motus, nauigando, equitando, vehendo, atque ut paulò ante dictum est, in eunis, leculis, vlnisque obitum, recenter tamen nati puelli tam valentem motum, quam qui vehiculis, nauigiis, equisque præstatur, adhuc non desiderant. At qui iam tertium, aut quartum annum agunt, hos vehiculo, nauigioque modice agitare licet, septemni vero etiam valentiora exercitia tolerant, ita ut equitare iam assuecat. Per se vero moueri tunc primum cuius licet, cum iam repere cœperit, magisque etiam cum ingredi; immaturè vero omnino cogendi non sunt, ne crura eorum pondere vitientur. Sanè vel hac ætate facilè declaratur quanta sit naturæ nostræ cum exercitiis societas cum pueris, ne si concluseris loco aliquo prohibeas quominus discurrant, ac pñllorum vitulorumque ritu lasciant. Quippe sua cuique animanti natura satis est ad proprias conuenientesque excitandas appetitiones, quibus sanitatem, salutemque tueatur. Verum Asclepiades nihil horum cogitans, per magnum otium captiunculas texit, quibus docere conatus nihil ad bonam valetudinem exercitia conferre. Verum huic postea, quod par est, respondebitur, ceu garrulitate ad finem potissimum taxanda, est enim nobis hoc loco propositum, non Sophistarum nugas refellere, sed quod ad sanitatem conductit præcipere.]

Idem libro de exercitatione parua pilæ. [Quantum (ait) ad valetudinem tuendam exercitationes conferant, & quod opus sit ut ille cibos præcedant cum veterum multi, & Philosophorum, & Medicorum optimi diligenter sint executi, nullus tamen, ò Epigenes, haçtenus quantò hæc, quæ parva pilæ fit exercitatio, reliquis præster satis exposuit. Quare nūc licere nobis arbitror de ea, quatenus eius cognitionem habemus disserere sub te præsertim omnium in hac arte exercitatissimo Iudice, quæ porrò & in aliorum dicta erunt utilitatem quoscumque huius tu libelli participes esse volueris. Ego igitur sic sentio eas omnium esse utilissimas exercitationes, quæ non corpus solum exercere, verum etiam animum oblectare possunt; unde sapientes mihi humanaque naturæ probè periti fuisse videntur illi, quicumque venationes, & alias animalium capturas laborem voluptate, oblectatione, laudis cupiditate temperantes primi inuenient, adeò enim potentes sunt, qui in ea sunt motus animi, ut multi morbis fuerint delectatione liberati.]

Rursus capite 3, eiusdem libri multis nominibus commendat exercitationem parua pilæ. Immodò reuera id solum est (inquit) quod omnes corporis particulas cum iustitia mouet, dum enim procedimus, aut recedimus, aut nos in obliquum transferimus, alij atque alij nerui, & musculi plus fatigantur quicumque est uno motionis genere, circa mouet, quemadmodum qui sine ratione currit, sic quoque non secus, quam qui crebro se in obliquum transferunt partes inæqualiter exerceant; verum quemadmodum curribus, sic & brachii exercitatio hæc summa cum iustitia mouet, propriumque partitur opus, siquidem in

omni

omni figura pilam excipere consueuerunt. Hic enim necesse est figuratum varietatem , alios, atque alios musculos vehementius tendere, adeo ut omnes vicissim laborantes, intermissionem his habeant æqualem ; qui, dum alij operantur, quiescent : atque ita vicissim omnes operantes, & quiescentes , neque segnes omnino relinquuntur , neque soli laborantes, laetitudine corripiuntur. Quod autem & oculos exercere oporteat, hinc videre licet, si animaduertimus, quod nisi quod vergat pila, diligenter prauiderit, quominus eam attingat, ipsum aberrare necesse est. In hoc autem & consilium æquale , sollicitudini par , & opus est, tum illam ne humi in casum deiiciat, tum ut versantem in medio eandem assequi prohibeat, vel ipse transmissum rursus accipiat. Atque sollicitudo quidem corpus sola extenuat, cuiusvis verò exercitio , ac laudis desiderio commissa, utpote in lætitiam desinens, ad bonam corporis valetudinem, atque animi prudentiam plurimum confert. Illud autem exercitium non modicum præstiterit, quod ambo, corpus videlicet, & animum, pro sua utriusque virtute iuuare possit.] Hæc Galenus, multaque alia de usu paruarum pilarum.

Cornelius verò Celsus non sanis modò, sed ægris etiam corporibus exercitationes utiles esse putauit. [Gestatio (inquit lib. 2. cap. 24.) longis etiam, & inclinatis morbis aptissima est, utilesque & his corporibus, quæ ex toto febre carent; sed adhuc exerceri per se non possunt, & iis, quibus lente morborum reliqua remanent, nec aliter eliduntur.

Asclepiades etiam in recenti, vehementique febre, præcipueque ardente, ad executiandam eam gestatione dicit vtendum esse; sed id periculose sit, meliusque quiete huicmodi impetus sustinetur: si quis tamen experiri velit, sic experiatur, si lingua non erit aspera, si nullus tumor, nulla durities, nullus dolor visceribus, aut capiti, aut præcordiis subierit. Et ex toto nunquam gestari corpus dolens debet, sive id in toto, sive in parte est. Si tamen solis nervis dolentibus, neque unquam in recenti febre, sed in remissione eius. Genera autem gestationum plura sunt adhibenda, quæ sunt pro viribus cuiusque, & pro opibus, ne aut imbecillum hominem nimis digerant, aut humili obseruant. Gestationum leuissima est nauis vel in portu, vel in flumine, vehementior alto mari nauis, vel leætica, aut scamno, acriorè vehiculo, atque hæc ipsi intendi, & remitti possunt; si nihil eorum est, suspendi lectus debet, & moueri; si ne id quidem est, certè vni pedi leæti subiiciendus funiculus est, atque ita lectus huc illuc manu impellendus: & leuia quædam genera exercitationum infirmissimis conuenient; vehementiora verò iis, qui pluribus jam diebus liberati sunt; aut iis, qui grauium morborum initia sic lentiant, ut adhuc febre vacent, quod & in rabe, & in stomachi vitiis, & cum aqua cutim subit, & interdum in morbo regio sit, aut ubi quidem morbi, qualis comitialis, qualis insania est sine febre, quamuis diu maneat, in quibusdam affectionibus, ea quoque genera exercitationum necessaria sunt, quæ comprehendimus eo loco, quo quemadmodum sani, neque firmi homines se gerant, præcepimus.] Hæc Celsus.

Sicut porrò moderata, & tempestiuia exercitatio salutaris est; ita nimia, vel intempestiuia noxia censetur. Itaque Plutarchus lib. de liberis educandis, [Perinde (inquit) ac in cella quadam referuandus est corporis labor, ut ne fragiles, letitiaeque cedentes, ad doctrinæ studia fatigati succumbant: hostes enim disciplinarum, ut à Platone dictum est, sunt labores, atque somni. Quid his tam insisto: cum ad id, quod dictum, longè principalius explicandum summo ducar

studio: militariibus namque certaminibus pueros exercere conueniet, ut in iacejis hastis, tractundis arcubus, venationibus, magnoperè cōtendant, victores eorum, quos bōlio deuicerint, bona ipsis p̄m̄ia esse proponant, bellum educatam in umbra corporis habitudinem repudiat. Macilensitatem autem miles, bellicis astutus certaminibus, pugiles, & strūctas p̄flio acies propulsat. Quid agis, dicit quispiam, tu, cum de ingenuorū educatione liberoruim daturū te p̄cepta sp̄pōndēris; mox inopes, ac populares ita videris p̄termisissē, ut solis institutionē locupletibus exhibere cogites? Quibus occurrere haud certe difficile est: ego namq; hanc ipsam institutionem communem omnibus, ac vtilem esse maximē velim: verū sī propria laborantes indigentia, meis vt cōmonefactiōnibus nequiverint, fortunam, non autē me cōfūlente in accūfent; enīdū itaq; pro vitibus, vt optima pueris, vel etiā ipsis pauperibus fiat educatio; sin minus possibili saltem vtendū erit. Et ista quidem, quā grauiter in sermone obiici poterant, adduxi, vt quā ad rectam iuuenium institutionem non ferunt, adiungan.

Illud igitur astero, ad honesta pueros exercitia non plagis, aut verberibus, sed monitis, ac rationibus adduci oportere: omitto enim ea magis seruos deceare, quā liberos, qui durati rigescunt, & ad labores sustinendos, nunc ob placardum dolores, nunc ob contumelias horreant; liberalibus autem pueris maiorem laudes, ac virtutē, quā verbera, afferunt commoditatē: illa enim ad honesta incitant, hæc à turpitudine cohibent, mixtim verò, & alternis vtendum erit obiurgationibus, & laudibus; postquam vehementer obiurgarint, pudore agendum erit, rursusque laudibus reuocabunt, iisque imitanda nutrices crunt, que vbi infantes lugere coegerint, vbera denuo ad eos solandos admouent. Cauēdū autem erit, ne immodicis elati laudationibus intumescant, quoniam nimis demoliti laudibus franguntur. Plerosq; iam ego patres vidi, quibus amor nimis ne amarent causa extitit: quid enim est, quod dicere velim, vt exemplo luculentior fiat oratio: nam cū hi festinat, vt filii in cunctis ocyis antecedant, in amēlos illis labores adiiciunt, sub quibus defessi corrūt, & alioquin pondere molestiarū oppressi, doctrinam minus cōsuetē percipiūt. Plantæ enim cū modicis alūtū aquis, tum multis suffocantur: eodem modo animus, cū mediocri vegetatur labore, sub nimio demersus opprimitur. A cōtinuis igitur laboribus danda quædā pueris respiratio: reminisci enim oportet, omnem nostram vitam in remissionem, ac studiū esse diuisam; quocircā non vigiliam modò, verūctiam somniū esse repertum; non bellū solū, fed & pacem; non hyemem tātū, sed & aestatem, nō operosos, sed & festos dies; & vt generatim eloquar, laboris cōdimentū est otium, idq; non in animātibus modò, sed etiā in iis, quā anima carent, cōspicias: areus enim, lyrasq; remittimus, vt édere possimus, ac summatim corpus quidē indigēta, & replemēto, animus verò remissione, atq; labore cōseruatur.

Tanta cum in exercitationibus, & laboribus vis sit, ad valetudinem conservandam, vel affligendā, quis fecit Astrologos omnia ē syderū positionē metientes, an mentientes: Quid hoc genere magis liberū otiosis? magis incertū liberis hominib;: quid magis necessariū indigentibus? quid magis fortuitū vniuersis? quid erramus perastrā, & ē cælo querimus causas humanarum actionū: nonne & genus, & modum exercitationis imponit multis necessitas, alijs voluntas, comitatus alijs, alijs contubernium, alijs eorum imperium, quibus sublunt, alijs euentus varij, qui fallunt Astrologos, fallunt sapientum prudentiam, fallunt beatarum mentium intelligentias, vnius Dei solū præsensioni subsunt.

CAPUT DECIMVM SEPTIMVM.

Sedes, & domicilium magis, quam astra, afficiunt temperamentum.

Videlicet tempes: parumne promouet corporis vires, & sanitatem?

Hippocrates lib. de aere, aquis, & locis: [Quare (inquit) si quis ad urbem sibi incognitam perueniat, circumspicere oportet aeris situm, quomodo scilicet ad vetos, & Solis exortus iaceat: non enim quales vires sunt ad Septentrionem sitae, & vergentis ad Austrum, neque eius, quae Solem exscentem, & quae cumdem occidentem spectat. Hac igitur diligenter oportet perscrutari, ac simul quomodo se habeant circa eam aquae, num palustribus vtan-
tur, & mollibus, aut duris, & ex sublimi loco prolabentibus, & securientibus ex petris, sive salinis, & crudis.] Terra etiam ipsa consideranda, nudans sit, & aqua carens, aut densa, & aquosa, & an concava sit, & astuosa, vel alta, & frigida. Hominum insuper dicta perquirienda, qua maximè capiantur, an bibuli sint, & lurcones, & otio dediti, aut exercitiis variis vtentes, & tolerantes laborum, ciborumq; plus appetentes, quam poculoru: ex his enim singula sunt inuestiganda. Nam qui haec omnia probet, quantum fieri potest, cognoverit, aut horis plurima, cum non latere possint, cum in urbem etiam ignotam peruenierit, neq; morbi regioni peculiares, & patrij, neq; communis regionis natura, quæcumque tandem ea fuerit, ut non possit in cognoscendis morbis dubius habere, aut errare; sicuti ad morborum curationem adhibeatur. Quæ ambo illis tenuerit, qui non prius prouidi haec diligenter cognoverunt. Quare qui ea studiosè rimatus fuerit, vniuersiisque temporis, ac anni futuri constitutionem prædicere poterit, qui videlicet morbi communis affectione ciuitatem sint inuulneri, tum astate, tum hyeme, & quæcumque pericula vnicuique sint timenda, ex dicta, & virtus immutatione.

Aristoteles lib. 7. Politicor. c. 11. [Vrbes autem, quæ terræ, matrisq; participes esse debent, & quod ad totam regionem similiter deber est communis, quantum fieri potest, dictu est prius. Ipsi autem ad seipsum optandum est positionem fortiri ad quatuor respicientes: primum ad sanitatem; ad Orientem enim Solem conuertitur urbs, & ad eos ventos, qui inde perflant, salubriores sunt, secundo loco quae sunt secundum Boream sitae: haec namque sunt ad hyberna potiores.]

Iterum infra: [Cum oporteat de sanitate habitantibus curam habere, hoc autem sit primum in situ, & qualitate loci, secundum in aquarum salubritate vsu, in ea quoque est diligentia merito adhibenda: quibus enim plurimum, & frequetissime utimur ad corpus, ea plurimum important ad sanitatem; aquarum autem, & veterorum poterit taliter habet natura. Quapropter in ciuitatibus, quæ recte sapiunt, distinguendus est aquarum usus, si non omnes sint pares, nec abundantia sit earum aquarum, ut aliae seorsim aquæ ad cibum, & potum, aliae ad aliam indigentiam deputentur.]

Vitrinius lib. 1. c. 4. [In ipsis vero meenibus ea erunt principia: Primo electio loci saluberrimi, is autem erit excelsus, & non nebulosus, non pluuiosus, regionesque carli spectans neque astuosas, neque frigidas, sed temperatas. Deinde si cunctabitur palustris vicinitas: cum enim auræ matutinae cum Sole oriente ad opidum peruenient, & iis ortæ nebulae adiungentur, spiritusq; bestiarum palustrium

venenatos, cum nebula mistos, in habitantium corpora fatus spargent, efficiunt locum pestilenteum. Item si secundum mare erunt moenia, spectabuntque ad Meridiem, siue ad Occidentem, non erunt salubres; quia per aëstem cælum meridianum Sole exortiente calefacit, Meridie ardet. Item quod spectat ad Occidentem, Sole exorto tepescit, Meridie calet, Vespere feruet. Igitur mutatione caloris, & refrigerationis, corpora, que in iis locis sunt, vitiantur.]

Et post pauca: [Licer etiam confidere hæc ita esse, quod aëstate non solùm in pestilentibus locis, sed etiam in salubribus, omnia corpora calore sunt imbecilla; & per hyemem etiam, que sunt pestilentissimæ regiones, efficiuntur salubres, idè quod à refrigerationibus solidantur. Non minus etiam quod quæ à frigidis regionibus corpora traducuntur in calidas, non possunt durare, sed dissoluuntur: quæ autem ex calidis locis sub Septentrionem regiones frigidas non modò non laborant in mutatione loci, sed etiam confirmantur.

Infrà: [Hæc autem yltia efficit feruidum à certis partibus cælum, cum insidet in apertas venas plus, quam patitur è missionibus naturali temperatura corpus. Item si humor occupauit corporum venas, imparsique eas fecit. Item ex refrigerationibus humoris ventorum, & aurarum, infunduntur vitia corporibus, non minus quam aëris.

. Denique post pauca: [Itaque etiam atque etiam reuocandam censeo veterum ratione in maiores enim è pecoribus immolatis, que pascebantur in iis locis, quibus aut oppida, aut castra statua constituebant, inspiciebant iecinota, & si erant liuida, & vitiosa; prima talia immolabant, dubitantes an mortis, au pabulo lesta essent, cum pluribus experti erant, & probabant integrum, & solidam naturam iecinoris ex aqua, & pabulo, ibi conilitabant munitiones; si autem vitiola inueniebant, iudicabant humanis corporibus pestilentem futuram, nascentem in iis locis aquæ, cibique copiam, & ita transmigrabant, & mutabant regiones, querentes omnibus rebus salubritatem.]

Cornelius item Celsus lib. 2. cap. 1. [Vbi (inquit) est æqualitas, saluberrimi sunt sereni dies, meliores pluvij, quam tantum nebulosi; optimèque hyeme, quæ omni vento vacante aestate, quibus Fauonij perlant. Si genus aliud ventorum est, salubriores septentrionales, quam sub solani, vel austri sunt: sic tamen, ut in hæc, interdum regionum sortes mutentur: nam ferè ventus ubique à mediterraneis regionibus veniens, salubris; à mari, grauis est: neque solùm in bono tempestatum habitu certior valetudo est, sed priores morbi quoques si qui inciderunt, leuiores sunt, & promptius finiuntur. Pessimum ergo cælum est, quod ægrum facit, adè vt in id quoque genus, quod natura peius est, in hoc statu salubris mutatio sit.

Inter summos hos viros Marcum Tullium mihi videor numerare posse, cuius alii dicendi, ego doctrina etiam copiam admirari soleo lib. de fato: [Inter locorum naturas (inquit) quantum intersit videmus: alios esse salubres, alios pestilentes, in aliis esse pituitosos, & quasi redundantes, in aliis exsiccatos, atque aridos; multaque sunt alia, que inter locum & locum plurimum differunt. Athenis tenue cælum, ex quo acutiores etiam putantur Attici: crassum Thebis, itaque pinguis Thebani, & valentes.]

Quid ad hæc astrorum clientes faciunt, ne homines vasa Samia, quæ apertum mutare non possint? aut lotophagos, loco, quem semel infuderunt, inseparabiliter adhaerentes, deserunt illi solum frequenter; idque

non agentibus stellis, sed variis de causis, nunc è proximo, nunc de longinquo petitis.

Ad bellum, ad celebres Academias, ad Principum aulas, ad lites, ad nundinas, ad exilium, ad vsupetitiam rerum, ad amicos, ad familiares, ad salubritatem, ad voluptatem, ad alios innumerous usus, pro temporum, ac personarum, pro rerum viciſſitudine, pro negotiorum opportunitate, pro rei publicæ, vel priuatae ratione, quæ omnia, ut stultè ducūtur ex solo cælo, sic valetudo, cui ex domicilio accedit, receditque, non parū prorsus incep̄t ex solis stellis petitur.

CAPUT DECIMVM OCTAVVM.

Quid consuetudo & usus aduersus Astrorum vim possint.

BEST præterea plurimū valetudini, & naturali temperamento contrarium, quibus quis assueuerit, repentina communratio, & ab extremis ad extrema translitio. Quare Galenus lib. i. de sanitate tuenda: [Videtur (inquit) in his tria deinceps pari inter se iure potuisse, morbum, ætatem, consuetudinem. Atque in morbo quidem contrarij adhibendi, indicationem accipit ab ætate, & consuetudine similium: febri namque, ceu morbo calido & flicco humida cōueniunt: puellis, & quibus ea ætas, non morbus, sed secundūm naturam sit; id maximè est utile, quod plane est simillimum. Pari modo consuetudine, ut pote quæ adscitiam, aequitatemque naturam in corporibus gignit contraria, in primis dedisse est noxiū; atque hæc merito: quæ enim corpora secundūm naturam se habent, si consuetari, custodirique suum habitum decet; que morbo aliquo premuntur, si contraria alterari, & ad contrariū habitum trahi expedit, ac seruatur quidem similibus vñūquodque, alteratur autem contrariis.]

Cornelius etiam Celsus lib. i. c. 3. [Neq; verò (ait) ex multa fame nimia satietas, neq; ex nimia satietate fames idonea est, periclitatürq; & qui semel, & qui bis die cibum incontinenter contra consuetudinem assumit. Itemque ex nimio labore subitum otium, neq; ex nimio otio subitus labor sine graui noxa est: prīmū, cùm quis mutare aliquid voler, paulatim debet assuescere, omnem autem laborem facilius vel puer, vel senex, quam insuetus homo sustinet. Atque idem quoq; nimis otiosa vita vitalis non est, quia potest incidere laboris necessitas; si quando tamen insuetus aliquis laborauit, aut multò plus quam solet: etiā is, qui assueuit, huic ieiuno dormiendum est; multò magis si etiam os amarum est, vel oculi caligant, aut venter perturbatur: tum enim non dormiēdum tantummodo ieiuno est, sed etiam in posterum diem permanendum, nisi citèd id quies sustulerit: quod si factū est, surgere oportet, & lentè paululū ambulare; & si somni necessitas non fuit, quia modicè magis aliquis laborauit, tamen ingredi aliquid eodem modo debet.] Infrà: [Si assidua (inquit) fatigatio vrget, iniucē modo aqua, modò vinum bibendum est, rarōq; balneo vtendum, leuatq; lassitudinem etiam laboris mutatio; eūmq; quem nouum genus laboris pressit: id quod in consuetudine est, reficit, fatigato quotidianum cubile tutissimum est, insolitum contraria laxat: quod enim contra consuetudinem est, nocet, seu molle, seu durum.]

Idem qui suprà Galenus lib. de curandis animi morbis, neque ait deterreti quempia oportet, ne se ipsum conetur meliorem efficere, etiā factus quinqua-gearius sit, quinetiā omni ratione conabitur ipsū corpus in melius restituere,

quamvis cōspertū habeat se nunquā Herculeam valetudinem consecuturum.

Infrā:[Omnium autem maxiūmē tui ipsius te pudeat, quod quidem si feceris, poteris quandoque expertem illari rationis vim, qua excedescimus, quasi feram quamdam mitigare, ac mansuetacere; alioquin absurdum admodum sit, viros equitandi peritos, vbi equos acceperint, breui eos ad parendū idoneos reddere, te autem, qui non aliiquid extrinsecus animal acceperis, sed rationis illam expertem vim, quae in tuo ipso animo est, & cum qua semper ineditans, ratio simul habitat, non posse itidem mitiorem reddere, & quamvis non ita continuò, at longiori saltero spatio.] [Infrā: Adhuc delige optimum vitæ genus, id iucundum efficiet consuetudo.]

Ac de mutanda ratione viētus, hæc Hippocrates scribit apud Galenūm libro de consuetudinibus, cap. i. [Arque facile addisci potest, quod vitiosa diēta comestioñis, & potionis ipsa sibi ipsi semper similis, rurior ut plurimūm est ad sanitatem, quam si quis repente magnam mutationem faciat, ad aliud melius, quandoquidem & iis, qui bis cibum capiunt, in die, & iis qui semel cibūm capiunt repentinæ mutationes, noxas, infirmitatēsque inferunt; & ij sanè, qui prandere non consueuerunt, si pransi fuerint statim infirmi fiunt, & toto corpore granes, & imbecilli, & tardi, si verò etiam supercœnauerint, acidum, rustantes, quibusdam etiam sputile, hoc est, humida deieçtio aduenit, quando præter consuetudinem onere grauatus est ventriculus, solitus supersiccari, & non bis intumescere, neque bis elixare cibaria.]

Idem de eadem re magis laboraverit, si ter in die cibum capiat ad saturitatem, & adhuc magis si pluries, quamquam sanè multi sunt qui facile ferunt ter in die cibum capientes, ad satietatem, si sanè ita fuerint assueti; quin & qui bis cibū in die capere consueuerunt, nisi pransi fuerint, imbecilles, & infirmi fiunt, & ad omne opus timidi, & cardialici, pendere enim videntur ipsius viscera, & mingūt calidum & viride, & sterlus comburitur. Sunt & quibus os amarescit, & oculi cauantur, & tempora saliunt, & extrema frigescunt; & plurimi quidem eorum, qui pransi non sunt cœnam comedere non possunt; si verò cœnauerint ventriculum grauant, ac multò magis ægrè cubant, quam si pransi fuissent, cum ergo talia sanis eveniant ob dimidiij diei mutationem, diætā præter consuetudinem, neque addere commode videtur, neque detrahere. Si igitur hie qui præter consuetudinem cibū caput, semel tota die exinanitis vasis cœnauerit, quantum solebat, verisimile est ipsum multò magis grauari, si verò longiori adhuc tempore exinanitis vasis, drepente post cœnauerit, magis utique grauabitur.

Cibos etiam, quibus quis assuetus est, quamquam minus salubres Hippocrates ibidem commendat. [Multi(inquit) facile ferunt escuenta, quibus assueti sunt, et si non sint bona natura, similiter autem & poculenta.]

Galenus verò libro de consuetudinibus, citato cap. 2. docet cur quis facilis concusat cibos, quibus est affuctus, quicunque illi tandem sint, quia cibum in qualitatem nobis familiarem redigi oportet, vnu autem cibus vni familiaris est, alter alteri: [Aliud enim nutriens(inquit) alij corpori familiare est, ideoq; animantes ad familiaria nutrimenta, à nullo docte, sed à natura impulsæ accedunt, iumenta quidē ad herbas, paleam, scenum, & hordeum, leones autem ad carnes, sicuti etiā pardales, & lupi. Quemadmodū igitur animalibus secundūm genus non paria differentia familiarium vnicuiq; nutrimentorum est, sic etiam, & secundūm speciem in generibus reperiuntur differentiæ magnæ, cum alijs ne gustare

gustare quidem vinum possint, alij autem plurimum innoxie bibat, alij boum & hircorum, & arietum carnes cum delectatione comedant innoxie que concoquunt, alij nec odorem ipsarum sustineant, nec eum, & si per alterius escæ penuriam, ut in fame sit, huiusmodi carnes ingerere cogantur, cōcoquere ipsas nequeunt citra nocumentum, ac appetitū ex ablatione subvertunt, grauanturq; dērepente, si quis nutus ipsis superueniat, nec ipsum quoq; innoxium tolerat. Quoniam autem haec ita se habere cōspiciuntur, primum quidem illius meminiisse oportet, homines assumere, que suauiora sunt, alios alia secundum naturam familiaritatem, accedere ad talium eum libentiū, tanquam ea sibi ipsi concoctu faciliora vīla sint esse, auctari autē, & fugere quæ insuauia sunt, cōcoctuq; difficiliora, ita vt consuetudo signum sit, familiaritatis naturalis. Quod autem & vt causa tēpenumero fiat, constat ex iis, que in principio quidē in suauitate, aut nocumento, à quibusdam ingestis afficiuntur, si autem ipsis paulatim afflictere sustinuerint in suauitate, aut nocumento, non amplius afficiuntur; causa autem & huius rei talis est, sicut vnumquodq; eorum, quæ comeduntur, & bibuntur, secundum aliquam qualitatem alterantur, ita & ipsum quodāmodo afficit id, quod alterat; licet auctem huius rei evidens capere argumentum ex humorū ab unoquoq; cibario genitorum differentia: nam alia quidem melancholicum gignunt sanguinem, alia pituitosum, vel qui pallidam flauāmq; nominatam bilem, non paucam habent, sicuti nonnulla purum sanguinem; differentiam ergo aliquā eorum quæ nutriuntur inter se, necesse est fieri, secundum nutritientis sanguinis ideam; euidens autem argumentū assimilationis nutritientium ad id, quod nutritur est, ipsa plantarum, & seminum trāsimutatio eo vīq; tēpenumero facta, ut quæ maximē nocia in alia terra erāt, si in aliā transplantata fuerint non solum innocua, sed etiam utilis fiat, frequens enim est horum experientia apud eos, qui de agricultura, & de plātis cōmentarios cōposuerunt, quemadmodum & trāsilationis secundum regiones factę apud eos, qui de animalium historiis scripserūt. Quoniam igitur non solum alteratur id quod nutrit ab eo quod nutritur, sed & ipsum aliquo modo exigua quadam alteratione alterat, necesse est exigua hanc alterationem, tractu temporis notabilē fieri, ita ut ad æqualē viam cum familiaritate naturali veniat ea, quæ ex diuturnis cōfuetudinibus fit ac in iis quidē, quæ comeduntur, & bibuntur inuenti mihi videtur causa facultatis, cōfuetudinū. Hæc ille. [Tanta est consuetudinis vis, ut ne prana quidem tutò omittatur, nec cōfuetudines ipsæ (inquit Galenus lib. 5. de sanitate tuenda, c. 11.) tametsi prauri sunt displicētibus, adhuc sibi corporibus mutantæ non sunt, quin nec per summā sanitatem semper id tentandū, sed tunc cū is cui mutantē sunt à ciuilibus curis vacat &c.] Legātur, quæ li. 9. de methodis c. 4. idē narrat, de adoleſcētē, qui per trigintadiex exercitationē, cui assueverat, omiserat.

Longior sīn, si adferam quæ Galenus li. de consuetudinibus c. 3. disputat de vi consuetudinis, ex alteratione externa, cap. 4. de consuetudine exercitiorum corporis, & animi. Quare à Medicorum theoris, ad Poëtarum amicinitatem animi causā transgrediamur: non enim Medici solum rigescere & emollescere nostra corpora consuetudine, vsūque contra genitalium, nataliumque syderum viam viderunt, sed Poëtae quoque experti sunt, quibus discere poterant Astrologi consuetudinis viam: nam Ovidius 3. libro de Ponto:

Hoc quoque Naso feres, etenim maiora tulisti,

Iam tibi sensiri sarcina nulla potest.

quamvis co*mpertū* habeat se nunquā Herculeam valetudinem consecuturum.

Infrā:[Omnium autem maxime tui ipsius te pudeat, quod quidem si feceris, poteris quandoque expertem illam rationis vim, qua excedescinus, quasi feram quamdam mitigare, ac mansuferare; alioquin absurdum admodum sit, viros equitandi peritos, vbi equos acceperint, breui eos ad parenduū idoneos reddere, te autem, qui non aliud extrinsecus animal acceperis, sed rationis illam expertem vim, quae in tuo ipso animo est, & cum quā semper meditans, ratio simil habitat, non posse itidem mitiorem reddere, & quamvis non ita continuo, at longiori saltero spatio.] [Infrā:Adhuc delige optimum vitæ genus, id iucundum efficiet consuetudo.]

Ac de mutanda ratione vīctus, h̄c Hippocrates scribit apud Galenū libro de consuetudinibus, cap. i. [Atque facile addisci potest, quod vitiosa dicta conmestio[n]is, & potionis ipsa sibi ipsi semper similis, tutior ut plurimū est ad sanitatem, quam si quis repente magnam mutationem faciat, ad aliud melius, quandoquidem & iis, qui bis cibum capiunt, in die, & iis qui semel cibum capiunt repentinae mutationes, noxas, infirmitatēsque inferunt; & iis sanè, qui prandere non consuecrunt, si pransi fuerint statim infirmi fiunt, & toto corpore graues, & imbecilli, & tardi, si vero etiam superētēnauerint, acidura, ruantes, quibusdam etiā spūtē, hoc est, humida deiectione aduenit, quando præter consuetudinem onere grauatus est ventriculus, solitus supersiccari, & non bis intumesceat, neque bis elixare cibaria.]

Idem de eadem re magis laborauerit, si ter in die cibum capiat ad saturitatem, & adhuc magis si plures, quamquam sanè multi sunt qui facile ferunt ter in die cibum capentes, ad satietatem, si sanè ita fuerint assueti; quin & qui bis cibū in die capere consuecrunt, nisi pransi fuerint, imbecilles, & infirmi fiunt, & ad omne opus timidi, & cardialici, pendere enim videntur ipsius viscera, & mingūt calidum & viride, & stercus comburitur. Sunt & quibus os amarescit, & oculi cauantur, & tempora saliunt, & extrema frigescunt, & plurimi quidem eorum, qui pransi non sunt coenam comedere non possunt; si vero coenauerint ventriculum grauant, ac multò magis ægrē cubant, quam si pransi fuissent, cum ergo talia sanis euenant ob dimidijs dieris mutationem, diæta præter consuetudinem, neque addere commode videtur, neque detrahere. Si igitur his qui præter consuetudinem cibū capit, semel tota die exinanitis vasis coenauerit quantum solebat, verisimile est ipsum multò magis grauari, si vero longiori adhuc tempore exinanitis vasis, derrepente post coenauerit, magis vtique grauabitur.

Cibos etiam, quibus quis assuetus est, quamquam minus salubres Hippocrates ibidem commendat. [Multi (inquit) facile ferunt esculenta, quibus assueti sunt, etiā non sint bona natura, similiter autem & poculenta.]

Galenus vero libro de consuetudinibus, citato cap. 2. docet cur quis faciliter concoquat cibos, quibus est assuetus, quicunque illi tandem sint, quia cibum in qualitatem nobis familiarē redigi oportet, vnu autem cibus vna familiaris est, alter alteri: [Aliud enim nutriti (inquit) alij corpori familiariter est, id eoq; animalantes ad familiaria nutrimenta, à nullo doctae, sed à natura impulsæ accedunt, iumenta quidē ad herbas, paleam, scēnum, & hordeum, leones autem ad carnes; sicuti etiā pardales, & lupi. Quemadmodū igitur animalibus secundum genus non parua differentia familiarium vnicuique nutritorū est, sic etiam, & secundum speciem in generibus reperiuntur differentiae magnae, cum alijs gustare

gustare quidem vinum possint, alij autem plurimum innoxie bibat, alij boum & hircorum, & arietum carnes cum delectatione comedant innoxie que concoquunt, alij nec odorem ipsarum sustineant, nec esun, & si per alterius esce penuriam, ut in fame sit, huiusmodi carnes ingerere cogantur, cōcoquere ipsas nequeunt circa nocturnum, ac appetitū ex ablatione subuertunt, grauanturq; drepentē, si quis nutus ipsis superueniat, nec ipsum quoq; innoxium tolerat. Quoniam autem hæc ita se habere cōspiciuntur, primum quidem illius meminiſſe oportet, homines assumere, que suauiora sunt, alios alia secundum naturam familiaritatem, accedere ad talium esun libenter, tanquam ea sibi ipsi concoctu faciliora vīla sint esse, auersari autē, & fugere que insuauia sunt, cōcoctuq; difficiliora, ita vt consuetudo signum sit, familiaritatis naturalis. Quod autem & vt causa se penumero hat, constat ex iis, que in principio quidē in suauitate, aut nocturno, à quibusdam ingestis afficiuntur, si autem ipsis paulatim assuecerit sustinuerint in suauitate, aut nocturno, non amplius afficiuntur; causa autem & huius rei talis est, sicut vnumquodq; eorum, que comeduntur, & bibuntur, secundum aliquam qualitatem alterantur, ita & ipsum quodāmodo afficit id, quod alterat, licet autem huius rei evidens capere argumentum ex humorū ab unoquoq; cibario genitorum differentia: nam alia quidem melancholicum gignunt sanguinem, alia pituitosum, vel qui pallidam flauāmq; nominatam bilem, non paucam habent, sicuti nonnulla purum sanguinem; differentiam ergo aliquā corum que nutriuntur inter se, necesse est fieri, secundum nutrientis sanguinis ideam; cuidens autem arguentū assimilationis nutrientium ad id, quod nutritur est, ipsa plantarum, & seminum trāmutatio eoſq; se penumero facta, ut que maximē nocua in alia terra erat, si in aliā transplantata fuerint non solum innocua, sed etiam utilis fiat, frequens enim est horum experientia apud eos, qui de agricultura, & de plātis cōmentarios cōposuerunt, quemadmodum & trāsilationis secundum regiones factę apud eos, qui de animalium historiis scripserūt. Quoniam igitur non solum alteratur id quod nutrit ab eo quod nutritur, sed & ipsum aliquo modo exigua quadam alteratione alterat, necesse est exigā hanc alterationem, tractu temporis notabilē fieri, ita vt ad æqualē vim cum familiaritate naturali veniat ea, qua ex diuturnis cōsuetudinibus sit ac in iis quidē, que comeduntur, & bibuntur inuenta mihi videtur causa facultatis, cōsuetudinū. Hæc ille. [Tanta est consuetudinis vis, vt ne prana quidem tuto omittatur, nec cōsuetudines ipsa (inquit Galenus lib. 5. de sanitate tuenda, c. 11.) tametsi prava sunt displicētibus, adhuc sibi corporibus mutantur non sunt, quin nec per summā sanitatem semper id tentandū, sed tunc cū est cui mutatū sint à civilibus curis vacat &c.] Legātur, que li. 9. de methodis c. 4. idē narrat, de adolescentē, quip̄ per trigintadiēs exercitationē, cū assueverat, omiserat.

Longior sum, si adferam quæ Galenus li. de consuetudinibus c. 3. disputat de vi consuetudinis, ex alteratione externa, cap. 4. de consuetudine exercitiorum corporis, & animi. Quare à Medicorum theoriis, ad Poëtarum amicinitatem animi causā transgrediamur: non enim Medici solum rigescere & emollescere nostra corpora consuetudine, vsūque contra genitalium, nataliūque sydērum vim viderunt, sed Poëta quoque experti sunt, à quibus discere poterant Astrologi consuetudinis vires: nam Ouidius 3. libro de Ponto:

Hoc quoque Naso feres, etenim maiora tulisti,
Iam tibi sentiri sarcina nulla potest.

Duclim ab armento tauris detrectat aratum,
 Subtrahit & virgo colla nouella iugo.
 Nos, quibus affuerit fatum crudeliter yti,
 Ad mala iam pridem non sumus ylla rudes.

Idem libro 3. de Tristibus:

Quiquam fugax rerum, securagin in otia natu,
 Mollis, & impatiens ante laboris eram.
 Ultima nunc parior, nec me mare portubus orbum,
 Perdere diuersae nec potuere vie.
 Sufficitmalum animus, nam corpus ab illo
 Aceperit vires, vixque ferenda tulit.

Idem libro 5. de Tristibus:

Pone metum, valeo, corpusque, quod ante laborum
 Impatiens nobis, invalidumque fuit,
 Sufficit, atque ipso vexatum induruit r*s*u.
 An magia infirmo non vacat esse mibi.

Idem libro 4. de Tristibus:

Tempore ruricole patiens sic taurus aratri,
 Prebet & incurvo colla premenda iugo.
 Tempore paret equi lentis animosu habenu,
 Et placido duros accipit ore lupos.
 Tempore sevorum compescitur ira leonum,
 Nec sericas animo, que fuit ant*e*, manet:
 Quaque sibi iussis obtemperat India magistris
 Bellua, seruitum tempore vicia subit.
 Tempore ut extensis tuncat facit vua racemis,
 Vixque merum capiant grana, quod intus habent.
 Tempus & incanas semen producit aristas,
 Ene sine tristis pomata sapore facit.
 Hoc dentem tenuat terram renouantis aratri,
 Hoc rigidas silices, & adamanta terit.
 Hoc etiam sevas paulatim mitigat iras,
 Hoc minuit luctum, mortagin corda leuat.
 Cuncta potest igitur tacito pede lapsa resuunt,
 Praterquam curas attenuare meas.

Idem libro 4. de Ponto:

Gutta cauas lapidem, consumit annulus r*s*u,
 Et teritur pressa vomer aduncus humo.

Idem libro primo de Arte amandi:

Ferreus assiduo consumit annulus r*s*u,
 Interit assidua vomer aduncus humo.
 Quid magis est durum saxo, quid molliu vnda?
 Dura tamen molli saxa cauantur aqua.

Quas exempla desumpta sunt ex Lucretio, libro primo de natura rerum.

Quin etiam (inquit) multum Solis redeuntibus annis,
 Annulus in d^ogitu subier tenuatur habendo,

*Stillicidij casus lapidem cauat, vncus aratri
Feruum occulto decrevit vomer in aruis.*

Idem lib. 2.

*Nani leuiter quamvis quod crebro tunditur ita,
Vincitur in longo spatio tamen, atque labascit,
Nonne rides etiam guttas in saxa calentes
Humorū longo in spatio perfodere saxa?*

Quid Propertius noster libro secundo?

*Ac veluti primo taurus detrectat aratra,
Max verit affuso, mollis ad arua iugο.*

Claudianus quoque libro secundo in Ruffinum:

*Iam nulli, inquit, flebile dannum,
Sed virtus solemnis erat, campisque furoris
Expositus sensimque mali detraherat vsus.*

Hinc tandem sapienter Marcus Tullius libro secundo, de diuinatione: [illud-ne (inquit) dubium est, quin multi cum ita natū essent, ut quedam contra natūram depravata haberent, restituuerentur, & corrigerentur à natura, cùm se ipsa reuocasceret, aut arte, aut medicina? aut quorum lingua? sic adhærerent, ut loqui non possent, ea scalpello reserare liberarentur? Multi etiam naturæ vitium meditatione, atque exercitatione sustulerunt, ut Demosthenem scribit Phalereus, cùm Rho dicere nequirit, exercitatiō fecisse, ut planissimè diceret.]

At cuius tandem horoscopi tanta lux esse potest, qua Astrologi prænidicant aliquando, quibus de causis, quo auctore, cuius suau, quo consilio, qua occasione, quo casu, quo incitamento, cuius imperio, aut vi, qua spe, quo metu, consuetudinem aliquam quis sit suscepturnus in vietu, in exercitatione, in studiis, in otio, in somno, in vigilia, in vestitu, in medicinis, in cessatione, & in iis omnibus, quæ in humanam vitam cadunt, aut cadere posint: nimirum quantum sibi arrogant, qui hec omnia in stellis inspicere se posse confidunt: supra humanas vires spondent, qui tot rerum præsensionem nobis pollicantur.

CAPVT DECIMVM NONVM.

*Medicamentorum vim, & Medicorum peritiam cum
astris pugnare.*

VI D ergo medicamentorum vim, aut Medicorum peritiam commē morem? quām multa pharmacis virtus temperamentorum corriguntur? resescantur exuperantiae, replentur inanitates, debilia corroborantur, effrāna cohibentur; fouetur memoria? domicilium, vegetantur sensus, corpus tandem animo tanquam equus indomitus, facilior, promptior, aptior redditur. Quoties impendentes morbos seduli Medici anertunt? quoties vitiosum corporis habitum emendant in melius? quoties oppressas morbo vites sublevant? quoties lapsas confirmant? quoties propè fugientem animum remorantur ac sustinent? adeo eorum opera illustris aliquando sunt, ut mortuos eriam

ad vitam reuocatos Antiqui existimarent, ut resert Plinius libro septimo, capite septimo. Non quod vita funetos reddiderint luci, sed quod morti proximos & letho adiudicatos, atque etiam quosdam, qui mortui putabantur, cum non essent, sanitati reddiderunt. Quo in genere scribit Cornelius Celsus libro secundo, cap. 6. Asclepiadem celebrem Medicum, cum in funus incidisset cuiusdam, quem imperiti nonnulli Medici extinctum putabant, & intellexerit eum viuere qui efferebatur, à sepultura ad lectum reuocasse. Ab aliis claris Medicis scribit Apuleius libro quarto Floridorū, sepe animam in corporis latibulis delitescentem medicamentis prouocatam fuisse; sed haec alij viderint. Nos ostendamus, medicamentorum vi, naturale temperamentum quod è natalitius, vel genitalibus stellis hausimus, si tamen hausimus, commutari solere, adeò frequenter ut Astrologi, ne corporis quidem constitutionem, & habitum è stellis, quantilibet arte polleant, cognoscere possint.

Quamcumque temperiem, quam ex utero materno corpus humanum tulerit, medicamentis corrigi, & alio conuerti posse ambigit nemo. Hinc Galenus lib. 7. Methodi, cap. 10. [Calida] (inquit) intemperies refrigeranda est, frigida vero calefacienda: similiter humida siccanda, & secca humectanda. Quod si per copulationem aliquam duarum qualitatum intemperies consistat, miscenda amborum consilia sunt: ac que humida, calidaque, siccanda & refrigeranda, que vero humida, & frigida, siccanda, & calefacienda; ad eundem modum, secca, & frigida humectanda, & calefacienda, secca vero, & frigida humectanda, & refrigeranda. Scire autem licet harum omnium potissimum esse, inter simplices sicciam, inter compolitas siccari & frigidam.

Idem lib. 3. de temperamentis, cap. 3. [I]llud fortasse (inquit) dissonare videbitur, quod ex iis, quæ ut nutrimentum comeduntur, aliqua cuti imposita, hanc erodunt, atque exulcerant, sicuti sinapi, muria, allia, cæpæ. Verum haec quoque cum positis à principio hypothefibus concordant: etenim fit, propter ea quod mutantur, alteranturque, dum & in ventre coquuntur, & in venis in sanguinem vertuntur, propterea quod uno loco non permanent, sed in multis partes diuisa quoquo versu feruntur: adde & quod non solum multis succis miscetur, sed etiam cibis, cum quibus sumuntur. Adhuc, quod celeriter eorum concoctio, & partium separatio conficitur, ita ut quod conueniens in eis sit, assimiletur; quod superuacaneum est acre, per alum, vrinam, & sudores excrenatur. Propter haec inquam omnia, quod foris impositum exulcerat, id comedendum non exulcerat: & si unum quodlibet istorum illis accederet, satis esset ad ea, quæ foris sunt integra conferuanda: verbi gratia, mutatio ipsa prima, si namque nou maneat sinapi, quale extrinsecus fuit, cum est assumptum, manifestum est, nec vim eius manere, quod si tum dirimuntur eius partes, tum sparguntur, multò vtique magis sic censendum est. Iam satis erat, quod non eodem loco remaneret, cum nec circa eum aliquid efficere posse videatur, nisi diutius immoretur, sed nec mixtio ipsa, cum multis cibis parum momenti habet; si enim id citra alium cibum solum assumas, facile intelliges quantum molestia, & mordicationis ventriculo afferat incommodi. Cum igitur praedictorum unumquodque per se satis prohibere possit, quominus sinapi, quod foris facit in cute, idem facere intus possit, multò arbitror magis, vbi omnia simul conuenient: nam & coquendo alteratur, & seernitur, & expurgatur, & eis multis aliis miscetur, & varie distributum in omnem partem fertur, nec in illa

moratur

moratur , quod autem si acrimoniam suam seruaret interna quoque omnino exulceraret, cum iis, quae sponte accident vleeribus intelliges : gignitur enim non raro aliis ex vito lo cibo, aliis ex qua piam in ipso corpore corruptela, & putredine, viscosus succus , quam cacochniam vocant : his aliquando interiorum quoque aliquid exulceratur : magna tamen ex parte cutis , quoniam in hanc excrements , quae habitu corporis colliguntur, natura expellit multis, & assiduis vleeribus, afficitur, quippe cancri, phagedanae, herpetes, crodentes, carbunculi, multaque aliae vleerum generationes, ab huinsimodi cacochnia nascuntur. Nec igitur talium quidpiam est dubitandum, sed nec cur medicamentorum nonnulla cum nihil nos extrinsecus offendant intrò assumpta, magnum adferant malum , alia rursus intrò assumpta aliquando lèdent, nonnunquam conferant , aliqua non solùm intrò assumpta, sed etiam extrinsecus applicata offendant, quippe ut semel dicam nihil foris, intusque parem agendi facultatem habet, neque enim, aut viperæ venenum, aut rabidi canis spuma, aut aspidis virus (quae tamen si extrinsecus corpori occurrant offendere creduntur) parem vim habent, vel soli cuti applicata, vel intrò assumpta ; sed nec illud est mirandum, si ceterorum medicamentorum vis ad profundum non peruenit , neque enim necesse est, ut omnia parem habeant vim, quod si ex iis, quae initio sumuntur non pauca certo tempore, & certa quantitate, & in mixtura cum ceteris accepta conferunt, intempestiuè autem, & largius, nec cum aliis admista lèdunt, ne id quidem dubitationem ullam disputationi pariat, si quidem id tum cibis, tum igni, tum verò omnibus, ut sic dicam, quae corpori occurrint accidere solet: nam & mediocris nobis flamma nonnunquam opus est, caque visi plurimum ex ea iuamur , cum tamen immodata flamma nos vrat ; ad eundem modum & frigida potio, quae mediocris est, confert, quae immodata est, maximam adfert lèsionem.]

Quam multa de ratione siccitatis & humoris superflui , emendanda tradit Galenus libro tertio de sanitate tuenda, capite duodecimo, de regendis corporibus, quae calidorem naturam sortita sunt libro sexto eiusdem operis, capite tertio, de fouendo corpore, natura frigidore, capite 4. de lassitudine emendanda, libro tertio, capite octavo, de corporibus lapidis reuocandis, libro quinto, capite secundo, de gracilitate, aut procuranda, aut tollenda, libro sexto, cap. 18. de totius corporis optimo habitu restituendo, libro sexto, capite 1. Hæc quidem generatim singula præterea membra libto septimo de Methodis, capite 3. Idem Galenus docet medicamentorum vi alterari, & hoc illucque inflecti. [Quoniam (inquit) vnaqueque animalis particula propriam actionem edit, quæ tantum ab aliarum actionibus differt, quantum ipsa particula ab aliis, quæ illas edunt est diuersa, qui tueri actionem vult, hic temperamentū earum custodiat oportet, custodiet autem, si id, quod ad calidius est conuersum, refrigerabit, quod ad frigidius est inclinatum calefaciet. Pari modo, si quod ad sicciss est alteratum, humectabit, & quod ad humentius est versum siccabit. Rursus quoque si siccabit, ac calefaciet, quod humidum est redditum, ac frigidum siccabit pariter, & refrigerabit, quod humidius simul, & calidius evasit, & in reliquis duabus coniugationibus ad portionem; semper enim pro eo quod exuperat inducendum est eisque contrarium, quo ad particulam in symmetriam vendauerimus.]

[Nihil attinet referre, quae de temperanda ventriculi nimis calida vel nimis
R 2 frigida

frigida complexione scribit Galenus tum lib. 7. de Methodis, c. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. tum lib. 6. de sanitate tuenda, c. 10. de educendis humoribus, qui ventriculū afficiunt lib. 7. de Methodis, cap. 11. 12. & 13. de custodiendis iis qui renum calculo laborant, lib. 6. de sanitate tuenda, cap. 1. de inhibenda capitis effluxione ibidem cap. 9. 12. 13. de curandis iecinoris affectionibus lib. 8. de compositione medicamentorum secundum locos cap. 7. lib. 5. de locis affectis, cap. 7. de humoribus cerebrum infestantibus arcendis, lib. 1. de locis affectis, cap. 7. de memoria & rationis curatione, libro tertio eiusdem tituli, capite quinto, de cephalaea, capite 9. de apoplexia, & neruorum resolutione, libro tertio, de locis affectis, capite sexto & decimo, de affectibus oculorum, aurium, linguæ, lib. 4. capite 2. libro 5. capite 5. de medulla spinali, libro 4. capite 3. & 4. de cordis & pericardij cura, libro 5. capta. de sanando thorace, libro item quinto, cap. 3. de intestinis, lib. 6. cap. 2. de vesica, cap. 4. Sed præterire non debeo quæ idem lib. 9. c. 2. de compositione medicamentorum secundum locos habet. [Ex horum (inquit) genere est lien qui ex hepate veluti faciem sanguinis trahit, quem admodum vesica ex hepate bilem, & renes vrinam; si igitur præ imbecillitate huiusmodi sanguinem ad se trahere non potest vitiosus humor vniuerso corpori afficitur; ob id naturalem ipsius firmitatem custodire oportere, quo conueniens sibi alimentum trahat per quam actionem vniuerso corpori ad humorum bonitatem confert; & generata in ipso incrementa in ventrem dimittere potest vna cum eborum incrementis excernenda, ea gratia valde amara medicamenta illi offerimus, quædamque ipsis ex austenis miscemus, quædam vero ad materiam commoda, ad cæteroru[m] videlicet malaginatum, præparationem apponimus; quale pharmacum est cera, resina, pix, bitumen, & quæcumque alia huiusmodi; iuxta primam autem rationem, & acetum & mullum misceri commoda sunt ut pote siccare, & attenuare crassos humores potentia citra calefactionem.]

Rufus lib. 6. de locis affectis. [Cum splen (inquit) multa habeat accidentia cum hepate communia, illa nulla re differre videntur, nisi quod quædam magis, quædam vero minus alterutro eueniunt solent; nam quod ad caloris rationem pertinet, vniuersum corpus, ut splen imbecillitate affectus est, magis nigrescere viderit; nam hoc ei natura officium dedit, ut melancholicum sanguinem ex hepate ad se trahat, quo ipsum ali destinatum est; igitur attrahendi facultate illi facta imbecillior, sanguis in vniuersum corporis impurus transmititur, quo circa color niger eaudit, quinetiam hepatis exemplo s[ecundu]m numero excrementa ex se recessit, ita ut & vomitione, cui nausea quoque accedit, melacholicum sanguinem aliquando excernat; qui interdù per inferiora quoque decidere videntur, ac circa huiusmodi euacuationem athymias, id est, animi defectiones, & dithymias, id est, mestitis melacholicas facit; ac non nunquam ciborum vehementissimas appetitiones, precipue quādo exquisitè acerosū est, id quod ad vētrē fertur excrementū.]

[Non solum immutare possunt medicamenta, tum totius corporis, tum singularium membrorum temperamentum, sed planè etiam diloluerent. Quare Galenus lib. 3. de medicamentorum facultatibus, capite 18. & 19. contendit medicamenta frigida solum quantitate interimere, quin etiam lib. 4. de temperamentis, cap. 3. quædam esse medicamenta tradit, qua corpus ipsum erodant & absument, & lib. 3. de simplicium medicamentorum facultatibus, cap. 21. [Quoniam (inquit) de iis etiam medicamentis, quæ erosione, ac putredine interimere sunt nata, dicturum me, quod tempore perniciosiora reddantur, & ipso genere natu-

turam nostram corrumpere possint, non ut refrigerantia dumtaxat, multitudine, sum pollicitus, tempus est nunc promissis satisfacere.]

Iterum capite 22. [Cæterū (inquit) quæ nos contactu, aut per putredinem, aut per erosionem, interficiunt, ea quidem recte ratione humanæ naturæ deleteria existimanda sunt, toto genere: nam ut frigescientia dumtaxat quantitatē, &c.] Tanta cùm sit medicamentorum vis, in utramque partem à Medicis portiùs, quam ab astris repetendam esse, humani corporis constitutio- nem nemo non videt: hi enim medicamenta tractant, & pro peritia, aut im- peritia, pro vsu, aut insolentia, pro timiditate, aut audacia: in contrarias ha- bitudines nostra corpora conuertunt, & ab eo temperamento decipiunt, quod à nativitate obtinuerunt. Quare Galenii libro 4. Methodi, capite 4. cùm salutarem in primis esse emissionem sanguinis, usque ad animi deliquium do- cuiisset: in tempore factam; idque certissimis experimentis comprobasset. [Ex sanguinis (inquit) emissione, quam usque ad animi defectum faciendam paulo anté diximus, non parvum subsequetur incommodum, nisi opportuno tempo- re, aur debita mensura fiat: duos namque in ipsis Medicorum manibus peri- re vidi, qui postquam animo linquerentur, nasquam reuixerunt; multi verò ethi non protinus, at postea propter virtutis infirmitatem perierunt, quos si quis citra resolutionem evaucasset, minimè perirent: quin etiam alij in mor- bos incidenter longos, postquam immodica inanitione resoluta vis natura- lis fuit: aliis cùm immodicæ vacuationis noxam resarcire non potuerint, in omne reliquum vita tempus, totius corporis temperamentum redditum est, frigidius. Quid hīc agunt astra? Quidquid illa astruunt, destruit Medicus; & obtruduntur adhuc Astrologiæ prædictiones. At quibus: iis nimis qui Medi- corum ope quotidie tentant, aut hepatis, aut ventriculi, aut renum, aut capi- tis intemperiem naturalem, castigare, aut coercere.]

Duo sanci Galenus in Medico requirit; doctrinam, & experientiam, cui alterum desit, illum graffati in genus humanum, soluere natuum tempera- mentum, labefactare nostra corpora. Faciamus aliquem benigni ortum stel- lis in huiusmodi Medicum incidere, quid ager cœlum? quò se vertet: an repen- tē ex rudi faciet expertum? an docebit illum sine magistro? an patet faciat ei secréto. Medicinæ arcana? cur Medicos portiùs doctrina, & fama inclitos adhibemus, quām rudes & bardos? Non est expertus huiusmodi stellarum viu ille, qui apud Galenum commento primo, in Prognosticon Hippocratis æ- grum incipientem sudare dimisit in balneum, tum autem sudoris copia affluē- te Medicinæ tyro gauisit et, tanquam ægrum opportunum tempus conie- stasset; paulo post mortuo ægro à familiaribus tanquam ægrum interemisset accusatus fuit. Deplorat Galenus libro octavo de compositione medicamen- torum secundum locos, capite primo Medicorum imperitiam, & tarditatem, qui contraria medicamenta adhibentes multorum temperiem resoluunt, mul- tisque intermixt. [Quod ipsum (inquit) vel maximè circa affectiones oris, ve- triculi, videre cōtingit, præsertim, cù fuerit inflamatū: eius enim itēm; iccino- ris inflammatiōes astringentiū cōplexa opus habet, si nāq; per relaxantiū medi- cationū ductū, citra admixtiōne facultatis robur addētis curentur, periculū in- currūt de ipsa vita, atq; hoc ipsū, cù omnes empirici Medicis per experiētiā edo- ēti sint, & omnes dogmatici, in ipsis artis operib; obseruēt, nō pauci tamē huius tēporis Methodici (neg; enim de omnib; dico) innumeros stomachicos in anini

deliquiam inducunt, omnes verò hepaticos occidunt: nullum enīm ego vidi sanatum ex his, qui in huiusmodi Medicum incidentur.]

Idem libro de præcognitione ad Posthumum, cap. i. [Si vulgares Medicos (inquit) audiamus, quæ singulis morbis cunctura fuit, & grotantibus præcognitione non possumus: nam ex quo numerus eorum, qui videri potius, quam esse volunt, non solum in Medicina, sed in aliis etiam artibus maior est: cùl excepit neglecta sunt quæ in disciplinis erant pulcherrima, dataque est opera, ut ead dicantur, & fiant quibus vulgi gratiam ineant; & ab eis approbentur; dico autem quibus suis adulari quotidie, salutare, diuites per urbem comitari, Principes domum reducere, in coniuicis discubere, atque in eis tum miniflare, tum iocos, & facetias serere; quidam verò non haec modo faciunt, sed pretioso quoque vestitu, & annulorum ornatu, magnóque subsequentium comitatu, & argentea spicillorum supellestile populo persuadent, se dignos, qui beati, & amabiles ab omnibus habeantur; atque cum partim illecebris, partim ostentatione, iudicium illorum, qui res veras iudicare nesciunt, perstringant; multa ut ipsi putant, bona consequuntur, ut ego sentio, veris omissis, falsa bona arripiunt: & tales cùm sint, in ceteris quoque Medicis præcepta transgrediuntur, qui minimo etiam tempore, se docturos pollicentur: magnūm discipulorum numerum contrahunt, per quos, plurimum ipsi posunt in verbis in quibus versantur.]

[Rursus libro quinto de sanitate tuenda, capite ii. Quò magis (inquit) de Medicis omnibus mirari cuiquam licet, quicumque nullo priùs facto naturarum discrimine, de sanitate tuenda scribere sunt aggredi, sicut enim fieri non potest, ut unum calepodium ad omnes homines, tutor accommoder, ita nec Medicus unam omnibus vita speciem quæ conducat. Hac igitur de causa quidam saluberrimum esse affirmant abundè quotidie exerceri, quidam nihil obstat, quominus in quiete prorsus degatur, & sunt quibus lauari maxime salutare esse videantur, aliis minime, &c.] Et cap. i. eiusdem lib.

[Est verò illud veluti elementum (inquit) totius artis, quæ valetudinem tueretur, quod numerosa sunt hominum nature, prout in confessu est omnibus tum Medicis, tum Gymnastis, quorum tamen plurimi, ita de valetudine tuenda scribunt, quasi de uno hominie agant, idque ne uno quidem ostendo quem prius inuerint, quamquam non unum sed multos, quos morbis prius assiduis implicatos, ipsi postea multis annis in sanitatem sua opera seruascent, indicare, ac sic ad scribendum accessisse par erat. At nos ipsis rerum effectis id ostendimus, & iis qui prius assiduis premebantur morbis, inde adeò quod sanitatis præceptis parvissent, in omni integritate seruatis, sic demum de ipsis scribere sumus ingressi quippe alios exercitari in totum vetuimus, ac solis vita actionibus contentos esse, suamus, alios de multititudine exercitationum demere aliquid iussimus, ut totum ad minimum contraheretur, aliis qualitatem totam, aut ordinem, aut tempus, alios vniuersam speciem mutare iniunximus. Equè vero de balnicis præcipientes, vtique, quod aut omnino ab his supercedendum esset, aut saepius quam ante vitudinem, aut ratiùs, aut ante cibum tantum, aut etiam post cibum, aut calidioribus, quamante, aut magis tepidis, aut frigidioribus, prorsus omnis morbi expertes, multis annis reddimus: at nihil horum facere lieuisset, si neque naturales corporum differētias, compertas habuissent, neque debitam cuique salubrem vietus rationem.]

Duplici exemplo quantum Medicis solertia valeat, declarat idem auctor, li. 9. de Methodis, c. 4. [Duo erant, (inquit) adolescentes, alter liber, & palerstræ peritus, alter seruus, haud inexercitatus ille quidem, cæterum in palestræ patrum vehemens; prior vbi febricitate prima hora noctis cœpisset, postridie cum manè circa horam dici tertiam, vidimus, cum autem inuenissem febrem admodum calidam, sed pulsus æquales, maximos, celeres, frequentes, vehementes, cum caloris qualitatem, que tactum minimè morderet, iam verò & vrinas, cum crassitudine, cum colore à naturali habitu, non multùm alienas; audiens præterea hominem, circiter triginta dies exercitationis consuetudinē intermisce, pridie tamen exercitatis se vehementius, cæterum non multum, sumplisse autem solitos cibos, atque eos concoxisse, quamuis tardè & ægrè, ut pote cum febris vespere occupasset, cum interim rubor adus plenusque homo appareret, atque plenitudinis sensum se percipere diceret, faciente intentionem quodam eorum, qui aderant, de vena secunda mentionem, visum est nobis cius auxilij considerationem, in aliud tempus reicere, simul ut certius sciremus cuius generis febris esset, simul necessariò propter eam, qua præcesserat euacuationis tarditatem; cum autem vesperi similem vigorem, tueri febris est visa, cuu nihil sensibiliter remittens, suspicio iam erat synochon esse, hancque ex obstruccióne sanguinis, & abundantia, præ carnis copia; & cum parem magnitudinem febris, per totam noctem seruasset, postero dic visum est, Medicis omnibus, qui inuaserant, sanguinem esse mittendum, discordia vetò orta de tempore, & vincentibus iis, qui id in sequentem diem differendum suaderent, febris per totam eam diem visa est, suum vigorem augere, mox tertia sequente nocte, alia quidem accessio minimè incidit, que primæ ad portionem responderet, erat tamen æstus ipse laboranti intolerabilis, vrgebatque cum cœtio totius corporis, cum capitis pulsatio, atque ob hæc grauis vigilia, iuuenie se in aliam, & aliam figuram coartante, atque cum ultra ferre non posset, hora noctis octaua, mittit ad me ministrum, rogatque ut ad se omnino veniam: ipse annuo, atque ab eo, inueniōque febrem calidissimam, pulsum qualem prædixi, quoniam autem neque in hac, neque in lotio, neque in ipsa caloris qualitate indicium aliquod humorum putrefactum apparuit, optimum factu visum est, veniam incidere, antequam putredo inciperet; aufero itaque ab homine de industria eousque sanguinem, quoad animo linqueretur, maximum planè vbi valentes vites sunt, continentis febris remedium, id, quod tum ratione, tum experientia didici: primò namque in contrarium statum agitut corpus, celeriter ex animi defecitu refrigeratum, hoc verò nemo inuenire potest, neque quod ipsis ægris, neque quod naturæ, que animantes gubernat, incundimis utiliusque sit; postea in huic inodi corporibus necessario superuenit alui deictio, non nunquam etiam bilis vomitus, quas res statim à toto corpore sudores, madoresq; excipiunt que omnia cum hic quoque contigissent: protinus febrem extinxerunt, vt quidam ex iis qui aderant, ingulasse me febrem per iocum dicerent. Verum quo narrationem omnem absoluam, nihil malo erit pauca quedam addidisse, post duas namque à sanguinis emissione horas, paullum nutrimenti dato, ac iuslo quiescere, discessi. Quinta hora reuersus tam profundo somno indormientem inueni, vt tangentem me pulsam, non sentiret. Cum verò & ministri altum ad eum illi somnum fuisse dicerent, vt nec cum madores eius absteggerent, expurgiceretur, sicut ita facerent, esse namque homi

hominem iam prorsus à febre liberum ; reuersus autem , & decima rursus hora, etiam tum dormientem inueni, egressus autem iterum , ad alios visendos agros, redeo hora prima noctis, non tamen, ut antè tacens, sed voce de industria sublata , quo a grumà somno excitarem quod cum ita accidisset, ubi solo pusane cremore ipsius nutriui discessi ; cuius modum postero die iniungens, tertio levatum dimisi. Ac quæ ad hunc pertinebat infinitum, ita sunt gesta, quæ verò ad alterum nunc dicam.

Is cum toto die multum laborasset, deinde lauatus paucula comedisset , cœpit nocte febricitare , totum etiam continuans sequentem diem. Nunc nos post secundam noctem vidimus , in ceteris quidem omnibus, iam dicto inueni similiter affectum , verum putrecentiam humorum evidentes probantem notas. Itaque venam huic quoque protinus incidimus, & usque ad animi defectū evacuauimus; post id modico interposito spatio, cibauimus primo, multa deinde, vna interposita hora prisana cremore, atque haec omnia , intra quintam acta sunt horam, cum autem similis sibi perseueraret febris, synochon eam fore ex putredine expectauimus; quippe cum eam secunda noctis hora pari magnitudine cerneremus, tertia dici accessionem , futurā esse, an secus diligenter obseruato volebamus, cuius in septimam horam noctis suspicio erat. Itaque cum summo mane superuenisem, inueni quod expectarā: nam nec tertiana inciderat accessio, febrisque remissior paulum, quam vesperi erat. Ut autem rursus hominem meridie vidi , eratque iam certissimum, & febrem decreuisse, & synochon febrem esse, sed assiduè decesseret, sanius visum est, tunc quoque hominem similiter nutritre; quarta verò exacta nocte , manifestè minor quarto die erat, quo rursus ad eundem modum, homine cibato , aduertimus tum illo die toto, tum que hunc secuta est, quinta nocte , magnitudinem remittere, sic ut quinto die, liquido appareret, minorem esse febrem. Itaq; ad portionem minuentis febris, vrinis quoque concoctio, praecesserat, eratq; haud obscurum septima die, quod factum est, finiendum. Hanc quoque igitur planè continent, ex humorum putredine febrem, quæ assiduè decesseret, vidimus.]

Nec minori aut solertia, aut diligentia vsus est, idem Galenus libro quarto de locis affectis cap. 5. [Cum viderem hominem, integra valetudine (inquit) huiusmodi cruorem euouementem, hoc est, tenuem & sancti similem, interrogavi qua vietus ratione antea fuisset vsus, ille verò inter alia, quæ narrauit hoc quoque addidit, quod cum nocte quadam sitiret, misso puero qui aquam afferret ex immundo fonte bibisse, quibus auditis sciscitatus sum apparuisse, aliquando sanguisuga in ipso fonte, qui cum id quoque fateretur, apposito subinde idoneo pharmaco hitundinem vomitione reiecit : Porro cum alias quispiam huiusmodi cruorem emungeret & expuisset, ipso narrante, audiui cum rure æstatis tempore in stagno quadam cum ceteris iuuenibus iuuenili ludo, qualen adolescentes in aqua ludere solent, exercitatum, tunc ego sciens in huiusmodi stagno sanguisugas esse, duxi laborantem ad splendorem, conuersoque directe ad Solis radios narium foramine, in eo loco, ubi nasus ad oris regionem perforatur, hitundinis in meatalentis caudam aspexi.

Comburiam iam omnes Medicina libros, deleanus omnia Medicorum monumenta, omnia decreta sanè viuendi euellamus, abrogemus certissimos quotidianiisque experimentis fidē, condemnemus omnes vitios doctissimos, & de genere humano optimè meritos, Hippocratē, Galenū, Aselepiadē, Celsum , aut igno

ignorantiae, aut fraudis, aut stultitiae, irrideamus vniuersum hominum genus, qui in extremo vitaे periculo, Medicorum potius, quam Astrologorum operam implorant, cisque omnes vita rationes committunt: fateamur delitare ciuitates, quæ magno proposito stipendio è remotissimis etiam regionibus Medicos fama, & arte inlytos conducunt: demus despere gymnasias spientia, & publicas Academias, in quibus à celeberrimis viris traduntur Medicinae præcepta: contemnamus Medicos, tanquam vanos, & futilles dicamus errare Philosophiam, & omnes scientias, non habeamus sensibus fidem ullam, nobis ipsis noui credamus. Nam si nobis credimus, si stat Medicina, si Medici pro experimento, pro doctrina, aut quaе natura frigidiora sunt calefaciunt, aut calidiora castigant, aut coërcent redundantia, aut debiliora confirmant, aut caduca sustinent, aut noxia subducunt, aut inducunt salutaria; vno verbo, si ex uno in aliud permuntant natale, & si Deo placet è stellis petitum temperamentum nihil de eo ex astris aptè cognoscere Astrologi possunt, omnis illa quam Genethliaci profertur de vniuersus temperamento è celo hausta cognitio deperit. Si enim Medici pro peritia, pro solertia, pro vsu, nunc resoluunt, nunc hue, nunc illuc conuertunt naturale temperamentum, omnes Astrologie prædictiones labescunt: quatum vnum est fundarientum, ut initio huius operis dicebamus, quod animi mores sequantur corporis temperamentum, & corporis temperatio dependeat à natalitiis astris.

C A P V T V I G E S I M U M.

Casum non cohædere cum Astrologorum præagijs.

LONGVM esset percensere casus hominum multiplices, quosdam fortunatos, alios voluntarios, quibus valetudinis, & temperamenti ratio variatur quam maximè & quam frequenter.

Primum quidem, quam multis mortalium vita exposita sit casibus, docet Horatius Flaccus libro 2. carminum, ode 13.

Quid quisque viter, nunquam homini sat?
Cautum est, in horas nauita Bosporum
Pœnus perhorrefat, neque ultra
Ceca tunc alunde fatigata;
Miles sagittas, & celerem fugam,
Parthi, catenus Parthi, & Italum
Robur, sed improuisa lethi
Vix rapuit rapiētque gentes.

Innumeris hoc ipsum docere possem exemplis, sed vnum sit sat: nam Octauianus Augustus, instar omnium esse potest is qui ad Imperium orbis terrarum peruenit, is de quo Poëta:

Hic vir, hic est tibi, quem promitti sapientius andis,
Augustus Caesar diuum genua, aurea conder
Sæcula, qui rursus Latio regnata per arua
Saturno quondam, supra Garamantes, & Indos
Proferet imperium.

In Octauio quoque Augusto (inquit Plinius libro septimo capite quarto) quem vniuersa mortalitas in hac censura nuncupat, si diligenter astimentur, cuncta magna fortis humanæ reperiuntur volumina: Repulsa in Magisterio equitum apud auunculum, & contra voluntatem eius prælatus Lepidus, proscriptionis iniuria in collegam, collegium in Triumviratu pessimum ci- niuum, ne aqua saltem portione, sed prægrauia Antonio Philippiensi prælio, morbo, fuga, & triduo in palude latibra ægrotanti: &c, vt fatentur, Agrippa, & Mæcenas aqua subter cutem fusa, turgida latera, naufragia, Sicula, & alia, ibi quoque in spelunca occultatio, iam in nauali fuga urgente, hostium manu preces Proculeio mortis admota, cura Perusina contentio, sollicitudo Martis Attiaci, Pannonicique bellii ruinæ pontis, tot seditiones militum, tot ancipes corporis morbi, suspecta Marcelli nota, pudenda Agrippæ ablegatio, toties petita insidiis vita, iniusta liberorum mortes, luctuque non tantum orbitate tristes, adulterium filiæ, consilia patricidæ palam facta, contumeliosus priuigni Neronis secessus, aliud neptis adulterium, iuncta deinde tot mala, inopia stipendij, rebellio Illyrici, seruitiorum delusus, iuuentutis penuria, pestilentia vrbis, famæ sitisque Italæ, destinatio exprandi, & quadrui inedia, maior pars mortis in corpus recepta: iuxta hac Variana clades & maiestatis eius fœda fuggillatio, abdicatione posthumæ Agrippæ post adoptionem, desiderium post relegationem, inde luspicio in Fabium, Archanorūmque proditionem. Hinc vxoris, & Tiberij cogitationes suprema eius cura, in summa Deus ille cœlumque nescio adeptus magis, an meritus herede hostis sui filio excessit.

Quæ Plinius de Octauiano Augusto commemoravit refricarunt mihi Publij Ventidij Bassi Asculani memoriam, quo hæc scio, an ex omni vetustate proferri possit illustrius exemplum ludentis fortunæ. Hunc Asculi in Piceno humili loco natum, Pompeius Strabo Magni Pompeij pater, bello sociali, quo & Asculanos subegit, vñâ cum matre cepit, & ætate adhuc impuberem, in sinu matris, triumpho suo populi Romani oculis subiecit, puer adhuc in opulentissima vrbe sordidam paupertatem expertus, postrema fortunæ specimen dedit; vbi adoleuit comparandis mulis, & vehiculis iis, qui in prouincias proficiscicebatur viictum sibi quæsiuit; quo in quæstiu fortè fortuna Iulio Cæsari in Galliam proficisciентi innotuit, & à mulionum, ad clarissimi Imperatoris familiaritatem euectus, ciuili bello, mandata sibi à Cæsare pleraque impigrè, ac strenuè fecit, proptereaque in amplissimum ordinem adiectus est, mox Tribunus quoque plebis creatus fuit, deinde præturam etiam accepit, mirantibus stabulis, quæ sapienter emundarat, post Cæsaris necem, cum Marco Antonio Recipublicæ hostis iudicatus, sed coniunctis postea partibus raro fœlicitatis exemplo, non solum pristinam dignitatē recuperavit, sed etiam Pontificatū adeptus est, viditq; vrbs Romana sacrorum custodē, quem stabulariū vidit, neque hic fœlicitatis finis, Consulatū quoq; obtinuit; enim uero indignè id populus Romanus culit, qui Ventidiū Ballum meminerat curādis mulis viçit alle, nec ferre poterat mulionē in ea vrbe Consulatū gerere, in qua M. Cato, Cecilins, Metellus, Æmilius Paulus, repulsam passi sunt, quare per vias vrbis versiculi proscripti sunt.

*Concurrite omnes Augures, Aruspices,
Portentum, innixatum, conflatum est, recens;
Nam mules qui fricabant, Consul factus est.*

Aliud

Aliud maius portentum Romanorum oculis subiecit fortuna, ille Veridius, qui inter vilissima mancipia in triumpho à Pompeio Strabone ductus fuerat ex Parthis, quos tribus præliis fudit, triumphum duxit amplissimum, & in sublimi curru triumphantem Romani spectarunt, quem in maternis vlnis captiuum ante Strabonis currum confixerant: tandem vita funetus, publico funere clatus est, Pompeij Magni cadavere, in Ægypti littore, marcidis piscatoriae nauicula reliquias exusto.

Quæ potest esse in tanta rerum inconstantia, constans & semper eadem corporis temperatio? quis neget in tanta vicissitudine vices temperamenti? Aeneus ille sit oportet, qui tantis motibus non frangitur, mutari non potest, si in tantis mutationibus humani corporis constitutio non mutatur.

Deinde verò permagnam esse vim huiusmodi rerum, quæ casu & fortuna agitantur, ad commouendam corporis constitutionem, declarant turbidi animi motus, quos concitat solent. [Sunt porro (inquit Galenus libro 12. Methodi, cap. 5.) affectus animi, timor subitus & vehemens, præterea quæ contraria huic timori est voluptas maxima: scimus enim malorum occasione periisse quodam. Iam reliqui quoque magni timores quodam, & cum his maximè voluptas, et si non pullular, at certè facile resolubile infirmumque spiritum reddunt, tristitia, verò & anxietates, & ira, & cura, eo genere sunt noxia, quo frequentes vigilaz, quoniam vires resoluunt.]

Rursus, libro 3. de locis affectis capite 7. [Etenim summis tum Medicis tum Philosophis in confessu est, humores, & omnino corporis temperaturam, animæ actiones inalterare.] Et lib. 5. eiusdem operis, capite primo. [Moris (inquit) contingit nonnullos vehementi dolore, & timore graui, & voluptate maxima. Iterum, [Quibus vitale robur infirmum est, animi verò affectiones ob imperitiam fortes, his animæ essentia facilè dissolui potest, atque aliqui ob modestiam perierunt; sed non illico.] Iterum libro de patuæ pilæ exercitatione, capite primo, [Tantum (inquit) in ipsa potest motio animæ, ut multi praे sola latitia morbos euaserint, multi etiam praे mœstre ægrotauerint, neque villa tam vehemens est corporis passio, ut affectiones animi vincat; non igitur parui pendere oportet, huius mutationes, qualènam sint, immo verò longè magis, quam corporis motus obseruare, tum aliis de causis, tum quodd corpore dignior sit anima.] Item libello de incantatione, cap. 1. (Si tamen est Galeni.) [Ex timore (inquit) tristitia, lararia, stupore, non solum corpus in colore mutatur, sed etiam in multis aliis rebus, ut in ventris solutione, siue constipazione, vel nimia defecitione: ego autem vidi ista sanitatis, & diutinarum passionum fuisse causas, maximè illarum, quæ corruptiones sunt mentium, in sanis autem fuere infirmitatis causæ hæc eadem: Vnde Socrates, incantationes inquit, verba sunt, decipientia, rationales animas, secundum spei aut secundum timoris incisionem. Libro præterea 1. de crisibus, cap. 13. [Hæc (inquit) communia signa sunt omnium febrium ephemeralium, propria verò singulis, quæ à me dicta sunt, etiam in primo libro, artis curatiæ, ad Glauconem, nunc verò inchoabo sermonem ab affectibus animæ, à cura, à timore, ab ira, tristitia, siquidem remanentibus adhuc animi affectibus consideratio fiat, ex pulsibus maximè tentandum est facere dignotionem, quemadmodum in libris de pulsibus scriptum est: post autem etiam ex aliis inuestigandum; quodd si illi quidem affectus sedati fuerint, dispositio verò re-

manserat, debile quidem & hic in pulsibus iudicium inuenies illarum, quem febrem antecellérunt passionum, tibi etiam sine pulsibus reliqua omnia sufficien, communiter enim omnibus vrinæ rufiores, adest autem iis, qui ob tristitia febricitat, acriudo potius, quam multitudine caloris, sicuti iis, qui ob iram, contrario modo, sed & sanitas corporis in iis, qui tristitia, quam in iis, qui cogitationibus vexati sunt, inanifestius apparet & oculorū cōcauitas, & quedam infolita decoloratio, & hæc quidē cōmunia sunt etiam aliorum, qui quacunq; ratione cogitationibus impliciti sunt, iudicia, sed præcipue ex oculis sunt cognoscendi, licet enim ex his etiam in sanis animi affectum coniicere, in ægris autem manifestissima signa sunt ei, qui inspiciendi habet facultatem: si quidem illos, qui propter disciplinatum, aut propter meditationem aliquam cogitauerunt, ab iis, quos tristitia corripuit, discernere oportet, eos autem qui nimium vigilant distinguunt, decolorationis moāus: nam subhumida ipsi facies est, & oculorum motus manifesti: vix enim attollunt palpebras. Ita cùm pédeat corporis constitutio, ab animorum constitutione, & ea quæ casu, & fortuna in hominum vitam quotidie veniunt, nunc debilitare metu, nunc liquefacere futili latitia nunc vrere desiderio, nunc affligere molestiis, nunc inflammare odio, nunc itacundia incendere, nos soleant, quis non videat, quantum corporis constitutio, & status pendeat à quotidianis casibus, & fortuitis euentis? At cuius horoscopi tanta lux esse potest, vt non dico ratiōes, sed propè quotidianos, neque hos omnes, sed paulò frequentiores, non multorum, sed vnius hominis casus demonstrare poslit ut mihi quidem facilius videatur esse, frondium, fluctuum, arenarum, atomorum numerum inire, quam tot casus tam varios, tam int̄opinatos, tam inexcogitabiles, tam præter omnium hominum opinionem in calculum vocare? Diferrissima M. Tullij Ciceronis libro secundo de diuinatione, de hac re disputatio merita est: vt hoc loco describatur. [Potest ne (inquit) éarum rerum, quæ nihil habent rationis, quare futuræ sint, vlla esse præsensio? quid est enim aliud fors, quid fortuna, quid casus, quid euentus, nisi cum sic aliquid cecidit, sic euenit, vt vel non cadere, vel non euenire, vel aliter cadere, atque euenire potuerit? quomodo ergo id, quod temere fit cœco casu, & volubilitate fortunæ præsentiri & prædicti potest? Infrà: [Qui potest prouideri quidquam futurum esse, quod neque causam habet vllam, neque notam cur futurum sit? Solis defectiones, itēmque Lunæ prædicuntur in multis annos ab iis, qui syderum cursus & motus intermeris persequuntur: ea enīm prædicens, quæ naturæ necessitas perfectura est. Vident ex constantissimo motu Lunæ, quando illa è regione Solis facta incurrit in vmbram terræ, quæ est meta noctis, vt eam obscurati necessitatem sit: quandoque eadem Luna subiecta Soli, atque opposita nostris oculis, cuius lumen obscurat: quo in signo quæque errantium stellarum, quoque tempore futura sit, qui exortus quoque die signi alicuius, aut qui occasus futurus sit. Hæc qui antè dicunt, quam rationem sequantur, vides. Qui thesaurum inuenturum, aut hereditatem venturam dicunt, quid sequuntur? aut in qua rerum natura inest, id futurum? quid si ea, quæ sunt eiudem generis, habent aliquam talem necessitatem, quid est tandem quod casu fieri, aut forte fortuna putemus?]

Quid enim est turpius, quam sortis, & casus è celo ducere rationes? quæ si rationem haberet, non essent neque fors, neque casus. Quare, aut non intelligimus,

gimus adhuc quid temere, & cæco casu fiat: aut ea, quæ casu eueniunt, astrorum fatali necessitate soluta, & libera existimamus.

CAPVT VIGESIMVM PRIMVM.

Vitia, quæ ob sunt valetudini, obstante stellarum propensionibus.

Quid de vitiis dicam? quibus, ut nihil voluntarium magis, ita à synderali necessitate nihil magis liberum, ac solutum. Non negabunt, opinor, Genethliaci illa officere plurimum corporis incolumitati. Siquidem Hippocrates libro de flatibus, multipliciter eos, qui gulæ indulgent, docet peccare in sanitatem. [Primum quidem (inquit) cum quis plures cibos liquidos, aut siccios ingerit in corpus, quam ut ipsum corpus ferre queat, neque labore saltem aliquem ciborum multitudini adiungit, deinde cum varios, & dissimiles inter se cibos assumit: seditionem enim mouent, quæ sunt dissimilia, aliaque citius, aliaque difficilius coquuntur.] Et libro 1. Aphorismorum, aphorism. 14. [Cibus varius morbos generat: turbulentia enim, & inequalis est eius concoctio.] Quod sine dubio spectauit Quintus Horatius libro 2. Satyra 2. scribens:

At simul assis
Misqueris elixa, simul conchylia curdis,
Dulcia se in bitem vertent stomachoq; tumultum
Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
Cana desurgat dubia?

Sed lectissima sunt, & digna, quæ hoc loco ponantur, quæ idem Hippocrates libro eodem de flatibus, scribit: [Quando igitur corpus cibis (inquit) expletum est, ac spiritus quoque multitudo vehementer excellit, dum cibi in ventre diu immorantur, & inferior venter, vel aliud ipsa sit obturata, per vniuersum corpus permeant flatus, sanguineque plenas corporis partes, maxime patentes frigefacunt, frigefactis autem his locis, unde fontes, & radices sanguinis producent, per vniuersum corpus horror consequitur: vniuerso autem sanguine frigefacto, totum corpus horret. Quia ratio est, cur primam horrores ante febris corpus concutiant, quantumque maiore impetu multitudinis, & frigiditatis ipsi flatus præcellerint, tanto maior sit horror, & à pluribus videlicet, & frigidioribus fortior, à paucioribus, & minus frigidis minus fortes, cum horribus & timores corporis accidentunt.]

Non recensebo verba, quibus docet, nimio cibo præfocari naturalem calorem. Eos, quorum vita sagina est, nec diu, nec sanè viuere. Legimus apud Cœlium Rhodiginum libro 13. variarum lectionum, cap. 25. morbo articulare, & podagra laborantes, bonorum proscriptione ad simplicem, tenuimque vitam redactos convaluisse.

Veneris porr̄ vñ corporis robur imminui quis ignorat? Id intellexerunt prisci athletæ, quorum multi ab hoc ludibrio penitus abstinuerunt, quos nominat Plato libro 8. de legibus. Intelligent & Turcæ luctatores hodie, qui tuendarum virium studio vñsum fugiunt: cuius rei causam reddit Medicinæ magister Hippocrates libro de genitura: [Quia id, quod

Venere excernitur, robustissimum quid est.] Et libro 4. de morbis: [Non minima, (inquit) nec debilis pars Venere excernitur.] Et Aristoteles sect. 4. problemate 6. quærenti cur maxiæ animantium omnium homo post concubitum languescat, & dissoluatur? respondet, proportione sui corporis plurimum emittere semenis. Video' equidem non satis constitutum esse, apud Medicos sitne omnis vius Veneris corporis noxious, an immoderatus folium: nam referunt Aulus Gellius libro 19. cap. 2. Macrobius libro 2. Saturnalium sub finem, auream Hippocratis sententiam, coitum partem esse morbi tertiæ, quem nostri comitialem dixerunt: quam sententiam dignam per thalamos omnes scribi. Clemens Alexandrinus libro 2. Pædagogi, cap. 10. Democriti auctoritate confirmat: & Galenus libro 3. Epidemiorum, commento 1. textu 4. Sabini testimonio tradit: Theophrastus libro 2. de causis plantarum, animalia fœcunda citissimè senescere scribit: Hippocrates lib. Epidemiorum, leet. 6. eos, qui casti sunt, diutius ait vivere. Hic Iulius Cæsar Scaliger exercitatione 269. aduersus Cardanum, eorum probat iudicium, qui existimant retentum semen prohibere concoctionem, augere melancholiæ, propterea quod exonerari solet natura, vbi oppressa est, per somnia, & vigilantibus defluere possit sine sensu, quando redundat; sed quomodo cum se res habeat, luxuriae virtutum valetudinum validè perniciosum esse in confessu est apud omnes; virtus vero voluntaria esse, & à syderum potestate aliena, Genethliaci etiam profitentur: velint ergo, nolint, necesse est corporis constitutionem non pendere à celo, sed à multis præterea causis, nec de eo quidquam ex astris illis constare posse.

CAPVT VIGESIMVM SECUNDVM.

Prouidentiam diuinam elidunt Astrologorum prædicta.

Non virtus modò, sed etiam vitiorum pœna solent corporis tempe-
rationem afficere: pestilentias enim, ægritudines, morbos, Dei Optimi
Maximi de nostris sceleribus iustum pœnam sumentis ira immitti
solitos, non modò diuinis monumentis traditum est, sed etiam Gentilium
historiis proditum; Poëtarum carminibus decantatum, Philosophorum diser-
tissimis disputationibus stabilitum, omnium gentium consensu receptum.
Horatius libro 3. Ode 6.

Dij multa neglegti dederunt

Hesperiæ mala luctuose.

Et infrà:

Fæcunda culpe facula nuptias

Primum inquinâtre & genus, & domos,

Hoc fonte deriuata clades,

In patriam, populumq. fluxit.

Quos autem caduceatores Astrologi ad diuinam prouidentiam delegabunt,
que cum fatali syderum necessitate implacabile bellum semper gessit; aut quo
sequestro uteretur Dei Opt. Max. liberrimi motus, qui rerum momenta nunc
huc, nunc illuc conuertunt, naturalis astrorum vis in unam partem determina-
ta est; & quamvis eludi possit, non potest tamen in contrarium flecti: Non
confugient,

confugient, opinor, Genethliaci ad vulgarem cantilenam, ut plurimum astra suos fortiri effectus, siveque, si non perpetuo, ut plurimum saltem vera præfigire: Dei enim prouidentia, quæ pugnat cum astrorum vi, & nisu, non ut plurimum, sed semper finem suum assequitur, nec quædam astrorum administrationi concedit, alia sibi seponit, sed attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter; nihil mundo toto euenit, quod Dei consilio non eueniat, quod eius effugiat imperium. Nalla ergo potest esse alia astrorum vis, quam generalis quidam influxus, ex quo nihil certum, & singulare, aut definitum esse, vel cognosci possit.

Denique, ne quis reliquias fiat Christianis dubitandi locus de Astrologorum mendaciorum plerique omnes Astrologi veteres, ex quibus initia, vel incrementa sumptis hæc ars, impudenter negauerunt diuinam prouidentiam, omnia fatali necessitate euenire docuerunt. Id Arabes, quorum adhuc libri leguntur: id Chaldei, quos M. Tullius, quos Aulus Gellius referunt: id vniuersi Mathematici, qui per Augustini, Basiliij, Chrysostomi, Cyrilli, Theodorei, Gregorij tempora floruerunt, professi sunt. Et quid magis aperte prodere poterat horum mendacia, quam quod eorum scita, & dogmata sectantur, qui diuinam prouidentiam è medio lustrulerūt: Et quidem qui laborant rationum magna inopia, Genethliaci experimentis suam artem partam esse contendunt, experimenta autem facta aiunt à prisca Chaldeis, & Ægyptiis, qui Dei prouidentiam nullam agnouerunt. At quomodo sub experimentum venit, quod cum fide orthodoxa pugnat? Euentis igitur, experimentisque, aīs, fidei dogmata refelli, Christiani videre volumus, & corum experimenta admiramur, qui Christianæ Religionis firmamenta cuertunt; & credimus illa esse, aut reperiri posse experimenta aduersus ea, quæ Christiana veritas docet:

Hæc pauca, multis aliis, quæ in eamdem sententiam proferre poteram, misfis, satis esse existimauit ad frangendam Mathematicorum confidentiam, ex suis lineis, triangulis, exagonis, sexagonis, quadratis, tamquam Clotho, Lachesis, Atropos, vita nostræ, & valetudinis pensa deducunt, & aliarum ignari causarum, quæ frequentes, & propè quotidianas inuehunc in vitam, varietates toti è stellis dependent, sola astra contemplantur, præterea nihil, agant aliquid astra, afflent spiritum pueris, afficiant corporis temperamentum, quod aniceps adhuc est, & dubium valde. Quid tum scintillam expressam è silice vidisti incendium orbis dices inde futurum? O ridiculum caput, extingui illa potest, vel impediri innumeris interuenientibus causis, multoque pluribus & frangi, & retundi, & præpediri potest astrorum vis omnis, & facultas. Quid ergo de vita, de morte, de sanitate, de morbo, de temperamento corporis, de incolumitate, de integritate membrorum, ex genitura aut præsentire, aut prædicere potes?

CAPVT VIGESIMVM TERTIVM.

Quo tria Mathematicorum effugia præcluduntur.

TRIA hoc loco pro sua Genethliaca respondere possunt Mathematici, Primum, astra esse causas principales, inferiora omnia esse eorum instrumenta, instrumenta vero nihil moliti, nihil agere posse, nisi quatenus mouentur

mentur à principe causa id est ex astris aptè deduci posse ea omnia, quibus in vita variari potest nativum temperamentum. Secundò, non solum astra, & celum se spectare quando vaticinantur, sed alias etiam omnes causas, quas à cap. 14. huc usque numerauimus, & ex omnibus capere coniecuram corum, quæ prænunciant. Tertiò, Genethliacam artem esse coniecuturalem, & opinabilem, quæ eti aliquid fallit, id quod declarant ea, quæ haec tenus disputauimus, ut plurimum tamen ad veritatem dirigit. An Medicina ars non putanda est, quæ multis oblectantibus causis non semper finem assequitur suum? an propterea nulla est Republicæ gerenda ratio, atque prudentia, quia multa eam quotidie fallunt? Sed hæc omnia superioribus libris abundè confutata non sunt amplius in questione reponenda. Primum quidem, inferiores causas non esse celi instrumenta, neque ita omni efficienti vi destitutas, ut à celo expectent omnem impulsum, & motum, quo agant, cunulatè docuimus libro 1. cap. 7. Hoc quoque libro 3. cap. 13. inclutabili ratiocinio euicimus non moueri à celo sublunares causas, tamquam instrumenta, neque astra proximis causis prescribere posse agenti modum. Deinde non eam esse vim genialium astrorum, ut possint suis effectibus inferiores omnes causas aptare, ut illa sit Astrologi spectare, ut vaticinetur, nec illa habenda sit ratio altiarum causarum, tradit Ptolemæus lib. 1. de Iudiciis, cap. 2. & 3. cuius verba nos descripsi mus lib. 2. c. 3. Præterea recipiunt omnes Astrologi ea, quæ inter plures transi genda sunt, & à diversis genituri dependent, non posse ex unius solum horoscopo cognosci. At ea, de quibus nos haec tenus disputauimus, & quæ naturale temperamentum mutare solent, dependent à pluribus, à nutrice, à parentibus, à domesticis, ab amicis, ab inimicis, à seruis, ab ancillis, à Medicis, à ciuiibus, & huiusmodi aliis: non possunt igitur aptè ex unius genesi deduci, nec horum omnium Astrologi cognoscere possunt horoscopos. Egregiè ergo falluntur, qui hæc omnia aiunt ex genitalibus aliis præuideti posse. Ad hæc recipiunt Mathematici, Cardanus in primis lib. de temp. & motu, cap. 11. non omnes, sed principales actiones ex genitura prospici: non enim an sis iturus ad balneum, an fricaturus barbam, & id genus alia, astra demonstrant; sed pleraque eorum, quibus docuimus mutari constitutionem corporis, pendunt ex levissimis animalium motibus, ex appetitione cibi alicuius, ex balneo, ex ludo, ex usu, ex suatu alicuius, ex exemplo eorum, quibuscum degimus: non possunt itaque ex genesi hæc præuideri. Denique profitentur Astrologi hominum arbitria libera esse à stellarum iure; at omnia, quæ haec tenus commemorauimus, à liberis hominum consiliis proficiuntur, non possunt igitur ex constitutione astrorum præuideri.

Secundum porro, quod aiunt non solum astra se spectare, quando vaticinantur, sed omnes proximas etiam causas, & ex omnibus sumere coniecuram, discutimus lib. 2. cap. 4. planumque fecimus eos neque id facere, neque facere posse: ea vero, de quibus hoc tertio libro à cap. 14. disseruimus, ostendimus lucis clarioris esse huiusmodi, quæ nullus hominum, immò nullus Angelorum præuidere, nedum expendere, & in calculum vocare possit, quando Astrologus genituras interpretatur.

Denique neque ut plurimum posse esse vera Mathematicorum vaticinia differunt docuimus lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 12. quoties enim pluribus causis opus est, ut aliquid fiat, earum una si desideretur, vel prepedita sit, constat non posse quod

quod intendebarat perfici ad tuendum naturale temperamentum: non satis est astrorum vis, opus est præterea causis proximis & coniunctis, quas superioribus capitulis percensuimus. Qui igitur solum cœlum spectat, ignoratis aliis causis à quibus constitutio naturalis per singula ferme momenta variatur, qui potest de temperamento corporis vera ut plurimum prædicere? fortuito ille aliquando & imprudens in verum aliquid incidet, ex arte nulquam veritatem attinget. id quod experimentum confirmat: quis enim non experitur multo plura falsa esse Astrologorum præfigia quam vera? Illa, quæ aut temere aut astutæ vera dicunt, (inquit Phauorinus apud Gell. lib. 14. c. 1.) præ ceteris quæ mentiuntur, pars non sit millesima.

CAPVT VIGESIMVMQVARTVM.

Quid hæc tenus disputando effectum, quid in posterum efficiendum sit.

GX duobus Genethliacæ artis firmamentis, quod animi mores sequantur corporis temperamentum, & quod corporis temperamentum è stellis hauriatur, alterum multis admotis machinis iam euertimus, tum quod ad conformatiōnem hominis stellæ non veniant, eum quod multis aliis interuenientibus causis, & quidem potioribus, quas ignorare Astrologos oportet, nihil è stellis de nostro habitu corporis denunciari possit, tum quod natum corporis temperamentum, multis modis, in vita, & immutetur, & labefactetur, & soluatur. Nunc alterum aggredimur, An animi mores sequantur corporis temperamentum. Innasci propensionem quamdam animo ex constitutione, habituque corporis, non inficiamur, sed à multis aliis causis, eam frangi ac coerceri contendimus, cum enim nihil liberam voluntatem cogat, sed instigent quædam & incident tantum, certò prædici non possunt voluntatis motus, sed probabiliter solum, & quoniam hæc probabilitas sita est, in causis, ad impellendas voluntates idoneis, voluntatem autem permouere solent non solum corporis temperamentum, sed multa præterea alia, horum impulsuum, expendenda sunt momenta, ut appareat, quam Mathematici prædicendo sequantur probabilitatem; nam cum animum impellant astra (vt Genethliaci volunt) eundemque aliae causæ aliò trahant, si has & plures esse, & vehementiores euicerint, arcem sine dubio Astrologia euenterint; effectum enim erit nullam Astrologos prædicendo sequi probabilem rationem; sed temerè denunciare, quæcumque denunciant: quis enim probabiliter illum vaticinari dicat, qui ex variis causis, quæ ad rem constitutandam concourt, ceteris omnibus ignoratis unam dumtaxat spectauit, eamque infirmissimam omnium & inconstantissimam.

* * *

T

CAPVT

CAPVT VIGESIMVM QVINTVM.

Gentium mores facere contra Astrologos.

DE morib[us] Gentium disputat Ptolemaeus lib. 2. de iudiciis, cap. 1. 2. & 3. [Ut enim (inquit capite 3.) in prædictis constitutionibus aëris, & iis, quos generaliter calidos, frigidos, temperatos esse perhibuiimus, certorum quædam sunt proprietates locorum ac regionum, ubi illa generalia intenduntur remittuntur, vel ob positus sui naturam, vel altitudinem, vel humilitatem, vel propter etiam vicinitatem; itaque cum alijs equestris sint propter campestria sua patria loca, alijs naviagatores, ob vicinitatem maris, nec non mitiores aliqui, ob soli bonitatem.] Infrā: [Britanniae; Galliae; Bracatae; Germaniae; Bastarnae incolæ sunt communiter feroce, perniciace, truces; at Italiae, Apuliae, Siciliae; Galliae togatae incole, præstantiae, benignitati, amicitiae student: Thyrceni verò, & Celtae, Hispanique libertatis, simplicitatis, munditiæ sunt amatores.]

Iulius præterea Firmicus libro primo, capite primo. [Quædam gentes sunt sic formatæ, ut propria sint morum quodammodo vnitate perspicue: Scythæ soli immanis feritatis crudelitate grallantur; Itali sunt Regali semper nobilitate præfulgidi; Galli stolidi; leues Graci; Aphri subdoli, auari Syri, acuti Siculi, iniuriosi semper Asiatici, & voluptatibus occupati; Hispani elatae iactantiae, animositate præposteri.]

Denique Marcus Tullius libro secundo, de diuinatione. [Quid (inquit) disimilitudo locorum? Nōnne dissimiles hominum procreations habet? quas quidem percurrende oratione, facile est. Quid inter Indos & Persas, Äthiopes, & Syros differat corporibus, & animis, ut incredibilis varietas, dissimilitudo que sit? Ex quo intelligitur, plus terrarum situs, quam Lunæ tractus ad nascendum valere.]

Quid ad hæc Genethliaci? Quæ genti, vel regioni alicui conueniunt ex astris etiam esse repetenda. [Nam nostra terra (inquit Ptolemaeus lib. 2. cap. 2.) quæ iacet in uno Aquilonari quadrante, incolæ qui subiecti sunt Australibus parallellis, id est, iis qui describuntur ab Äquinoctiali, usque ad tropicum Articum, cum supra verticem eorum feratur, quasi vstulatis, nigritisque corporibus videntur, & capillo esse criso, & denso, facie etiam contracta, & statuta contorta, natura ferè calidi, morib[us]que feris, propter magnitudinem & stus, in locis suis, quos Äthiopes vocare consueuimus, qui & ipsi ad expositum modū se habent, & aëris ibi talis constitutio est, omnēsq[ue] animalientes ac quæ nascuntur è terra, cum his congruere reperiuntur. At qui subsunt Aquilonariibus parallellis, hoc est, sub Septentrionibus posita loca incolūt, cum eorum pūctus verticalis à signifero, & Solis calore longe absit, ideo etiam frigore & humiditate abundante in qua cum alimento copia insit, non exhaustur ipsa à vicino calore. Ibi sunt igitur colore albo homines, capillo proticho, statuta proceri, & boni habitus, natura subgelidi, sed & ipsi morib[us] feris, propter frigoris in illis locis vim, & conueniens cum his accedit hyemis magnitudo, & è terra nascen-

tum

tiū granditas, & animantū sicutiā hos vocamus generaliter Scythes. Qui autē loca tenent interiecta, inter Tropicum articum, & Septentrionē, quia neque supra verticem illorum Sol fertur, neque inde longissimē ab austro recidit, in aëre degunt valde illo quidem temperato, & singulariter, sed frigoris effusione differunt admodum parux, notantur. Quapropter & medio quodam colore, & mediocri statura, & natura temperata sunt habitationibus coniuncti, & moribus mansueti, harum autem propiores Austro, ingeniosiores, & calidores, & rerum diuinarum periti magis esse consueverunt, quod punctus ipsorum verticalis propinquior sit cum signifero, tum errantibus sub illo stellis, pro quarum quasi familiaritate, & ipsi animos habent proprios, & faciles in comprehensione, ac inuestigatione rerum, vel artium, maximēque earum, quæ Mathematica vocantur. Praterea Oriētales harum viriliores sunt, & animis firmis, nihilque celantes. Orientem enim verè Solaris naturā esse dixerimus, proinde & pars illa diurna, & virilis, & dextera putanda, ceteris autem in animalibus quoque dextra esse magis valida, & robusta, contrā Occidentales effeminiatores sunt, & molliores, & occultatores, nam hæc pars Lunæ debetur, quæ ab Occidente semper post interlunia se conspicendiā præbet, atque ob hanc causam, & nocturna & sinistra, ut opposita Orienti traditur.]

Hæc Astrologorū Antistes Ptolemæus, in quo constantiam primò requiro: nam initio capitī tertij docuerat hominum mores, orī ex locorum, & regionum proprietate. [Vbi (inquit) illa generalia intenduntur, remittunturque, vel ob positus loci, & regionis naturam, vel ob altitudinem, vel humilitatem, vel propter etiam vicinitatem. Itēmque cùm alij equestres sint, propter campis, luce patriæ loca, alij nauigatores ob vicinitatem maris, necnon mitiores aliqui ob soli bonitatem, locutum igitur natura, & positus superat stellarum peruvicaciam.] Postea sui oblitus, & nescio qua mendace stella urgente, diuersos hominum mores ad astra reuocat per summam imprudentiam. Deinde Britannos, Gallos, Bracatos, Germanos, Bastarnos idem facit, ibidē feroce, peruvicaces, truces, ex dominatu Arietis, & Martis. Atqui apud eos multi nascuntur, etiam præside Venere, vel Ioue, stellis beneuolis, ac mitioribus, ut idem docet, libro item 2. capite octauo. Quas stellas sequemur pronunciando Natalias, mitem ac benignum illum esse dicemus, cui Ioue, vel Venere, præside gigni, aut nasci contigerit, nationales, & regionis ferocem, ac truculentum, cumdē esse pronunciabimus.] O delirationem incredibilem: [Non enim omnis error (ait, Tullius libro 2. de diuinatione) stultitia est dicenda.] Denique, [Et Græcorū leuitas (vt ait Julius Firmicus li. 1. c. 4.) frequenter modestæ grauitatis pondus accipit, & effrænata Scytharum rabies quandoque humanitatis clementia mitigatur, & in finibus Galliarum populus sapientia prudētia conualecit, Aphrodītumque subdolas mentes honesta fidei ornamenta cōdecorant, & à plurimis Hispanis iactantia virtus deseruntur, & Syrorum auaritiam mutauit repentina profusio, nec est inter acutos Siculos stultos inuenire difficile, & ab Italib⁹ frequenter dominationis imperia translata sunt, nec huius rei longe tibi, aut ex antiquis libris proferemus exempla.]

Vbi est igitur nationalium syderum, quam prædicatis, potestas? in nihilum recidunt quæcumque Ptolemæus lib. 2. capit., scribit de moribus gentium; ex triangulis, Barrolybico Austro, Solano Notholybico, Subsolano, de dominatu Arietis, supra Britanniam, Galliam, Celestiyram, Palæstinam, Idumæam, Iudeam,

Tauri super Parthiam, Median, Cyclades insulas, insulam Cypriū, aliorumque Zodiaci signorum supra alias regiones. Perit altera Astrologia pars, quam in generalibus prædictionibus collocat idem Ptolemaeus lib. 2. cap. 1.

Scripsit quidem Ptolemaeus lib. 2. cap. 1. concurrentibus generalibus singularibus astris, vincere efficaciores, infirmioresque subiici, generales autem plus habere virtutem, quam particulares, idcirco specie regionis habitu, Astrologos sine hesitatione denunciare. [Cum autem (inquit) prædictiones Astronomicæ in duas potissimum, & propriæ partes diuidantur, quarum una, & prior totas gentes, regiones, urbes, generaliter, quam nominant viuuersalein; altera particularis singulorū hominum fata cōpleteatur; quæ dicitur à genituriis Genethliaca, conueniens videtur, de vniuersalibus priori loco disputare, quando hæc quidem maiore vi quadam, & efficacioribus causis mouentur quam particularia. Iā cùm necesse sit submitti imbecilliores naturas, valentioribus; atq; adeò particularia vniuersalib. si quis singularium rerum prædictionibus operā dare velit, non possit sine comprehensione generalium, else ad illas instrūctus. Sed adhuc non emersit è salebris: nam primò cedo, quānā decempeda metiēdū sit quantum horoscopo particulari decadat vel accedat ex generalibus astris.

Deinde, quod ait Iulius Firmicus lib. 1. c. 4. nec inter acutos Siculos, difficile else bardas aliquos inuenire, nec apud Scythas deesse aliqua humanitatis exempla; velit, nol. t' Ptolomeus, extorquet generalia astra, interdū particularibus submittere fasces, interdum particularia cedere generalibus. Mitigantur itaque generales stellæ a particularibus, & particulares à generalibus. at quotiesvisbit quando quantum? Hæc enim sicut ad rem maximè pertinent, ita fugiunt omnem Astrologorum diligentiam, peritiam, sedulitatem: dicat enim Genethliacus frōciā cuiusdam Baſterne, sub Ioue nascentis, fore cæteris paribus minorem, quam ceterorum illius gentis hominum; non intelligat tamen quātū minorem, quo nam mōdo, quid, quando, vbi, quoties, quantum, aucturus, vel paffurus sit. Baſtarna definiet; definire porī debet: quoties aliquid certi, & definiti denunciat.

Quia & in eadem regione, alia vnius oppidi, alia alterius facies est, quæ non parum valet ad cœli salubritatem, & ad variandum corporum habitum, moreisque incolarum, teste Ptolemaeo libro secundo c. 3. sed, & in eadem urbe alia partes aliis salubiores, cultiores, potentiores, altiores, humiliores, atque ita de aliis, quæ non exiguum tribubus, viciniis, familiis, inspergunt morum dissimilitudinem, eosque aperti erroris arguunt, qui à cœlo circumstante descendere gentium mores contendunt.

Quid dicam de cœbra inorū mutatione sub eodem cœlo? parūm illa virium habet aduersus Astrologos, & Ptolemaum presertim, qui libro secundo, capite tertio, omnia ex astrorum triangulis, ut suprā retulimus, metitur? Quātū nunc maior est Getmanorum cultus, & urbanitas, quam eorum, quia Cæſare & Strabone, scribuntur: a Cæſare dixi, & Strabone longè peritum, quā corum, quos S. Bonifacius Germanorū Apostolus Christianæ Religionis præceptis excoluit, qui legunt, que Ouidius de Getarū feritate, & barbarie tradit, nō credet; eodem loco, nunc degere Polonorum urbanitate inelytan gentem. Quātū multi in eadem gente ritus, & consuetudines, subinde exolescunt & oriuntur? quæ ante quinquaginta annos damnabantur, nunc renascuntur; quæ ante vigesimalium annūm usurpabantur, nunc deflorescant. Eant nunc

Astrolo

Astrologi, subiiciunt certis astris singulas regiones, & inde eorum mores descendere affirmant: frustra huic bellua multorum capitum, huic Proteo in variis se formas transformanti stellarum certos laquos intentant, si hi ritus, & consuetudines è cœlo defluent cum iisdem regionibus, cædem semper itcl' ix, auctore Ptolemaeo libro secundo, capite tertio præsideant, cur non semper iisdem florent mores? Vnde est tanta vicissitudo? cum tanta cœlestium motuum constantia ut cohereret haec rituum inconstantia?

Denique nondum assediti sunt Astrologi vim illius axiomatis, Animi mores sequuntur corporis temperamentum, qui indiscriminatè semper, & vbiq[ue] habere veritatem arbitrantur. Et boni Autores ita illud interpretantur, vt animum velint sequi temperationem corporis, quoties nihil obstat: obstant autem vt plurimum mores, ritus, usus gentium, multaque alia de quibus paulò postea disceremus. Hinc igitur Mathematicorum frequentes ineptiz, iudificationes quotidianæ, feeda mendacia.

CAPVT VIGESIMVM SEXTVM.

Educatio & domestica exempla sape obstant astris.

 Vis non videt (inquit Marcus Tullius, libro secundo de diuinatione) & mores, & plerosque status, ac motus effingere à parentibus liberos? Hinc & Ouidius:

Pyrhus Achileides animosus imagine patris.

Et Virgilius Aeneidos lib. 3.

*Et quid in antiquam virtutem animosique viriles,
Et pater Aeneas, & auunculus excitat Hector?*

Iuuenalis Satyra 6.

*Scilicet exspectas, vt tradat mater honestos,
Aut alios mores, quam quos haber?*

Item Satyra 14.

*— Exspectas, vt non sit adultera Large
Filia, que nunquam maternos dicere moechos,
Tam citò, nec tanto poterit contexere cursu,
Ut non ter decies respiret? -----*

Item Horatius libro secundo Catrinum, Ode 4.

*— Neque sic fidem,
Sic lucro auersant, potuisse nasci
Matre pudenda.*

Non solum Poëtas, sed etiam Oratores huius veritatis lux perculit M. Tullius oratione pro Roscio Comedo. [Nemo ex improbo parre probum filium nasci posse existimat.] Et Fabius Quintilianus libro quinto de argumentis docet [sepc à persona, & genere sumi argumenta, propterca quod similes parentibus filij moribus esse creduntur.] Et Aristoteles in Rhetorica. [Nemini est obscenum, qui ex bonis, & claris parentibus nati sunt eos consentaneos fieri suis maioribus.] & lib. 3. Rheticorum ad Theodectem. [Verisimile est probum ex probis, & bene educatum in probum virum enafisse.] Diogenes Cypricorum princeps cùm ebrium in foro vidisset. [Illiass inquit] patrem oportet

fuisse ebrium.] Nec sine magna causa Martialis miratur libro sexto Epigrammatum : ad Tibullum ebriosi filiam bibere aquam:

Miror, quid Brasii filia potat aquam.

Inde Prouerbium : *Effluxit malum ouum ex malo corvo.* Plutarchus libro de libetis educandis : [Vbi impudens est senectus, ibi & inuercudos esse iuuenes necesse est ad comparandam filiis modestiam , danda est opera , vt omnia pro rerum conuenientia perficiantur.] Et Galenus libro de curandis animi morbis. [Mihi (inquit) ingenti facilitate contigit , vt patrem ab omni iracundia alienum, iustissimum, frugalissimum , humanissimum haberem ut matrem usque adeò iracundam , vt etiam interdum morderet ancillas , semper autem & vociferaretur, & contederet cum patre , & longè quidem odiosus, quām Xantipe illa cum Socrate. Mihi itaque intuensi bonitatem honestatēnque paternorum officiorum, quæ vitiositatem maternorum affectuum, in proximo collocatam quasi è regione respiceret , venit in mentem cùm illam amplecti , & amare, tum verò hanc alteram fugere, adeòque prosequi. Ut autem in his ipsis maximam cernebam parentum meorum dissimilitudinem : sic item in hoc agnoscebam patrem meum quidem ex nullo damno dolorem concipere , matrem verò etiam ob res minimas oppidò quām inestimam evadere. Porro nosti tu quoque pueros, quæ vehementer attenderint, ea imitari solitos, quæ autem iniucundè, & cum molestia inspexerint, ab his longe fugere consueuisse.]

Cur Poëtas, Rhetores, & Philosophos potius huius veritatis testes adhibemus, quām Iurisconsultos, qui filios tradunt eiusdem presumendum esse affectus cum patre, l. si operarum iudicio, ff. de oper. liber. Sic Bartholus tractatu de Guelphis & Gibellinis, col. 3, versic. circa quartum. Ita Bald. noster l. liberti. col. 1, versi opp. 3, C. codem & Alb. Gand. tract. malef. tit. de presumpt. & indicis dubitatis, col. 4, versi. presumptio enim naturè est, monet eius, qui accusatur parentum mores inspicendos. [Nam qui bonos (inquit) habuit parentes, bonus; qui malos, malus presumitur.] Et Angelus, l. fugitiui, C. de seruis fugitiuiis. [Ex eo (ait) presumendum aliquem transiuisse ad hostes, quid natus est ex patre eo nomine infami.] Quia in coniecturam laudat Borbosa cons. 34, col. 18, versic. modò sacratissimum, lib. 2, & Imperatores Arcadius, & Honorius, l. qui quis, C. ad legem Iuliam, Matest. §. filij. [In quibus (inquiunt) paterni, hoc est, hæreditarij criminis exempla inctiuntur,] in quam sententiam Glossi. l. si quis militibus, 6, quest. 1. citat vulgarem versum,

In sequitur leniter filia matris iter.

Quin & sanctus Ambrosius libro secundo de Virginibus. [Quid potuit (loquitur de Herodiade) filia (inquit) de adultera matre discere nisi damnum pudoris?] Denique, ne ullus superelset ambigendi locus , interposuit Deus ipse auctoritatem suam, Ezechielis cap. 19. [Sicut mater (inquit) ita & filia.]

Tandem quid ego de educatione loquar ? Plato dialogo 4. de Republica. Quippe (inquit) educatio, cruditiōque bona seruata, ingenia quoque bona efficitur, rursusque bona ingenia educationem huiusmodi consecuta, meliora etiam quam prius euadunt.]

Laudat iudee Plutarchus libro de pueris educandis , Euridicem his verbis: [Imitemur autem potissimum Euridicem, quæ quamvis Illyrica & barbarissima fore mulierum , ad erudiendos tamen liberos , quamquam in ætate iam prouesta studium , ac disciplinam attigit. Quantam verò in eius filios indulgentiam

gentiam habuerit, vel illud abundè, quod Marti dicauit, epigramma, declarat Hyropolitana Euridice, postquam doctrinæ, ac eruditioñis desiderium cœpissest, hunc Martis titulum consecravit, pubescentibus enim liberis, matre iam grandæva studiorum, atque virtutis monumenta, & literas ingenti cum labore perdidicit.]

Idem & eodem libro, [Nutrices (inquit) non viles aut aduentitias, verum quām maximè idoneas, probasque suscipendas esse censeo. Primum quidem moribus instruētas patriis: sicut enim infantium membra simul ac nati sunt formari componique debent, ut recta minimèque obliqua fiant, ita puerorum mores principiō, aptè concinnèque fingere conuenit: illa namque nouella ætas ad hingendum facilis, ac tenera est, & ipsorum animis dum molles adhuc extant, disciplinæ melius instillantur; difficilius autem quo dura sunt molliuntur: quemadmodum enim sigilla mollibus imprimuntur certis, ita & doctrinæ dum puerilis adhuc animis est, insculpuntur aptissimè. Igitur diuinus ille Platonutrices admonuisse videtur, ut ne friuolas, aut turpes pueris fabellas narrant, ne illorum animos ex initio stultitia, & corruptis induant moribus. Pulchritè igitur Phocylides Poëta monuit:

Dum tener est gnatus, generosus in/rue more.]

Eadem fermè Galenus libro de curandis animi morbis, vbi plurimam esse vim educationis, multis ostendit, licet in quibusdam aliquando fructus tenuis sit, sicut in arborum satione.

Postquam Aristoteles libro secundo Ethicorum, capite primo docuit virtutem assuetudine comparati, subdit ad finem. [Non igitur parum refert, siene an sic statim ab adolescentia consuecat aliquis, sed quamplurimum: immò totum in eo penitus consistit.

Discant iam Maternitati tantis Magistris pueros non sequi syderalem propensionem corporis, sed parentum exempla, educationem, & doctrinam, mores, consuetudines, viróisque ex educatione, & consuetudine, à pueritia patra operari potius quām ex instinctu natalium astrorum, & intelligent aliquando, quanuis naturalem corporis propensionem: in stellis tanquam in speculo inquietur adhuc non posse se cognoscere, quid asturi, passurive sint qui in hac lucem veniunt: naturales enim propensiones, & si placet, syderales coguntur vincere & edomare, nullus enim est, qui naturalibus propensionibus vim afferre non cogatur. Matitus frangit suas cupiditates, in gratiam vxoris, libertorum, domesticorum; vxor elidit quas naturale temperamentum excitat appetitiones, ut gratificetur marito, socero, agnatis, maioribus, filius fingit se ad imperium patris, matris, paedagogi, auunculi, seruus studio obtemperandi compescit animi vehementes motus; Princeps regnandi libidine, & simulare multa, & dissimilare cogitur, etiam inuita Minerua.

Sed redeamus ad Aristotelem, qui lib. 10. Ethicorum, cap. 10. [Fieri (inquit) bonos alij natura, alij consuetudine, alij doctrina existimant; & quod ad natu-ram quidem attiner in nobis non esse manifestum est, sed ex quadam diuina causa iis, qui reuera fortunati sunt: ratio vero, & doctrina videndum est, nundi quod non in omnibus viu habeat, sed opus sit, ut præcelsus auditoris animus sit ad recte gaudendum & odio prosequendum, non fecus, ac terra, quæ semen sit nutritura: non enim auditore orationem dehortantem, neque intelligerer, qui ex perturbatione viuiri, qui autem ita affectus est, disluaderi qui potest: non enim

enim omnino orationi, sed vi, cedere perturbatio videtur. Oportet igitur mores prius virtuti esse accommodatos, vt, & honestatem diligant, & abhorreant turpitudinem: vt autem à pueritia quis institutione recta ad virtutem instruatur difficile est, nisi sub talibus legibus fuerit educatus: nam temperanter, tolerantèque vivere plerisque, & præfertim adolescentibus, vivendum non est: quoicunque est opus, vt educatio, & studia constituta legibus sint: ita enim fiet, vt consuetudine tractata molesta esse desinat.]

Rursus infra: [Scriptæ sint leges (inquit) an non scriptæ, interesse nihil videtur, neque vniuersitatem, an multi per eas instituantur, quemadmodum neque in musica, & exercitatoria, ceterisque aliis studiis: sicut enim in ciuitatibus legum institutores, & leges valent, ac mores: quin & ob cognitionem & beneficia etiam magis, quippe cum affecti erga parentes iamdudum atque obtinerentes natura sint: adde quod priuata educationes a politicis differunt: non secus atque in medicina: cur enim vniuersaliter febricitanti inedia, & quies conferat, alicui ramen fortè non ita conductit, vt pugillandi artifex non omnibus fortasse eamdem pugnam imponit, videnturque magis exactè absolvi singula, si priuata cura adhibeatur? magis enim, quod accommodatum est, sibi vniuersisque consequitur.]

Si pueri, qui perturbationibus maximè aguntur, & animi impulsibus resistere, & naturæ proclivitates coercere, vincere, ac domare à parentibus, à magistris, à domesticis coguntur, quid faciant alij in quibus ratio dominatur? Si viri in ultimam usque senectutem retinēt mores, & consuetudines adolescentiae, & quæ senectus est imbuta recens scrubat odorem te ita duci, vt a Horatius libro primo epistolarum, qua Dialectica astrologi, ex syderali corporis temperamento, deducunt humanas omnes actiones? qua confidentia ex habitu corporis genitalibus, vel natalitis stellis indito, de humanae vitae actionibus pronunciant: nonne omnium gentium usu, & experimentis compertum est, quo quis sub sydere veniant in lucem infantes eos parentibus in tricibus, magistris domesticis similes esse moribus? nonne ex raritate vituperantur degeneres? Quis igitur non fateatur omni syderum impulsu efficacius esse quod parentes filiis indiderunt, procreando, vel docuerunt educando, vel ostenderunt vivendo?

Ego vero, dicit aliquis, non quid quis facturus sit, denuncio, sed quid facturus sit astrorum vi, & impulsu: & nisi ab aliis causis natalium stellarum efficacitas præpediat: nam & Ptolemæus syderum impulsus impediti posse scribit lib. i. cap. 2. lib. 3. cap. 4.

Egregia vero vaticinatio. Fingis tibi hominem qui non sit inter homines educatus, qui nullum vnamquam hominum viderit, nullum à parentibus, à domesticis hauserit aut virtutum, aut vitiorum exemplum, qui nullum audierit de virtute, aut vitio disserentem, & in hunc tua vaticinia cadere vis: at cum nullam huiusmodi reperiatur homines, consequens est non cadere in hanc, quam nos degimus vitam, Astrologotum prædicta.

Respondent aliter alij, educationem bonam paucorum esse, ideo plurimos sequi id ad quod syderali vi propendent: sed huius responsionis duplex est virtus: prius quod si quid scire possunt, in genere dumtaxat possunt Astrologi: solum enim intelligunt plurimos agi stellarum impulsu, quia non multi solent bene educari. At quoniam, qui sedulos, qui ignavos habituri sint educatores incertum est, nil possunt certò definire plures sanè Parisiis, sint ciues,

qui

qui negligenter, quām qui diligenter liberos educant; aliqui tamen diligenter parentis munus obeant. Sit causa exempli, quarta pars ciuium, vel sexta, vel, si ita vis, decima, cū in arbitratu parentum positum sit, vel int̄ne de paucorum, an de multorum numero esse: quantalibet sit paucitas eorum, qui accurate liberos educant; quia tamen indefinita res est: lubricum omnino, & anceps iudicium Astrologorum sit, necesse est.

Alterum huius responsionis vitium est, quod incantē cælo derogant, quod ei maximē volunt arrogare. Hæc enim negligentia parentum in educandis liberis, è cælōne habet ortum, an aliunde? Si aliunde, iam cælum spoliant dominatu magno in res humanas. Nam si tanta est bona, malave educationis vis, ut ad eius normam, ut supra comperimus, totius vita cursus dirigatur, erupta è stellarum imperio, & potestate, liberorum educatione, reliqua quoque viuendi ratio tota tamquam è manibus stellarum eripitur: fin educationis quoque sedulitatem, vel negligentiam cælum sibi vendicat, querendum est quodnam? An genethliacum, & particulare? at non esset commune malum, nec ad multos hæc corruptela pertineret, an communis cæli status? at nullus in educandis liberis sedulitatem haberet, an gentis, vel ciuitatis vnius horoscopus, nullus in ea gente, vel ciuitate hoc virtio vacaret? an indefinitus cæli habitus? cur hos potius, quām illos sedulos, segnēsve facit?

CAPVT VIGESIMVM SEPTIMVM.

Conatus, & consuetudinis vis aduersus astra.

V I B V S educatio fœlix defuit, studio, bonaque consuetudine proficer posse ad virtutem, multis docent duo Medicina, & moralis Philosophiae lumina, Galenus, & Plutarchus. Et Galenus quidem libro de curandis animi morbis: [Scite (inquit) eos oportet, progressu tem- poris non similiter idem habituros difficile: quo enī maius rationalis animi nostri pars in huiuscmodi excitationibus, ac studiis incrementum accep- rit, (quatenus scilicet superabuntur, minuenturque vitia) eo facilius obse- quium, ac perfectiorem obedientiam obtinebit. Nam cū ea, quæ maxima sunt, ratio nondum exercitata superauerit, haud dubium est, quin vbi duplicum excellentiam spatio temporis adepta sit, facilius sit superaturae: tenim ex illis, in quibus ipsa se exercuerit, multò extat generosior, quām prius: sic etiam illis, quæ minora aliquantò euaserit, abunde sufficiet.]

Nec ad bonum rancum, sed ad malum etiam consuetudo valet quampluri- mū. Itaque idem Galenus: [Quod quidem (inquit) tantò est amplius excan- descentis animi vitium, quantò magis diurnum: altera est, quæ ad id, quod ipsi incundum, suauèque visum sit, præceps fertur, antequam vilene sit, atque honestum, an noxiū, & turpe cognoverit: hanc igitur, quæ vehementissima est, cohibere prius oportet, quām vbi incrementum acceperit, viribus iniunctam, inexpugnabilēmque se præbeat: tunc enim etiam si voleris, eam vtrā compescere non poteris; ac tunc demū id dices, quod olim querendam amantem audiui dicere, velle se quidem desinere, sed non posse, frustrāque me aduocabis, quemadmodum & ille quondam, ut tibi supplicanti opem feram, vitiumque

huiusmodi excidam: nam corporis etiam nonnulla vitia propter magnitudinem insanabilia sunt, quod ipsum fortasse tu, ne cogitasti quidem umquam ante hoc.

Quid Plutarchus? quam subtiliter hac de re disputat? ne longior sim, satis fuerit aureum eius locum ex libro de liberis educandis hic excrivere, ubi hunc ipsum tractat locum, quem præ manibus habemus, eos, quibus minus commoda educatio fuit, studio adhuc compescere posse prauos mores, vel motus. [Quod si quis (inquit) haud idoneum existimat ingenium, postquam doctrinam, & rectam ad virtutem nactus est exercitationem, ingentes nature defectus, ut fieri potest, non remittere magnum incommodum, immo vero protinus errare se sciat: socordia enim naturæ vites perimit, doctrina tollit ignorantiam, facilia quoque ipsos fugiunt negligentes, difficilia quoque cura, & diligentia capessuntur, quam expeditissima, quam efficax sedulitas, pariter ac labor existat, compluribus in rebus facile, si confinxeris, disces. Aquarum enim guttae lapides cauant; ferrum, & æs manuum tractibus obteruntur. Carpenterorum rota summis inflexæ viribus, haud illo pacto pristinam redditum reparare possunt: curuatas histrionum virgas nullo dirigere modo licet. Quin factus præter naturam labor, naturæ viu superauit. An hæc dumtaxat diligentia potestatem indicant? minimè: immo vero & infinita cetera. Si quod fertile natura solum incuriae datur, squaler incultum; quodque natura præstantius est, eò magis si per otium, ac negligentiam omisum erit, perditur. Estne quispiam infecundus, & supra modum asperior ager? at cultus generosus edet fructus. Quænam arbores sunt, quæ data neglectui non simul & tortæ pullulent, & steriles persistent, cum cædem rectum assèquunt patrocinium fructuosæ sint, & magnoperè fertiles? Quæ corporis fortitudo non obtuuditur, & propter incuriam, inollitiam, & malam valetudinem, siue habitudinem non perit? Quæ autem imbecilla adeò natura, quæ per exercitationes, atque certamina ad maximas non augentur vires? Qui vero equi à primis bene domiti annis, suis non obsequuntur sessoribus; qui autem indomiti persistant, nonne circuite durissimi, & animis feroces evaserunt? Et quid admirari cetera opus est, cum truculentissimas feras laboribus mitigari, mansuetiorique plerumque cernamus? Bene Thessalos ille, qui cum interrogaretur, quinam abiectionissimi Thessalorum essent? qui bellicarum rerum quietem agunt, inquit. Et quid multis opus est verbis? consuetudo est, quæ longæua permaneat. Si quis proprias, familiarisque ex consuetudine virtutes agat, is nullo aberrare posse modo videtur. Qua in re vnico usus exemplo, amplius de hisce rebus prolixiora narrare definitam. Lycurgus ille Spartanorum legislator geminos ex iisdem parentibus catulos suscipiens, haud similibus educauit moribus: alterum enim helluonem, luxuriisque solutum; alterum indagine sagacem, & venationibus idoneum reddidit. Postea cum aliquando Lacedæmonij vnum in locum conuenissent, Ad parandam (inquit) virtutem, viri Lacedæmonij, ingens est momentum, conuentudo, disciplina, doctrina, & vitæ institutio, quæ vobis illicè manifesta vehementer esse faciam: duos subinde catulos adducens, cum ollam in medio, leporémque eorum eis posuisset, alter quidem in leporē, alter in ollam magno erupit impetu. Cum autem Lacedæmonij nondum quidnam id sibi vellet coniectarent, aut quemadmodum catulos ostentasset, Hi ambo, dixit, iisdem orti parentibus,

tentibus, ceterum diuersam consuetudinem vitæ assequuti, alter gulosus, alter venator euasere.

Ita quas in lucem egressi hausimus animi propensiones, usus, & consuetudo cuellere, & funditus tollere confusevit.

Postremo Marcus Tullius libro secundo de diuinatione: [Illudne (inquit) dubium est, qui multi ita nati essent, ut quedam contra naturam depravata haberent, restitucentur, & corrigerentur à natura, cum seipsa reuelasset, aut arte, aut Medicina, aut quorum linguae sic inharentes, ut loqui non possint, ex scalpelio resepta liberarentur; multi etiam natura vitium meditatione, atque exercitatione sustulerunt, ut Demosthenem scribit Phalereus, cum Ro dicere nequirit, exercitatione fecisse ut plenissime diceret.

Quād multa oppugnant naturae propensiones, quibus omnis Astrologia innititur; immō quād multas superant, vel elidunt, penitusque abradunt? Quid igitur mirum, si omnes Astrologorum prædictiones nutant? Usus, consuetudo, exercitatio, studium, conatus, artis, disciplina, educatio, patrij mores, ciues externi, sublunares omnes res, earum fundamentum vocant in ruinam. Qui stare potest præfigium aduersus omnes sublunares causas, quarum, vel vna satis est, curtere omnes Mathematicas machinas.

CAPVT VIGESIMVM OCTAVVM.

Exempla eorum, quibus cum vivimus, cludunt astrorum vim.

 Ecce usus solūm pugnat contra Astrorum vim, sed etiam exempla eorum, quibuscum degimus, quorum vim supra omnem celi potestatē esse declarat Plato libro secundo de legibus, his verbis: [Vtrum probabile, an potius necessarium hoc ipsum esse, sicut cùm quis cum prauis improborum hominum moribus conuersatur, nec eorum mores adit, sed delectatur, & indulget, & tamen veluti per iocum reprehendit, quasi per somnum, in seipso percipiens eorum malitiam; tunc profecto necesse est, ut similis euadat illis, quibus gaudet, etiam si laudare vereatur.]

Et Plutarchus libro de dignoscendo vero amico ab adulatore, scribit, tantam habere vim assiduum consuetudinem, ut imprudenter exprimamus virtutia eorum, cum quibus agimus; sic familiares Platonis expressissime contractos ipsius humeros, sic Aristotelis amicos eius balbutientem linguam imitatos, sic asseclas Alexandri Regis, eius inflexam in alteram partem cervicem, vocisque asperitatem repræsentasse.]

Idem libro de liberis educandis [Generaliter (inquit) liberos nostros flagitiosorum hominum consortio segregare decebit: eorum enim malignitatem reportant; quod & Pythagoras obscuris quibusdam præcepit sermonibus, quos hoc in loco positos explanabo, quoniam ad conquirendam virtutem non minimum videntur afferre momentum, quale est illud, Ne gustes ex iis, quibus nigra cauda est, hoc est, cum hominibus consuetudinem non esse habendam, quos morum depravatio denigrat.]

Adfert & veterum illud oraculum, Si iuxta claudum habitaueris , disces & tu claudicare. Quod prouerbium Pindarus quoque usurpauit:

Claudo vel vni si propinquus fueris,

Disces & ipse claudicare protinus.

Quid Seneca quām eloquens hac in re est: [Sumuntur (inquit libro 3. de ira) à conuersationibus mores, & vt quedam contactū in corpus virtū transfluent, ita animus mala sua proximis tradit. Ebrietas conuictores in amorem vini traxit, impudicorum cœtus fortes etiam viros enollit , auaritia in proximos virus suum transtulit : eadem è diuerso ratio virtutum est, vt omne, quod secum habent, initigent. Nectam valetudini profuit vtilis regio, & salubre cælum, quām animis parum firmis in turba meliorum versari. Quæ res quantum possit, intelliges, si videris feras quoque conuictū nostro mansuescere , nullique immani beltiaz viam suam permanēre, si hominis contubernium diu passa sit.

Idem libro de tranquillitate vitæ: [Serpunt (inquit) virtus, & in proximum quenque transfluent, & contactū nocent. Itaque sicut in pestilenta curandum est , ne corruptis iam corporibus, & morbo fragrantibus assideamus, quia pericula inde trahemus, afflatuque ipso in proximo laborabimus; ita amicorum legendis ingenii dabimus operam, vt quām minimè inquinatos allumamus.]

Idem libro ad Luciliū, non dubitat afferere, nullam rem magis pertinere ad serendos bonos mores, proborum consuetudine. Acrius idem vrget epistolā sextā.

Philo quoque Iudeus librō de prouidentia: [Non facile (inquit) potest euadere, qui degit in regione pestifera, ac veluti cum magna vis pluvia descendit, nisi sub techo sis; necesse est etiam, si sapiens sis, imbrex perferrere; cūmque frigidissimus Boreas perflat, frigore premi, & astatatis ardore calefieri te oportet. Eodem modo si cum iniustis vitam agis, necesse est multa inde mala perpeti.]

Idem Philo apud Eusebium Cæsariensem , libro 8. de præparatione Euangelica, cap. 4. loquens de Esseis: [In ciuitatibus (inquit) non habitant, existimantes, vt contagionem æris corporibus, sic conuersationem animo nocere.]

Et Eusebius Cæsariensis libro 6. de præparatione Euangelica, cap. 5. In hoc ipso argumento versatur, & ostendit multis de causis animum corporis incitamentis resistere, ac de aliorum consuetudine sic ait: [Illi, quibuscum vniuersus, voluntatem plerumque nostram rationibus, aut quouis alio modo ad suam conuertunt, & alios meliores, alios deteriores efficiunt: solet enim conuersatio prava nocere, sicut è contrario bona prodeſſe; bonos quippe mores conuersatio mala corrumpit, velut etiam pravi mores proba conuersatione corrigitur: sic igitur rationalis animæ virtus huc, illucque ab exteriōribus fertur.]

Iuris porrò cōsultus leg.ædiles. ff. de ædil. edicto, præstandū censet domino, si in aliena familia seruus deterior factus sit ; hoc autem , quod deterior seruus factus sit, inquit non solum ad corpus, sed etiam ad animi vltia referendum est, reputa si imitatione conseruorum apud empotrem talis effectus est, aleator, vel vinarius, vel erro.] Et causa vigesima octaua , quæſione prima, capite, ſape legimus: [Sæpe malorum consortia etiam bonos corrumpunt.]

Claudat

Claudat agmen Marsilius Ficinus lib. 3. de triplici vita, cap. 23. [Memento
(ait) familiaritatem eorum inire, quibus gratia cœlestes affluant, quod ex bonis animi, fortunæ, corporis perpendes: sicut enim odor ex muschio, sic ex bonis boni non nihil exhalat in proximum, ac sæpe perseverat infusum, misticus autem feret cœtus, trium felicium, vel dotorum, inter se moraliter redundantium; memento denique effrenatos, & impudentes, & malignos; ac iuventices procul fugere: hi namque malorum pleni dæmonum, vel radiorum malefici sunt, & tanquam leprosi, pestilentés quoniam solūm tactu nocent, sed & propinquitate etiam, & aspectu. Sanè propinquitas ipsa corporum animatum, putatur esse conœctus, propter efficacem vaporum exhalationem, foris à calore spiritu affecto manantem, maximè autem pestilens erit flagitiosorum familiaritas, atque crudelium.

Non exēplo modò, sed & consiliis, ac fussionibus plurimùm familiares apud familiares valent, qua in re plurimus est Galenus, lib. de curādīs animi morbis, totamque ferè spē emendationis eorū, quæ peccamus in fido, & sapiente amico collocauit; qui seuerus index ac iudex sit, eorum quæ deliquimus, quia duplēcēm, inquit, ut Æsopus aiebat, manticam è collo suspensam gerimus; alteram quidem ante peccatum alienorum; alteram verò à tergo nostrorum ex quo fit, ut aliena spectamus semper, propria autem nunquam intueri possumus. Quam quidem narrationem, cum omnes probent, ut veram, tum Plato dat causam cur id fiat, nobisque exponit. [Quidquid enim aīnat (inquit) exēcum est erga cām rem quam aīnat; itaque si nostrūm quivis scipsum maximè omnium diligit, vñusquisque nostrūm ad se ipsum maximè cācus sit, necesse est: quomo- do igitur propria mala inspiciet? aut quomo do se peccantem intelligat, nisi al- tero admonente?] Proferat exemplum cuiusdam Cretensis insigniter iracundi, quem ipse suis monitis fecit mitiorem.

Quām numerosum exercitum conscripsimus, aduersus Astrologorum apostolæmata! quām libenter, omnes, qui doctrina pollent, huic militiae dant nomina: quanto impetu Philosophorum omnium manus irrunt, in Genethlia- cortum vanitatem? Innumeras alias acies educere poteramus sapientum aduersus Mathematicorum castra, sed non fuit necesse; hi satis, supérque frangunt eorum audaciam, qui ex solo corporis temperamento omnes vitæ ratio- nes deducunt: nam si ex corporis temperamento insuperabilis quādam nece- sitas, quæ omnia complectatur, innalcitur, quod prædicant sapientes viri de / exemplorum vi, & efficacia in utramque partem futile est, & inane: si familia- riū consuetudo cuīcīdī propensiones corporis, quod Astrologus præfigit certò possit, ex constitutione corpus, è cœlo hansta habet nihil.

CAPVT VIGESIMVMNONVM.

Obiectorum presentiam plus habere virium quām Astra.

NIHL est quod æquè in utramque partem valeat, ac obiectorum præ- sentia, cuius vi solere pertrahi ad bonum malumve plerique omnes experimur, Hinc laudat Aristoteles Troianorum processus, qui Helenam, ne cius caperentur specie, fugiebant. Hinc prohibuerunt Graci in

certaminibus, & Iudis Olympicis, nudare corpora, vt legere est, apud Homericum libro 23. Iliados, vbi Euryali, & Epeii certamen describit: & lib. 18. Odysse, vbi Vlyssis, & Iri luctam refert: hinc iidem vbi inoleuit mos, corpora nudandi, in Iudis Olympicis (cuius tei primam originem recenset Tzetzes Historicus chiliade prima capite 23, & Philostratus in Apollonij libro 6.) lege vertuerint, huiusmodi ludis, mulieres se inscrere, quo spectat & illud Statij Thebaidos lib. 1.

Exclusa expectant premia matres.

Et illud Valerij Maxim. lib. 8. c. 16. Berenicis non vulgaris honos, cui soli omnium feminarum Gymnico spectaculo interesse permisum est. Et illud Meuandri Rhetoris, [In quibusdam (inquit) Panegyricis conuentibus non ferre visuntur mulieres.] Quare Sempronius, vt est apud Plutarchum in Problem. Rom. cap. 13. vxorem repudiasse fertur, quod ludos funebres spectasset; nec Romanii fuerunt hac in re minus cauti, quam Graeci: Augustus enim (quod leges apud Suetonium in Augusto, cap. 44.) feminis, ne gladiatores quidem, nisi ex superiori loco, spectare concessit. Athletarum vero spectaculo, mulierib[us] sexim submouit. Habet in C. de repudiis, l. consensu, §. vir quoque, licuisse marito, repudiare vxorem, vel sine iusta, & probabili causa, foris per noctantem, vel Circensisibus, vel Theatralibus ludis, vel arenarum spectaculis, in ipsis locis, in quibus haec assolent celebrari, se prohibente gaudenter.

Quod Laftantio libro 7. de vero cultu, cap. 20. satis causae fuit, vt spectacula cuncta damnarer; quoniam magna sunt irritamenta vitiorum, & ad corruptendos animos plurimum valent.

Et infra: [In scenis quoque (inquit) nescio an sit corruptela vitiosior: nam & comicæ fabulæ, de stupris virginum loquuntur, aut amoribus meretricum, & quod magis sunt eloquentes, qui flagitia illa finxerunt, eò magis sententiarum elegancia persuadent, & facilius inherent audientium memorie versus numerosi, & ornati.]

Infrà: [Tragice historiæ (inquit) subiiciunt oculis particidia, & incesta Regum malorum; & cothurna scelerá demonstrant. Histrionum quoque impudicissimi motus, quid aliud nisi libidines docent, & instigant, quorum eneruata corpora, & in mulierib[us] incessum habitumque mollita, impudicas feminas, in honestis gestis, mentiuntur: Quid de mimis loquar, corruptelarum præferentibus disciplinam, qui docent adulatoria dum fingunt, & simulatis erudiunt vera: quid iuvenes, aut virginies faciant, cum fieri sine pudore, & spectari ab omnibus libenter cernunt, admonentur utique quid facere possint, & inflammantur libidine, quæ aspectu maximè concitatur, ac se quisque pro sexu in illis imaginibus præfigurat; probantque illa, dum rident, & adhærentibus vitiis corruptiores ad cubicula revertuntur, nec pueri modò, quos præmaturis vitiis imbui non oportet, sed etiam senes, quos peccare iam non decet, in talem vitiorum semitam delabuntur.]

Addamus & aurea S. Cypriani verbalib. 2. epistolarum ad Donatum. [Tunc delectat, in mimis turpitudinum magisterio, vel quid domi gesserit recognoscere, vel quid gerere possit andire, adulterium disceitur dum videtur, & lenocinante ad vitia publicæ auctoritatis malo, quæ pudica fortasse matrona, ad spectaculum accesserit, de spectaculo revertitur impudica. Ad hæc deinde mo-

rum quanta labes? que alimenta vitiorum histrionicis gestibus inquinari? videre contra feedus iisque nascendi patientiam incesta turpitudinis elaboratam, euirantur mares, omnis honor, & vigor sexus eneruati corporis decorre emollitur, plisque illic placeat quisquis virum in faminam magis flagrabit, quid non potest luadere, qui talis est: mouet sensus, mulcet affectus, expugnat boni pectoris conscientiam fortiorum.]

Tantam vim habent obiecta presentia ad commouendos animos; ut eorum etiam imagines, incitamenta sunt acerrima, ad scelerata quoque perpetranda.

S. Augustinus libro 2. de ciuitate Dei expendit locum illum Terentij in Eunucho, ubi Chærcæ adolescentis suspectans tabulam, in qua Louis & Danaæ concubitus visebatur, in feruentem libidinem exarbit.

Quin Propertius lib. 2. elegia 4. impudicitiae veluti originem ascribit pictis obscenis:

*Quæ manus obscenæ depinxit prima tabellas,
Et posuit casta turpia visa domo,
Ille puellarum ingenuos corrupti ocellos,
Nequitiæq; sue noluit esse rudes.*

Sapienter quidem Aristoteles libro septimo Politicorum cap. 17. monet publicos Magistratus, ut à Republica huiuscmodi tabulas, & signa semouant.

Lacedæmonij vero non imagines modò, sed & libros etiam Archilochi parum pudicos à sua Republica inserviunt exulare apud Valerium Maximum lib. 6. c. 3. & merito quidem: libri enim vehementer libidinem accendent, quod tradit Iaschiuæ Magister Ouidius lib. 2. de Remed. amor.

*Eloquar inuitus, teneros ne tange Poëtas:
Summoueo dotes, impiuo ipse, meas.
Callimachum fugito, non est inimicus amori,
Et cum Callimacho tu quoque Coë noces.
Me certè Sappho melioreni fecit amica,
Nec rigidos mores Teia Musa dedit.
Carmina quù potuit curò legisse Tibullus?
Vel tua, cuius opus Cynthia sola fuit.
Quis potuit lecto durus discedere Gallo,
Et mea nescio quid carmina tale sonant.*

Quare sanctus Basilius oratione de Poëtis caute legendis Poëtas adulteriæ Deorum impudenter describentes alegando censet.

Quid Hiero Syracusanorum Tyrannus: nomine Epicharmum Poëtam comitem multa affecit, quod vxore sua præsente lasciuum nescio quid protulisset?

Romulique legibus, ut est apud Plutarchum in vita Romuli, qui coram sœminis obscenum aliquid dixisset, non fecit quām homicida puniebatur. Quod lurisconsultus noster æmulatus item apud Labeonem §. qui turpibus. ff. de iniuriis. iniuriarū voluit teneri, qui cum muliere turpes sermones miscent.

Recte Tertullianus libro primo ad vxorem:

Bonos corrumpunt mores congressus prauis.

Et Naumidius Poëta:

Verba bonos vitiant mulierum turpia mores.

Rufus Pontanus lib. i. de Amore:

*Corrumptunt maledicta animum, moresq; reverendos.
In veros sensus saepe abidere ioci.
Lasciuos igitur sensus, lasciuiaq; verba,
Pignoribus nostris ritè cauenda vides.*

Mantuanus contra eos qui petulantius scribunt:

*Verba (inquit) mouent animos, oris lasciuia peccus
Pulsat, & in venas semina mortis agit.*

Quare Marcus Tullius non iniuriâ succensuit Poëtis libro primo de natura Deorum. [Nec enim multò absurdiora sunt (inquit) ea, quæ Poëtarum vocibus fusa, ipsa suauitate nocuerunt: qui & ira inflammatos, & libidine furentes induxerunt Deos: feceruntque ut eorum bella, pugnas, prælia, vulnera videremus; odia præterea, dissidia, discordias, ortus, interitus, querelas, lamentationes effusas in omnem intemperantiam libidines, adulteria, vincula, cum humano genere concubitus mortalisque ex immortali procreatos.]

Itaque Clemens Alexandrinus libro secundo Pædagogi, capite decimo. [Impudicorum (inquit) verborum & turpium figuratum, meretriciorum oscularum, & huiusmodi lasciuiarum nomina ne sunt quidem memoria tenenda, Beatum sequentibus Apostolum, qui aperte dicit ad Ephesios 5. Fornicatio autem & omnis obsecritas ne nominetur quidem apud vos, sicut dicit Sanctos.]

Si tanta est imaginum & verborum vis ad pellicendos animos, quanta erit rerum ipsarum efficacia? Non est mihi per Romanas aut Græcas historias longius eundum, nec commemoranda quæ de Antonio Caracalla & Iulia eius Nouera narrat Ælius Spartianus, aut quæ de Tyberio voluptatis libidinisque assertore impudentissimo, refert Suetonius in eius vita, aut quæ recenser Plutarchus in Amatoriis narrationibus de Strabone qui Aristocleam formosissimam puellam nudam videns, in eam magno vtriusque malo exaserbit. Habemus enim domestica exempla, Susannæ & Seniorum Israël Danielis 13. capite, Davidis & Bersabeæ libro secundo Regum cap. ii. [Neque enim (inquit sanctus Hieronymus) eris vel sanctior Davide, vel sapientior Salomonem, vel Samsonem fortior.]

Plorat præterea sanctus Augustinus granissimos quorumdam, quibus non minus quam Ambrosio & Hieronymo deferebat, lapsus ob incautam mulierum consuetudinem.

Nec propria est hæc Venerei obiecti vis, sed communis: cernimus enim lapsos ferè vniuersos (aliqui enim se continuere) ex præsentissima ambitionis, furti, cædis, gulæ, adulterij opportunitate. Per quotidiana experimenta videamus accendi iracundiam iniurias, irritati odium præsentia inimici, suscitari consopitas animi appetitiones à vehementi obiecto.

Valeat hoc idem in utrunque partem: quoties enim cernimus homines nequeriter affectos si in aliquam incident ciuitatem, viciniam, domum, contubernium, pietatis, modestiæ, sobrietatis, continentiae, frugalitatis, plenum suorum scelerum pertulos resipiscere, aut certè perfundi pudore, qui primus est, auctore Galeno, vita emendationis gradus. Ex hujusmodi porro actionibus præsente obiecto concepti vices rationes cum dependent, (inde enim adultæ

adulteria, inde matrimonia, inde cardes, inde rixæ, similitates, perpetuitateque inimicitia, inde morbi & ægritudines, inde vita & mors) Astrologos iure prohibemus in posterum, de amicitia & inimicitia, de matrimoniois & liberis, de principum gratia & bencvolentia, de morbo & morte, de vita aut mortis genere ex syderali temperamento præfigere; fortior est enim obiecti præsentia quo quis temperamentum e stellis delapo, cuius est enim tanta constantia, tam firmum ac solidum pectus, quod non frangat vehementis & violentum obiectum? Quid respondebunt stellarum internuncij? An dicent rapi quidem sensus omnes à presenti obiecto, sed eò trahi quò naturalis proclivitas vergit? sit ita: at nisi vigeret obiectum, nisi accenderet appetitionem, natura sponte sua non conciperet huiusmodi motus: quid enim faciunt obiecta, de quibus locuti sumus, si tantundem natura præstaret per se nullo virginete obiecto, quantum facit instigante obiecto: iam vero si agente obiecto suscipit eas appetitiones animus, quas suscipit, nullam aut fere nullam Astrologi ex solo temperamento corporis capere valent conjecturam. De hac ipsa obiectorum præsentia ex temptatione corporis audebunt fortasse vaticinari. Primò infinitam rerum syluam ingrediuntur ex omnium mortalium & immortalium bonorum malorumque genere coherentem. Nam si quæcumque in omni vita obicienda sint sensibus, explorari de cœlo posse confidunt, nihil est cur è cœlo cognoscere non possint, quoi atomi lucente Sole per aërem volent, quot & quæ folia bruma adueniente è syluis decidat; quæ maris partes furente Boreा dimouenda sint; quot arenæ in littore maris iaceant: Deinde haec obiectorum occurratio à liberis aliorum voluntatibus pendent, quos alterius temperamentum commouere non potest. Denique quæ est ista præposta responsio? Nos docuimus obiecta iniicere quasi violentas manus sensibus, isti ut exuant difficultatem explicant quomodo à sensibus trahantur obiecta. O ridiculam disciplinam! o nouam Dialecticam!

CAPVT TRIGESIMVM.

*Ad mores plus valere genus, conditionem, fortunam,
quam astra.*

VA N T V M ad virtutem aut vitium ponderis habeat externorum bonorum copia vel inopia, Roma testatur, quæ Asia quam vicerat vieta succubuit, vicerat armis, frugalitate, patientia, vieta est opibus, luxu, declicis. Omnesne priscorum horoscopi viriles fuerunt, effeminati recentiorum; parum certè vel nihil ad eam rem pertinuerunt astra, sed mediocritas, tenuitas, opulentia, voluptas, fuerunt horoscopis potentiores.

Queruntur boni scriptores de suorum temporum corruptela, priscas commendant etates sub eodem cœli tractu, & sub eodem climate non diuersos modos, sed etiam contrarios fuisse mores tradunt. Vnus instar cœli potest multorum Seuerinus Boëtius metro 5. lib. 2. sic inquiens:

Felix nimium prior etas
 Contenta fidelibus arui,
 Nec incerto perdita luxu
 Facilique sera solebat
 Ieiunia soluere glande,
 Somnos dabant herba salubres,
 Potum quoque lubricus amni,
 Vmbras altissima pinu,
 Nondum maru alta secabat.
 Nec mercibus vndique leclis
 Nous littora viderat hostes,
 Odis neque fretus acerbis
 Cruor homicida tinxerat arma:
 Quid enim furor boſſicus vlla
 Vellet prior arma mouere,
 Cum vulnera saua viderent,
 Nec premia sanguinis vlla?

Sed libeat Christiano philosopho addere Gentilem Poëtam Iuuenalem qui Satyra vndeceima in suorum temporum ingluuiem acerrimè inuestitus, cum recensuisset veterum efcas, subdit:

Hec olim nostri iam luxuriosa Senatus
 Cana fuit. Curiam paruo que legerat horto,
 Ipse focis brevibus ponebat oluscula, qua nunc
 Squallidus in magna fastidit compede foſſor:
 Qui meminit, calida sapias quid vulua popina.

Quid de copiosis ciuibus, de Dynastis, de Regulis sentit Galenus libro de curandis animi morbis? [O portet (inquit) qui talia ab amico sit auditurus neque diuitem esse, neque cultu & reuarentia quadam apud ciues suos esse compicuum: nam si ciuismodi reuarentia insignis fuerit, nemo planè illi vellet vera dicere ob timorem, quemadmodum ne locupletibus quidem solent adulatores lucri gratia: qui etiam si quem istis veridicum aliquis casus obtulerit ad se hunc illicè suōque mores distrahere confuerunt: si quis igitur sit vel apprimè potens vel opulentus, qui velit in virum egregium ac frugi euadere, ab hoc deponi se ipsum necesse erit, atque his præfertim temporibus, in quibus nullus sit inueniendus Diogenes, qui opulentissimo ac Monarchæ cuiquam sit dicturus veritatem. Illi igitur quod sibi facto opus sit viderint.]

Ibidem: [Cum audieris in vrbe (inquit) quempiam ex iis, quos sibi neque amore vlo, neque odio prosequendos intelligis, laudari à multis, quòd nullis hominibus aduletur, cum tu ad illum vbi proprius accesseris, quòd de illo possis ferre iudicium, num sit talis esse perhibetur, huiusmodi periculum fac; primùm, si videoas ab homine & diuitum & apprimè potentum, aut etiam Principum ac Tyrannorum ædes frequentari, pro comperto habe te frustra audiuisse hominem omnia vera dicere solere (obsequi quippe huiusmodi mendacium sequi consuevit). Deinde siue id genus hominum salutantem, siue illis se ipsum comitem exhibentem, coniuinque illorum ac eorum inferentem conspicias, quisquis enim huiusmodi generis vitam sibi ipsi sequendam proposuit, non solum non vtax esse consuevit, sed etiam onincm malitiam habere necella

necessariò, quippe qui aut pecuniarum, aut principatus, aut gloriae, aut honoris sit cupidus, & vel aliquibus eorum seorsim, vel omnibus simul insidetur.

Nec Aristoteles non vidit bona fortunæ secum afferre mores, qui libro secundo Rheticorum, capite decimotertio differit de moribus Nobilium, & capite decimosexto. [Mores autem (inquit) qui diuitias comitantur, facile omnes perspicere posunt: contumeliosiores namque sunt ac superbi, qui possessione opum perturbantur: nam quasi bona possideant sic afficiuntur, sunt enim quasi pretium aliorum diuitiae, quibus eorum dignitas estimatur, & idcirco cuncta videntur emi posse diuitiis, delicati etiam sunt, sibiique plurimum arrogantes, illud, propter delicias ac felicitatis ostentationem; hoc, quoniam omnes in eo veritati soliti sunt quod ipsi amant & admirantur, & quoniam quæ ipsi, ea ceteros quoque putant admirari, nec iniuria sic affecti sunt, cum multi sint qui habentium auxilio egeant. Vnde à Simonide quoque de diuitiis & sapientibus ad Hieronis vxorem dictum est, cum interrogasset utrum in melius esset diuiteam an sapientem esse; sapientem, inquit: sapientem enim in diuiteam ianuis video.]

Plato dialogo quarto de Republica. [Ex utrisque (inquit) tam opulenta quam paupertate & prava artificum opera, & ipsi artifices praui sunt.

Rursus infra loquens de opulenta & inopia. [Illa (inquit) delicias, desidiam, seditiones, rerum nouarum studium parit, haec autem cum rerum innouatione illiberalitatem & maleficia gignit.]

Merito sane Seneca in Hippol. laudat eos qui ruralem vitam degut his verbis:

*Non alia magis est libera & virtus carens,
Ritumque melius vita que priscos colat,
Quamque relictis manib[us] sylvas amat,
Non illum auare mentis inflamat furor,
Qui se dicavit montium insontem iugis,
Non ille regno seruit, ac regno inuidet,
Spes metusque liber, aut illum niger
Edax luor dente degeneri petit,
Nec sceleris populos atque inter urbes sita
Nocuit, nec omnes conscientis strepitus panet.*

Quid Venuinus Horat. lib. 2. Sat. 2.

*— Vides, ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corporis onussum
Hesternis vitiis animum quoque pregrauavit,
Atque affligit humo diuine particulam aurae
Alter, ubi dulio citius curata sopori
Membra dedit, vegetus prescripta ad munia surgit.*

Rursus infra.

*Rusticus inermis sapiens crassaque mineralia
Discit non inter lances meritaque nitentes
Cum stupet in sanu acies fulgoribus, & cum
Auditu falsis animu meliora recusat:
Verum bi impransi mecum disquirite cur hoc
Dicam si potero male verum examinas omnis
Corruptus index.* —————

Idem libro 2. Ode 16.

*Vituit paruo bene, cui paternum
S, lendet in mensa tenuis salinum:
Nec leues somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert. -----*

Laudat Ouid. lib.5. Faltorum veterum moderata conuiuia:

*Ante focos olim scamnis confidere longis
Mos erat, & mensa credere adesse Deos.*

Nōnne à parentum statu pendet hæc plurimū? An astra in pauperum tuguris instruunt opulentas mensas? an cœlum apparabit eēnas Luculleiāque conuiuia? sed veniamus ad genclim. Nōnne ex nobilibus nobiles, ex diuitiis diuites, ex Principibus Principes, opifices ex opificibus, ex stabulariis stabularij, ex naucis nautæ, ferè solent nasci quois sub cœlo? An genus etiam genitale sydus largitur? Cyparissi fructus? An cœlum principatus largitur? Cur solis Regum filii præterea nulli, in Hispania, in Gallia patris semper filius est hæres imperij? Num Gallorum Hispanorūmque Reginæ regales stellas opperintur, vt concipient aut pariant? cur aliae matres eisdem non spectant?

Scitè Plinius lib.7. cap.49. & breuiter, [Hoc quotidiane toto mundo euenit, vt pariter domini ac serui gignantur, Reges & inopes.]

Quantum verò rusticana vita, labor & quies, quantum urbani strepitus, & negotia & fastus valeant ad morum rationem, quis ignorat? Vulgatissimum est Horatianum illud:

*Beatus ille qui procul negotiis,
Vt præsa gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis
Solutus omni seniore.
Neque existatur classico miles truci
Nec horret iratum mare,
Forumque vitat, & superba ciuium
Potentiorum limina.*

Vulgatissimum & illud Virgilij Georgicon 2. lib.

*Fortunatus & ille Deos qui nouit agrestes,
Panagj, Syluanūmque senem, Nymphagj, sorores.
Illum non populi fasces, non purpura Regum
Flexit, & infidos agitans discordia fratres,
Aut coniurato descendens Dacus ab Istro:
Non res Romana, perit, a que regna, neque ille
Aut doluit miserans inopem, aut inuidit habenti.
Quos ramū fructus, quos ipsa volentia rura
Sponte tulere sua, carpit: nec ferrea sura,
Insanumque forum, aut populi tabularia vidit.
Sollicuant alij remis frater caca, ruuntque
In ferrum: penetrant aulat, & limina Regum.
Hic petit excidus urbem, misse & que penates,
Ut gemma bibat, & Sarrano dormiat ostro.
Condit opes alias, disfossò que incubat auro.*

Hic stupet attonitus rostris, hunc plausus biantem
 Per cuneos, geminatus enim plebisq; patrumque
 Corripuit, gaudent perfusi sanguine fratrum
 Exilioque domos, & dulcia limina mutare,
 Atque alii patriam querunt sub sole iacentem.
 Agricola incurvo terram dimontis aratro,
 Hinc anni labor, hinc patriam, parvisque nepotes
 Sustinet: hinc armenta boum, meritosque iuuenios.
 Nec requies, quin aut pomis exuberet annus,
 Aut factu pecorum aut Cerealia margine culmi,
 Prouentuque oneret sulcos, atque horrea vincat.
 Venit hyems, teritur Sicyonia bacca trapetis,
 Glande sues leti redeunt, dant arbuta sylua,
 Et varios ponit sotus Autumnus, & alte
 Mitis in apricis coquuntur videntia faxis,
 Inter ea dulces pendunt circum osculanati,
 Cesta pudicitiam seruae donus, ubera vacca
 Lactea demittunt, pingue que in gramine lato
 Inter se aduersis luctantur cornibus hodi.
 Ipse dies agitat festos, fusisque per herbam,
 Ignis vbi in medio, & focij cratera coronant.

Vulgatissimum illud Tibulli libro primo elegia decima.

Quam potius laudandus hic est, quem prole parata,

Occupat in parva pigra senecta casa.

Ipse suas sectatur oves: at filius agnos,

Et calidam fesso comparat vxor aquam.

Sic ego simi, liceat q; caput canescere canis,

Temporis & prisca facta referre senem.

Vulgatissimum denique illud Claudiani:

Felix qui propriis eum transfigit in aruis,

Ipsa domus puerum, quem vidit ipsa senem.

Qui baculo nitens in qua rapauit arena,

Vnus numerat secula longa case.

Non illum vario traxit fortuna tumultu,

Nec bibit ignotas mobilis hostes aquas.

Non freca mercator timuit, non classica miles,

Non rauci lices pereulit ille fori.

Indocilis rerum vicina nescius urbis,

Asperitu fruitur liberiore fori.

Frugibus alternis non Consule computat annum,

Autumnum pomis ver sibi flore notat:

Idem condit ager soles, idemque reducit,

Meritisque suo rusticus orbe diem.

Ingenteni meminit paruo qua in gramine quercum,

& jucundumque videt consenuisse nemus.

Proxima cui nigris Verona remotior Indis,

B. nachumque putat litora rubra lacus:

*Sed tamen indomita vires firmisque lacertis
Atque robustum tertiacernit anum.
Erret, & extremos alter scrutetur Iberos,
Plus habet hic vita, plus habet ille vie.*

Claudianus item libro primo in Ruffinum:

*Hac mihi paupertas augustior, hec mihi tecla
Culminibus maiora russ , tibi quarit inanis
Luxuriae noctura cibos, mihi dona inepta
Terra dapes, rapiunt Tyros tibi vellera succos,
Et picturata saturantur murice vestes.
Hic radiant flores, & prati viua voluptas
Ingenio variata tuo, fulgentibus illic
Surgunt fructa thoru, hic mollie panditur herba,
Sollicitum curis non abruptura soporem
Turba salutantem latas tibi prostrepit ades,
Hic autum cantus labantis murmura riui.*

Quid mihi iam diu nauseanti genitalem horoscopum obtrudis? Plus monum est in rusticano viræ genere ab omni cura soluto , libero à forensium causarum strepitu, à ciuium similitudinibus , ab insidiis potentum, ab æqualium emulacione, ab inimicorum fraudibus , à partium contentiomibus , quam in stellis quibuscumque doctissimum hominum sententia: his plus tribuo , & iure , quam nugiendulis Astrologis.

CAPVT TRIGESIMVM PRIMVM.

Maiorem casus in moribus habet vim quam Astra.

Nec infrequenter ratio morum ducitur ex casibus. Quam crebro opus vnum aliquod fortuitum plurimorum seminarium cit: Dum aliud ex alio trahitur, nocte vna quis patrimonium alea profudit, vertit se statim ad furtum, ad fœnus, ad rapinam, ad seruitum, ad opificium, & in iis, de quibus nihil ante cogitauerat, consenserit. Laceffitur alius probro, iniuria, male d: & to, indigne fert, vulnerat laceffentem. Hinc odia, neces, rixæ, & familiarum perpetuae similitates. Iter facit adolescentis , obuiamque habet mulierculam in cuius amore exardescit, eamque sibi matrimonio poscit , atque iungit, inuitis parentibus, eam ob rem exhereditatur à patre, eiicitur domo, agit longè à suis, viuit ex fraudibus, rapinis, lenociniis. quam multa id genus in dies videimus?

Sanguinarius vicissim impotens sui, superciliosus, petulans, aleator, blatero, impudicus, iuuenis, diuturnitate carceris, iactura bonorum, morbi grauitate, potentiorum iniuria, sic interdum edomatur, vt ad meliorem frugem conueritus, reliquo vitæ tempore temperantiam, iustitiam, modestiam, pietatem colat. Hinc Ouidiana illa libri vndeclimi Metamorphoseos:

Apera crescit hyems, omnique à parte feroce

Bella

Bella gerunt venti, freatque indignantia miscent.
Hic votis numen aderat.

Et alia libro 3. Fastrorum.

Vincitur ars vento, nec iam moderator habenit
Vtior, at votis, is quoque poscit opem.

Quare & Lucretius libro 3, rerum naturalium:

Multoque(ait) in rebus acerbis
Acrius aduertunt animos ad religionem,
Quod magis in dubiis homines spectare periclis
Conuenit, aduersisque in rebus noscere quis sint:
Nam verae voces cum demum pectora ab imo
Eliciuntur, & eripitur persona, manet res.

Sylvius Italicus libro 7.

Tanta adeò cùm res trepidæ reverentia diuina
Nascitur. -----

Quid nugaris Astrologe circa corporis temperamentum? Præter omnem propensionem, præter inclinationem omnem naturæ, præter voluntatem, immo & præter opinionem sèpenumero accidunt quædam, quibus in aliud longè vita genus agimur, quam natura postulet: vrgèque sèpe repentinæ necessitas, & suscepimus iam vita institutum deserere cogimur, caque relinqueret, in qua magna naturæ proclivitate ferebamur. Age verò, cantu & modulatu mórbos curati nonne scribit Plato lib. 4. de Republica, Plinius libro 2. cap. 28. Ammianus Marcellinus libro 16.

[Creditur hoc à plerisque est (inquit Gellius libro 4. cap. 13.) & memoriz mandatum, Ischiadici cùm maximè doleant, tum si modulis lenibus tibicen incinat, minui dolores]. Ego nuperim in libro Theophrasti scriptum inueni, viperarum mortibus tibicinem rectè modulatèque adhibitam mederi. Refert & Democriti liber qui inscribitur, οὐλούσιν ἡλεῖται καρκίνον, in quo docet plurimis hominum morbis medicinam fuissè incéptiones tibiatum, tanta profus est affinitas corporibus hominum mentibúsque, & propterea quoque virtutis aut medelis animorum & corporum. Pythagoras etiam perturbationes animi lyra componebat, vt scribit Seneca libro de Ira.

Ex Xcnocrates organicis modulis lymphaticos liberavit. Asclepiades quoque phreneticorum mentes sape per symphoniam sanitati restituit, vt auctor est Censorius libro de die natali.

Scribit & Plutarchus libro de Musica, iratum ardentes concentu residere, in molliri animi mores: id quod exemplis illustrat Älianuſ libro 14. varia historie.

Tu verò Genethiae, si intelligis tam multis variisque causis compesci animi perturbationes à naturali temperamento ortas: si fateris infinitis modis corporis motus frangi & retundi, qua consequentia ex sydrali temperamento deducis omnes virtutis & mortis rationes. Video

Astrologos iam vno ad scalas Gemonias lethaler infractos. Ideo ad alia transgredior.

CAPVT TRIGESIMVM SECUNDVM.

Principum seueritatem & leges facere plurimum ad monum disciplinam.

NEC Principum socordia ad omnem morum corruptelam habenas laxat, ita eorum seueritas quamuis effrenem & insolentem naturam coercent. Propterea Plato libris de legibus grauiter commendat iis qui cum imperio sunt, ut primam operam ponant in fontibus puniendis. Et Aristoteles libro 10. Ethicorum capite ultimo, [Si verba ad reddendos homines (inquit) probos sufficerent, multas sanè & magnas mercedes, ut inquit Theognis, affarent, oporteretque ea comparare. Sed videtur quidem posse liberales adolescentes hortari atque inuitari, moresque coruin ex virtute sibi obnoxios generosos, ac vera honestatis studiosos reddere, at plerosque ad probitatem prouocare non posse; non enim pudori sed timori obedire, neque abstinere à malis ob dedecus, sed ob peccatum consueverunt. Nam cum ex affectu viuant, proprias voluptates, atque ea ex quibus existunt persequuntur, dolorosque oppositos fugiunt; eius autem quod honestum ac verè iucundum est, cum id prorsus non gustauerint, ne notionem quidem ullam habent. Eos igitur qui tales sunt ad moderationem traducere qua oratio posset, fieri enim nequit, aut facile non est, ut quæ ex diutino vnu moribus sunt præoccupata verbis amoneamus, sed satis fortasse est, si quamvis omnia ad sint, quibus probi effici videremur, euadere participes virtutis possimus. Fieri autem bonos alij natura, alij consuetudine, alij doctrina existimant, ac quod ad naturam quidem attinet, in nobis non esse manifestum est, sed ex quadam diuina causa iis qui reuera fortunati sunt. Oratio verò & doctrina videndum est, numquid non in omnibus vim habeant, sed opus sit, ut præculsus auditoris animus sit ad recte viendum & gaudendum, & odio prosequendum, non secus ac terra, quæ semen sit nutritura: non enim audiret orationem dehortantem, neque inteligeret, qui ex perturbatione vivit. Qui autem ita affectus est, dissuaderi qui potest: non enim omnino rationi sed vi cedere perturbatio videtur. Oportet igitur mores prius virtuti esse accommodatos, & ut honestatem diligent & abhorreant turpitudinem. Ut autem à pueritia quis institutione recta ad virtutem instruatur, difficultè est, nisi sub talibus legibus fuerit educatus: nam temperanter tolerantisque viuere plerisque, & præsertim adolescentibus iucundum non est. Quocirca est opus ut educatio & studia constituta legibus sint: ita enim sicut, ut consuetudine tractata molesta esse desinat; neque satis tamen fortasse est, si quando adolescentes sunt homines educationem rectam & curam consequantur, sed cum in viro quoque adulti debeant ipsa hanc exercere, atque assidue, ad hanc etiam, & omnino ad omnem vitam opus legibus est: plerique enim necessitatibus potius quam rationibus, & mulctis quam honestati obediunt. Quapropter sunt qui legislatores censeat inuitare ad virtutem, ac prouocare homines honestatis causa debere, ed quid probi ex consuetudine

suetudine præcipue obtineat temperaturi sunt; illis vero qui non parent, suntque natura inertiores, castigationes, & penas irrogare. Qui autem insanabilis sunt, procul exterminare: probum enim, & qui ad honestatem vivit, rationi esse obeditur; prauam autem voluntatem appetentem, non secus ac iumentum dolore puniri. Vnde etiam tales dolores exhiberi oportere inquiunt, qui voluptatibus, quæ amantur, maximè aduersentur. Quod si, quemadmodum dictum est, eum, qui bonus futurus est, honestè educatum esse, & assuetum oportet, deinde ita in honestis studiis viuere, & neque inuitum, neque sponte praua agere; id autem fieret, si ex intellectu quodam, & recto ordine vii habente, vita traduceretur: paterna quidem iussio neque vim, neque necessitatem habet: sive omnino viri vnius, nisi Rex, aut talis aliquis sit. At lex cum ex prudentia quadam ex mente profecta oratio sit, cogendi vim habet; atque homines quidem, qui appetitionibus aduersantur, etiamsi recte id faciant, plerique odio prosequuntur: at lex cum probitatem iubet, odio non est.]

Vides quantum legum, principumque vel ignavia ad malum, vel sedulitate ad bonum homines inflamentur, qualemqualem naturam natæ sint. Si hoc non vides, pudendam prodis rerum ciuilium, & publicarum imperitiam; si vides, agnosc in homine principatum etiam in sydera, siquidem sapiens dominabitur altris. Defin in nos agitare cælestes Leones, Tauros, Capricornos, Scorpiones, Vrlos. Ficti terriculamentis opponimus publicam potestatem, Consulum fasces, & securis, Regum sceptra, & nudatos gladios, Principum satellitum. Vincentur autem facta à veris, cedetque volens nolens naturalis propensio potestati publicæ.

CAPUT TRIGESIMVM TERTIVM.

Conscientiam etiam obstante prauis corporis propensionibus.

AT nullus sit supplicij metus in ipso rationis lumine, ex qua omnis humana actio deducitur, magnum est aduersus corporis prauas propensiones virtutis praesidium, quod ut planum faciamus, paulò altius repetendum est exordium. Sunt enim hominis propensiones quædam, quæ corpori insident, & ad res corporatas vergunt; quædam contraria non ex corporis temperamento, neque ex syderum afflata, sed ex animorum nostrorum natura ortum habent, quæ nihil humilo, aut abiectum spectant, sed in sublime feruntur. Sicut enim animus noster extrinsecus aduenit corpori, auctore etiam Aristotele, ita defert secum proprietates, & facultates quædam à corpore alienas: quarum tam valida, & vehemens est natura, ut corporum propensiones se penitus vincat, frangatque eius pertulantiam, aut certe labefactet plurimum. Huius generis sunt lemina illa virtutum, quæ humanis membris insita sunt sineulla disciplina, quæ animorum propensiones ad honestatem, licet dum inualescent affectus, dum corporales appetitiones insolescunt, tardiores, ac debiliores sint; cum tamen deferuere perturbationes, & corporales motus, animoūque sibi redditus est, obicit se nobis etiam nolentibus lux quædam, & species honestatis, ratiōque ipsa, tamquam postlimio in locum, vnde deiecta fuerat, redit, & senioris consilij fementem facit: ita ut

Y nefarium

nefarium quemlibet , licet obfuscante corporis temperamento , ac peccandi libidine , à facinorosis actionibus reuocet . Hinc angores , qui peccantem ex- cruciant , hinc suffusus rubor , & pudor , hinc seipsum increpati pœnitentia , hinc admissi sceleris occultatio , hinc per molesta anteactæ vita recordatio .

[Quod si homines (inquit Marcus Tullius libro 1. de legibus) ab iniuria pena , non natura arcere deberet , quænam sollicitudo vexaret impios , sublato suppliciorum metu ? quorum tamen nemo tam audax vnguam fuit , quin aut abnueret à se commissum esse facinus , aut iusti sui doloris causam aliquam finigeret , defensionemque facinoris à natura iure aliquo quereret . Quod si appellare atendent impij , quo tandem studio colentur à bonis : Quod si pena , si inçus supplicij , non ipsa turpitudine deterret ab iniuriosa , facinorosa que vita , nemo est iniustus , at inculti potius habendi sunt improbi . Tum autem qui non ipso honesto mouemur , vt boni viri simus , sed vtilitate aliqua , aut fructu , callidi sumus , non boni . Nam quid faciet is homo in tenebris , qui nihil timet nisi testem , vel iudicem ? quid in deserto loco naestus , quem multo auro spoliare possit , imbecillem , atque solum : Noster quidem hic natura iustus vit , ac bonus , etiam colloquetur , iuuabit , in viam deducet ; is vero , qui nihil alterius causa facit , & metitur suis cominodis omnia , videtis , credo , quid sit acturus .]

Pleni sunt Philosophorum , Oratorum , Poëtarum libri conscientiæ angoribus , qui nefarios homines diu , noctuque exedunt .

Iuuenalis satyra 13.

*Exemplo quodcumque malo committitur , ipse
Displicer auctori . Prima hac est ultio , quod se
Iudice , nemo nocens absolvitur , improba quamvis
Gratia fallaci Praetorio vicerit vñna .
Quid sentire putas omnes , Caluine , recenti
De scelere , & fidei violata criminis ?*

Idem ibidem :

*Cur tamen hoc tu
Euafisse putas : quos dixi , conscientia scali
Mens habet attonitos , & surdo verbere cedit ,
Occultum quatiente animo tortore flagellum ?
Pœna autem vehementis , ac multiù scelior illis ,
Quas & Ceditius graui inuenit , aut Rhadamanthus ,
Nocte , dieq ; suum gestare in pectore testem .*

Lucanus libro 7. Phars.

*Omnis in Cesare manus
Hunc omnes gladij , quos ut Pharsalia vides ,
Aut vltrix Visura dies stringente Senatu
Illa nocte premunt , hunc infera monstra flagellant .
Heu quantum misero pœna mens conscientia donat !*

Seneca in Hippolyto :

*Quid pœna præfens , conscientia mentis pavor ,
Animasq ; culpa plenius , & timet timens ?
Scelus aliqua runc nulla securum subit .*

Statius libro 3. Thebaidos :

Innigilant animo scelerisq ; patrati

Supplicium exercent cura, tunc plurima versae

Pessimus in dubius timor.

Plautus in Milet:

At hoc me facinus miserum macerat,

Meumq; cor, corpusq; cruciat.

Cum itaq; & animo, & corpori insint propensiones, & vires, & impellant illæ
huc, haec illuc propendeant; vincat autem sæpe recta ratio, diuinis præfertim
firmata præsidii; quale tandem Astrologus habet vaticinium, quod capiat ex
temperamento corporis? Fidit corporeis cupiditatibus, quid si animus præva-
leat, omnia sine dubio aberrant Astrologica instrumenta. At si conscientiæ
voces non audiunt omnes, ita sit, audiunt tamen plurimi; si non audiunt ubi-
que, at alicubi; si non quoquis tempore, aliquando tamen, & quidem frequenter,
& vt plurimum; si non in leuibus, at in valde facinorosis. Itaque cum ab iis, qui
suæ natura placent, absterrat conscientia, incertum sine dubio, & mendax
fit omne iudicium, quod ex sola corporis constitutione desumitur.

CAPVT TRIGESIMVM QVARTVM.

*Multæ præterea cause, que efficiunt, ne quis sequatur
syderum impulsu[m].*

 V id ego loquar de parentum, liberorum, fratribus, sororum, propin-
quorum omnium charitate: Quam multa in horum gratiam gerimus,
aut patimur, ab iis moribus, & studiis, quæ nascendo hausimus, abhor-
rentia: Quid de coniugib; quorum primam esse societatem, & generis hu-
mani conlucratricem scribit Aristoteles in Oeconomicis: Quam innumerabili-
lia sunt, quæ quotidie coniux coniugi præstat officia aliena ab iis, in quæ na-
tura fertur sua, cum vnu alteri placere præcupiat, sibi displicere necessariò co-
gitur? Pleni sunt Platonis dialogi, Lysis & coniuium, Aristotelis Ethicorum
libri duo, 8. & 9. Lælius Ciceronis de amicitia, quæ cogit nos plurima in ami-
corum gratiam facere, aduersante, & renitente natura. Quid non amicus amici
gratia profundit, opes, honores, vitam, cuius amor videtur maximus. Studium
præterea societatis quam aduersetur priuatis commodis, intelligi potest ex eo,
quod si articulus aliquis incidat, quo quis vel sua patriæ euercionem pati, vel
iis, quæ priuatim appetit, carere oporteat, nullum reperies, nisi perditissimum,
qui patriæ salutem suis rationibus non anteponat, sicut pars quælibet agente
natura pro totius incolumente se vulnerandam exponit.

Vitæ quoque amor syderali impulsu[m] obstat non raro. Quas non subimus
acerbitates, quem lapidem non mouemus, quibus rebus quamquam nostro ge-
nio consentaneis, non remittimus nuncium, ut salutis expediendæ vias, ac
rationem aliquam inearius? Nihil hic sibi vendicant astra: nam quocumque
cælo nati, quacumque radiante stella geniti homines experiuntur hoc vitæ
tuenda studium, & propensionem.

Vnum aliquid membrum ita diligimus, ut illi æquari posse putemus nihil.
[Adrianus Imperator (inquit Galenus libro de curandis animi morbis)
cum stylo serui oculum vulnerasset, atque eruisset, ac post illum vidisset

ex eo vulnere factum vnoculum , ad se vocauit , fecitque ei potestatem , vt pro illa calamitate munus à se peteret : cum autem ille miser taceret , rursus hortatus est Adrianus , vt quidquid vellet peteret ; at ille negavit se aliud quidquam petere , optare verò se oculum , quem amiserat .] Enimverò quod tandem munus inueniri possit , quo oculus amissus rependatur ? Recè Iurisconsultus I. ex hac. ff. si quadrupes pauperiem fecisse dicatur . & l. cùm liberi. ff. de iis , qui diecerunt , vel effuderunt cicatricum , & deformitatis . dicit , nullam fieri estimationem , quia liberum corpus nullam recipit estimationem . Quare melior Theologorum pars , quos citat noster Leonardus Lassus lib. 2. de iustitia , & iure , cap. 9. dubio 23. docet bona corporis non posse bonis externis compensari .

Honoris præterea , & gloriae appetentiam ad res agendas maximum esse calcar , testis est Aristoteles libro 4. Ethicorum , cap. 3. & 4. lib. 2. Rheticorum , cap. 15. Plutarchus libro de liberis educandis , Plato in Memnone , & in Alcibiade , primo . Hinc illud :

Excitat auditor studium, laudataq; virtus

Crescit, & immensum gloria calcar habet.

Ad quos labores , pericula , contentiones , æmulationes suæ naturæ licet dissidentias abiicit se gloriae cupidus ? Neque verò hanc ipsam cupiditatem stellarum sementem esse iactent Genethliaci : nam commune omnibus est studium honoris , & animis ipsis insitum , non corporibus . Quām multos ignominiae metus auocat à libidinibus , à furtis , inimicitiis , à vindicta , à latrocino , à stupro , ad quæ proclives in primis sunt ?

Pone tibi ob oculos quemcumque velis ex iis , quos sub mitissimo sydere genitos aiunt Astrologi , lacesce hunc probro , baculo , verbere , experire an excandescat . Cur ita ? quia studium honoris tuendi consignatum animo nulla syderum vi deleri potest , quia cupiditas honoris potentior est omni syderum lenitate .

Agedum , studium sciendi èstne haustum è caelo ? [Omnes homines (inquit Aristoteles in proœmio Metaphysices) natura scire desiderant , quacunque nimis nascantur stella .] Et quamvis sicut ingenium , ita & sciendi cupiditas non par sit in omnibus , voluptas tamen partæ iam scientia maxima est , auctore Aristotele , libro 10. Ethicorum , cap. 6. 7. & 8. libro 12. Metaphysic. text. 39. quæ facilè sapientem abstrahit ab iis , quæ iucunda sunt corpori : multis quidem fateor occupationes alios discendi labor deterret à studio sapientia ; nullus tamen est , quem sciendi cupiditas non teneat . Varia sunt hominum studia , alios rerum caelestium contemplatio habet , alios Iurisprudentia , alios Mathematica disciplina , alios Comicorum fabula , alios Poëtarum flores , alios dicensi ars , omnes tamen aliqua sciendi cupiditas tenet , & ad ea commoda contemnda , quorum est natura appetentissima , impellit . Hæc vna cupiditas adeò in humano pectore exardecit aliquando , vt omnes propensiones alias absborbeat , clarescente iam passim Astrologorum ineptia , qui ex corporis constitutione omnia metiuntur , vel potius mentiuntur .

Vis alia , qua , ne quis proclivitatem corporis sequatur , impedimento sunt . Do beatæ præterea vita appetitionem , qua nihil communius , nihil minus syderali subiectum imperio , nihil vehementius ad res vniuersas agendas . [Nam si ultimo nos agente fine , vt ait Aristoteles primo Ethicorum , cap. 1. agimus quidquid agimus , constat nullam appetitionem venire posse in disceptationem

cum

cum ultimo fine, sed frustrari oportere omnem aliam propensionem, quæ cum ea contemnat qua beatitudinem expectimus.]

Audiui aliquem huius farinæ hominem docentem, ea sere fœlices opinari cunctos, ad quam vehementius ex Genethliaco propendentes, cuius improba vox Christiano ferenda non est, vnu enim est omnium finis æterna beatitudo, nec Christianus vnu aliud ultimum finem aut agnoscit, aut agnoscere potest. Si Genethliaci propositum habent alium ultimum finem, viderint ipsi quid de religione sentiant, quid de Christi verbis Ioannis 17. [Hæc est vita æterna, vt cognoscant te Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.]

Addo experimentum quotidiano compertum esse, plerosque omnes cani religionem sectâunque profiteri, ad quam parentum cultu, & vnu appulsi sunt, sectas fere omnes vnum præstituere finem animi ex corpore egressi beatitatem, quæ sicut est ab omni corporis concretione sciuncta, ita est lupra omnem propensionem corporis. Quis ergo ita desipiat, vt ex syderali propensione potius dicat homines finem præstituere quam ex maiorum decretis, ex religione, ex rationis ductu, ex sapientie placitis? Quid si perdit aliqui homines à Christiana religione deflectunt, vel à vero hominis fine, nōnne ad institutum cursum reuocantur cogitatione deserteræ religionis, rationis admonitu, vnu populi, exemplo meliorum, ex quo fit, vt interpolatis saltem vicibus, recurrant ad vitæ genus quod deseruerant, & ad finem in quem homines conditi sunt à Deo; quod sanè non fieret, si vnuquisque illud ultimum finem sibi constitueret, ad quod syderali temperamento maximè propendet: quilibet enim suo fini adhæresceret, in quem syderum vi & naturali temptatione corporis propellitur: nemo enim recedere potest ab eo, quod tanquam ultimum finem amplexus est, nisi amore alterius finis. Quare si id vniuersaliumque finis ultimus est, in quod corporis temperatio maximè propendet, aut inde recedere nequit, aut si illud defractare potest, non id solùm est ultimus finis, in quod natura maximè vergit, sed aliud etiam cuius desiderio disceditur ab eo in quod corporalis temperies sponte fertur. Quare in diligendo beatitudinis genere (si eligi potest ultimus finis, in quem ita natura humana fertur, vt ab eo recedere nequeat) rationis magisterium nos sequi potius quam stellarum ductum, ita evidens est, vt id qui non videt, ne stellas quidem aut Solem ipsum videre possit.

Tandem, ne morosior sim, libertas ipsa, quam nullus insiciari potest, corporis propensiones ludificat, Astrologorumque prædictiones ridet effusè. Quid enim, licet temperamento suo genioque maximè aduersum, non subit ac perfert vnuquisque ne redigatur in feruitutem? quot vrbium & gentium extremitate clades, studio tuenda libertatis, idque sub omni cælo, & sub quauis potestate stellarum? Tantus est amor libertatis, vt quod placebat, maxime fiat, si imperetur, ingratum, gratissimum verò quod vetatur, etiam si per se molestum sit; hinc illa:

Cui peccare licet peccat minus, ipsa potestas
Semina nequitiora languidiora facit.
Nitimus in vetitum semper, cupimusque negata,
Sic interditio imminet eger aqua.
Nec id ignorauit Seneca in Hercule Oethæo:
Illiçita amantur (inquit) excidit quidquid licet.

Etiā nāne hāc ex temperamento corporis? quomodo temperamentum se verit in omnes partes? quomodo idem placet, quod paulo antē displacebat? quomodo nunc huc, nunc illuc propendet eadem temperatio corporis?

Quid quod aggredimur ac molimur aliqua nonnunquam nullo alio fine proposito, nemine suadente, nulla alia vrgente causa, quām vt libertate nostra fruamur, & videamus omnia posse quā volumus? Hinc illa S. Augustini querimonia lib.3 Confess. c.6.] Quid ergo miser in te amauit: o furtum meum! o facinus illud meum nocturnum extidecimi anni ætatis meæ: non enim pulchrum eras, cum furtum es, aut vērū aliquid es vt loquar ad te. Pulchra erant poma illa, que furati sumus, quoniam creatura tua erat, pulcherime omnium, Creator omnium, Deus bone, Deus summum bonum, & bonum yerū meum, pulchra erant illa poma, sed non ipsa concupiuit anima mea miserabilis: erat enim mihi meliorum copia, illa autem decerpsti tantum, vt furarer, nam decerpsta proieci, epulatus inde solam iniquitatē, qua latabar fruens: nam & si quid illorum pomorum intravit in os meum, condimentum cibi facinus erat, & nunc Domine Deus meus, quārō quid me in furto delectauerit, & ecce species nulla est, non dico sicut in æquitate, atque prudentia, sed neque sicut in mente hominis, atque memoria, & sensibus vegetante vita, neque sicut speciosa sunt sydera & decora locis suis, & terra & mare plena fœtibus, qui succedunt nascendo decadentibus, non saltem vt est quādam defectua species, & umbratica vitiis fallentibus: nam & superbia celitudinem imitatur, cū tu sis super omnia Deus excelsus. Et ambitio quid nisi honores querit & gloriam, cū tu sis præ cunctis honorandus unus, & gloriosus in æternum? Et laxitia potestatum timeri vult, quis autem timendus nisi unus Deus, cuius potestati eripi, aut subtrahi quid potest? quando, aut ubi, aut quo, aut à quo potest? & blanditiae inuentum amari volunt, sed neque blanditius est aliiquid tua charitate, nec maior quidquam salubrius. Illa præ cunctis formosa & luminosa veritas tua, & encyclica videtur affectare studium scientiæ, cū tu omnia summè noueris. Ignorantia quoque ipsa atque stultitia simplicitatis & innocentiae nomine tegitur, quia te simplicius quidquam non reperitur. Quid te autem innocentius? Quandoquidem opera tua malis iniuncta sunt, & ignavia quasi quietem appetit, que vērū, quies certa præter Dominum? Luxuria latitatem, atque abundantiam se cupit vocari, tu autem es plenitudo, & indeficiens copia incorruptibilis suavitatis. Effusio liberalitatis obtendit umbras, sed bonorum omnium largitor effusissimus tu es. Avaritia multa possidere vult, & tu possides omnia. Inuidia de excellentia litigat, quid te excellentius? Ita vindictam querit, te iustus quis vindicat? Timor insolita & repentina exhorrexit rebus quāc anantur aduersantia, dum præcaut securitati, tibi cuim quid insolitum, quid repentinum? aut quis à te separat quod diligis, aut ubi nisi apud te firma securitas? Tristitia de rebus amissis tabescit quibus se obligebat cupiditas, quia ita tibi nollet: sicut sibi auferri nihil potest, ita fornicatur anima cū auertitur ab te, & querit extra te, ea quāc pura & liquida non inuenit nisi cū redit ad te, peruersè te imitantur omnes, qui longè se à te faciunt, & extollunt se aduersum te, sed etiam si imitando indicant te Creatorem esse omnis creaturæ, & ideo non esse quo à te omni modo recedatur. Quid ergo in illo furto ego dilexi? & in quo Dominum meum vel vitiosè atque peruersè imitatus sum? An libuit facere contra legem faltum fallacia, quia potentatu non poteram, vt mancam

mancam libertatem captiuus imitarer faciendo impunè, quod non licet te-
nebrosa omnipotentiae similitudine.]

Idem 12. de-Ciuit. cap. 6. in finem. [Si enim (inquit) aliqui duo æquili-
ter affecti animo & corpore videant vnius corporis pulchritudinem, qua vñ-
sa vñus eorum ad illicite persuendum mouetur, alter in voluntate pudica
stabilis perseveret, quid putamus esse causæ, vt in illo sit & in illo non sit
voluntas mala, quæ illam res effecit in quo facta est? neque enim pulchritu-
do illa corporis, nam eam non fecit in ambobus, quandoquidem amborum
non dispariliter occurrit aspectibus, an verò intuentis causa est, cur non & il-
lius? an verò animus cur non virtusque? ambos enim & animo & corpore
æqualiter affectos fuisse prædiximus, an dicendum est alterum eorum occul-
ta maligni spiritus suggestione tentatum, quasi non eidem suggestioni & qua-
licunque suasioni propria voluntate confenserit. Hanc igitur confessionem,
hanc malam quam male suadenti adhibuit voluntatem, quæ in eo fecerit res
querimus: nam vt hoc quoque impedimentum ab illa quæstione tollatur
si eadem temptatione ambo tentemur, vt vñus ei cedat atque consentiat, al-
ter idem qui fuerat perseveret, quid aliud appareat, nisi vñum voluisse, al-
terum noluisse à castitate deficere? Vnde, nisi propria voluntate, vbi eadem
fuerat in utroque animi & corporis affectio? Amborum oculis pariter vi-
sa est eadem pulchritudo, ambobus pariter institutæ occulta tentatio. Pro-
priam igitur in uno eorum voluntatem malam quæ res fecerit scire volenti-
bus, si bene intueantur, nihil occurrit: nisi enim dixerimus quod ipse cau-
sa fuerit, quid erat ipse ante voluntatem malam, nisi natura bona cuius au-
ctor Deus, qui est incommutabile bonum. Qui ergo dicit eum qui consen-
tit alius ad illicite utendum pulchro corpore quod videndum ambobus pa-
riter affect, cum ante illam visionem ac temptationem similes ambo animo
& corpore fuerint, ipsum sibi fecisse voluntatem malam qui bonus utique
ante voluntatem malam fuerit, querat cur ea fuerit vñs, quia natura est, an
quia ex nihilo facta est, & inueniet voluntatem malam non ex eo esse incipere,
quia natura est: nam si natura causa est malæ voluntatis, quid aliud
cogimur dicere nisi à bono fieri malum? & à bono esse causam mali, si qui-
dem à natura bona sit voluntas mala? quod vnde fieri potest, vt voluntas
bona siue natura bona quamvis mutabilis ante quam habeat voluntatem
malam, faciat aliquid mali, hoc est, ipsam voluntatem malam? Hæc
ille.

Atque hæc Astrologorum præfigia ex constitutione corporum è stellis de-
ducta, evidenter vanitatis conuincunt. Si enim nulla est in temperamen-
to, corporis causa appetitionum voluntatis, omnia autem quæ agimus volun-
tate imperante agimus, euanuerunt omnes Mathematicorum prædictiones.
Rectè quidem Carneades apud Tullium libro de fato, ne Apollinem quidem
futura posse dicere, nisi ea quorū causas natura continet.] Quomodo igitur
Astrologus spectans corporis temperamentum videre potest quid agitur ani-
mo? Quomodo in corporis constitutione videt ea quæ nullo temperamento
continentur, sed liberis sunt voluntatibus?

Sed audiamus M. Tull. libro de fato. [Similiter ad animorum motus vo-
luntarios non est externa causa requirienda. Motus cuim voluntarius eam
naturam in se ipso continet, vt sit in nostra potestate, nobisque pareat, nec id
sine

sine causa: eius enim rei causa ipsa natura est.] Ex quo ediscere possunt Astrologi motam voluntatis non esse aliam causam, quam ipsam voluntatem.

Frustra tentas certis prædictionum legibus lubricum voluntatis arbitrium
deuincere: si enim voluntas suspicari posset à cælo sibi retia intendi, ne vi-
ueret ad cæli præscriptum, toto impetu in aduersa prosliret, quid yrges?
Protei caput verteret se continuò in leonem, in aprum, in draconem, in ignem,
in quercum, quid agitis, venaticanes post volubilem vulpem? voluit ac reuol-
uit illa pedes quod non putatis, recta procurrit, flectit repente in sinistrum
latus, apparet subito, præter spem delitescit, petit salebras, mæandros,
labyrinths, Clusino Ægyptio Cretensi Lemnio, de quibus Plinius
lib.36.c.13.magis implicatos mutat subinde libera voluntas
appetitiones, &c ne ad astrorum imperium reuocari
possit, vertit se in omnem
partem.

IN

IN ASTROLOGOS CONIECTORES LIBER QVARTVS.

Quo Astrologia Astrologicis conclusionibus exagitatur.

PRO O E M I V M .

MAIOR illo consilio, quo Antiochus de infesta Romanis bellò cum suis ducibus egit, Hannibal, qui ad eius fidem, ac præsidu post eversas Carthaginis opes confugerat, vna atque eadem sententia fuit, inquit Lutiis Decadis, quartè libro 4. ut in Italia bellum gereretur, Italiam, & commeatus, & militem præbaturam externo hosti, si nihil ibi moueat, liceatque populo Romano viribus, & copiis Italæ extra Italiam bellum gerere, neque Regem, neque gentem villam parem Romanis esse, sibi centum testas naues, 16. millia peditum, mille equites poposcit, ea se classe, primum Aphricam petiturum, magnopere confidere Carthaginenses ad rebellandum compelli posse; si illi cunctentur, se aliqua parte Italæ bellum excitaturum Romanis.

Atque hæc, quæ grauiter Hannibal orauit, certissimis antè fuerat expertus euentis. Primum namque bellum Punicum, quod longè ab Urbe fuerat confectum, leuioribus Romanos, maximis Pœnos cladibus afflixerat. At per initia secundi belli Punici, postquam suas Hannibal copias in Italiam traiecit, multis exercitibus, multis Con-

fulibus cæsis , cœperat res Romana ad extremum penè discrimen inclinare.

Quorsum ista inquies ? Aduersus Astrologos huc usque pugnauimus , nec , ut opinamur , infeliciter , longè tamen ab urbe , atque arce Genethliaca per Medicorum , Philosophorumque regiones vagati sumus , multas quidem ex horum castris auxiliares copias in hostem eduximus , quibus , licet non inauspicatò dimicatum sit , & verò debellatam esse Genethliacam existimabunt non pauci. Verùm quoniam nondum cominus signa collata , nondum consertæ manus è propinquo , nondum irruptio facta in urbem , nondum perfractæ fores , nec demolitæ sunt arees : periculum est , ne hostes inueteratam adhuc retineant opinionem de firmitate murorum , de vallorum præsidiis , de opum amplitudine , de robore ciuium , de omni Genethliacæ gentis instrumento militari. Nunc in ipsam urbem arma ferenda sunt , in turres , in aggères , in forum , in ætarium , in delubra ; flammis autem decertandum est , ut eorum castra tabulis , non saxis munita esse palam appareat : euertendi recessus , ac latibula , ad quæ se recipere solent , cum nostris armis urgenterunt ; penetrandum ad ipsas secreiores tripodas , ex quibus oracula populis reddunt , ut artes omnes , fraudesque , ac doli , quibus hæc ars sustinetur , patescant , aperiendæ cortinæ , quas Genethliacæ obtendunt : aperienda arcana omnia , & mortalibus vniuersis exponenda ; ne quemquam in posterum imprudentem fallant. Minus hoc quam cæteris libris laboris , ac studij erit ; aduersarij enim ipsi nobis militabunt ; ipsi ferent arma aduersus Astrologiam , ipsi in Genethliacas vineas plateasque agent : ipsi ministrabunt tela , quibus hæc bellua confodiatur ; Cardanus contendet cum Ptolemæo de motu Solis , de anni longitudine , de motu Lunæ , grauissimisque Astrologiæ principiis ; cum Cardano decertabit Bellantius ; cum Bellantio Gauxius , duces cum ducibus concurrent , nobis etiam cessantibus conficietur bellum , deinceps veritas.

* * *

C A P V T

C A P V T P R I M V M.

Quæ sint Astrogiæ firmamenta.

Hic vivis disciplinæ firmamenta primaria duo sunt, experimentum, & ratio. Et quanquam rationibus Astrologi confidunt parum, gloriantur tamen insolenter experimentis. Quare, ut iugulum causæ petatur, ab his ducemus initium quorum examen anceps sanè, & lubricum videtur; propterea quod aduersis vtrinque certat exēplis. Proferunt Astrologi, Cardanus in primis, exempla non pauca veratum prædictionum, quæ & priscis experimentis fidem conciliant, &c in posterū bene prædicendi spem faciunt. Nos vicissim obiicimus innumerabilium rerum euentus longè alios ab eo, quod Astrologi præsignificauerunt, vt prorsus apud Cardanum ad libr. 1. Ptolemai de Iudiciis, t. 13. Ioannes Marlianus acerrimi vir iudicij assuerare non dubitat, eum, qui diuinare velit, oportere contraria prædicere iis, quæ aut pollicentur, aut minantur Astrologi. [Quam multa (inquit Tullius lib. 2. de Diuinatione) ego Pompeio, quam multa Crasso, quam multa huic ipsi Cæsari à Chaldaeis dicta memini. Neminem eorum nisi senectute, nisi domi, nisi cum claritate esse moriturum? mihi permirum videatur, quemquam extare qui etiam nunc credatiis, quorum prædicta quotidie videat re, & euentis refelli. Itaque cum aliqua vera, innumera falsa diuinationis exempla proferantur, vtriusque causas quærere solent, qui Genethliaca tractant, & Astrologi quidem veras prædictiones proficiunt, ex sua artis, & dogmatum veritate; falsas vero non ex artis virtute, sed ex incuria, vel imperitia artificum, hoc est, Astrologorum, qui quoniā paucissimi sunt, quales oportet esse, idcirco infamia ars ipsa apud multos laborat, creberimque illi obiiciuntur errores. Alij contrā Astrologorum ignauiam, & inscitiam, & agnoscunt, & confidentur, sed addunt præterea artem ipsam inanem esse, nec ullis constare posse preceptis. Horum nos sententia euidentissima veritate coacti subscribimus; nihil enim in tota hac arte inuenimus, quod non sit commentitium, & pro arbitrio confictum. Quare ostendendum est, nulla esse huius artis satis præuisa, aut explorata principia, sed diligentissimum quemque Astrologorum, & artis obseruantissimum oportere labi & decipi ut plurimum. Si quando vero (quod raro contingit) ad veritatem dirigit, id referrendum esse ad humanas coniecturas, ad fortuitum aliquem euentum (nam & cingari multa inter quæ mentiuntur aliquid, diuinant) ad malorum dæmonum occultiorem afflatum, ad eorum vafrum fallaxque ingenium. Totus igitur huius causa status positus est in præuestigandis causis cur Astrologi bene nonnumquam, perperam vero quotidie prædicant, cuius rei duas esse causas ostendemus, Astrologorum imperitiam, Astrogiæ vanitatem.

CAPVT SECUNDVM.

Astrologorum imperitia.

T Astrologorum quidem imperitia, non ab aliis quam ab Astrologis ipsis discere volumus; sanè vnaquaque disciplina rudes aliquos, & imperitos alumnos patitur, ipsa tamen apud ingenio præstantes, & solerter suā retinet dignitatem. Non fuerunt Philosophiae probro Bernardini Thalesij deliramenta, quia illa in Aristotelis libris omnibus ornamenti splendescit; at Astrologia magistri, qui sunt, & familias ducunt, ipsorum etiam Astrologorum testimonio, grauissimi tenentur erroribus. Et in leuioribus quibusdam decipi nonnunquam, humana est imbecillitas, at si probatum fuerit, Astrologorum principes & antesignanos in primis ipsis principiis, è quibus omnis Genethliaca disciplina ratio pendet, longius abertrasse à vero, non solum declarata fuerit Astrologorum incutia, & vacordia, sed ipsius etiā Astrologiæ vanitas. At ynde sumemus tārē rei principium? Ab ipso Astrologiæ exordio. A Chaldais igitur, & Ägyptiis ad reliquas gentes Astrologiam defluxisse omnibus compertum, & exploratum est. Chaldaeos vero, & Ägyptios in observatione stellarum, in metiendis eorum motibus, in dispositione tabularum, in constitudo omni spatio, aliisque pluribus, quibus præsenfiones Astrologicas, & experimenta quæ hanc artem pepererunt innituntur, deceptos esse, & Ptolemaeus, & Albuinazar, & Alchibitius, & Cardanus & Alphonsina tabula, & Astrologorū natio vniuersa, & recipit, & profiteatur. Ab his quot proseminati postea fuerint errores, difficile est assequi coniectura. Astrologi omnes Principe Claudio Ptolemæo Alexandrino gloriantur, eique Astrologiā ipsam acceptam referunt, quem lapsum sāpius constat, & circa Astrologiā principia, quibus Genethliaca omnis disciplina continetur, deerrasse in confessio est; nam permutatione absidum auctore Cardano Sect. 1. Aphor. 17. Regna & regiones, & religiones mutantur. Errores Ptolemæi de Solis abside describit idem Cardanus lib. de restitutione temporum, & motuum cælestium cap. 6. Præterea Astrologiam constare scientia motuum cælestium exquisita, vt docet idem Card. sect. 1. Aph. 33. at errationes manifestas Ptolemæi circa motum Lunæ, Martis, Saturni, leges apud Card. lib. de rest. temporum & motuū. c. 7. & 8. vt mirum omnino sit, esse vñum Astrologorum, qui Astrologicas sanctiones, & precepta veterum experimentis confirmata esse allearat; cum constet, veterum obseruationes longe diversas esse ab iis, que nunc emēdato syderum cursu sub alia astrorum constitutione contingunt.

Dénique sect. 1. Aphor. 7. haec de Ptolemæo habet Card. [Quattuor sunt ex quibus contingit errare, falsa ratio, falsa computatio, fallax obseruatio, falsa temporum enumeratio, his duobus vñimis Ptolemaeus errauit, aut altero eorum.]

Proximum à Ptolemæo locum apud Astrologos obtinuit Albumazar, qui familiam dicit non solum inter Arabes, sed inter Latinos etiam, quippe qui & magnarum revolutionum auctor fuit de quibus infra, & primus Saturnias reuolu

reouolutiones inuenit, multaque alia addidit, quibus labantem Genethiacam sustinuit, quemque ipsi Ptolemao prælatum suo tempore scribit Albertus Pighius Campensis Astrologus Parisiensis in Astrologica defensione aduersus Gasparum Laerth. Physicum Antuerpiensem, aliosque sui temporis Astrologos, qui ex concurso omnium planetarum in Piscibus futuro anno Domini, 1524. vniuersalem totius orbis alluvionem minabantur mortalibus.

Albumazaris autem grauissimos errores describit idem Albertus loco citato, his verbis: [Vt paulò (inquit) euidentius faciamus, quām ingeniosi hi astrologenr, qui per magnos hos orbes nobis prædicere conantur euentus mundanos, paulò altius exordendum est. Finixerūt quemlibet ex planetis, & vnumquodque item signorum mundi imperium tenere annis, 360. quibus exactis nouum aiunt incipere orbem magnum cui, & planeta priori proximus, & signum quod deinceps, hæc signo priori, pariter præluit, atque ita qualis prædominantis syderis, atque signi natura est, talia euenire in eo annorum ipatio, quamquam nemo ex his ita delicit, vt particulares euentus, & maximè, que per singulos dies fiunt, aëreas mutationes putet ex his orbibus pendere. Sed hæc quām fabulosa, quām obtulissimis etiam ingenii conficta, ex eo paret, &c.] Iulium quoque Firmicum, qui Genethiacam disciplinam octo libris complexus est, fabulari scribit Card. lib. de Iudiciis geniturarum, cap. 6. quod est de significatis revolutionum, & modo iudicandi ex propria sententia, & lib. de restitutione temporum, & motuum cœlestium, capit. II. Firmicum allucinatum esse grauissime confirmat.

Idem ad lib. I. Ptol. t. 14. cùm reprehendisset Astrologos, qui ex leuissimum signis captant euentuum coniecturas, quod familiarissimum (inquit) est Iulio Firmico; is enim ex minimis causis, atque configurationibus, putat accessu Lunæ plena luminis, ad Iouem, Prouincias, & administrationes, Regna etiam decernit nescio an impudentius, an stolidius.] Hæc ille. Et vero digna est Astrologo commendatio, neque vnuquam Cardanus præclarius.

Ipsum denique Cardanum, qui Astrologia reparator, & amplificator haberi vult lib. de Iudiciis geniturarum, cap. 26. lib. de reuolutionibus, cap. I. ad prima principia artis offendisse contendant alij ferè omnes. Ipse vero obcluſe prodit inficiam suam, libr. centum geniturarum, genit. 19. qui in suo horoscopo triginta annis se laborasse ait? ibidem titulo de parentibus hanc artem à nemine cumulate tradi, à nemine addisci pro dignitate scribit, libr. de Iudiciis geniturarum, capit. 21. nullam docet esse vim eclipsis vel Solis, vel Lunæ. Albertus Pighius Campensis in apologia illa Astrologica aduersus suarum etatis Genethiacos p. 2. docet defectiones Solares, & Lunares, principes exercere vires in res inferiores, idque grauissimo Ptolemei libro 2. Apotelesmatum cap. 4. testimonio confirmat, cuius hæc sunt verba. [Sol, & Luna rebus inferioribus præsident, & cæterorum ybi principes habentur, suntque totius operis etiam causæ, veluti, & prædomini Stellarum, & prædominantium, tum fortitudinis, tum imbecillitatis, &c.] Sed ad intellegendum huius viri peritiam satis fuerit legere quæ libr. de restitutione temporum, & motuum cœlestium cap. II. scribit: [Honores (inquit) & diuinitas, & quocunque labile est, & vna hora abduci potest, hominibus quidem non paruan pariunt admirationem, vetum causas vix yllas habent cœlestes; nisi maxima hæc sint; & incomparabilia. Quamobrem

si de euentibus fortunæ quis iudicauerit ex genitura tantum, non secus ac sortilegus ex interrogatione pronunciabit, &c.] Idem verò libro de genituris, cap. i. nihil frequentius, aut magis affirmatè ex stellis pollicetur quā opes, & honores: & cap. 10. eiusdem libri, totus est in opibus, & diuitiis prædicendis, sed inscritiam Cardani quadringentis & amplius exercitationibus complexus est Julius Cæsar Scaliger.

Sed vrinam pancerum hic morbus esset: Vtinam non esset ex epidemias, & popularibus. Cardanus sanè Astrologia patronus scđt. 3. Aphor. 155. [Astrologi (inquit) vt diuinatores, pessimi homines sunt, deceptores, ac malorum morum; philosophi naturales, veritatis studiosi, ac probi, ob hac Astrologus tantum verax est, ac probus, quantum in sua diuinatione adhæret principiis Philosophiæ naturalis.] Et libro de restitutione temporum, & motuum cœlestium cap. ii. omnes qui ante se hanc artem exerceuerē, maxima stellarum fixarum inscritia laborasse ait; & cap. 9. & 10. veterum omnium inscritiam castigat, quos Lunæ, Saturni, Martis motus transuersos egit, & lib. de Iudiciis, cap. 27. Antiquitatis omnis terminos refellit singitque nouos. Quæ libro de revolutionibus tradidit tanti ait esse momenti, vt sine illis nihil possit ex geniture sumi coniectræ, ea verò à se reperta, & obseruata, antiquis fuisse ignorata penitus. Idem scđt. 1. Aphor. 33. [Manifestum (inquit) est Astrologiam confitare ex scientia motuum exquisita, & naturali philosophia, quorum neutrum cum plerique habeant, & vtrumque ante hæc nemo habuerit, nihil mirum est, infamiam arti prædecessores nostros addidisse.] O magnum testimonium! Ante Cardani ergo tempora nulla fuit Astrologia, sed si quæ fuit, mentita quædam larua fuit, non fuit vera Astrologia, & affirmant adhuc artem hanc quamvis rationibus parum firma sit, vetustate tamen, & diurnis experimentis esse robustam. Rufus idem libro de Iudiciis geniturarum, capite vigesimosexto. [Ex hoc pater causa cur ante nos nemo de his quidquam rectè pronunciauit, est enim res laboriosa valde, & ipsi volunt leui labore rem ingentem perficere. Ex hoc etiam patet causa, cur tot inuenient nugas, partes, facies, nouenarias, quia non poterant tot rebus, quæ homini eueniunt, situ solùm septem planetarum satisfacere; vnde hæc signa inuenientur, &c.] Vnde nosti, Cardane, hæc solùm esse conficta, non ea etiam, quæ ipse capite sexto tradis ex propria sententia, queque libro toto de revolutionibus, cum magna causarum inopia laborares, primus inuenisti? Vnde nosti commentitias cœlestes partes, facies, nouenarias, domos cœlestes, stellarum gaudia, familiaritates, domicilia, ducatus, fines, & terminos, antiscia, auditum, quibus vniuersa Astrologia referta est non esse somariantium ludibria? Denique scđt. 4. Aphorism. 141. [Causa autem (inquit) quodd mille nugas inuenient Ptolemæo posteriores, fixas autem reliquerint fuit, quod plurimi ex his ex Grammatica translati, artem penitus ignorauerunt, vt Firmicus, Albumazar, Albubater, Bonatus, atque Pontanus, &c.] & Aphorism. 145. [Antiqui (ait) huius artis scriptores adeò opinanter, ac ludibrio artem hanc tractauerunt, vt in eorum libris exempla inuenias, quæ syderum lex non admittit, vnde non solùm illos fugere decebat, sed qui eorum libris inniti se fingunt, artem ignorant, & plerique eorum sycophantæ sunt.] Hæc Cardanus de veterum Astrologia, de Astrologis sui temporis, ita scribit Albertus Pighius libro suprà citato parte prima initio. [Vt quā breuissimè ostendamus (inquit) quæ fiunt in dies annorum

progno

prognostica minimè Astrologica esse , sed merissimas esse nugas , operæ pretium erit venire ad fundamenta eorumdem , vt cum ea monstrauerimus inania esse , nec Astrologiam quidquam in eis recognoscere , de suo commonstratum sit id quod proposuimus . Inuenimus itaque vulgatam horum omnium prognosticantium viam esse ex cœli themate in Solis interitu in punctum verni æquinoctij , quod esse autumat , cum Sol numeratur in tabulis in principio Arietis , hinc anni dominium constituant , qui in themate vires obtinet pollutiores : hinc bella : hinc paces prædicunt : hinc caritatem rerum omnium , fertilitates , pestes atque infirmitates , tam horrendas nobis comminuantur ex statu videlicet domini anni , & planetarum in ea cœlesti figura , & in omnibus his supponunt semper deuolutionem magnorum orbium , Saturnias deuolutiones , directiones , perfectionesque à minimis , mediisque coniunctionibus . Hæc trita est via , & Albumazaris , cæterorumque Punicorum doctrina , quorum fabulis omnes hi ad unum sunt instituti , quorum unus ex his , cuius nomen est apud Gallos celebre , & primus , præcipuusque Astrologus habetur Gaspar Laeth Physicus Antuerpiensis , in huius anni 1519. prognostico , quod ex more edidit , vulgatam hanc viam , quam in omnium præcedentium annorum prædictionibus secutus est prætermittens , veluti conscius falsitatis earum omnium , aut quia nouum aliquid afferre voluit , quo à cæterorum prognosticis suis intretinserentur ; tantus enim est numerus istorum diuinaculorum . Præcipuum fundamentum , & rationem ferè totam prædictionum suatum ab orbibus magnis deducit , &c.]

Et paulò infra : [Vt itaque (inquit) paulò euidentius faciamus , quām ingeniōsē hi astrologentur , qui per magnos hos orbes nobis prædicere conantur euentus mundanos , paulò altius exordiendum est . Fixerunt quemlibet ex planetis , & vnumquodque item signorum mundi imperii obtinere annis 360. quibus exactis , tunc nouum incipere orbem magnum , cui & planeta priori proximus , & signum quod deinceps hæret signo priori pariter præsunt , atque ita qualis dominantis syderis , atque signi natura est , talia euenire in eo anno cum spatio , quamquam nemo ex his adeò deliret ; vt particularis euentus , & maximè , que per singulos dies fiunt , aëreas mutationes , putet ab his arboribus pendere , nisi Gaspar ille , qui his suis inceptiis prolixius me agere de his magnis arborebus coegerit : Dicunt insuper cœpisse nouum orbem magnum , quo tempore ea fuit Saturni , Iouisque coniunctio , quæ catalysinum præcessit annis , vt aiunt , 279. hinc autem orbi præfuisse ex planetis Saturnum , ex signis Cancrum , & ab eo veluti suppurationis cardine magnos orbes ad nos usque revoluunt , sed hæc quām sanc mendacia , quām fabulosa , quām obtrusissimis etiam ingenii conficta ex eo patet , &c.]

Hæc Albertus Pighius de initia Astrologorum sui temporis , cui licuit , & integrum librum edere de ignorantia , & erroribus Astrologorum , quos etiam ex Alphonserum tabularum principiis ostendit in temporibus æquinoctiorum vernorum , & solstitionum , plus quām quinque diebus aberrare . Sed fœlicior hac in re fuit Gaspar Laeth , qui deprehendit Astrologum quedam duobus mensibus , & uno die in hyberno solsticio assignando decrasse . Sed quid Ptolemaeus de sua ætatis Genethliticis li . i . de Iudiciis , c . 2. dicat , audiamus . [Primum quidem (inquit) intelligendū , multa errata eorum , qui parū accurate in re magnæ , & multiplicis considerationis versentur , dero-

gāc fidem scientiæ, & facere, vt fortuita videantur etiam quæ veritatē complectuntur. Quod recte sit; nam hæc imbecillitas non est artis, sed profeforum. Præterea bona pars questus causa huius scientiæ nomen, & dignitatem, alij artibus vaticinatricibus prætendere consueuere, qui, cùm fidem apud vulgus inuenerint, illis quidem imponunt, cùm videantur prædicere plurima, atque ea quoque, quibus nulla naturalis ratio subsit. Si hæc à Pico Mirandulano Astrologiæ oso, vel a Sexto Empirico Scientiarum hoste diceretur iure hæc ars odium testium, & infestum animum exciperet. Nunc verò cùm Astrologi ipsi Astrologorum imperitiam testatam faciant, quo tandem malo nostro fato adhuc eos consulimus, eorum vaticiniis habemus fidem, pretio mereamur mendacia.]

Audiamus quibus instrūctum oporteat esse præsidii Astrologum, ne diuinet in incertum; inde enim planum fieri, nullum esse Astrologum, qui sine artis inscīta non laboret. [Oportet (inquit Cardanus libr. 1. Ptolemæus de Iudiciis , tit. 13.) eum, qui vult hanc artem profiteri cum honore, & laude, vt has omnes conditions habeat. Prima, vt sit valde ingeniosus ; Secunda, vt sit valde memor : Tertia, vt sit prudens, & boni iudicij; Quarta, vt veritatem omnibus aliis præponat : Quinta, vt sit bonus Dialæticus : Sexta, vt sit bonus Philosophus naturalis : Septima, vt optime pollear astrorum scientiam, quæ motus, & loca docet eorum : Octaua, vt sit bonus arithmeticus : Nona, vt clarissimos sui temporis viros audierit, & qui experientia artis de se egregia, & admiranda dederint, similiter, vt operam iis libris dederit, qui à clarissimis eius artis auctōribus conscripti fuerunt: Decima, vt sit assiduus in laboribus, & studiis, atque illi arti fermè totus intentus : Undecima, vt diu, ac longo tempore operam dederit ipsi arti, multaque per se experimenta collegerit : Duodecima, vt agricultura, nautica, militaris, ac medicina artis, tum situs locorum habitus hominum, morum illius regionis, legum & religionis, consuetudinisque ventorum, & generaliter omnium rerum quandam habeat mediocrem cognitionem; nam si architecto hæc necessaria sunt, teste Viétruius, qui de Solidis ædificiis tractat, & quæ tractat sub sensibus habent, quid de Astrologo dicendum est, cuius contemplatio est de omnibus absque sensu auxilio? itaque quantum, & qualiter peccent, qui hanc artem tractant, & quam pauci sint ad illam idonci, manifestum esse existimo, &c.] Ecce quor, & quanta in Astrologo requirit Cardanus, quæ cùm in nullo reperiatur omnia, vt idem testatur, omne Astrologorum genus magna artis sue imperitia labore necesse est.

Magis adhuc declarat Astrologorum inscītiā Cardanus eodem libro 1. Ptolemæi de Iudiciis, tex. 14. [Similem (inquit) hunc errorem præcedenti docet Ptolemæus ex hoc, quod artificis errores in artem reiici non debent, verū dissimilem, quia præcedens error ad negligentiam, aut nature defectum pertinet; hic verò ad mores: nam hæc causa alias artes malas tractando, illas Astrologiæ velamine muniunt, quemadmodum Geomantici, qui primam figuram certo Signo tribuunt, vt gratia exempli, minori fortuna Taurum, atque inde secundæ Geminos, at tertiae Cancrum, & ita usque ad duodecimam figuram, & similiter Planetas eis adscribunt impudentissimo mendacio; alij verò, quod natus sit in die Martis, vel Mercurij, Luna quinta, vel sexta, mense Octobri,

gratia

gratia exempli, fabulosam texentes historiam de futuris, artem naturalem, & egregiam infamem reddunt; quidam nomen proprium, & matris in numeros digerunt; & numeris Planetas, & Signa adscribunt, mendaciis absurdis attēm vituperantes; sunt & qui, cūm non solum Mathematici, videri volunt, lucrīque sapiditatem profitentur, quam vix à limine salutarunt, velut de illo refert Haly, qui, quod vellet egregius Astrologus videri, dixit se mirari, quod cor Leonis (stella hæc est egregia Signiferi) ad quintamdecimam partem Leonis peruerterit, quod mundus conflagraret, itulissimam hanc vocem audiens quipiam, ab eo, quem peritissimum in arte iudicat, præsertim cūm eo tempore, quo fortè fortuna maximè fœtus hyems, quis (inquit) non irrideat incitò artis tam egregia, & præclara iudicia? Neque id raro euenit, vt rectè Petrus Arctinus ſcuria famosissimus, dixerit, Astrologos pulchrè prædixisse diluvium anno 1524. mense Februario, quo mense nullus vñquam serenior extiterit: neque enim Februarius eo anno pluuias dedit, vel etiam ſaltem nebulas, cūm ſoleat reliquis annis pluviōſus mensis eſſe, atque id egregium vaticinium, è ſex errantium ſyderum concurſu (omnibus quippe, præter Lunam, quod mirum eſt, in Piscibus exiſtentibus) ortum habuit. Tertium genus eſt eotius, qui, quæ præſtari non poſſunt arte, per artem pollicentur, vnde ridiculi cūm euadant, ipsi arti infamiam tribuunt; veluti de quodam recitat Haly, qui in Marte ſecondo loco, volet propriarum veftiū futuri ſignificari; cūm neque hoc de furtis propriarum veftiū ab Astrologo poſſit prædicti, quippe nimis ſingulare eſt, nec ſi poſſit prædicti ex tam generali cauſa prædicere licebit. Igitur hæc ſupra artem ſunt, quæ tamen lucti cauſa illi præſtare pollicentur. Quartum genus eſt corum, qui ob eiusdem lucri cupiditatē res inanēs confinxerunt, vt partes, & gradus debilitatis, & putei, aliaque multa, quæ non ſolū ab Arabibus, verū neque à Guidone Benato, atque conditoribus Ephemeridarum deſcripta ſunt, atque hi, & huiusmodi rationib[us] interrogations, atque elec[tiones] finixerunt, quibus pecunias corraderent. Vnde tecum exiſtima, lector, qualementis mouerint, qui vendita elec[tione] infeliciſſimum illi exiſtum pepererunt, cūm multi in eadem cauſa, nullo vtentes Astrologico conſilio, felicissimè rem peragant, atque, vt ex multis vnum euidentis, atque præclaris exitus exenplum referam hominius à me cogniti. Fuerat Princeps Mediolanensis prouinciæ, Ludouicus Sforciā, qui quæstuolum Astrologum, qui nihil minūs, quām Astrologiam ſciret (erat enim ex iis, quos merito Itolemaeus hīc ſuggillat) aleret, cūmque ditauerat egregiè centum, atque plus magnis auri talentis, ab hoc pro tanta mercede tempus pro vnoquoque negotio itchoando præſcribebatur, adeò ridiculè, vt ſapientissimus alioquin Princeps cogeretur tempeſtabiſſibus maximis equum conſendere, totamque aulicam cohortem, & ſtipatores per medios imbræ, per ceſsum, atque lutum, tamquam hostes vel infequaturus, vel fugaturus, deducere: neſcio an Astrologi amentia, an ambitione ſumma, an potius iſtis, vt qui Principi ipsi talibus commentis per flagitium illuderet. Atque ei, quod nullis aliis prouinciæ noſtre Principibus euenit, vt Regno ab inimico Rege ſpoliatuſ, & captuſ, misera vitam in carceribus, etiā colapho accepto, & in clatrata ferrea dormiebus, finierit. Vnaquæque enim ars quanto nobilior eſt, tanto eſt pernicioſior, ſi per ſycophantos admixtretur. Quid enim sanctius Religione? Quid iniquius perduto Sacerdotē? Quid melius Iurisprudentia? Quid deterius improbo Iurisconsulto? Medicina

vitissima est humano generi; benefici & ipsi titulo sanctissimæ artis, pessima admittunt flagitia. Sextum genus hominum, qui eadem causa peccant, eorum est, qui seruientes Principibus, magnis viris, ut pecuniam extorqueant, leuisissima quæque, & qua nullius propè sunt momenti, felicitatis indicia pro maximis, & securissimis ducunt, quod familiarissimum est Iulio Firmico: is enim ex maximis causis, atque configurationibus, putà accessione Lunæ plena lu-minis ad Iouem, Provincias, & administrationes, & Regna decernit, nescio an impudentius, an stolidius; cum multi talem habentes configurationem vomere terram vertant, aut in parus nauicula operam menstruam aliis locent. Ptolemaeus tamen primi genetis tantum meminit, tamquam notissimi, & cuius medio cum causa, ut dictum est, nota sit, atque eundem scilicet lucrum alia membra nota fiant, &c.]

Denique nullum omnino existere posse, qui hanc artem vel cumulatè tradere, vel planè addiscere queat, testatur Cardanus lib. de genituris. [Ideò scias, (inquit) lector, quod hæc sola ars est adeò sublimis, quod, ut illæ gemmatorum nunquam planè tradiri potest, sed præter ea, quæ scribuntur in hoc libro, indiget homo singulari quodam lumine, magna, & longa experientia, animo veritatis studiosissimo.] Quid alias desideramus testes? Ipsi Astrologorum Principes, & Antistites sua diffidunt arti, eiisque profitentur imbecillitatem, noua quotidie condunt præcepta, nouas tradunt obseruationes, damnatis prioribus iam, & receptis, nouos condunt canones, & leges, veterum improbatis placitis, & iactant omnia experimentis esse comprobata. Itaque constitutissimum sit Astrologorum partem maximam esse sua artis ignaram, immò omnes incredibili quadam rerum maximarum imprecitia laborare, nihilque habere aliud venale, nisi impudentissima mendacia, neque id ætatis nostræ vitium esse, sed omnium temporum, nec vulgi solius, sed Antistitum etiam Astrologiæ: nullus enim Astrologorum est, qui Astrologiæ sui sæculi non obiiciat otium, oscitantium, inertiam, ignauiam, adulacionem, quæstus cupiditatem. Id facit Ptolemaeus, ut vidinus: id facit Iulius Firmicus: id facit Bellantius lib. 1. Apologet. aduersus Picum Mirandulanum: id facit Bonatus passim: id facit Albertus Pighius: id facit Cardanus: id facit Augustinus Niphius: id facit Gauricus: id facit Cyprianus Leouitius: id facit Hieron. Volphius lib. de Astrologia vsu: id facit Pontanus: id facit Iunctinus: quibus de se quoque ipsis, dum vniuersè loquuntur, testimonium ferentibus denegare fidem non possumus.

C A P V T T E R T I V M .

Astrologorum fraudes.

GE NETH LIACI omnes non vulgo solùm, sed probis etiam viris malè audiunt, vel quod inanem, & temerariam prohinetur scientiam, vel quod mala fide, quod artis sua est exercent: id quod Ptolemaeus libro 1. cap. 2. obiicit Astrologiæ sui sæculi: aliquique in aliis suis ætatis Genethliacis notarunt: vel quod inanem, & futilem doctrinam mendaciis, & fraudibus, quibus rudiorum ingenii ludificantur, sustineant; & sanè non bona fide Astrologos agere declarant abundè, quæ ex superiori capite ex eorum libris descri-

descripsimus; subiiciemus tamen adhuc paucā quēdam, quae fraudulentum horum hominum ingenium ponant ante oculos.

Et vt vnu omnium fraudes declareret Iulius Firmicus, is, cūm rerum omnium sublunariorum, cūm omnium humanarum actionum, cūm totius vita nostræ rationes deducat è stellis, de Imperatoris tamen vita, de Reipublicæ statu, à quibus Astrologorum fraudes iustas pœnas timere sibi possunt, nihil è celo pronunciari posse affirmat. An non idem est Imperatoris, ceterorum hominum ortus, & natuitatis ratio: non iisdē constant causis, & principiis: noui iisdem vtuntur alimentis, & voluptatibus: Quid si quis humili loco natus ad imperium peruererit? Quod de Iustino Iustiniani Imperatoris affini, aliisque multis legimus; definet astra ius in illum exercere? [Cauē (inquit lib. 2. cap. vlt.) ne quando de statu Reipublicæ, vel de vita Romani Imperatoris aliquid interroganti respondeas: non enim oportet, nec licet, vt de statu Reipublicæ aliquid nefaria curiositate dicamus; sed & sceleratus, atque omni animaduersione dignus est, si quis interrogatus de fato dixerit Imperatoris; quia nec dicere poteris de eo aliquid, nec inuenire: scire enim te conuenit, quod haruspices quotiescumque à priuatis interrogati de statu Imperatoris fuerint, & quærenti respondere voluerint, extra semper, quæ fuerint destinata, ac venarum ordines, inuoluta confusione turbent; sed nec aliquis Mathematicus verum aliquid de fato Imperatoris definire potuit. Solus enim Imperator non stellarū subiacet cursibus, & solus est, in cuius fato stellæ decernendi non habent potestatem: cūm enim sit totius orbis dominus, fatum eius Dei summi iudicio gubernatur; & quia totius orbis terrarum spatiū subiacet Imperatoris potestati, etiam ipse in eorum deorum numero constitutus est, quem facienda, & conservanda omnia diuinitas statuit principalis. Hæc ratio, & haruspices turbat quodcumque ab iis interrogatum fuerit numinum, quia minoris est potestatis, maioris potestatis, que est in Imperatore, non poterit explicare substantiam enim omnia ingenia, omnes ordines, omnes diuites, omnes nobiles, omnes honores, omnes scrupuli potestates, diuini Numeri, & immortalis sortitus licentia potestatem in principaliibus ordinibus collocatur. Quare qui cumque de Imperatore aliquid quæsicerit, nolo vt eum truci, ac secura response conturbes, sed eorum docili sermone persuade, quod nullus possit de vita Imperatoris aliquid inuenire, vt persuasionibus tuis monitus exceptum furorem temeritatis, correcto mentis errore, deponat.]

Et h̄c multa despicienda sunt, adulatorium dedecus, multiplex mendacium, fraudulentum ingenium, meretricia impudentia, publicæ potestatis timor, concupiscentie ludibria, venale vaticinium, artis improbitas, disciplina Principibus inuisa, Reipublicæ pernicioſa, in qua si quid continetur veri, ac solidi, si quæ essent futuron præfensiones, si non esset planè conficta, & tota commentaria, Imperatoribus illa in primis deseruire deberet, & Reipublicæ: præuihōne enim futuron maximè inuaret Imperij administrationem, & regimen, vt nullum possit esse aut maius, aut firmius argumentum vanitatis huius artis, quam quod in administratione Reipublicæ, in qua præcipue eius partes esse deberent, nullum habet locum: non enim alia de causa vetant quidquam de Imperatore ex huius artis præscripto pronunciari, nisi quia sibi consciū sunt fictitiae artis, & suarum in predicendo fraudum, ac mendaciorum; timéntque iure, ne non liceat Imperatoribus, ac Reipublicæ, sicut priuatis hominibus,

impunè mentiri ; cuius rei testem locupletem habemus Cardanum initio centum geniturarum : [Nullus Astrologorum est, qui Astrologos non accuseret, quod lucri cupiditate, non ex fide, tractent ea, quae artis sunt, dolentque illos alienis potius loculis, quam Genethiacis libris incubare.]

Hieronymus Cardanus, vir in Astrologia Princeps, interrogatus de Edoardi VI. Anglorum Regis genitura, his verbis respondit : [Vita debilis omnino erit: nam luminaria infra terram sunt, & Venus, quae in ascendentे est, infelix est. Ascendens ad Saturnum peruenit in annis 23. incubis 9. diebus 22. & tunc animi, & corporis languorem patietur. Saturnus quoque ad Martis sextilem in annis 34. mens. 5. diebus 20. & significat morbum in cute, & febrem leuem. Sed &c ad Lunę quadratum in annis 55. mens. 3. diebus 17. post quod tempus diuersis conflictabitur morbis, & erit mors cum sanguinis profluvio, & feroce maximo.

Ceterūm Edoardo mortuo ætatis suæ anno 16. enimvero fraudes, & impostura Cardani enituere, quare ut existimatione consuleret suæ, Epignosticon edidit de vita Edoardi VI. Regis Anglorum, quo ostendit ex astrorum constitutione, & decretis illi migrandum necessariò è vita fuisse anno ætatis 15. mens. 8. diebus 28. scilicet anno Domini 1553. die 6. Iulij. Sic ludunt Astrologi, nobisque illudunt.

Quibus fraudibus usus sit Paris Ceresarius, magni nominis Astrologus, in celeberrimo vaticinio de Pauli III. Pontificatu, scribit Cardanus lib. 3. Quadruplicati, cap. 14. & Sextus ab Hemminga lib. Astrologiae refutatae, genitura 8.

C A P V T Q V A R T V M.

Astrologicæ obseruationes ridiculae.

T N V M E R A B I L I V M annorum obseruationibus artem hanc collectam, & infinitis propemodùm experimentis tempore immenso comprobatam fuisse, scribunt Astrologi, & à Chaldaëis præfertim, & Ægyptiis obseruata, & significatione euentus animaduersa, & notata: in paten-tibus enim campis, cùm stellarum motus, vias, dissensiones, & ectus commodè viderent, & iisdem Signis antegressis easdem res, & eodem modo cuenire animaduerterent, artem effecerunt.

Non erit igitur iniucundū, quæ de huius disciplina ortu scribuntur ridicula, hoc loco percensere; ita autem artem hanc à Chaldaëis notatam tradit Sextus Empyricus lib. 1. contra Mathematicos, cap. 21. [Noctu (inquit) sedebat Chaldaeus in alto aliquo promontorio stellas spectans, aliis autem assidebat partienti, donec peperisset; cùm primùm autem peperisset, id significabat magistro, qui erat in promontorio. Is autem cùm audisset, obseruabat ipse quoque Signum, quod oriebatur, tamquam horoscopum, interdiu autem attendebat horoscopos, & motus Solis.]

Rursus infra: [Quando dicunt (inquit) quod qui parturienti assidet, disco partum significat Chaldaeo aspicienti stellas in promontorio, & ille celum aspiciens obseruat Signum, quod oritur; primùm quidem eis ostendemus, quod cùm partus non sit definitus, sicut paulò ante monstrauimus, nec facile sit cum disco

disco significare. Deinde, esto posse comprehendendi partum, non tamen eius tempus potest perfectè adnotari; accidit enim ut disci sonitus, qui potest longiori tempore lensui distribui, moueat ad promontorium, signum autem est huius id, quod cernitur in his, quiligna secant in montibus; nam satis longo tempore postquam inflicta est securis, exauditur iactus vocis, vt qui longiori tempore veniat ad eum, qui audit; propterea non possunt Chaldaei perfectè sumere tempus signi exorientis, quod est horoscopus. Præterea non solum post partum transit multum temporis, in quo emittitur sonus ab eo, qui assider partuenti ad eum, qui aspicit stellas, sed etiam incertum dum sursum aspicit, & considerans examinat in quo signo sit Luna, & unaquaque stella euadit diuersum, quod ad stellas attinet, thema motus mundi, qui perpetua circumagitur celeritate, priusquam hora eius, qui natus est obseruando afficerit, & accommodauerit ea, quæ cernuntur in celo. Et alioquin haec obseruatio nutu fortasse solet procedere Chaldaeis, quando cernuntur, quæ sunt in circulo zodiaco, & sunt manifestæ stellarum confirmationes; cum autem nascantur normulli interdiu, quando nihil potest adnotari eorum, quæ prius dicta sunt, sed solus Solis motus, si is quoque potest, dicendum est in quibusdam quidem posse procedere methodum Chaldaeorum, in quibusdam vero minime. Vide autem, num etiam noctu non possint certas, & non errantes stellarum facere obseruationes; sapientia enim nubiloſe, & caliginosæ sunt noctes. Ben autem cum eis ageretur, si ablato omni huiusmodi pretextu, firmum aliquid, & stabile inuenirent in disciplina, tantum abest, vt possint inuenire, si sit aliquid impedimentum ad perfectam, & absolutam coelestium comprehensionem. Cum autem Chaldaeorum fregerimus, & aboleuerimus horoscopum, & paucis ostenderimus id non posse comprehendendi tempore ortus, pergamus ad reliquam promissi partem, &c.]

Haec demum sunt accurata illa, & certissima experimenta, quibus haec disciplina parva fuit; haec felices illæ, & nunquam errantes obseruationes, quibus fuit Astrologia collecta: hoc fuit orta naturali, quam incertis orta principiis, quam inceptis notata hominibus, quam ruditibus, & crassis obseruationibus innixa, viderint alii; ego rationem referam, qua Zodiaci signa immunita diuisitæ ij, qui hanc artem pepererunt apud eundem Sextum Empiricum lib. i.c. 2.

Nam cum non esset certa animaduertendi, & inspiciendi ratio, quod non contemplarentur signa ex propria circumscriptione, sed septem dispersatum stellarum obseruatione, venit eis in mentem in duodecim partes totum diuidere circulum. Ostendentes autem viam, ac rationem, dicunt, quod cum veteres obseruassent vnam quamdam lucidam stellam, ex iis, quæ sunt in circulo zodiaco, & deinde perforatam amphoram aqua implessent, fuerunt fluere in alterum vas subiectum, donec eadem stella oriretur, coniectantes ab eodem signo ad idem signum fuisse circuli circumvolutionem. Rursus sumpserunt duodecimam partem eius, quod fluxit, & considerarunt quanto tempore hoc fluxerit, dicebant enim tanto rediisse duodecimam partem circuli, & candem habere reuersam partem ad totum circulum, quantam habet pars aquæ, quæ fluxit ad totam aquam.

Ex hac relatione duodecimæ partis signabant ultimum finem ab aliqua insigni stella, quæ eo tempore spectabatur, aut ab aliqua ex iis, quæ simul

oriebantur magis Boreales, aut magis Australes. Hoc ipsum faciebant in aliis duodecim partibus, &c.]

Sed non possumus prætermittere ea, quæ aduersus hæc Empyricus eodem loco scribit. [Dicimus ergo (inquit) quod non facilè possunt inter se definiti, immo ne posse quidem perfectè definiri partes signorum; sit verisimile exortum signum nondam videri esse exortum. Neque enim prius dicta hydriarum ratio potest aliquid Chaldaicis asserte adiumenti, nam & ex aqua defluente, & ex aëris temperatione fluxus est inæqualis tempore, & ea quæ fluxui obstant; aquæ enim motionem verisimile est esse dissimilem in principio, quando fluit pura, & postea quando est limosa & fluens difficilius; aëris autem temperationem est probabile si sit quidem caliginosus, & paulò crassior resistere effluxioni eani quodammodo obstruendo, si sit autem clarus, & subtilis, magis adiuvare. Porro autem ipsa quoque amphora non similiter fluet, si sit plena, & si sit inanis, aut si sit in eo, ut exinanitur, sed aliquando quidem celerius, aliquando verò tardius, aliquando verò mediocriter, cum cœlestis motus semper feratur pari celeritate. Quod est autem in omnibus præcipuum, vniuersusque signi non est corpus continuum, neque veluti cum præcedenti compactum; coniunctum est; cum id sequitur nullo interiecto spatio, sed constat è stellis dispersis; & quæ quedam intermedia, & discreta habent spatia, partim in medio, & partim in fine, vnde cum partibus signorum Zodiaci omnino describatur necesse est, ut sit error in iis, qui obseruant à terra; cum eos lateat occurrentes interstitium, siue sit finis præcedentis signi, siue initium ascendentis. Tumuli autem, ex quibus stellæ aspiciuntur, non semper manent iidem, sed cum in parte diuersus sit, & mutetur mundus, aut imbrum inundationibus, aut terramotibus, aut aliis huiusmodi casibus vexentur. Quo fit, ut ex eorum mutatione non sint eadem stellarum obseruationes, sed alia sit ex loco excuso aspicientibus obseruationis, alia verò ex humili, &c.]

Ecce tibi sapientes illi viri huins artis Principes, & auctores, qui & astrorum congressibus subtiliter notatis, & animaduersis eventis, Astrologiam certis, & exploratis monumentis consignarunt, nobisque Genethliacas preceptiones numquam fallentes prodiderunt, his instrumentis cœlum partiti sunt, qui Astrologiam primi certa ratione, & via tradiderunt: instrumentorum autem vitium magnos in Astrologia parere errores scribit Ptolemaeus lib. 3, cap. 2. [Instrumentis (inquit) horarum, quæ per aquarum decursus adaptantur, euénit ex aquarum retentione, & decursus differentia, quæ per differentes occasiones, vel per quamlibet villam occasionem & contingentem, ei aduenit, necessariò conuenit, ut via, qua gradus circuli singulorum, qui secundum naturalem rationem consecutua debet esse ascendens deprehendi posse iudicemus, &c.] Horum obseruationibus nituntur quicumque Astrologiam profitentur. Quid veri, aut verisimile effici possit his principiis, nemo non videt, ut iam planum sit quemadmodum id prestigiarum, arque ossicularum genus homines commenti sunt, rudes, & cœlestium, terrestriumque rerum imperitissimi, ita eas non exercere, nisi ærufatores, & nugiuendulos qui cibum, quæstūmque mendacis querunt.

Iam verò quod Chaldaei iactant quadringenta septuaginta millia annorum monumentis, huiusmodi obseruationibus Astrologicis comprehensa se habere,

bere, mediocrēne est mendacium? Incredibilibus hisce figmentis nos credere iubent? & nisi credamus, iniuriam sibi fieri arbitrantur? Arbitrentur quodcumque voluerint: nos veris, & verisimilibus fidem habemus, iis qui nullam praeferunt speciem veritatis fidem adiungere, etiam si maximè velimus, non possumus.

Si quis dicat hæc fuisse prima huius disciplinæ rudimenta, & balbutientis adhuc Astrologiæ incunabula, cæterum stellarum postea motus, ortus, & occasus ita numeris comprehensos, vt Mathematici quo die, qua hora, quo momento earum congressus, digressus, defectus futurus sit sine vlo errore, certissimisque monumentis tradant. Hinc Alphoni Copernici tabula, hinc ephemerides per singulos annos, menses, diæque ductæ. His vero tempore immenso notatis, & animadversis, obseruatum quoque quo habitu, qua forma, quæque constitutione stellarum aliquis nasceretur, tum deinceps vitam, fortunam, mores, & ingenium, &c ad extreum finem etiam vita, eaque omnia, vt vñ euenerant literis mandata, deprehensumque fuisse, eos qui sub eodem stellarum habitu prodeunt in lucem, parem, vel non admodum dissimilem fortunam nancisci, & ita artem hanc esse conditam, si quis, inquam, ita disputeret, conuinci potest apertissimi erroris; siquidem non esse adhuc ab Astrologis exactè notatos syderum congressus, declarant eclipses, quarum nullam adhuc vidimus eorum tabulis ita respondentem, vt non una aut altera hora à præstituto tempore desciuerit. Declarant ephemerides ipse varie inter se, & multis horis dissidentibus. Declarant ea quæ Ticho Brahe de Martis & Saturni motu scribit lib. de noua stella pag. 648. incertos adèc cœle Astrorum congressus, vt tres & quatuor dies à calculo aberrent. Deinde is deserit inueteratam Astrologorum opinionem de artis suæ antiquitate, quam, & vertulate ipsa robustam, & innumeris à Chaldaicis, & Ægyptiis experimentis confirmatam fuisse tradidit. Deinde quo errore, aut fraude Chaldaeos, & Ægyptios, qui primi hanc artem coluerunt, fusam, & vagam disciplinam nullo certo fundo conceptam professos esse concedit, & à cœlo duxiſſe, quæ à cœlo non dependent, eodem cogitur fateti Astrologos nostrates laborare posse, & è cœlo deducere, quæ aliunde profiscuntur. Postremò cùm constet inter Astrologos stellas, aut nunquam, aut infinito propè annorum intervallo ad eundem locum regredi, quo pacto Astrologi notare potuerunt eos qui sub eodem cœlo nati, aut geniti sunt, eundem vitæ tenorem sortitos, quæ tempora satis esse potuerunt ad obseruandum, quid aut efficiant, aut præmonstrent singuli astrorum congressus. Haec tenus à Chaldaicis, & Ægyptiis artis suæ originem Genethliaci repetierunt. Claudius Ptolemaeus nihil ex propria, omnia se ex Chaldaeorum Ægyptiorumque obseruationibus scribere affirmat. Ex eorumdem notationibus Iulius Firmicus, & Albumassar huius artis præcepta tradiderunt, nunc si Chaldaicis, & Ægyptiis aera, & solida Astrologia caruerunt, doceant, vbi, quando, apud quos cœperit vera Astrologia; Nos certè non habemus aliam, quam quæ à Ptolemaeo, ali Arabibus, à Latinis, à Græcis tradita fuit, quam ab Ægyptiis, & Chaldaicis profectam esse constat, si quæ fuerunt obseruationes factæ post Ptolemaei, & Arabum tempora, diurnis illæ experimentis confirmari non potuerunt.

CAPVT QVINTVM.

Astronomicis experimentis nihil esse fidendum.

PN experimentis Astrologi suorum Apotelesmatum summam, & ferè unicum posuere præsidium, experimenti porto vis in similitudine est, eorum quæ experimur. [Multæ (inquit Arist. in proemio Metaph.) ciuidem rei memorie vnius experientie vim efficiunt, quare experientia penè simile quid scientie, & arti esse videtur; per experientiam autem ars, & scientia hominibus efficitur; Experiencie enim, vt recte ait Polus, artem efficit, in experientia autem fortunam. Fit autem ars, cum è multis experimentalibus conceptibus vna de similibus vniuersalis opinio fiat; opinari enim quod Calliae hoc morbo laboranti hoc conduceat similiiter Socrati, ac sigillatim aliis multis experientie, quod autem omnibus huiuscmodi secundum vnam speciem determinatis hoc morbo laborantibus conduxit utpote pituitosis, aut biliosis, aut febre ardente febricitantibus, hoc artis proprium est, &c.]

At in astrorum iudiciis dissimillima sunt priscorum, recentiorumque experimenta atque exempla, ipsius quoque Ptolemæi confessione lib. i. de Indiciis, cap. 2. [Hoc quoque accidit (inquit) ut configurationes, quas veteres tradiderunt, & quibus nos iudicia accommodare consueuimus, pronunciantes de iis, quæ nunc obseruamus, ut illi olim. Haec igitur configurationes, ne semel quidem cum nostris similes, & congruentes reperta sunt; nam magis quidem, aut minus concordare possunt, atque id quidem imminentis temporis ambigibus, prorsus autem conuenire nullo modo, cum omnium rerum celestium simul, ac terrestrium instauratio (nisi cui liber, inanitate quadam gloriofa, ostentare scientiam, & perceptionem earum rerum, quarum nulla esse potest) aut non sit prorsus expectanda, aut non intra tempus quod humano intellectu comprehendatur; si quando igitur in prædicendo erratum fuerit commissum ex eo usu venit, quod subiecta exempla dissimilia inter se fuerint, atque haec vna est in aëris exploratione difficultas, ad quam nulla accedit causa comperiendorum motuum celestium.

Iulius Firmicus lib. 8. Matheseos, c. 5. nouas obsernationes Græcis & Latinis inauditas, se traditurum his verbis profitetur. [Accipies nunc Mauorti deus nostrum plenissimam huius operis disciplinam, Græcis multis & omnibus fermè Romanis incognitam, ad quam usque ad hodiernum diem nostrum aspirauit ingeniu, &c.] Rutsus lib. 4. c. 16. [Istam rationem (inquit) veteres iniquitatem variis obscenitatibus reliquerunt ne ad hominū notitiam perueniret, &c.]

Quid Cardanus lib. de restitutione temporum, & motuum celestium nonne veteres omnes in motu Solis, Lune, Saturni, Martis, obseruando deceptos esse docet, eorum propterea experimenta sub alio astrorum statu, & constitutione facta esse quam contingent nostro tempore? Et scđt. 1. Aphor. 27.] Nullus planeta (inquit) in æternum redibit ad pristinum locum, nec etiam in longissimis temporum spatiis secundum sensum aliis à Sole. Quantò id magis de Ægyptiorum, Chaldeorum experimentis fatendum non contigisse sub eodem celo, in quod cadunt nostra ætate?]

Vixtus hoc argumento Lucius Bellantius libro de Astronomiae veritate, quæst. 1. art. 1. facetur experimentis dectis similitudinem perfectissimam, sed eam negat esse necessariam, cum de genere vniuerso iudicent, & prædicant Astrologi, de singularibus autem non nisi imperfæctè, ac timide, propter cœlestium configurationum dissimilitudinem. [Qualis imperfæctio? inquit] aliis etiam doctrinis ac disciplinis accidit, sed aliis maior, minor aliis.] Hæc Lucius Bellantius, quām lucide, quām bellè, viderint alij: ego multa in his desidero.

Ac primum non video, quid discriminis inter generalia ponat, & singularia: quæ enim vocat generalia, eāne quæ non vni hominum, sed toti cuidam populo, seu regioni eueniunt: nam hæc generalia appellat Ptolemaeus libro primo de Iudiciis, capite tertio. At hæc quoque pendent, si pendent, à singularibus astrorum congressibus, qui si nunquam redeunt iidem, vt verè non redeunt, non minus generalium, quām singularium obseruationem faciunt inconstantem, & lubricam. Quare generalium etiam experimenta vacillant, labantque. An aliter generalia intelligit, posse nimis ab Astrologo prædicti, quod genus, aut species euentorum impendat, non posse verè definire euentorum circumstantias, quæ singularium complent propriā rationem, ac formam.] Hoc magis ipse significat artic. 2. ad 3. hoc modo etiam Ptolemaeus in centiloquio, can. 1. in generali, non in particulari prædicere posse Astrologum scripsit.

At neque id probare possum, quia Astrologorum prædicunt singulares euentus mortem violentam ex veneno, ex insidiis: diuitias ex hereditate, ex industria, ex matrimonio, amicitias Principum: cædes fraternalis, maternas profitentur, & tempus, &c anum, & diem singulorum euentuum à se præsciri posse: pleni sunt libri: plenæ geniture.

Præterea duo sunt euentorum genera, quædam simplicia, copulata quædam; morietur cras Socrates simplex res est, huic siue quid accidat, siue nihil finitus est moriendi dies; Philippus gignit Alexandru ex Olympiade, copulata res est, non potest dici siue fuerit Philippus cum Olympiade, siue non fuerit, gignet Alexandrum. Simplicia quæ sunt non à quocumque astrorum congruēti diminant, sed à definito, & individuo, qui si nec unquam idem reuertitur, nec idem simplex effectus redire potest, nec confici experimentum. Quæ sunt copulata, &c, vt Chrylippus vocabat, confatalia, vnum siue alio effici non potest, utrumque à certo, & definito sydetum aspectu dependet: vbi igitur sunt genera ista experimenta?

Adhuc circumstantias istas, & accidentia euentorum, quæ vocas, vel ais esse à syderum efficientia, vel non. Si secundum retum partem multò maximam à cœli potestate subducis, non sine Astrologarum prædictionum incertitudine, & incredibili ambiguitate. Si ais, & hotum experimenta facta esse oportet ab Astrologis, non generica; eadem enim quæstio rediret.

Rursus minima ea stellarum commutatio, & quælibet quamquam exigua configurationis variatio, effectum non solum circumstantias, sed & genus euariat; lege Card, libro de Iudiciis geniturarum, cap. 1. 3. & 6. & lib. de reuolutionibus, cap. 7. [Quatuor modis (inquit) planeta iuuat, vel nocet. Primus est ex natura propria, secundus ex qualitate dispositionis, tertius ex irradiatione.]

Infrā: Ptolemaeus (inquit) posuit Lunam significantem corpus, deinde animi mores, deinde vitam, & vxorem, & natum, & ancillas, & filias, & sorores. Quomodo ergo erit disposita, cui in partu moritur vxor, & ipse longe

vita, & filii eius plures incolumes, & ancillæ fugitiæ, & mater mortua citio, & corpus sahbre, & intellectus inconstans, & malus? propter hæc in capitulo sequenti subiectiam vnam, aut alteram figuram.]

Idem codem libro capite quinto. [Quinta, & Venus, & Luna dant filios, Mars cum nona, & Luna dant itinera, Luna Venus dispositores dant, matris fortunam, Luna Mercurius; & tertia dant fratres, & consanguineos, &c.] Multa itaque & genere diversa, cùm ab eodem astro pro vario congressu cum aliis astris proueniunt: eadem verò cœli constitutio redeat nunquam, quamuis enim annis triginta Saturnus, Iupiter duodecim, Mars duobus, Sol, Mercurius, Venus uno, Luna viginti septem diebus, & octo horis absoluant suum cursum, Ptolemæo auctore, ad eamdem tamen constitutionem, eo temporis spatio non reuertuntur, vnde Astrologi desumpserunt experientia, quibus suam disciplinam fulcire solent, vnde hauserunt obseruationes quas adeò munificè iactitant.

Age verò, vndenam duxit hanc differentiam Bellantius? stellarum sancte constitutiones in schemata vel recurrent, & secundum substantiam, & secundum accidentia similia, vel vtroque modo dissimilia, vel uno modo similia, dissimilia altero.

Si vtroque modo similia, id primò aduersatur Ptolemæo, id aduersatur omnibus, qui astrorum motus numeris, & ratione complexi sunt. Deinde vtraque obseruari potuerunt, & generalia quæ sunt, & priuata, & in artem redigi, nam licet euentus alicuius circumstantias operiosius sit notare, quā genus, præcipuum tamen circumstantiarum notatio non superat periti ac solerti Astronomi diligenciam, nam & historici sūpe plerasque circumstantias complectuntur in bello quoipiam, seu pace, seu foedere, seu fame describenda, si vtroque modo dissimilia sunt neque generalia, neque singularia, & quæ accidentibus circumscribuntur sub experimentum veniunt. Si tandem substantia similes, dissimiles accidentibus sunt stellarum congressus, quamvis obsecro, intelligit substantiam? astrorumne? verè quidem, sed nihil ad rem; id enī si fatis esset idem genere semper cœlum præstaret. An aspectum, & vitium quæ pro vario aspetto stellis insunt? nihil his variabilius, nihil minus constans, in errantibus praesertim, quæ nunc in sextilem conueniunt, alias in trigonum recurrent, mox in quadratum cedunt, alias ex altera parte libi respondent, quam inconstantiam abunde declarat effectuum varietas quos singulis momentis fundunt, declarat germinorum partus qui breuissimo temporis interallo contrariis temperamentis, contrariis moribus producent. Sed fac vel una hora non mutari cœli efficientiam, vnde deduces diuersam eorum naturam qui eo tempore orientur? vnde rerum varietatem incredibilem, quæ per id tempus prodeunt in lucem? An signa dieit Bellantius, vel domos similes esse substantia? nihilo melius; cùm enim astrorum tardiora quædam, velociora sint alia, modò in his, modò in aliis, modò in uno, modò in alio gradu sibi obviant; vbi, Bellanti, pones tuam illam generis, seu substantia? similitudinem? Denique cùm varientur signa, & signorum gradus, congressus, stationes, retrogradationes, directiones, ortus, occasus, omnia denique, ex quibus simile quoddam genus fungi potest, vbi tandem existet ista similitudo?

Ex hac re duo consequuntur necessariò; vnum quidem syderum omnes congressus cùm infiniti propemodum sint, obseruari non potuisse, nec esset, nec fuisse

fuisse viros Astrologos , qui sui s^ec^uli quotidianos congressus astrorum , co- rūmque effectus obseruauerit; vt proflus oporteat hanc scientiam esse man- cam, destitutam nimis experimentis innumeris, & notationibus quæ s^ec^ulo quoilibet, immo quoilibet anno & die fieri potuissent, & facta non sunt; vnde sequitur omnes obseruationes fallaces, incertas, ambiguas, dubias esse: cùm enim non fuerint semper obseruati astrorum concursus, incertum oportet es- se an eisdem semper effectus, an vero aliquando hos , aliquando contrarios fundant.

Alterum , experimenta quæ facta sunt (si vlla tamen sunt facta) non dare scientiam aut generalem rationem , qua in posterum pronunciari quidquam possit , aut prædicti ; quia nullæ sunt astrorum configurationes aliis prioribus similes, ex quibus generalia sumi possint scita, & pronunciata, quæ ad iudican- dum de aliis, & similibus iuuare possunt.

C A P V T S E X T V M .

Tria Astrologorum suffugia.

TRIPLEX via huius rationis vim declinare possunt Astrologi. Pri- mò quidem docendo , non indigere Mathematicos congressuum simili- tudine, scire se Solem esse calidum, frigidum Saturnum, Lunam hu- midam, siccum Martem, & sic de reliquis. Deinde ex optica præceptis com- mode dijudicari posse, quantum maioris , minorisve distantia , & propinquiti- tatis ratio valere possit, vt astrum unum vim alterius, aut retundat, aut excusat, in mutuis congressibus. Quare posito quoilibet astrorum interuallo, non æger- rimè conisci posse, quid ex his, & iis viribus paru , multumque scimotis aptum sit consequi .

Existimare secundò possunt Mathematici accidere quidem his obserua- tibus, ac mensuris diuersitatem , & errorem aliquem, non magni tamen mo- menti, satisque esse Astrologo paulò plus , minùsve verum attingere, quod & Bellantio visum est, quæst. citata diluente secundum argumentum.

Tertiò contendunt plerique nihil opus esse anxiè disquirere qualibus ex- perimentis Astrologia parta fuerit experimenta , qualia oportebat fieri , facta iam esse, idque constare , tum Astrologorum omnium vnanimi consensu, tum quotidiana prædictionum veritate ; videmus hac prædicta nunquam ferē ementientia , quod non eueniret , nisi legitimis experimentis Astrologorum feita collecta fuissent. Quamuis ergo cognitioni hominum obscura sit ratio, qua hac animaduersa, & norata sunt , notata tamen esse, & obseruata, vt oportuit, perspicuum est. Ita ferē fugiunt Astrologi, nos sequuntur fugientes; non- dum enim argumenti , quod proposuimus, vim declinarunt , immo nec decli- nare possunt. Sed vt certo ordine disputatio procedat, ostendendum est non potuisse planetarum vires Astrologos experiri.

C A P V T S E X T V M.

Non potuisse Astrologos Planetarum vires experiri.

VONIAM planetarum præcipue viribus confidunt Astrologi, eâſque totius Astrologia: quasi fundamenta construunt, placet ab his initium ducere, planumque facere, non potuisse eorum vires experimentis notare. [Saturni stella (inquit Ptolemæus libro quinto de Iudiciis, cap. quarto) maxime frigidifica est, sed & non nihil aſſecat; Stella Iouis temperata naturæ eſt; media enim fertur inter frigidificam Saturni, & aſſtuſam Martis: Martis stella, & aſſecat, & vrit, ſicut congruit igneo ipsius colori: Stella Veneris eodem habet effectus, quo ad temperationem, quos Iupiter, ſed ratio eſt diuerſa; nam quid vicina eſt Soli non nihil calidifica eſt, ſed multo vehementius humectat: Mercurij stella ferè quidem non minus aliquando aſſecare quam humores absorbere, propterea quid non longè à Sole recedat; aliquando tamen & humectare deprehenditur cum superposita sit terra proximè orbi Luna, ſubitarum autem mutationum in utramque partem effectrix eſt inflata quali celeritudine comitatus solaris, &c.]

Quid Cardanus libro de supplemento Almanachi, capite decimoctauo? [Saturnus frigidus eſt, maximè Orientalis, ſiccus maximè Occidentalis. Iupiter calidior, quam humidior: calorem auget Occidentalis, humiditatem Orientalis. Mars ſiccior longè quam calidus, Orientalis calorem, Occidentalis ſiccitatem auget. Sol calidus valde in paſſiuis paululum declinat ad ſiccum. Venus humida plurimum, maximè Orientalis calida paululum, magis tamen Occidentalis. Mercurius ſiccus, plus tamen Occidentalis, temperatus in actiuis, Orientalis tamen modicè calidus. Luna humida vehementer maximè Orientalis, id eſt, post Solem calida paulum, magis tamen Occidentalis.]

Tantum autem Genethliaci Planetarum viribus tribuunt, vt reliquarum omnium stellarum virtutes ad eas reuocent; quare Ptolemæus libro primo de Iudiciis, capite octauo, [Stella in capite Arietis (inquit) effectus habent coſmicos ex viribus Martis, & Saturni, qua in ore ſunt, idem poſlunt quod Mercurius, & non nihil quod Saturnus, qua in posteriori pede Martis, qua in cauda Venereæ ſunt. Vbi Tauri ſignum quaſi amputatum cernitur, ibi stellæ ſunt naturam sapientes Veneris, & Saturni, at Vergiliæ Lunam, Martemque referrunt in capite inter succulas vna luce rutila excellens, qua & facula dicitur Martia eſt. Geminorum ſignum in pedibus stellas habet, quarum natura ſimilis eſt naturæ Mercurij, & non nihil Veneris. In femoribus lucide stellæ Saturnia ſunt, in capitibus duæ nitent, quarum prior Mercurialis eſt cognomeno Apollinis, posterior Martia cognomento Herculis, percussit denique omnes Zodiaci stellas, deinde omnes ſtellas fixas, eaque aut Saturnias, aut Iouias, aut Martias, aut Mercurias, aut Venereas, aut Lunares, aut Solares facit.] Ptolemæum ſequuntur minorum gentium Astronomi, & ad ſeptem planetas reuocant ceterarum omnium stellarum vires, & efficientiam. Quo fit, vt ſi probatum fuerit, non potuisse Astronomos experti vires Planetarum

tarum, Astrologiae vniuersa, & Genethliaca omnia scita vocentur ad certissimum interitum; nam astrologia non habet alia præcepta, quæ experimentis sancta & collecta sunt, itaque si probatum fuerit, eius dogmata nullis niti experimentis, artem totam fabulosam esse, & fiditatem constabit.

Agite ergo, si placet, in ipsam Astrologiam arcem expediamus arietem; non leui, ac ludicra de re disceptatur, sed de disciplina, quæ certis, & indubitatibus experimentis orta, aucta, confirmata dicitur, quæ rerum maximatum, utilissimarum, difficillimarum certam scientiam profitetur.

Principio itaque seiscitari libet, vndenam Astrologis primis innoverint, Saturni frigiditas, siccitas Martis, aliæque aliorum Planetarum priuatae vires? Experimentis, inquires; bene est, & quidem de Solis calida, de Luna humida vi, inter omnes merito conuenit, ex quotidiano, perpetuoq[ue] sensu, de aliis quæcero. Saturnum, gratia exempli, nemo solum vidit in celo, vnde sibi constet de eius frigiditate. An quia sentimus frigus? quid si frigiditas, quam experimur, non sit Saturni, sed aliorum syderum, quæ cum Saturno feruntur in orbem? Experimur, inquires, semper gelidum æternum præsente Saturno, licet aliis, & aliis semper stellis cōsocietur. Nihilne ergo faciūt ad frigus reliquæ stellæ, quas tu dicis habere naturam Saturni, naturaque frigidas esse? Quo pacto probas frigus à Saturno defluere, non ab aliis astris? Nonne quotidie sive noctu, sive interdiu, nostrum hemisphaerium Saturnus pertransit? nonne rapitur diuino motu supremi cœli? num sentimus quotidie frigus? etiamne furente Leone, etiam latrante Canicula, non id ait, sed ait tunc quoque minib[us] aestuare cœlum, quando maximè aestuare videtur, obstante Saturno Leonis, & Caniculae caloribus? vnde id nostrian Saturni absentiam de cœlo vidisti? & tunc maiorem calorem expertus es: non inquires. Vnde igitur probas minus nunc esse in mundo caloris, quæcum esset, si Saturnus cœlo absenseret? quibus leuum caput id probas certis experimentis?

Vt paucis rem conficiamus, bipartitam facio quæstionem, ac interrogabo. Habetne huius frigiditatis experimentum perpetuum, & numquam interruptu, an quorundam dumtaxat temporum? Si perpetuum, hoc aliunde non potest deduci, quæcum ex eo quod cum perpetuū Saturnus ē cœlo fulgeat, qualibet hora frigidorem reddit mundum, quæcum esset, si Saturno cœlum carceret; at id nullam vim habet, nisi apud eos qui sibi iam perusare frigidum esse Saturnum; alij enim id inficiabunt, & experimentum requirant. Quis igitur detrahens Saturnum de cœlo, vt experimentum exhibeas frigiditatis, qua sub Saturno, & sine Saturno mundus vtitur?

Sin quorundam temporum affers experimenta, & non continua, quorūnam? quatuor, inquires, potissimum: nam interest primo cum quibus aliis stellis congregariatur: secundò, interdiu, an noctu fulgeat: tertio, quam hemisphaerij nostri partem, seu situm occupet: quartò, quantum denique per Zodiacum ad nos accedat, vel recedat. At nihil horum certam Saturno frigido fidem faciunt.

Et de primo quidem experimento nihil in præsentiarum laboramus, conuenit enim nobiscum, variabiles esse congregatus astrorum, nunc autem similia querimus, & vniuersaliter non varia, & inconstantia, quæ ad secundum effugium pertinent, de quo suprà disscriuimus, & cap. sequenti redibit disputatione.

Deinde vel Saturnus quibuscumque iunctus stellis fundit frigus , vel cum quibusdam solū, non cum aliis. Non primum : non enim cum Sole , non cū Canicula, non cum Leone, non cum Marte, vt satis constat ex capitulo p̄cedenti. Dices , cum his quoque exhibere frigus, sed tenuē , & vix sensile: nūgæ. Experimentum queriarū sensibile , & certum. Affirmabis ab his astris eius efficientiam impediti ; rectè quidem , sed non habes adhuc experimentum quod proferas quod inquitimus . Vnde enim nosti illum natura sua frigescere , ab aliis astris impediti, ne fundat frigus?

Cum quibusdam verò astris si Saturnus frigescet , non cum aliis. Primum quidem tam possum Saturno frigus , quod è cælo defluit , tribuere, quām tali syderum compositioni : nam si eadē redire posset compositio absente Saturno , redargueretur fortasse ; nam si seimoto Saturno aliorum astrorum consus frigesceret, nihil certissimo comprobares experimento à Saturno potius, quām ab astrorum congressu frigus proficiisci ; quo enim separato nihil fit , constat in eo aliquid esse cause, cur res fiat. At syderum compositio cum Saturno, qua posita expertus sum frigus , non est separabilis à Saturno, nec redire potest sine Saturno , quomodo igitur redargues eos, qui contendunt non à Saturno, sed à congressu stellarum frigus delaplum esse, quod proferebas ? quo experimento suadebis Saturnum esse frigidum ? Saturnus verò separatus quidem , & redit , sed cum aliis stellis , subquo congressu , vel experimur frigus , & redargui nequit, qui id tribuit nouæ constitutioni astrorum, sicut , & priori. & non Saturno , vel nihil sentimus frigoris , & experimentum destruit potius quām altruat Saturni frigiditatem. Deinde , vel Saturnus cum quibuscumque stellis tantudem fundit frigoris, vel cum unis aliquid, cum aliis plus, plurimum cum aliis ; non primum, quia volunt modò plus, modò minus frigescere mundum , volunt variabiles , & inconstantes esse astrorum vires, nec posset deprehendi à Saturnōne an à coniunctione stellarum promanaret frigus ; si cum quibusdam nihil vis, cum quibusdam aliquid , cum quibusdam plus, cum quibusdam plurimum Saturnum efficere frigoris, probandum tibi erit hanc frigoris inconstantiam non proficiisci à varia syderum constitutione, & proferendum experimentum , quod concludat à Saturno, non autem à configuratione stellarum, hanc varietatem prouenire , quod experimentum quia non reperies succumbas necesse est probando per experimenta Saturni frigiditatem. Video quid acutè aliqui venire possit in mentem: dicet nō posse quidem Saturni seorsim vim, & efficientiam concludi, probari tamen stellarū congressu & constitutione frigescere hæc sublunaria; ne id quidem. nam sub eadem constitutione stellarum , non experimur idem frigus noctu , & diu, &estate, & hyeme , quo modo itaque ostendes frigus illud à stellis dilabi , non ab aliis causis propter quas plus frigoris experimur noctu, quām interdiu , hyeme , quām æstate, in montibus , quām in aliqua planitię.

Ad secundum quod attinet , si contendas noctes , vel dies frigidiores esse p̄sente Saturno , quām eodem absente, res tibi erit cum Astrologi tuis, non enim potest aliter absesse Saturnus , nisi quia dum nox nostro hemisphærio incubat , ille infra Orizontem oberrat , vel dum nos dies lucc perfundit, Saturnus infra terram commoratur. At Astrologi stellas sub alio hemisphærio dum sunt , suas exercere vires volunt ; nam alias nocturnas, diurnas alias faciunt, quod nocte nobis dominantur quædam ubi eo tempore existant aliæ diu

diu quocumque tandem loco fulgeant, & Lunam certis noctium, dierumque interuallis docent concitare maria, morborum humores, arborum temperamentum; conchylia vbi cumque illa sint, & cum alicui syderi dominacionem in aenum tribuant, non cum intertumpunt per noctis, & dici vires, denique cum natalitiam alicuius configurationem discutiunt errantium omnium stellarum per domos diuisarum, & signorum statum, sive supra nos, sive infra contemplantur, omnibusque astris, sive in nostro sive in altero hemisphaerio suas tribuant vires.

Rursus si noctes, diesve frigidiores esse aiunt, cum nostrum decurrat hemisphaerium Saturnus qui est propinquus efficiens agit, id quidem affirmare possunt, experimentis comprobare non possunt: cum cuim Saturnus quolibet anno sex menses noctu, rotidem menses interdiu, nostrum percurrat hemisphaerium, atque hi menses iidem semper non sint sed aliquando nocti, aliquando hyperni, aliter oportet nunc sex mensium dies, nunc sex mensium noctes subito esse frigidiores; id vero quis notauit aut notare possit, in tanta praesertim temporum mutabilitate, ut quilibet etiam mense experiamur nunc noctem, nunc diem magis minulque frigidam, seu calidam?

Aliorum dices Astrorum vi impeditur Saturnus, ita ut aliquando frigesciat minus, aliquando penitus nihil, crederem id sanx libenter, si iam probastis esse per se frigidum; tunc enim consequens esset quando non fundit frigus ab aliis impeditur, id vero nondum probasti, immo nec probare potes; nam vel impeditur semper, & eius vis sub experimentum nunquam cadet, vel aliquando, & ab aliquibus: a quibus igitur ab iisdem, an a diuersis, non ab iisdem, quia nunquam Saturnus bis eodem modo congregreditur; non a diuersis, seu iisdem diuerso modo compositis, quia nondum fecisti experimentum, ac proinde tam liberum est milii negare Saturno frigus, quam tibi cedere.

Quarto præterea an velis a solo Saturno fieri frigus, an ab aliis etiam causis? Et Averr. quidem lib. 2. cœli tex. 94. infima clementia terram, & aquam ait frigida esse, quia plurimum à celo distat: remoto enim à motu (inquit) dat gravitatem, quietem, frigiditatem, id quod fusiū prosequitur Iacobus Zah. libro 1. de qualitatibus elementorum, capite ultimo lib. de regionibus aëris, c. 6. & 7. quin & Aristot. lib. Meteor. sum. 1. c. 4. [Oportet (inquit) intelligere sic, & hinc cum incepimus, quod enim sub ea que sursum est circulatio, corporis veluti materia quædam existens, & præsens calida, & frigida, & secca, & humida, & quæcumque alia has sequuntur passiones, sit talis, & est à motu & immobilitate; cuius causam, & principium diximus prius, in medio igitur & circa medium est grauissimum, & frigidissimum legregatum terra & aqua, &c.] Alij terram & aquam natura sua frigidas esse contendunt, ab extrinseco interdum calefieri, vel igitur solo Saturno tribuis frigus, vel aliis præterea causis, non prius: quo enim experimento efficiens nullum esse aliud nisi Saturni frigus: non secundum: quo enim experimento ostendes si noctes alias, vel dies sentias frigidiores, id Saturno auctore fieri, non aliis causis? nemo quidem metiri potest dicunt, noctiūnque frigus, & ita inter se Saturnal noctes cum iis que Saturno non sublunt conferre, ut certò possit asserire has illis esse frigidiores

(sed

(sed largiamur Astrologis quod probare non possunt) quānam ratione effi-
cient non ob aliam causam nisi ob Saturni efficientiam ellē frigidiores?

Mutant sine dubio Astrologica omnia experimenta, & in utramque partem
claudicant, omniāque adhuc ambigua sunt & incerta, quod planius faciet se-
quens argumentatio.

Postremò Saturno desunt ea quæ Solis, & Lunæ experimentum facile red-
dunt, & certum, auctore Ptolemæo lib. i.c. 2. nam Sol diurnus semper nobis
est, dics verò noctibus calidores experimur quoniam anni tempore. Satur-
nus modò est diurnus, modò nocturnus, nec proprium ullum sibi vendicat
tempus, ex cuius perpetuo temperamento eius vis deprehendi possit. Inter-
diu quoque cùm lumen Solis distinctè possit ab aliis lēcerni luminibus, ac-
cessu ad ipsum periculum de eo facimus, calemus enim cò magis, quò magis
applicamur, cùm in vimbram secedimus frigemus, ideo vis Solis non ignauis,
& ambiguis, sed certis & exploratis experimentis comperta est. At Saturni
sive lunen, sive arcana vis, cùm scorsim ab aliis ad nos non pertueriat experi-
menti incapax est. Conuincunt eadem in Lunam: nam distinguimus eius
lumen ab aliis, & crebro recursu manifestam vim prodit, conspicuisque ac-
cessionibus, & decessionibus afficit maria, arbores, conchylia, & alia id ge-
nus humida. Saturni tardissimus est motus, lumen exiguum, & minimè sensi-
bile, alia virtus abdita, & arcana, vnde itaque desumas experimentum, ha-
bes nihil.

Quoad tertium si contendas deprehendi Saturni frigidam naturam ex va-
rio eius ascensi per partes hemisphærij nostri, eamdem tibi rationem obiicio:
Solem enim quo magis ad nostri cœli verticem accedit, sentimus feruentio-
rem quotidie, propterea calidam vim Soli addicimus; nihil tale de Saturno
proferre potes: quotus enim quisque obseruavit horas nocturnas diurnas-
que solito magis frigescere quoad cœli meditullum proprius Saturnus ascen-
dit, planè si eius ad nos propinquior accessus maiorem afferret frigiditatem
per æstates, & fere quotidianas vices ex vario situ, & partibus hemisphærij,
quas occupat, magnum frigiditatis sumeretur experimentum, quod modò
nullum planè est, quod sensu saltem deprehendatur, quia incrementa frigiditatis
non fiunt quotidie per maiorem Saturni ab Oriente distantiam.

Possumus & eodem modo quartum diluere experimentum ex accessu &
recessu à Tropicis, & motu Saturni: nam Sol quia in reditu ad Cancrum, Zо-
nāmque nostram auget anni calorem menstruis ferè incrementis, quæ pa-
ribus propè interuallis defertur, & abscessu, quapropter animaduerte-
re potest etiam vulgus, qui sit fons, & origo caloris quem sentimus. Iam
verò Saturnus, qui totos quindecim annos consumit versus Cancrum pro-
grediendo, totidemque reuertendo ad Capricornum, quod aut quale præbet
experimentum sua frigiditatis? quis vñquam distinxit quindecim annos fri-
gidos à quindecim calidioribus, quibus ad nos proprius Saturnus accedit, quis
notauit frigiditatem gradatim crescētem per quindecim annos, & sensu
decrecentem per alios quindecimne cogitatum quidem fuit vñquam de hu-
iustimodi incremento, & decremente, addo nec potuisse cogitari, quia inter an-
nos quindecim, quibus Saturnus prope nos circumfertur, multi sunt calidio-
res sis annis, quibus idem longius à nobis agit, & multi anni, quibus longius
à nobis distat frigidiores nonnullis, quibus prope nos moratur, interturbante
alio

aliorum syderum congressu, constantem vnius syderis obseruationem. Multis aliis caulis augecente calore eo tempore , quo Saturni frigus experiendum esset. Dormitasle, aut etiam somniis Bellantium oporteat laco supra citato, dilucido decimum argumientum; qui ait, ex consortio aliarum stellarum magis clarescere vim Saturni , seu alterius in sua actione persistentis , locum , & aspectum aliis subinde comunitantibus: quomodo enim in eadem persistit actione, in tanta temporum inconstancia, quantam experimur quindecim annis, in tanta annorum varietate, quantam videmus inter huiusmodi temporis interuallum ; quo experimento probas Saturnum persistere in sua actione, an contra omnium Mathematicorum scita negas vnius astri vim posse ab aliis ex contrariis debilitari, frangi, impediri? ne Sol quidem Saturni frigus retundere valet : quod prouis rei incredibilis experimentum ? & quidem triginta annos , quibus quindecim Saturni frigus mundus algere magis dicitur, quam alij quindecim, quis memoria complecti potest, & conferendo perpendiculariter, qui frigidiores sij; idque si semel in vita , aut bis fecerit nimum quantum est, at non vna, aut altera ciudem rei memoria, sed multæ, auctore Aristotele in proemio Metaphysic.ad experientiam requiruntur centies. Versa igitur centies, aut millies Saturnum, deinde proferes eius frigiditatis experimentum. Mathusalem anni tibi non satis essent , vt Saturni frigoris caperes certum experimentum.

Quæ de vno Saturno dixi, de aliis Planetis intelligi velim: multo enim maiorem hæc vim habent aduersus Iouem, cuius natura temperata dicitur, & aëlio exigua, ac procluus ad aliorum efficientiam , multò verò magis hæc quadrat in Venerem, & Mercurium, quorum hic non longius à Sole, quam vnius Signi interuallo, siue illum antecedat, siue subsequatur, illa nunquam à Sole duorum Signorum interuallo longius absit, & antecedens, & subsequens : nam cùm tam parum à Sole discedant , dignosci vix potest quid ipsi, quid Sol efficiant. Vidi hæc Cardanus quoque ad lib. 1. Ptolemæi, cap. 10. [Syderum aliorum (iunxit) quam Luna, ac Solis opera obscuriora sunt tribus de causis: Prima, quod propter tarditatem non adeò frequenter licet obseruare eorum actiones. Secunda , quod tempus acquisitum non adeò licet habere declinationis, aut coniunctionis , aut cum primū operari incipit, propter motus tarditatem, vnde certa sit obseruationis ratio. Tertia, quia eadem tarditate sit, ut opus ipsum sensim sit; quod autem sensim sit, occultus est, quam quod statim, etiam si longè sit maius, veluti de motu Solis in cælo, & lapidis proiecti in aëre , si alter ad alterum comparetur, liquet.] Hæc ille. Addere possim quartam : ea enim, que tardè, & longo temporis tractu finit multarum caularum interuentu , aut præpediri , aut promoueri possunt, ut non liceat desplicere , à qua potissimum causa promanent. Concidit igitur primum Astrologorum effugium, quod nitebatur solertia, studiisque obseruandi , quid stellarum per se unaquaque valerer , ut inde daretur potestas coniiciendi , quantum longa, brevique distantiæ cæteratum impediti quælibet possit, aut iuuari. Concidit & Astrologiæ primum, & maximum fundamentum experimentis compactum : si enim stellarum priuatæ vires non potuerunt sub experimentum venire, neque potuerunt communes.

C A P V T O C T A V U M .

*Errores, qui contingunt Astrologis, in syderum obseruationibus,
esse maximi momenti.*

Xtribus effugiis, in quæ Astrologi recipiunt se, quoties dissimilibus
astrorum congressibus vrgentur, primum iam deicimus,

Et specus, & Caci detecta apparuit ingens

Regia, & rmbrosa penitus patuere cavaera.

Aliud superest, quo aiunt errores, qui in syderum obseruando congressu contingunt, non esse magni momenti, nec quidquam officere Astrologiæ, aut experimentis, aut obseruationibus, aut prædictionibus, aut scitis. [Lewis (inquit) sit euentuum commutatio ex priorum, posteriorumque configurationum dissimilitudine: nam cum hæc dissimilitudo perexigua, & notatione indigna parvam effectuum variationem facit, quæ Astrologicarum prædictionum veritati nihil detrahit.]

His tria ego oppono. Primum, si quid evenit, exempli gratia, sub coniunctionem Solis, & Iouis in primo gradu Libræ, non inde continuò fieri, vt propter huiusmodi coniunctionem id evenerit. Quid enim si id accidat vi aliarum causarum, quæ minus obseruatæ fuerunt? cum præsertim libro 1. demonstratum sit sublunarum causarum effectrices facultates instrumenta cœli non esse, sed efficere quod suum est, aliquando sine ope cœli, aliquando cum cœlo quidem, sed pro ipsarum, non pro cœli conditione, & statu, vt omnis effectuum varietas principis debeatur proximis, non cœlo.

Qua igitur temeritate, quovæ cæco casu eam effectuum varietatem Soli, & Ioui in Libra consociatis tribuimus, quæ ex tot, tamque dissimilibus superiorum, & inferiorum efficientiis accidere potest; quid magis arduum, quam in tanto causarum concursu desplicere, quid vnaquaque efficiat? quid difficulter in tanta multitudine euentuum vni cause priuatim, ac certò tribuere? Id planè facere non potest, nisi qui sapienter obseruauerit eundem effectum sequutum esse, Sole, & Ioue in eadem cœli parte agentibus, quanvis aliò alij Planetæ diuertissent, id verò obseruare potest nemo.

Secundo, ne id quidem, quod modò dixi, satis esse, vt constet effectum à Sole, & Ioue in Libra existentibus esse profectum, nisi constet iterum atque iterum Solem, & Iouem recurrentibus in Libram idem evenisse, quod priùs etiam variato cæterarum sublunarum causarum statu: si enim eædem causæ inferiores persistant, iure dubitabitur, sitne id, quod tunc accidit, profectum à Solis, & Iouis coniunctione simili, an ex aliis proximis causis similiter affectis, an ex illarum, harūque matuo congressu. Quare, nisi sciungantur ea, quæ rei cuiuspiam causæ esse possunt, experiri nequimus quid quidque rei illi conferat, vel non conferat.

Postrem, aio solum hoc experimentorum genus infirmum esse, non modò propter concursum sublunarum causarum, sed etiam (quod magis ad rem nostram facit) ob syderalium configurationum maximam dissimilitudinem: modica enim diuersitas, quam Astrologi nobis obtendunt, & qua se tuentur, ratò;

rato; per magna verò frequentissimè contingit, ut observationes priores nihil à posterioribus iuuentur, neque posterioribus quidquam roboris accedat à prioribus, nec ex utrisque possit quidquam vniuersi colligi, quo ars comparatur, vel praecepta rectè iudicandi, quam sanè rem nobis declarant.

Primum, orbis Aphanis conuersio ab Occasu in Ortu, ex quo sèpissimè contingit non redire in idem Signum astrorum concursum. Audamus nostra ètatis Mathematicorum iuratum Principem Christopthorū Clauium ad cap. 1. Sphaeræ Ioannis de Sacro Bosco: [Vistantia stellarum fixarum (inquit) à punctis solstitialibus, æquinoctialibus, non manet eadem semper, sed crescit, & augetur secundum successionem Signorum, id est, verius Orientales partes progrediendo; ita ut stellæ, quæ verbi gratia antiquo tempore fuerunt ante puncta solstitialia, æquinoctialia modo reperiunt post ipsa puncta solstitialia, æquinoctialia, ut ex observationibus antiquorum, & recentiorum liquido constat, &c.] Itaque si qui Planetæ sub æquinoctij verni puncto quandam conuenire, cum Aries eidem puncto subiaceret, retrocedente mox Ariete ex Occidente in Orientem, fit æquinoctij vertex Occidentalior, quā Aries, in ciuisque locum subeunt Pisces, auctore Ptolemæo in Almg. dist. 7. cap. 2. Quare quæ astra coierunt olim sub æquinoctium, in Ariete si iterum conueniant sub æquinoctio, non Arieti, sed Pisibus sociabuntur. Vnde una coniunctio differet ab alia bisariam, abcessu prioris Signi, & aduentu noui: plurimum verò interesse, in Arietē, an in Pisibus coitiones fiant, patent ex horum Signorum diuersitate maxima. [In capite Arietis (inquit Ptolemaeus libro 1. de Iudiciis, cap. 8.) stellæ effectus habent commixtos ex viribus Martis, & Saturni, quæ in ore sunt, idem possunt, quod stella Mercurij, & nonnihil, quod Saturnus, quæ in posteriore pede Martiæ, in cauda Venereæ sunt.] Quid de Pisibus? [Stellæ (inquit) in capite Pisces Australes, Mercurij vites representant, habentque Saturni quippiam in huius corpore stellæ Mercuriales, & Iouiales sunt, que sunt in cauda, & filo Australi, cum naturam referant Saturni, accedunt sensim tamen ad Mercurium, quæ sunt in corpore, & spina Pisces Septentrionalis, Martiæ sunt, valent tamen & Venerem quiddam; quæ in filo Septentrionali, Saturniæ sunt, & Iouialis illa in nodo splendida Martis naturan, & Mercurij quoniam nonnihil habet.

Quid his utrisque Signi stellis diuersius? quid magis dissitum? quid ex congreſſu Solis, & Iouis in Ariete, & ex coniunctione eorumdem in Pisibus colligi, aut statui potest? vnumque experimentum præbent coitiones adeò diuerſæ, quando erunt diuersa experimenta? quando diuersa configuratio stellarum, si haec non sunt diuersæ, vnde tanta effectuum varietas, multitudo, contrarietas, discrepantia, si coniunctiones in Ariete, vel Pisibus factæ, nihil afferunt varietatis: congregari verò Planetas eosdem in Signis diuersis, quotidianum est propemodum in iisdem terrarum: id enim aliis non conuenit, nisi post annos ferè duos, ut Soli, & Marti, Marti, & Saturno; aliis post annos viginti, ut Saturno, & Ioui; aliis post annos 199. ut Saturno, & Ioui ex trigono in trigonom; aliis post annos 795. ut Saturno, & Ioui in Signo Arietis; aliis post tantum temporis, ut multi congressus in eodem Signo, (multis enim opus est ad experimentum) vix sub humanam cadant observationem.

Vultis hæc eadem ex ipsis Astrologiæ magistris audire? Referam verba Hieronymi Cardani lib. de Iudiciis genitū. c. 22. [Neque enim eadem ad vnguem significant (inquit) fixæ, vel erraticæ, vel cœli partes, quæ Romanorum temporibus : nam nec in eis vera erraticæ locis sunt, nec æquali motu mouentur, nec erraticas eodem modo excipiunt: alia enim latitudinem erraticæ, alia longitudinem variam suscipiunt. Hæc eadem in erraticis motis absidibus, & signiferi rursus, alia natura est : nam calidæ, & vehementes, quæ aliæ in Leone erant, nunc sunt in Virgine, vnde utraque figura temperatoriæ, &c.] Quām mira prædicant Astrologi de coniunctionibus Planetarum, sub idem Signum, nec minus alleueranter, quām si ea quotidie experientur, non minus constanter, quām si obuium id cuique esset experiri. Vix primus Ptolemæus priscorum collatis obseruationibus Planetarum coniunctiones, & situs constabiliuit in Almagesto. Quid igitur antiquiores, à quibus manu traditam Genethliacam accepimus, obliuare potuerunt, de Planetarum sitibus, de euentis ex variis Planetarum constitutionibus, & congressibus modò cum his, modò cum illis pendentibus.

Non puder adhuc Genethliacos de admirandis harum coniunctionum poststatibus inflare buccas: onerare aures: implere libros: quibus hæc scribuntur? rudibus opinor, & rerum cœlestium imperitis. Istæ nimis rūm sunt artes, quas suprà commemorabamus Astrologorum, circumuenire ignaros, imponere rerum insehiis. O artem excogitatam non in commodum, sed in fraudem, & captionem mortalium! Quid Cardanus: lib. 2. Ptolem. text. § 4. mira, & inusitata quædam futura denunciat sub coniunctionem capitil Arietis octauæ sphæræ cum capite Arietis nonæ, quæ hieri non potest, nisi post triginta sex millia annorum. Hæc sunt experimenta Mathematicorum, hæc obseruata tempore immenso; hæc significatione euentus animaduersa, & notata. Pudeat aliquando mendaciorum. Et in cuius, nisi in Cardani caput Arietes hi duo octauæ, & nonæ sphæræ concurrerunt? Quid iuvat quod Cardanus idem eodem libro secundo Ptolem. text. 63. ait non loqui se de experimentis, omnibus numeris absolutis, & quæ recta ratio præscribit, sed rudi quodam experimentorum genere, quod vulgo circumfertur, experimenta nos querimus, eaque recepta, & probata, & omnino qualia ipsi iactant se habere, quando experimentis hanc artem constare affirmant. Ea experimenta requirimus, quæ inservi non possint, qui huic arti denegant fidem. Hæc si promere non possumus, fateantur aliquando, nec ratione, nec experimentis Genethliacam constare, sed rudi quadam persuasione, & voluntaria otiosorum quotundam hominum alleueratione.

C A P V T N O N V M.

Syderum configurationes Astrologis perspectas non esse.

V o d generatim docuimus ignorare Mathematicos astrorum situs, & constitutiones, illustri exemplo, & Astrologorum irrefragabili testimonio confirmare licet. Nam cùm à vernali illi æquinoctio ducant

ducant temporum , annorumque initia , si probatum fuerit eos nunquam potuisse verum æquinoctium notare , effectum erit neque cæterorum astrorum situs perspectos habere . Vernum porro æquinoctium ignorari adhuc Mathematici omnes recipiunt , & profitentur hinc annorum inconstantia , hinc castigatio temporum toties repetita , hinc delapsus sacrorum dierum , à Concilijs Niceni veterumque Patrium constitutione ; qua de re ita disputat Albertus Pighius Apologia pro Astrologia , p. 2. Quicunque vernum æquinoctium tenere se purant , existimant introitum Solis in punctum æquinoctij contingere , cum in tabulis Alphonsinis vel aliis Sol constituitur initio Arietis : sed quād falso id sit , & quantum in ea re fallantur , tametsi eidem demonstrare possumus ex ipsamet Alphonsinâ Theorica , & modernorum omnium , de qualitate motus octauæ sphæræ , quæ Alphonsinarum , imò omnium nostrarum tabularum fundamentum est , & qua negata omnes simul nostræ tabulæ de stellarum motibus inueniendis corruunt , sicut & alibi id demonstrauimus eidem , pro nunc tamen ne prolixior sim , hoc enim tractationem requirit prolixiorē , sufficit id ostendisse auctoritate Georgij Burbachij tract. vlt. Theor. Planetarum , de qualitate motus octauæ sphæræ , cui nunc omnes Astronomi moderni consentiunt . Hic post expositam ibidem Alphoni , & modernorum omnium Theoricam , de qualitate motus octauæ sphæræ , ex ipsa inter alia plura hoc infert , quod variationem sectionis eclipticæ , octauæ sphæræ , & Äquatoris respectu Arietis primi mobilis , necesse sequatur æquinoctia , & solsticia continuè diuertificari , ob id non semper cum Sol in capite Arietis primi mobilis fuerit æquinoctium occidere , sed stare ipsum præcessisse , aut subsequi . Hæc ille . Constat autem in tabulis Alphonsinâ , & aliis omnibus loca Planetarum in ecliptica nonæ sphæræ , aut primi mobilis , quod idem est (nam vel nona sphæra primum mobile est , vel si aliud est , eorum tamen eclipticæ semper sibi uniuersaliter respondent) computari , non autem in ecliptica octauæ sphæræ , quæ mobilis ecliptica ab Astronomis appellatur , ad quam ob sui mutabilitatem nullæ tabulæ perduraturæ fieri possent ; si itaque non semper æquinoctium est , cum Sol in capite Arietis primi mobilis fuerit , hoc autem est , veluti diximus , cum Sol in tabulis in capite Arietis numeratur , sequitur manifestè , non semper Solem ingredi punctum verni æquinoctij , quando in tabulis initio Arietis computatur , sed stare ipsum æquinoctium , vel præcessisse ian , vel adhuc futurum esse . Si quis forte inter illos paulò arguitur , respondeat verum id quidem esse , quod cum Sol in tabulis initio Arietis computatur non semper sit in puncto verni æquinoctij , quemadmodum dicit Burbachius , sed tamen differentiam esse per exiguum , & ob id , tametsi nou ad punctum , saltem prope , verum ipsos annuæ conuersiōnis tempus introitum videlicet Solis in Verni æquinoctij punctum , & cœlestem harmoniam , quæ eo tempore viget , semper attingere per introitum Solis in caput Arietis primi , vt in tabulis computatur . Quibus id dicimus in primis , quod nemo est eorum , qui sciat quanta sit differentia , magnâc. an exigua ? deinde , quod non parva sit , sed magna differentia , manifestè demonstrauit in tractatu quodam , quem de ignorantia , & erroribus Astrologorum nostrarum tempestatis conscripti , in quo demonstrauit ex ipsis Alphonsinarum tabularum principiis , nostros Astrologos omnes in temporibus vernorum æquinoctiorum , & solstitiorum plusquam quinque diebus aberrare . Demon-

strati insuper iā eodem tractatu , non esse ea Planetarum , & stellarum loca in vero signifero quæ in tabulis Alphonsinis , & aliis numerantur , immò hoc tempore quinque gradibus , & amplius à veris earundem locis discrepare , quo sit ut nec coniunctionem , nec eclipticam , loca vera tametsi tempora ex tabulis assequantur .

Sed à quo audire hæc libentiū debemus , quām à Cardano Astrologorum nostrarum magistro , & Astrologiæ restauratore ? Sect . I . Aphor . 21 . [Quædam (inquit) secantur perfectè , vt circulorum ascensiones , quædam propinquo modo , vt Solis reuolutio , quædam sciri possunt , & si non sciuntur , vt reuolutio superiorum quædam sub scientia sunt , sed nunquam sciri poterunt , vt ingressus Solis in æquinoctij punctum , quædam nec sciuntur , nec sciri possunt , vt mixtiones syderum , ac vires .

Nemo maiori cura ac solertia astrorum cursus obseruauit quām Ticho Brahe . is verò libro de noua stella , pag . 648 . ita scribit . [Satis mirari non possum Appianum non saltem diem sed horam atque minutum huic coniunctioni præfinisse , cùm Martis præsertim motus , vt de Saturno nunc nihil dicam haecenun non ita sit exploratus quod intra tres vel quatuor dies , eorum copulationem è calculo præsertim Alphonso , quo ille vsus est , imò ne quidem Copernico , hoc paulò exactiore , notam reddere tutò liceat .] O perspectas Astrorum congressioneò congressionū notatas vires ! ô virium coelestium certa , & explorata experimenta ! Ita igitur , quod vnaquaque stellarum ad alias relata efficere possit , Astrologi notarunt . Ita domorum , finium , terminorum , graduum , minutorum Zodiaci animaduerterunt . Ita singulorum signorum decanos , dominos constituerunt ! Nec cùm mécum ipse reputo , mirari satis non possum , esse homines , quos non pudeat scribere , disciplinam hanc certis experimentis collectam . Qui potuerunt stellarum efficiemtiam per singula Zodiaci signa , per singulas signorum partes , & minuta experiendo notare , qui ignorant Planetarum ingressum in signa , & in gradus signorum : Apud rude vulgus iactent Astrologi experimenta , quæ sapientes viri iamdudum exsibilarunt .

C A P V T D E C I M V M .

Syderalium configurationum alia magna dis- similitudo.

E R V M estò recurrent aliquando errantes stellæ aliquæ saltem nouo congressu in idem signum , & tardè in eundem signi gradum , nunc ante , nunc post conuenient quatuor , sexdecim , quindecim , viginti gradibus , quæ non leuis , sed magna est diuersitas duabus de causis . Primum , quia variis ciuidem signi gradibus varie stellæ sunt insitæ , quarum quædam Saturni , quædam Iouis ; aliae Solis , Martis aliæ , aliorum sequuntur naturam . [In canceri oculis , (inquit Ptolem . Libro 1 . de Iudiciis , capite 8 .) stellæ duæ effectum similem habent Mercurij ,

curij , & aliquantum Martis in brachiis stellæ Saturniæ sunt , & Mercuriales , illæ vero in pectori quasi gyrus nebulosus persequi cognomento Martius , & Lunaris est , iuxta quem vtrinque positi , ut vocantur , Assimi Martij sunt ; & Solares duas stellæ in Leonis capite idem possunt , quod Saturniæ , & paulatim accedunt ad Martem , in cervice tres Saturniæ sunt , & aliquantulum Mercuriales , at illud in corde lucidum sydus , regulum vocant , æquale est Marti , & Ioui , alia in illo ex via in cauda splendida Saturniæ , & Venereæ , alia in femoribus Venereæ , & non nihil Mercuriales sunt .] Pergit vero & aliarum stellarum , quæ in aliis signis insunt viræ explicare , in quibus vix reperias duas , aut tres , quæ consentiant , quare si multum refert sub Saturnone an sub Ioue quis nascatur , multum etiam interfit , necesse est hanc coniunctio syderum cum eiusdem signi stella Saturnia , aut Iouia , vel cum alia Martia , aut Venerea .

Deinde quia multi simul gradus Zodiaci , licet in eo signo multum variare possunt Aquilonarem , aut Australem Planetaram declinationem , facta præsentim comparatione cum terra , in qua quilibet gradus celestis occupat , auctore quidem Fernelio Ambiano in sua Cosmatheoria 68. milliaria , auctore Ptolemaeo Astrologorum magistro 62. Ex recentiorum obseruatione , qui non semel Oceanum traiecerunt 53. prorsus ut denis quibuscum gradibus respondent plus quam quingenta milliaria , quo intervallo , quæ distant ciuitates sub eodem meridiano , diuersissimas experientur mutationes aëris ; argumentum sanè maximum valde referre in quanto gradu declinationis Australis , seu Borealis fiat Planetarym coniunctio : nam in aëris qualitate constituenda , variandaque positas esse stellarum efficiencias docet Ptolemaeus libro 1. de Iudiciis , capite 2. & 3. & nos planè cumulatè perfecimus libro 1. capite 3. & 5. Quia Prolem. libro 1. de Iudiciis , capite 10. capite 16. libro 2. capite 2. 3. & 4. præcipuum in præditionibus , & genituri rationem habendam esse præcipit declinationis Planetarym . Hinc Planetarym exaltationes , & calus , altitudines , & elevationes , ex quibus omnem mortalium felicitatem deducunt Astronomi . Ptolem. libro 1. de Iudiciis , cap. 18. Card. libro de mutatione aëris , capite 12. Iulius Firmicus libro 2. cap. 3. & reliqui Astrologie scriptores , quibus vel leuiter curvariatis maximis his inferioribus fieri commutationes contendunt . Audianus Cardanum libro de Iudiciis geniturarum , capite 26. [Ex quo patet quomodo quod à multis quæsumus est nati eadem hora , eodem momento , habent diuersam fortunam , nam cum loco distant revolutiones , & comparationes ad verticales stellas , sunt necessariò diuersa , &c.] Pertinet ergo maximè ad rem , de qua agimus , Astrologorum quoque sententia , quilibet maior , minor , minimus stellarum accessus , vel abscessus à verticali . Quare Cardanus libro de mutatione aëris , capite 12. [Saturnus (inquit) in Ariete significat aëris corruptionem , si Borealis , si Australis , frigoris magnitudinem . In Tauro Borealis præter stellas siccitatem & tranquillitatem aëris , Australis corruptionem aëris , in Geminis Borealis terramoris facit , & ventos , Australis corruptum aërem & calefacit ad tempus , &c.] Firm. loco cit . [Tunc vero (inquit) homines infelicitatum infortuniis opprimuntur , quoties stellarum pars maxima in iis partibus constituta fuerit , in quibus

bus humili deiectione multum de sua potestate demittunt , altitudines autem dictæ sunt ab hoc quod cum in ipsa parte fuerint stellæ , in qua exaltantur in opportunitate scilicet geniture locis homines faciunt beatos , deiectiones autem earum homines faciunt miseros , pauperes , ignobiles , inopes , &c.]

Quid ergo ais ? quamvis non in eodem signi gradu conueniant Planete , leues esse carentem commutationes , itane ? quinquaginta , & tria , vel sexaginta , & duo millaria exigua efficiunt mutationem ? at diuersarum ciuitatum longè minus distantium , diuersas aëris constitutiones , diuersos ciuium mores ex diuerso climate deducitis , eorum qui eadem hora in eadem vrbe nascuntur contrarij mores , propensiones , naturæ ex diuersitate loci quinquam minima nascuntur apud Astrologiæ peritos , & nunc nihil ad euariandos affectus valet integer gradus , & magnum locorum interuallum ; amoto tandem queramus feria ludo : facilius aliquando nugat.

Huc accedit , si raro in eundem gradum signi recurront coniunctiones , multò rariùs in idem eiusdem gradus minutum , quod quia sexages est in quolibet gradu , minutorum numero non parum syderum declinatio variatur. Conuenerit aliquando Sol & Iupiter in Arietis primo gradu , primoque eius gradu minuto , & ex eo loco Romæ nascentes affecerint. Rursus in minuto decimo quinto , vigesimo , vel 29. congregantur plusquam quindecim viginti , aut viginti & quinque miliaribus vna coniunctio quam altera ab vrbe distabit. Quare posterior non afficit genitaram , vt prior , sed tanquam si translatum fuisset multis miliaribus versus Austrum , aut Boream , at intercapito quindecim , vel viginti , vel vigintiquinque miliarium non modicas parere solet apud Astrologos differentias , & quinque interdum aut sex millia passuum faciunt aëris , morum , valetudinis , ingeniorum dissimilitudinem maximam.

Hanc rationem vrget Phauorinus Philosophus apud Aulum Gellium libro 14. capite 1. his verbis : [Si Principes Chaldæi , qui in patentibus campis colebant stellarum motus , & vias , & decessiones & cœtus intuentes , quid ex iis efficeretur obseruarunt , procedat hæc sancta disciplina , sed sub ea modò inclinatione ecclii , sub qua tunc Chaldæi fuerunt , non enim potest ratio Chaldæorum obseruationis manere , si quis ea ut veli sub diuersis cœli regionibus ; nam quanta partium , circulorumque cœli ex diuergentia , & connexionibus mundi varietas sit , quis non videt ? Eadem igitur stellæ , per quas omnia divina , humanaque fieri contendunt , sicutne usquequaque pruinis , aut calores crient , sed mutant , & variant , tempestatesque eodem tempore alibi placidas , alibi violentas mouent , cur non euenta quoque rerum , ac negotiorum alia efficiunt in Chaldæis , alia in Getulis , alia apud Danubium , alia apud Nilum ? Per autem consequens ipsum quidem corpus , & habitum tam profundi aëris sub alio , atque alio cœli curuamine non eundem manere , in hominum autem negotiis stellas istas operari idem semper ostendere , si eas in quacumque terra conspexeris .] Hæc ille , & discretè ; quis enim non videt , quantum momenti sit in natura loci ad moderandos cœli influxus , ad concipiendum calorem , frigus , ventos , nebulam ? Praclarè & Tullius lib. 2. de diuinatione , [Quæ tan-

ta (inquit) dementia est, ut in maximis motibus, mutationibusque ceteris nihil inter sit, qui ventus, qui imber, quæ tempestas ubique sit? quarum rerum in proximis locis tantæ dissimilitudines saepe sunt, ut alia Tusculi, alia Romæ eueniat saepe tempestas. Quod qui nautigant maximè animaduertunt cum in flectendis promontoriis, ventorum mutationes maximas saepe sentiant. Hæc igitur cum sit tum serenitas, tum perturbatio ecclii, estne sanorum hominum, hoc ad nascentium ortus pertinere non dicere, quod non certè pertinet?] Hæc Tullius: Quare cum modò hoc, modò illo nascentium naturas, & ortus astra temperant, adhuc desideramus ea experimenta, quorum tantam apud se copiam aiunt esse Astrologi; nisi enim astra ad idem planè minutum re deant, quā potuerunt eorum vires experiri, aut quid effectura alio loco sint, certò statuere?

CAPVT VNDECIMVM.

Epicyclis, & eccentricis euariari syderum constitutiones in uno, eodemque signi minuto.

SI quando in idem minutum sese recipiunt errantes stellæ, quod vel raro vel nunquam contingit, obseruantne id Astrologi alii etiam rebus intenti frequenter, quām astrotum congressibus? Deponunt ne unquam ē manibus Quadrantes, & Astrolabia: Quomodo ergo obseruant omnia minuta? nocte, dieque, hycme, æstate, sereno & vdo cœlo. Sed nihil illis aliud sit negotij, vigilent noctu, nec dormiant diu, an habent paratos mulierum vteros per singula momenta, qui ea hora, atque puncto temporis fundant partum, quo ipsi egent ad experimentum? Nugæ istæ sunt atellanæ. Sed hæc omnia mittamus, concedamus ad eundem signi gradum, idemque minutum altra redire, idque ab Astrologis obseruari potest, tam etiam epicyclus, vel eccentricus absidem habere non ea parte in qua prius: Quare humiliora, vel altiora erunt, quām priori coniunctione, & nihil experiri potest Astrologus: id enim adeo permuat Astrorum congressus, vt contrarios planè effectus excutiat.

Duplex enim astri vicinitas esse potest; vna, quando Tropicum Cancri repens, aut ex Oriente concendens rectiores radios demittit ad nos; altera, qua ex sublimiori sui orbis parte delabitur ad insimam terræ propinquiorum. Atque hæcum quidem si ambæ pari hanc gradu, efficacior est posterior. Quare si prioris habenda est ratio, ut docent Astrologi, multò mai or habenda est posterioris, que multò plus valet ad dissimiles nascentium temperationes, maximè vero spectandum est, quando Astrum viro que modo, aut distat, aut appropinquit; quare si hæc omnia experenda sunt Astrologis, ut experiantur Astrorum vires, canescens sine dubio expectando.

Neque vero contendendum est discriben, quod oriri potest ex latitudine
D d Zodiaci,

Zodiaci, quæ cùm duodecim pateat gradibus, etiamsi redeant eorumdem syderum congressus in idem minutum longitudinis, potest tamen à priori diffidere sex, vel octo, vel decem, & amplius gradibus latitudinis, quæ cùm multò nobis viciniorum, vel seiunctiorum faciunt stellam, multò aliter efficiet eorumdem Astrorum congressus partum nunc quam prius; fieri enim potest, vt ait Cardanus ad librum primum Ptolemæi de iudiciis, t. 15. vt quæ in Gallia circa Religionem significabantur in priori congressu, significantur supra discordias in posteriore, & quæ eadem sunt obiecto, vt putà circa Religionem in Palæstina per primam coniunctionem, in Gallia per secundam expectare oporteat. Idem lib. de Iudiciis, c. 8. [Minima coniectura ex Astris in Gallis significabat adulteram, maior in Italia erit necessaria, maior etiam in Germania, & Hispania, &c.]

Quamquam non ex pluribus modò Zodiaci, sed multò magis ex numero Planetarum, qui conueniunt, grauis oritur diuersitas, in eumdem sanè confluit locum modò duo, modò tres, modò quatuor, modò plures, si duo in pari gradu latitudinis, in diuerso alij, & si tres longitudine consentiunt, vnu discrepabit, aut plures, que sanè res tot modis variati potest, & pro eorum multitudine & varietate hæc omnis ars, vel nullis, vel paucissimis pateat experimentis.

C A P V T D V O D E C I M V M.

*Non posse Astrologos vires stellarum sapienter experiri in una,
eademque materia.*

HICIMVS, ni fallor, non potuisse Astronomos obseruare omnes Astrorum in quolibet Zodiaci gradu & minuto congressus: nunc largiamur illis quidquid è celo notari potest esse obseruatum sine errore, quid tum? nisi cum cœlestibus consentiant sublunares causas, ex quarum nihilo minus, quam ex Astrorum opera stabilientur euentus, nonne inanis est omnis experiendi labor, nonne omnium Astrologorum experimenta aescunt, secundæ nauigationis exitum si quis existimet ex vento dumtaxat nulla nauis, & nautarum habita ratione, quos illum nauigandi canones conditum putamus? vehemens incubuit Auster, oneraria nauis resistit sua mole, quin & nautarum solertia ita vicissim velum obuerit, laxauit, continuat, erexit, vt ad nauigationis celeritatem potius, quam ad periculum vulnus ea vis Austri pertinuerit: sanciatur inde præceptum Austro sequente sciliciter, & sine periculo nauigari, experiantur cymbæ, quârum nulla firmitas est ad obluctandum ventis, suoque malo discent nauigandi præcepta non esse solo vento metienda.

Quid toti ē superiori pendetis Astrologi: quid occinitis collecta experientia hoc, vel illo sydetum congressus sub eadē Astrorū constitutione fuisse eadē etiam materia, fuisse idem subliniarium causatum concursus? fuit idem pater, eadem mater, eodem modo affecta, eiusdem ætatis, & roboris, idem semper quod variari solet in humano corpore singulis momentis? Si quid ex his defuit

defuit (& non possunt adesse omnia) omnia experimenta concidunt. Dicam euentorum qua obseruasti causam, non aduentum solum, sed multò etiam magis ad nautas, & nautarum pertinuisse industram.

Responsuri estis veteres experiendo contulisse causis cum cœlestibus sublunares, & examinatis vtrarumque ponderibus, artis præceptiones condidisse. Non credimus, & magna ratione non credimus; nam & qui nūc vi gent Astrologi, stellas obseruant, præterea nihil, quod & Cardanus ingenuè profitetur: quin si dicant se nihil experiti, sed priscorum experimentis nititi, qui possunt veterum experimentis vti, quæ ex supernarum, infernarumque causarum concusus desumpta sunt, nisi post obseruatum cœli statum perquirant etiam, num sublunarum status is sit, quem veteres experiendo seru runt, & antiquiores, vt Bonatus, Albumazar, Alchibitius, & huius farinæ alij, non tradunt, quæ stellarum vires sublunarum causarum effectionibus intercipi possint, aut promoueri, sed cœli solum cardines obambulant: de cœteris scribunt nihil, nec aliiquid in hoc genere meinorant se accepisse à prioribus, at neque obseruare hæc veteres potuerunt, nec factus expectat Astrologos, vt prodeat in lucem, nec ex Astrologorum præscripto concipiunt matres, nec elementa, tempestatesque aëris audiunt Genethliacos. Quomodo ergo inferiora attemperarunt Astrorum congressibus, vt experirentur quid illa virtutum haberent in hac, quid in illa materia?

Verùm eminuerò, ne quis rem totam ad priscos illos reuocet, iij sanè vel Aegypti, vel Chaldæi fuere; apud hos enim hæc syderalis Scientia orta est. Quid de Aegyptiis? ex illis haustile præceptiones suas, Julius Firmicus, & Manilius affirmant, vt quis vñquam in toto Firmico, vel Manilio legit yllum verbum de supernis infernisque causis in effectum aliquem consociandis. Iam verò Chaldaeos, qui apud Tullium lib. i. de Diuinatione ccclxx. millia annorum monumentis comprehensa continent; nunquam de sublunaribus causis fuisse sollicitos perspicuè declarant, quæ idem auctōr libro 2. de Diuinatione his verbis scribit: [Quid? cùm dicunt id, quod iis dicere necesse est, omnes omnium ortus, quicunque gignantur in omni terra, quæ incolatur, eosdem esse, eademque omnibus, qui eodem statu cœli, & stellarum nati sunt, accidere necesse est, nonne eiusmodi sunt, vt ne cœli quidem naturam interpretes istos cœli nosse appareat? cùm enim illi orbes, qui cœlum quasi medium diuidunt, & aspectum nostrum definiunt, qui à Græcis ὄπιζον nominantur, à nobis sientes rectissimè nominari possunt, varietatem maximam habeant, aliique in aliis locis sint: necesse est ortus, occasusque syderum non fieri eodem tempore apud omnes. Quod si eorum vi cœlum modò hoc, modò illo modo temperatur, qui potest eadem vis esse nascentium, cùm cœli sit tanta dissimilitudo? In his locis, quæ nos incolimus, post solstitium Canicula exoritur, & quidem aliquot diebus apud Troglodytas, vt scribitur, ante solstitium: vt, si iam concedamus aliquam vim cœlestem ad eos qui in terra gignantur pertinere, confitendum sit illis; eos, qui nascuntur eo tempore, posse in dissimiles incidere naturas, propter cœli dissimilitudinem. Quod minimè illis placet; volunt enim illi, omnes eodem tempore ortus, qui vbiique sint nati, eadem conditione nasci, &c.]

Quare à cœlo fine dubio voluerunt prisci Astrologi ita hæc inferiora effici, vt eius efficientia à nullo præpediri, aut aliò, quam eius natura ferat, trahi

possit. Nullam ergo inferiorum causarum rationem habuerunt, nec aliud experiendo spectarunt, quām constitutionem syderum.

Quid reliquum est? Ab Ægyptiis & Chaldaeis profecta est omnis hæc Astrorum præfiga vis, & qualem illi proximis causis destitutam collegere, talem suis tradidere Gentilibus, qui eam postmodum in Græciam, in Italiam, totumque orbem terrarum diffusarunt, inferiorum causarum præsidio planè constitutam.

Vnus Ptolemaeus, qui pro singulari sua modestia, & ingenij perspicuitatem, de qua nunc agitur, sapienter intellexit, & sub initium lib. i. grauiter suæ ætatis Astrologis succenseret, quod artis existimationem obscurarent negligenter, & ignoranter causarum, quæ sub cœlo sunt, quamquam & ipse rei difficultatē superatus, & quia nihil de his acceperat à maioribus, de iis breuissime & vniuersum disserit, nec postea canones iudicandi, quos illis quatuor libris sanxit, tradit rationem quallii variari possint causarum dissimilitudine, que apud nos sunt, sed totus ipse quoque in tradenda arte cœlo defixus est. Itaque in tenebris ea res tota delituit, nullis veterum experimentis, nullis illustrata præceptis, nulla recentiorum animaduersione comprehensa. Tametsi quid miranit factum non esse, quod fieri non potuit? nam ne proximorum causarum vires comprehendantur, efficiunt multa circumstantiarum diversitas, & multitudo, quarum quidem generas si species, paucæ sunt, sin cuiusque generis partes, inexplicata varietas quot in seculo anni, menses in anno, hebdomadae in mense, in hebdomada dies, ex tot diebus, quis unum alteri plenè similem vidit? quid de locis dicam? mitto Europam, Asiam, Aphticanam, Nouum orbem terræ, partes primarias; nihil de nationibus, quas sermonis, & linguae disertimen internoscit; prætero prouincias, regna, ditiones. De vna aliqua loquor ciuitate, oppido; quot tribus, viciniæ, foræ, theatra, officinæ, templa, curiæ, domus, prata, campi, lacus, colles, valles? ex iis aliqua duo, si quis inter se conferat, quām dissimilem competet esse ambarum faciem, altitudinem, planitatem, latitudinem, temperiem, feracitatem, cœli vim, celebritatem opificum, ornamentum, opportunitatem?

Iam verò quid de personis, & adiunctis personarum dicam? quorūnam vñquani duorum omni ex parte consenserunt, conceptus, ortus, mores, vires, ingenia, ordines, fortuna, vultus, studia, amicitiæ, propinquitates, temperationes, valetudo, proclivitates: Sileo circumstantias alias, in quibus dissensiones & dissimilitudines nihilo minores quam in syluatum fundis, in animantium pilis, in maris ærenis reperies, ut illarum nequidquam expeditior, quām harum obseruatio sit. Distingue mihi horum omnium rationes, & Astrologicas experimentis præstabilimus fidem; nisi enim omnia vocata fuerint ad calculum, fallax est experimentum, & multis expositum erroribus.

Quid attinet (inquires) tot prosequi minutias, præcipua rerum capita obseruasse fatis est, ad experimentum. nihil minus est, & in minutis mira vis, & portetas commutandi res humanas: dum obambulas urbem, ecce tibi repeute prætervolat gravis trochus contortus à ludentibus, si dextrorum uno amplius digito pedem posuisse, actum fuisset de vita, oppressit alterum prætereuntem, qui si paulò lentius ingressus fuisset, seriùs ad periculum peruenisset, & in eolumis. Dum ad Syphacem ex Hispania P. Scipio nauigat;

si semi

Si semihora tardius subiisset portum, in Al'drubalis potestatem venisset. In C. Cesarem sexaginta, & amplius conspirarant, viginti & quatuor vulneribus in curia confosus unum dumtaxat lethale accepit a Bruto. Quot inter continuatos in uno Bruto? inter tot vulnera quantum momenti in uno fuit? unus si Brutus abfuisset, uno si minus vulnere cæsus fuisset, vigintiquatuor scias, sexaginta sicarios elusisset? quām leui ex iētu fortuna Antonij, Octauij Reipub. Rom. Imperatorum orbis terrarum peperit! Quid de Alexandro Magno? Concidit telo confosus, & si paulò maior fuisset in iaculante vis, ad cor Regis telum penetrasset. Quid? dum telum à medico extraheretur, si Rex, qui vinciri noluit, leuiter se commouisset imprudens, & nolens, telo cor pupugisset. In leuissimo igitur impetu, & motu latus Regis, & Monarchia Persarum tanquam in parua lance peperit. Plenæ sunt iis euentis historiæ gentium. Quid historias dixi? quoridie & in horas cernere est, quantum ad utramque fortunam valeant tenuissimæ circumstantia, quæ quamlibet diligentiam fu-
giunt, nec ad experimentorum leges reuocari queunt.

Neque circumstantiarum numerus solum, carūmque vis cludent facile experientis industriam, sed multò etiam magis earundem abditissimæ causæ, & humanis vel sensibus, vel rationibus incomprehensa penitus, & inaccessa, regula diu peperit, ex impluvio, decidit tandem in Aristippi caput: cur casura foret tunc potius quām antè, vel postea? causam præfigit quis possit? In campo dum applicaretur Sophocles iam senectute calvus, an aliquis præsentire valuit eò potius quām aliò volutā aquilam, & sub id temporis potius, quām alias testudinem rapiendam, & in sensis potius calvitium quām in saxum deciendam? Cū cæsin ferires Calliam granissimo iētu auriculam, solum abscondisti, si paulò magis sistrorum vibrasles ensem, caput medium secesses ad mortem, an astra iētum vtero citroque librarunt ad numerum? an potuit quisquā notare stellarum constitutionem, quæ causa fuit, vt iētus ne lato quidem vngue in alteram partem deflexerit? Horum similiūmque causas si quis deprehendisse se putet, is etiam omnem fortuna, omnem casus temeritatem suis le legibus obstringere posse confidat. Vanissimum igitur est omne in ea re studium. Quod si latent nostrisque se abdunt experimentis rerum sublunarij & humanarum in primis actionum causæ, quantò obscurior erit earundem causarum cum cœli syderumque effectiōnibus comparatio; at ea sublata fluēt omnis mathesis, vt vidimus, & non secus Astrologus, sine harum causarum peritia & obseruatione nihil præuidere, ac præfigere potest, quām venator nihil consequi præda qui sagittam habeat, ad collimandum arcum non kabeat.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Suffugium tertium refellitur.

EXPERIMENTORVM, quibus hanc disciplinam Mathematici ortam contendunt, nullam esse fidem luce palam, cū ostenditur, nihil dicere solent opus esse anxiè disquirere qualibus experimentis Astrologia pars sit Astrologorum quotidianam veritatem in prædicendo

Astrologicis præceptionibus fidem amplissimam astrarere , à veteribus experientia pro ut oportebat facta iam esse ; hoc enim erat , ut vidimus cap. 6. tertium Astrologorum suffugium , &c , ut ait ille :

Dirarum nidis domus opportuna volucrum.

Cæterum volucri fortasse opportuna , de qua idem Poëta :

Qua quondam in buſti, aut culminibus desertis

Noſte ſedens ſerum canit importuna per umbras.

Astrologiæ verò opportuna parum , si enim veteres non potuerunt syderum vires experiri , quod haſtenus docuimus , quo tandem modo recentiores experiuntur corum obſeruationes respondere euentis ? si nequieuerunt veteres certis experimentis stellarū vires notare , nec obſeruatione certa huius artis præcepta condere ; propterea quodd nec eadem omnino aſtrorum iſtitutio redeat vñquam , quod necellarium eſt ad longam obſeruationem , &c ad experimētum , ucc ſi redeat eamdem offendat materiam , in quam agat , nec villa ope ſubiici illi poſſunt ea dem prorsus inferiores cauſæ , aut diſpositiones , quibus effectus miſericè euariari ſolent , quo tandem paſto Astrologi noſtrates veterum obſeruationes respondere euentis animaduerterunt ? an his aliter aſtra decurrunt , quām antiquis ? an materia , quæ prieſcis Astrologis obſtitit , his parit ad nutum ? an redeuenti aſtrorum configurationi hac tempeſtate praefit ſunt iidem parentes , codemque modo affecti , idque non bis , tērve , ſed ſapius , ut codem planè temporis momento coēant , nec coēant ſolum , ſed etiam concipient , quod prieſcis temporibus contigit nūnquam ? Iam verò , ſi non poſteſt fine errore notari aſtrorum ſitus , quo quis naſcitur , vel gignitur , inter eſt autem plurimū non ſolū , quo quis anno , aut mense , ſed etiam quo die , immò qua hora , &c ineunte hora , an media , an exente ortus ſit , momentum verò illud , quo quis alio matris fuſus , ſpiritum primò duxit , nec parentes , nec obſtrix ſubtiliter notare poſſint , quo paſto Astrologus experit veras eile Astrologicas obſeruationes ? quæ non indeſinītæ ſunt , ſed certæ aſtrorum configurationi aſtrictæ , hæc verò per ſingula ferè momenta diuersa ſit & varia ?

Hoc loco venit mihi in mentem Sanctus Basilius homilia ſexta in Genefim . [Genethliaç artis inuentores (inquit) cùm in temporis ampio ſpatio complures figuræ ſuam iſorum conſcientiam fugere percepifilent , in anguſtum admodum temporis contraxere mensuras ; ut minutissimo quoque , & ſubitaneo articulo , quale eſt , quod Apoſtolus dicit , in momento temporis , in iſtu oculi , plurimum diſſertentia ſit inter natuitatem , & natuitatem , ut is quidem , qui hoc in momento genitus eſt , tyranus ſit , Rex ciuitatum , populoꝝque Princeps , locupletiſſimus , p̄p̄tens : Is autem , qui naſtus eſt temporis ſequentiſ momento , pauper quidam ſit futurus , aut mendicus circulator , vel p̄ſtigiatore , ex oſtis oſtia permutans , quotidiani conſequendi cauſa vietus . Quamobrem eo orbe , qui ſignifer appellatur , duodecim in partes diuifo , cùm in triginta dierum ſpatio , partem Sol eius globi tranſeat duodecimam , quem inerrantem appellant , triginta in portiones ſingulas illas duodecim partes ſecuerunt . Tum ſingulis portionibus illis in ſexaginta minuta diuifis , minuta hæc ſingula horum ſexaginta rufſum in alia ſexaginta modo ſimili diuifere . Posito igitur enīx eorum qui in lucem eduntur , videamus obſecro ſi hanc exactiſſimam temporis diuifionem auſtores hi ſibi valeant conſeruare . Nam ſimil atque editus puſio eſt , mas an foemella

mella sit, obstetrix explorat, tum vagitum expectat infantis, nimirum iudicium vitæ eius qui natus recens est. Quot hoc tempore vis sexagesima præterisse minuta? Dicit obstetrix deinde Chaldæo partum, qui editus est, quot minutissima momenta vis, interea dum obstetrix loquitur, prætercurrit? præfertim si fortè fortuna fuerit non in conclavi mulierum Chaldæus ille præsens, sed in ædium atrio, aut vestibulo tempus horamque reponens. Et cum eum, qui definiturus est diligenter tempus, ac horam exploratoria nimirum horarum percipere oporteat instrumenta, sive diurna sint, sive nocturna, quot minutorum hoc quoque tempore quæso præteruolat, præteritque examen? Comptam enī cam esse stellam, qua tempus, horamque sit exploranda, non solū quanta in parte sit duodecima, sed etiam quām iuxta duodecimæ portionem partis, in quotquāque minuto sexagesimæ corum, in quam, in quā diximus portionem: aut ut exactissimè comperiat, quo in sexagesimo eorum, in qua subdivisa sunt singula sexagesima illa prima, necesse est. Atque hanc tamen adeò tenuem, subtilēmque temporis inuentionem quamquam attingere nequeunt singulis in stellis errantibus, faciendam esse necessariò dicūt, ut qualem ad adhærentes cœlo fixasque stellas ipsæ dispositionem habitudinem haberent, qualisque ipsarum esset inter secula figura, cum in lucem ederetur fœtus, compertum sit tandem, ac exploratum. Quæ cum ita sint, si fieri non potest, ut tempus illud exactissimè quisquam attingat, variationeque, vel breuissimi temporis sit, ut tota via penitus aberretur, deridendi profectò non mediocriter esse videntur, tam iij, qui studio huius indulserunt artis, quam in ratione rerum nunquam esse constat, quām iij, qui hiantes ab illorum ore pendent intenti perinde quasi omnia illi scire possint, quæ ipsis sunt euentura.] Haecenus Basilius.

Cum res ita se habeat, vrgent Astronomi multa Astrologica prædicta certissimis euentis confirmata, quæ sanè veritatem consequi nō potuisse, nisi præcepta artis ritè fuissent constabilita, & hæc aiunt esse experimenta illa, quibus artem suam quotidie confirmari contendūt, quæ calumniādo velle peruertere, genus quoddam affirmant esse insanæ. Quibus nos viciissim innumera cōrumdē prædicta, quæ quotidie re, & euentis refelluntur obiicimus. Quare cum aliqua vera, innumera falsæ diuinationis exempla, Astrologis quoque fatentibus, promere liceat, cur quæso aiunt veras ex certis obseruationibus esse, falsas cur negant esse ex vanitate artis? an quia notationes Astrologicæ certæ, & exploratæ sunt fidei, idéoque si aliquando peccatur, in artem peccatur, ars vero ipsa errat nunquam? Id dubium est, id demum est, quod iam dudum inquirimus. Vnde id probabunt? experimentis? redeunt eadem ambages, an quia id tradunt veteres Astrologi? vidimus neque illis constare potuisse de veritate Astrologia. An qui ita persuasum est omnibus Astrologis? id scire auemus cur sibi persuaserint? An quia id supponendum est tanquam primum principium naturæ ipsi notum? at multis, & sapientissimis viris, quos nemo dicit naturali lumine orbatis, tam falsum est, quām quod falsissimum. Cur ergo veras prædictiones volunt esse ab arte, falsas ex aliis causis? cur falsas nō tribuit artis inanitati, quam ostendimus nullis potuisse experimētis comparari, verasque aliis causis? quales ostendemus c. 31. 32. 33. 34. 35. reddi per accidens interdum præsensiones veras.

Huc accedit quod Ptolemai, & recentiorum ferè omnium Astrologorum confessione cœli efficacititia, à causis sublunaribus, & proximis impediti potest, & quo

& quoquo versùs trahi. Quare & Astrologicarum prædictionum veritatem non solum à cœlo, & iis, quæ ab euentu longè distata sunt, sed à coniunctis etiam causis pendere fatendum est necessariò; à duplice igitur causatum genere cœlestium, & sublunarium prædictiones cùm dependent, cur veras aucto-
re cœlo, veras esse, falsas proximis causis impeditibus, falsas esse contendunt: affirmantes præfensiones veras à proximis causis mutuari veritatem, falsas à falsis Astrologiæ præceptionibus falsitatem haurire: quomodo redarguent? ô mira artis vanitas! ô leuissimam disciplinam! Aliqua in ea vera, innumeræ sunt falsa: sed id vitio illi non vertimus, illud scicitarum solum, cur vera quæ sunt, non ab aliis causis, sed astrorum vi vera sint? & quod respondeant habent nihil. Quid opus est amplius vannis has paleas agitate? Nihil subest tritici, nihil firmi, ac solidi, tota hæc ars est extra arcam disciplinarum.

CAPVT DECIMVM QVARTVM.

Experiendi difficultas ex Cardano.

QUAM arduum sit astrorum vires, si quas habent, experimentis asse-
qui, intellexit ipse quoque Cardanus Astrologorum nostratum cory-
phaeus: Libro liquidem de Iudiciis geniturarum, cap. 22. discernens de
electionibus, difficiles eas esse docet quatuor de causis. [Prima (inquit) ob
multitudinem negotiorum, vni non possumus esse intenti, nec etiam illam eli-
gere facile, quæ sit excellentioris conditionis. Secunda, quia non est facile
eligere ex significatoribus, quid propriè decernat; nam iam pluribus annis,
sicut in quinquagesima genitura, aliquid magnum, vt in tua pollicebamur, &
sperabamus, quale autem hoc futurum sit, planè fateor, me vix assèqui posse.
Tertia vero, quæ maxima est, ea est; quod congressus rerum perpendere non
possumus: præcessit enim primè trini Solis ad Lunam accessus, tum illico op-
positi Solis ad ascendens iter significans. Post hæc autem simul Mercurij ad
Solis corpus auctiōnem dignitatis decernentis, erat autem simul, & reliqua
paulò post cor cœli, trinus Solis attigit, & Martem Solis quadratus. Itaque iam
peracta re facile est causas, & etiam naturales inuenire, ante difficultatum, nam
nisi hiant congressus, non perficiuntur res, congressus autem temporum ratio-
nem supponunt. At longissimus est hic labor, tum magis me aliis in rebus, et si
non dignioribus, attamen mihi necessariis, intento: hæc enim ari plurimum, &
negotii vacuum, vt quisque hic scripta assèquatur postulat. Quarta, quæ om-
nibus aliis adhuc difficultior est causa, quod quantitatē rerum attingere non
possumus, atque in hac omnes fermè laborant artifices, qui conjectura vtun-
tut, vt medici, nautæ, imperatores exercituum, veterinarij, tamen eò magis
quod non minùs in hac arte quam in aliis accidunt diuersitates ex regionibus,
& ciuitatibus, & legibus, & temporibus. Neque enim eadem ad vnguem signi-
ficant fixæ, vel erraticæ, vel cœli partes quæ Romanorum temporibus, nam
nec in eisdem erraticæ locis sunt, nec æquali motu mouentur, nec erraticas eodem
modo excipiunt, alia enim latitudinem erraticæ, alia longitudinem va-
riamque

tiāque suscipiunt. Hęc eadem in erraticis motis absidibus, & Signiferi alia natura est; nec calidae, & vehementes stellae, qua alias in Leone erant, nunc sunt in Virgine, vnde vtraque Signa temperatoria. Ergo terum initia à genitura pendent tribus modis, vel ab ipsa, vel à directione, vel à revolutione; hęc verò generalibus causis comparari debent. Cæterum electio in his aliquid facit, sed quis scit eligere? indicat tamen satio, & insitio prodest electionem, in rebus tamen voluntariis parum prodest, & difficillima est, cum iam ad generuras respicimus faustis temporibus, id est, annis, magnum aggredi bonum est: non enim astra, quantum necesse est, impellunt, &c.]

Quod si adeò difficile est experiri quid astra valeant in electionibus, que sunt in nostra potestate, & in iis rebus, quas singulis diebus pro arbitratu licet astris subiicere, & obseruare quid in iis iuris exerceant, quanto difficilius fuerit notare astrorum vires, quas in generationibus obtinent, & saepe nolentibus nobis peraguntur, & optantes, ac votis omnibus exposcentibus deludunt?

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

*Electio[n]es, quas vocant inanes, ex Astrologorum confessione,
et Ludouici Sfortiae exemplo.*

VI C V M Q V E res omnes, quae terra, marique, quae mundo universo sunt, calo auctore fieri sibi persuaserunt, auspicio volunt negotia quaelibet suscipienda esse, & obseruanda sydera apta ad vnumquaque negotium feliciter peragendum: interesse enim aiunt plurimum, quibus astris præsidibus vnumquaque negotium suscipiatur, qua celi constitutione aedatur Princeps, agatur iter, suscipiatur bellum, nubatur, acceditur ad mercaturam, ad studia literarum, ad urbem, ad aulam: eligenda idcirco tempora vnicuique negotio peragendo accommodata: Ex huiusmodi enim electionibus rerum omniumuenta pendere: illum enim, qui bonis astris iter ingreditur, felici eventu ad sua redditum; contraria illum, qui se via dat dominantibus malignis stellis, difficili, ac periculo itinere visurum. Tradunt hęc astrorum intimi consiliarij, quae nec ipsa per se cohærente, nec consentire cum iis, quae de natalitis astris ijdem scribunt, planum est: nam vel rem, quam aggrederis, faciliem tibi, & ex voto natalitia astra pollicentur, vel infelicem, & inauspicatam, vel nihil natalis horoscopus de ea habet. Si primum, quo-cumque astro rem aggrediaris, prospero, secundoque exitu negotium tractabis. Si secundum, nullæ stellæ aduersus natalitia decreta rem tibi prosperabunt; si res ad genitalia sydera non pertinent, perit omnis Genethiaca disciplina, quae ex astris, quae conceptui, & ortui præsident, res omnes deducit: nam ex rebus etiam minimis, vt supr̄ planum fecimus, rerum omnium, & publicarum, & priuatarum momenta dependent. Quare si singula negotia natalitia astra effugiant, pendentesque ex horarum, & dierum electionibus, quibus suscipiuntur, nihil certi ex genituris intelligi, aut coniuci potest. Quod si negotium vnum ex astrorum dominatu eximis, eximere cogeris & alterum, & tertium, & quartum, & omnia; quo admisso, genitalium astrorum vis eludetur omnis; nam

res ex rebus, & euentis ex euentis nascuntur, ut supra dicebamus. Vnde communatis vel leuissimis rerum momentis, maximarum quoque seriem perturbari necesse est, omniaque contrario cursu fieri, quam natalitia astra sponderent. Nihil vero iuuat Cardanum, quod ipse ait lib. de Iudiciis genituratuum, cap. 22. non semper natale sydus inclinare mortales, quantum necesse est; ideo iuuari genituras electionibus, & faustis stellis aggredienda ea, ad quae genitura propender: nam si non satis sunt ad negotia peragenda sydera, quae geniture presunt, quod ex iis colligere possimus, habemus omnino nihil; omnia ex electionibus petenda nobis sunt, in quibus rerum omnium rationes continentur, quas cum nullus fermè obseruare soleat, consequens est, nihil ex alterorum praescripto mortalibus accidere.

Sed faciamus eo celi habitu aliquem iter capessere, quo ad iter auspicanum nihil desiderari possit magis faustum, huiusmodi celi constitutio perdurante toto longissimi itineris tempore: stare igitur oportet celum, quandiu homines mouentur; quis feret huiusmodi deliria? an tempus dilabitur? quo tandem modo sospitabit multorum dictum, aut etiam mensium longum ite? an dicturus es afflari hominem ab astris, quando primò equum descendit, cumque afflatu sospitabilem perdurare toto via tempore, faustitatē inque præstare? itane vero? qui iter facit, nonne quotidie equum ascendit? cui non aliis, & aliis quotidie astris efficitur, qua sibi succedunt in rerum sublunarium dominatio: iam vero si variè singulis diebus, immò singulis horis afflatur, quid prodest fausta, aut infausta itineris auspicio? Nec illud explicabunt Astrologi, quomodo iter agenti stellæ sternant viam, abigant à via latrones, discussis nubibus temperent Solis ardorem, sustineant equos, ne offendant, exæquent montes, vallesque: quæ omnia præstare debet celum, si prosperum iter præstat.

Quanta vero superstitione, & quam inani, nedum ridicula, huiusmodi electiones obligent mortales, declarant ea, quæ de Ludouico Sfortia Mediolanensem Duce scribit Cardanus ad text. 14. Ptolemæi de Iudiciis. [Atque ut ex multis (inquit) vnum euidentis, ac præclaræ exitus exemplum referam hominis à me cogniti: Fuerat Princeps Mediolanensis prouincia Ludouicus Sfortia, qui quæstussum Astrologum, quique nihil minus quam Astrologiam sciret, (erat enim ex his, quos Ptolemæus hic merito fuggillat) aleret, cumque dittauerat egregie, centumque, atque amplius magnis aureis talentis, ab hoc pro tanta mercede tempus vnicuique negotio inchoando præscribebatur; adeò ridiculè, ut sapientissimus alioquin Princeps cogeretur tempestatibus maximis eqnos confundere, totamque aulicam cohortem, & stipatores per medios imbres, coenum, atque lutum, tamquam hostes vel insequuntur, vel fugatrus deducere. Nescio an Astrologi amentia, an ambitione summa, an potius irrisione, ut qui Principi ipsi talibus commentis per flagitium illuderet, atque ei, quod nullis aliis prouincia nostræ Principibus contigerit vnuquam, evenit, ut regno ab inimico Rege spoliatus, & captus, miserè vitam in carceribus, etiam colapho accepto, & in clatrata ferrea dormiens, finierit, &c.]

De quo Ludouico idem Cardanus libro centum geniturarum, genitura 9. scribit: [Ruenta regno, bello spoliatus, fraude captus, inmortuus autem in carcere, vt fama etiam quinquagesimoquarto ætatis anno, cum septem annis miseram in latoniis transiisset vitam.]

En exitus feliciores Astrologicarum electionum, id demum assequutus est clatissimus

clarissimus Princeps obseruando apta negotiis astra, & non intelligimus adhuc huius artis varietatem, non intelligimus Astrologorum ludificationes.

Scio multis Astrologorum non probari electiones, rem inutilem, & confitam ad corradendam insipientium Principum pecuniam. Legi enim quae aduersus haec Astrologiarum partem scribit Haly Ptolemaei interpres; vidi quae scribir Cardanus lib.de Iudiciis genituratum, cap. 22. [Cæterum electio in his aliquando facit, sed quis sciet eligere? indicat tamen fatio, & insitio prodest electionem, in rebus tamen voluntariis parum prodest, & difficillima est; cum tamen ad genituras respicimus faustis temporibus, id est, annis, magna aggredi bonum est: non enim semper astra, quantum necesse est, impellunt; dierum autem, & horarum electio absurdissima est, nisi naturalibus diligentur perpetua Lunæ ratione; quandoquidem nec eò perfectionis deuenimus, ut dictum decreta possimus attingere, &c.]

At si electiones commenta sunt Astrologorum, cur non & genituras? an comminisci potuerunt Astrologi electiones, genituras non item: an fallere voluerunt, qui electiones inuenerunt, non iij, qui genituras? cur ita? an qui singula negotia à stellis auspicantur, non bona fide artem tractant, Genethiaci sine fraude exercent artem? quis credet? cur credet? an decipiuntur errore magno, qui negotia singula ex astris aptè deduci posse existimant? qui ex iis astris, sub quibus ortus quis est, iudicant de rerum omnium eventis, non decipiuntur? quibus id persuadebis? an hi certò vident se artem tenere? at illi quoque vindentur sibi rem acu attingere, an hi experimentis nituntur, non illi? utrique experimentis artem suam tuentur, sed vera experimenta utriusque desiderant; an Genethiaci vera, qui electiones sectantur, falla effantur? semperne vera? an semper falsa? utrumque falsum: an utrisque verae, & falsæ prædictiones continent? cur electionum disciplina commentum dicitur esse, ad ludificandum mortales excoxitatum, quæ genituras tradit omnes veritatis numeros habere? Quare concludamus, sicut electiones ipsorum quoque Astrologorum testificatione fictitiae sunt, ita Astrologiam vniuersam commentum esse omni veritate destitutum.

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

Pugnantes Astrologorum sententia de Alfridariis.

Non ægrè ferent Astrologi, si Hieronymi Cardani rationem Alfridariorum describemus priùs, quam Ptolemaei: nam neque natura semper incipit à perfectioribus, &c, ut verum fateamur, explicatus nescio quid hæc contineat, quam illa, propter quod non incongruè à faciliori auspicamur. Cæterè, ne vlla sit impostura suspicio, quæ in tam apertis nugamentis euitari vix posset, verba ipsa, & Ptolemaei, & Cardani describere non grauabitur. [Alfridaria (inquit Cardanus lib.de Iudiciis geniturarum, cap. 2.)] experimento, & ratione cōstant, anni septem primi Lunæ, tunc corpus molle, & conuulsioni paratum, licet Princeps dicat ad quintum usque tantum. Septem sequentes, usque ad quartum decimum Mercurij, tunc sit agilis, & rationis capax. Septem alij ad vigesimum primum Veneris, tunc sit formosus, & Veneris potens. Septem alij usque ad vigesimum-

octauū Solis, crescere desinit ob siccitatem honoris agit curam, robur crescit. Septem alij ad trigesimum quintum Martis, tunc ad laborem, audaciāque vertitur, statūque roboris aequaliter. Septem alij Iouis usque ad quadragesimum secundum, tunc consilium, sapientia, & cura rei familiaris superuenit. Septem alij ad quadragesimum nonum usque sunt Saturni, tunc sollicitudine, & timore, & auaritia vexantur homines. Post reverterit ad Lunam usq; ad quinquaginta, & sex, & incipiunt repuerascere. Vnde attonitus morbus maxime, à quadragesimo secundo ad quinquagesimum sextum aduenit, Luna, vel Saturno dominante. Et qui in genitura felicem habet Planetam, felicius ager, dum sub illius custodia anni labuntur, melius verò si per revolutiones recte se habuerit, vt in decimanona genitura, à quadragesimo secundo ad quadragesimum nonum mediocriter sub Saturno, à trigesimo quinto ad quadragesimum secundum bene sub Iōe, à quadragesimono ad quadragesimum sextum, male sub Luna. Horum igitur Alfridariorum si genitura diurna sit, primus annus Soli, secundus Veneri, tertius Mercurio, sique descendendo, vt ultimus Martis sit: si autem nocturna, primus Luna, secundus Mercurio, atque sic ascendendo, donec Saturnus ultimus sit, dedicatur; quamobrem ultimi climatrici semper sunt infortunatum Saturni in nocturna, Martis in diurna, vt septimus, decimus quartus, vigesimus primus, & alij deinceps, vnde sit quinquagesimus sextus in nocturnis genituriis propter frigiditatem Saturni duplicata, & sexagesimus tertius in diurnis ob siccitudinem Mercurij, & Martis, utroque subseribent iam extremitate frigida, & siccā maximè periculosi sint; si tamen Saturnus in nocturna, aut Mars in diurna dominantur principalibus vita locis, nunquam melius se habebunt, quam his temporibus. Si autem quis moritur in climatico Saturni, frigida aliqua causa comes est morbi, etiam si calidus sit, qui in climatico Martis causa aliqua calida. Vnde plerumque in his causa in diuturnam versa, in aliis ex diurna, cui vita coniuncta est, moriuntur. Cum verò ambo domini generalis, & proprius bene dispositi fuerint, natus bene viuet, etiam si directio mala occurat, & quæ mortem significet: poterit enim anno integro produci vita. Sunt autem bene dispositi, vel geniture tempore, vel revolutionis, directio autem non immutat Planetas, sed solum loca eorum, plurimum autem potest in vita, valitudine, honoribus, ducenta vxore, & filiis procreandis, & moribus, minium autem in diuinitatibus. Alfridaria igitur ingenij sunt à septimo ad vigesimum octauum annum, medij tamen à decimo quarto ad vigesimum primum sunt debiliores, quia Veneris, & est tempus res voluptatum. Alfridaria honoris à vigesimo primo ad trigesimum quintum, sed generationis filiorum à vigesimo octauo ad quadragesimum secundum, & hoc intellexit Plato subobscurus verbis. Alfridaria diuinitatibus à trigesimo quinto ad quadragesimum nonum: tunc enim Iupiter, & Saturnus dominantur, à quadragesimo secundo ad quadragesimum nonum est propriae astutiae, & consilij, &c.]

Hac Cardanus de Alfridariis. Contraria planè scribit Ptolemaeus lib. 4. de Iudiciis, cap. 9. [Hæc autem via, (inquit) siue ordo à primis annis, & à sphera nobis affiniori, scilicet lunari, sumit exordiū, & in extremitatibus annis ab ultima Planetarum sphera, quæ Saturni dicitur, explicatur. Sciendum est etiam singulis annis res accidere cum illius Planeta natura, qui in illius anni decreto fuerit, similitudinem sortientes. Huius autem observationis rei necessaria est ad generalis horum vniuersitatisque, temporum qualitatis comprehensionem, quorum differentiae

differentiae particulares ex eis in habentibus proprietatibus cognoscuntur. Nam quia Luna ad plus quatuor primorum annorum, infantis dispositioni dominatur, quo numero per quem quatuor primos annos intelligimus assimilatur infans sui corporis teneritudinem, & infirmitudinem, festinumque excrementum suscipit, cuius etiam maior, & frequentior est aquosa cibatio, ciudemque forinæ leuis alteratio, necnon ipsius anima debilis, imperfectaque tenetur, secundum quod ex his, qui propter opificem infantis animæ partem accident conueniens est. Et quoniam secundus Planeta, qui Mercurius appellatur, dominus existit dispositionis decem annorum sequentium, qui & pueritia sunt, & secundi nominantur, propter hoc, inquam, quod numeri medietatis viginti annorum ipse dominus est, infra hoc annorum spatium effectum intellectus, & ratiocinationis anima manifestum puer ingreditur, veluti si quasi eruditio planta, & qualitatem animæ radices in eo plantarentur. In his etiam annis ex eorum, quæ aptantur proprietatibus, castigatio, nec non & doctrina splendescit, & ad primi exercitij modos exercefactos insurgit. At quia dispositioni subsequentium annorum octo, qui & adolescentia sunt, & tertij nominantur, Venus dominando præsideret, & qui numero annorum eius propriæ circumvolutionis æquantur motus, decursus spermatis, eiusque multitudinis adunatio sumit initium, & ad actus usque Venereos adolescentes ipse mouetur: hoc autem tempus esse dicimus, in quo animæ quasi bolismi similitudinem fortiuntur, & vix minimam abstinentiam portionem tangentes, ad plurimumque cupidinis impetum in omnibus rebus Veneris contingere possibilibus peruenientibus tempestuosam lunariam deceptionem, mentisque cacitatem in optanti omnibus incurunt.

Et quia Sol medialis sphæra dominatur dispositioni annorum viginti, qui quarto loco notati & ordine sunt medij, & iuuentuti deputati, præesse dicitur in operibus potentia, & fructuosa dispositione vita, nec non eiusdem directione sollicitudine iuvenilem habere animam fancimus, & ex qualitatibus decretoriis, ludicris, & deceptibilibus ad anima salutem pudorisque conservacionem, ac honoris affectum cani adulterari dicimus.

Post Solem autem quia Mars quindecim annis, quinto loco constitutis dominatur, qui sunt anni roboris, atque vigoris, numero propriæ rationis ipsius æquantur vita: grauitas, ac impedimentum, & aduersitas incumbunt; anima vero cum corporibus anxieties, & impedimenta sustinent, & corporis declinatio ferè sentitur, & intelligitur; operabitur etiam homo grandia; unde sibi summus labor euenit, quorum explicationem ante suæ mortis accessum experit. Deinceps autem Ioui sentiloc sciem vindicanti senectutis annos duodecim sua propria circumvolutionis æquales assignamus, in quibus homo ab operibus corporis, & laboriosis, necnon ab anxiate manum retrahit, animamque suam deinde periculo non committat; pro quibus omnibus sanum mentis habitum induens bonæ consuetuationi studebit, & præ sua magnanimitate turpia negligens in omnibus rebus desiderando prouidus, necnon sermocinatur consolator habebitur: in hoc etiam tempore circa libertatem, & honorificentiam, bonamque famam cum pudore, & reuerentia maximè sollicitabitur. Post hos autem anni Saturni, veluti in extremo positi, qui sunt senii, nec ante vitalis loci egressum terminati, ordinati enciuntur: Nos frigidior, corporisque motus grauedo delectationis, & aspectus di-

minutio, necnon & naturæ festina declinatio comitantur. Hec autem qualitas vitam hominis exuit impedimentum, & tristitiam, modicānque rerum sufflationem propter suorum motuum debilitatem imprimat. Haec sunt igitur qualitatum temporum proprietates, quæ secundum generales res naturæ apparent. Particulares vero temporum proprietates quoniam non nisi ex nativitate proprietatis obseruare debemus id quod in eis vniuersale apparuerit nobis ab Alstri leg. dominatrice considerabimus, &c.]

[Hec Ptolemaeus, hæc Cardanus. Ab utroque disserit Firmicus lib. 2. c. 29. [Initium (inquit) temporis in diurnis genituri Sol accipit, in nocturnis Luna, nec aliam rationem admittas; quia haec ab omnibus approbatur. Cum itaque Sol dominus temporum fuerit, tenet dominatum annos decem, menses novem; simili modo, & Luna, cum domina temporis fuerit, tenebit annos decem, menses nouem; in diurna igitur genitura primum decennarium Sol accipit; secundum, qui in genitura per signorum cursum in secundo loco fuerit inuentus; tertium qui post secundum fuerit, & simili modo certe, quod ut manifestius intelligatur, hoc docemus exemplo. Si in diurna genitura Sol in Ariete fuerit inuentus, ipse erit decennij dominus, sic & in quocumque alio signo fuerit. Quicunque ita in Tauro fuerit, ipse erit in secundo loco; qui post Taurum fuerit, ipse erit tertius, & sic in ceteris hoc modo, & etiam in nocturnis genitoris à Luna inchoantes faciemus, &c.]

Deus Optimus Maximus bene faciat Genethliacis, qui tot, & tam manifestis mendaciis artem suam onerarunt, vt nihil in ea nisi fictum, nihil nisi commentitum appareat. Huius generis esse Alfridaria, de quibus agimus non solùm declarant contraria, & pugnantes de eis Astrologorum sententiae, sed etiam illud quod cum præcipuis Astrologis plácitis non cohærent.

Eamus per omnem Astrologiam, decurramus Domos, Antiscia, Fines, Horoscopos, Cardines, Signa, Configurationes, Triangula, stationes, directio-nes, retrogradationes, irradiationes, currus, carpenta, reperiemus sine dubio varias esse Astrorum vires, pro varietate signorum, domiciliorum, triangulorum, antisciorum, cæterorumque, quæ recensuimus. Et Julius quidem Firmicus lib. 3. Matth. singulorum Planetarum potestatem, quam per singulas cœli stations obtinent, accuratè persequitur: Lib. vero quinto eorumdem decreta per singula Zodiaci signa tradit, totisque in reliquis libris est in eo, vt doceat varias Astrorum vires in variis cœli partibus, variisque domiciliis.

Ptolemaeus vero lib. 1. cap. 21. [Atque hoc ferme modo (inquit) se habent familiaritates stellarum, locorumque duodecim. Dicuntur autem stellæ, & suas quasi personas gerere, quod videre facie ad faciem vulgus vocat, cum singulæ eo modo cum Sole, aut etiam Luna configurantur, quo domicilia ipsorum cum domiciliis luminum, vt verbi causa, Venus in sexangula configuratione, cum luminibus, sed cum Sole vespertina, cum Luna matutina esse debet, pro eo atque etiam domicilia collocata sunt, suis autem quasi in regiis curribus, & carpentis inuchi, & soliis insidere, & in huiusmodi excellentiis tunc esse dicuntur cum duobus, aut pluribus nominibus declaratis in superioribus familiaritatis ius exercuerint in iis locis stellæ in quibus institerint. Nam quia tunc maximè efficaces corum vires sunt propter conuenientiam, & similitudinem, & quasi collatam operam duodecim locorum, ideo soliis suis considerare & illustres dicuntur. Gaudere etiam volunt cum loca, in quibus stella fuerit,

rit, non ipsi sed alteri suæ conditionis obnoxia, quæ quidem satis è longo congruiratis ratio dicitur, sed similitudo illum efficere putatur. Contrà autem si in locis alienis, & contrariis conditionis suæ inteniat, valde dilnitur peculiariis ipsatum vis, diuersarum naturarum confusione propter dissimiles signorum constitutiones.] Pergit cap. 22. [In vniuersum (inquit) intelligimus applicari præcedentes sequentibus, defluere autem præcedentibus sequentes, sed non oportet longum esse interuallum, idque intelligitur in corporeis congressibus, & configurationibus illarum. Nisi quod in corporeis congressibus applicationis, & definitus etiam latitudines conuenit notari, nam non nisi eos, qui in linea per media signa ducta existunt admittere consueuimus, quod in configurationibus obseruare superuacaneum fuerit, cum radij vniuersi eodem, id est, in terra punctum tendant, atque ita vnde cumque existit semper concurrant. Ex quibus omnibus euidentis sit, habitudines stellarum singularium exquirendas cum ex propria natura earum, tum ex iatura signi in quo fuerint, necnon secundum configurationem ad Solem, & cardines, quæ cuncta à nobis indicata sunt, sed vires assumunt, primò si Orientales sint, & cursum suum intendant, tum etiam plurimum possunt; sicut minimum, si occidunt sint, & remittentes cursum suum. Deinde proposito suo, & respectu erga finitorem: nam in medio cœlo, aut succedente illi loco, potentes maximè, sed potentes etiam sunt in ipso finitore, & succedenti loco, plurimum autem possunt in finitore Orientali, contrà verò vicinus in imo cœlo, aut alio conformi finitori Orientali loco, sed extra hæc omnia reperti imbecilles, & prorsus infirmi habentur.] Hæc Ptolemaeus, nec ullus dissentit Astrologorum.

Reuertamur ad rem nostram. Qui aiunt Lunam primis quatuor, aut septem annis ab ortu præesse, non docent, opinor, eo toto tempore affixam illam esse vni cœli parti, aut seruare eandem semper constitutionem cum reliquis Astris, sed admittunt aliquando ex sua, aliquando ex alicui domo, terras spectare, aliquando proprio curru vchi, nunc vinum, nunc aliud Zodiaci signum occupare, nunc Orientalem, nunc esse Occidentalem, & quod hinc necessariò fit fatebuntur iis annis, quibus pueris præesse dicitur, interdum maiorum, interdum minorum, interdum nullarum esse virium. Quid igitur aiunt, quando aiunt Lunam primis septem annis à nativitate pueri dominari? Astra his inferioribus non alio, quam actionis iure dominantur, actio Luna singulis momentis varia est. Quid ergo est dominium istud, quod illa septem integros annos in pueri obtinet: nonne eundem sequentibus annis, & mensibus retinet cursum candémque constantiam? Cur igitur primi anni Lunæ tribuuntur potius quam reliqui? Cæteri Planetæ interim cœlantur, an aliquid agunt? non otiantur domi, præsertim sua, in suis soliis, in finitore, & succedente loco, in finitore maxime Orientali, vbi præcipue suas exercent vires auctore Ptolemaeo. Agunt igitur non minus, quam Luna: plus etiam, si Luna in iis locis existat, in quibus minimum, aut nihil obtinet virium; alij verò Planetæ, vel in suo domicilio, vel in finitore sunt, alioquin loco, ex quo in hæc inferiora vehementius cogere solent, aliarumque stellarum efficientiam impediunt: pugnare inter se Astra, & nunc hæc, nunc illa superare pro yaria constitutione, & situ, primum est Astrologie principium: singulis diebus, singulis horis, singulis transvolantis temporis momentis variantur Astrorum congregati.

congressus, & constitutio. Quid ergo est iste Lunæ dominatus in puerum per septem integros annos? qualcm exerceat potestatem, quam non exerceat reliquo vita tempore? quid iuris obtineat primis annis, quid non obtineat in sequentem etatem. Nugamenta hæc sanè sunt, & ludibria puerorum bullas cœlo toto secentium. His accedit, quod cum singulis diebus alij pueritiam, alij adolescentiam, alij virilitatem, alij senectutem ingrediantur, si Alfridaria starent, oporteret pugnantes stellas vno codémque tempore, decani, ducatus, domini, iura obtinere contra omnia Astrologica decreta.

Dicent fortè, non idecirco Lunam præsidere pueritiae, quia toto eo tempore inter reliqua omnia sydera Imperij iura obtineat; sed quia, cùm ea ætas humida in primis sit, humor verò à Luna præcipue defluat, Luna illi ætati maximè censeatur salutaris, & accommodata; idémque de Saturno, reliquaque existimandum, quæ alijs ætatis præesse dicuntur. Argutè hi quidem disputant, sed non soluerunt adhuc modum difficultatis, non solum enim humore, sed etiam calore, & multò magis, auctore Arist.lib. de Iuuentute, & Senectute, c. 14. ætas illa continetur, Sol igitur tribuēda potius, quàm Lunæ. Quin si pueritia abundant humore, siccitatè potius indigebit, & Saturnum agnoscet principem, non Lunam; humorem enim à se, non à Luna, siccitatè à cœlo, non aliunde obtinet. Præterea solane pueritia redundant humore, non sanè, toto adolescentiae tempore, quod minimum viginti, & unum annum continet, exuberare humore, scribit Arist.lib. de Iuuentute, & Senectute; quin & Cardanus lib. de Iudiciis geniturarum, cap. 2. qui circa 21. annum tradit cessare augmentum propter siccitatem, supponit non septem primis annis, sed viginti, & amplius redundantem humiditatem.

Quid Aristoteles? [Oportet (inquit lib. de Longitudine, & Breuitate vitæ, c. 3.) accipere quod animal est natura humidum, & calidum, & ipsum viuere tale est, senectus autem frigida, & siccata, & quod mortuum videtur enim sic. Materia autem corporum existentibus hæc, calidum, & frigidum, siccum, & humidum. Necesse igitur est senectus exsiccare, &c.] Tota igitur vita dominari oportet Lunam, non solum in primis annis, si foret humidum radicale. Iam verò quod ajunt Venerem præesse ab anno decimo quarto ad vigesimum primum, quod eo præsertim tempore genitale semen oriri soleat, quantum continet levitas? nonne ad quinquagelimum, & sexagesimum annum humor hic perdurat? cui & eius vis ad eam usque ætatem non perdurat?

Denique qua Genethliaci tradunt de chronocratore, & temporum moderatore, nonne funditus Alfridaria cuertunt? [Initium temporis (ait Firmicus lib. 2. Matheseos, c. 29.) in diurnis genituris Sol accipit, & cæteris diuidit; in nocturnis Luna, nec alias rationem admittas, quia haec ab omnibus probatur, cùm itaque Sol dominus temporum fuerit, teneat dominatum annos decem, menses nouem, simili modo, & Luna cùm domina temporis fuerit, tenebit annos decem, menses nouem. In diurna itaque genitura primum decennium Sol accipiet, secundum qui in genitura per signorum cursum in secundo loco fuerit inuentus, tertius qui post secundum fuerit, &c.] Qui sit ut primum decennium Soli subsit, si Luna sibi septem primos annos vendicat inimicum, ut in proverbio est, oportet mendaces esse memores. Si facessant fabulae, & commenta, tota hæc disciplina tanquam inane figmentum euanscet. Sed nos Alfridariis relictis, ad revolutiones veniamus.

CAPVT DECIMVM SEPTIMVM.

Magnas revolutiones confictas esse Astrologorum testimoniis probatur.

 N quacumque Astrologiae partem incido, infinitas fabularum inanitates, & commentaria offendit: ab Alfridariis degressus magnas statim reperio revolutiones, rem commentitiam planè, & omni chimera magis inanem.

Verum quos excitabimus huius rei testes, aut iudices: Non alios quam Astrologos ipsos, & Astrologiæ Magistros, & Albertum Pighium Campensem, & per se, & Augustini Niphi Astrologiae restauratoris testimonio, Mathematicum clarissimum. In Apologia enim, quam pro Astrologia edidit anno 1518. parte prima. Ut itaque paulò evidenter faciamus quam ingeniosè hi astrologenentur, qui per magnos orbes nobis edicere conantur euentus mundanos, paulò altius exordiendum est. Finixerunt quemlibet ex Planetis, ut unumquodque item signorum, mundi imperium obtinere annis 360. quibus exactis nouum aiunt incipere orbem magnum, cui, & Planeta priori proximus, & signum quod deinceps habet signo priori pariter praesunt, atque ita qualis dominantis syderis atque signi natura est, talia euenire eo annorum spatio; quam nemo ex his usque adeò deliret, ut particulares euentus, & maxime quæ per singulos dies fiunt veras mutationes putet ab his orbibus pendere, nisi Gaspar ille, qui nobis his suis ineptiis prolixius agere de his magnis orbibus coegerit. Dicunt insuper cœpisse nouum orbem magnum, quo tempore ea fuit Saturni, Iouisque coniunctio, qua præcessit annis, ut aiunt, 279. huic autem orbi præfuisse ex Planetis Saturnum, ex signis Cancrum, & ab eo veluti supputationis cardine magnos orbes ad nos usque reuoluunt. Sed haec quam sint mendacia, quam fabulosa, quam obtusissimis etiam ingenii conficta, ex eo patet: nam auctores huius figimenti Albumazar, Aomar, & reliqui dicunt, sicut post eos Alphonsus, fuisse ab initio ad diluvium annos 2228. à coniunctione autem illa, cum qua nouus ille cœpit orbis, annos 1947. ex quo numero, quinque orbes confundi necesse erit, adhuc annos supercessisse 147. sexti orbis imperfecti, & ita necesse erit, vel mundi creationem non cum novo orbe cœpisse, aut præterisse, orbis primi 213. annos antequam essent anni, hoc est, ante ipsius mundi primordia. Quare quid potest esse delirius, aut amentius? Deinde ut Saturnum, Cancrumque orbi illi præfecerunt, qui cœpit ab ea Saturni, Iouisque coniunctione, quam dicunt præcessisse diluvium, ea ratione, ut causam in celo haberent, à qua inundationem illam deducerent, ita quia consonum videbant, ut gubernationem mundi à Sole inter Planetas, ab Ariete inter signa exordirentur, Solē mundi Planetam fecerunt, Arietem autem signum. Haec enim scribunt Haly Habenzagel, & Albumazar lib. 1. de magnis coniunctionibus, tamen haec manifestissimè inuicem pugnant, atque contradicunt: nā cūm sint ante orbem diluvij ad mundi initia iuxta eorum computationem, orbes quinque perfecti, sex autem imperfecti, veluti ante diximus, siue quinque, siue

sex numeremus, necesse est orbem diluuij, aut sextum, aut septimum fuisse; ea propter si primo orbi Aries dominetur, sexto, aut septimo, qui diluuij est, non Cancer, sed aut Virgo, aut Libra necessariò præfuerit; & si primū rexit orbē, Solare sydus, orbi diluuij, non Saturnum, sed aut Iouem, aut Martem præfuisse necesse erit. Quām igitur sibi sit confona ista de magnis orbibus fabula, imo quām obtusissimo ingenio eius fructint auctores, vel ex hoc cuilibet euidentissimum esse potest, quōd tot repugnatiā includat; Qui etenim ingeniosè mentiri volunt, saltē mendaciōtum suorum memores esse debent, ne sibi ipsis contrarij inueniantur. Postremò videamus quām ingeniosè, ac diligenter hos orbes reuolutat iste, qui illos orbes tam efficaces nobis adducit: Putat enim hume, qui nunc reuolutur, decimum quartum esse ab orbe diluuij, & agi annum eius 221. sed cum à diluio ad Christum secundū sacras Hebræorum historias anni sint 2300. erunt ab orbe diluuij ad annū præsentem anni 4098. Hos autem annos, si per annos magni orbis partiaris, inuenies orbem præsentem duodecimum esse, non decimum quartum, nec Leonem cum Luna, sed potius Geminos cum Venere nobis præcīlē. Et ita manifestum est, etiam si essent aliquid hi magni orbes, falsum tamen necessariò esse oportere quidquid iste, & sui similes ex iis nobis prædicere contendunt: sed nimis multa contestatur clarissima voce Astrologia, nihil horum omnium pro suo se recognoscere, sed teratissimata hæc esse, nūgamentaque, Syracusanis illis vaniora; quemadmodum & ea, quæ dicit Albumazar, & cæteri hi fabulatorē de maximis, quas appellant coniunctionibus Saturni, & Iouis, quibus tam pollentes effectus tribuunt, dogmata, sectas, Religiones, Regna, diluuiia, portenta, & omnia miracula ante Christi aduentum, fines religionum omnium. Sed vtinam verum prædixisset Albumazar, de termino impiissimæ suæ sectæ Mahometanæ, quæ iam longo tempore ultra terminum ab eo præfixum perdurat.

Adhuc & Christum coniunctionibus his subiiciunt, & ipsam nostram sanctissimam Christianam religionem, ipsum etiam diluvium vniuersale, quod Deus ob hominū peccata induxit, & ne parū impij Christiani sint, ipsa etiam Christi miracula, quæ hoc ipso miracula esse desinunt. Hæc, & multa alia impiissima contra Deum, & nostrā sanctam Religionem, blasphemā fabulantur. Inter quos maximopere admiror Dominum Petrum Aliacensem Cameracensem Cardinalem, qui his tam impiis fabulis in sua senectute, & iam Episcopus Cardinalis factus subscriptis: sed his omnibus Astrologia constantissimè contradicit, neque vñquā tam impiis istorum fabulis contra Deum, & Religionem Christianam, se cōsensilisē palam protestatur, falsò sibi hæc adscripta: paratum se ab omni hærecesis suspicione purgare, si quid prater communem naturæ cursum fiat, vel in peccatorum vltionem, vt illud diluvium, vel in veritatis aliqui supernaturalis confirmationem, ea se libenter Deo permittere qui cœlorum legibus non constringitur, in his nihil se velle vindicare, & si quid eorum ab impiis hominibus iniustè sibi tribuatur, se donationē illam minimè ratam habere. Quæ autem de maximis coniunctionibus isti fabulantur, quorum effectus in tam multa saecula extendunt, è quibus orbes magnos, & Saturni revolutiones confingunt per omnes cœlos, deierat; se omnino ignorare, imo omnino se non intelligere, quod hi loquantur, vt qui se ipsos non intelligent, ingenuè confitetur nihil posse scire, nisi quod observatione deprehendi potest: Observationem otiam Apotelesmaticarum, aut Astrologicarum veritatem vnicum

vnicum principium esse, quod nisi præcesserit, fabulosum esse quidquid dicitur, & hæc titulum necesse est. At constellationem aliquam cœlestem (accipiant quam voluerint) post tamen multa tempora aliquid efficere, vt est à ratione alienissimum, ita nec aliqua experientia aut observatione deprehendi possibile est. Constat enim & testatur Aristoteles experientiam, observationemve non nisi ex pluribus singularibus effici. Quis autem hominum, imo qui plures homines tanto vixerunt tempore, vt multis eiusmodi singularibus obsernassent, ex quibus talen aliquam v.g. vniuersalem deducere potuissent? maximam videlicet coniunctionem, quam vocant Saturni, & Iouis, si cum Solari aliquo deliquio fortè acciderit, in tria, aut quatuor millia annorum suum effectum extendere; sed do eis amplius unum, scilicet hominem tribus, aut quatuor milibus annorum vixisse, imo si volunt, à mundi initio ad præsens vique, impossibile tamen erit, vel vnicam huiusmodi singularium obseruationum veram deprehendere. Qui enim certificari poterit ea, quæ nunc vider accidere, ab aliqua coniunctione proueniare, quæ hos mille annos præcesserit, & non potius à præsentibus constellationibus, quas fortasse ipse ignorat: potissimum cùm medio interim tempore tot coniunctiones, constellationesque extiterint primæ illi contrariae, & repugnantes, quæ aut mutauerunt quidem, aut ex toto irritauerunt, quod à prima illa significabatur. Manifestum itaque est, hæc somnia esse, & anilibus fabulis inaniora.]

Hæc Astrologiæ Magister, & Patronus. Vtinam reliquias huius disciplinæ fabulas persecutus fuisset, pro ea auctoritate, quæ apud Astrologos obtinuit maximam; facile eos ab inani hac arte reuocasset, magno humani generis bono: laborarenum enim minus Astrologorum imposturis, miniusque mortales patrent Astrologiæ fraudibus; vt enim sumus abditum rerum scientia immodi- cè appetentes, ita nescio quo modo iis etiam, quæ inconstanter, & incredibiliter dicuntur, non denegamus fidem, & quamquam singulis diebus mentientes stellarum vates deprehendamus, vix tamen quotidiani experimentis, vix sensibus ipsis credimus vanitatem huius artis.

CAPVT DECIMVM OCTAVVM.

Videntium, & audientium stellarum fabella.

SPERABAM Astrologos aliquando à fabulis reddituros ad sapientum hexedras, sed spes egregiè me fecellit: fabulantur adhuc, quæque altra se videant, aut non videat, audiant, aut non audiāt, impudenti ore narrant.

[Nunc que stellæ (inquit Iulius Firmicus) alias videant, & quæ audiāt, breui- ter explicabo. Aries Leonem non vider, sed audit, Leo autē Arietem vider, sed nō audit. Aries Cancerū vider pariter & audit. Cancer autē Arietem non vider, sed audit. Taurinū & vider Leo pariter, & audit. Similiter Leo, Aries, Gemini, Virginem vident leuiter, & audiunt. Virgo Geminos leuiter vider, sed plenissime audit. Cancer Libram, & vider pariter, & audit, Leo Scorpium nec vider, nec audit. Scorpius verò Leonem vider pariter, & audit. Virgo Sagittarium ex obliquo respicit, sed eum nō libenter audit. Sagittarius Virginem, & audit pa- riter, & vider. Libra Scorpium, & audit pariter, & vider, atque à Capricorno audit pariter, & videtur. Scorpiū Aquarius nō vider, sed audit, simili modo &

Aquarium Scorpio non videt, sed audit. Sagittarius Pisces non videt, nec audit. Pisces vero Sagittatum, & vident pariter, & audiunt. Pisces Geminorum non vident, sed audiunt. Capricornus, & Aries, nec audiunt se, nec vident. Aquarius, & Taurus ex obliquo se respiciunt, & audiunt. Gemini Libram vident pariter, & audiunt. Similiter Libra Geminorum audit pariter, & videt Sagittarius, & Leo se pariter vident, & audiunt. Virgo Capricornum quidem respicit, sed non audit. Libra Aquarium videt, sed ipsa ab Aquario non videntur, audiunt se tamen inuicem. Et pariter Scorpio quidem Pisces videt, sed non audit. Pisces similiter Scorpionem vident, sed non audiunt. Sagittarius, & Aries ita sunt collocati, ut nec videre se, nec audire queant. Capricornus, & Taurus, nec audire se possint, nec videre. Aquarius & Gemini vident quidem se, sed omnino lepatantur auditu. Pisces, & Cancer, non se quidem audiunt, sed audiunt. Ut enim formas integras ordinatiois acciperes, & scires quatenus sint in Zodiaco circulo signa disposita, hac ex causa, istius rei secreta tractauimus, neque enim certo ordine, & gradu, haec duodecim signa sunt collocata, nec sic sunt posita, ut quæ posteriori loco oriuntur præcedentia, vel sequentia signa semper aspiciant. Nam ut non argumentis, sed te ipsa hoc tibi ostenderem, tractatum istum ex Abram libris excerptum edimus, ut ea, quæ diximus, sermo noster manifestis tibi interpretationibus intimetur.] Hæc ille.

Lymphaticas quadam plantas esse legeram, quæ hominem mente primum mouent, tum audire, & videre faciunt incredibilia quedam, at ij quorum in mentibus Astrologia infedit, sydera sibi audire, & eorum interrelle sermocinationibus videntur. At quo illi Apuleio fabulæ, quibus nihil non permisum est, non sunt autem tribuere loquelam, Astrologia, & Arietes, & Tauros, & Canceris, & Leones, & Scorpions, & quod maius est, mutos Pisces facit loquentes. Et quomodo una itella audit alteram nisi loquatur, aut sonum edat aliquem? Fac voluisse fabulas narrare, non tradere Genethliaca præcepta, quid fabulosum magis excogitari poterat, quam astra audire, & audiri, blandè, toruèque aspicere, gaudere, latari? Sileat iam querens Rodonea, de qua Lucianus in Micillo; Argus Carina, de qua Apoll. in Argonauticis; Iulus Gymnosophistarum, quæ Apollonium salutale fertur; Caucasus fluuius, qui auctorem Philosophie Pythagorarum allocutus dicitur; Achillis equus Pegasus; sola loquantur astra, solus Cancer, Capricornus, Aquarius audiatur. Quid audit stella, quando alteram dicitur stellam audire, & non videre? quæ lingua loquitur Aries quem Cancer audit, non audit Leo? aut quid loquitur stella, quæ dicitur audi? qui fit ut stella vnam stellam videat, non videat alteram? quo experimento Astrologus rem est assecutus tam abditam, tam ab humano sensu secessans, tam miram, tamque incredibilem? cur vna dicitur stella audire, non videre, alia contraria videre, non audire, alia audire vnam, sed eam non videre, rursus alteram videre non audire, alia nec audire, nec videre, alia toruè, alia blandè videre, alia leviter, alia plene audire? Quomodo in astris intelligis distinctum sensum oculorum, & aurium, quomodo distinguis leuem, & plenum auditum, blandum, & toruum visum? Midæ illi suis aures oportuit, qui quid sydera audiant, aut non audiunt, haustæ è celo.

CAPVT DECIMVMNONVM.

Duodecim locorum significaciones.

DVODECIM locorum vires ex Iulio Firmico referemus lib. 2.c.22. tum rationes subiiciemus, cur ita de locorum facultatibus à Mathematicis putatum sit; et si enim non eodem modo omnes de locorum vi censeant, nos tamen ea solum referemus, quæ magis recepta, & communia sunt, quare ut ad rem veniamus.

[Primus locus (inquit Firmicus) est pars illa in qua horoscopus est constitutus. In hoc loco vita hominum, & spiritus continetur: hic locus ab ea parte in qua fuerit horoscopus, vires suas per residuas partes triginta extendit; est autem cardo primus, & totius genitûræ compago, atque substantia, quæ reliquis auditum præbet.

Secundus ab horoscopo locus in secundo loco constitutus, & accipit initium à trigesima horoscopi parte, & vires suas per triginta residuas partes extendit. Ex hoc signo spei, ac possessionis incrementa noscuntur. Est autem piger locus ab horoscopo alienus, ideo & inferna porta appellatur, quod nulla cum horoscopo radiatione coniungitur, nec aliquo misceret aspectu.

Tertius locus est, qui in tertio ab horoscopo signo constitutus, qui à sexagesima ab horoscopo parte initium accipiens in nonagesima definiri. Ex hoc loco de fratribus, & amicitiis cunctâ dicemus; huic loco Rea nomen est, est autem peregrinationis locus, hic primus cum horoscopo tenui societate coniungitur, respicere enim horoscopum de hexagono videtur.

Quartus ab horoscopo locus, id est, imum cælum, in quarto ab horoscopo constitutus signo, cuius initium à parte nonagesima profectum usque ad partem centesimam vigesimalm peruenit. Hic locus ostendit nobis parentes, patrimonium, substantiam, fundamenta, mobilia, & quidquid ad latentes, vel repositas patrimonij pertinet facultates. Est autem hic genitûræ cardo imum cælum, ideo dicitur quod in diametro medij cœli constitutus. Sed hic locus cum horoscopo maxima societate coniungitur, quia de quadrato horoscopum respicit, & per quadratum aspectum ab horoscopo videtur.

Quintus locus ab horoscopo in quinto ab horoscopo signo constitutus, quia a centesima vigesimali parte ab horoscopo initium accipiens, usque ad centesimam quinquagesimam extenditur. Ex hoc loco filiorum numerus, & generis æqualitas inuenitur; appellatur autem bona fortuna, quia locus est Veneris, &c.

Sextus locus in sexto ab horoscopo signo constitutus, qui à centesima quinquagelinea parte initium accipiens, usque ad centesimam octuagesimam extenditur. In hoc signo causam vitij ac valetudinis inueniemus, qui locus mala fortuna appellatur, ab hoc, quod locus est Martis, &c.

Septimus locus in septimo ab horoscopo signo collocatur, quia à centesima octuagesima parte profectus ad ducentesimam decimam extenditur, & illic definit. In hoc loco aliis est cardo genitûræ; appellatur autem occasus à

nobis. Ex hoc loco qualitatem, & quantitatem queramus nuptiarum, sed & hic locus violenta cum horoscopo societate coniungitur, & de diametro ab horoscopo videtur.

Octauus locus in octauo ab horoscopo signo constituitur, qui à ducentesima decima parte ab horoscopo profectus usque ad ducentesimam quadragesimam partem extenditur. Est autem piger locus, quia nec ipse aliqua cum horoscopo societate coniungitur. Ex hoc loco mortis qualitas inuenitur; scire autem nos conuenit quod nulla in hoc loco gaudent stella, nisi sola Luna, sed nocturnis solummodo genitulis, &c.

Nonus locus in nono ab horoscopo signo constituitur, cuius mensura à ducentesima quadragesima profecta usque ad ducentesimam septuagesimam partem extenditur; est autem duci, ac Solis locus. In hoc loco hominum sectas inueniemus, est autem de religionibus, & peregrinationibus, &c.

Decimus locus in decimo ab horoscopo signo constituitur, qui à ducentesima septuagesima parte initium accipiens usque ad trecentesimam partem extenditur; sed hic locus principalis est, & omnium cardinum potestate sublimiorum. Hic locus medium cælum appellatur, in hoc loco vita, spiritus, actus etiam omnes, patriam, domicilium, rotamque conuersatione inuenimus, artes etiam, & quidquid nobis artis suffragio confertur. Ex hoc loco animi virtus faciliter perspicimus, &c.

Vndeclimus locus in vndeclimo ab horoscopo signo constituitur, qui locus à trecentesima parte proiectus usque ad trecentesimam trigesimam partem constituitur; appellatur autem à nobis hic locus bonus dæmon. In hoc loco medium cælum frequenter parsiliter inuenitur; est autem locus Iouis, &c.

Duodecimus locus in duodecimo ab horoscopo constituitur signo, qui à trecentesima trigesima parte proiectus, usque ad trecentesimam sexagesimam partem constituitur. Hic locus malus dæmon appellatur. Ex hoc loco inimicorum qualitas, & seruorum substantia faciliter nobis significacione monstratur, visur etiam in hoc loco, & ægritudines inueniemus, &c.]

Hæc sunt locorum cælestium significata, quæ legere etiâ potes apud Card. lib. de Iudiciis geniturarum, c. 6. Audiamus nunc rationes quibus pernoti Gennethliaci singulis locis has significaciones tribuerint.

Primo itaque loco, qui in Oriente constitutus est, tenebris prodit in lucem vitam, & spiritum aiunt contineri. Cæterum quia post vitam maximè diligunt diuitias, & opes, proximo loco, id est, secundo, aiunt opes, & substantiam significari. Ex tertio loco, quia henagenta radiatione, quæ est amica cum ascendentib[us] iungitur, de fratribus & amicis iudicari volunt. Quarto loco, qui est principalis, & imum cælum, de parentibus prædicunt. In quinto de filiis, qui parentes proximè sequuntur. Sexto docent significari seruos, propterea quod septimus locus indicat pares, quare sexta necesse est indicari impares, & seruos. Septimo, quod patres, ut dicebamus, signas, iudicatur de vxore & nuptiis. Ex octauo mortem aiunt pendere, & exilia; quia maligna radiatione ascendens intuetur. Horum dicunt portendit religionem, itinera, dignitates. Itinera quidem, quia Sol in diurno loco positus, inquit Auenazdra libro rationum, ad nonum descendens

dens mouetur. Decimo loco , qui est medium cœli , & maximè ad nostrum verticem accedit , artes , & omnes disciplinas docent contineri , tum mores , & dignitates. Undecimo Card. loco citato scribit indicari amicos , gaudia , voluptates , quia locas Iouis , & bonus dæmon appellatur. Duodecimo tradunt aliqui significati animalia , quibus vehimur , quoniam coniunctus est cum ascende. Ridiculus sit , quicunque ridiculas has rationes nostra refutatione e- gere existimarit. Quare ad alia pergamus.

CAPVT VIGESIMVM.

Directionum commentum.

Ecce tibi aliud commentum Planetarum , partiūmque Zodiaci directiones , vt vocant : aiunt enim horoscopum quamuis nativitatis tempore longius à Planeta aliquo distet , peruenire tamen aliquando ad illum locum in quo erat tempore nativitatis Planeta , & tunc & nato , vel creare periculum vel tribuere incolumnitatem. Exempli gratia , sit aliquis geniturae horoscopus Leonis pars decimaquinta , & Saturnus partem sextam Virginis teneat , vt Saturnus horoscopo , nec aspectu , nec alia re iungatur , vel ad illum pertineat , manifestum est illi non posse nocere , quia tamen volunt obesse , aiunt pertuenturum aliquando horoscopum ad Saturni locum , & quo anno cō perueniet , periculum nato imminere à Saturno ; peruenire autem horoscopum ad Saturnum aliumve Planetam existimat hoc modo : singulis annis singula signorum partes tribuuntur , & primo anno vita designant gradum , in quo est horoscopus , in quo si Planeta existat , vel si illum locum respiciat , vel ex quadrato , vel ex trigono , &c. eo anno vim exercet suam ; secundo anno attribuunt securandum gradum ab horoscopo , tertio tertium , & reliquis reliquos. Quare si Saturnus , gratia exempli , primum , & vigesimum gradum ab horoscopo occupauit , qui anno vi- gesimo primo tradunt Saturnum , anno illo virus suum effusurum. Quare eos , qui tempus inquirunt , quo euentus aliquis bonus , malusque expectandus sit , iubent numerari gradus inter loca principalia geniturae , & corpus , aut radios Planete interceptos , & pro numero graduum iudicare quo anno effectus futurus sit. Huiusmodi delapsus horoscopi ad Planetarum loca vocant directiones , ex quibus Ptolemaeus vitæ spatium , reliqui rerum omnium euentus prædicunt.] Lege Iulium Firmicum libro secundo capite tertio .

Hinc Cardanus lib. de Iudiciis genituratrum , capite 6. [Cum aliquis Planeta ad locum Martis , vel Saturni peruererit , nec cum illo concordia iunctus ab initio fuerit , in eo significato res , quæ significatur , non lene detrimēntum patietur , maius quidem si in angulo in genitura , minus si in revolutione .] Rursus post aliqua . [Planeta (inquit) cùm ad locum coniunctionis luminarium peruererint , quæ in genitura præcessit , debilius operantur , quād si ad locum Lunæ venissent . Ascendens cùm ad Saturnū venerit , vel Iouē , aut illi in eo fuc

fuerint dum anni initium est, erit res composita ex significato Saturni vel Iouis, & dispositionis eorum, & significationis orumdem. &c.] Hæc ille. Nos requirimus quid sit Planetæ locus, quem dicunt: nam à Philosophia Magistro accepimus libr. 2. cœli, à t. 43. ad 51. Astrum à suo orbenon separari, aut sciungi, sed vñā cum orbe circumferri, sicut cùm lignea rota à figulo circumagitur etiam nōdus qui in ea est; quid itaque est locus Astri, quod nihile est aliud quā pars quædam crassior orbis? Finge quod vis, non poteris locum fingere, qui complecti debet, & continere locatum libro 4. Phys. t. 43. Quamquam autem minores orbes à maioribus contineantur, non migrant tamen ex uno in alium locum, partes vero in orbes, & nullæ sunt nisi mente, & cogitatione fingantur libr. 4. Phys. tit. 11. Et si vñæ essent in perpetua, & in requisita agitazione certum nullum locum, & adæquatum admitterent: nullum siquidem corpus dum mouetur æqualem locum occupare, euincunt physica demonstrationes: quare etiam si fingere velis in tanta agitacione, non potes locum Planetæ tribuere, nobis quidem eminus illos spectantibus videntur nunc in uno, nunc in alio Zodiaci ligno esse, sicut & montes videntur cœlum attrahere, sed multò plus ab orbe signifero distant, quā montes à Luna, quam vertice contingere videntur. Quare eadem insania qua montium locus diceretur Luna, aut orbis Luna dicitur Planetæ locus Zodiacus, & Zodiaci signa, aliud porro quod dici aut cogitari possit Planetæ locus nihil occurrit. Partitio præterea signi in gradus triginta potius, quā in viginti mente tota concepta Mathematicorum Hiracceruos, Hydras, Chimeras omnis levitate superat: Attellæ fabulæ nihil ad hæc. Scribunt præterea, quo anno, vel die horoscopus perueniter ad locum, quem natali hora Saturnus occupabat, Saturni seculurū effectum, abscessit longè Saturnus, deseruit multos annos ante locum illum. si vñus est Saturni locus, quid agit locus ille, qui viginti ante annos Saturnum non attigit, non audiuit (nam & sydera vultis audire) non vidit: aut quo tandem modo exercet Saturni actionem & inunus? Spero Mathematicos non dicturos infestam fuisse partem illam cœli à Saturno, quando ibi fuit, & tanquam veneno quodam inbutam: Spes me fecellit, Cardanus enim sect. 1. Aphor. 38. [Impressiones (inquit) à genitura, quæ in loco remanent usque ad tempus, in quo perfici debet, sunt partim in loco, partim in materia: ergo cœlum imperium contrariae qualitatibus ista peste incitatur. Quomodo ista contagio tot annis delituit, quo modo, aut à quo suscitatur post vigesimum annum? Cur Saturnus non perpetuo huiusmodi vim fundit? aut cur cœlum vniuersum per quod transit non inficit, sed certam solū partem orbis quam occupat, aut occupare videtur, ortus, & conceptus tempore? quolibet tempore, & quilibet temporis momento homines nascuntur, perpetuo itaque vim suam Saturnus fundat necesse est: non ergo eu solū loco quo Saturnus fuit ortus tempore horoscopus inuenit vim à Saturno cœlo inditam sed toto cœlo, quare non vigesimo primo anno, sed sequentibus etiam & antecedentibus annis præstabat id quod vigesimo primo dicitur efficere. Denique motus iste horoscopi ad locū Planetæ Astrologis etiam parentes nudis cogitationibus fit, reapse horoscopus nō mouetur ad locum Planetæ, nec vñus inter orbium cœlestium motus hunc horoscopi motum numerauit, quod sola cogitatione hominum est nihil efficere recipiuit Astrologi omnes, omnes Philosophi, omnes sanctæ mētis. Quid igitur potuit hac fabula magis insanū mente concipi, quid potuit magis deli

delirum cogitari, locus omnis Planetarum fictitious est, fabulosus motus, quo ad illum acceditur excogitata graduum diuisio, commentitia vis, quam Pla-nera tribuere dicitur loco, in quo est ortus tempore potius, quam illo alio. Et ex his ludibriis casus omnes, virisque terum, vita Ipatium, mortis tempus, morborum causas, omnia negotiorum momenta pendere contendunt. O beata ingenia, quibus comminisci tanta felicitate licet, o fœcunda Astrologorum commenta, quibus rerum omnium, quæ mari, quæ terra sicut, cause continentur.

CAPVT VIGESIMVM PRIMVM.

Duodecim Zodiaci partibus nullam inesse vim.

DODECIM Mathematici numerant Zodiaci partes, duodecim item in eo formant stellarum schemata, utrisque eadem faciunt no-mina communia, Arietis, Tauri, Geminorum, Cancri, & reliquorum; aliud tamen nescio quid mente sibi informant, quando Signa Zodiaci, ac quando eiusdem schemata, & imagines describunt. Nam primum quidem stellæ, quæ imagines constituant, excurrunt saepe ultra terminos Signi, saepe non occupant id totum spatum, quod occupat Signum. Hinc Manilianū illud,
'Scorpions in Libra consumit brachia.'

Præterea Signa inter se æqualem sunt, astrorum asterismi non item. Addc quod Signa inter puncta æquinoctiorum, solstitiorumque, immobilia harent, neque ad puncta cardinalia accedunt unquam, aut ab eisdem recedunt: asterismi ab Occasu in Ortu jugiter deferuntur: spicam Virginis, quæ Thymocharis ætate octo gradibus autumnale æquinoctium antecedebat, & Hipparchi tempore sex tantum, viuente Ptolemaeo tribus dumtaxat gradibus æquinoctium praebat, nostra ætate æquinoctium iam transgressa versus brumam, octodecim gradibus ab eodem distat. Rursus stellæ, quæ aliquando in Ariete fuere, nunc in Tauro visuntur. Denique Planeta, qui cum stellarum asterismo congruit, saepe non congruit cum Signo. Tauri enim stellæ magnam habent cum Marte cog-nitionem, nulla tamen est Marti cum Signo Tauri societas, in quo deiici dicitur. De asterismis disserendum infra, de Signorum potestate hic disputamus; neque enim frustra duodecim Zodiaci Signa à stellarum imaginibus longè diuersa, in Astrologia censum induxerunt Genethliaci; sed multa illa per se fundere, multa efficer voluerunt, temperando Planetarum efficientiam.

Manilius lib. 2.

*Non licet (inquit) à minimū animum deflectere curis,
Nec quidquam rationis eger, frustraq; creatum.*

Fœcundum est propriè Cancri genus, acer & iit

Scorpions, & parta complectens aquora Pisces.

Sed sterlus Virgo est, simili coniuncta Leoni.

Nec caput, aut capitos fundit Aquarius certus.

Inter virumque manet Capricornus corpore mixto.

Et qui Cretæ fulget Centaurus in arcu.

Communisq; Aris, aquantem tempora Libram,

Et Geminos, Taurumq; pari sub sorte recenseret.

Atque ita se habent Signa infœcunda, & fecunda; describit idem Auctor fœminina, & masculina, his versibus:

Namqz, mascula sex sunt,
Diversi totidem generū sub Principe TAURO,
Alternant genū, & vicibus variantur in orbem.

Nocturna præterea alia, alia Signa dicuntur eis diurna, de quibus idem:

Nec te prætereas nocturna, diurnaqz, Signa
Quæ sunt, prospicere, & propria ducere lege.

Item alia terrestria, alia vocantur aquatica:

Quin nonnulla sibi (ait idem) nullo monstrante loquuntur
Neptuno debere genū, scopolus in vndū
Cancer, & effuso gaudentes equore Pisces.
Ut qua terrena censem̄t sydera sorte,
Principes armenti Taurus, regnogz superbus
Lanigeri gregis est Aries.

Rursus alia Signa amica, alia censem̄t inimica:

Quin etiam propriis inter se legibus astra
Conveniunt, ut certa gerant commercia rerum,
Inqz vicem præstant visu, atque auribus herent,
Aut odium, fadusqz gerunt, conuersa qz quadam
In semet proprio dacuntur plena fauore:
Idcirco aduersis nonnunquam gratia signis,
Et bellum sociata gerunt, aliena qz sede
Inter se generant coniunctos omne per euum,
Vtrique & sorte pugnant, fugiuntqz vicissim:
Quod Deus in leges, mundum cum condiceret omnem,
Affectus quoque diniuit variabitib⁹ astris,
Atque aliorum oculos, aliorum contulit aures,
Iunxit amicitias horum, sub fædere certo
Cernere, ut inter se posint, audireqz quadam,
Diligenter alia, & noxat, bellumqz moucent.

Denique Signorum apotelesmata persequitur idem Auctor lib. 4.

Nunc tibi (inquit) Signorum mores, summumqz colorem,
Et studij varias artes ex ordine reddam.
Dives secundis Aries in vellera lanis,
Exutusqz, nouis rursus spem semper habebit.

Omnino duplex actionis genus Signis Mathematici attribuunt: alterum, quo astra ipsa afflantur, corūmque vis aut promouet, aut retardatur, aut in contrariam planè cōmutatur: iunt enim Planetas nouas subinde, & ascititias vires assumere à Signo, in quo versantur, & ex bonis fieri malos, ex beneficis maleficos, ex fortunatis infortunatos. Hinc gloria illa nomina, retrogradatio, statio, velocitas, tarditas, motus & qualitas, longitudo, latitudo, aspectus Orientalis, Occidentalis, combustio, eclipsis, directio, progressio, revolutio, transitus. Item gaudium, detrimētum, exaltatio, casus, triplicitas, terminus, peregrinitas, facies, litus, receptio, applicatio, separatio, prohibitio, translatio, pulsatio, refractatio, contarietas, abscessio, frustratio, & id genus plura superstitione artis vanillima instrumenta, quæ Planctatum vocant accidentia, quæ sine dubio præcipui sunt

Astrologia fontes, è quibus Genethliaca vaticinia promanant. Alterum actio-
nis genus, quod Signis Mathematici tribuunt, est, quo in hac inferiora agunt
per se, & sine ope stellarum, quod pertinent ea, quae scribit Cardan. lib. de reuo-
lutionib. c. i. si ascendit Aries, erit natus in timore mortis violentæ; si Taurus,
ægrotabit ex libidine; si Gemini, sollicitabitur in secretis perquirendis; si
Cancer, erit amator rerum publicarum. Item Manilius lib. 4.

Nec te perceptis (inquit) Signorum cura relinquat
Partibus, in tempus quedam mutantur, & ortu
Accipiunt proprias vires, ultraq; remittunt.
Namq; ubi se summis Aries extollit ab vndis;
Et cervice prior flexa, quam cornibus ibit,
Non contenta suo generabit pectora censu:
Et dabit in pradas animos, solueritq; pudorem.
Tanta auderit iuuat: sic ipse in cornua fertur,
Et ruit, & mutat, non ullis sedibus idem.
Mollia per placidas deludunt otia curas,
Sed iuuat ignotas semper transire per vrbes,
Scrutarig; nouum pelagus, totiusq; & esse
Orbis in hospito, testis sibi laniger ipse.

Item Julius Firmicus lib. 8. Matheseos, à cap. 19. [Prima pars Arietis (inquit) si in horoscopo fuerit inuenta, & beneuolarum stellarum radius accesserit, nascentur Reges, Duces, & quæ prosperè semper luum ducant exercitum; si secunda pars Arietis in horoscopo fuerit inuenta, cōtumaces erunt, fures, & qui semper praeposterò furore graventur, quicq; domiciliū suū transferant ad exterias nationes.

Quid multæ vniuersa sua apotelesmata ita à Signis pendere volunt Genethliaci, vt si constiterit nulla esse corū iura, non recusatur sint profiteri artis suæ vanitatem. Agè ergo, quoniā in magnū Astrologiæ locū incidimus, nec leuiter, nec cursum prætereamus, quæ veteres, quæ recētores Astronomi de Signorum natura tradiderunt. Primum itaq; ij, qui ante Alphōsi Regis tēpora octo solum numerarū orbes, illūmq; fecerūt supremū, quo astrorū cœtus, & quasi coloniæ visuntur: qualem quæso Zodiacū cogitarūt diuersū à Zodiaco octauæ sphæræ mobilis, & variis stellis apto: quæ Signa animo agitarūt, alia ab illis, quæ octauo orbe stelle cōstituuntur, nihil supra octauū orbē, qui innumeris clarescit stellis, existimarūt esse, Zodiacū octauī orbis stellis insignem, & mobilē esse intellexerūt: alterū itaq; immobilem nullis conspicuū astris, nudis sine dubio Mathematicorū cogitationibus cōstare existimarūt; & que ergo ratione, quibūsve naturæ legibus, iis ludibriis, quorū nulla est natura, veram, & physicam efficiētiā tribuerūt? O egregij Astrologiæ magistri, & digni, quibus Genethliaca ipsa loquuta credatur! Nec veteres, recentiores verò, hoc est, Alphōsus, & qui post Alphōsi tēpora iniēre cœlestiū orbiū numerū, vt expedirent rationem, qua octauus orbis motu diurno ab Ortu fertur in Occasum, & rursus alio motu, quo stellæ fixæ à pūctis cardinalibus æquinoctiorū, & solstitiorū recedūt ab Occasu in Ortam, duos adhuc orbes supra octauū excogitarūt, nulli planè sensuū conspicuos, sed sola mente perceptos, quorū decimū vñiformi, regulari; motu ab Oriente in Occidentem spatio 24. horarū ferri existimarūr, nonū verò motu quodā librationis agitare putarūt, de quo fusiūs noster Clavius ad e. i. sphæræ Ioānis de Sacro Bosco; Motū illū quo stellas fixas diximus recedere à pūctis cardinalibus, &

ab uno Signo sensim delabi in aliud octauæ sphæræ tribuerunt. Recentiores, inquam, qui hunc cælestium orbij ordinem constituerunt, duos fixerunt Zodiacos, alterum in octaua sphæra mobilem, duodecim stellarum asterismis illustrè, alterum in decimo, & supremo orbe immobilem, stellis destitutum, solum animo conspicuum, & in priori quidem duodecim illas collocarunt imagines stellis aptas, Arietem, Taurum, &c. in posteriori duodecim Signa iisdem nominibus notata distinxerunt, quæ cum Planetis consentire, & dissentire, & Planetarum vires acuere, vel retundere, & propriis priuatissime facultatibus ad rerum omnium effectiōnē venire docuerunt. Atque ita professi illi quidem sunt veterum Astrologorum errorē, qui imaginariū quendam Zodiacum, veram, & physicam causam fecerunt, tota reclamante natura: sed Genethliaca nihil tulerint opis, quod ita planura facio.

Singulos cælestes orbes vniū esse naturæ, & vndequeq; sibi similes receptū est in Philosophorū scholis: docuit sanè Plato in Timæo astra esse animata, & lib. 10. de legib. vniuersa, quæ cælo cōtinentur, ignem etiā, & aërem, animo esse prædicta, simplicia illa tamen non minus quam elementa putauit; quod Carpenterius notauit cōment. ad c. 1. 2. Alcinoi de doctrina Platonis, idem docet Aristoteles bonus Auctor lib. 1. cæli, t. 7. lib. 2. cæli, t. 4. & seqq. id euincit ratio, motus simplex debetur corpori simplici; motus diurnus, cuius decimus orbis auctor dicitur, simplex est, à simplici itaque corpore proficietur: corporis simplicis vnam tātum esse naturam quis ambigat: vnam itaq; decimi orbis naturam esse fatendum est. Specie præterea, & natura disiunctas partes non posse cohaerere inductione apud Physicos cōpertum fuit: quare orbes cælestes discreti inter se sunt, nonne quod naturā dissident, mēbra certè animalis animo, qui est forma corporis organici, coagmētatur: vnde & eius abscissionē soluuntur: si cæli partes naturā essent diversæ, quo tandem glutino cohaererent, aut qua cōtinerentur, ne à scissis desciscerent, forma: hac ratiocinatione Aristoteles lib. 1. de an. effecit, animal non cōstare ex clementiis; quia ab alio oporteret ea cōtineri, ne dissiluerent. Deniq; si decimus orbis vniusmodi non est, sed variis cōstat partibus, non posset illi motus diurnus esse naturalis, vt disputat Arist. lib. 1. cæli, t. 9. 13. 14. siquidē vnaquæq; natura proprii sibi, & singularem motu poscit lib. 2. phys. t. 1. Si ergo in cælo plures sunt naturæ, & plura motus principia, vna natura huc, alia aliud postulante motū, quū fieri potest, vt motus diurnus decimus orbi sit naturalis: si vni ille parti cōgruit, violentū oportet esse aliis, at nihil violētū perpetuū lib. 1. cæli, t. 15. Cōstitutissimum itaq; sit singulos orbes cælestes vniusmodi esse, omnīq; partium diuersitate carere. In corpore porrò simplici, in quo nullas natura fecit partes, cuiusmodi est decimus orbis, nullus à natura Zodiacus esse potest, sed si qui est, Mathematicorū cogitatione est. Equis enim discrevit Zodiacū à reliquo orbe, si in orbe nulla est partiuū discrecio: *Quis diuisit Zodiaci Signa, si totus decimus orbis vnius est naturæ, nisi Astrologorū mens, & cogitatio?* Ergo partibus decimi orbis solo animo informatis, eas vires asciscere non vereris, quas reliquo orbi negas? ergo partium Zodiaci, quarū vna est natura, quasdam forminas, alias terrestres, aquaticas alias, has diurnas, illas nocturnas facies: *Quis præscripsit Zodiaco fines, ne ultra 25. gradū, & aliquot minuta excurrat?* *Quis Zodiaci partibus terminos fixit?* nonne sola mens: Vnde ergo diuersæ, & contrarie vires? Et cuius est tanta potestas, vt sola cogitatione vim tribuat rebus, & efficientiam, aut adimat: Eandem rationem alio modo versabo. Partitio zodiaci

Zodiaci in 12. signa non naturalis, sed voluntaria est, quod lectissimis rationibus probauit, Iohannes Kepplerus atatis nostræ Astrologus inter Principes lib. de noua stella c. 4. quodque scriptum nobis reliquit Abraham à Venedra initio libri Astrologicarum rationum. [Aliqua (inquit) dicuntur de signis, quæ probantur, alia verò ex arbitrio;] declarat quæ sine arbitria; [Diuisiones (inquit) signorum, cur tantum in trecentas, & sexaginta, tantum partes sint, arbitrio fecit; quoniam hic numerus diuisionibus est accommodatio.] Idem profitetur Alis Auerrosdan ab librū Apotelesmatum Ptolemæi. [Diuisimus (ait) Zodiacum in partes duodecim, quæ signa nuncupantur, & unumquodque signum in partes triginta, que dicuntur gradus, & partem quamlibet in minutias sexaginta, quoniam hi numeri diuisionibus idonei magis reputantur.] Ipsa sanè cœli natura vnius modi & simplex, non patitur aliam partium diuersitatē, quām quæ arbitria sit. furor furor esset partibus in Decimo Orbe Mathematicorum, arbitrio confictis variam agendi potestate tribuere. Ergo si aliter Zodiacum partiti libuisset, alias cœlum habuissest vires? quid magis absonum, imò quid magis delirum dici aut cogitari potest?

Hoc ipsum adhuc angustius vrgeo. Nam vis illa, quæ signis tribuitur, aut profuit ab Orbis natura, & hæc cùm vna eadēmque sit toto Zodiaco, non potest esse ratio, cur vni signorum vna, alteri altera insit virtus. aut proficiuntur ab externo aliquo principio. at qualitas ab externa causa profecta, diurna esse nequit, potestates verò signorum perpetuas volunt esse Astrologi. Accedit huc, quod supremus Orbis longè se motus est ab omni contrariorum impulsu; aut denique tribuitur à Mathematicorum cogitatione, quæ signa fecerint à signis, at cuius cogitatio tantas habet vires ut pro arbitrio commutet cœlum?

Dabo & aliud argumentum, quod appositi declarat fabulosa esse omnia quæ de signorum potestate Genethliaci mentiuntur. Nam ea quæ veteres Astronomi de Asteris Oœtaut sphære prodiuerunt, recentiores transtulerunt in signa Zodiaci Decimi Orbis, nuperrimè, id est, Alphoni tempestate, excoigitati: Quæ signa apud veteres Astronomos Oœtauam sphæram supremam esse existimantes, erant fœcunda, sterilia, humana, ferina, terrestria, aquatica, muta, vocalia, diurna, nocturna. Eadem nunc in Decimum Orbem translato Zodiaco, sunt fœcunda, infœcunda, humana, ferina, aquatica, terrestria, nocturna, diurna: Itaque Aries, quem veteres libidinosum, & oculis languidum esse scriperunt, nunc quoque quamquam in Decimum Orbem migrat, libidinosus oculisque languidis dicitur. & usque cùd hac licentia progressi sunt, ut sicut in octauo cœlo stellæ apto partes quædam lucidae, quædam sunt tenebrose, vel puteales, ita in Decimo Orbe, renitentibus oculis reclamante ratione, dicant esse partes lucidas & tenebrosas. Non licet vobis, ô Genethliaci, quæ veteres Astrologia Magistri de Zodiaco Oœtau Orbis, & eius signis scriperunt ad Decimum Orbem transportare; sed qua licentia eiusdem Orbis signis, quibus summa est naturæ communio, diversas attribuitis vires: eadem & fortasse maiori diuersis Orbibus, quibus nulla est naturæ societas, eadem communicatis potestates: nonne tantum Decimi Orbis signa distant ab imaginibus oœtaut sphæræ, quām Orbis ipse Oœtauus à decimo disfides? vnde ergo tanta virtutum, proprietatumq; communio? Sempérne heribimus in fabellis: nunquam lux aliqua veritatis nobis illucescat?

Si quis adhuc est qui non intelligat, quantum signa huiusmodi ad inceptum naturam accedant; ablegabo illum ad Chaldaeos Authores illos Astrologia, qui in patentibus campis multis annorum millibus cœlum obseruati dicuntur: quos solis Asterismis contentos, nullam signorum, quæ carent stellis, rationem habuisse constat. Cur Chaldae diuturnis accuratissimisq; observationibus, non deprehenderunt Martem detici in Tauro, exaltari in Scorpio, inter Saturnum & Capricornum magnam intercedere affinitatem, Veneri nō exiguae accedere vires ex Libra? Astrorum iura accuratè perscrutari sunt, ut si vsquam alij, cur nihil de signorum potestate memoria prodiderunt? Notarunt diligentissimè omnes cœli angulos, exagones, tetrangles; oculatissimi denique in cœteris omnibus, hac solum in re cœci fuere: quis credat?

His accedit quod Astra quoque Octau Orbis, quæ fixa vocantur, ab uno signo in aliud demigrat, Cor Leonis notissimum sydus, & in numeris Astrologorum laudibus celebratum, in ultimo gradu Cancri aliquando fuit, nūc ad viginum quartum gradum Leonis peruenit; & stella, quæ alias in Ariete, nunc in TAURO videtur. Astra fixa non afflantur à signo, sed easdem pro�is vires in illis agnoscunt recentiores & veteres Mathematici, quāuis alia signa occupēt nunc quam horum tempore occuparent. Qui itaq; fit, ut à signis supremi Orbis afficiantur Planetæ, nihil patientibus Astris fixis, nihil recipiente Zodiaco stellato, per quem defluere debet quidquid à supremo Orbe ad Planetas descendit?

Sic scitabor etiam ex Genethliacis quando aliorum Orbium vires, Iouis putat, Saturni, Martis, cœterorūq; in solo Astro residere docent, qua consequentia in decimo cœlo Astris orbato villas vires cōstituant: imò cùm duos faciant Zodiacos, alterū in decima, alterū in octava sphera, requiro, cur hic nihil efficiat, nisi stellarū vi, cur partes, quæ inter Astra iacēt inertes & otiosas esse velint, illius virtutē non Astris contineri, quæ nulla habet, sed toto signo fusam velint?

Duos dixi à Mathematicis fingi Zodiacos, nimis parum dixi, tamen illi fingunt, quorū sunt cœlestes Orbēs; sicut enim in decimo, & in octavo, sic in nono, septimo, sexto, reliquisq; variis sibi formant Zodiacos, viū tamē decimi orbis faciunt rerum omnium causam, reliquis vim omnem & efficientiam admīunt.

Sed largiamur Mathematicis quæcumq; hancenū de Zodiaco, & Zodiaci signis cōmenti sunt; demus varias esse signorū proprietates; concedamus Planetas variōs fundere effectus pro conditione signi, in quo versantur; tribuamus tātum Mathematicorū commentis, quantū veris causis, alij concedūt, adhuc nihil obtinuerūt, quod ad causam faciat; quamvis enim magna esset signorum vis, & potestas, non possent tamen ex iis villam probabilē coniecurā de futuris eventis ducere. Nam si Planetæ efficacitatē omnē mutuantur à signis, ut Genethliaci somniāt, perspicuū est nō posse quid illi facturi, vel non facturi sint, cogitatione p̄rāire Mathematicos, nisi eis cōstet, quæ singulis tēporis momentis Planetæ percurrāt; id verò ignorat, ergo & ignorare eos oportet, quid Planetæ per singula tēporis momenta moliantur. Res illustrior fiet exemplo. Iupiter in 29. gradu, & 59. minuto, & 59. secundo Geminorū, censetur in detrimento suo esse, versari in signo inimico, & quinq; atros calculos habere; post minutū temporis, trānsitione facta, ad Cācri gradū, 6. minutum, 6. secundum, i. iam fœlix, ī exaltatione sua esse, & quatuor albis calculis gaudere putatur. At Genethliacos latet tēporis illud minutū, quo Iupiter ex Geminis in Cancrum demigrat, late- re ergo eosdem oportet, quid Iupiter ex Geminis, quid p̄fet ex Cancro.

Nega

Negabunt opinor ignorare se transitum Astri ab uno in aliud signum, sed cui negabunt? Hieronymóne Cardano, qui Astrologia agit Magistrum lib. de temporum, & motuū erraticorum restituzione? An Tychoni Brahma lib. de noua stella c. 2, cui omnes recentiores Astronomi iam submisere fasces? & vnde quæso tot, tamq; discrepantes tabulæ Ptolemæi, Alphonsi, Copernici, Tychonis Brahma, aliaeque per multæ; vnde tantū inter Astrologos dissidium? Nupererrime Tycho Brahma lib. de noua stella tabulam nobis confecit, ingressus Solis in quatuor puncta Cardinalia; qua 24. & 26. horarum spatii veteres Astronomos Alphonsum & Copernicum fecellisse demonstrat; quam ipse ad veritatē proximè collimirat, demonstrabut alij. De uno Marte idē Auctōr lib. de noua stella pag. 649. scribit, Mirari satis non possum Appianum non solum diē, sed horam atque minutum (alias enim cuspides domorum ut vocat cœlestium adaptare nequiusset) huic coniunctioni præfinuisse, cum Martis præsertim motus, ut de Saturno nūc nihil dicam, haec tenuis non sit exploratus, quod intra tres vel quatuor dies eorū copulationē, è calculo præsertim Alphonsino, quo ille vsus est, inò ne quidem Copernico hoc paulo exætiore notam reddere tutò licet.

Sed faciamus certa numerorum ratione posse Astrologos ingressum Planatarum in Zodiaci signa assequi; quis non intelligit quantum instrumentorum iniquitas numerorum rationibus officere possit? horologiorum præterea malignitas, quæ nunquam ex fide & sine errore tempus reddūt quod requirimus, quām transuerso agit Astrologos certas Astrorum sedes cognoscere cupientes? Legantur quæ Tycho Brahma lib. 1. de stella noua, pag. 140. scribit de instrumentorum & horologiorū tarditate & ignavia, cessabit eorum insolens iactatio qui non minus fidenter cœlū, quām cāpos certo limite partiri cōsueuerunt.

CAP VT VIGESIMVM SECUNDVM.

Rationes ob quas Astrologi varias signis vires attribuēre.

RO DE ANT iam rationes, ob quas Astrologi absonas signorū potestates in Genethliacam artem inuexere; & quibus veluti móribus quibusdam, montibus impositis, Gigatum exemplo cœlum in minutissimas partes discindire aggressi sunt. Inuexit enim non parum ad veritatem dispiciendam, ea expendere rationum momenta, quibus sibi primū, deinde plerisque aliis Astrologi rem tantam persuasere.

Primum itaque, id quod experimur, Planetas aliud ex una, aliud ex alia cœli plaga efficere. Sol enim ex Ariete vernum illum tepon omnia pertingentem edit, quo mūdus ipse hyberno rigore soluto iam reuirescere, & quodammodo reuiuiscere videtur. Contra vero ex Leone aërem quemdam & noxiū fundit calorem, qui absurit, & exiit vniuersitatibundē declarare existimant quantum virium Altra mutuentur à signis in quibus morantur: Quod autem in Sole animaduertimus, probabili coniectura ad alia quoque Astra transferendum putant, ut cum uno signo vnu, cum alio præstant aliū effectū.

Deinde, quod scribit Ptolemæus, Solem in Ariete edere tonittua, fulgura, fulminare, miscere, non modò Graciam, sed mundum vniuersum, negant aliò referri posse, quām in naturam & proprietatem illius signi. Accedit quodd signa

mōbi

mobilia non alia de causa id nomen assecuta sunt, nisi quia magiarum mutationum sunt causa, ut ait Christophorus Clavius ad c. I. Sphaeræ.

Tertiò videmus subitas interdum aëris mutationes, media estate repente ingruit frigus, decidunt imbre, salit grando, fuit ventus, in hyeme ingruunt calores non modici: quo quis tempore inopinatis seruiunt venti, nubes exemplò nigrescunt, ruunt imbre, quæ non possunt aliunde proficisci, nisi ex subito transitu alicuius Astri ex uno in aliud contrarium signum, vel ex uno in aliud eiusdem signi gradum.

Denique qui eodem positu nascuntur, sèpe nascuntur vita, moribus, studiis, corpore, animo dissimillimi: id quod clarissimo exemplo illustrat S. Augustinus lib. 5. de Ciuit. Dei, c. 2. Sèpe verò adeò prodeunt similes ut ne natura quidem eos internoscere videatur. Cuiusmodi fuerunt, qui apud eundem aucto-rem loc. cit. simul valere & ægrotare, eadem pati incrementa & decrementa valetudinis, eodem morbi genere afflictari, iisdem medicamentis leui soliti sunt; inter horum illorumque ortum diuersitas aliunde esse nequit, nisi ex eo, quod hi dum oriuntur astra ex uno signo, in aliud transuolant, quando illi prodeunt in lucem easdem signi partes, aut signi gradus similes natura & viribus decurrunt. Hæc Astrologia Magistri ad stabiliendam signorum potestarem afferre solent, quæ trutina egere videntur.

Quid aitis dicitis ex eo quod Sol nunc acriùs nunc temperatiùs agit, colligi diuerias signorū vires. Cur ita: quia nisi aliquid ex signis Soli accederet, semper eandem promeret actionem. O lepida ratiocinatio! non intelligitis quod Sol nunc magis, nūc minus, nunc ferè nihil calefaciat, ex eo oriri quod nunc magis, nūc minus, nunc minimè à nobis recedit: quid opus est secretis signorū viribus vbi causa est aperta: si nullùs esset cœlū, si nullus Zodiacus, Sol tamen accederet ad nos, & recederet, sicut accedit, & recedit. nonne eodem pasto calefaceret, ac calefacit: quod magis accedit ad ignem, nonne maiorem experiris calorem? Qui sunt ignis Zodiaci, quæ signa quibus eius actio promoueat, aut retardetur? Quo tempore nos Sol acriter virit ex Leone, nonne leuisimè afficit eos, qui ad alterum polum spectant? Rursus quando ex Aquario illos magno ardore exurat, nonne imbribus, & frigore nos perfundit? Vnde hæc varietas à signone, an ab accessu & recessu Solis? Consule, quæ scribit Aristoteles lib. 2. de gener. à t. 56. Nos friuolahæc nihil morantur.

Quod ex Ptolemæo proferunt, Solem, dum Arietem percurrit tonitrua edere, & fulgura, cædem habet rationem: abscessu enim Solis hyems frigusq; conualescunt, quæ glacie geluq; spiritibus qui intra terræ viscera sunt exitum intercludunt. Reuertente ergo Sole, vbi ad Arietem peruenit, omnia calore perfundit, quare spiritus, qui hyberno tempore frigore prohibente exitu, intra secreta terræ continebantur, glacie geluque soluto, patefactis terræ meatibus, vbi Sol proprius ad nos accessit, vbi terras vberiori calore perfudit, liberi iam & soluti, attenuati præterea & excalefacti, in sublime seruntur; ibi que calidis cum frigidis, humidis cum siccis pugnantibus, fulgura, tonitrua, procællæ, venti existunt, ut ait Ptolemæus. Quid hic opus est: occulta signorum vi, omnia præstare potest Sol auctor caloris, qui laxat spiritibus huiusmodi vias.

Dicuntur autem hæc signa mobilia, quia ad ea quando Sol peruenit magnas efficeri solet tèpestatum mutationes, nulla signorum vi, sed accessu, aut recessu, & tereti preparacione quam inuenit. Audiamus quid scribat Aristoteles li. 2.

Meteororum summ. 2.c. 2.de ventis,& intelligemus quæ causa sit huiusmodi mutationum:[Sol autem(inquit)cellare facit,& cōmouer flatus; debiles enim & paucas existentes exhalationes, extinguit, & ampliori calido, ilhid quod in exhalatione minus exsistit, disaggregat; adhuc autem & ipsam terram praeuenit exiccans, antequam facta fuerit multa simul excretio, sicuti si in multum ignem inciderit modicum exustibile, praeuenit sepe antequam fumum faciat, exustum esse: propter has igitur causas cellare facit ventos, & à principio fieri prohibet consumptio quidem cessare faciens, celeritate autem sic citatis fieri prohibens. Quapropter & circa Orionis ortum maxima fit tranquillitas, & usque ad Ethelias, & Prodromos. Vniuersaliter autem, siunt tranquillitates propter duas causas, aut enim propter frigus, cum extinguit exhalatio, veluti cum fuerit gelu forte, aut cum marcescit à suffocatione; plurius autem & intermedii temporibus, aut eo quod nondum facta sit exhalatio, & alia nondum aduenit, incertus autem & molestus Orion esse videtur: & oculumbens, & oriens, quia in transmutatione tēporis accidit occasus & ortus, & state aut hyeme, & propter magnitudinē astri dictū fit aliqua pluralitas; transmutationes autē omniū turbulētā sūt, propter indeterminationē, ethesiē autē flat post versiones, & Canis ortū, & neq; tūc, quādō maximē prope fuerit Sol, neq; quādō lōgē; & dieb. quidē flat, noctib; autē cessant. Causa autē est; quia prope quidē existēs; praeuenit exiccas, antequā fiat exhalatio, cū autē abscesserit modicū, mediocris iā fit caliditas, adeo ut cōgelata aqua liquefāt, & terra exsiccata, & à propria caliditate, & ab eaque Solis est, quasi ardescat & exhalat.]

Rursus infra, de hyemali conuersione. [Similiter autem(inquit) & post hyemales versiones flant ornithiae, septuagesimo enim die incipiūt flare; propter ea quidē longē existens Sol inualescit minūs, non continuū autē similiter flant quia quā in superficie, & debilia, tunc segregātūr, magis autem congelata ampliori indigent caliditate: quapropter interpolantes isti flant, donec sub versionibus iterum & stiualibus flauerint Ethelias, quoniam vult quā maximē continuē hinc semper flare ventos. Auster autē ab astiua versione flat & non ab ab altera Vrfa: duabus enim existentibus sectionib; possibilis habitari regionis, hac quidē ad superiorē Polum, qui secundum nos est, illa autem ad alterum, & ad meridiem; eo existente veluti tympano, talis enim figura terrae, excidunt ex centro ipsius ductæ faciunt duos conos.] Iterum sectione 26. probl. 13. querit cur omnibus Astris tum orientibus, tum occidentibus aēr soleat mutari; sed Cane præcipue, & respondet; [Quidē cum australis tunc vigeat spiritus calidissimos per idē tēpus oriri congruū est; Auster autem calidus est, & cum ex contrariis in contrariū maximē communari solitū sit, ortūmque Canes præuij nūcupati, antecedant qui Aquilones sunt, meritō post eam Auster spirat, quandoquidem assignati necesse est; idque Austris fieri orientibus.]

Et infra: *Quin etiā dies post brumam quintus decimus Austrū p̄r se fert, eo quidē bruma initium quoddam est; moueturq; à Sole his potissimum aēr, qui brumæ vicinus est; Solem autem tunc ad Austrum vergeat certum est.*] Rursus problemate 14. querit quæde causa, Orionis ortu dīs maximē variēt: aitque [Id ex eo oriri, quidē Orion oritur ineunte Autumno, occidit hyeme, quo tēpote magnū fieri solit mutationes.] Nihil Arist. his locis de signorū potestate, omnia refert vel in dispositionē terrae, vel in accessū vel recessū Solis.

Eodem sine dubio reuocandæ sunt subita mutationes aēris, quod enim æ-
Hh state

state subitè interdù cōtingat mutationes, nō è cælo sed è terra repeto: ex copia vel inopia spirituū, ex præparatione terræ, ex antiperistasi, ex aliis sexcētis causis proximis immediatis, veris, physicis, nō commētiis, fabulosis, imaginariis.

Postrema deniq; ratio, quæ ex Geminorū simili aut dissimili natura ducitur, sumit id, quod maximè cōtrouersum & anceps est; hominū ortum atq; naturā à cœli cōstitutione pēdere; & quoniā corū, qui sub codē stellarū cōgressu veniūt in lucē, varia temperatio, nō potest in diuersos astrorū cōgressus referri, reuocandā aiunt in cōiunctionem eiusdē astri, cum alia atq; alia cœli particula. Id verò est quod toto hoc opere improbamus, quod sexcētis modis ostendimus à veritate alienū; à proximis ego causis, à dissimili materia, à vi procreatrice, ab alimento, à loco, ab extrinsecis, & adiunctis causis, aio esse diuersam constitutionē corum qui eodem partu dissimiles nascuntur; quemadmodum qui similis prodeunt, à simili materia, & efficiente similitudinem habent.

Statuamus itaq; cū Aly Auerrodā signorū nullas esse vires, nullā potestatē: [Signa/inquit] maliōnes sunt que nihil operātur; operātur autē stellæ fixæ, quæ sunt in eis. Nā quia Sol ea singulis annis percurrit, ex operationib. quas in eis constitutis Sol operatur, signa ipsa nomina accipiunt, & agere putantur. Hinc Aries, Cancer, Libra, Capricornus, signa mobilia nuncupantur, quia Sol in illis signis constitutus mutare solet tempestates. his proxima signa fixa dicuntur, quia in illis tempus mutari non solet.]

Quæ Aly verba duas euertunt mendaciorum opulentissimas officinas, quarū altera illud axioma continetur, Luna existente in signis mobilibus, quicquid auspiciatus fueris caducum ac fluxum fore; altera docet, quicquid Luna existēte in signis iminobilibus fixis aggressus fueris, fixum ac diurnū futurum, propterea cauendū ne Luna in Taurō, Leone, vel alio signo fixo morante incidātur vel consuantur vester, quia signa hæc fixa significant id, quod eorum auctoritate factum fuerit, firmum ac ratum futurum, vester autem diurnus esse non possunt, nisi dominus aut lecto decumbat, aut mortem obeat. Nos ad alia festinantes aniles superstitiones regardare non debent.

CAPUT VIGESIMVM TERTIVM.

Zodiaci asterismis nullas inesse vires.

NON iniuria sanè semper boni auctores succensuēre Astrologis, qui Barbaris signum cœlum diuinitatis domicilium deformarunt: quid enim oportuit Medusæ cruentum caput, Orionis arma, Cassiopæ, vel Andromachæ fabulas cœlo inferre: quid habuit Sagittarius ex homine in equum per posteriora membra degenerans, quid Capricornus caper ex Pisco cum astris commune? Ceterum non fuit satis Genethiacis huiusmodi figuramentis cœlum inspergere, his ludibriis, & fabellistantum arrogarunt auctoritatis, vt totius illis mundi imperium & iura tribuerint, nec praediti homines qui arcanam quandam & planè cælestem doctrinam profiterentur, fabellas à poëtis animi causa cōfictas & temere in cœlū illatas rerū omni facere auctores: Hæc nobis temeritas hoc loco castiganda est, & docendu nihil huiusmodi imaginibus subelē potestatis, sicut ostendimuse. 24. nullas esse signorum vires.

Ac primun quidē astra vnius imaginis non omnia easdē habere vires, Mathematicis ipsis auctoribus didicimus: tradunt enim in unoquoq; signo tres esse decanos variis respondentes planetis, variis præditos viribus. Rutilius in

vnoquaq; signo alijs Dodecatemoria diuersa: alijs Monomerias: alijs Nouenias, fines alijs, alijs facies cum varia potestate proficiunt; hinc signorum varie partes. [Arietis (inquit Firmicus li. 8.c.3.) primæ & secundæ partes in cornib. sunt cōstituta: 3° 4°, 5° in capite, 6° 7° in facie, 8° 9° 10° in ore, 11° & 12° in pectore; 13° 14° 15° in ceruice; 16° 17° in corde; 18° 19° in armo dextro; 20° 21° 22° in armo sinistro, 23° 24° 25° in vête, nouissimi vero pedes 26° & 27° habent; in renib. 28° & 29° in cauda trigesimal partem; & sic haec partes per totū Arietis corpus tali ordine diuiduntur.] Haec Firmicus, qui sequitur aliorū signorū partes, & partiū proprietates. Idē facit Ptolemeus Astrologorū Princeps qui alia Arietis astra facit Iouia, alia Martia, alia Saturnia, quo recepto firmamento, aut docet Mathematici vbi vis illa signi resideat, quā ab Astrorū virtute & à partium signi facultate diuersam esse dicunt, aut si id docere non possunt, vt verè nō possunt, discedant aliquando ab ea, de signorum potestate sententia, quam haec tenus innumeris aliē mendaciis.

[Humana (inquit Ioa. de Sacrobosco) persuasio stellis numeros & nomina fecit nō ex sua natura, sed significatione distinctionis accōmodata. Vnde Bernardus Sylvestris dicit: [Quae modū sunt stellis nomina, fecit homo.] Et Vir. Geor. i.

Natura dum stellis numeros, & nomina fecit

Pleiades, Hyades, claramque Lycaon & Arton.

Licuit Chaldaeis soleritissimis astrorum obseruatorib; ex Libra, & Scorpione vnam efficere imaginē, & vndecim tantū Zodiaci asterismos numerare, licuit Arabis, qui humānā effigie referre religioni sibi dicunt, omnes Āgyptiorum Chaldaeorūq; imagines euertere. Aquarius, illis est malus elittellarus, Gemini duo pauones, Virgo spicarū manipulus, Centaurus virus equo cōmīsus, Ophiusus ciconia, Sagittarius pharcra, Cassiopēa canis in feliquastro, Andromeda Phoca aut vitulus marinus, Cepheus canis, Bootes barbara figura. Deniq; du humānas effigies fugiunt, omnes Āgyptiorū, & Chaldaorū alterisimos cōmutat. Licuit Ptolemaeo Hipparchi asterismos commutare, licuit Hebræis non imagines, sed literarum elementa cœlo figere. Licuit aliās Persis, aliās Indis, alias auctoribus sphæræ Barbaricæ cœlo figere imagines, vt refert Aben-Ezra apud Iosephū Scaligerū in notis Manilianis. Et dubitamus adhuc an arbitraria sint stellarum schemata nullo certo fundo concepta.

Ipsi quoq; Astrologiæ Magistri agnoscunt cœlestiū imaginū arbitriariā ratio[n]ē. Cur enim tradūt pro distatiarū opportunitate imagines finiēdas esse, si duæ stellæ humeros v.g. corporis humani designat, alijs vero duę pedes referat, lōgi? autē distet quām vt illa symmetria corporis humani seruari possit? Reicienda aiūt astra illa in aliā figurā, quē cōmodē ad humānā imaginem referri nequeūt; intelligentes nimirum pro arbitrio ad hanc, vel ad illam imaginē astra referri.

Quid multa fabulæ, ex quibus desumptæ sunt cœlestes imagines, declarant abunde arbitrariam esse stellarum diuisionē: nam Cassiopēa quod Nereidibus se præferre ausa sit, inter sydera relatam ad perpetuum vitande temeritatis exemplum, scribit Aratus apud Tullium his verbis & versib;:

Labitur illa simul gnatam taurbrymosa requirens

Cassiopēa, neque ex cœlo depulsa decoro

Fertur, nam verso contingens vertice primām

Terras, post bumeros eversa sepe refertur,

Hanc illi tribuunt panam Nereides alma,

Cum quibus, ut perhibent, ausa est contendere forma.

Tauri fabellam describit Ouidius lib.5. Fastorum.

*Idibus ora prior stellantis tollere Taurum
Indicat, huic signo fabula nota subest:
Præbuit ut Taurus, Tyria sua terga puella
Iuppiter & falsa cornua fronte tulit:
Illa inbam dextra, leua retinebat amictum:
Et timor ipse noua causa decoris erat.
Auras in implet, flavos monet aura capillos,
Sidoni sic fueras confiencia loui.
Sape puellaris subduxit ab aquore plantas,
Et meruit tactus asilientis aqua.
Sape Deus prudenter gremium demisit in vndas:
Here ut ut collio fortus illa suo.
Litoribus tactus stabat sine cornibus ullis.
Iuppiter, inque Denim de bove versus erat.
Taurus in cælum: se Sidoni Iuppiter implet:
Parsque tuam terræ tertianomen habet.
Hoc aly signum Phasiam dixeru iuuencam,
Que bos ex homine est: ex bove facta Dea, &c.*

Sed cœlestium imaginum fabulas exequitur Ioannes Staferinus in *sphæra Procli*, vt nulla maior imaginum cœlestium vis esse possit quam sit fabularum, quas poëtie narrant: Addam S. Augustini testimonium lib. 2. de doctrina Christiana c. 21. qui cum docuisset veterū mathematicorum arbitrio astris nomina imposita fuisse subdit: [Nō enim mirū est, cū etiā propribus recētiorib[us] que tēporibus sydus, quod appellamus Luciferū honori & nomini Cæsaris Romani dicatae conati sunt, & fortasse factū esset atque esset in vetustatē, nisi auia eius Venus præoccupasset hoc nominis prædiū, neq; iure vlo ad hæredes traiiceret quod nunquā via possederat, aut possidendum petiuerat, nā vbi vacabat locus neq; alicuius priorum mortuorum honore tenebatur, factū est quod in rebus talib[us] fieri solet, pro Quintili enim & Sextili mensib[us]. Iulij atq; Augustū vocamus, de honorib[us] hominū Iulij Cæsaris & Augusti Cæsaris nuncupatos, vt facile qui voluerit intelligat, etiam illa sydera prius sine his nominibus caro vagata esse, &c.

Atque hinc Genethliacæ vanitas lögè latēq; clarescit: cū enim hominum arbitria has aut illas imagines cælo fixerit, & pro libidine homines Tauros, Arietes, Geminos, Virgines, Leones, Scorpiones, potius quam alias animates in cœlum euexerint, per summam delirationē proprietates, quas huinsmodi animantes naēta sunt, ad astra & astrorū schemata translatæ fuerunt, & alia signa vocata ferina, alia humana, alia aquatica, alia terrestria, alia muta, alia vocalia, alia fecunda, alia infecunda.

Hinc illa arcana recēdita istis oracula, Luna in TAURO cōmorante non esse medicinam sumendam, cur ita? quia Taurus cibū, semel in ventrem trāsimūlum reuocare solet, quare Luna dū Tauri signū decurrit si medicinā sumas periculū est ne cā reūcias. Itanc fulmenta lectū scannūt? obaudite astrorū internuncijs: Taurus non medicinā sed cibū reuocat, dū itaq; Luna in TAURO oberrat supercedendū vobis à cibo potius quam à medicina cœleo. cūmq; Aries quoq; ruminare soleat, & reuocare cibū, auctor vobis præterea sū, vt ab omni edulio cœucatis

ueatisquādiu Luna in Ariete & TAUto moratur. quod si diligēter p̄estiteritis, satis vobis, & nobis consultum fuerit. Ex codem fonte manauit & illud. Aedes, quæ Scorpione quarto cœli loco existente, ex ædificatae fuerint, fore Scorpionibus obnoxias. Eodem pertinent etiam illa; Qui corona horoscopante nascitur, futurum Regem; Qui oriente Lyra prodit in lucem evasurū Musicum. aliisque plurimæ Astrologiæ principia, quæ non alio nituntur fundamento, quæ tenuissimæ cuidam & arbitrarie nominis societati, que inter astra & res sublunares aliquando intercedit, quæ Poëtarum fabulis, qui hac aut illa stellis nomina fecerunt pro arbitrio. Quam rationem si sequaner, nihil est causæ cui non dicamus eos, qui oriente Aquila nascuntur, volaturos; viros quatuor pedibus qui sub Cane eduntur in lacem; qui sub Cancro, futuros sanguine, ut alia huius generis innumera.

CAPVT VIGESIMVM QVARTVM.

Monomeriarum lepidissima fabula.

VANTAM Deus bone Astrologica noualia ferūt Iudiciorum & commentorum copiam, quorum infelicium herbarum purgatio nos diuitius quam vellemus detinet, dissimilare tamen non licet splendidiora quædam & incredibilia mendacia.

Nihil autem tanpi repugnans, nihil tam delitum cogitari potest, quod Astrologi cœlo non fixerint. Præter eas, quas ex stellis fixerunt rerum alienissimarum imagines, alias adhuc commenti sunt formas inuisibilis, in unoquoque enim decano formas quasdam communiscentur nullis subiectis sensibus sola Mathematicorum cogitatione efformatas, quas vno aut altero exemplo ex Ægyptiorum monomeriis explicandas suscepimus.

Primum ergo decanum Arletis aiunt esse Martis. In primo gradu huius decani, qui omni stella caret, aiunt esse virum dextera falçem, sinistra balistam tenentein.

In secundo gradu, virum item, sed capite canino, dextera protensa, lœua baculum tenentem.

In tertio gradu, virum quoque, qui sinistra manu zonę apposita, dextra ostendat varia mundi regia.

In quarto gradu virum crispo capillo, qui dextra accipitrem & sinistra flagellum teneat.

In quinto gradu duos viros constituant, quorum alter ligna scindat, alter dextræ sceptrum gerat.

In sexto gradu Regem coronatum, dextra pomum imperiale, sinistra sceptrum sustinentem.

In septimo Cataphractum sagittam manu tenentem.

In octavo virum galeatum cætera inertem, balistam dextra gerentem.

In nono gradu virum capite nudatum, cætera vestitum.

In decimo virum qui vrlum transuerberat.

Longum est per centere omnes decanos. Transcamus ad alia signa.

Tauri primum decanum tribuunt Mercurio, in cuius primo gradu aiunt

esse virum , qui Taurum agit ad macellum.

In secundo mulierem,qua manu equi caudam apprehendit.

In tertio mulierem subligaculo tecum.

In quarto mulierem dextra flagrum tenentem.

In quinto bouem in aheno sedentem.

In sexto virum tribus capitibus dextera porrecta.

In septimo mulierem stantem.

In octavo mulierem tristem in feliquastro sedentem.

In nono virum qui flagello agnos, & capras agit.

In decimo duas mulieres stantes, inter quas catellus ludit.

(Hæc mirantur homines, hæc stupent qui ignorant Genethliacam vanitatem,hac disciplina gloriantur Astrologi.)

Has & huiusmodi communisuntur imagines Genethliaci alienissimas à sensu,alienissimas à ratione. Cæterū vt sunt mendaces omnes,inconstantes, ita disidentes sunt de his imaginibus Astrologorum sententiæ. Nam Ægyptij in primo gradu Cancri,virum, & mulierem fingunt manibus se apprehendentes,sibique gratulantes. Arabes formosum iuuenem, eleganter amictum, qui digitos habet contortos, reliquo corpore equum vel Elephantem referat.

In primo gradu Leonis, Ægyptij faciunt virum dextera caput Leonis tementem. Arabes arborem,cujus ramis insidet Canis.

Non minorem his imaginibus Genethliaci arrogant auctoritatem, quam Zodiaci asterismis, vt nulli dubium esse possit tam nullas esse vires imaginum Zodiaci,quam vanas sunt forma inuisibilis quas recensuimus.

Ex quibus rideas quod scribunt nonnulli , Christum Dominum natum oriente primo gradu Virginis, in quo Astrologi dicunt esse virginem puerum recenter natum lactantem. Ægyptij enim in primo gradu Virginis collocant mulierem bene ornatam, quæ virum expectat , non Virginem qualcum recentiores fingunt. Alij contrà,alii ibidem omnia vident, quæ non est necesse recensere; a quæ enim commentitia sunt omnia. Rogatos autem velim Astrologos ne ægrè ferant somniorum & ludibriorum nomina,quæ frequenter hoc opere usurpata vident : hæc enim nugamenta aliis nominibus exprimi non potuerunt.

CAPVT VIGESIMVM QVINTVM.

Alia Zodiaci ludibria, & ridicula Astrologorum commenta.

MULTA in Zodiaco , & Zodiaci signis lusit Genethliaca, sed nondum satis sibi luxuriata videtur ; quare quemadmodum signa in triginta gradus , ita in tres decanos diuisit, denos gradus singulis decanis attribuens , singulōque decanos vni Planetarum ascripsit. Primus itaque decanus Arietis apud Ægyptios est Martis, secundus Solis, tertius Veneris. Primus decanus Tauri Mercurio, secundus Lunæ, tertius Saturno ascribitur. Primus Geminorum Iouis, secundus Martis, tertius Solis dicitur. Primus Cancri Veneris, secundus Mercurij, tertius Luna, & sic in reliquis; sed aliter Chaldaei, aliter Arabes, aliter alij, qui primum cuiusque signi decanum patrifamilias, id est, ei

est, ei qui in signo Dominus est tribunt. His accedunt Dodecatemoria, de quibus Manilius lib. 2. Astronomico:

Perfice nunc tenuem visu rem, pondere magnam,
Et tantum Graio signari nomine passam,
Dodecatemoria in titulo signantia causas;
Nam cum tricenas per partes sydera constent,
Rursus bis senis numerus deducitur omnis;
Ipse igitur ratio binas in partibus esse,
Dimidiasque docet partes his simibus esse
Dodecatemorum constat, bis senaque cuncta. &c.

Duo autem genera Dodecatemorum reperies. Alterum Planetarum, alterum signorum: quemadmodum enim notauit Ioseph Scaliger in Manilio pag. 129. vnum signum dicitur habere Dodecatemorion in alio, pars decimae tertia Geminorum in sexta parte Librae Dodecatemorion habet.

Indi porrò ne Græcis cederent commētis, signa non in decanos, nec in Dodecatemoria; sed in nouem partes tribuerunt, quas nouenias appellatunt, & primam domino signi, reliquias secundum ordinem reliquis Planetis configurant, ita ut si prima sit Martis, secunda tribuatur Veneti, tertia Mercurio. Et sic deinceps.

Rursus Ægyptij alia somniarunt somnia, singulas partes Zodiaci in monomerias fecerunt, quas variis Planetis donarunt; quæ omnia mitis modis exagitauit Ptolemaeus, sed nescio qui fiat ut quæ magis inepta sunt, imagis admiretur mortales, capianturque fabulis magis quam veris & solidis disciplinis. Pudet me generis nostri, apud quos video tā ridiculas fabellas reperiisse fidem.

CAPUT VIGESIMVM SEXTVM.

*De gradibus lucidis, tenebrosis, plenis, vacuis, & aliis
id genus nugamentis.*

ATQVÆ has sectiones Zodiaci Astrologi referunt ad Planetas, sed ne quis sit finis ludibriorum, rursus illum diuidunt, nulla relatione facta ad Planetas, in partes lucidas, & tenebrosas, fortunantes & plenas, misericordinas, & fœmininas, valetudinibus & morbi.

[Ceterum inquit Cardanus librorum Ptolemai quos quadruplicatos vocant locupletissimus interpres] se habet ut terra, stellæ sicut montes & lapides, ipsa celi substantia (risum teneatis amici) quædam affert bona malave, calidior frigidior, siccior, humidior, pinguis, macilenta, arida, fecunda, fœlix, infelix, æqualis, inæqualis, pertinax, mutabilis, ferax, sterilis, turbida, perspicua, &c.]

Triginta sex itaque decani (inquit Iulius Firmicus lib. 4. cap. 16.) omnem Zodiaci possident circulum, ac per duodecim signorum numerum, Deorum, seu decanorum hæc multitudo diuiditur; sed cum sint insignes singuli terni decani, non in omnibus triginta partibus eorum, est numen constitutum, sed per singula signa terni decani, quædam partes possident, quædam vero relinquent. Plena sunt itaque partes, in quibus decani fuerint inuenienti, vacue vero, ad quas nunquam decanorum numerus accedit. Quicumque igitur in genitura sua

ra sua Solem, Lunam, & quinque Planetas, in plenis partibus habuerit, exit quasi Deus maximæ maiestatis praesidio subleatus, sed nunquam fieri poterit, ut in hominis genitura, Sol, Luna, & quinque Planetae in plenis partibus constituantur, qui ergo viam stellam, præter Solem, & Lunam, in plenis partibus habuerint, mediocres erunt; qui duas, ad omne felicitatis genus accendent; qui tres, ultra modum multiplicata felicitatis ornamenta accipient, qui vero quatuor, ad potentiam Regiae felicitatis attingent: ultra autem hunc numerum in nullis genituriis plena stellæ possident partes. Qui vero in horoscopo nec Solem, nec Lunam, nec aliquam stellam in plenis habuerint partibus, erunt miseri, destituti semper, & pauperes, & ad omne infelicitatis discrimen miseriarum continuationibus applicati. Sane in omnibus locis, ac stellis rationem istam debes diligenter impicere: si enim horoscopus in plenis partibus fuerit, erunt vita virtute, animi æqualitate, corporis, & auctoritatis potestate præualidi; qui vero in partibus vacuis horoscopum habuerint, erunt corpore miseri, animo deiecti, inualidi viribus, ac semper potentioribus deservientes, &c.]

Tantum Genethliaci tribuunt partibus plenis, & vacuis; sed quid de masculinis, & femininis idem auctor scribat, videamus.

[Nuc (inquit l. 4. c. 17.) masculinas & femininas signorum partes reserabos: sunt enim tamen in masculinis, quam in femininis signis, & masculinae similiter & femininae partes; ex iis vero partibus, cuius genitura sit masculina, cuiusve feminina ita reperitur; sunt itaque masculinae partes 197. femininae vero 163. Quomodo autem facillime dignoscantur, per sequentem tabulam explicabo.]

Hæc omnia ratione destituta, solis experimentis constare aint Astrologiæ Magistri; sed quam habebimus fidem istorum experimentis, qui contrarias partium vires experti sunt? quas enim partes Firmicus facit masculinas, Albulmazar dicit esse femininas; Auenradam non consentit cum Alcabitio, ab vitroque dissentit Abraham, alij duodecimam cuiusque signi partem alternis vicibus masculinam, & femininam esse docent. Alij primos duodecim gradus sexui signi tribuunt; nam si signum sit masculinum, primos duodecim gradus masculinos docent esse sequentes femininos, reliquos sex aqua partitione diuidunt.

Sic Astrologi inter se digladiantur, ita nihil inter eos certi, & constituti est; & adhuc iactant artem suam experimentis partam. Scilicet pugnantia placita, certis experimentis stabilire potuerunt, quibus habebimus fidem? quos sequemur duces? quorum experimentis orta est hæc disciplina, quæ nutat inter contraria sententias?

Non minor inter Astrologos dissensio est de plenis, & vacuis partibus; multas, quas Firmicus vocat vacuas, Albulmazar dicit esse plenas, & quas Elphestion Thebanus inter plenas numerat, Alcabitius recenset inter vacuas.

Denique nil dico de partibus lucidis, & tenebrosis, quam multis eas tenebris offuderunt Genethliaci; veteres eam partem lucidam vocabant in qua est stella, obscuram quæ stellarum splendore caret, at postquam Zodiacus translatus fuit in decimam sphæram omni luce orbatam, recentiores Genethliaci eisdem signorum partes lucidas retinere volentes, in decimo etiam orbe partes lucidas, & tenebrosas collocarunt. In orbe omni luce destituto quid lucida pars, quid obscura sit, adeò obscurum est, ut cymumerias superet tenebras.

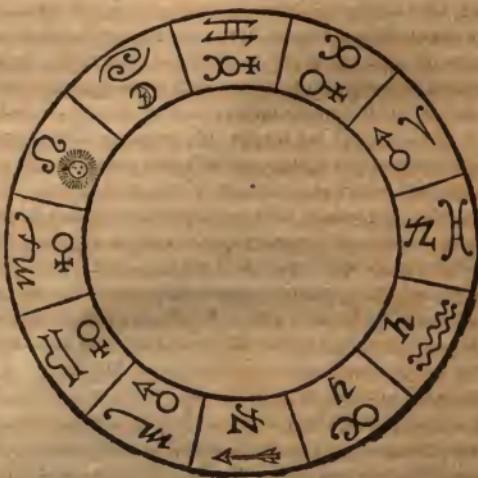
CAPVT VIGESIMVM SEPTIMVM.

Celestium domorum, locorumque nugamentum.

V L L V s sit scribendi finis , si omnia persequi velim , quæ ab Astrologis dolosè conficta fuerunt . Condonabo igitur reliqua libenter breuitati; sed quæ de astrorum domiciliis, de cœlestibus domibus commenti sunt, præterire omnino non possum: si enim domos, quibus omnia Astrologiae arcana mysteria continentur, figmentum esse ostendero, & inane ludibrium, astrorum, & Astrologorum penetrales, ædes euerx fuertint, ex quibus tamquam ex occultioribus delubris, populis reddere responsa consueuerunt.

Ad quod efficiendum, domorum descriptionem non ab alio, quam à Ptolemao lib. i. de Iudiciis, cap. 16. desumere placuit. [Domus autem ratio naturalis (inquit) hæc est, quia ex duodecim Signis duo proximè accidunt ad verticalem nobis punctum, idè calores, & aestus generant. Ea sunt, Cancer, & Leo. Placuit attribuere illa duobus præcipuis, & maximis, hoc est, ipsis luminibus, Soli quidem Leonem, propterea quod masculinum est Signum; Lunæ verò Cancrum, quod fœmininum esset. Atque ita factum est, ut conuenienter dimidium orbis, à Leone usque ad Capricornum, solare vocaretur; dimidiumque, ab Aquario usque ad Cancerum, lunare, ut in utroque possent singula loca suis stellis assignari, quarum alia figura cum Sole, alia cum Luna delcriberent pro conuenientia orbium motus ipsorum, & naturæ proprietate. Nam Saturno, quod natura maximè frigidificus esset, quodque supremum à luminibus remotissimum haberet orbem, ob contrarietatem caloris opposita Signa tributa fuere: Cancer, & Leoni, Capricornus, & Aquarius, quæ Signa & ipsa sunt frigida, & hyberna, & propter oppositionem maleficam. At Ioui, qui esset temperata natura, & subiectus Saturni globo, data sunt proxima illi Signa spiritu, & fecunditate præstantia. Sagittarius, & Pisces, quæ cum luminum Signis triquetram figuram describunt, quæ conueniens est beneficiorum. Post quem Marti desiccatori, & subdito sphæræ Iouiali, similiter proxima his adscripta sunt, quæ & ipsa similem haberent naturam, Scorpio, & Aries quadrata dispositione, ut congruebat illius corruptrici, & noxit constitutioni. Veneri verò, quod natura esset temperata, & sub Marte, dederunt coniuncta his Signa, quod fecundissima esset, Libram, & Taurum, in quibus & ipsis situ constituitur sexangularis, neque ipsa hæc stella amplius duobus Signis vñquam ne anteit, neque subsequitur Solem. Mercurio, qui & ultimus, neque vñquam ultra vnum Signum abesse à Sole, omniūque aliarum stellarum infimo in loco data fuere proxima Signa luminum Signis Gemini, & Virgo, quibus, & ipsis ambobus ferè in primis vicinus ferretur.] Hæc Ptolemaeus, quem in hac domorum divisione, non experimenta, sed levissimas coniecturas, & suspicções sequutum videmus, ut ubique apparent Astrologorum pudenda mendacia, qui Astrologiæ omnia dogmata certis, exploratis, & minimè fallentibus experimentis collecta esse spuriissimo ore confirmant; sed & rem hanc totam memoriam causa his versibus Astrologi commendarunt:

Saturnus domus est noctis Caper, verna dies,
 ~ Huic dolor est Aries, gloria Libra seni.
 Iuppiter Arcitenetis habet cum Piscis Sagittam;
 Cui tamen in Cancro sors bona, iniqua Capro.
 Sed Martis domus est Aries, & Scorpio pugnax,
 Huncque Caper collit, Cancer ad ima premitt.
 Sol habet hospitium sibi solus in ade Leonis,
 Atque illi est Aries gloria, Libra dolor.
 Ac Venus in Tauro, Libraque per atria versat,
 Piscibus exultat, Virgine preffa iacet.
 Mercuriusq; habitat Geminorum in sede, triumphat
 Virgine, & est mæstus Piscis a deunte caput.
 Luna domum Cancer tenet, illam Taurus honorat,
 At supra hanc versans Scorpio sorte premitt.
 Nobis, ne à proposito longius dilabamur, rem, Mathematicorum more, se-
 quenti schemate oculis subiicere placuit.

His ita explicatis, tradunt Genethliaci non solum varias, sed & contrarias
 vires astra fortiri in variis domiciliis. Quare Iulius Firmicus lib. 3. Mathem. c. 3.
 ¶ Saturnus (inquit) per dies in horoscopo partiliter constitutus, id est, in ea
 parte, in qua est horoscopus, faciet cum summo clamore edi partum; erit
 autem iste, qui nascitur, maior omnibus fratribus; aut si quis ante eum natus, à
 parentibus separabitur; semper autem iste per diem in omnibus quatuor car-
 dinibus facit primos nasci, aut primos nutriti, aut eos fratres, qui ante se nati
 fuerint, recedere; facit quoque inflatos, ac superbiæ spiritu elatos.

In secundo loco ab horoscopo, Saturnus facit rigoritudines graues, cœur-
 siones maximas, uxorum etiam, & filiorum interemptor est, & maximarum
 turbarum

turbarum, frequentiusque concitator, sed & paternam, & maternam substantiam dissipat; ipsum-verò, qui natus fuerit, tardorem in omnibus motibus facit, quibusdam etiam perpetuas incidit corporis valetudines.

In tertio loco Saturnus ab horoscopo constitutus, facit pigros, tardos, & nullam patrimonij substantiam requirentes; si verò cum Mercurio, ac Luna in hoc loco fuerit, facit cum stultitia malitiosos, sacrilega contra diuinitatem verba iactantes, &c.

In quarto loco Saturnus ab horoscopo partiliter constitutus, id est, in uno cælo, si per diem hunc locum tenuerit, faciet pecuniarum auidos, custodes auri, & argenti; per noctem verò si fuerit in hoc loco, paternum patrimonium dissipat, & citam patris mortem; facit ægritudines etiam graues, & frigidos humores corporis, & infirma astate, faciet semper infames.

In quinto loco Saturnus ab horoscopo constitutus, si per diem in isto loco fuerit, Reges faciet, & Duces, & maxima largitur insignia potestatis; si verò sic Saturno posito, Sol in parte horoscopi fuerit inuentus, & coniunctionem Lunæ crescentis Saturnus exceperit, perpetuas tribuit felicitates, & maiorum potestatum ornamenta decernit.

In sexto loco Saturnus ab horoscopo constitutus omne patrimonium dissipat; male enim semper in isto constituitur loco; facit etiam ægritudines, praesertim si deficiens se ei Luna coniunxerit, vel si quadrata ei deficiens fuerit, facit enim infelices, infames, erraticos, qui scilicet in uno nunquam possint consistere loco.

In septimo loco Saturnus ab horoscopo constitutus, id est, in occasu partiliter, si matutinus fuerit, in diurna scilicet genitura bonus erit, & hominibus maximam decernit substantiam, sed tunc cum fuerint limen senectutis ingressi; maximam enim sic positus senectutis largitur ætatem, & pecuniarum custodes facit, latentes verò corporis dolores incidit: facit enim hæmorrhoides, aut neruorum dolore contractos. Si verò in hoc loco vespertinus fuerit, fistula circa podicem facit, & simili modo hæmorrhoides, &c.

In octavo loco ab horoscopo constitutus Saturnus, si per diem fuerit haecenus collocatus, procedente ætatis tempore, augmenta patrimonij largitur; quibusdam verò si in hoc loco constitutus in Martis Signo fuerit, vel in Martis signibus, ex alienis mortibus pecunias decernit, &c.

In nono loco Saturnus ab horoscopo constitutus Magos fumosos faciet, vel Philosophos opinatos, vel Sacerdotes, temporum in magica semper opinione clarissimos, facit etiam pro qualitate Signorum haruspices, vates, Mathematicos, ac vera semper interpretatione fulgentes, & quorum responsa sic sint quasi quadam diuinitatis auctoritate prolata; quodam autem facit in templorum cultu semper perseverare, ac præpositos interdum Religionum, somniorumque diuinos reddit interpretes, sed & frequenter facit Philosophos capillatos. Si verò per noctem in hoc loco fuerit constitutus, faciet iras Deorum, Imperatorum odia, &c.

In decimo loco Saturnus ab horoscopo constitutus, hoc est, partiliter in medio cælo, faciet Imperatores, Duces, Præfectos, Prætores, si sic posito Saturno in his locis, in quibus exaltatur, Sol in horoscopi parte fuerit constitutus, Saturnus autem, sicut ante diximus, in medio cæli si per diem fuerit inuentus, faciet honestos, ac honestis moribus agricolas, sed locupletes, &

quorum possessiones aut mari , aut fluviis , aut sylvis semper adiacent ; dabit etiam substantias maximas , magnam gloriam , & à maioribus personis hæreditates,&c.]

[In undecimo loco ab horoscopo constitutus , mediocria decernit bona ; & quando aliquid malignum fuerit largitus , cum , qui natus fuerit , in eo loco , & in eo ordine collocabit , in quo fuit pater eius ante collocatus , sed post trigesimalium ætatis annum : nam ante illum quidquid quiescerit anitter , nec poterit dignitatem , vel patrimonium consequi , nisi prima triginta annorum spatiā transierint .

In duodecimo loco Saturnus ab horoscopo constitutus , tumultus , sermonis discrimina , vel propter seruos pericula decernit seruitio , qui sic eum in genitura habuerit collocatum ; faciet etiam maximas ægritudines , sed & valetudines non modicas , &c.] Hæc Iulius Firmicus , qui eodem libro persequitur ceterorum Planetarum per singulas celi stationes , potestates , & effectus variros , qui ab eis dimanant .

Quid magis receptioni apud Genethliacos , quam quædam astra esse benigna , quædam maligna ; & ne id quidem perpetuum , & constans est , sed bonum sydus ex malo loco obesse plurimum malum , ex bono loco prodesse putatur . Itaque Iupiter , qui in Oriente magna bona decernit , in duodecima domo , qua Orientem attingit , magna incommoda denūciat , opes , ampliasq; diuitias idem Iupiter largitur ; at in tertio , octauoq; loco patrimonium profundit . Quod de Ioue tradunt , tradunt de ceteris astris , mutare subinde vires , & tamquam Camæleontes induere colores , & virtutem loci . Quare Cardanus lib . de revolutionib . c . 12 . [Planete mali (iniquity) dōmibus nocent , in quibus sunt ; & boni iuvant eas , si in eis sunt .] Et infra : [Cùm fuerit dominus dōmus in opposito domo , cadet ille magna ex parte à dispositione significata per illam domum . Iterum Sol , & Iupiter , vel eorum alter , cùm in septima fuerint , & Saturnus ; & Mars , vel alter eorum in medio celi dominum ascendentis , vel ascendens violauerit , vel Lunam , morietur publica morte ; si vero infortunia in septimo loco Solis , & Iouis solūm , occidetur .]

Eadem leges apud Ptolemæū lib . 3 . de Iudiciis , præsertim c . 10 . quo de spatio vite differit ; c . 12 . quo de morbis ; c . 13 . quo de animi qualitatibus , & sequentibus .

Ad eum minutum has celi partes Genethliaci metitt sunt , ut singulis non solum dōmibus , sed etiam minutis Planetarum vires euariant dicant ; quod supra c . 25 . & 26 . vidimus . [Singula Signa in tres partes diuiduntur (inquit Firmicus lib . 2 . cap . 4 .) singula autem partes singulos habent decanos , ut sunt in singulis Signis terni decani , quorum singulis ex triginta partibus denas possideant , & dominium suum , & potestatem in decem partes eximunt ; sunt autem infinitæ potestatis , & licentia , & qui facta hominum potestatis suæ auctoritate designant , sed & ipsi decani singulis stellis deputantur ; & cùm in ipso decano stella fuerit , licet sit in alieno domicilio constituta , sic tamē est habenda , quasi in suo sit domicilio , &c.] Cùm vero Planetæ ex uno ad aliud Signum transiuntes contrarias fortiuntur vires , declarat exemplum Iouis ; is enim in quinque simonono gradu , & 59 . minuto , & 59 . secundo Geminorum , censetur natus utros calculos quinque in suo detrimento post minutum temporis , transitione facta in o . o . 1 . Canceris iam felix , iam exaltatus , quatuor albis calculis gaudet .

Confidas verò esse huiusmodi domos, quibus tantum Astrologia tribuit, & nullum illis fundamentum in cœlo esse, vel ex eo constat, quod neque inter Astrologæ Magistros conuenit de hac ædificatione domorum; alij enim dividendo cœlum in duodecim spatia seu domicilia Zodiaca, alij Äquatorem, alij Verticalem circulum, alij Parallelum per gradum eclipticæ orientem Meridiano circulo interceptum, assumunt. & alij Abraham, Auenezram & Montereum, alij Alcabitium, Firmicum, Ioanñem Sconerum, Cardanum sequuntur decempedatores. Porro in tali varia cœli partitione, ut constare possint domorum fines? His ignoratis, quomodo Astrologi norunt qua in domo Planetæ existant? Qui ignorant ad quam domum Planetæ pertineant, quomodo notarunt quid ex una, quid ex alia domo Astris accedat aut decedat vitium? Hoc si perspectum Astrologi non habent, qua fronte Astrorum vires per singulas cœli stationes tradunt tanquam rem omnium consensione receptam, & certis experimentis conspicuam?

His accedit quod huiusmodi Astrorum sedes, & domicilia fixa faciunt Mathematici & immobilia: prima enim domus est in Oriente, sexta in Occidente, quarta in uno cœlo, decima in medio cœlo. At nulla est cœli pars Orienti, vel Occidenti, medio vel imo cœlo affixa, quæ vna cum diurno motu non ferantur ab Oriente in Occidentem. Figmenta itaque necesse est esse has Astrorum ædes, quæ mente, & cogitatione cœlo esse intelliguntur, cum re vera nihil huiusmodi cœlo sit. Verum quoniam per signa Zodiaci Planetarum domos dividunt Astrologi, videamus qualem Zodiaca dicant, & quæ signa adhibeant ad constitutas stellarum domos, quoniam cum hac imaginaria, & mente confusa esse ostenderimus, domos etiam ipsas ludibrium aliquod, & figmentum esse oportet. Et quidem octaua sphæra, qua stellarum cœtus varijs videntur, duodecim, esse signa certis quibusdam Astris notata Arietem, Taurum, Geminos, Cancrum, Leonem, Virginem, Libram, Scorpionem, Sagittarium, Capricornum, Aquarium, Pisces, quæ Zodiacus dicuntur, in conseilo est: cœterum cum hac Astrorum schemata ab Oriente in Occidentem circumferantur, non sunt domus illæ, quas Astrologos fixas esse tradunt, vel Orienti, vel Occidenti, vel imo, vel medio cœlo. Quare & duodecim hæc signa in dominibus morantur, & ex una in aliam transire dicuntur. Alium itaque Zodiaca, alias Arietes, alias Tauros, alias Geminos, alias Cancros, Leones, Virginis, Libras, Scorpiones, Sagittarios, Capricornos, Aquarios, Pisces, Astrologi finixerunt in decimq[ue] orbis, ut vidimus suprà cap. 21.

Qua de re Christophorus Clavius, s. qui clarissimi ingenij pluimis monumentis Mathematicas disciplinas in lucem, hominūque admirationem reuocauit, ad c. i. sphæra Ioannis de Sacro Bosco, hæc scribit: [Duo sunt in corporibus cœlestibus Zodiaci concipiendi, vnu quidem in primo mobili seu decimo cœlo, qui solus est verus, ac proprius Zodiacus, quem Astronomi intellegunt, quando de Zodiaco absolute loquuntur, conitans duodecim partibus æqualibus, quæ signa cœlestia vocantur, &c.] Alter verò Zodiacus concipiendus est in nona sphæra priori Zodiaco directe suppositus, cum eisdem duodecim signis. Primus ille Zodiacus dicitur ab Astrologis immobilis, & fixus, non quod non mouatur ad motum sui orbis, in quo est, sed quod eius signa semper eodem modo se habeant ad æquinoctialem, & coluros primi mobilis, ita ut semper principium Arietis sit in æquinoctiali circulo, similiterq[ue] principium

Libre ubi nimis colurus æquinoctiorum æquinoctialem intersecat. Rursum principium Cancri reperiatur semper in coluro solstitiorum, similiterque principium Capricorni, idemque de reliquis signis & punctis primatis illius Zodiaci proportione quadam dicendum erit. Secundus autem Zodiacus dicitur mobilis, & non fixus, non ea solum ratione, quod ad motum sui orbis in quo est mouetur; hoc enim commune est etiam primo illi Zodiaco, qui tamen immobilis appellatur; sed quod eius signa non semper eodem modo se habeant ad æquinoctialem, & coluros primi mobilis; non enim principium Arietis, & Librae huius Zodiaci semper reperitur in æquinoctiali circulo sive coluro æquinoctiorum primi mobilis, neque principium Cancri, & Capricorni in coluro solstitiorum mouetur, neque posterior hic Zodiacus sub illo primo paulatim versus signa Orientalia prioris Zodiaci, hoc est, versus signa illa quæ posterius orintur.

Ne hoc quidem Zodiaco, qui nusquam consistit, sibi possunt domus, quas Astrologi fixas, & immobiles esse volunt: nam præterquam quod commen-
titia esse omnia signa, quæ in decimo orbe esse Mathematici cogitarunt, do-
cuimus suprà cap. 21. Domos & sedes Planetarum immobiles volunt Astrolo-
gi, decimus autem orbis motu diurno ab ortu fertur in occasum. Quæ ergo
sunt in tanta orbium cœlestium cōversione rata, ac stabiles Planetarum ædes?
Qui sunt Leones, Cancri, Virgines, Gemini, Libra, Tauri? Vbi sunt Arietes,
Scorpii, Pisces, Sagittarij, Capricorni, Aquarij, quibus ætherea domus del-
finiuntur? Vbi cogitant mirificam illam vim; quam cœlestibus domibus tri-
buunt Genethliaci? Interuallum quoddam inter Orientem, & Meridiem, in-
ter Meridiem, & Occidentem, inter Occidentem, & imum cœlum, inter imum
cœlum, & Orientem, illi cogitare possunt omni corpore denudatum, firmum
ac stabile, in quo orbis cœlestes moueantur, in eoque Astrorum domicilium
fundare: nam & veteres Philosophi, quos refert Aristoteles lib. 4. Phys. T. 36.
cum capere non possent, quid sit locus immobili, qui motis corporibus
ideem semper permaneat, interuallum quoddam, seu intercapelinem inuexe-
tunt in naturam à corporibus seu iunctum, firmum, ac stabile, in quo corpori-
ra omnia tamquam in loco sint, & moueantur. Verum cum non in rerum na-
tura, sed solum in nudis hominum cognitionibus huiusmodi commentum
reperiri lectissimis rationibus euicerit Aristoteles, figuramentum quoddam esse
oportet Planetarum domicilia non minus, quam interuallum illud, ex quo
tamquam ex clementis coagamenta dicuntur. His accedit, quod huiusmodi
interuallu nullu agendi vis congruere potest; omnis siquidem effectio, aut à
substantia, aut ab accidente proficiuntur; hoc interuallum non est substantia
corporalis, aut spiritualis, neque accidens, cum per se sit; nulla itaque actio-
nis potestas tali interuallo inest, quam inesse volunt cœlestibus domibus Ge-
nethliaci. Vnde Cardanus lib. de Iudiciis geniturarum, c. 9. [Inter domos ro-
busior est in hoc significato (agit autem de vita) ut appareat, prima inde, sepi-
ma inde, decima inde, nona inde, vndecima, &c.] Et Ptolemaeus lib. 3. de Iu-
diciis, cap. 10. [Fortioris auctoritatis esse dicitur quod est cœli medium super
terram, post hac Ascendens, defende id quod cœli medium ascendit, & post
ipsum Occidens ad quod cœli medium precedit; omne autem quod sub terra
moratur, hac in re, tam præclara, & tam excellenti prætermittendum fore
decreuimus, præter id quod Ascendens super terram apparuit, &c.] Infrā:
[Conue

[Conuenit ut ex luminaribus illud, quod loco maioris, & fortioris potestatis fuerit sumamus, dispositorem autem eligere superluminaria nullatenus conuenit, nisi cum loco maioris, & fortioris dignitatis fuerit, &c.] Hinc mortis domus, hinc domus laboris, bona, malaque fortunæ, filiorum, diuitiarum, dignitatum, quæ à Poëtis crediderim Genethliacos mutuatos, & ab inferis ad cœlum, à ludicris licentes transiit ad ces serias. Hinc ille:

*Vestibulum ante ipsum primisq; in fauibus Orci.
Lucri, & vltices posse aubilia vera,
Pallentisque habitant morbi, tristisque senectus,
Et metus, & maleficia famæ, & turpis egestas,
Terribilis yisu forma, lethumque, laborque.*

Quæ est domus Solis, nisi illa?

*Regia Solu erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammæisque imitance pyropo,
Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat,
Argenti biformes radiabant lumine value.*

His magistris profecerunt Genethliaci, ab his didicerunt Planetarum domos. Egregiam vero disciplinam fabulosis ortam natalibus, fabulis auctam, & nutritam. Iam verò, quæ de syderum soliis scribit Ptolemæus lib. 1. cap. 21. & 22, nonne ex iisdem Poëtarum fontibus promanarunt?

In solo (inquit Ouidius codem lib. 2. Metamorphoseon)

*Phobus clarus lucente smaragdus:
A dextra, lenaque dies, & mensis, & annus,
Sculaque & positæ spatijs equalibus bore;
Vèrque nouum stabat cinclum florente corona;
Stabat nuda Aëstas, & spica ferta gerebat:
Stabat & Autumnus calcatis sordidus vuis,
Et glacialis Hyems, canos hirsuta capillos.*

Quæ de carpentis, & curribus Astrorum, & Ptolemæus, & Firmicus scribunt, ex iisdem fabularum campis orta sunt.

*Ergo qua licuit genitor cunctatus ad altos
Deducit iuuenem Vulcania munera, currus
Aureus axis erat, temo aureus, aurea summa
Curvatura rote, radiorum argenteus ordo
Per iuga chrysoliti, positaq; ex ordine gemma.*

I nunc, & nega hanc disciplinam fabulam quamdam esse ab otiosis hominibus confitam. Evidem nullum existimo Mathematicorum esse adeò vacordem, cui persuasum sit huiusmodi commentis agitari res mortalium; sed miror eorum impudentiam, qui sapientibus viris persuadere conantur, ab hisce ludibriis pendere exædificationes urbium, itinera, & navigationes, honores, & dignitates, filiorum procreationem, ortum, & inheritance, prosperam, & aduersam valetudinem, fratrum, sororum, uxorum numerum, ampla patrimonia, opimas hereditates, diuturnam, aut breuem vitam, membrorum integratatem, & vitium, robur corporis, & imbecillitatem. Cum notionibus illis hæc pugnant, quas nostris membris natura ipsa non usus aut disciplina consignauit. Vel abstergenda ergo

ergo illæ sunt, vel nunquam Astrologi adducent mortales ut credant vera quæ sunt, & solida à fictis fabulis pendere, & ea quæ nūquā sunt, sed Astrologorum solum cogitatione coaugmentantur, aliquid efficere, aur moliri posse. Facit ad declarandam eamdem vanitatem domorum, quod Augures quoq; malorum dæmoniorum interpres simili cœli partitione vñ dicuntur ad fallen-dos mortales. [Cœlinus (inquit Tulli. 2. de Diuinatione) in sexdecim partes diuiserunt Etrusci. Facile id quidem fuit, quatuor, quas nos habemus, dupliceare: post idem iterū facere, vt ex eo dicereuit, fulmen qua ex parte vénisset. Primum id quid interest? deinde quid significat? &c.] Nam qua vanitate Augures, dæmoniorum internunciij, super hæc cœli sectione auguriorum vanissimam superstitionem collocarunt, eadem Astrologis licuit cœlo in duodecim domos diuisio, nugas vendere, & proæcre lupinos.

CAPVT VIGESIMVM OCTAVVM.

Ratio, quam Astrologi secuti sunt, tribuendo Planetis domos.

AC T E N V S quales Planetarum domos Generthiaci finixerint, ex-
posuimus; nunc quo iure eas Planetis distribuerint, exponendum est. Et
quoniam Claudiu[m] Ptolemaeum omnes magistrum agnoscunt, præ-
termillis aliorum sententiis rationem expendemus, qua Ptolemaeus lib. 1. de
Iudiciis, c. 16. tradit, ethereas domos Planetis distributas; et autem huiusmodi,
Capricornus, & Aquarius hyenialia signa sunt; & frigida, Saturnus quoq; na-
tura frigidus est, iure itaque debebantur hæc signa. Quæ ratio fuit vñquam
aded à ratione aliena, quamquam non id Ptolemaeo acerimi ingenij viro, vi-
tio vertendum, qui Astrologorum placita retulit, non sua. [Verisimile est (in-
quit Sixtus ab Hemminga) Ptolemaeum libros suos quadripartiti, sive de præ-
dictionibus Astrologicis, maximè vñ duos posteriores scripsisse, nō vt artem
illam ex professo doceret, sed vt ostenderet Astrologiam re vera nullâ esse, sed
si quæ statuenda sit, eam talem esse debere qualem ipse describit.] Primum
conlueuerunt Astronomi Planetarum vires præfertim noxias contrariis tem-
perare; ideo Saturnum frigidum diurnum, Martem calidum nocturnum fecer-
unt. Cur ergo Saturno signa calida non imbuterūt potius quæ frigida? Dein-
de si congruas Planetis sedes tribuerunt, cur Saturno siccum, Aquarij
humidum domicilium dederunt? Adhac Marti siccus, & calido Aries tributus
est humidus, & Veneri humidæ, & calidæ Libra signum Autumnale, siccum
videlicet, & frigidum. Præterea Iouis natura temperata, & benigna nullam
habet communionem cum Sagittario, & Pisibus. Cancri denique calor ma-
gnus non congruit frigori Lunæ, & Leonis signum nobis calidissimum iis
qui sub alio polo degunt frigidum est, non minus quæ nobis frigeat Capri-
cornus. Vedit & Ptolemaeus Astrologorum hanc rationem non posse per om-
nes Planetas deduci, ideo alteram addidit à Planetarum constitutione desum-
ptam. Saturno, qui à nobis longissimè distat, iure Capricornus ab orbe no-
stro longissimè etiam distans. Luna terra citimæ Cancer, qui ad nos proximè
accedit, consignatus fuit. Cæterum ratio hæc infirma, & imbecilla
sustinere

sustinere priorem non potuit: post Lunam enim non sequitur Sol, sed Mercurius. Cur ergo Leo Cancro proximus, Soli potius quam Mercurio tribuitur? A nobis non magis Gemini quam Leo distat. Cur igitur Sol in Leone non in Geminis domicilium sibi constituit? Sit Capricornus à nobis maximè dissitus, sicut Saturnus, Aquarius, qui non adèò distat, cur Saturni domus dicitur? quæ cùm explicare Astronomi nequeant labantes, & ad interitum ruentes, Planetarum ædes terrio fulcire Ptolemaeus aggressus est constitutos, siquidem Sol in Leone, Luna in Cancro reliquis ait constituta esse domicilia pro benignitate, aut malignitate naturæ. Saturno Capricornus, & Aquarius tributi sunt, qui Leoni, & Cancro opponuntur. Ioui verò Pisces, & Sagittarius, qui triquetra Leonis, & Lunæ irradiatione, quæ salutaris est, respondent Marti Scorpius, & Aries, qui ex quadrato Leonem, & Cancrum prospexit, Veneri Libra, & Taurus, quod fecundissima sint signa, & in quibus situs constituitur sexangularis; Mercurio denique, qui est ultimus, data fuere proxima signa Solis, & Lunæ, Gemini, & Virgo, sed adhuc malæ fundatae domus non perstant: domus enim illa Planetae congruit, vt suprà vidimus, quæ est illius naturæ maximè accommodata, & in qua ille vires melius exerceat suas: at Marti obest plurimum quadrata radiatio luminarium, Saturno nocet oppositio cum iisdem. Neque igitur Saturnus in Capricorno, & Aquario, neque Mars in Ariete, & Scorpione opportunum habent domicilium. Quod si addas, quod docet Ptolemaeus, felices esse omnes Planetas, quando tanto intervallo à Sole seiunguntur, quantum eorum domus distant à domo Solis (quod Arabes amulgeum vocant) necessarij efficitur, Saturnum oppositum luminaribus, Martem ex quadrato iisdem respondentem fortunatos esse, contra omnium Astrologorum scita, quæ volunt infortunatos hos esse syderum concursus, & calamitatis plenissimos. Postremò, quando aiunt has, vel illas domus quadrangulas, vel triquetras esse dominibus luminantium, vel aiunt utriusque, Leonis, & Cancro, quadratas esse, aut triquetras, vel alteri solùm, & ei quam secundum ordinem sequuntur, ita vt à Leone ad Capricornum, ad Leonem à Cancro, ad Aquarium à Cancro referantur: non primum siquidem domus Veneris tam quadrangula quam triangula dici possunt, Libra enim est quadrata Cancro, Taurus Leonis, Libra triangula est Leonis, Taurus Cancro. Idem de ceteris dici potest: non secundum, quoniam neque Aquarius Cancro, neque Capricornus Leonis opponuntur. Cùm nullo igitur fulcimento sustineri possint malæ fundatae Astrologorum domus, eas vespertilionibus, & muribus loçamus.

CAPVT VIGESIMVMNONVM.

*Quid astrorum congressus sit, quam nouis astris va-
rius, & nouus.*

LVRIMA hactenus ex Astrologis audiimus de syderum congressibus, & concursu, expédere oportet quid tandem sit ista stellarum coniunctio: Docet enim ratio Mathematicorum (inquit Tullius lib. 2. de Diuinatione) quam Chaldaëis notam esse oportebat, quanta humilitate Luna

K k feratur,

feratur, terram penè contingēs, quantum absit à proxima Mercurij stella, multò autem longius à Veneris, deinde alio intervallo distet à Sole, cuius lumine illustrare putatur, reliqua verò tria interwalla infinita, & immensa à Sole ad Martis; Vnde ad Iouis ab eo ad Saturni stellam inde ad cælum ipsum quod extreum atque ultimum mundo est. Quis ergo est iste astrorum congressus? quæ coniunctio: in tanto locorum interwallo quantum animo & mente cogitare difficile fuerit, nisi oculorum fallacissimo sensu species quedam eminus obiecta coniunctionis eorum quæ infinitis interstitiis inuicem separantur, itāc visu iudicamus ea quæ ratione atque animo videre debemus?

Quid, quodd neque stellas omnes perspectas habent Astrologi? Quare Cardanus ad lib. i. Ptolemai com. 3, aperte profitetur incertam hanc artem esse, & quod plura sint astra, quam Astrologi norint, & quod eorum, quæ norunt, natura perspecta non sit, & quod eorum, quorum natura perspecta sit, ignoretur modus agendi, an per circulum positionis, an per locum, an per antisca, an per declinationem.

Iam verò quod Phauorinus apud Gellium lib. 14. cap. 1. suspicatus est, fieri posse, ut alij quidam Planetæ essent, quos cernere homines non possunt propter exuperantiam altitudinis, factum iam vidit nostra ætas. Galilæus Mathematicus Florentinus theoscopio, quod nuperim hominum soletia excogitarat, ad minima quæque in magna distantia videnda, quinque propter Iouem Planetas superioribus facultatis inuisios conspiciendos dedit, & circa Solem maculas quasdam, vel stellas deprehēdit errare, quarum nulla apud veteres Astrologos mentio extat. Qui sit verisimile omnibus aliis astris in hac inferiora agentibus, hac sola otiori prorsus, & nihil efficere, si hac quoque agunt quorum nulla haec tenus habita est ratio ab Astrologis, & quorum nullus congressus, aut digressus haec tenus obseruatus fuit. Planè sit, siue perspectos Genethliaci habeant aliorum congressus, siue non, siue obseruent altra, siue non obseruent codem modo diuinare.

C A P V T T R I G E S I M U M .

*Pugnare ea, quæ Astrologi tradunt de obfessione, &
aſpectu aſtrorum.*

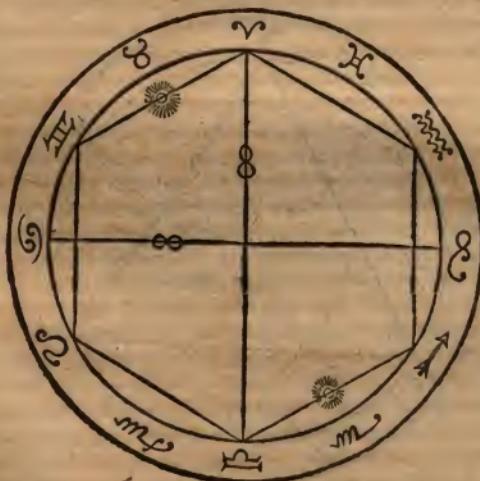
V O N I A M in variis astrorum congressibus, omne artis suæ præsidium collocarunt, qui Astrologicas rationes sequuntur, in eo toti sunt ut doceant, multas, variisque esse syderum constitutiones.

Etiam in primis (ait Firmicus lib. 2. cap. 25.) illud docere debemus quid sit triangulum, quid trigonum, quid quadratum, quid hexagonum, quid abietum, quid sit etiam trigonum dextrum, quid sinistrum, quid hexagonum dextrum, quid sinistrum. Diametrum est Aries, & Libra, Tauri diametrum est Scorpio, & cætera signa simili modo, à signo ad signum septimum quod fuerit hoc est diametrum. Sed hæc semper maligna radiatio est, & minax. Trigonum est à signo à quo initiamus signum quintum, quod hoc docetur exemplo,

exemplo, ab Ariete usque ad Leonem. Trigonum est, & similiter à Taurō usque ad Virginem, & sic per omnia signa quocumque in signo quanto fuerit, hoc est trigonum. Scire etiam debemus, quid sit dextrum trigonum, quid sit sinistrum. Dextrum est, quod ab eo signo à quo incipimus, retro est; sinistrum verò, quod antè, utpūtā Arietis, dextrum trigonum est Sagittarius, sinistrum verò Leo, & simili modo Leonis dextrum trigonum est Aries, sinistrum verò Sagittarius, Sagittarij verò Leo dextrum trigonum est, Aries verò sinistrum, sic & in ceteris omnibus trigona quæres. Et hæc est prospera fœlixque radiatio.

Quadratum est ab eo signo, à quo inchoamus quod quartum fuerit signum, quod hoc docetur exemplo Arietis, quadratum est Cancer, & Cancri Libra, & Libræ Capricornus, Capricorni Aries; sed quod sit quadratum dextrum, quod sinistrum, simili ratione, sicuti in trigonis diximus, inuenies: nam quocumque retro fuerit, quadratum dextrum est, ut Arietis Capricornus sinistrum Cancer, sic & in ceteris omnibus quadratis quod retro fuerit dextrum, & quod antè sinistrum, & hæc minax est radiatio, malitiosa potestate composita, ac inimicitæ liuore plena.

Hexagona hoc idem sunt quod trigona, sed minoris potestatis hexagonum est ab eo signo à quo initiamus tertium, ut Arietis sunt hexagoni Gemini, quod autem sit hexagonum dextrum quod sinistrum, sicut cetera inuenies.] Hæc ille. Leges eadem apud Cardanum libro de Iudiciis, capite septimo. [Aspectus oppositus (inquit) fit ad oppositum signum sub eadem parte in longitudine, & in totidem partibus latitudinis in parte contraria, quod subiecta tabella subiiciet etiam oculis.

Quadratus aspectus est per nonaginta partes eclipticæ antè, & retrò, & ipsa ecliptica absque latitudine.

Trinus autem est addendo partes centum viginti , exceptis quibusdam minutis, quas describemus in tabula sequenti , & est dexter anterior , & sinister, secundum signorum successionem.

Per has tabulas , & sequentes absque computo colliges similem partem in suo signo respiciente , diminuendo pro trino secundum latitudinem Planetæ, minuta

minuta in tabula vltima, & ponendo in opposito aspectu, vt dictum est totidem partes latitudinis in parte opposita, & pro quadrato sine latitudine, & pro trino dimidio latitudinis in parte opposita, prout dictum est, sed pro sextili accipies consimilem partem in signo sextili, sinistro quidem secundum successionem signorum, aut dextero in parte anteriori, addendo minuta contenta in tabula praecedente pro parte latitudinis, &c.

Et infra:[Scias quod vires aspectuum sunt velut labor flectendi balistam; nā coniunctio, vel aspectus ex duabus partibus est decuplus illi qui fit cum distantia decem partium, & qui ex eadem parte decuplus, ei qui fit cum distantia duarum partium, & qui per sex minuta decuplus, ei qui fit per distantiam ferme vnius partis, vnde maximi eventus.]

Eadem habet Ptolemæus lib.1. de iudiciis, c. 12. 13. 14. quibus addit c. 15. hos solum quatuor esse stellarum aspectus, quibus se mutuò, aut iuvant, aut impediunt; in reliquis signis astra nec videre le, nec audire, ideoque ea signa vocari inconiuncta.

Ea verò (inquit) quæ nullam habent numeratarum societatum rationem, loca inconiuncta, & aliena nominamus, quæ nec imperant, neque obediunt, neque se intuentur, neque idem possunt. Atque insuper nullam quatuor illarū figurarum describunt, quas diximus esse dimenticis triquadrati, quadratam, sexangulam, sed vel secunda, vel sexta numerantur, nam illa si à se mutuo detorquentur, & cum bina sint singulos angulos complectuntur; illa verò, quæ sexta numerantur, totum orbem in partes inæquales secant, cùm aliae figure omnes in partes æquales illum diuidant.]

Nec pauci sunt desiderari rationes, cur quatuor hi congressus aliqua sint radiationis societate coniuncti, reliqui abiuncti, & nullo necessitudinis vinculo deuincti. Ptolemæus lib.1.c.15. & Firmicus lib.2.c.26.

Atque hæc de Astrorum aspectu. Quid de obfessione? Pugnantia planè, & quæ maligna irradiatione hæc intuentur. Aiunt enim Planetam obfideri, quoties illum utrinque ex proximis signis maligna duo sydera circumstant. Exempli gratia, aiunt Iouem obfessum à Marte, & Saturno, quando ille est in Libra, Mars verò in Virgine, Saturnus in Scorpione. At tuh sic sunt in proximis signis quæ vocantur loca inconiuncta. Quomodo ergo hac cohærenti ita nō solùm astra, sed etiam Astrologia est inconiuncta? vnde tanta disciplina diffensionis: qui syderum concursus, aperuit tantos in hac disciplina hiatus? Non dico quām absurdè proxima signa dicantur inconiuncta, nullum sit incommodum, quod reclamante natura coniunctorum, quæ maximè distant concta proxima, quæ sunt vocantur inconiuncta. Si Mars ex Virgine non alpiecit Iouem in Libra existentem quomodo illum obfiderit? vel quando duo Planeta sunt in duobus proximis signis, aliqua actione copulantur, & perit ratio aspectuum explicata, aut nulla inter eos intercedit vis, & cueritur tota ratio obfessionis. Constantiam hic requiro, & cohærentem disciplinam. An dicturus es nihil quidem Martem ex Virgine agere aduersus Iouem in Libra commorantem, ideoque loca esse inconiuncta, quando tamen ex altera parte in Scorpione correspondentem Saturnus, tunc enim vero circumstet Iouem, & constare obfessionem? Oportebit te docere, cùm Ioui nihil impedimenti proueniret à Marte in virgine existentem Saturno egrediente Scorpionem, & nihil in Iouem moliente, quod Marti accedat ratione cuius incipiat Iouem ob-

sidere, cui nequidquam prius officiebat.

Quid? mediocerēt est deliramentum, quod aiunt Planetam sub Solis radiis constitutum comburi? quid abit cinis? quid summis? quae nūgæ sunt istæ?

Quid sibi volunt quadrata triangula hexagona? putantne Planetam in Planetam fundere vim aliquam, aut vnum ab alio affici, aut mutua actione pugnare? sibilo excipientur à scholis Philosophorum; qui enim sit, vt quando codeni, vel proximis signis astra continentur; nihil inuicem agant, aut partiantur? quando vnum ab altero longius recessit, tunc de munis mutua se actione petant? Magnes qui trahit ferrum nonne è propinquō trahit potius, quā è longinquo? Sol astrorum decus proximus calefacit nos magis, quā vbi abiit longius? quod si aliquod adhuc interuallum requirunt inter altra, vt mutuò agere, patique possint, meminerint quantis inter se Planetæ distincti sint interuallis, intelligent multò magis quando in proximis signis sunt, infestari mutuò debere, quā longè distantes.

Quod si astrorum natura huiusmodi est, quem P̄eripatetici tradunt, qualem docent Theologi, qualem agnoscunt sapientes, qualem probat experimentum ab omni vi extrinseca immunis, & libera, & quæ nihil admittit sibi contrarium, doceant, si possunt, cur astra ab aliis astris obsideri, vel maligna radiatione affici dicantur, si sempiterna illa, & immortalis natura à nullo violari, aut vlla ex parte labefactari potest, quo modo maligna radiatione afficitur, quomodo comburitur, quo modo à loco ab aliatur stellarum aspectu debilitatur? Respondebis, opinor, nil astra ipsa pati, sed eorum actionem in subiecta corpora infringi, ius, quod in hac inferiora habent, violari, quam in mundum hunc inferiorem effundere solent vim præpediri. Commodo id quidem dicitur, ceterum virtutem, quæ à Iove desfluit, dum in Libra moratur, multò magis impediti oportet ab influentiâ Saturni, dum est in Scorpione, quā postquam inde longius recessit, & physicis rationibus, & certissimis experimentis compertum est, causam, quæ alteram prohibere potest, & solet, ne aliquid efficiat, eo plus exhibere expedimenti, quo propius accelererit. Noxij humores, qui actiones vitales præpedire solent, tanto eas interturbant magis, quantò propiores fuerint cordi, quod est fons vite & origo; nec Remora retardat magis nauis cursum è longinquo, quā è propinquō, & ignis propius admotus melius prohibet hyemalis frigoris actionem. Solane sydera à naturali agentium lege eximes, & in proximis signis dices esse inconiuncta, nec iuuare se, nec impedire, vbi longius discesserint, præstare vtrumque? Accedit codem, quod ex quaquinque cœli plaga, cum viam aliquam semper Planetæ fundant, etiam ex proximis signis effundere oportet; sit verbi gratiâ Jupiter in Libra, Saturnus in virgine, Mars in Capricorno, Jupiter ex quadrato respicit Martem, Saturnus quoque ex Virgine ex trino respicit alium Planetam in Cancro existente, uterque igitur agit & Jupiter, & Saturnus, virésque suas fundunt per medium, aut itaque huiusmodi vires similes sunt, & coniunctæ, & se mutuo iuuabunt, aut contraria, & pugnantes, & se necessario impedian, & retardabunt; cur ergo proxima signa, cuiusmodi sunt Libra, & Virgo, vocantur inconiuncta? Verilimilem aliquam rationem, & Philosophie principiis congruentem expectamus. Anilium nūgarum iam nimium habuimus. Sed nimis in delirantium ludibriis rationem exquirere insanire est. Pergamus ad reliqua.

CAPVT TRIGESIMVM PRIMVM.

Vrbium ridiculas esse genituras.

Vi verecundia fines semel transferit suæ , bene & nauiter oportet esse impudentem, ut est in Proverbio ; ergo Genethliaci , quos nunquam suorum mendaciorum puduit, eò mentiendo sunt progressi, vt non solum hominum , sed etiam vrbium ortus & interitus , omnènque fortunam à stellis deduxerint. Quare Cardanus lib. centum geniturarum , non dubitauit Veneriarum ædificationem, Bononiae, Mediolani, Florentiae instauracionem inter genituras numerare. Et Mediolano quidem hæc denunciat. [Mars (inquit) in Iouis Trigono non conueniens, & Luna in opposito Veneris, in Scorpione multa detrimenta bellorum causa ostendit, atq; in his aliquando infælices, & multam sobolem, mulieribusque deditos nimis, atque ea causa infortunatos. Porro Mercurius in domo propria , in Saturni trigono , ipso in Aquario existente, diuina prorsus ingenia, tum etiam ad artes præstantissima. In ceteris valde dilecta est hæc cœli constitutio, quā vix verisimilem esse crediderim, homines misericordes, laboriosi, ingenio magno prediti, minimè concordes, publicæq; utilitatis custodes, populus simplex, ac leuis, beneficè tamè, ac ciuiles. Vrbs ipsa talis est, quæ si optime regatur nulli alteri veniet postponenda, nec vlla alia eruditorum maiorè copiæ virorum, nec insigniorum edidit vel fortiorum. Iacet tamen suo olim intestino iactata malo, quo & Roma iã gentium domina, & ipsa exteris seruire cogitur. Cacodæmonis locus vnas Saturni, alter Mercurij tertius Iouis. Cacodæmon octaua Leonis pars, alter Scorpij pars vigesima prima, quadratū Solis, ac Iouis , non ex conuenientibus signis seruire alienis cogit.] De Florentia hæc addit[Ciuitas hæc Martem habet cadentem , vnde non inultum bello proficere potest. Ostensum est autem , Mercurium in Pisibus dominari, vnde ad literas non adeo, vt Mediolancenses apti. Diu libertatè retinuit, nuper amisit, causam in lib. de arcanais æternitatis aperiuimus , Luna etià à Saturno, & Sole infortunata. Saturnus in cœli meditullio , & domo propria, & mobili signo mutationes multas a scipis ostendit, seditionèisque. Cum igitur Saturnus, & cœli medium peruererunt ad Iouis quadratum , hostilè in ultima parte Capricorni amisit Vrbs libertatem, in 26. anno Saturni , nec recuperabit donec vterque manserit sub radiis Iouis, id est, per annos 24. Saturni, & sic de aliis, &c.]

Nec Romæ Principis vrbium genituras veteres desiderarunt. Tarutius Firmianus (inquit Tullius 2. de Divinatione) familiaris noster in primis Chaldaicis rationibus eruditus , vrbis etiam nostræ natalem diem repetebat ab iis parilibus ; quibus cam à Romulo conditam accepimus, Romamque cum esset in iugo Luna, natam esse dicebat , nec eius fata cancre dubitabat. O vim maximam erroris ! etiámne vrbis natalis dies ad viam stellarum, & Luna pertinebat? fac in puer referre, ex qua affectione cœli primum spiritum duxerit, num hoc in latere , aut in clemento, ex quibus vrbis effecta est, potuit valere?

Et quando vultis urbem ædificari? quando effoditur terra ? vno die an vna hora id peragitur ? an quando iaciuntur fundamenta ? quæ fundamenta vi- nius , aut alterius domus , quotidie cum fundentur noua ædifica , nouos horosco

horoscopos quarrere vos oportet: singulis diebus ciuitas tota non construitur
vnica ædificatione, & vetera ædificia verlustate confecta quoniām corruntur,
nouāque eriguntur: nulla est vrbs hodie eadem, quæ condita fuit à suo fundatore;
vbi quæso remanent Astrorum Apotelesimata?

CAPVT TRIGESIMVM SECUNDVM.

*Cur Astrologi nihil de mutis animantibus aut stirpibus, sed
de hominibus solum, presertim opulentis, pronun-
ciant è stellis.*

DA B O adhuc fraudum Astrologorum non leue argumentum; nam fortuitos, repentinōsque eventus, abdita, & arcana consilia, voluntatis arbitria, & appetitiones, quibus nihil dici, aut cogitari potest magis incertum, & ab agente corporato magis alienum, moueri agitatique deluper à celo contendunt: Stirpium, & animantium fortunam, ortum, casus, &uenta Astrologicis rationibus non persquuntur, qui tanto studio Astrorum ducatus, dominia, cognationes, aspectus, gaudia, domicilia, fines, pigna, deiectaque loca, antisca obseruarunt. Cur animantium, quæ magis cælo subiecta sunt, quām humanæ mentes etiam & eventus, vitam, & mortem ex syderum congresu non prædicunt? cur non denunciant quis equus senio, quis morbo, quis bello interitus sit? quois editurus factus? quod munus o-
biturus? ex iisne futurus sit, quois describit Vates?

*Stabant trecentum nitidi in præstibus altis,
Aurea pectoribus demissa monilia pendent,
Telli auro fuluum mandunt sub dentibus aurum.*

An ex iis,

Quos legere duces, & pecori duxere maritos.

[Si vita (inquit Phaurinus apud Gellium lib. 14. c. 1.) mortisque hominū, terūmque humanarum omnium, tempus, &c ratio, & causa in cælo, & apud stellas foret, quid de muscis, aut vermiculis, aut ehinis, multisque aliis vermiculis terra marisque animantibus dicerent? An ista quoque iisdem quibus homines legibus nascerentur, iisdemque itidem extinguerentur, ut aut ranunculis, & culicibus nascendi facta sint de cœlestium syderum motibus attributa, aut si id nō putarent, nulla ratio videtur cur ea syderum vis in hominib. valerer, deficeret in cæteris?]

Vrbium nimirum, & diuitium virotorum, à quibus certum sibi lucrum pollicentur natalitia astra, Genethliaci diligenter obseruant; cæterorum, quibus nihil est causa cur mentiantur, negligunt horoscopos, & genituras, vt vel ex hoc solū constare possit prudenti viro huic arti fallaciis inuentæ nihil aliud propositum esse, nisi lucrum, nihil aliud Genethliacos spectare, nisi quæstū, quibus Ennius vetustissimi poëta carmen aptissime congruit:

Sui quæstus causa filios suscitans sententias.

CAPVT

CAPUT TRIGESIMVM TERTIVM.

Geminorum dissimiles exitus.

VL G A R E illud argumentum & omnium sermone contritum aggre-
dimur, quod quotidie magis vrere solet Genethliacos, cur Gemini qui
eadem fortiti sunt astra genitalia, paréisque ortum, disparem sape
nanciscantur fortunam, sexum, corporis temperie, & formam, mores, vita,
statum, & conditionem; si enim perinde, vt cumque temperatum cœlum fue-
rit, ita pueri orientes animantur, atque formantur, & ex eo ingenia, mores, ani-
mus, corpus, vitæ ratio, casus cuiusque, euentusque singuntur. Vnde quæso est,
corum, qui simul nascuntur, sexus disparitas, formæ dissimilitudo, morum di-
uersitas, contraria corporum constitutio, vitæ, mortisque genus diuersum?
[Vno eodemque corporis puncto nati (inquit Tullius lib. 2. de diuinat.) dissi-
miles & naturas, & vitas, & casus habent, Proclus, & Eurysthenes Lacedæmoni-
iorum Reges gemini fratres fuerunt. At hi nec totidem annos vixerunt;
anno enim Procli vita brevior fuit, multumque is fratri rerum gestatum glo-
ria præstigit.] Nouimus Geminos (inquit S. Augustinus lib. 5. de Ciuit. Dei,
capite sexto) diuersi sexus, ambo adhuc viuunt, ambo aetate vigent adhuc,
quorum cum sint inter se similes corporum species, quantum in diuerso sexu
potest, instituto tamen, & proposito vitæ ita sunt dispare, ut præter actus,
quos necesse est a virilibus distare femineos, ille in officio comitis militat,
& a sua domo penè semper peregrinatur; illa de solo patre, & de rure pro-
prio non recedit. Insuper (quod est incredibilius, si astra fata credantur; non
autem mirum, si voluntates hominum & Dei munera cogitentur) ille con-
iugatus, illa virgo sacra est, ille numerosam prolem genuit, illa nec nupsit, &c.]
Vrget eudem locum Plinius libro septimo naturalis historiæ, cap. 49. qui
postquam multis falsè in Astrologos fudit ad extreum. [Homerus (inquit) ea-
dem nocte natos Hectorem, & Palydamanta tradit, tam diuersæ fortis viros
C. Mario, & Cn. Carbone B. tert. Consil. ad Quintum calendas Iunias Marcus
Cæcilius Rufus, & Cn. Licinius Calvus eodem die geniti sunt oratores qui-
dem ambo, sed tam dispari euentu. Hoc etiam iisdem horis nascentibus in to-
to mundo quotidie euenit, pariterque domini, ac serui gignuntur, Reges, & in-
opæs.] Quin & Poëta quoque hoc loco insultant vehementius, & Genethlia-
cos omni præsidio destitutos exagitant insolenter.

Vna eademque dies (inquit non aliquis) eadem quoque protinus hora,

Atque idem minimi temporis articulus,
Humanæ, in lucem, duo corpora protulit alnam;
Patria sic natu vna duobus erat.
Eulerunt eadem nascentibus astra duobus,
Atque uno radios conseruere modo;
Idem syderibus positus, respectus, & idem,
Diuersum mundi nil habuere plage.
Iam qua natalis pars sit violentior hora,

Quo cœlumve illis ordine fata dicent?
 Desine scrutari numeris Babylone petitio,
 Atque polos bù sex stringere cardinibus.
 Alter ad excimos maturè euectus honores
 Firmius fati munere magnus erit.
 Nobilitate, opibùsque potens augelit heriles,
 Alter in attrito tegmine verna latet.
 Atqui non aliis respexit Iuppiter illum:
 Non alia effluxit Luna, Venùsque domo.
 Non alias cælo satus, aut Cyllenius ignes
 Extulit, aut aliam Martia stellam facem.
 Exceptis radis Titonia lampai iisdem
 Impositum gremio matrū virumque suæ.
 Non aliis vita ordo, non porta planetas
 Infera non densa ianua noctis habet:
 Non media cuspis lucis, non templa potentis
 Fortuna: genij siue dicata loca:
 Nil non ambobus commune volubilius aether
 Afficitq; astris continuè domus.
 Quod si fata hominum facie natalis Olympi
 Monstrantur, nulla vana futura die.
 Cur in Firmum cœlum nil iurius habebit,
 Seruitio collum qui premit alterius?
 Cur miser obsecnos tolerabit verna labores,
 Firmum fato tot cumulantem bonis?
 Cur simile est illis eadem, quos astra tueruntur
 Totius vite conditio nihil?
 Scilicet eterni que sunt decreta parentis,
 Arbitrio ostendit linea ducta ruor
 O rani studiorum, & se se fallere suora
 Pectora, & insami decipere arte modi!
 Quid duodenam poli tempora, astrorumque meatus
 Et formidaris quid fatui radios?
 Cogitus in numerum, & mortalibus ardua fata
 Ambiguis trepidi queritis in tabulis?
 Gratia, fama, valetudo, genus, & pudor, & res,
 Et status, & vita conditio, soboles,
 Et quemque homini contingunt aspera, siue
 Prospera, mortali dum pede calcat humum,
 Soli nota Deo sunt, quem penes omnia solum
 Nucibus hic fatum temperat omne suis.
 Non illos stelle, aut genitalis angulus hora,
 Aut positu variant astra notata suo.
 In corpus, mentemque tuam, quod singuli, & horres,
 Nullum in corporibus ius dedit aetherei.
 Huius qui deculerit liquet, ipsaque nomina rerum
 Prisca reliquias impiecati habent:

Auctoris documenta, suisque amplissima prebent

Vnum que potuit non tolerare Deum.

Ita Poëta rudit satis, & impolitus, non poëtica quidecū levitatem, nec fū licitatem ingenij, sed rei evidētia Astrologiam pessundat, & Astrologis artis iux vanitatem pudendam exprobret, adeo non sapientibus modō, verum etiam vulgaribus hominibus Genethliaca habet ludibrio, hoc Geminorum argumen̄to. Quare plerique Astrologiæ Patroni, vt fugientem artis suæ dignitatem v̄tcumque retineant, negare aggressi sunt Geminos sub eodem cœli positi oriri: Inter Geminorum enim ortus, cūm aliquid semper temporis intercedere oporteat, quo quis autem, vel breuissimo temporis momento rapidissima cœli conuersio insignem faciat astrorum variationem: Ex ea autem oriri dissimiles Geminorum mores, dispare casus, vitam, mortem diuersam. Refert enim Petrus Aponensis Arabi cuiusdam sententiam, cœlum qualibet hora ascendere viginti quatuor millia Robuth, hoc est, decem millia stadiorum, stadium quodlibet continere 10000. momenta, & momenta singula propriam habere vim, & potestatem. Itaque negant in tam præcipiti cœli vertigine, Geminos sub eodem astrorum ducatu nasci. Id quod P. Nigidius is de quo Lycanus lib. 1. canit:

*At figulus, qui cura Deos secretaque mundi
Nosse fuit, quem non stellarum Egyptia Memphis
Æquaret visu, numerisque mouentibus astra.*

Is, qui Augusto nato orbis terrarum imperium prædixit, declarauit exemplo rota à figulo quām citissimè contorta, quām currentem cum bis quanta maxima potuit celeritate atramento signasset, reperiisseque descenscente motu magno quodam intervallo duo illa signa distare. [Sic (inquit) minima etiam momenta ingentes cœlo faciunt mutationes, nec si alter post alterum tanta celeritate nascatur, quanta rota bis percussa fuit, propterea Gemini eadem cœli, aut stellarum constitutione nascuntur.] Hinc ille, quæcumque dissimilia perhibentur, in moribus casibūque Geminorum deduxit. Sed quid agit hic rota figuli? Figmentorum habemus satis ab Astrologis, non egemus figurorum opera. Cœlestium conuersiorū celeritatem maiorem esse intelligimus, quām ut quisquam consequi posset cogitatione. Variari per singula momenta astrorum situs fatemur libenter; sed si transvolantis temporis leuisimum momentum, tantas cœlo facit mutationes, cur Astrologiæ Magistri in genitüris prætermissis momentis dierum solum & horarum rationem habent? Legantur centum geniturae Cardani, videantur quæ vulgo circumferantur natalitia schemata, mentior, si pleraque eorum quæ diuinant, notata solum die, & hora ortus, non diuinat. Quod si tantas vtriusque fortunæ commutations faciunt, vel leuisima temporis momenta, nemo autē notare potest transvolantis temporis citatissima momenta, nōnne consequens est, Genethliacos non posse obseruare natalitia astra, hisque ignoratis non posse quidquam ex astris præsagire? Quid quod Hippocrates, Medicorum patens, scriptum reliquit, inter geminos quosdā fratres, tantam corporis animique cōsensionem intercessisse, vt altero ægrotante, alterum morbus idem continuò corripere, altero grauato, grauari & alterum, conualescere altero, alterū quoque leuiā nōne possidonus, ceterique Astronomi in astra retulerint? eodemque momento, an diuerso, hos mater fuderat in lucem: si diuersis orti sunt astris, vnde tanq; naturæ

cognatio: si eodem dicas ortos momento, mulierum conuitis obtueris.

Præterea cum generatim eam similitudinem, quæ inter Geminos interdum maxima intercedit, natalitiis astris tribuant huius disciplinæ Magistri, & rursus quando moribus, sexu, forma dissimiles prodeunt gemelli, negent iisdem eos ortos stellis, & nunc negent magni esse momenti breve temporis internum, nunc maximum contendant vim esse vel leuissimi momenti, quod inter Geminorum ortus intercepitur, nonne aperte nugas agunt? Confugient fortasse ad varias graduum, minutorum, particularum proprietates de quibus cap. 22. 23. sed fructu: nam cum non possint Astrologi syderum congressus ita certè prædicere, quin una aut altera hora aberrent, quod declarant eclipses quæ nunquā tabulis perfectè respondent, quod ostendunt dissentientes Astrologorum tabule, Alphoni, Copernici, Tychonis, & aliorum, quod omnium Astrologorum confessione constare ostendimus suprà c. 22. Si ergo tantum est momenti in quacunque vel minima temporis varietate, consequens est non posse Genethliacos obseruare astrorum congressus, quib. infantes prodeunt in lucem.

Denique quando suprà docebamus nō potuisse Genethliacos syderum vim experiendo obseruare, propterea quòd experimentum nascitur ex eiusdem rei sepius iterata actione, & Genethliacos nō potuisse notare minutissima temporis momenta, per quæ variantur astrorum congressus, & constitutiones, idcirco non potuisse sepius experiri quid singuli astrorum congressus valeant, nōne responderunt nihil ad rem facere temporis momenta? oportebat mendaces esse memoris.

Id velim (inquit Phauorinus apud Gellium lib. 4. cap. 1.) ut respondeant, si tam parum, arque rapidum est momentum temporis in quo homo nascens factum accipit, vt in eodem illo puncto, sub eodem circulo cœli, plures simul ad eamdem competentiam nasci non queant, & si idcirco Gemini quoque non eadem vita sorte sunt, quoniam non eodem temporis puncto editi sunt; peto respondeant cursum illum temporis transuolantis, qui vix cogitatione animi comprehendendi potest, quónam pæsto aut assequi queant, aut ipsi perspicere, & comprehendere, cum in tam præcipiti dierum noctiumque vertigine minima momenta ingentes dicant facere mutationes? Hæc expediant, si possunt: si nequeunt, desinant hominum fata decantare, quæ eorum sententia ex minutissimis momentis, & ab humana mente incomprehensilis dependent.

CAPVT TRIGESIMVM QVARTVM.

Qui dissimilem sortiti sunt ortum, similem sepe sortiuntur interitum.

MIRVM est, quām multis argumentis patet Astrologorum, & Astrologiae fallacīæ. Vidimus superiori capite, quām perspicuè Astrologicæ rationes aberrent in iis, qui eodem editi sunt partu, nec eundem temere vitæ cursum, nec idem obiēre mortis genus.

Ecce tibi ex aduerso multi dissimilissimi orti natalibus, qui idem sectantur vitæ institutum, eamdem profitentur religionem, idem suscipiunt iter, eadem servuntur naui, eamdem sequuntur militiam, eodem occubuit mortis genere. Nauigent

Nauigent ergo in aperto , & procelloso mari , vnde facultas errandi nulla sit quingenti diuersis regionibus orti, Germani, Galli, Græci, Arabes, Ægyptij, Angli, Itali, inter quos duo, tréſe sint , quibus ex astris tunc sit fatale naufragium, cæteris fœlicē aſtra ſpondeant nauigationem, mergetur ne nauis: quadragesima, & amplius horoscopi fallaces erunt, enauigabit incolumis: mentientur aliorum aſtra. Dices, opinor, emerſuram nauem, ſi plurium horoscopi ſoſpi- catem pollicantur, interitutram, ſi plures iſi ſint, qui malignis astris virgenter, nec mirum ſi duo, tréſe horoscopi vincantur fortitatem, vel malignitate multorum. Sed temerè id dices; nam quis niſi infanus iurauerit quoties merguntur naues in alto mari, veſtoreſ, & nautas omnes, vel maſorem eorum partem agentem Genethliaco reos eſſe naufragij: ſed eſtò, vincant plures; pauci igitur, quos aſtra damnauerant naufragio aliove periculo multorum liberantur facta, nihil ergo Astrologi ex singularibus genitūris diuinare poſſunt de vita & morte, de itineribus & exercitatione nati, quaꝝ dependent non ab vnius ſed à multorum horſcopo: omnium enim qui ſunt in mari, vel naui diuersis cùm ſint nati regionibus, genituras pereftas habere non poſſunt, naufragium, vel incolumitas nauis depender à plurium horſcopo, à naufragio, & incolumitate nauis vniuersaliter vita, & mors, à vita, & morte reliqua omnia. Ignorato itaque vel vnius horſcopo, nihil Astrologus de illius vita, aut interitu, de compendio, aut diſpendio, de liberis, aut vxoribus prædicere potest. Quod de naufragio diximus, de communibus aliis calamitatibus dictum volo, quas necessariò plures ſubire oportet. Cogitent igitur Genethliaci, quid responsū velint M. Tullio lib. 2. de Diuinatione interroganti, Omnesne, qui Cannensi pugna ceciderunt, vno astro fuerint orti: quid Phaurino obiiciant apud Gel- lium requirenti cur homines vtriusque ſexus omnium ſtatim, diuersis stellarum motibus in vitam editi, regionibus geniti longè diſtantibus, aut hiantibus terris, aut labētibus teſtis, aut oppidorum oppugnationibus, aut tēpeſtare, aut fulmine, eodem genere mortis, codēmque iētu temporis intereant: quod ſcilicet inquit nunquam eueniret, ſi momenta naſcendi ſingula attributa, suas vnumquodque leges haberet. [Quod ſi quēdam (inquit) in hominum morte, atque vita etiam diuersis temporibus editorum per stellarum pares quodſam poſtea conuenit, paria nonnulla, & conſimilia poſſe dicuntur obtinere; cur non aliquando poſſent omnia quoque paria vſu venire, & exiſtant per huiusmodi stellarum concuſſiones, & ſimilitudines, Socrates ſimul, & Antithenes, & Platones multi genere, forma, ingenio, moribus, vita omni, & morte pari: quod nequaquam (inquit) proſrus fieri potest. Non igitur hac cauſa probē vi, queunt aduerſum hominum impares ortus, interitus pares, &c.]

Vidit huius rei diſſiciles explicatus Hieronymus Cardanus, timuitq; Astrologie extrema euertionem, idcito annorum, mensium, dierum reuolutiones instituit, quibus generales quodſam euentus, & pluribus communes expediret. [Longa (inquit lib. de reuolutionibus, c. 1.) ſatis ſerie à nobis per traçatum eſt de futurorum generibus, & qualitatibus, ſed cùm diſtinctio temporū rei veritatem indicet (nam cunctis cuncta conueniunt, aut non) ſit ut ſoldam in genere aſtimatiuo collocetur Astrologia; ſi temporum determinata conditio auferatur, multa etiam ab euentis vniuersalibus permutantur eorum quorum ratio ex singularium genitūris omnino non pendet; nam non potest vnum genitū mortis tot, tantisque viris diuersis regionibus, temporibꝫque or-

tis via hora conuenire, nisi à quadam vniuersali causa complectantur. Ideo ratio etiam vniuersalium semper habenda est, &c.] Item lib. de Iudiciis, c. 23. [Cùm pestis (inquit) bellum, naufragium originem à syderibus accipit, communis fit constellatio, seu syderum congressus, rapit autem eos, cum quibus conuenit regione; nam belli quod apud Italos celebratur, Indi, & Æthiopes omnino sunt expertes; deinde itinere, neq; enim fieri potest, ut Romanus Rōmę existens Camensi clade cadat: Necesarium est autem, vt signa itineris conueniant; sed non semper signa itineris apparent; nam ex ordine illo ab initio fuit, erat enim eques, aut legionarius miles. Rursus violentia cause generalis tam singularis genitura sunt comparanda, yis autem generalis, singulati aqua lance præferri debet, quis enim vita significator proderit illi qui medio mari periclitatur? ob hoc aduersus fatum nulla prouidentia, aduersus sydētū decreta, magna frequenter prodest.] Rursusque li. de reuolutionibus c. 3. [Secundum quod queritur est, an cuiuslibet euentus, qui per reuolutionem ostenditur, significatum in genitura sit constitutum, an verò reuolutio per se sit sufficiens aliquid omnino ex nouo condere? Respondemus in generi quidem esse necessariū, in specie autem nequaquam. Vnde cùm cuiuslibet in genitura mortis significata sint constituta, non inconuenit quilibet tempore, & mortis generi mori; cùm autem non in omni genitura cōiugis significata sint, nulla poterit efficere reuolutio, ut illud eueniat, cuius ne significatum quidem in genitura sit constitutum, minimum tamen vestigium sufficiet validæ reuolutioni, debili autem reuolutioni validæ genitura indicatio requiretur.

Itaque si quis genituram reuolutionibus comparauerit, cùm per aeternos motus sit connexio, merito potuit quis dicere, in genitura quæcumque ventura sint perfectè contineri, &c.]

Iterum infra:[Superuenientibus reuolutionibus, malum conuertitur in bonum, vel bonum in malum, &c.]

Hec Cardanus, & videtur sibi nouis Hercules Taurū intermisce qui Cretam Insulam deuastabat: sed fallitur, siquidem annue reuolutions non probantur Astrologiæ Principibus, vt videtur est apud Albertum Pighium Apologia pro Astrologia, Augustinum Niphum lib. de causis calamitatum nostrorum temporum, apud Picum Mirandulanum libr. 7. cap. 5. 6. 7. Et magna ratione non probantur, quia, vt ait Ptolemaeus libr. 2. Apotelesinatum, nullum certum constitui potest anni principium, vnde reuolutio desumatur in circulo, inquit Ptolemaeus, nullus cogitare principium simpliciter poterit, in Zodiaco autem ea quidem principia iure quis constituet, quæ æquinoctis, atque solsticiis terminantur, quæ sunt quatuor, duo scilicet æquinoctia, & duo solsticia. Verum hic locus hæsitationis aliquid habet, an aliquid horum quatuor sit præponendum, nam si ipsam quidem circularem naturam species, nullum eorum singulare principij priuilegium obtinebit. Vtuntur autem, qui de his scripsiunt, aliquid supponentes diuersimodè unoquoque illorum quatuor qualis principio moti ab aliquibus eorum propria ratione, naturalique consensu; habet enim vnaquaque illarum partium particulae aliquid, & excellens, vnde sibi principij & noui anni auctoritate videatur vendicare, vt vernum æquinoctium, quod tunc primum dies nocte incipiet longior fieri, & quia tempus id anni abundat humiditate, quæ qualitas, & natura, vt suprà diximus, in omni principio gerendarum rerum plurima

rima est. Aestivus Solstij prærogativa hæc est, quod tūc maximè dies in suo quasi fastigio, consummationeque producitur, tum verò apud Aegyptios inundat Nilus, & Canicula exoritur. In Autumnali æquinoctio fructus omnes colliguntur, & terræ semina iaciuntur. In Brumali Solsticio post decrementum incipit dies tunc primum augeri, quod autem mihi conuenientius, & natura consonum magis videretur, hoc est, vt in obseruatione rerum anni quatuor illis principiis vtamur, obseruantes quæ ante illa proximè fiant Solis, & Lunæ, vel coitus, vel oppositiones, & præsertim eclipticas, ita vt ex principio, quod sumitur ex Ariete, Ver quale futurum sit præuideamus, ab eo verò quod à Cancro Aestatem, à Libra Autunnum, Hymem à Capricorno.] Hec Ptolemaeus.

Cardanus verò, qui satetur reuolutiones non esse ad mentem veterum Astrologorum, sed se eorum auctorem gloriore facit, & c. 6. li. de Iudiciis: magnifico titulo de significatis reuolutionum, & de modo iudicandi ex propria nostra sententia, non dubitauit prænotare. Nōnne veterem omnem Astrologiam veterumque Generhliacorum experimenta repudiauit? repudiauit ille quidem, sed nondum quem suscepere explicandum nodum soluit; reuolutions enim nihil efficere posse quo in genitura non continetur docet Cardanus lib. de reuolutionibus, c. ., & lib. de iudiciis, c. 6. [Scire debet (inquit) narram reuolutionum sequi naturam genitorum, sed debilius, veluti si Mercurius & Venus in genitura fuerint, in ascendentे faciunt habilem ad tractanda negotia levia, & artes, & ad conuersandum cum hominibus. Si igitur mihi idem contingat in reuolutione quamvis in genitura fuerit in sexta, non in prima, & Iupiter fuerit in prima, ero tamen habilior ad hæc illo anno respectu dico mei, non tamen aliorum, &c.] Et qui Cannensi pugna ceciderunt diuersis regionibus, & temporibus orti, qui non potuerunt eiusdem mortis signa in genitura habere, non ergo astrorum, sed pilorum telorumque reuolutions eos interemerunt.

Cur non omnes ea clades deleuit Romanos? nullus erat alias his reuolutionibus subiectus? cur Romanos magis, quā Pœnos afflixerāt quia Pœnorū geniturae illius diei reuolutioni resistebant, non Romanorum? o lepidum commentum? Cur viros potius, quā mulieres Romana, ea reuolutio transuersum egit? nūgæ nugarum. Adhac reuolutiones quas inuexit Cardanus, in dubiam incertamque fidem Astrologorum omnes prædictiones addicunt, & Astrologiam ipsam ab humano captu longè repellunt; cùm enim genitalium syderum, cùm reuolutiones annuæ vel retundant, vel acuant, vel infirmant, vel confirment, vel temperent, vel reprimant, vel infringant, vel tollant, rufus annuæ reuolutiones simili ratione à menstruis dependeant, & hæc à nocturnis, & diurnis, hæc denique ab horatiis, & momentaneis, nemo autem præcurrendo omnes viuus hominis annos, menses, dies, noctes, horas, momenta, inire possit rationem omnium reuolutionum, quæ ad eum pertinent, necessariò efficitur Astrologicas prædictiones esse humanis mentibus planè inaccessias. Quod nec Cardanus iniciati potuit libro de reuolutionibus, cap. 8. [Scias (inquit) quod qui fecerit omnes reuolutiones à principio natitatis usque in finem sine intermissione, & experientia comparari tria, vel quatuor accidentia illius, & veritatem illorum quæsierit per reuolutionem anni, mensis, & diei, & horæ, solus ille exactè iudicabit de

de tota vita illius sine errore, & confusione, & omnis alias deuiauit à recto iudicio, &c.] Rursus c. 3. eiusdem libri. [Cum autem optimus Astrologus (inquit) natuitatem sine revolutionibus considerauit, dupliciter contingit ipsum longè falli, & optimam geniturat pessinam iudicare, pessimam verò summis extollere laudibus. Primo, cum optima promissa, vel pessima ad similem referunt etatem, ipse verò occurrente revolutione, vel directione praesentitur, non habebit ille vestigium eorum quæ à genitura promissa sunt: secundum est, cum superuenientibus pluribus revolutionibus, malum concurritur in bonum, vel bonum in malum, &c.

Nihil præterea revolutiones efficere posse, cuius signū aliquod in genitura nō existat, auctor est Cardan. li. de revolutionibus, c. 3. li. de Iudiciis, cap. 23. At multi in mari, in bello, in peste perierunt, non solum sine vlla geniture significacione, sed etiam contra eiusdem decreta, vt fatetur idem Cardanus libr. de Iudiciis, c. 23. Non itaque revolutionibus intereunt, qui vel clade, vel peste, vel naufragio pereunt, sed alii causis. Quid multa? Non est necesse rationibus urgere revolutiones, quas res ipsa, euenteraque quotidie refellunt. Legantur eorum prædicta, qui per singulos dies temporum vicissitudines diuinant; ex his iusmodi revolutionibus facilè patiar tantum fidei genituri haberi, quantum in his prædictionibus veritatis quotidie comprehendimus.

CAPVT TRIGESIMVM QVINTVM.

Quodlibet ex qualibet genitura confidere posse Astrologos.

A In tanta euētuum varietate, qui terra, mari, aëre, ad Septentrionem, ad Meridiem, ad Orientem, ad Occidentem, in urbibus, in pagis, in agris, in sylvis, inter homines, inter muta animantia, singulis annis, mensibus, diebus, horis, momentis, publice, & priuatim, domi, militiae, principibus viris, & populo, Magistratu, & plebi, Regibus, Praelatis ecclesiasticis, & laicis, rei priuatae, & publicae eueniunt, quia magna Genethliaci laborabant causarū inopia: intelligebant enim signorum Zodiaci, & Planetarum numerum imparem esse multitudini rerum, quæ toto mundo fiunt, coacti sunt varia cœlo fingerè astrorum gaudia, Absides, Antiscia, nouenarias facies, currus, carpenta, familiaritates, odia, exaltationes, deiectiones, Alfridaria, finēs, decanatus, ducatus, defluxus, domicilia, loca, pro quorū varietate, varios stellarū fundarent effectus. Quare Cardanus lib. de Iudiciis geniturarum, c. 26. Ex hoc (inquit) patet causa, cur tot inuenient rugas, partes, facies nouenarias; quia nō poterant tot rebus, quæ homini eueniunt, situ solum septem Planetarum satisfacere, vnde hæc figmenta inuenierunt.

Sed nimis inciderunt in Scyllam, cupientes vitare Charybdim, tam multa toto cœlo collocarunt commenta, tam varias, & contrarias singulis cœli particulis vires attribueré, vt ex qualibet genitura, quælibet quamquam prodigiosa euenta deduci possint, licetque Astrologis ex qualibet genitura nos magnis onerare promissis.

Quemadmodum marmora quædam sunt multis natura imbuta coloribus, variis

variisque aspera maculis, in quibus qua vndatim, qua crispatim excurrentibus coloribus, interuenientibus etiam, & sibi occurrentibus venulis quibusdam, & lineis, alij equum, naem alij, alij arbores, alij serpentem, alij pīcen, alij Apollinem cum Musis, alij Augustum Casarem, alij Tiberium, alij Nilum cum sexdecim liberis, alij alia ludibria sibi spectare videntur, cum tamen in martore nihil aliud sit, nisi commissio quādam diuersorum, variorūmque humorum. Ita in genituris, in quibus nihil est aliud, quam stellarum situs, & linneamenta quādam, Astrologi & Reges, & Pontifices, & Poëtas, & Historicos, & honores, & dignitates, & opes, & vxores, & liberos vehementi agitatione mentis sibi singunt. Hoc ipsum alio exemplo docet S. Augustinus lib. 2. de doctrina Christiana, cap. 24. [Sicut vna figura literæ (inquit) qua decussatim notatur, aliud apud Græcos, aliud apud Latinos valet, non natura, sed placito, & consensione significandi; & ideo qui vtramque linguam nouit, si hoīnī Græco velit aliquid significare scribendo, non in ea significatione ponit hanc literam, in qua eam ponit, cùm homini scribit Latino. Et beta uno codicī inque sono apud Græcos litera, apud Latinos oleris nomen est: & cùm dico, Lege, iu his duabus syllabis aliud Græcus, aliud Latinus intelligit. Sicut ergo hæ oranes significationes pro lūce cuiusque societatis consensione animos mouent; nec ideo consenserunt in eas homines, quia iam valebant ad significationem; sed ideo valent, quia consenserunt in eas: sic etiam illa Signa, quibus pernicioſa dæmonum societas comparatur, pro cuiusque obſeruationibns valent, &c.] Quid igitur mirum, si non eadem sunt de eadem genitura iudicia, &c., vt ait Cardanus lib. de reuolutionibus, cap. 3. si optima genitura pessima iudicatur, pessima iudicatur optima?

Res exemplo fiet manifesta magis. Tradunt Genethlaci astrorum vires debilitari, aut confirmari, acui, vel retundi, extinguiri, vel excitari, tolli, aut corroborari, quando exaltantur, aut deiciuntur, vel quando sunt nocturna, aut diurna, quando sunt domi suæ, aut demorantur in aliena, quando suos habent fines, aut ingrediuntur alienos, quando matutina, aut vespertina sunt, quando Australia sunt, aut Septentrionalia, quando in Signis masculinis, aut foeminitatis, pigris, aut deiectionis, quando iuantur aliorum benigno aspectu, aut maligna radiatione perstringuntur, quando gaudent, aut tristantur, quando vespertina, aut matutina sunt, quando geniture dominantur, aut alijs deseruunt, quando supra, aut infra terram discurrent, quando in loco sunt à maligna stella infecto, vel soluto, & libero, aliisque sexcentis modis.

Rursus cælum vniuersum in duas partes secant, ab Ariete ad Libram aiunt Solem exaltari, à Libra ad Arietem deici; Lunam verò exaltari à Taurō usque ad Scorpium, deici à Scorpio usque ad Taurum; aliisque Planetas in aliis Signis deici, vel exaltari, vt videre est apud Ptolemaeum lib. 1. de Iudiciis, cap. 18. Et in exaltatione astrorum maximas esse vires, in deiectione exiguae. Idem cælum iterum alia ratione dividunt in duodecim domos, vt suprà retulimus cap. 27. Soli tribuentes Signum Leonis, Lunæ, Cancri, aliisque domos aliis Planetis, qui in illis potissimum vires suas exercent. Iterum singula Zodiaci Signa in tres partes tribuerunt, cisque tres decanos attribuēre: quod ex Firmico descriptum super cap. 21. 22. 24. Quamuis igitur totum Signum domus sit Saturni, Martis, & alterius, in eam tamen admittit alios decanos, qui in suo decanatu, & finibus tantumdem valet, quantum domi suæ; singula præterea

Zodiaci Signa vni ex his quinque Planetis, Saturno, Ioui, Marti, Veneri, Mercurio deputauerunt. His addiderunt directiones varias, multiplicèque reuolutiones, Alfridaria, & Absides, caudam, caputque draconis, triangula, dextra, sinistra, ignea, aërea, aquea, hexagona, tetragona, item dextra, sinistraque, quadrata, antiscia, iodecatemoria, aliisque innuenera, quibus referti sunt libri Cardani, Luij, Bellantij, Gaurici, aliorumque.

Iaque quodcumque astrorum, quacumque cœli parte constitutum sit, tam multis obnoxium faciunt extrinsecis causis, quibus in omnem partem eius virtus trahitur, vt nullus sit adeò prodigiosus euentus, quem sagax, & paulò acutior Astrologus ad illud referre nequeat. Quo sit, vt qui genituras obseruant, cùm alias vnum, alias aliud triangulum, alias vnam, alias aliam directionem, aut reuolutionem, aut antiscia, aut radiationem spectat, nullus autem omnia, quæ in vna genitura insunt, aut mente complecti, aut consideratè expendere possit, contraria de eadem genitura ferant iudicia, & cui vnum Nestoris pollicetur annos, alter breuissimam prescribat vitam, cui vnum Cœsi decernit opes, alter extremam præuidet egestatem. Facile mihi esset genituras percurrere omnes Bellantij, Iunctini, Gaurici, Cardani, Firmici, & docere astrologicas prædictiones, quas magna hominum admiratione exitus aliquando comprobauit, non fuisse ex Astrologiæ præceptis explicatas, potuisse longè aliter, quam factum sit, exponi; potuisse alias ex eis prædictiones commode colligi: sed quia Sixtus ab Hemminga Friesius Astrologiæ laude longè clarissimus id nobis laboris præcipuit, & tringita genituratatu exemplis ostendit, quam varios Genethliaca syntagma explicatus habeant, & Astrologiæ res est manifesta, sine exemplis; alij verò, qui hanc disciplinam non attigerunt, non possunt sine molesta in hujusmodi geniturarum labyrinthos induci, in quibus infinitæ sunt ambages, cuniculi incessi, creberimæ forces, occursum, & recursus, infiniti errores, denique inextricabiles, breuitati hec omnia concedemus, cùm præsertim qui synecra Astrologiæ magistrum ubique agit, Hieronymus Cardanus lib. centum geniturarum, genitura 43. ea, quæ de Francisco Sfortia Mediolanensi Duce, anno 1401. die 25. Iunij, hora 0. minutis 20. post Occasum nato, ex natalitiis stellis deduxerunt, fateatur ingenuè eadem de eo enunciari potuisse, si vno die antè eadem hora natus fuisset. Martini Lutheri hæresiarchæ variae circumferuntur geniture, diuersæ ab ea, quam ponit Cardanus lib. centum geniturarum, genitura 11. ex omnibus tamen eamdem vitæ improbitatem, præditionem Religionis, eamdem impietatem, eamdem labem morum, eundem vitæ exitum deducunt. Audiamus Tychonem Brahe lib. de noua stella, pag. 777. hac de re differentem: [Silentio (inquit) prætereire non possum, quam inconsideratè, & perperam tam Gauricus, quam Cardanus natalitium Lutheri tempus, vñà cum huic superinstructo cœlesti schemate designarit: natus est enim anno 1483. die 10. Nouembbris, hora 1. ante medianam noctem sequente, vt habet Kalendarium Eberi, cùm tamen Gauricus integro anno post natuitatem eius assignet: & licet Cardanus quoad annum ipsum rectius sentiat, tamen quia tam is, quam alter diem 22. Octobris illi natalitium faciunt, ambo nouemdecim dies anticipando aberrant. Taceo, quod Gauricus vnam horam à meridiie, alter decem elapsas habeat, &c.] Viuit etiam nunc Princeps clarissimus, quem virrus, & probitas in altissimo dignitatis gradu collocauerunt; huius tres diuersæ geniture prodiuerunt, ex qualibet Genethliaci nostrates

nostrates eum eodem anno , eodemque die ad illum dignitatis gradum, quem magno iam Christianæ Reipublicæ bono obtinuit, euehunt. Quæ est igitur ista ars? quæ ista disciplina, quæ Astrologorum declarat ingenium potius, quam astrorum vim, & potestatem ? Quid aliud significant contraria de eadem genitura sententiae, vel de diuersis eadem iudicia, nisi ingeniorum acutus, conjecturas, huc, illucque ducentiun?

CAPUT TRIGESIMVM SEXTVM.

Astrologorum veras prædictiones nihil fauere huic disciplina.

VLLA res maiorem Astrologiæ conciliat auctoritatem, quiam prædictiones quædam admirabiles, quas præter omnium opinionem euentus confirmant. Quo die natus est Augustus, in curia agebatur de Catilinæ coniuratione. Octauius pater cum seruis in Senatum venisset, & vxoris puerperium excusasset, P. Nigidius clarissimus per ea tempora Mathematicus cum partus horam accipisset, affirmauit dominum terrarum orbi natum. Itaque Augustus imperium adeptus thema suum vulgavit, nummosque argenteos Capricorni Signo, quo editus est, notauit, descriptumque stellarum ordinem, sub quibus natus erat, in vulgus dedit. Sub eadem fœtū syderum constitutione Cosmus Medices, qui Florentinorum Dux electus fuit, natus Capricorni Signo, non solum in nummis, sed etiam in vexillis, & publicis operibus usus est. [Tiberius Nero ab Augusto in Rhodum insulam relegatus, ibi plurimam huic arti Thrasyllo magistro operam dedit, quem in rupes quasdam inductum interrogauit, ecquid fibi astra portenderent. Imperium, respondit Thrasyllus, magnamque fortitudinem. Percuntatur rursus, an suam quoque genitalem horam compersisset, quem tum annum, quam diem ageret. Ille positus syderum, & spatia dimensus harere primò, deinde pauere, & quantum introspicceret magis, tantò magis sibi timere coepit, tandem exclamat ambiguum sibi, ac propè ultimum discriben à Tiberio instare: tum complexus eum Tiberius præcium periculorum etiam in columen fore affirmauit, cùm idem, die quadam iuxta mare ambularet, & Tiberio agrè exilium illud ferentem hortaretur, ut meliora speraret; ille iracundia percitus, in mare vanum Astrologum agere voluit. Tum Thrasyllus conueris ad mare oculis vidit nauem Rhodum venientem, affirmauitque eam nauem felicia Tiberio allatarum. Naue in portum delata, Tiberius literas ab Augusto, Liuiaque accepit, quibus Romam reuocabatur.] Dion in Augusto.

[Idem Tiberius rerum potitus, nihil habuit antiquius, quam Romanorum ciuium genituras introspicere, atque animaduersa eorum fortuna, & moribus, multos necari iussit, quos suspectos habuit; & Galba, qui postea imperium obtinuit, prædixit, Et tu aliquando principatum degustabis: significans cum sero, & breui tempore regnaturum; quod & euentus comprobauit.] Cornelius Tacitus lib. I. annal.

Neronem Claudium Cesarem 18. Kalend. Ianuarias natum ante Solis ortum Astrologis, qui conspexerat syderum cursum, Romæ regnaturum respondit, sed occulurum matrem. Quod cùm Agrippina mater audiisset, interficiat,

respondisse fertur, modò imperet. [De genitura eius (inquit Suetonius) statim multa, & formidolosa multis coniectantibus, non fuisse coniecturas vanas, euentus declarauit. Vespasianus vero Astrologia peritissimus sue geniture tantum fidit, ut inter continuas coniurationes Senatui affirmaret, aut neminem, aut filios sibi in imperio successuros; & Domitiano apud se cenanti, & fungos tamquam venenatos respueri respondit, à ferro sibi esse cauedum. Recetè sanè: nam à Stephano Domitilla procuratore, Satrio decurione cubiculariorum, aliisque iuratis sociis septem vulneribus confossus interiit.

Nec Domitianus ipse minus, quam pater, aut Astrologia valuit, aut Astrologicas prædictiones veras compserit: pridie enim quam periret, ut scribit Suetonius, affirmauit fore ut sequenti die Luna se in Aquario cruentaret, factumque aliquod existeret, de quo loquerentur homines per terrarum orbem.

Nerua Domitiano ab Astrologis relatus, quod Imperatoriam genesis habuerat, non evasit mortem, nisi quia unus ex iis affirmauit, eum non diu vivitrum. Id quod euentus comprobauit: uno enim anno, & quatuor mensibus imperium tenuit.

Adrianus item Imperator singulis annis Astrologicas prædictiones comparauit, easque eo anno, quo è vita excessit, usque ad mensem tantum extendit, quo mortuus est, intelligens sine dubio non licere per sydera sibi vieterius fatum extendere.

Et ne omnia ad veteres illos Gentilium Imperatores superstitionis plenissimos reuocentur, nostra ferè aetate Ioannem Picum Mirandulæ Comitem, virum & generis nobilitate, & ingenij splendore, & doctrinæ copia posteris omnibus commeinorandum, cum duodecim libris Astrologicas rationes vanity accusasset, Astrologi ad experimentum prouocarunt, & inspecto eius Genethliaco, trigesimali tertio aetatis anno illum à viuis migraturum pronunciarunt. Varicinium comprobauit euentus: quo experimento existimauunt duodecim libris, quos aduersus Astrologiam vulgauerat, responsum satis.

Mortuo Leone X. Pont. Max. quatuor fuit ex Paride Ceresario Mantuano Astrologo per ea tempora celeberrimo, an Cardinali Farnesio villa ex astris summi Pontificatus adipiscendi spes affulgeret. Qui in hæc verba, ut refert Cardanus, respondit, Sydera pro nunc non sunt disposita, sed in aliud tempus erunt benigniora: pollicentur enim assumptionem ad summum gradum anno Domini 1534. quo ille anno renunciatus fuit summus Pontifex. Nec minus illustris fuit, ut ait Cyprianus Leouitius lib. 8. suorum Aphorism. de morte violenta, Hieronymus Cardanus, aliisque recentiores Astrologi, Petri Aloysij Pauli III. filij genitura, ex qua Lucas Gauricus, Lucius Bellantius, aliisque permulti eius necem die 10. Septembris anno 1547. Placentia patratam multò antè prædixerunt: quorum sualù Paulus III. literas illi dedisse fertur, quibus significauit, ut caueret à die 10. Septembris.

Rufus Cyprianus Leouitius, Hieronymus Cardanus, Lucas Gauricus, Ioannes Sleidanus lib. 10. Commentariorum, describunt Alexandri Medices Florentinorum Ducis genesis, in qua luce clarius aiunt videri cædem, quam à Laurentio Medices passus est.

Mitto Caroli V. Imperatoris, Francisci II. Galliarum Regis, Edoardi V I. Régis Angliae, aliorumque Principum genituras, Astrologorum libris explicatas, non sine magna orationis admiratione,

Cum

Cum Mediolani magni nominis Astrologus, Galeatio Maria Vicecomitem
Mediolanensem Duci denunciasset, illum interieritum ex vulnere à suo vas-
fallo infligendo, iracundia percitus Dux, ex Astrologo tunc quæsiuit, quod
mortis genus ipse esset obiturus. Cui Astrologus fidenter respondit, se in pu-
blico ex casu trabis excellitum; tunc Dux ut falsas eius prælagitiones ostenditer,
iussit illum capite plecti. Paratur locus, pulsatur campana, concurritur
vndique ad funestum Astrologiæ spectaculum, occupantur fenestræ, onerantur
tecta, refertæ domus, oppletæ via expectantium miserrimi Astrologi supremum
opprobrium, educitur reus è carcere, ducitur ad certissimam necem, dum
ante Dicis ipsius ædes ingreditur, è sublimi cadit trabs, &c è vitio tollit Astro-
logum cum carnifice; tunc enim verò timere sibi Dux, & obseruare Astrolo-
giæ, populus malè illi ominari, & cruentam Dicis mortem expectare. Nec
Astrologia eos fecellit. Die festo S. Stephani in Ecclesia ciudem inuictissimi
Martyris, vniuerso astante populo, spectantibus aulicis, Dux à suo vasfallo
multis vulneribus confosilus interiit.

Irrideamus nunc Astrologos; vanos, futilles esse dicamus; differamus contra
Astrologica placita; ludicra, & cōmentitia esse ostendamus; appellemus Astro-
logos vaniloquos, fallaces; condemnemus illos stultitiae, fraudis, imprudentiae;
inuachamur in hexagona, tetragna, quadrata, triangula, domos, signa, gradus,
ducatus, decanus, doceamus hanc artem incertis ortam natalibus, nihil nisi
futile, nihil nisi fabulosum continere: potuissentne tot præfigia rā variis edi-
ta temporibus, cam veritatem consequi, quam consecuta sunt, nisi Astrologia
certis constaret præceptionibus, & ars esset veritatis plena? Possuntne vanam
cam disciplinam iudicare, quam re, & eventis quotidie confirmari videamus?
Pleni sunt veterum Annales, plene historiæ, referta hominum vita huimmo-
di prædictionibus. Nobis de multis paucas retulisse satis est.

At ea nonnunquam, quæ prædicta sunt minus eueniunt: Ita sāc, sed erra-
ta hæc sunt Astrologorum non Astrologiæ, cuius præceptionibus si quis ritè
vteretur, nunquam à vero aberraret. Nunc verò cum multi Astrologiæ præ-
cepta non teneant, & qui ea callent non obseruent omnia, quæ ex arte obseruan-
da essent, quid mirum si ea prædicunt, quæ nunquam eueniunt? Quæ tandem ars
id non habet (inquit Q. Frater apud M. Tull. lib. i. de Diuin.) earum dico artium,
quæ coniectura continentur, & sunt opinabiles? An medicina ars non est pu-
tanda? quam tamen multa fallunt. Quid? gubernatores nonne falluntur? An
non Achiuorum exercitus, & tot nauium rectores non ita profecti sunt ab
Ilio, vt profectione lati piscium lasciviam intuerentur, vt ait Pacuvius, nec
tuendi satietas capere posset?

Interea propè iam occidente Sole inhorrescit mare, Tenebrae conduplican-
tur, noctisque, & nimbū occēcat mīgor.

Num igitur tot clarissimorum Dicūm, Regum naufragium sustulit artem
navigandi: aut num Imperatorū scientia nihil est, quia summus Imperator, nu-
per fugit amissio exercitū? Aut num propterea nulla est reipublicæ gerenda ra-
tio, atque prudentia, quia multa C. Pōmpeium, quædam M. Catonē, nonnulla
etiam te ipsum fecellerunt? Similis est omnis opinabilis diuinatio; coniectura
enim nütur, ultra quam progredi non potest. Ea fallit fortasse nonnunquam,
sed tamen ad veritatem sēpissimè dirigit: est enim ab omni aeternitate repeti-
ta, in qua cum penè innumerabiles res eodem modo eueniunt, iisdem signis

antegressis ars est effecta eadem sape animaduertendo, atque notando.

Neque verò errata, qua contingunt Astrologiæ, possunt derogare fidem, qua etiam si semel tantum verum prænidisset, vera ars censendā esset diuinandi, vt disputat Cratippus apud M. Tull. lib. i. de Diuinatione his verbis: [Si sine oculis non potest constare officium, & manus oculorum, possunt autem aliquando oculi non fungi munere suo, qui vel semel ita est viuis oculis, vt vera cernēret, is habet sensum oculorum vera cernentium. Item igitur si sine diuinatione non potest officium, & manus diuinationis constare, potest autem cum quis diuinationem habet errare aliquando, nec vera cernere, satis est ad confirmandam diuinationem, semel aliquid ita esse diuinatum, nihil vt fortuito cecidisse videatur; sicut autem huius generis innumerabilia, esse igitur diuinatlonem constitendum est.]

Hæc fermè Generthiaci pro sua Genethliaca disputant, nec intelligunt, Si ista conclusio vera esset, eadem vti posse Haruspices, Fulguratores, Caballistas, Sortilegos, Zingaros, Coniectores somniotorum, quorum generum nullum est, ex quo non aliquid, sicut prædictū fuerat, euaserit, an tu cernes veteres Romanos, tam superstitionē auguriis datus, fuisse operam, nisi vidissent multa ita eueniisse vt Augures prædixerant Calchancem, quem Augurem fuisse longe optimum, scribit Homerius, ad eam opinionē peruenisse putamus, ob quam classis Dux constitutus fuit, nisi per multa vaticinia, quæ eventus confirmavit? Numquain Amphitritaüs, qui auribus, & signis admonitus futura dicebat, tam apud Græcos famam consecutus fuisse, vt ab eo etiam post mortem, & ex sepulchro oracula peterentur, si verum nihil vñquam prædixisset. Quid Helenus Priami filius, quem Aeneas de suo in Italiam aduentu his verbis consulit:

*Trojena interpres diuīum, qui numina Phabi,
Qui tripoda Clari lauros, qui sydera sentiū,
Et volucrum lingua, & prepetio omnia penne
Fare age, &c.*

Nihilne vñquam verum vidit? Quid Druidas Gallis, Persis Magos, quid Etruscos Romanis commendauit, nisi multæ, & admirabiles prædictiones eventus confirmatae? Vnde orta esse exticina, haruspicina, nisi quia aliqua in auguriis, & haruspiciis aliquando veritas cluxit? Cum Lucius Vitellius contra Arabes exercitum duceret, Aretæ Arabum Regi Romanorum arma extimescenti responderunt Arioli, vt refert Ioseph. lib. 18. cap. 7. exercitum illum non peruenturum ad Petram, sed prius excessum è vita, ant qui exercitum parauit, aut cuius iussu patatus fuerat. Prælagium euentus comprobauit, mortuus est Tiberius Cæsar, & exercitus dimilius. Caio Iulio Cæsari prædixit Spurina proximos triginta dies quasi fatales caueret, quorum ultimus erat Idus Martia. Eo cum forte manè vterque in domum Caluini Domitij ad officium conuenisset, Cæsar Spurinæ, Ecquid scis, inquit, Idus Martias iam venisse? Et is, Ecquid scis, respondit, illas nondum præteriisse? Eodem die imperfectus fuit Cæsar, nec augurium Spurinam, sed securitas Cæsarem fefellit. Valerius Max. lib. 8. & Suetonius in Iulio Cæsare. Agrippa Herodis nepos à Tiberio Cæsare in vincula coniectus, quod Caio fauere videretur, ab Augure audiuit breui se è vinculis ad regnum peruenturum. Post sex menses, Tiberio vita functo, Caius successit in Imperio, qui Agrippam Regio titulo, & dignitate cohonestauit. Ioseph. lib. 18.c.8. Alexandro Magno Oxydracarum

Indorum

Indorum metropolim oppugnatum Demophon, qui ex ostentis diuinare solebat, praedixit vulnus, quod in ea oppugnatione accepit. Diodorus Siculus lib. 17. Cælio Pontico ias dicenti picus supra caput insedit, tunc Haruspices responderunt, Si avis libera euolare, victuros hostes, si interficeretur, à Ciliciis victoriam staturam, sed moriturum qui interemisset; ita res euenit, oppressa ave, qui interfecerat, illico interiit. Volater. lib. 14.c.2. Referta huiusmodi exemplis vetustas. Lege veterum monumenta historiarum, nullam victoriam, nullam cladem, nullius Principis ortum, aut mortem reperies, quem augures non præfigerint; non potuerunt tamen huiusmodi prædictiones impetrare à Christianis hominibus, ut nullum esse Augurum, Haruspicumque disciplinam existimarent, nec efficere ut ex his auium volatui, aliisque Gentilium superstitionibus fidem adiungeremus. Iamdudum sublatum est collegium Augurum, iam interierunt Haruspicii, Augurales, Rituales libri, quos Tullius cominemorat. Age vero, si Auguriis, Auspiciis, extis nullam conciliare potuerunt fidem prædictiones quædam, quæ verè euaserunt, cur Astrologiam paucis quibusdam, & ex omni eternitate repetitis prædictis confinamus? Nonne qua ratione Astrologia inducitur, eadem induci possent Auguria, Auspicia, ceteraque Gentilium superstitiones? Nonne Zingari quoquo, quos vocant, aliquando diuinant? Nonne sortilegis etiam nonnunquam aliqua contingit veritas? Quo die imperfectus fuit Tiberius Gracchus ē domo egrediens, grauissime ad limen offendit; idem accidit Crasso e die, quo infasto prælio cecidit, an propterea Tibullo fidem habemus carenti:

*O quories ingressus iter, mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem?*

Aut Laodomiae scribenti marito:

Cum foribus velles ad Troiam exire paternos,

Pes tuus offensus limine signa dedit.

Ve vidi, ingemui, tacitoque in pectore dixi:

Signa reuersari sint, precor, ista viri.

Huiuscmodi etiam nūgīs fidem me habere coges? coges sine dubio, si hanc Astrologorum rationem recipimus. Faciamus Astrologiam confitam esse, faciamus excoigitaram esse ad quæstum, nonne ex innumerabilibus, quæ quodicie Genethliaci prædicunt, oportet adhuc aliqua interdum vera euadere? possentne semper falsa enunciare, etiamsi maximē vellent mentiri? Quæ est igitur ista conclusio, aliquæ Astrologorum denunciations euentis responderunt; Astrologia itaque certis, & exploratis præceptionibus constat: Quæ est ista ratio, Quæ si quid efficit, efficit ea, quæ commentitia sunt vera esse? At si oculis quamvis aliquando peccent, quia tamen vera aliquando vident, necesse est inesse vim vera videndi, cur ergo Astrologum, qui vera aliquando præuidet, tametsi nonnunquam peccet, diuinandi arte polletere non putamus? Ea de causa quodd oculi vera cernentes vtuntur natura, atque vi sua; Astrologi, si quando vaticinando vera prædicunt, non vtuntur Astrologia, sed cæco casu, & fortuna, nec eorum præfigia ab Astrologia veritatem reddere potest, si aliunde prædictiones haurire posunt veritatem, quam ab Astrologia, quam nullam sexcentis argumentis iau cuici

cuicimus? Vnde norunt Astrologi sua præfigia non ab alio, quæ ab Astrologia mutuari veritatem? Qui videt, non nisi oculis videt; idcirco, qui vel semel visus est oculis, ut vera cerneret, cum oportet baltere sensum vera cernentem. Qui verum enunciat, si alio quopiam verum enunciare potest (sicut verè potest) qua licentia veras præsentiones ad Astrologiam refers? cur falsa vaticinia aliis causis vera Astrologia solum tribuitur? an relpisurus es, quia Astrologia est veri disciplina? id demum est de quo disceptamus, an Astrologia disciplina vera sit, an commentitia, pones ne tanquam certum, & exploratum de quo maximè ambigitur? quo te conuerteres: quonodo expedes hūc nodum? Dices fortasse, Astrologorum prædictiones huiusmodi esse, quæ non aliunde, quæ ab Astrologia communicare possint veritatem. Vnde id planum facies? quomodo probabis? vnde id efficies? assūmē sine quod dubium, & anceps est, pro certo atque concessio? quid inde efficies? aio quamvis nullum esset Astrologiæ nomen, nulla natura, sed temere, & cæco casu Astrologi enunciarent, quæ prædicunt aliqua necessario eventura ex iis, quæ prædixerunt, non secus ac nunc eueniunt, quomodo ergo ostendes ea, quæ Astrologi prædicunt, non posse nisi Astrologiam auctorem habere? si sine Astrologia rerum omnium ratio constat, quomodo, aut vnde doces eam veri esse disciplinam? Omittet tandem perspicuas Astrologorum prædictiones ita abunde percentsere. P. Nigidius Octavio Augusto orbis terrarum dominatum, Thrafullus Tiberio redditum in Italiā, & sumimam rerum Tiberius Galba serum, & breue Imperium prædictum; quid rūm? perspicuas alias Astrologorum narras præfigitationes, quid est perspicuum interduum eorum obnunciationes veras euadere, quid ad rem de qua agimus? Hæc præfigia ab Astrologia mutuari veritatem? quid magis ambiguum, quid minus perspicuum? P. Clodius Augur (ut apud Tull. lib. 1. de Diuinat.) Consuli nuncianuit addubitate salutis augurio bellum domesticum triste, ac turbulentum fore, quod paucis post mēnsibus exortum est; nun propterea augurum disciplina vera fuit?

Addam ad extrellum, mirum esse cum mendaci homini ne verum quidem dicenti credere iure soleamus, Genethliacos vna, aut altera prædictione, quæ vera euasit velle Astrologia dogmata confirmare. Nos innumera, quæ longè aliter quæ ab ipsi prædixerint, quotidie euenire videmus, proferre possumus aduersus pauca quædam quæ fortuitò vera euaserunt; & nihil esse causæ contendimus, cur his potius Astrologia confirmari, quæ illis labefactari dicatur.

CAPVT TRIGESIMVM SEPTIMVM.

Prædictiones, quibus Genethliaci suam artem confirmare solent, non esse Astrologicas.

ASTROLOGORVM præsentiones, si quæ veræ sunt, nullam huic disciplinæ conciliare auctoritatem, satis docuimus superiori capite, ea præsertim de causa, quod cum aliunde quæ ab Astrorum scientia habere possint veritatem nullam, vera præfigia huic arti astruere possint fidem, nisi planum fiat, quod non potest, huiusmodi

iusmodi prædicta non ab aliis causis, sed ab Astrologia petere veritatem quam habent. Nunc ostendendum restat, prædictiones illas, quibus suam artem Astrologi confirmari existimant non esse Astrologicas, id est, ex Astrologiæ præscripto, quod cum probatum fuerit, perficuum erit in iis prædictionibus, quas nobis obtrudere consueverunt, tanquam unicum, & firmissimum artis suæ firmamentum, nullum Astrologiæ collocari posse præsidium; non abibo autem longius, sed ex Astrologorum decretis rem deducam.

Primum quidem Mathematicis rationibus, & quibus ne Genethliaci quidem negare possunt fidem, id euincit Sixtus ab Hemminga Astrologorum facile Princeps, libro Astrologiæ refutat, qui præcipias genituras, quibus Astrologi suam artem confirmare solent, luce clarius ostendit alienas esse à scitis Astrologorum & Astrologiæ decretis. Deinde non posse Astrologos ex arte enunciare, nisi generalia quadam, & indefinita auctor est. Ptol. in cent. numero 1. qui & lib. 2. quadripartiti, sic ait: [Fieri autem nequit, ut qui sciens est particulares rerum formas pronunciet: sicuti nec sensus particularem, sed generalem quandam suscipit, sensibilis rei formam, oportetque tractantem hæc rerum coniectura vi: soli autem nomine afflati prædicunt particularia.] Hinc Pontanus in dialogo quodam. [Illi ipsi (inquit) qui ad particulares delabuntur prædictiones ab ipso etiam Ptolemæo habentur derisui, &c.] Consentit Hieronymus Volphius de Astrologiæ vsu. Cōsentit Franciscus Lunctinus in Defensione Astrologorum. Consentit Cyprianus Leouitius in doctrina de iudiciis nativitatum. Consentit Cardanus lect. Aphoris. 3. lib. de temp. & motu erraticarum stellarum restitutione, c. xi. Consentit Lucius Bellantius q. 1. a. 1. & a. 2. ad 3. qui indefinitè solum aiunt Astrologum cognoscere natum futurum Principem, diuitem, militem, literis deditum, non posse autem ex astris deduci futurum Imperatorem Romanorum, & non Græcorum. Item diuinare posse Astrologos aliquem obitum morte violenta, non autem à quo inferenda illa sit, aut quo instrumento, aut quo loco subeunda. Prædicere etiam posse itinera, nauigationes, vxores, non posse tamen præscire, quo equo, quibus sociis, quot diebus iter sit facturus, quam ducturus sit vxorem, aliasque circumstantias. Hinc Cardanus lib. de Iudiciis genituratrum, capite 8. negat eadem astra idem præsignificare in Germania, in Gallia, in Italia, in Hispania, quia stella quæ in Galliis significat adulterum, non efficit adulterum in Italia, ubi minus viget hoc vitium. Et congressus stellarum, qui apud Romanos significabant dignitatem Consulis, Tribuni plebis, nunc extintis huiusmodi dignitatibus constat inter omnes non posse hoc ipsum indicare, neque sydera quæ nunc Cardinalatum spondent, potuerant apud antiquos eamdem dignitatem portendere. Dignitatem ergo indefinitè significant astra, non hanc aut illam certam & constitutam.

Quare, ne rem manifestam onerare videar non necessarii exemplis, constitutissimum est apud Astrologiæ magistros, & receptum, non posse Genethliacos nisi generalia quædam, aut præsentire, aut prædicere, at ea quæ profertur Astrologi ad confirmandam artem suam sunt certa, ac definita singularia, & determinata. Publius Nigidius Octauio Augusto, Thraesylus Tiberio non vagam, & incertam dignitatem, sed imperium Romanum dicuntur prædictissime; neque qui Neronem Romæ regnaturum, sed oc-

cisurum matrem responderunt, generalem sed singularem, pronunciatunt euentum. Vbi didicerat Mediolanensis Astrologus, qui Galeatij Ducus necem praedixit, se ex casu trabis, non lapidis, non tegulae, alteriusve rei interitrum? Qui iastrorum congressus, quæ domus, qui aspectus talem mortem portendit? Vbi Ptolemaeus, aut alius vllus Astrologæ magister disputauit de trabium casu, aut morte ex casu trabis? Quib. auctoribus cognouerat, quando Princeps occidens sit à vassallo, & quando ab alio quopiam? Quibus astris nascuntur ij, qui à vassallis pertinendi sunt? Quia Astrologæ parte differitur de morte à vassallo inferenda. Nullus à plebe, aut eorum, qui in alios dominij iura non exerceant, nascitur sub huiusmodi stellarum cœtu: Certum itaque, & exploratum est, eos non vti Astrologæ arte, qui istiusmodi prædictiones fundunt. Constat transcendere Genethliaca finis quicunque ad euentus particulares descendunt. Et his prædictis confirmamus Astrologia disciplinam? Quid nōne Cardanus sc̄t. i. Aphor. vltimo docuit Principum successus astris non subiacere nōne lib. centum geniturat, genit. 7. quæ est Caroli V. Imperatoris, affirmat ex genitura non posse de publicis negotiis feri iudicium: nōne Iulius Firmicus lib. 2. cap. vltim. non licere de statu Reipublicæ, vel de vita, & negotiis Romani Imperatoris ex astris cognoscere? Quid ergo pertinet ad natalitia astra Principatus Augusti, Tiberij, Neronis, Adriani, Vespasiani, Domitiani? quid clamat Cardanus sc̄t. i. Aphor. 59? Artis veritatem ostendunt Tiberij, Claudijs, Neronis, Adriani, Gordiani Cæsarum experimenta, præter ea, quæ Piccinino, & nostris temporibus acciderunt.

En tibi quod tibi suprà dicebamus, Genethliacos perinde diuinare, si feruant Astrologæ præcepta ac si negligant. Addo nunc, ad veritatem magis accedere, quando artis spretis legibus fortuito, & cæco casu fundunt quidquid venit in buccam, id cuineunt Augusti, Tiberij, Claudijs, Nerones, Domitianis, Galbae, Gordiani, si quid cuincunt.

Veniamus ad Octauium Augustum, cui Nigidius Principatum prædictit. Non potuit ille ad imperium peruenire, nisi orbatis Iulio Cæsare, & Pompeio, aut vita, aut ea auctoritate, quam maximam in republica obtinebant, at Astrologi, & Cæsatii & Pompeio cadem obsecutione, qua Nigidius Augusto, & haud scio an etiam maiori, pollicebantur principatum. [Quam multa, (inquit Tullius lib. 2. de Diuinat.) ego Pompeo, quam multa huic ipsi Cæsari à Chaldaeis dicta memini? neminem eorum nisi senectute, nisi domini, nisi cum claritate esse moriturum.

Per similes fuisse Augusti, & Cosmi Medices genituras, scribunt ferè omnes, qui hac de re scribunt, quare Capricorni signo quo Augustus in nummis argenteis vlsus est, Cosmus quoque vlsus dicitur. In Cosmi porro genitura Hieronymus Cardanus nullum Principatus indicium, sed solius prudentiae signa videt libro centum genitucarum, genitura 49. [Sol in Septimo loco (inquit) fortunam, qua ex prudentia oritur, præstat: Luna in ascendentे magnâ felicitatem, quia verò cum Saturno iuncta est, & ad Iouis trinum vadit, separans se a Saturno, & signo igneo, ostendit maximum consilium, quod si Iouis radij absent, ex quando tantæ prudentiae stultitiam, nunc vides quantum referat immutatio, qua poterat esse stultissimi si soli Saturno applicasset, sic postea sapientissimi est. Sol autem fuit iuxta Virginis spicam per duas coeli partes;

tes ; cætera, ingenuè fateor , tanto viro vix consentiunt, &c.] Hec Cardanus de genitura, in qua alij innumera alia, & incredibilia viderunt, sed nimurum, ut lūprā cap. 28. dicebamus de eadem syderum constitutione, contrariae sunt Astrologorum sententiaz; quemadmodum enim in nubibus ventorum vi buc, & illuc agitatis alius sibi nauem, alius montem, alius arborem , alius milites armatos videretur videre, ita Genethliaci in genituris varia sibi somniantium ludibria fingunt. Quod spectat ad Tiberium, Thrasyllus ex vaferimo eius ingenio, ex benevolentia Augulti erga Liuiam eius matrem, ex Liuia dolis , ac fraudibus, quibus duo Augusti filij interisse dicuntur , multò faciliùs quam ex altris præfigire illi potuit imperium. Periculum verò quo Tiberio interrogante quod genus mortis esset subitus, sibi imminere cognovit in Tiberij truculentia ingenio, in animo ira percito , in vultu , in oculis vidit ille potius, quam in stellis, quæ nec liberas Tiberij voluntates agere poterant in Astrologum , nec certam , ac indefinitam illius periculi horam significare. Denique quod de naui nunciauit ad littus maris , ex cogitatum crediderim à Thrasylla ad compescendam Tiberij iracundiam, à quo sibi extrema timebat, casusque ut alijs sape fecit, confirmauit denunciationem, non ars, neque consilium. Nil necesse habeo dicere de iis, quos genituris inspectis, Tiberius è medio tolli iussit ; res enim ipsa declarauit vanas fuisse astrorum vires , quæ pollicebantur Imperium. Nil de Galba, quem verbis, ut multos alias Senatores permulcere voluit Tiberius. Nil de Neronis natali, cuius truculentia cùm pertinuerit ad multos , non potuit ex vnius horoscopo cognosci. Nil de confidientia Vespasiani: Astrologia enim , quæ est coniecturalis , & probabilis solùm, non potuit certè cognoscere filios sibi in imperio successuros. Nil de Domitiano natura timido , & suspiciose , qui non ea solùm nocte , sed toto Imperij tempore cruentam mortem sibi timuit. Nil de Neruæ genesi , quam aliis négantibus , aliis affirmantibus esse Imperatoriam , necesse fuit alterutros diuinare. Nil de Adriani morte , qui alia de causa fortasse intercidit Astrologica stigmata , quam quia putaret eum mensem sibi fore supremum. Certè si sui excessus tempus præsciuisset , num melius domui suæ , amicis , Imperio , Vrbi , Militibus consuluisset ? Num Claudium Cæsarem hominem stolidissimum , de quo hac Suetonius Tranquillus ? multos ex iis quos capite damnauerat , postero statim die , & in conuiuio , & ad aleæ lusum admoueri iussit , & quasi morantur ut sonniculosos per nuncium increpuit, mortis suæ ignarum fuisse existimabis, qui cùm Consules designaret , neminem ultra mensem quo obiit designauit, an casu factum dicimus, ut immemor externe necis quam mandauerat nō extenderit ultra mensem quo electus fuit reipublicæ ministris. Nihil de Galactio Vicecomite , de quo plura superioris disputata sunt.

Ad Ioannem Picum Mirandulanum venio, cuius genitaram describit Cardanus lib. centum geniturarum, numero 65. his verbis: [En eius , qui per columnam Astrologiam infectatus est genitura, verum non absq; ratione Luna in Saturni & Mercurij quadrato, cum ipsa atque Saturnus in dominibus , ac fixis signis sint, ipseque Saturnus genituz dominus, profundissimam memoriā, acre ingenium ad studia, incorruptamque perseverantiam decernunt; tum vero quia Luna in octauo loco erat, turbidū ingenium, & quia radiatio quadrata est, iudiciū tollit. Manifestū est autem & luce clarius quod diuitias spargere;

nam Mars in secundo loco ; non tamen deficiente crumena ; nam Sol in eius trino, & ipse in domo sua. At quia ambo in triplicitate aquea, nomen decernunt gloriosum. Deiectum verò animum à generis origine alienum faciunt cadentes omnes Planetæ ab angulis præter Iouem , qui in Capricorno cadit , necesse verò est breuis vita hominem fore , cum sola Luna , quæ super tertam est , à Saturni , & Mercurij radiis , tum etiam à Martis impedita vitam adimatur : quæ nisi Solis sextili fouveretur , atque in Taurō domo sua esset , mortem in infancia decreuerit. Vixit igitur annis 33. cum eius obitum Astrologus eodem anno prædictisset , qui etiam aduersus illum scripsit.] Ita Card. Ex quibus constat , nihil potuisse aliud Bellantium ex genitura de Mirandulano præsentificere , nisi futurum illum breuis vita. Itaq; quod addidit , excessurum anno 33. etatis , non ex Genethliacis fontibus hauerit , sed aliunde; unde verò , ipse nouit.

Planius adhuc facere possum , non fuisse hanc prædictionem ex artis Genethliacæ præscripto , Ptolemæi clarissimi Astrologie magistri testimonio , quilibet de Iudiciis , c. 3. negat posse quidquam certò , & indubitate de vita & morte statui ex solis astris. [Non autem existimandum est (inquit) omnia à supernis causis in res humanas deriuari , tamque inuolabili , & diuino quodam edito , vt nulla alia vis obliſſere possit , quin illa grauentur : nam ipse quidem cœlestium corporum motus sempiternus est , & procedit divino , & invariabili ordine , ac lege. Inferiora verò mutationibus subiiciuntur , de superioribus quidem , & primis , causis , sed accidit hoc illis per consequentiam legijs & ordinis naturalis , & variabilis .]

Rursus ibidem : [Atque ita par est existimare natura studiosos prædicere hac scientia euenturas res hominibus , non inanitate quadam opinionum ingredientes : quæ enim habent multas , & ingentes effectiōnū vires , cuius non possunt , cùm alia , quibus illud non accidit , facile conuersiones admittat , hoc modo & medici , si qui in notandis morbis exercitati sunt , præudent , quæ lethales sint , quæque curabiles. De his igitur , quæ mutationibus obnoxia sunt , ita audiemus differenter Genethliacum , vt si verbi causa talen rationem habeat , quoniam talis est , de quo loquor , constitutio fieri , si proprietates aëris tali modo conuertantur , magis quidem aut minus ad subiectas congruentias , vt illinc talis quispiam morbus existat , &c.]

Quid moror in re certissima & constans est omnium Astrologorum sententia , hanc artem coniecturalem esse , & probabiles sequi coniecturas , vltra progressi non posse ; nos ter verò Bellantius certò , & affirmat Mirandulano mortem à se prædictam fuisse gloriatur , quare vel non est vsus Genethliaca arte , quando tanta confidentia pronunciauit Mirandulanum obitum anno 33. etatis , vel temerè id affirmauit , & euentus cæco casu rem confirmauit. Nos porrò non facimus controvēsiam , an multa Astrologi prædicant auctore malo dæmonē , neque an Astrologorum prædictiones casu aliquando veræ evadant. Id tam certum est , quād quod certissimum. Negamus huiusmodi prædictis vlam Astrologiæ accedere auctoritatem. Denunciarit Bellantius obitus annum , mensem , diem Mirandulano , quid postea in propere Astrologia est veri disciplina nihil minus. Adhuc dubium est , casu & fortuna , aliave arte , an Astrologica ratione id præfigiū verū fuerit. Nisi autem Genethliaci perspicuum fecerint Genethliaca ratione vlos eos qui vera prædicterū nullis prædictis sua arti

conciliabunt fidem: nihil enim Astrologiam iuvant obnunciations, quæ Genethliacos fines transgresæ fortè fortuna veritatem affequuntur. Quid si hoc præsagium, cui tantum Astrologi nostrates tribuunt, vt vel hoc uno firmamento Genethliacan constare posse scribant, non solum Astrologica præcepta non confirmet, sed etiam labefactet? Ita res habet. Denunciatio, quain aduersus Astrologicas sanctiones veritatem adeptam videmus confirmat id quod suprà dicebamus Astrologos perinde præsagire, siue artis suæ rationes flectentur, siue non, nimumque multum detrahit auctoritatis syderali disciplinae, & magisterio.

Et illud quod Ptolemaeus lib. 1. de Iudiciis, cap. 2. scribit his verbis: [Quis nesciat quantum seminum diuersitas ad proprietatem generis vniuersu[m]que momenti habeat? cum & hoc ipsius cœli circumfusū, & definiti omnibus terris hemisphaerij ambitus opus sit ut vires omnibus seminibus instruantur, quibus vnuinq[ue]dque in sui generis effectione, & informatione excellat, ut hominis, equi, & ceterorum.] Dilicidè bellique declarat Lucij Bellantij temeritatem ex natalitiis astris definientis Pico Mirandulano certum vitæ spatiū, si enim ea est scimimur vis, quam describit Ptolemaeus, nec Bellantius perspectum habere potuit semen, quo Mirandulanus effectus fuit, non nisi temere potuit ex astris deducere vitæ mortisque rationes: cum enim & bonitas seminis, & multa alia possint stellarum malignitati obstare, fortitudi in veritatem incidit, qui Mirandulano mortem ex stellis denunciauit.

Quid cœstatis: me ipsum vobis scitote natum anno 1563. die 7. Iulij, secunda hora noctis. Si tam animosum vobis pectus est, si tantum bona fiducie in Genethliacis rationibus, vrtite iam Astrolabia, suspendite quadrantes, expedite circinos, existat Bellantius, aliquis definiet vitæ supremam dicem, hoc experimento orbis terrarum disset vim Astrologiæ, hoc vno prædicto absterrere vobis licet inmortales, ne in posterum audeant scriptis vestram artem lacessere, hoc nisi præstiteritis, casu Bellantium diuinalem Mirandulani mortem, astimabunt omnes mortales. Videte quale recepi experimentum: nihil tamen dubito: exploratissimum habeo quid astra efficerent, quod Astrologi in astris cognoscere possint.

Iam vero Pauli III. genitaram à Paride Ceresatio perpetram explicitatam fuisse, probat Sixtus ab Hecumminga certissimis Astrologiæ decretis.

Petri Aloysij Parmæ & Placentiæ Ducis genesim cum Lucas Gauricus expofulset, nec villas eius necis causas in ea animaduerteret, professus est non astra, sed peccata miserandi interitus causam fuisse.

Alexandri Medices genitura tam aliena fuit à morte, quam illi Astrologi pre-significarunt, vt necesse fuerit Gaurico detrahere ex hora nativitatis minuta 4. secund. 20. vt tempus ortus congrueret cum eo genere mortis. Quod vitium frequens est apud Astrologos: ex euentis enim rectificant tempus nativitatis, & rursus ex hora natali, pudenda nugatione, de euentis decernunt. Huiusmodi nos genituras admiramur, huiusmodi illi genituras Astrologiam confirmant, huiusmodi sunt syntagma quæ in eorum videmus libris.

Denique Caroli Quinti, Ferdinandi Imper. Henrici II. Francisci II. Caroli IX. Galliarum Regum, Henrici VIII. Edoard. VI. Regum Angliae genituras alienissimis interpretationibus ab Astrologis declaratas fuisse, & aduersus omnes Astrologiæ tabulas, declaratas ab Astrologis leges apud statu[m]

ab Ilemminga lib. Astrologiæ refutatæ, Colmi Medices Florentinorum Duci
genesim omnium Astrologorum literis illustratam, Cardanus lib. centum ge-
nituratum, ingenuè fatetur cuui eius rebus gestis non congruere.

CAPVT TRIGESIMVM OCTAVVM.

*Prima ratio, ob quam Astrologi verum aliquan-
do denunciant.*

VA M V I S nihil possem disputare quoniam obnunciationes Astro-
logorum verae aliquando euadant, & tantummodo docere eas non esse
ex Astrologiæ præscripto, nullaque huiusmodi prognostica huic di-
sciplina facere fidem, quemadmodum neque auguriis, neque sortibus, neque
caballæ, neque Poëtis conciliant tales prædictiones ullam auctoritatem, abun-
dè sine dubio satisficerem iis, qui re, & euentis quotidie hanc artem confir-
mari contendunt: verum ne summo Dialecticorum iure secum agi Astrologi
arguè ferant, non grauabor causas aliquas exponere, ob quas euenit ut non
nunquam à veritate non omnino aberrent.

Principio casu, & fortuna id euenire censem grauissimi viri, & cum tam
multa quotidie fundant prognostica, nihil mirum esse putant aliquid aliquando
perinde ac prædictum est euenire, sed mirandum potius esset, inquit, si
in tanta prædictionum multitudine, & varietate nulla euaderet vera. Quis
enim est (inquit Tullius) qui totum diem iaculans non aliquando collimet?
Quid est tam incertum, quam talorum iactus? tamen nemo est, qui sape ia-
ctans, Venereum aliquando iaciatur, non nunquam etiam iterum, & tertio. Alpersa
temere pigmenta in tabula oris lineamenta effingere possunt; suem rostro A,
literam imprimere quid prohibet? Tradidit Carneades in Chiorum lapicidi-
nis saxo defolso caput exitisse Panisci, nulla est tam delira anus, quæ aliquid
interdum non diuinet, quid miramur igitur Genethliacos aliquid diuinare?
Et quidem nobis conuenit cum Astrologiæ aliqua quæ ab iis prædicuntur
euenire, multa, plurima longè aliter contingere, quam Genethliaci prædi-
cunt, quare cum aliqua vera, multò plura falsa sint Astrologorum responsa,
nōnne ipsa varietas, & inconstans, quæ est propria fortunæ, & casus, declarat
fortunam, & casum, non artem caufam esse cur Astrologi verum aliquid fun-
dant; quod si in aliis rebus multò plura, & magis mirabilia, quam in Geneth-
liaca casu effici videmus, cur is inter prædictiones quoque Astrologicas locum
non habeat? Sumenti Octauio virilem togam cum tunica lati clavi resuta ab
vraque parte ad eius pedes decidisset, exclamauit sutor futurum aliquando,
ut is ordo, cuius illud insigne esset, ei subiiceretur, diuinasse sutorum dicemus,
an forte fortuna eius verba vera fuisset? Thrasyllus, qui Tiberio affirmauit ea
nauis, quam appellere videbant, literas vehi lata, & fœlicia nunciantes, arte-
ne, an casu vñus est?

At non potest casu fieri, inquires, quod omnes in se habet numeros verita-
tis. [Asperla (inquit Q. Frater apud Tullium lib. de diuinat.) temere pigmen-
ta in tabula oris lineamenta effingere possunt, num etiam Yeneris Cni-
dit,

dix, Coæque pulchritudinem effungi posse adspersione fortuita putas? Sus rostro si humi A, literam impresserit, num propterea suspicari poteris, Andromacham Ennij ab ea posse descripsi? Fingebat Carnades, in Chiorum lapicidinis saxo diffuso caput extitisse Panisci. Credo, aliquam non dissimilem figuram, sed certè non talem, ut eam factam à Scopa dices: sic enim se profectores habet, ut nunquam perfectè veritatem casus imitetur.] Enim uero, hoc ipsum declarat fortuitam esse Astrologicarum prædictionum veritatem: quemadmodum enim sus vnam, aut alteram literam humi imprimere solet, Virgilij Æneadan describere non potest, & aliqua oris lineamenta casu fieri nihil prohibet, Veneris tamen pulchritudinem casus non potest exprimere, ita Genethliaci vnum, aut alterum euentum diuinant, omnia quæ in vita eueniunt assequuntur nunquam. Ex quadraginta rebus (inquit Cardanus lib. de Iudiciis geniturarum, cap. 6.) vix eueniunt decein. Legantur centum geniture Cardani, quæ confitæ sunt, & aptè excogitatæ ad eorum vitam, & mores, quorum res gestæ iam perspectæ erunt, tam paucos tamen continent euentus, ut si confertantur cum infinita rerum multitudine, quas viri clarissimi in vita gesserunt, sus aliquam literam humi impensis videatur, ipsimet Astrologi nihil in suis libris inculcant frequentius quām non posse omnes vite actiones ex altris prædicti, nec eas quæ prædicuntur certa, sed probabili quadam coniectura prædicti. Quod Tullius lib. de fato his verbis declarat: [Ut igitur ad quasdam res natura loci pertinet, & operatur aliquid, ad quasdam autem nihil: sic affectio astrorum valeat, si vis, ad quasdam res, ad omnes certè non valebit. At enim quoniam in naturis hominum dissimilitudines sunt, ut alios dulcia, alios subamara delecent; alij libidinosi, alij iracundi, aut crudeles, aut superbi sint; alij à talibus vitiis abhorreant; quoniam igitur, inquit, tantum natura à natura distat, quid mirum est, has dissimilitudines ex differentibus causis esse factas? Hæc disserens, qua de re agatur, & in quo causa consistat, non videt. Non enim si alij ad alia propensiones sint propter causas naturales, & antecedentes, idcirco etiam nostratum voluntatum, atque appetitionum sunt causa naturales, & antecedentes: nam nihil esset in nostra potestate, si res ita se haberet, &c.]

Aut ergo omnia quæ sunt, quæque futura sunt, ex omni æternitate definita esse, fataliter confitendum est, quo nihil potest esse magis alienum, aut recipiendum (quod res est) Astrologicas præfensiones non habere perfectam, & omnibus numeris absolutam veritatem, sed fortuitam, incertam, opinabilem, ex qua nulla planè huic disciplinæ accedit auctoritas.

Assidebat (inquit Gellius lib. 7. noctium Atticarum, cap. 1.) P. Scipio Africanus, oppugnabatque oppidum Hispaniæ, situ manib[us]que ac defensoribus validum, & munitum, re etiam cibaria copiosum, nullaque eius potiundi spes erat, & quodam die is in castris sedens dicebat, atque ex eo loco ad oppidum procul videbatur, tum è milib[us], qui in iure apud eum stabant interrogavit quispiam ex more, in quem diem, locumque vadimonium promitti iubeter, & Scipio manum ad ipsam oppidi, quod oppugnabatur arcem protendens, Petinde, inquit, se se sistant illo in loco, atque ita factum est die tertio, in quem vadari iusserrat oppidum, captum est, eodem die in arce eius ius dixit.] Hæc ille. Num Scipionem diuinatione vsum existimamus? Nihil minus, id casu contingisse dicimus libentiū, nec huiusmodi vaticinium aut vatis

yatis illi conciliauit auditortatem, aut inter Vates illum reposuit, & Astrologo satis est, semel vera præsentire, vt inter Vates numeretur. Est tanta hominum post Astrologorum ludibria infantium vœsana cœcitas, vt nec experimentis, nec exemplis reuocari possint ab errore. Sanè mirari satis non possum, cum mendaci homini ne verum quidem credere soleamus, cur Genethliacis quotidie mentientibus adhuc habeatur fides.

CAPVT TRIGESIMVM NONVM.

Altera causa, ob quam Genethliaci aliquando diuinant.

NO solū casus aliquando, sed Astrologorum vafrum ingenium, qui ita Genethliacas prædictiones cōponere consuerunt, vt quodcumque euenerit, prædictum videatur, efficere solet vt Genethliaci vera præfigere non raro putentur.

Primum quidem generatio[n]e, & indefinite Astrologi enunciare consueuerunt quæcumque denunciat[ur] ē cœlo. Quare Ptolemaeus in Centiloquio num. 1. [Fieri (inquit) nequit, vt qui sciens est, particulares rerum formas pronunciet, sicut nec sensus particularem, sed generalē quandam suscipit sensibilis rei formam, oportet tractantem hæc, rerum coniectura vti, &c.] Et Cardanus sc̄t. 1. Aphor. 3. cùm artes, qua propriis subiectis inhārent, nihil certi polliceri de futuris possint, Astrologus nunquam absolutè quidquam de futuris pronunciare debet; generalia verò cùm trahi in varia possint, nihil mirum, si Genethliaci vera denunciare putentur. Sumam exemplum ex Cardani genitura, quæ ponit lib. centum geniturarum, genitura 83. quæ est Herculis Ferrariae Duci. [Hæc genitura (inquit) est Principis viuentis, & cùm habeat Iouem in Veneris oppolito, significat abundantem luxum, felicitatemque, Sol cum Mercurio in Ariete dilurrenti per singula rationem bonam, Mars, & Saturnus in Sextili Iouis potenti; Saturno cadente aliqua decernit pericula ex occultis insidiis, ipsūmque ad aliqua peragenda disponunt, quæ non adeò quandoque à cæteris probentur.]

Rursus genitura 85. [Vitam habebit laboribus plenam, nam maximi superiores sunt in cœli medio, & retrogradi, &c.]

Item genitura 50. [Luna Veneri iuncta in Cancer (inquit) & caput in prima fortē decernunt vitam, ampliisque fortunam, &c.] Lib. de Iudiciis, cap. 6. Quia Mercurius (inquit) & Iupiter in genitura sunt significatores substantiarum, & Promissorum, est Venus, & hi tres sunt in trino ac sextili, hoc anno aliquid inchoabo, quod erit causa lucri non mediocris.]

Et cui hæc non possunt accommodari, in quem non cadunt, quæ adeò indefinite dicuntur, quid est quod adeò generali obnunciatione non continetur? Nullus planè eodem actu, & fraude lape denunciant immimere periculum aliquod, & sine offendamus ambulantes per urbem, siue calce petamur ab equo, siue sella decidat in cubiculo, siue aliud quodcumque contingat, id demum esse contendunt, quod prædicabant. Pollicentur alias dignitates, & honores, cui prædictioni

prædictioni incredibile est quā multis euentis concilient fidem, siue quis ab annis honorarius arbiter in causa aliqua constituitur: siue quis sacris initietur, siue donatur laurea doctoratus, siue à Principe honorifice excipiatur, siue virbi, aut oppido præficiatur, siue in Principis aulam asciscatur, siue alia qualcumque ratione splendoris aliquid, & dignitatis consequatur, insolenter faciant id esse à se multò antē præuisum.

Quare quod Cardanus ait genitū 3 i. stellas decernere Hieronymo Monro~~o~~ gratiam apud Principes, potestatemque maximam, quandoque etiam supremam, quā multis modis verum esse potuit: Quod Philippo Archinto genitura 32. canit, cū Sol ad Luna quadratum peruerterit, merito honore decorabitur, quot habere potuit veritates? Cauere præterea solent tam callide suis prædictis, & tam multa ad ea requirere, vt mita quadam arte ab Astrologia planè diuersa, vera denunciant: nam cū omnia fermè, quæ mundo toto sunt, naturali quadam colligatione copulata sunt; vt, Inuenies thesaurum, nimirum si terram effoderis, si lanus, non æger fueris, si per Principem licuerit, si veneris ad eam ætatem, qua astra thesaurum pollicentur, si id non prohibuerit violentus aliquis casus, deinde reliqua. Item suscipes liberos, copulata res est: non enim potest dici, siue vixeris, siue non, si duxeris vxorem, siue non duxeris, siue vxor sterilis fuerit, siue fecunda, siue cōcubueris cum vxore, siue non, suscipes liberos, vno verbo ita muniunt suas prædictiones, & in ea se allidunt penetra- lia, quibus nonnisi vera responsa prodire possunt: nam si ea omnia, quæ requirunt ad sua prædicta, conseruare conueniant ad rem efficiendam, non potest id, quod denunciatum fuit, non esse verum: si aliquid desit ex iis, quæ Astrologus exigebat, vera adhuc cius est enunciatio, quæ rem antecedentibus omnibus causis, & re nulla impediens dixit esse futuram. Prædicti exempli gratia Astrologus, Conualeſces ē morbo, ita accipiendo aiunt, si adhibeas Medicum gnauum, solerter, peritum, si Medico obtemperaueris, si pharmaca non fuerint vitiata, si alias non intercesserit grauis error, deinde reliqua. Siue itaque conualeſces, siue non, Astrologus vera vidit: si enim non sequitur sanitas, aliquid defuit ex iis, quæ necessaria erant ad valetudinem. Si conualueris, recte Astrologus vaticinatus fuit, qui sanitatem pollicebatur. O præclaras prædictiones! o admirabilem disciplinam! Quossum tot Astrolabia, tot Quadrantes, tot Tabulæ, tot Alfridaria, tot Absides: Quilibet ē vulgo certò, & indubitate salutem polliceri potest, sine villa astrorum scientia: si enim nihil eorum desit, qua ad sanitatem conducunt, sine dubio sequetur salus.

Quo loco admirari satis nequeo Astrologorum inconstantiam: quando enim eis ostendimus, nihil posse certò ex astris cognosci, propter quod ea, quæ sunt, non solis astris agentibus sunt, sed concurrentibus etiam sublunaribus causis, quas Astrologi nec obseruant, nec obseruare possunt, respondent ab astris moueri, & aptari reliquas causas ad id efficiendum, quod astra portendunt.

Rursus quando re, & euentis eorum prædicta quotidie refelli luce palam ostendimus à proximis, & coniunctis causis, aiunt astra prohibeti, ne id præstant, quod Astrologus pollicebatur. Egregiam verò disciplinam!

Quid dicam de verborum inuolucris, & inaccessis latebris, ita interdum loquuntur, vt Chaldaeos, aut Ægyptios loqui putas: hinc creberissima Arabicarum vocum usurpatio, *Allilage*, *Almugca*, *Rabut*, hinc flexiloquæ orationes, hinc

obscura prædicta, & quæ astrorum perlucido aspectu cgeant, ut intelligantur; hinc ambiguæ prædictiones, & quæ ad Dialeticos referenda, hinc amphibilis tales, quas nec dæmones in Gentilium oraculis adinuenerunt; hinc verborum tricæ inexplicabiles, & æquiuocationes. C. Caligulam monuit Astrologus, vt à Cassio caueret: qua de causa Cassium Longinum Asit tunc Proconsulem occidendum delegauit, sed à Chereia tribuno, qui alio nomine Cassius nuncupabatur, occisus fuit. Ioanni Manardo Ferratiensi Medico prædictor Astrologus non ignobilis, in fouea peritum, exinde Medicus cauere omnes foueas, superstitiones obseruare scrobes, quoad ducta vxore, nomine Fouea immodico coitu extinctus fuit, in quem Paulus Iouius non insulsè lusit:

*In fouea qui te peritum dixit haruspex,
Vates verus erat, coniugis illa fuit.*

Quid opus est circuitu, & anfractu verborum? quid ambiguis prædictis, si è stellis præudent, imminent? cur non aperte denunciant quæ clarè intuentur? quorum tot ambages? quòd pertinent tot obscuritates, & ænigmata verborum? qua' mente Astrologi denunciant ea, quæ intelligi non possunt, nisi euentu sequuto? Nónne perspicuum est, nihil eos habere certi, & constituti? idcirco ea querere verborum inuolucra, quæ aptari possunt quibusque euentis.

Scitè sanè Phaueginus apud Gelliun, lib. 14. cap. 1. [Extremò nos monet, ut caueamus, ne qua nobis isti sophophanta ad faciendam fidem irrepant, quòd videntur quædam interdum vera effluiere, aut spargere: non enim comprehensa, inquit, neque definita, neque percepta dicunt, sed lubrica, atque ambagiōsa coniunctione nitentes, inter falsa, atque vera pedentim, quasi per tenellas ingredientes ent, & aut multa tentando incident repente imprudentes in veritatem; aut ipsorum, qui eos consulunt, multa crudelitate duecent, perueniunt callidiè ad ea, quæ vera sunt, & idecirco videntur in præteritis rebus, quām futuris veritatem facilis imitari; ista tamen omnia, quæ aut temerè, aut astutè vera dicunt, præ cæteris (inquit) quæ mentiuntur, pars ea non sit millesima, &c.]

His fallaciis Genethliaci confidunt magis, quām astris; hæc sunt triangula, & tripodes, quibus eorum vaticinia infistunt: his eorum responsa coagimentantur fallaciis.

CAPVT QVADRAGESIMVM.

*Multa Astrologos diuinare ex prudentia, & usu rerum,
quām ex arte Astrologica.*

 O n pauca diuinant, qui Astrologi habentur, ingenij quodam acumine, & peritia rerum humanarum potius, quām aliorum admonitu: qui enim ingenio valent, & prudentia, perspecto vniuersiisque temperamento, ex corporis habitu, & constitutione, ingenio, consiliis, opibus, studio, animisq; propensione, instituto vita genere, consuetudine, familia, domo, patria, maioribus, parentibus, uxore, libertis, dignitate, munere, potestate, cæterisq; huius generis, sagaci

sagaci quadam soletia, & rerum vſu multa praeuident futura, quæ rude vulgus ex astris deduci magno errore exilitmat: quid enim est facilius, quam graſſatori prædicare violentam mortem, furi præſagire ſuspendium, aleatori vappa, nebuloni rei domesticæ euerſionem, auaro, & qui argento poſt omnia ponit, canere Horatianum illud:

Non vxor ſaluum te vult, non filius, omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puelle.
Mirari, cùm tu argento poſt omnia ponas:
Si nemo preſteret, quem non merearī, amorem?
Vuidius quidam (inquit Horatius) non longa eſt fabula, diues,
Ut metiretur nummos; ita ſordidus, ut ſe
Non vñquam feruo melius velliret: ad vſque
Supremum tempus, nec ſe penuria vičius
Opprimeret, metuebat; et hunc liberta ſecuri
Diviſit medium.

An aſtris opus fuifset, vt huic quifquam necem comminaretur? ex pecunia, quam congeftam habebat, nōnne fatis conieetur? ſunni poterat multorum illum iſiſidiſ expositum eſſe?

Quid Virgilium? ex aſtris ne, an ex proximis, coniunctis que cauſis, ex genere vita, ex negotiorum natura deduxit ea, qua lib. 2. Georgicotum ſcribit?

O fortunatos nimium, ſua ſi bona norint,
Agricolas, quibus ipſa procul diſcordibus armis,
Fundit humo facilem vičiu iuſtiſima tellus,
Si non ingentem foribus domus alta ſuperbiſ
Mane ſalutantum totis vomit adibui vndam,
Nec varios inhiant pulchra teſtudine poſtes,
Illiſaſq; auro veſtes, Ephyreiaq; arā:
Alba nec Affyrio fucatur lana veneno,
Nec eafia liquidi corrumpitur vſus oliui:
At ſecura quies, & neſcia fallere vita,
Diues opum variarum; at latius otia fundit,
Spelunce, viuīq; lacu; ac frigida Tempe,
Magitufq; boūm, molleſq; ſub arbore ſomni.
Non abſunt: illiſ ſaltu, ac luſtra ferarum,
Et patiens operum, paruog, affuetu iuuentu,
Sacra Deūm, ſanctiq; patres: extremita per illos
Iuſtitia excedens terris veſigia fecit, &c.

Hæc ſpectant, qui vera præſagire ſolent, & ex hiſ conieeturam faciunt, non ex aſtris, vt perſpicuum iam ſit, ſublato caſu, ſublata fraude, ſublata conieeturā, quæ ex conſuetudine, & vſu rerum deſumnit, mendaces omnes Astrologorum præſagitiones eſſe, & Astrologiam, qua Astrologia eſt, & ab aliis conieeturis ſciuēta, nihil fundere niſi mendacia. Quare omittant iam Astrologi vrgere ſua prædicta cuentis coniſtma: hæc enim aliunde, quam ab Astrologia veritatē deducunt. Quare aut oſtendendum eſt, quæ vera Astrologi prædicunt, non aliunde vim, & veritatē habere, quam ab Astrologia; quod efficiere poterunt nunquam: aut ſatendum Astrologiam nullis certis

experimentis, aut prædictis confirmari; quod si vel scelus admittatur, nullis machinis sustineri illa poterit, quin ad exploratissimum interitum ruat.

CAPVT QVADRAGESIMVM PRIMVM.

Leuitate consulentium vera prædicere Astrologi putantur.

Hæc nimia consulentium credulitas, & leuitas in credendo iuvat parum Astrologorum prædictiones. Hæc in bello (inquit Tullius lib. 2. de divinatione, de prodigiis loquens) plura, & maiora videntur timentibus eadem, non tam animaduertuntur in pace, accedit illud etiam, quod in metu, & periculo, cùm creduntur facilius, tum finguntur impurius: tunc enim maximè Genethliacos consulere solemus, quando vel periculi aliquid imminet, vel quando magna aliqua spe erexit ingens aliquod bonum anxie expectamus; inter hos animorum fluctus, & agitationes, nimirum quantum fidei tributimus rebus etiam falsis: quemadmodum enim ebriis, & mente motis multa falsa pro veris videntur; ita ijs, qui timore, aut spe vehementer agitantur, falsa pro veris crebro admittunt. Huc accedit, quod Genethliaci mali, bonique opiniones excitant: pollicentur enim aliquando opes, dignitates, ampla matrimonia, Principum gratiam, cæteraque huius generis; aliquando comminantur egestatem, exilia, carceres, morbos, mortem, simileisque calamitates, opinione porrò imminentis boni, aut mali, duo existunt animi motus, spes, & metus, quibus duobus animi motibus inuchunt sœpe casus, quos prædicut, elicuntque verius id, quod sit, quam ex astris diuinent. Multi namque, qui ne cogitassent quidem de Principis aula, excitati Astrologorum amplis, certisque pollicitationibus, se Principi dant scrutio; eaque, quam conceperunt, maximarum rerum spe diu, noctuque stimulante animum, tantum adhibent curæ, laboris, vigiliarum, munierum, officiorum, obsequij, industria, ita omnes neruos, omnes cogitationes intendunt in procuranda Principis gratia, in assequenda dignitate aliqua, vt labori aliquis tandem respondeat fructus. Et tu huiusmodi euentum ab astris deduci potius, quam à munibibus, ab officiis, à studio, quibus hi operam suam Principi probarent. Rarus prædicunt iidem alicui magnas opes ex mereatura, accenduntque vehementem questus cupiditatem, quæ permeat in venas, hæret in medullis, altè in visceribus infidet. Ardet ille mercaturæ desiderio, curas omnes, & conatus dirigit in mercimonium; quid multa? tradit se totum mercaturæ, non parcit labori, non somno, non sanitati, non vitæ, omnes quartus rationes init; peruenit ad amplas opes, parat diuicias; diuinavit Astrologus, diuinavit quidem, sed non è cælo.

Contra vero denunciant alicui infaustam aulam, mercaturam, literarum studium, cùmque à negotiis, ab aula, à literis absterrent. Ille vinit inglorius, in opis, rudis literarum. Conclamata res est. Genethliacus multò ante diuinavit, Egregium planū vaticinum, & in quo magnam vim habent astra.

Sic

Sic P. Nigidij vaticinium Octauium Augustum, Thraffylli Tiberium erigere potuit ad spem Imperij, qui ad illud postea non syderum ducit, sed proprio consilio, & industria peruererunt.

CAPUT QVADRAGESIMVM SECUNDVM.

Auctore damone interdum Genethliacos diminare.

MAGNA inter Genethliacos cum humani generis hoste intercedere solet consuetudo, eoque vtuntur saepe familiariter, quo auctore mira quædam, & quæ humanam superant coniecturam præfigire non nunquam consueverunt. [His omnibus consideratis (inquit S. Augustinus lib. 5. de Ciuitate, c. 7. extremo) non immerito creditur; cum Astrologi mirabiliter multa vera respondent, occulto instinctu fieri spirituum non bonorum, quorum cura est has falsas opiniones de astralibus fatis inferere humanis mentibus, atque firmare, non horoscopi notati, & inspecti aliqua arte, quæ nulla est.]

Rursus lib. 2. de doctrina Christiana, c. 22. & 23. [Quare istæ quoque opinio-nes quibusdam rerum signis humana præsumptione institutis ad eadem illa, quasi quædam cum dæmonibus pœcta, & conuenta referenda sunt; hinc enim fit, vt occulto quodam iudicio Diuino cupidi malarum rerum, homines tradantur illudendi, & decipiendi pro meritis voluntatum suarum, illudentibus eos, atque decipientibus prævaricatoribus Angelis, quibus ista pars mundi infima secundum pulcherrimum ordinem rerum diuinæ prouidentiæ lege subiecta est; quibus illusionibus, & deceptionibus euenerit, vt istis superstitionis, & pernicioseis diuinationum generibus multa præterita, & futura dicantur, nec aliter accident quæm dicantur, multaque observationibus secundum obseruationes suas eueniunt, quibus implicati curiosiores sunt, & sese magis, magisque inferant multiplicibus laqueis perniciosissimi erroris. Hot genus fornicationis animæ salubriter diuina Scriptura non tacuit, nec ab ea sic deterruit animam, vt propterea negaret talia esse scanda, quia falsa dicuntur ab eorum professoribus, sed etiam si dixerint vobis, & ita euenerit, ne credatis eis; non enim quia imago Samuelis mortui, Saüli Regi vera pronunciauit, propterea talia sacrilega, quibus imago illa presentata est, minus execranda sunt; aut quia in Actibus Apostolorum ventriloqua scemina verum testimonium perhibuit Apostolis Domini, ideo Paulus Apostolus pepercit illi spiritui, ac non potius scemnam illius dæmonij correctione atque exclusione mundauit. Omnes igitur artes huiusmodi ex quadam pestifera societate hominum, & dæmonum, quasi pacta infidelis, & dolosæ amicitiae constituta penitus sunt repudianda, & fugienda Christiano.] Hec ille. Vix autem reperies Genethliacum villum qui arctissimo necessitudinis vinculo cum dæmonie non sit coniunctus; iusto enim Dei iudicio (quod docebat paulùs ante S. Augustinus) fit, vt qui perquirunt, quæ humanum captum excedunt, in dæmonium consuetudinem dilabuntur: ille enim admiscere se solet magnis ausibus, & conatibus eorum inferere, qui aliquid humano fastigio mains moliantur.

Multi quidem secretas dæmonorum amicitias colunt, multi non quidem explicè, sed tacitum cum illis fœdus habent; multi fortasse nec animaduertunt dæmonum operam, quia vtuntur prædicendo multis nullo inito paeto. Sponte sua dæmones duces sunt ad diuinandum, verâque immittunt futurorum præfensiones, vt illi ille eti, & irretiti ad venerationem suam, & cultum sensim, & paulatim pertrahârunt. Hac ratione vaferimus anguis superioribus sœculis idolorum cultum inuexit; hac ratione ante Euangelij lucem frequenter effudit vera oracula, quibus cultum suum & venerationem retinuit.

At ego ipse, qui Astrologorum insipientiam coarguo, videar despere, nisi intelligam profligatam iam eorum causam: vnicum enim est huius artis firmamentum præfensiones quas Genethliaci fundunt à veritate non abhorrentes: at euicimus iam ea, quæ nonnunquam ita eueniunt ut prædicta sunt, à Genethliaci præfensa, & præuisa fuçrunt multis aliis caulis ita euenire: consequens igitur est, turbidam hanc esse disciplinam, & sine certo fundamento.

Multa illi quidem cœlo finxerunt Astrorum gaudia, simultates, consensio-
nes, dissensiones, odia, amicitias, antiscia, alfridaria, signa, domus; multa somniarunt de arcanis, & abditis cœli viribus, de horoscopo, de triangulis, tetra-
gonis, hexagonis, quadratis; multa aduersus Philosophia tabularia, de fetu,
de temperamento corporis, de animi propensionibus, commenti sunt, quæ
dum à nobis validis cuiusque rationibus cuarterentur, dum singulorum ratio-
nes exquireremus, in mirificam se latebram coniecerunt, rem le videre, ratio-
neum causâmque ignorare, quid fieret, non cur fieret, ad rem pertinere, experi-
mentis suam artem constare, non rationibus, sed iam Deo auctore ostendimus, nullum eos aut proferre, aut proferre posse præfigium, quod ab astris,
non ex aliis causis deducat veritatem. Quid igitur superevit, nisi vt ab omnibus
scriptoribus, ordinibus, sœculis, linguis, legibus, Academiis, populis, Regibus,
nationibus, eorum ludibria, & commenta exsilientur, explorentur aliquando,
Deo duce, & liberabitur genus hominum innumeris sollicitudinibus, & curis,
quas nobis iniiciunt Astrologorum vanæ præfessiones.

CAPVT QVADRAGESIMVM TERTIVM.

*Nihil posse Astrologos de summo Pontificatu ab
astris decernere.*

NVLIA in re ludunt magis Genethliaci, quæ in summo Pontifica-
tu. Non solum promittunt eam dignitatem, quæ est maxima, sed &
annum, & diem, & horam prædicunt electionis. Hinc illud Paridis
Astrologi Mantuani, de quo superius c. 6. de Pauli 111. Pontificatu
memorable vaticinium, omnium Astrologorum libris, & linguis celeberrimi-
num. Hinc Cardanus genitura 47. de Leone X. scribit. [Sol verò existens
(inquit) in ea constellatione trium fixarum, cùm pertenit ad Ionis locum, & Io-
nis quadratum ad cœli medium, quod est cor, dedit Pontificiam maximam di-
gnitatem, & hoc eum radibus nostris concordat.] Et Genitura 48. de Julio 11.
Quid mirum (inquit) hunc stirpe quamquam ignobilis, ad summum fastigium
euectum

euctum fuisse tanto syderum consensu. Quid ais, syderum impulsu Paulum III. & Leonem X. & Iulium II. Christi Domini Vicarios electos? Enim uero Christianis tanta impietas ferenda non est; astrorum ergo astlato potius quam diuina prouidentia hunc nostrae Religionis Antistites? Quid est Christiana Religio, nonne a Christo Domino diuinitus instituta, nonne supernaturalis, nonne supra omnium naturalium causarum efficientiam? Quid est summus Pontifex? Christi Vicarius, moderator huius Religionis, quam supernaturalem esse profitemur. Stellarum itaque naturales vires, quam habent communionem cum ea dignitate, quam Euangelij auctor Christus Dominus ultra omnes naturae leges gratuitè & liberaliter in sua Ecclesia instituit? Christiani haberi volumus: fidem Catholicam profitemur, & pronis autibus audiimus eos, qui ex astris religionis moderatores, quotidie spondent? Video fontem, & originem, unde tanta impietas defluat. A stellis docent humanis mentibus religionem ingenerari, a stellis variis seri religiones, congressuque vario stellarum variis identidem leges excitari. Et quoniam Iouem aiunt auctorem esse Religionis, qui pro vario congressu cum alio, & alio Planeta varias religiones efficit; sunt autem sex solum Planetæ cum quibus Iupiter ingredi potest, quare sex etiam species religionum, non plures, non pauciores esse contendunt. Quare Albumazar Mahumetanam superstitionem ex concursu Iouis & Saturni in Scorpione ortam scribit, Christi Euangelium, ex magna quadam coniunctione, qua in Leone contigit Christi Domini ætate, non Arabes solum mendaces, sed Christiani etiam Astrologi (si tamen Christo credunt) religionem omnem astris subiiciunt. Cardanus lib. centum geniturarum, genitura 8. qua est Francisci Gallorum Regis: [Porro (inquit) Christianam legem fouet igneus triginus Mahumeti Aquæ, unde à centum quinquaginta annis circiter sexta illa inualuit: fundata enim est post Saturni Iouisque congressum in Scorpione factum in anno 630. Annis autem post mundum quatuor legem promulgauit, vel, ut quidam volunt, promulgata est ex anno 619. coniunctio autem præcesserat in anno 610. in Piscibus. Porro Christianam legem præcessit eodem anno promulgationis magna coniunctio in Leone Christum exorientem sex annis; exorientem Mahumetem in initio Cancri anno Domini 590. non maxima, sed magna tantum coniunctio.] Rufus genitura X I. quæ est Martini Lutheri: [Porro quod ad Religionem attinet (inquit) iam saepius adeo dictum est propter spicum Virginis, & repetere pigrat.] Incredibile igitur quantum augmenti breui tempore habuerit hoc dogma; nam Germaniæ magna partem adegit, Angliam totam, multasque alias regiones, cum adhuc viviat, nec villa est ab huius seftatoribus immunis prater Hispanias. Feruet mundus huius schismatis, quod quia Martem admixtum habet, & caudam, soluitur in se ipso, infinitaque reddit capita, ut si nihil aliud errorem conuincat, multitudine ipsa opinionum ostendere possit, cum veritas una tantum sit. Scit & verissime Tycho Brahe lib. de noua stella scriptit: [Cettum est astrorum decreta, in veram Religionem & pietatem nihil iuris habere, cum haec non ab villa Astrali influentia, aut naturali lumine, sed solius Dei Spiritu & dispositione procedunt.] Cum ergo omnem Religionem impia temeritate ex Astris deducant, & ne Euangelio quidem parcant, quod Christus Dominus diuinitus supra omnes naturae gradus, trans omnem naturalem vim, & potestatem collocauit. Christianæ quoque religionis moderatorum maximum Astrorum naturali

naturali vi, non diuina prouidentia eligi impiè existimant; quid expectamus? an dum in foro, in plateis, in theatro clament contra Euangelium, contra sacras, diuinásque literas, nullam esse summi Pontificis potestatem, aut esse humanam solum, non diuinam illius auctoritatem: an nihil in Christi Ecclesia esse supernaturale, nihil arcanum, & diuinum? an coērcebimus aliquando tantam licentiam, quæ per sacra omnia & diuina dibacchatur? Sed ad Theologiam per imprudentiam delapsus, ad Philosophiam, ex cuius principiis quatuor hisse libris aduersus Astrologorum vanitates disputauimus, reuocabo orationem.

Euectio alicuius ad summum Pontificatum non ex vniuersitate, sed ex omnium Cardinalium genituris pendet (si pendet ex genituris) cùm enim omnes ad eam dignitatem uehi possint, si stellarum ductu ad eum gradum dignitatis peruenirentur, nemo iudicare posset quis futurus sit summus Pontifex, nisi qui omnium Cardinalium natalitas astra perspecta habuerit, expenderique diligenter cuius sydera ceteris praepollent: omnium vero Cardinalium genituras cùm nullus Astrologorum habere possit, nugas eos venderè necesse est, & somniantium deliria.

Nec satis fuerit omnium Cardinalium genituras perspectas habere, sed cùm singulis fermè annis aliis demortuis, alij succedunt Cardinales, cum, qui Pontificatum alicui vaticinatus est, oportet omnium qui possunt ad Cardinalatus dignitatem uehi, genitalia sydera nosse, caque conserue cun eius astris, cui Pontificatum decernit; alioquin pugnantibus multorum genituris, & impeditibus se mutuò astris, prælagire nihil potest Astrologus.

Præterea vnius Pontificatus pertinet ad plurimos, ad cognatos, ad affines, ad amicos, ad Reges, ad Principes, ad Christianos omnes, ad Christianorum hostes; & cum quibus Christiani bellum gerunt, horum quoque omnium genitalia sydera spectare oportebit, & animaduertere, quæ cius promotioni aduersentur, vel faueant. O delirationem maximam! neque enim omnis error stultitia dicendus est.

Adhuc profitetur Hieronymus Cardanus in genitura Caroli V. Imperatoris, quæ est septima in libro centum geniturarum, ex natalitijs astris nihil posse de Imperatorum, aut Regum negotiis publicis decerni, sed ea pendere ex Regnorum, & Statuum stellaris, sed solum coniecturas fieri posse, de vita priuata, de temperamento corporis, de sanitate, & morbo, de prudentia, & consilio. At Pontificatus non pertinet ad vitam priuatam, sed ad publicam Christianæ Republicæ administrationem: non ergo ex genitura cuiusquam de coiudicati potest Astrologorum sententiâ, sed ex stellaris Regnorum, Provinciarumque illi subiectarum.

Postremò Astrologiæ professores tradunt, genitalia sydera non vagè, sed certo ac definito tempore agere, quæ pollicentur, promittant ergo alicui Pontificatum 60. aut 70. alio quocumque ætatis anno, manifestum est quod eo anno ad Pontificatum uehementer astra, si quid valent, & non alio, quando maligna irradiatione percelluntur, quando premuntur aduersa revolutione, quando signo, vel domo infortunantur, at fieri potest, ut per id tempus non vacet sedes Pontificia, Cardinales non agant de Pontifice eligendo. Quid ergo proderunt stellarum suffragia? Quid vaticinari potest Astrologus ex Astris? Nugæ sine dubio, & mendacissima commenta sunt, quæ Genethliaci per atlasis venditare

ditare confueunt, nec ego cognoui quemquam, qui maiori auctoritate vendere deliria; sed ego insipientior sim, quam illi, qui Astrologorum fabellis aures præbent, qui contra tam aperta mendacia diutius disputo. Quare ut aliquem nostra oratio finem reperiat, si aduersus Astrologos stant omnium iudicia sapientum; si contra eos faciunt ratio, experientia, Philosopherum decreta, corum in primis, qui familias ducunt, & quibus alij omnes fasces submisere; si non potuerunt sapienter idem syderum congressus obseruari; si nunquam redeuntem idem astrorum cactus, & si redirent, nunquam eandem offenderebant materiam; si veterum, recentiorumque Astrologorum obseruationes contrariae & pugnantes sunt; si ex qualibet genitura quodlibet confici potest; si unam eandemque syderum constitutionem unus in unam, alter in alteram, atque adeò contrariam partem dedit; si incredibilis est eorum, qui hanc artem profitentur, rerum cœlestium ignorantia; si non habent Astronomi perspectos planè astrorum motus; si Astrologorum pars maxima suæ artis est ignara, & ipsimet auctores artis negant posse quemquam eam consequi: si iidem profitentur tam se diuinare posse feruatis quam neglectis artis suæ præceptis; si mala fide tractant artem suam; si dolis, fallaciis, & fraude vtantur; si dæmonum operam adhibent frequenter; si nihil aliud propositum habent, quam mendaciis sibi cibum querere, corraderé alienam pecuniam; si nihil astra efficere possunt sine ope sublunarum causarum, quas Astrologus nec memoria complecti, nec obseruando notare potest; si hæc ars nullis nititur experimentis; si nulla certa obseruatione constat; si tota coincidentia est; si omnibus saeculis, omnibus gentibus, populis, linguis, iure suspecta, atque infensa fuit; si omnia, quæ de domibus, de signis, de directionibus, de reuolutionibus, de principio anni, de stellarum gaudiis, odiis, antis, anticis, combustione docet, fictitia sunt, & ebriorum somnia; quid superest, nisi ut hæc ludibria omnium sapientum vocibus, libris, disputationibus, scriptis, lucubrationibus explodantur, ut hoc genus hominum fallax, & Reipublicæ perniciosum Principum omnium legibus, decretis, constitutionibus in ultimas terras amandetur, & tandem aliquando pellatur ex aulis, ex urbibus, è Republica, ut omnes communi studio, parique conatu enitamus Astrologica vaticinia, quæ imperitam multitudinem, hoc est, hominum imbecillitatem per summam fraudem occuparunt, funditus cuertere. Ego quidem Philosopherum, Theologorūmque omnium postremus in tanta ingenij, doctrinæque mediocritate, rei indignitate commotus, postquam Astrologicas vanitates, postquam Astrologorum fraudes perspexi, debere me hanc disputationem imperite multitudini intellexi, cui per summam fraudem Astrologorum astus imponit. Cessarunt veterum Romanorum augures, receperunt Prænestinæ sortes, sublata sunt haruspicina, siluerunt Apollinis oracula, nemō amplius consulit extra, sublatæ sunt diuinationes, ex auium volatu, cantu, pastu, tripudio, solistimo, ex prodigiis, somniis, spero fore ut Astrologia quoque, quæ nullo fermè innititur fundamento, Deo auctore tandem aliquando euansescat.

* *

CAPVT QVADRAGESIMVMQVARTVM.

Nil Astrologos de futuris humoribus dicere posse ex astris.

DE summo Pontificatu nulla certa arte pronunciare Genethliacos, cumulate (ni mens vehementer nos fallit) superius docuimus: restat ut generatim ostendamus nihil è cælo decerni posse de dignitatum gradibus, quas idem ex natalio themate passim pollicentur iis præfertim qui honoris appetitiores animaduertunt. *Qua de re Claudius Ptolemæus in hæc verba scribit lib. 4. de Iudiciis, cap. 3.*

[Quæ ad dignitatem pertinent, & hanc beatitudinis partem à luminum statu, & satellitum astrorum accipinus, obseruantes eorum familiaritates: nam si in masculinis signis fuerint ambo luminaria, & in angulis, siue alterum horum maximè conditionarium, & stipatum quinque erronibus, erga Solem quidem matutinis, vespertinis verò erga Lunam, Reges erunt qui nascentur. At si satellites Planetae, vel in angulis ipsi fuerint, vel ad superiorem cœli cardinem configurati, magnam decernant ac stabilem potentiam, orbisque Imperium.] Hæc ille. Quæ dum explicat Hieronymus Cardanus, affirmare non dubitat talem astrorum constitutionem, non solum Principis viri, aut Regis filio, sed rusticō etiam cuius, & mendico indubitate regnum conferre, neque nudum solum quemdam præbere accessum ad huiusmodi fastigium, sed perdurablem stabilemque potestatem, regnumque florentissimum. Quale, inquit, est Gallia, Hispania, Anglia, negatque ad extremum Ptolemæum in opere, quod de Iudicis inscripsit, quidquam verius docuisse.

Ego verò omnia que Ptolemæus in felicissimi Regis ortu desiderat in Francisci Vallesij, Hentici II. Gallorum Regis filij genitura reperio, qua vix vllus vñquam Astrologorum fortunata magis vidit syderum compositionem, hic porro cui tam præclarè cœlum effulxit, ut omnes fœlicitatis gradus polliceretur, hic fortunæ filius in ipso iuuentutis flore anno ætatis 16. & regni primo magno Gallia mortore, ac damno excessit è viuis vix inter Reges numerandus, si Reges dicuntur, qui populos regunt, & supremi imperij iura administrant. Confer eius natale schema cum Francisci Vallesij eius aui, cum Hentici II. patti, cum Henrici III. fratri, Henrici IV. Gallorum Regum clarissimorum, cum Caroli V. Ferdinandi III. Maximiliani III. Imperatorum, cum Philippi II. & III. Hispaniarum Regum genitoris, videbis nullam ex his, si Ptolemæo habemus fidem, posse cum Francisci genesi comparati. At is qui omnes nostri aui Principes syderum claritudine antecessit, idem omnibus felicitate concessit, quo vix alterum legimus Rege patre ortum, & primogenitum, minori fortuna ad hæreditarium regnum peruenisse. Contrà porro multos vidimus diutissimè regnasse, quorum genituras Lucas Gauricus, Hieronymus Cardanus, Cyprianus Leouitius, clarissimi astrologorum, accuratè descripsere, nihil huiusmodi in natalio themate præferentes.

His accedit, quod ea cœli compoſitio ſepe viſa fuit, qua vtrumque lumina in ſigno maleſilio, & in cardine aliquo exſiterunt, Planetis omnibus, aut Solem ab Oriente, aut Lunam ab Occidente ſtipulantibus, & in angulis, nul-

lis, nullus tamen per ea tempora, & sub tali celo, proditur natus Rex. Atque ne longè abeamus eodem mense quo Franciscus II. Gallorum Rex venit in lucem ab ingressu Solis in Aquarium, signum masculinum, usque ad ingressum in Pisces, triginta ipsis diebus, Planetæ omnes Orientales fuere Soli, Lunâque interea plura masculina signa peragrauit, quo tempore multos per Galliam, per Germaniam, per Hispaniam, per Italiam, ortos constat, quorum nullus ad Regiam dignitatem peruenit. Et non dubitat Hieronymus Cardanus scribere, tam exploratae fidei Ptolemai esse doctrinam, ut huiusmodi genitura humili etiam loco natos, & filios, si Deo placet, terræ ad opulentissima regna indubitate euehat! cui ista arrident, meis non gaudet.

Hæc & huiusmodi recentiores Astrologi animo reputantes variis modis Ptolemai doctrinam vnde disfluentem confirmare conantur.

Placet primum dignitates significari à luminaribus, præsertim à Sole, & Planetis medietate suorum orbium circumstantibus, aut a spicentibus utrumque luminare, præsertim Solem, & à medio celo, & Planetis constitutis in medio celo.

Secundò, si huiusmodi significatores dignitatum reperiantur in proprio domicilio, exaltatione, aut inutua receptione essentiali, natum consecutum amplas administrationes, munera publica, magnos honores; si fuerint in triclinatibus, in terminis, in faciebus, mediocria fore omnia; si fuerint peregrini, in suis deictionibus, vel detrimentis absque essentiali receptione, exiguae aut nullas decernere dignates.

Tertiò, si dignitatum auctores ex angulis prospectent partum, futuras magnas dignitate; si ex succedentibus mediocres; si ex octaua domo & succedentes, exiguae aut nullas; si honorum significatores sint in proprio domicilio, in angulo duplici testimonio magnas dignitates designari.

Quarto, si honorum moderatores iuncti sint, aut certè non plus distent quam quinque gradibus ante aut retro à stellis fixis Regiis primæ aut secundæ magnitudinis, & quæ parum ab ecliptica deflectunt decernere magnos honores; huiusmodi stellas esse:

Regulum sive cor Leonis, in 23. ferè gradu Leonis.

Oculum Tauri in 3. ferè gradu Geminorum.

Herenlem in 3. ferè gradu Cancri.

Spicam Virginis in 18. ferè gradu Libræ.

Illustriorem lancem Meridionalem Libræ in 18. ferè Scorpij.

Antares in 3. ferè gradu Scorpij.

Quintò, Planetas beneficos in decima domo promittere magnos honores, maleficos negare, mediis mediocres signare.

Sextò, Dominum horoscopi in medio cœli, vel contrâ dominum medijs cœli in horoscopo indicium esse magnarum dignitatum.

Ex his quasi honorum promptuariis Cyprianus Leouitius & plerique recentiorum vatum, expromunt sceptra, coronas, purpuras, fasces, Pontificatus, Cardinalatus, Episcopatus. Quare si probatum fuerit, multos, qui maximas amplissimâque dignitates assecuti sunt, nihil huiusmodi stellis debuisse, contrâ verò multos, quorum genitura tali stellarum compositione illustres fuerunt, nullos aut exiguis adeptos honores, euerfa fuerit Astrologia pars

multò p̄cipua , quæ in prædictionibus honorum versatur , constitueritque eos qui Augusto , Tiberio , Claudio , Neroni , Ottoni , Galba , Neruæ , Macrino , Diocletiano , Vespasiano orbis terrarum Imperium prædicterunt , non ex arte vaticinatos fuisse , sed aut casu & fortuna , aut humana aliqua coniecta-
ra , aut dæmonum opera vsos . Item eos qui Leonis X. Iulij II. Pauli III. Sixti IV. Marcelli II. Pontificatus vaticinati sunt , nihil certi habuisse unde huiuscmodi præfigia deduxerint , sed forte fortuna in veritatem incidisse , quod & Zingaris , & agyrtis , & olitoribus aliquando vsuuerit : nam s̄epe & olitor est opportuna locutus .

Ad hoc autem demonstrandum non est necesse nouas eudere genitu-
ras , sed vulgata satis sunt , & receptæ , quas Lucas Gauricus , Hierony-
mus Cardanus , Cyprianus Leouitus , aliique Astrologiæ sine controversia
Magistri descripserunt .

In genitura Pauli II. Pontif. vt hinc initium sumatur , videre est Solem
in deiectione sua in Aquario , in oppolito Saturni in termino Martis , Lunam
peregrinam in Piscibus in termino Martis in octaua domo , Venerem domi-
nam medij cœli , in sexili Luna ; in Capricorno positam peregrinam , in caden-
ti cœli loco , in termino Saturni , Caudam Draconis in medio cœli . Tempore
electionis , hoc est anno Domini 1464. die 31. Augusti ætatis anno 46. explico ,
mense 6. & die 24. medium cœli peruenierat directione ad gradum 19. min.
2. Geminorum , in quem nulli cadunt radij beneficiorum reuolutione peruen-
rat ad gradum 20. minut. 46. Piscium .

In genitura Alexandri V I. Sol est in Capricorno , Mars Dominus medij
cœli in Aquario , domo secunda , sine vlla prærogativa , Luna est iuncta Ioui
debili , peregrina in domo cœli cadente tertia . Tempore electionis , hoc est ,
ætatis anno 61. mense 7. die 17. medium cœli peruenierat directione , ad gra-
dum 1. minut. 1. Capricorni reuolutione ad sextilem Martis , & Veneris in Sa-
gitario , quod parum ad rem facit .

In genitura Iulij II. cernimus Solem dominum medij cœli peregrinum
in Cancro in domo octaua , Lunam in Aquario , in quo nullam habet digni-
tatem , in domo cadente tertia , Martem in trigono Luna in Geminis & domo
octaua . Tempore electionis , anno ætatis 58. mense 3. die 26. medium cœli
peruenierat directione ad 23. gradum , min. o. Libra . Reuolutione ad gradum 3.
minut. 5. Cancri . Regulus quidem fuit in medio cœli , & illustrior lanx Libræ
Meridionalis in horoscopo , sed Sole & Luna præcipuis honorum auctoribus
malè constitutis , quid facere potuerunt stellæ fixæ , quæ auxiliares solum vi-
res habere dicuntur ?

In genitura Leonis X. indices dignitatum fuerunt Sol , Luna & Jupiter re-
spiciens Lunam ex trigono , Saturnus Lunam aspicit ex sexili , Venus domi-
na medij cœli , quorum nullus in proprio domo , aut in sua exaltatione fuit ,
Saturnus in suo detrimento , & octaua domo exstigit , Luna in abiectissimo
cœli loco & domo sexta , Iupiter oppositus Saturno in domo secunda . Tem-
pore electionis ætatis anno 37. mense 2. die 22. peruenierat medium cœli di-
rectione ad gradum 22. minut. 33. Scorpij , qui gradus nullis beneficiorum ra-
diis illustratur . Venus quidem domina medij cœli in horoscopo fuit , & spica
Virginis in apice medij cœli : at contradicentibus aliis pluribus & potentiori-
bus astris tanti effectus causa esse nequiuercunt .

In genitura Clementis VII. Pont. Max, nulla cernitur de amplis honoribus significatio.

De genitura Pauli III. in qua multi multa luserunt, quot capita, tot sententiae. Paris Ceresarius, ut refert Cardanus ex directione solis ad trigonum Mercurij, futurum illum summum Pont. anno etatis 66. die 253. hora 9. minut. 34. multo ante praedixit, cuius vaticinium cum eventus confirmasset, anno Domini 1534. mira Genethliaca disciplina per ea tempora auctoritas accessit. Alij verò Astrologorum longè Principes nihil Mercurio in bonis fortunæ iuris esse contendunt, pro quibus & Ptolemæus & Arabes testimonium ferunt. Alij Pauli Pontificatum tribuunt directioni Solis ad Iouem quæ in eundem annum, Cardano teste quoque incidit. Alij, inter quos Sixtus ab Hemminga nullos in ea genitura magnos vident honores. Alij directiones & revolutiones quibus mortuo Leone x. anno Domini 1521. & etatis 54. Paulus ad Pont. sacerbatur præferunt iis, sub quibus anno 1534. etatis 66. Pontifex renunciatus fuit, ut omnia alia, quam astra spectasse oporteat Ceresarium illum, qui mortuo Leone x. affirmasse fertur anno 1534. Paulum futurum Pontificem, non anno 1521. vel 1522. In tot tamque variis Mathematicorum sententiis de genitura Pauli III. illud certò constat, nihil Genethliacos ex arte de eius Pontificatu pronunciare posuisse.

Mortuo Paulo III. anno 1550. Patres ex more conuererunt pro electione summi Pont. quorum aliis Cardinali Polo Anglo & Regio sanguine orto, aliis Cardinali Saluato Florentino Pontificatum deferentibus, magna in conclavi coorta dissensio est, quæ ut componeretur die 7. Februario omnium suffragiis Ioannes Maria Cardinalis de Monte Pontifex dictus fuit & Iulius III. appellatus. Nemo ambigit, aut ambigere potest Cardinalis Saluati genesim etiam ex descriptione Lucæ Gaurici, in dignitatum negotio longè præstare genituræ Iulii III.

Genitura Marcelli II. qui & pater ipse è celo auguratus dicitur Pontificatum à principiis Generaliacis descripta vix vilas dat honorum significaciones.

In Thematæ Pauli IV. tres fecerunt periti honorum significatores, Solem peregrinum in Cancro & domo succidente, Lunam in Aquario domo cadente, Saturnum Dominum medij cœli, in suo detinendo.

De Cardinalium genituris, quas plutimas descripsit Lucas Gauricus nihil attinet dicere, non enim eos puto esse Astrologos, cui cum Pontifex uno eodemque tempore, uno eodemque temporis momento viginti aut triginta Cardinales dicit diuersæ etatis, gentis, nationis, velint eorum omnium directiones & revolutiones, Solis, Lunæ, medij cœli eodem temporis momento ad radios beneficorum peruenisse.

Euicimus iam plurimos ad supremos honores peruenisse, quorum geniturae honorum significacione illustres non erant; restat eorum genituras nunc percensore, in quibus amplissimas dignitates sine ullo successu astra spopondentur.

Georgius Trapezuntius, vir doctissimus in natalitio Thematæ, Solem habuit in Ariete domo propria, iuxta gradum imi cœli, Venerem dominam medij cœli, & Sextili Lunam aspicientis in domo propria Taurum, constitutam in angulo imi cœli, & Iouem quadrato Lunam aspicientis

iuxta Aldebaran insignis magnitudinis stellam, Matrem quoque dominum signi intercepti in decima domo, positum in Ariete domo propria. In tanta syderum claritudine per Italiam professione literarum Trapezuntius vicitur, donec à Nicolao V. scriba Apostolicus factus fuit fame alioquin periturnus.

In Genesi Andreæ Alciati Iurisconsultissimi, vt si in villa alia conspicue visuntur maximarum dignitatum significations, is tamen, præter eum qui ex Iurisprudentia magna opinione, apud omnes obtinuit honorem, qui ad exercitationem pertinuit, nullo gradu dignitatis claruit.

Edidit Lucas Gauricus genituran Romuli Utinensis oratoris eximij, summorum honorum significazione clarissimam, sed tanta syderum benignitas nihil homini eloquentissimo præstit.

Petri Tyara Medici ac Philosophi non postremi Thēma Sixtus ab Hemminga ab significazione honorum mirificè commendat, quem medicè nihilominus vixisse, & Medicum mortuum esse constat.

Idem alterius genituran conscribit, qui natus est anno 1509. die 20. Martis hora 11. minut. 50. tanta (quod ad honores attinet) syderum claritudine, quanta vix in alterius ortu visa fuit: qui iam senex in diuitum mensis aliena coactus fuit vivere quadra. Matthæus ille Thaphurius literis & Græcis & Latinis, omnique liberali eruditio penitus imbutus, cuius genituran honorū significazione insignem Lucas Gauricus vulgauit, obscurus & inglorius vivit.

Cernere est apud eundem genituran Francisci Rosci Rauennatum quondam oratoris ad Leonem x. Pont. Max. cui honorum significazione non facile parem reperies, qui vix honestam duxit vitam, quam abscissione sinistram manus & violenta morte finiuit.

Francisci Monzae Mediolanensis musici genituran magnis laudibus celebrant & Lucas Gauricus, & Hieronymus Cardanus: quatuor enim in ea Planeta sunt in dignitatibus suis essentialibus, qui honores designant, vt Cardanus non dubitarit affirmare, vix posse inclörem syderum constitutionem optari. Monza vero præter Musicæ laudem, quæ ad dignitatem non pertinuit honorum, affectus est nihil.

Lucas Gauricus quantus in Genethliacis vir hoc de Henrico II. Gallorum Rego præclarum vulgauit vaticinium: Inuictissimus Gallorum Rex Henricus II. Christianissimus erit Regum quorundam Imperator, ante supremos cinctes ad rerum culmina perueniet, felicissimamq; æ viridem senectam, vt colligitur ex Sole in suo throno partiliter supputato; in ciuitatibus Arieti subiectis maximum sortietur dominium. Ita vero Henricus nullum adeptus est Imperium, vt anno ætatis 40. paternum Regnum infelicissima morte amiserit.

Atque his tam clare probatum esse confido, nullam Genethliacis præceptis, quibus de futuris dignitatum gradibus vaticinari solent Mathematici, subesse fidem, vt superiacaneum putem percurrere omnes genituras à Cardano, à Gaurico, à Bellantio, à Iunctino, à Leouitio descriptas, in quib. splendidas certimus honorum sponsiones, omni effectu destitutas.

CAPVT QVADRAGESIMVMQVINTVM.

Nihil Astrologos ex natalitiis astris decernere posse de cuiusque prospera aut aduersa fortuna.

Oto mundo (inquit Plinius libro i.c.7.&c locis omnibus , omnib[us]que horis, omnium vocibus fortuna sola inuocatur, vna nominatur, vna accusatur, vna agitur rea , vna cogitatur , sola laudatur, sola arguitur, & cum conuitiis colitur , volubilis ; à plerisque verò,& cæca etiam extirnata , vaga , inconstans, incerta, varia, indignorum fautorix: huic omnia expensa, huic omnia feruntur accepta,& in tota ratione mortalium, sola utramque paginam facit, &c.)
Et Horatius lib.1.ode 35.

*O Diva gratum que regis Ancium
 Praesens vel imo tollere de gradu
 Mortale corpus , vel superbos
 Vertere funeribus triumphos:
 Te pauper ambit sollicita prece
 Ruris colonus: se dominam aquoris,
 Quicumque Rithynalacefis
 Carpatium pelagum carina.
 Te Dacus affer, te profugi Scythe,
 Vibesque gentesque, & Latium ferox,
 Regumque matres barbarorum, &
 Purpurei metuunt tyranni.
 Iniurioso ne pede proruas
 Stantem columnam: nec populus frequens
 Ad arma cessantes , ad arma
 Conciter, imperiumque frangat.
 Te semper anteit seuia necessitas,
 Clavos trabales, & uncos manus
 Gestans ahena: nec seuerus
 Vnkus abest, liquidumque plumbatum.
 Tespes, & albo rara fides colit
 Velata panno : nec comitem abnegat,
 Vtcumque mutata potentes
 Veste domos inimica linguis.
 At vulgi infidum & merecrix retro
 Periura cedit: diffugiunt cadis
 Cum face fiscatis, amici
 Ferre iugum pariter dolosi, &c.*

Hoc quoque ludibriū vagum , volubile, inconstans, cœcum, varium, incertum, ad ratos cœli motus referunt Genethliaci , & quasi virgula quadam diuina

diuina è cælo dederet; quid tam contrarium rationi & constantia, quam casus & fortuna? quid magis ratum, ac definitum quam astrorum motus inuiolabiles? quis ergo sit adeò à veritate aertus, qui dicat fortuitos evenitus ab astris, hoc est, sempiterna causarum serie pendere; & ea quæ temere, cœco casu, &c volubilitate fortunæ fiunt, certas cælo habere causas, cur rato tempore fiant: hoc vero est quod volunt Mathematici, qui è cælo de cuiusque prospera aut aduersa fortuna diuinant; quorum duo principia sunt placa. Primum quatuor, aut plures Planetas in suis dignitatibus essentialibus constitutos prosperam spondere fortunam; secundum, totidem aut plures in suis deiectionibus positos aduersa omnia indicare. Ad duo haec principia referunt quæcumque de prospera aut aduersa fortuna dicuntur, his quasi fortunæ famis tamquam in Delphicō templo superstitione oracula concipiunt: ex his duabus speculis yniuseiusque vita cursum, multo antè præuideri posse contendunt.

Nos contra infelicissima duo haec principia putamus, certissimisque experimentis ex corūmet libris petitis certi. Ludouicus Sforzia, Mediolanensis Dux, natus anno 1452. die 3. Augusti, in genitura habuit Solem in gradu 19. Leonis minut. 20. Iouem in Piscibus, Venerem in Libra, Martem in Ariete, Saturnum in Libra, id est, quinque Planetas in dignitatibus suis essentialibus. Aluit præterea domi Astrologum non infima conditionis, ex cuius prescripto omnia egit. Intanta syderum felicitate infelicissimus semper vixit: perpetuis diuexatus bellis à Ludouico XII. Gallorum Rege, tandem bello captus finit, & in vinculis aliquo annis ignominiosè habitus, omnium malorum lernam expertus migravit è vita.

Franciscus Sforzia Ludouici filius natus anno 1495. die tertia Februarij, nullum Planetam, præter Martem, in sua dignitate habuit; quin etiam in eius genitura videmus Solem in suo detrimento in fine Aquarij in domo 11. termino maleficæ, quadrato Martis, in domo hæreditatis positi, Lunam in quadrato Saturni, tanto vero patri felicitate præstiterit, ut quem ille Ducatum amiserat, hic Caroli V. Imperat. auspiciis receperit; & ad paternam directionem & opulentiam reuocatus bonis omnibus affluentem vitam duxerit.

In Ferdinandi Gonzagæ Mantua Ducis genitura anno 1507. die 27. Januarij nati, quinam Planetæ sunt in suis dignitatibus? Solem cernimus in grad. 17. Aquarij minut. 54. Venerem in Ariete, Saturnum in Leone, Mercurium in Piscibus, quatuor videlicet Planetas in suo detrimento. Vixit tamen ille felix ut si vllus alias Mantua Ducum, domi militia clarus à Carolo V. Roman. Imper. summo loco habitus, Ducali dignitate auctus, & Insibria cum summo Imperio præfectus fuit.

Alexander Vitellius dux militati laude longè clarissimus in secundo ac prospero rerum omnium cursu Lunam habuit in sua deiectione in gradu 19. Virginis, Iouem in Capricorno, Martem in Libra, Mercurium in Sagittario, quauor Planetas extra dignitates essentiales.

Adulphus Holstia Princeps, natus anno 1527. die 25. Januarij, quo tempore quinque Planetæ in suis detrimenis versabantur, quam tandem calamitatem subiit? aut quam est aduersam fortunam expertus?

Ioannes

Ioannes Picus Mirandulanus, malleus ille Astrologorum, Lunam habuit in Tauro, Venerem in Piscibus, Martem in Scorpione, Saturnum in Aquario, nullo prospero, aut aduersa fortuna notabili cunctu.

Michaël Angelus Bonarota, pictor, sculptor, architectus nobilissimus, ortus dicitur Sole peregrino in Piscibus, Luna in Capricorno, Venere in Ariete, Saturno in Cancro; de eius aduersa fortuna nullus fando audiuit,

Sixti ab Hemminga Frisijs nobilis mater quinque Planetas sortita est in propriis domiciliis, & quidem omnes, si Venerem excipias in angulis constitutos, ut cernere est in themate à Sixto filio exposito, qua multorum exercita calumnias, perpetuis diuexata litibus, multorum appetita insidiis, infeliciem duxit vitam.

Matchatus ille Taphurius, cuius suprà meminimus, quatuor Planetas in suis dignitatibus essentialibus noctis, nonne sequentis fortuna ludibrium fuit?

Atque hæc ita coquellunt Astrologorum de prospera, & aduersa fortuna apotelesmata, quæ retulimus, ut superuacanum sit alia exempla recensere, hoc ipsum conficientia, quæ in Gaurici, in Cardani, in Sixti, in Iunctini generis visuntur.

Iam verò si quis respondeat, propria hæc esse apotelesmata Cypriano Leo-
tio, & aliis quibusdam non probari omnibus Astrologis, alias aliis uti principiis, aliis nisi apotelesmataibus, quando de alicuius fortuna coniectant, vrbem ipsam Astrologi funditus cueret: si enim alia cudit Leouitius, alia Rantzouius, alia Bellantius, alia Cardanus, vnum his, contrariis aliis vtitur obseruationibus. Vnus hos, alter contrarios canones condit, sic vnum, aliter alter obseruauit: fateri profecto cogimur, nihil Genethliacos certi habere, vnde de secunda, aut aduersa fortuna diuinent; arbitria esse omnia fortunæ apotelesmata.

CAPUT QVADRAGESIMVM SEXTVM.

Nihil Astrologos prædicere posse ex arte de vita, aut morte.

MAETAM metimus messem Astrologicas vanitates; sed quoniam cœpimus, non pigebit me dicere, quanta temeritate de cuiusque vita, & morte Mathematici decernant. [Addam (inquit Sextus ab Hemminga; clarissimus Astrologus, in genitura Caroli à Brimeu) insuper argumentum, quod refutari non potest, inspecto themate celesti natalitio infantis alicuius, non possunt Astrologi affirmare, aut artificiosa assuequi conjectura, vtrum viuat, necne. Quod si viuat, vtrum superuicturus sit, ad mensem vnum, ad diem vnum, aut horam vnam; multò minus de morbis, de vita longitudine, de genere, & qualitate mortis, laudabile iudicium ferent.]

Hæc vir in Mathematicis rationibus versatissimus, post diuturnum experimentum, post multorum annorum studium in Genethliaci collocatum, omnibus testata esse voluit.

Et verò cum omnia, quæ de vita, & morte Genethliaci edunt prognostica, ex directionibus significatorum vita, ad promissiores eiusdem ducantur, tres

autem in vniuersum esse possint significatores vita, Sol, Luna, horoscopus, et si aliqui addiunt etiam sortem, sive partem fortunæ, & dominum horum locorum, & difficile admodum sit ex his verum significatorem eligere, difficultius vero signare promissorem, quis non vider, nec exploratis, nec satis prouis principiis Mathematicorum præfagia de vita, & morte firmari? Contingit porro hæc incertitudo tam in exultinatis, quam in veris genituris: in utrisque enim pars est designandi promissores, & significatores difficultas.

Vnu præterea venit id, quod ne Mathematici quidem inficiari possunt, vt multi sine manifestis causis directionum, & revolutionum moriantur, vt infinitus sit eorum numerus, qui eo tempore in viuis excellerunt, quo neque vlla erat aut reuolutio, aut directio suspecta, neque ullus luminarium omnino defectus præcesserat, neque anni ingressum maleficorum aspectus mactularant.

Plurimi quoque morte naturali extinti fuere, quibus aperte astra violentam portendebant; contraria vero alij, quibus sydera violentam mortem minabantur, naturalem oppetierunt, vt in tanta, & tam perspicua inconstancia luce clarius sit, nihil certi habere Astrologos, vnde fundant præfagia. Res cuadet exemplis manifestior.

De Henrico II. Gallorum Rege Christianissimo Hieronymus Cardanus, ille astrorum felicissimus interpres, illud Astrologie prodigium, illud Astrologorum lumen, tale edidit oraculum: [Vtor (inquit) à fatis quidquam dicere, sed Iupiter in Occidente regnum decernit, erit certè senecta tantò felicior, quanto etiam plura expertus fuerit, &c.]

De codem Lucas Gauricus, alterum Astrologiæ columen, ita vaticinatus est: [Inuictissimus (inquit) Gallorum Rex Henricus erit Regum quorundam Imperator, ante supremos cineres ad rerum culmina perueniet, felicissimamque, ac viridem senectam, vti colligitur ex Sole, Veneri, & Luna horoscopantibus, & potissimum Sole in suo throno partiliter supputato in ciuitatibus Arietis subiectis maximum sortierit dominium, si forte superauerit sua etatis annos 56. 63. 64. ad annos 69. menses 10. dies 12. facili, ac feliciter transire perducetur, &c.] Papæ quam præclarè summi vates! quanta confusione viridem, felicemque senectam pollicentur ei, qui anno 40. in ipso flore etatis extintus est, eoque genere mortis, quo vix aliud miserum magis cogitari potest.

De Francisco II. item Gallorum Rege, & Henrici II. filio sic vaticinati sunt: [Spes est fore, vt significations revolutionum, principalium locorum, ad maleficorum corpora, vel radios, & ingressum ab anno 1562. usque ad annum 1571. quam minima mala adducant, &c.] O rem dignam, in qua non modo docti, sed etiam agrestes erubescant! mortuus enim Franciscus est anno 1560. die 4. Decembris; quam mortem cum Mathematici non possent vlla malitia ad Astrologicos calculos reuocare, coacti sunt ad solitum asylum confugere, dicentes falsaram esse genituras. Sisyphi artes: cur enim prius, quam quidquam pronunciarent, non rectificatunt genituras per accidentia, per Hermetis trutinam, per Aminodar, & huiusmodi. Quis credat in genitura tantæ Regis prætermisso Astrologos quidquam aut artis, aut diligentiae, aut studij?

Carolus IX. Gallorum Rex, qui Francisco fratri in regno successit, natus est anno 1550. die 26. Iulij, hora 10. minuto 30. obiit, nihil cælo mali omniante,

nante, anno 1574, die 30. Maij, ætatis anno 23, mens. 10, die 4. ex febri acuta, & magna sanguinis effusione. Cuius euenti cùm nullam cælo toto causam Ma- thematici repererint, genitaram ex aliis euentis constitutam per supremum vitæ actum conuellece coacti sunt, haud obsecrè professi, veram genitaram habeti non posse, nisi post supremos cineres.

Isabella Vallesia Henrici II. Christianissimi Regis filia, ac Caroli soror, Philippi Regis Catholici coniux clarissima, nata anno 1546, die 2. Aprilis, hora 11. minut. 26. secund. 44. mortua est ex difficultate partus anno 1568, die 7. Octobris, nil tale suspicantibus Mathematicis.

Petrus Aloysius, Parmæ, & Placentia Dux, diem obiit anno 44. ætatis, 1547. die 10. Septembris, repugnantibus astris, qua robur corporis, & longam vitam spondebant, vt Lucas Gauricus primæ auctoritatis Astrologus, inspecto natum themate, pésitatis directionibus, & revolutionibus omnibus, in hæc verba proruperit: [Non stellæ, sed ipsius Aloysij peccata huius cædis causa fuerunt.] Scio post Petri Aloysij necem Hieronymum Cardanum, Aneretis quibusdam, & Aphetis tribus Aloysij obitum, naufragiis cæteris Astrologis. Scio monitum Aloysium à Paulo III. per literas, vt caueret à 10. die Septembris. Sed hæc nihil ad rem, ex astris nihil illi eo tempore timendum fuisse, fatentur præcipui Astrologorum. Alexandro Medices Florétinorum Duci Lucas Gauricus, alioq; principes Astrologorum, introspecta genitura, expensis revolutionibus, & directionibus, timendum censuerunt annum 1.29.42.59.64. ultra negarunt illum vivere posse: is verò à Laurentio Medices è medio sublatus fuit anno ætatis 25, quem nullus Astrologorum inter fatales numerauerat. Itaq; ipsorum Mathematicorū confessione constare potest, Basiliump, & alios Genethliacos, qui Alexandre prædictis se dicunt imminere necem ab affine quoipiam corpore gracili, tæcituritate suspenso, moribus insociabili, humanam aliquam conieeturam sequitos fuisse, ex similitatibus, quæ inter Alexandrum, & Laurentium Medices, à quo interfectus fuit, intercedebant, deductam, non Astrologicas rationes, in quibus, vt demonstrat Sixtus ab Hemminga, nihil huiusmodi erat, quod violentam mortem portenderet.

Henricus VIII. Anglorum Rex obiit anno ætatis 55. mens. 7. 1547. ita nihil natalitis astris de morte significantibus, vt Lucæ Gaurico, de horoscopo loco mutando cogitandum fuerit ad tuenda astrologica decreta. Sed frustrè eam suscepit cogitationem: in vita enim Henrici sæpius per accidentia rectificata fuit eius genesis. Alterum ergo fatendum est, aut eam fuisse veram Henrici genitaram, sed morti non respondisse, aut non potuisse Astrologos Henrici genitaram rectificare per accidentia, qua multa, & maximè insignia in viro illo faerunt, quorum utrumque Genethliacam artem conuellit.

In Edoardi Anglorum Regis, & Henrici VIII. filij genitura interpretanda centum horas se posuisse scribit Hieronymus Cardanus, post quod studium sic statuit: [Vita debilis omnino erit: nam luminaria infra terram sunt, & Venus, quæ in ascendentे est, est infelix, & Saturnus illi succedit, ascendens quoq; ex Signis minimè vitalibus; Saturnus tamen, aut Venus Apheta est. Ascendens ad Saturnum pertinet in annis 23. mens. 9. dieb. 12. & tunc animi, & corporis languores patietur. Saturnus quoq; ad Martis sextilcm in annis 34. mens. 5. dieb. 20. & significat morbum in cute, & febrem leuen. Sed & ad Lunæ quadratum in annis 55. mens. 3. dieb. 17. post quod tempus diuersis conflictabitur morbis; &

Mars cum sit Anarcor, erit mors cum sanguinis profusio, & feruore maximo.) Hec Cardanus ille, qui lib. i. com. cap. 2. scribit: [Nostra certè quantulacumque sedulitate esse quæcum est:] ut si ars gloria esse non potuerit, tam profligatis eius rebus, saltim dedecost non fuerit. Atque pro vna genitura centum coronatos habuerimus, aliisque recicerimus non minori honorario remunrandas, &c.] Hec Cardanus ille, qui acriter in eos inuehit, qui hanc artem oscitant tractant. Atqui omnia, contrà ac predixerat ter maximis vates, euenerunt? Rex enim variis morbis diuexatus fuit annis maximè salutaribus, & anno 16. ætatis, 1553. 6. Iulij, sine villa astrorum significacione, excessit febre tabifica. Quare Cardanus in tam apertis, & tam splendidis deprehensis mendacibus, Epignosticon edidit de longitudine vita Edoardi Regis Anglorum, quo palinodiam recantavit, excusauitque fatum, quod Apheta non dissererit. Sed hoc familiare est Astrologis fatum ad astra reuocare. Egregiam verò artem, quæ post rerum euentu vaticinatur!

Ferdinandus Romanorum Imperator natus anno 1503. die 10. Martij, hora 9. minut. 50. cum multos superaliter annos infantes, tandem anno 1564. die 20. Iulij sub integris, & felicissimis astris obiit.

Mauricius Saxonum Dux, sub tanta cæli benignitate interit, ut ne post obitum quidem eius mortis toto cælo Mathematicis causam comminisci licuerit.

Carolus à Brimeu Frisiae Praefectus mortuus est anno ætatis 47. mens. II. die 2. octantibus stellis, & nihil aduersi inobscenibus.

Quid ad hæc Genethliaci? (vi prætermittamus alia innumera, quæ nobis & quotidianus visus, & Astrologorum libri suppedant.) An responsuri sunt, Astrologorum hæc esse errata, non Astrologia? Et qui erunt Astrologi, quibus habenda sit fides, si iis, qui omnium consensione principem locum obtinent, nemo tutò credit? Vbi residet vera Astrologia, si apud eos non residet, quos duces, & magistros omnes agnoscunt? quos audiemus Mathematicos, si eos audire tutò non possumus, quorum ore ipsa Astrologia loquuta putatur?

An dicturi sunt id, quod tradit Ptolemaeus lib. 1. *Quadruplicati*, Initio, eos etiam, qui singulari diligentia hanc artem tractant, sèpe falli, non quod Astrologica præcepta non sint certissimæ fidei, sed propter imbecillitatem humani ingenij, quod magnitudinem artis non consequitur? Ita sit. Sed meminerimus tenuitatis nostræ. Quid exco cum speculo? nonne perinde nobis est, siue nulla sit Genethliaca, siue sit supra nostrum captiuin, & longius ab humano sensu deposita? Delphinum patina non capit. Cur sequiur quæ consequi non possimus? nostra mediocritate contenti nihil vltò queramus.

At cur admittimus hæc errata esse Astrologorum? nonne ostendimus multos tunc oppetiisse mortem, quando ars ipsa Genethliaca maximam pollicebatur incolumentem?

Quæ nos commemoraulimus, leges ipsas Astrologicas petunt, non arguunt Astrologos iniuria, aut negligentia; artem ipsam hæc euentunt, non accusant artificum oscitantiam. O maximam Astrologie labem! sublatis iis observationibus, è quibus de vita, & morte Mathematici diuinant; quid tandem reliquum est, quo de magisterio, de liberis, de seruis, de honoribus, de diuitiis, de itineribus, de coniugiis vaticinentur?

CAPVT QVADRAGESIMVM SEPTIMVM.

Non licere Astrologis per accidentia rectificare genituras.

BT A omnes Astrologicas præsensiones à natalito Themate dependere volunt Mathematici, vt eo vel leuissimè commutari. eorum sententia totius vitæ cursum, omniūque rerum ordinem mutari oporteat. Cùm autem difficillimum sit notare illud temporis momentum, quo ex materno vtero infans egressus primò spiritum ducit, varias adiuuenerunt rationes ad verum natuitatis tempus deferentes: & stimatas enim genituras, & à veritate dilapsas, per Amynodar, per Hermetis trutinam, hoc est, per moram fœtus intra viscera matris, demum per accidentia, restituere solent. Sed priùs cancer rectâ incedet, quâd Astrologi ad verum natuitatis tempus perueniant; priùs lupus ovem duvxorem, quâd Genethliaci, lapsam genitaram in suum domicilium larvare reducant. Atque vt alias præteremamus artes, quibus Astrologi ad verum horoscopum perueniri contendunt, postremam, quæ ex accidentibus verum natuitatis Thema conficit, exponere hoc loco decreuimus, vt ex una, qua omnium certissima putatur, & cui recentiores omnia sua vaticinia credunt, de aliis coniecturam facere liceat; Quoniam vim quandam esse aiunt in Zodiaco, quod suprà retulimus, talem vt eius orbis vnaque pars aliam & aliam vim obtineat, quam varie mouant Planetæ & in contrarios deducant effectus, perinde atque stellæ in iis finitimiisque partibus sint quoque tempore, varios à celo docent dimanare effectus. Quare cùm Planetæ in eam partem orbis incident, in qua est ortus eius, cuius fata quæuntur, aut in eam quæ coniunctum aliquid habet, aut consentiens, quæ triangula & quadrata nominant, non verisimile solam, sed etiam necessarium censem, tunc cum qui subtali horoscopo ortus sit afflari à syderibus iis, immutarique: quare, vt inueniatur verus horoscopus, aiunt tempore alicuius accidentis, putâ morbi, casus, periculi, & huiusmodi, obseruandum esse locum Martis aut Saturni, aut vtriusque. Quod si eorum alter vel eterque repertus fuerit in eodem gradu, in quo in existimata natuitate est horoscopus, rite natalem horam notam fuisse existimant; sin autem Saturni, aut Martis, aut vtriusque locus longe distat ab eo gradu, qui censetur horoscopus, nec cum eo coniunctum aliquid habet, falsatam aiunt esse genitaram, reliquó pioiri horoscopo, locum quo tempore accidentis vel hi Planetæ occupant, vel aliqua irradiatione attingunt, provero horoscopo habent: quo sit vt in existimata genitura si gradus 20. Virginis censeatur horoscopus, Mars verò tempore mortis non in 20. sed in 17. gradu Virginis reperiatur secundum artem 17. gradus Virginis statuatur verus horoscopus, & tempus illud quo 17. gradus Virginis fuit in horoscopo censeatur verum tempus natuitatis.

Cyprianus Leouitius hanc restituendi horoscopum, rationem ad omnes Planetas pertinere putat. [Dato (inquit) tempore aliquius accidentis, vide in Ephemeridibus utrum eo ipso tempore Plana, cui significatio talis accidentis conuenit, transeat gradum horoscopi, aut aliquo asperetu cum irradieret.

Qq ; quod

quod si fiat , gradum & minutum eius Planetæ verum ascendens nativitatis esse scias, &c.]

Rursus si Planeta, qui effectum quempiam significat, huiusmodi accidentis tempore non reperiatur quidem in gradu qui pro horoscopo habetur, sed certo aliquo aspectu cum irradiet, putâ ex trigono, quadrato & huiusmodi verum in genitura tempus nativitatis contineri existimant. At si neque aspectu villo, neque corpore, vt loquuntur, horoscopum attingit, tempore accidentis falsatam genitaram putant, & ex aspectu, vel loco Planetatum genesim restituendā censem, gradumque illum faciendum horoscopum ad quem Planetam talis euentus. auctor, accidentis tempore, vel corpore, vel aliquo aspectu peruenit. Hæc Genethliaci, qui tanquam ardentes huc & illuc volitantes, nunc ab horoscopo ad futuros euentus, nunc ab euentis ad horoscopum progressiuntur: sed nimirum telas texunt aranearum, tricas nent apinas.

Primum cùm alij per Aminodar, alij per trutinam Hermetis, alij hoc, alij alio modo restituendum horoscopum censem, haec inconstans declarat nihil Genethliacos adhuc certi habere quo ad natalem horam perueniatur.

Deinde constat maleficos Planetas sèpius transgressos esse horoscopum, ciùsque triangula & quadrata, consentientibus etiam annorum initisi, sine villo omnino effectu; id quod multis exemplis planum facit Sixtus ab Hemminga in genitura Ferdinandi Imperatoris, Federici Saxonum Ducis, Isabellæ Hispaniarum Reginæ, Pauli III. Pont. Petri Aloysij Parmensis Ducis, Alexandri Medices, Mariae Reginæ Angliae, Elisabethæ Reginæ Angliae, Henrici VIII. Anglorum Regis, Bernardide Merode, Caroli à Brimeu, nobis ex Caroli V. Imper. geniti per accidentia à Mathematicis restituta, plures maleficorum coitiones cum horoscopo proferre licet sine villo successu. In ea siquidem genitura alij 6. alij 7. alij 8. alij 11. gradum Capricorni constituant horoscopum: at Saturnus mense Decembri anni 1517. mense Ianuario anni 1518. in eisdem gradibus hæsit nequidquam Carolo V. incommodi paciente. Iterum anno 1547. ab ineunte Ianuario spatio sex mensium, Saturnus per initium Capricorni delatus nullum malignitatis suæ vestigium reliquit, quin is annus præ cæteris Carolo fœlix fortunatusque illuxit ob insignem memorabilēmque victoriam, quam de Principibus Germaniæ reportavit.

Hieronymus Cardanus, qui triginta ipsos annos in sua genitura exponenda laborauit, apud Sextum ab Hem. horoscopum ponit Aphetam siue vitæ significatorem, cuius gradum 7. Tauri permeauit, Saturnus anno 1528. mense Aprili, anno 1557. mense Maio & Iunio, anno 1558. mense Februario, sine villa Cardani noxa. In genitura Alexandri Medices, quam ex morte, quæ accidit anno 1537. ætatis 24. Mathematici restituerunt, Directio horoscopi ad quadratum Saturni, quæ incidit in annum 1519. Ianuario mense irrita fuit, alia quæ accidit eodem anno mense Iulio sine effectu effluxit. In genitura Doconis ab Hemminga Sixtus eius frater enumerat 20. huiusmodi coniunctiones sine effectu villo.

His si addas quod Genethliaci profitentur, non omnia, quæ hominibus contingunt, defluere ab Astris, sed multa à liberis proficiisci voluntatibus, multa à sublunaribus & proximis causis, nec villa nota internosci ea quæ ab Astris, quæque à sublunaribus causis efficiuntur, intelliges nihil tam præpōserè, nihil tam monstruosè cogitari potuisse, quæ ex rerum euentis, verum horoscopum

horoscopum deducere. Fateberis & illud non minùs temere ex incertis euentis de natalitiis astris, quām ex natalitiis incertis astris de euentis fieri coniecerat.

Quamquam Cyprianus Leouitius in doctrina de iudiciis nativitatum scribit quendam ex directione horoscopi ad Solis sextilem dextrum lucratum esse Carolinos aureos 20. Et Franciscus cognomento Monachus, magni nominis Astrologus, ex occurso medij cœli ad radium beneficii Planeti nouum, par calceamentorum ab amico sibi dono datum tradit. Consentient tamen probati Astrologi, quod videre est apud Card. lib. de temp. & mot. errat. restitut. cap. 11. plurimos euentus non pendere à cœlo, num fortuitos etiam & repentinos animi impetus in leuissimis rebus moueri desuper, agitarique putabimus? num si forte ire in forum volueris, ac deinde nolueris, atque id rursus volueris ex errantium quadam syderum reciprocatione contingere potius existimabimus, quām ex varia disparique animi agitatione? studeantur quis, an otietur, legat, an scribat, sedeat, an stet, vigilet, an dormiat, comedat, an bibat, ne Mathematici quidem profitentur se dicere posse. In tanta accidentium varietate, quis non videt aleam quandam in iis deligendis, per quæ verus horoscopus requiratur?

Quid? quod euentus sepe non consentiunt, sed unus hunc, alius aliud horoscopum postulat? Quod videre est in genitura Caroli V. Imper. quam ad vnguem restitutam ex electione ad Imperium, ex coronatione Aquilgranensi, & Bononiensi, cdm animaduerteret nobilis quidam Astrologus non congruere cum aliis Caroli euentis; haec scripta reliquit. [Necellariò (inquit) vel hoc ipsum tempus statuendum est, vel aliud ab hoc diuersum, si aliud non conuenient cum electione directio longè præcipua medij cœli ad trigonum Veneris, nec reuolutio Solis ad medium cœli. Neque cum coronatione Aquilgranensi reuolutio medij cœli ad trigonum Veneris, Luna ad oppositum Veneris. Neque cum inauguratione Bononiensi directio medij cœli ad quadratum Iouis, reuolutio ad sextilem Iouis, neque Luna reuolutio ad trigonum Iouis & medij cœli, sed sine ullo effectu præterisse videntur. Si statuendum hoc tempus est occursus Lunæ ad trigonum Saturni ac Martis, breuium ascensionum horoscopi ad eundem trigonum Lunæ, & horoscopi ad quadratum Saturni & Martis, horoscopi ad quadratum proprium Solis ad Saturnum & Martem, irriti fuerint; nulla autem numeratarum directionum, aut similis fuit tempore mortis.]

Sed disputauit haec subtilius Sixtus ab Hemminga in sua genitura, c. de rectificatione horoscopi: ex morbis enim quibus labotauit anno ætatis 26. mens. 10. & anno 33. mens. 10. euidentissime conficit, non posse unum horoscopum pluribus accidentibus accommodari. [Quod si (inquit) ex priori directione statuamus gradum 23. minut. 6. Scorpij in horoscopo, iam altera directio septem mensibus & diebus aliquot anticipauit assignatum effectum, & differt verum momentum ab existimato minutis plus minus 7. si vero ex altera ponamus gradum 22. minus 40. in horoscopo, iam prior directio totidem mensibus & diebus euentum assignatum subsecuta est, & differt verum momentum ab existimato minutis plus minus 9. si inter duos hos locos medium eligamus gradum 22. minut. 33. iam prior directio euentum subsecuta fuit mensibus ferè 4. altera totidem mensibus præcessit, &c.]

Non faciam longius. Legimus plurimas genituras à Gaurico , à Bellantio,
 à Iunctino , à Cardano , à Leouitio , ab Astrologiæ magistris rectificatas per
 mortem, quas nimirum restituere nequierunt per accidentia vita. Si ex po-
 stremo solum vita actu de vero horoscopo decernere licet, iam Astrologiæ
 nomen euauit , omnia Mathematicorum Aporolepsata conciderunt ; nihil
 enim Astrologi prouidere possunt futurum ignorato vero ortus tempore, hoc
 nosse nequeunt ante obitum ; ea ergo qua facta sunt aliqua illi interpretatio-
 ne ad Astrorum compositionem reuocare possunt , quid futurum aut non fu-
 turum sit dicere non possunt. Ex quo efficitur , genituras , quas in
 Astrologorum libris legimus, ex amissim respondentes euentis,
 compositas esse, & accidentibus accommodatas, & non
 huiusmodi, ex quibus praesensum aliquid,
 aut praeuisum fuerit.

* * *

IN

IN ASTROLOGOS CONIECTORES LIBER QVINTVS.

Qui & exotericus.

RTVLI auxilium petuere à Diomede, arbitrati eum, qui Trojanorum fuerat hostis, in acie Troiana in Italia quoque prono futurum animo in Trojanorum internacionem.

Mittitur (inquit Virg.) & magni Venulus Diomedis ad urbem
Qui petat auxilium, & Latio confistere Teucros,
Aducetum classe Aeneam, viatosque Penates
Inferre, & fatis Regem se dicere posci
Edoceat, multosque viro se adiungere gentes
Dardanio, & late Latio increbescere nomen.

At res longè aliter cuenit quam putarant, Diomedes in contrariam
abuiuit sententiam, cedendum Trojanorum armis censuit, abs-
terruitque Rutulos quibus potuit modis à bello suscipiendo.

Hos inter motus (ait idem) medio fragrante tumultu
Ecce super mæsti magna Diomedis ab urbe
Legati responsa ferunt, nil omnibus actum
Tantorum impensis operum, nil dona, nec aurum,
Nec magnas valuisse preces: alia arma Latinis
Querenda.----

Haud aliter Genethliaci aduersùs eos qui in Astrologiam arma
sumpserunt à Philosophis & Philosophorum Principe Aristotele
suspetias implorant, opinati illos, qui tantam cœlo auctoritatem
arrogarunt, ut eius motum omnium motuum principem & causam
fecerint, l. 8. Phys. t. 75.76.77. libr. 2. de Gen. à t. 56. li. 2. Cœl. t. 17.

Rr Astrolo

strologorum quoq; consiliis & conatibus subsidio futuros, sed lögè alia Aristoteli & Philosophis mens est, neq; enim qui anni tempora vicésque generationum sine definito quodam cursu recursuq; Solis per Tropicos & Äquatorum constare posse negant, continuò astrorum conciliis, congressibus & consistoriis res omnes humanas administrari affirmant, & quidem Solis ac Lunæ imperium, quod in res sublunares exercent, internoscit etiam vulgus Nautatum, Agricultorum, Pastorum, Saturni, Iouis, Martis, Mercurij, Veneris arcana iuta delitescunt in Astrologorum scriniis, & in inuolutis planè voluminibus, quare videamus, si placet, & quid sapientum Senatus de Astrologia & Astrologorum gente censuerit.

CAPUT PRIMUM.

Nullam sapientes viri Genethliacæ disciplinæ habuerunt fidem.

Si vlla Genethliacæ disciplinæ subesse veritas, sine dubio non neglexis-
sent rem tantam viri ingénio, & doctrina præstante, Socrates, Plato,
Aristoteles, Hippocrates, Galenus, cæterique sapientia antistites: cure-
nūm iij, qui in veri peruestigatione omne æuum consumplētunt, qui ad omnia
nature arcana aditū sibi patefecerunt, præteriū silent eam disciplinā quæ miris
vaticiniis & præfigitionibus omnium ad se animos mentesq; conuertit? At
nullus eorū aut in iis ineptiis versatus est, aut inter Mathematicas disciplinas
Genethliacā numerauit. Socrates sanè qui in Phædone Mathematicas omnes
disciplinas recēset, Geometriam, Arithmeticam, Astrologiam, Musicā, quam-
obrem in Mathematicum censum Genethliacam non refert, nisi quia veritate
planè destituta indigna est, quæ in disciplinarū numero censatur? Plato vero,
qui li. 7. de Repub. in felicissima illa sua Repub. quam omnibus cōmodis af-
fluere, omnib. ornamētis esflorescere cupiebat, celiquas Mathematicas discipli-
nas retinendas censuit, Arithmeticā, Musicā, Geometriam, Sterometriam,
Astronomiam, vnam Genethliacam neglectū habuit, qua rude vulgus huma-
na vitæ rationes, & rerum summam cōtineri existimat. Multum ille quidē A-
stronomia tribuit, quæ astrorum cursus numeris, & ratione prosequitur, quod
rei militari, quod nauigationi, quod agriculturæ apprimē sit necessaria. Cur
Genethliacā silentio præteriit, quæ si adesset veritas, vel si abesset vanitas, om-
nes alias disciplinas vtilitate, vbi, splendore, dignitate longè antecelleret, à qua
innumera commoda in omne genus vitæ manare ab Ägyptiis, ad quos studij
causa peregrinatus dicitur, sine dubio acceperat?

Quid Alcinoum, quid Proclum, quid Plutinum, quid reliquos Platonicæ
disciplinae alumnos cōmemorē, qui innumeræ cōplexi fabulas & vanissimas
superstitiones, Genethliacas tamē nugas, Philosophohomine indignas duxerūt,

Aristoteles Stagirites vberimum, & fælicissimum ingenium, ad omnia sū-
ma factū, omnes alias disciplinas arctissimè cōplexus vnam Genethliacam ne-
glexit, non quod eam consequi nō potuerit, consecuti enim sunt alij ingenio;
& doctrina infinitis interuallis inferiores; nō quod per ea tempora nulla esset

Genethliacæ; lögè enim altius hęc ars ortū repetit suū, & iā per ea tēpora quod videre est apud Tulliū li. 2. de Diuinat. multi Philosophorū in Græcia illā vallicabant; sed quōd meracissimis ineptiis constare animaduertisset, & quā ille artiū omisit, vel earū, quae in inspectione & existimatione rerū positæ sunt, vel earum quae in agēdo cōsistit: quā multa de Theorica, de Poërica, de Politica, de Oeconomica, Ethicis, de Physica, de Cœlo, de rerum ortu, & interitu, de Meteoris, de anima, de historia animalium, de eorundem generatione, de sanitate, & morbo, de Metaphysicis scripsit? Vnde in tot & tam luculētis voluminib. tā altū Menethliacæ silentiū: vnde tantus præstantissimæ disciplinarū neglegētus? cur nihil de cœlestiū domorum potestate, de signorū virib. de astrorū congressibus, de stellarū gaudiis, antīciis, auditu, visu tradit, vbi de cœlo, vbi de stellis, vbi de Zodiaco dillerit? quānto acuminis à Physica, li. 2. Phys. tex. 16. 17. 18. 19. 20. lib. 11. Meta. summa 3. c. 1. seccernit Perspectiuā, Harmonicā, Geometriam, Astrologiam: quām accuratē Mathematicarum naturam discuit toto lib. 13. Metaph.: quantam tribuit Astrologiæ lib. 2. Cœli, tex. 57. , 8. 59. li. 12. Metaph. tex. 44.: quantis laudibus eandem effert lib. 12. Meta. tex. 44. 45.: quām multa ibidē tex. 46. 47. & lib. 2. Cœli, tex. 41. & sequent. de orbium cœlestium numero, ordine, motu, de Zodiaci obliquitate, de Astrorū motu, figura, natura, disputat: de natalitiis astris, de diurnis, & nocturnis, de fœmininis, & masculinis, de fecundis, & infœcundis, vbi dissertat: lib. 2. de ortu, & interitu inquirit causas, quibus existant ea quæ singulis annis, & statis temporibus gignuntur fruges, arbusta, herbae, plantæ, nihil tribuit astris, nihil signis, nihil domib. cœlestib. sed rem totā reuocat in auctorē luminis Solem, qui nūc accedendo, nunc recedēdo quatuor anni tempora, ver, & æstatis, autumnū, & hyemem efficit, & ea quæ ortus habet, & interitus statas vices lib. 2. Meteororum summa. c. 2. interrogati cur circa Canis ortū Etesiæ vēti incipiāt flare, quā facile erat Procionē incaſam vocare & respondere, eius occulta vi ventū illū concitat: nihil tamen huiusmodi responderet, sed Solē facit huius rei auctorē. [Etesiæ (inquit) flāt neq; tūc quādo maximē prop̄ fuerit Sol, neq; quādo longē, quia prop̄ fuerit Sol, neq; quando longē, quia prop̄ quidem existens præuenit exiccas, antequam fiat exhalatio, cūm autem abficerit modicum, mediocris iam fit caliditas, &c.]

Requirēs ibidem, qua de causa Orion, & occubens, & oriens molestus esse soleat, nō cōmemorat astri iura, & imperium, sed rē totam ad tempus hybernū & æstiū, in quod huius syderis ortus & occasus incidit reuocat. Sect. 1. probl. 17. sciscitur cur à Vergiliariū occasu ad Faunis vñq; flatus, ij potissimum pereat, qui diurno morbo laborarunt, omnia alia, quā astra vocat ad calculum? Probl. 26. cur circa vtrumque solstitium per centum dierū spatū morti maximē contingat: non Astrotum ortus, aut occasus, sed temporis versiones, & commutationes aëris in causa ess̄ doceret.

Libro 4. de Generat. animalium, quām anxiē perquirit causas ob quas filij vt plurimū parentib. similes prodeant, ob quas alij fecundi, infœcundi alij sint, ob quas alij integri, & valētes, alij nascātur debiles, aut māci, nec implorat stellarum opem, non confugit ad Cácri, Tauri, aliorūmq; signorū natūram, nō spectat astrorū congressus, & cōpositionē, sed omnia ad materiā, advim effectricē, ad proximas cauas referit. Ut multa paucis cōplectantur, omnia quae ad hominis constitutionē, ad tēperationē humani corporis pertinent, executus est Arist.

libris de historia, de partibus, de generatione animalium, nec quidquam à Marte, à Ioue, à Saturno, à Tauro, à Geminis, à Cácro, à Leone, à Vergiliis, à succulis emendicauit, nō quid Genethliacas rationes ignoraret, quas rude etiā vulgus per ea tempora callebat, vt videre est apud Tullium 2. de Diuinat. sed quid cas ad retinendas otiosorum aures, ad fallenda tardiorum hominum ingenia, ad deriuandam ex imprudentium loculis pecuniam, confictas esse intelligeret.

Quid Hippocrates, quid Galenus? quām multa disputant de septimestri partu, de partu octomestri, de genitura sterilibus, de fertatione, de formatione fœtus, de natura humana, de semine, de natura pueri, de causis morborum, de temporibus morborum, de morbis vulgaribus, qua omnia è stellis Genethliaci pendere contendunt, nec in tam luculentis disputationibus vel fando audiuntur Alfridaria, dilectiones, reuolutiones, aspectus, congressus, regressusq; stellarum? cur in formatione fœtus conticeſcunt aſtra genitalia, fœminina, masculina, benigna, maligna, signa contorta, integræ, cur in partu silent horſcopi, fortuna, daemones, geniturarum cardines, Mars quadratus, Saturnus trigonus? cur inter morborum causas non censentur dilapsus Planetarum, locoru congressus, & huiusmodi ſexcenta? Hippocrates auteo libello de Aere, aquis, & locis obſeruanda Medico præcipit ſolſtitia, & æquinoctia, quorundam præterea aſtronortū, & octauū Arturi, Canis, Pleiadū. [Multi (inquit) in his maximè diebus iudicantur, alij enim perimūt, alij definiūt, aut in aliam ſpecie, aliūve ſtatū trāmutantur, idque nō horū ſyderum atcanis viribus, non Planetarum congressibus tribuit, ſed mutationib. aēris, qua his maximè temporibus cōtingere ſolēt, à quib. conſtitutio humani corporis mirificè afficitur, aſtronortū aspectus, domicilia, fines, antifia, exaltationes, deiectiones, gaudia, ceteraq; Astrologorū commenta, ne nominanda quidem ſapienſibus viris, existimauit. Nullas Philosophi, nullas Medici in hominis conſtitutione agnoscunt aſtrorum partes, rudes ſolūm Astrologi, & qui ne à limine quidē ſalutarū Philosophiā, a ſtellis & stellarum vario congreſſu aiunt humana corpora efformari.

C A P V T S E C V N D V M.

Sapientum consensu Genethliaca damnatur.

T A Philosphorum Medicorūque Principes de Astrologia censuerunt, quorum iudicia omnium ſapienſum luffragatio comprobauit.

Et Socrates quidem negabat, vt refert Eusebius Cæſariensis lib. 4. de preparatione Euangel. cap. 4. [homini per caeleſtia corpora, futurorum, quæ in potestate diuina ſunt, cognitionem eſſe querendā: nec enim poſſut homines illa cognoscere, aiebat, nec diu gratum eſt, ſi que illi occultarū, ea tu diligenter inquiras, poſſetque facile ira deorū in infaniam Anaxagorę cadere, qui cum cœleſtium ſcientiam proſiteretur, in id amentiæ incidit, vt Solem ignem eſſe putaret, &c.] Eudoxus, Platonis auditor, in Astrologia iudicio doctissimorū hominum facile princeps, ſic opinatur (id quod ſcriptum relictum) Chaldæis in notatione cuiusque vitæ ex natali die maximè eſſe credendum.

Panætius quoque Stoicus vt eſt apud Tull. li. 2. de Diuinatione, Astrologorū predicta reiecit. Archelaus præterea, & Cassanderus, ſumū Astrologi ciudē ceteratis, cū ceteris Astrologiæ partib. excellerēt, hoc predictionis genere nō ſunt vi.

Item

Itē Scylax Halicarnassēus, familiaris Panatij excellēs in Astrologia , idēq; in regenda ciuitate sua princeps , totū hoc Chaldaicum negotium repudiauit.

Phauorinus Philosophus apud Aulum Gellium, lib. 14. Noctium Atticarum, cap. i. Genethliacam ait eis officiarum genus ab eruscatoribus excoigitatum, ad eradendam ex alienis loculis pecuniam. Sapienter & Dion ridiculos Astrologos esse pronunciauit, qui non videntes pisces iuxta se ad littus nantes, profitentur se videre pisces cælo labentes. Nec magis acutē quām verē Diogenes Cynicus cuidam ostendenti in Astrologorum egregia concione depictas stellas errantes, respondisse fertur , Ne mentiaris, bone vir, stellæ nequidquam erant, Astrologi insaniū potius. Intellexit Alexandria, vrbis celeberrima, eorum insaniam & tarditatem ingenij, qui Genethliacos consulunt , & hac de causa veigil quoddam eos perfoluere iussit, quod fatū appellauit, ut vel ipso nomine moneret non nisi fatuos homines huiusmodi ineptiis vii solere.

Bardassenus Syrus , Genethliaca doctrina longè clarissimus , apud eundem Euseb. lib. 6. de præparat. Euangelica, c. 8. luculē oratione Astrologos proditæ veritatis crimine cōuincit; quod & à Marco Tullio factū leges lib. 2. de Diuin.

Lactantius noster lib. 2. de origine erroris, cap. 17. dæmonum inuentum esse Astrologiam, scripsit.

Tertullianus lib. de Idololatria, [De Astrologis (inquit) ne loquendum quidem est, sed quoniā quidem istis diebus pronunciauit defendens sibi perseuerantiā professionis istius, paucis vtar. Non allego quod idola honoret, quorum nomina cælo inscripsit, quibus omnem Dei potestatem addixit, quod propter ea hominis non putant Deum requirendum , presumentes nos stellarum immutabili arbitrio agi, vnum propono, Angelos esse illos desertores Dei, amatores fœminarū, proditores etiam huius curiositatis, propterea quoq; damnatos à Deo. O diuina sententia vsq; ad terrā pertinax, cui etiā ignorantes testimoniū redūti! Expellūtur Mathematici sicut Angeli eorū. Vrbs Italica interdicitur Mathematicis, sicut cœlū Angelis. Eorū eadē pœna est exilio discipulis, & Magistris.]

Tatianus orat. contra Græcos figuræ positionis inquit syderum hominibus dæmones ostendentes , tanquam in tesserarum ludo fatum , rem prorsus inquam introduxerunt.

Cyrillus Alexandrinus lib. 10. in Iulianum sic de Mathematicis loquitur. [Vides illos habere erroris officinas , mendaciorum fora. hi admirantur semper astrorum cursus , & pro minimis obolis interdum cœlestia loquuntur sacramenta, mulieres autem comprehendentes, & plebeiorum mentem demulgentes, extenuant matrispū, & suffurantes paruos questus, sua frigidæ vaniloquentiæ mercedem lucrantur, &c.]

Idem lib. 4. in Esaiam cap. 47. extremo. [Si verò putas meum sermonem à veritate aberrasse, stent, & seruent te Astrologi cœli, qui censurunt stellas, annuncient tibi, quid tibi sit venturum, alius hic est ordo nugatarum, &c.]

Eodem pertinent quæ S. Gregor. differit homil. in cap. 2. Matth. S. Chrysost. hom. 2. ad 2. c. S. Matth. S. Hieron. lib. 2. in Iterem. c. 10. in c. 2. Sophonia; & quæ ex S. Aug. S. Basil. S. Ambros. Orig. Euseb. referuntur sequentibus capitulis.

In horum sententiam turmatim iēre Theologi quoque Scholastici , & S. Thom. Aquin. in primis 1. p. q. 115. 2. 2. q. 85. a. 5. Alexand. Alensis, S. Thomas Ma-gister 2. p. summis, q. 16. 4. in 6. reos, ait, esse, qui huiusmodi nugis fidem habent; & S. Bonaventura in 2. d. 1. 4. art. 4. q. 3. qui non obiter, sed ex professo rem hanc

discutit. Scotus in 2.d.19. q.3. S.Antoninus 2.p. sum.tit.11. cap.1.§.6. Ioannes Bauonius in 4.quest.9. prolog.art.3.& 4. Heruēus tract. de materia cœli, q.9. Richard. 2. d.14.art.3. q.5. Mairon. 2.d.14.q.4. Gabriel 2.d.14.q.vnica,dub.vlr. Argentina in 2.d.14.q.1.art.3. & 4. Dominicus Dagnes 1. p.q.115. art.4. dub.1. Franc. Zumel. 1.p.q.57.art.3. §.ad tertium. Franc. Ouandus in 2.d.7.q.1. Ioan. Cælia in 2.d.14. q.4. & qui subtilius rem hanc limarunt Gulielmus Parisiensis tract.de legibus,& Michaël Medina lib.2.de recta in Deum fide,cap.1.

Eandem sententiam frequenti suffragio Philosophi firmarunt Iulius Firrenus lib.9. de fato,cap.29. Georgius Trapezuntius lib.cuius titulus , cur Astrologorum iudicia, ut plurimum sint falsa, Franciscus Valesius lib. de sacra Philosophia, cap.31. Cornelius Dorensis lib.de superstitione, par.2.cap.3. Marsilius Ficinus com.ad librum Plotini. [Vtrum stellæ aliquid (inquit) agant queritur inter sapientes, sed omnium que nobis accidentur, fiuntve à nobis, manifestas sufficientesque causas apud nos reperimus in propria generis nostri natura, in consuetudine, affectu, consilio, actione, occasione, concursu circumstantiarum causarum, neque vñquam sine his causis è cœlo sit aliquid: ut nihil opus sit horum in cœlo causas perscrutari, quæ sœpe in terra patent, neque tam en inueniuntur in cœlo , &c.] Ioannes Picus Comes Mirandulanus libris duodecim contra Astrologos,Franciscus Picus eius nepos libris 5.de prænotat. Longum esset Philosophos omnes percenſere, qui Astrologicas rationes damnarunt, quotquot lib. 1. huius operis , cap. 5. influentiarum iniquum philosophia forum ciuarunt, Genethliacæ vanitatem professi sunt.

Ad hos accesserunt Iurisconsulti , prudentissimi viri, Ioannes Andreas Anchar. Abbas ad c. ex tract. de sortilegiis, Ioannes Cardinalis Turrecrēmata ad c. illos, eodem titulo, & iterum in summa de Ecclesia, Albericus Rosatus verbo,sortilegus.Traillus Maluctius tract.de sortibus,p.1.Baldus,Salicetus,aliisque permulti ad l.artem, & l.nemo,C. de maleficiis, & Mathematicis. Girardus de sortilegiis quest.3. num.8. quest.11. num.16.

Sed quis maiori fide testificari potest Genethliacæ vanitatem quam Mathematici ipsi Astrologicis præceptionibus egregiè instructi, & arcanorū omnium mysteriorū conficij: quos si omnes turpis egestas, aut iniquus questus pataretur, id quod sentiūt ingenuè fateri nullos iam haberemus Astrologicarum fabularū patronos. Certe ij qui procul fraudes, procul habuerūt mēdiacā luce palam artis suæ vanitatē professi sunt, ex quorū infinito numero vt præcipios profaramus, Claudius Ptolemaeus lib.2. quadripartiti.[Fieri autem nequit(inquit) vt qui sciens est, particulares terū fornax pronunciet: sicut nec sensus particularem, sed generalem quandam suscepit formam, oportet autem tractantem hæc rerum coniectura vti, soli autem numine afflati prædicunt particularia.]

Rufus Pontanus in dialogo quodam sic scribit : [Quid quodd rem certa cognitio, eaque quæ scientia dicitur , generalibus versatur in perscrutationibus ? quis igitur humorum , è quibus constamus , singulas assequi possit sive commixtiones, sive temperaturas ? quis rufus syderum particulares vitæ, quæcum abstrusissimæ sunt, tum penè infinitæ ? quis item aduersantium inter se gladiationes particulatim cognitas & obseruatæ habeat, & quantum, & quo-uisque ? Itaque illi ipsi , qui ad particulares delabuntur prædictiones , ab ipso etiam Ptolemæo habentur derisi, cum necesse sit eorum coniecturas obseruationesque hac in parte vacillare, ipsosque non solum errare è via, verum tur-

pissime

pissimè dilabi, & deque vestigio ruere, &c.] Ioannes Kepplerus, & propter ingenij magnitudinem, &c propter doctrinæ copiam, iure inter Astrologia Principes numerari potest; at hic lib. 1. de stella noua, cap. 2. extremo, repudiatis omnibus Astrologiae instrumentis, solo stellarum aspectus retinendos censet. [Atque hoc genus rerum (inquit) aspectus duarum stellarum, quarum vel utraque vel altera sit immobilis, illud est, quod ego penè solum, in Astrologia retinendum censeo, quod quidē tanta contētione contra Philosophos artis penitus ignaros philosophicē, & ex doctrina harmonica (penè in solidū ignorata) defendo, quāta fideliter reliqua in Astrologorum suppellectilem penè omnino eliminandam esse censeo, idque in omnibus meis scriptis Astrologicis indesinenter protestor.]

Sixtus Hemmingus Friesius in Astrologicis disciplinis apprimè versatus recenti opere cui Astrologia refutatæ titulū fecit, multis genituratū allatis exemplis diurno vsu & experientia edoctus, Astrologorū dilectionē patet.

Tycho Brahe lib. 1. de noua stella, pag. 612. astrorum vires Astrologis perceptas negat, & Astrologiā, si quæ est, à mortalibus longè abesse contendit, & pag. 648. docet astrorū congresus non posse certè Astrologos notare. Pag. 650. [Frustra (inquit) pro se Arabum, atque aliorum Astrologorum placita veritatis implicata allegat Appianus, &c.] Astrologorum futilitates appellat, & pag. 777. ita aduersus & Cardanum Astrologos agit, vt planè ostendat Astrologiam nō esse humanā disciplinā. Neque Ioanni Pico Mirandulano Comiti, neq; Franciso eius nepoti obiici potest Astrologia ignoratio, tam multa, tam accuratè huius disciplinæ placita, & arcana mysteria referunt, vt facilè pateat ornes Genethliacæ latebras & abditos recessus illis perspectos fuisse, tamen multis tamē modis Astrologicas fabulas exigit, ut longè, latèque veritas colluceat.

His addo Eudoxum Archelaum, Cassandra, Scylacem, Halicarnassum Astrologiæ scientissimos, qui apud Tullium, lib. 2. de Diuinatione Genethliaca vanitatem profitentur, tam denique sapientum omnium testificatione manifesta, tam Mathematicorum confessione certa sunt Astrologiæ ludibria, tam pudenda sunt Genethliaca commenta, & mendacia, ut Poëtæ etiam fabularum, mendaciorūque Magistri Genethliacis superbè illudere, & subtilitatem artis exprobare non dubitant.

Non habeo denique (inquit Ennius) nauci Marsum augarem,
Non vicanos Aruspices, non de circa Astrologos,
Non Iſiacos coniectores, non interpretes somnium;
Non enim sunt hi, aut arte divini, aut scientia,
Sed superstitionis rates, impudentesque arioli,
Aut inertes, aut insani, aut quibus egestas imperat,
Qui sui questus causa fictas suscitant sententias,
Qui sibi semiram non sapiunt, alteri monstrant viam,
Quibus divinitas pollicentur ab his drachmam petunt,
De his divinitus ducant drachmam, reddant cetera.

Mitto quæ Iuuenalis ludit lib. 2. sed nō possum omittere quatuor aureos versiculos inuictissimi, clarissimique Martyris Mori in vetem fama inclytum:

Astra tibi, inquit, ethereo pandunt se omnia rati
Omina, vel quæ sint fata futura monent.
Omnibus ast yror quod se tua publicat: id te
Astra licet videant omnia, nulla docent.

Quare in tanto omnium disciplinarum , omnium Academiarum , Scholarum omnium , omnium ætatum , temporum omnium , Philosophorū omnium , omnium sapientum de Genethliaca vanitate consensu , neminem reperiri arbitror ita stolidum , ita ad intelligēdum hebetem , qui huius artis incredibilem levitatem non videat ; ipsimet hostes veritatis , etiam si insanire velint , quod omnium sapientum iudicis respondere possint , reperient nihil . Verum ne sola auctoritate sapientum circumuentos se Genethliaci querantur , aliquot disertissimorum hominum luculentas disputationes his attexam , quibus rationes continentur , ob quas sapientia optimates iure Astrologos tamquam veritatis hostes à republica literaria amouerunt .

CAPUT TERTIUM.

Disertissima S. Ambrosij in Genethliacos disceptatio.

ADVERVS eos qui se Chaldaeos seu Genethliacos appellant , & de motu posituque stellarum quæ futura sunt , dicere se posse profitentur , omnes qui literis & doctrina pollent stare , superiori capite docuimus , verum ne quis existimet sapientes viros temere , nec satis perspecta causa in Genethliacam levitatem tulisse sententiam , placuit eorum hoc loco adscribere disputationes , ut planum fiat eos nō ignorasse Astrologorum scita , sed improbabile . Initium autē faciemus à S. Ambrosio , qui lib. 4. hexameron , c. 4. descripsit S. Basilij disputationē ho. 4. in hexamerō . Sic autē ait : [Denique nonnulli nativitatum tentauerunt exprimere qualitates , qualis futurus sit unusquisque , qui natus sit : cùm hoc non solum vanum , sed etiam inutile sit quærentibus , impossibile pollicentibus . Quid enim tam inutile , quām ut unusquisque persuadeat sibi hoc esse , quod natus est ? Nemo ergo debet vitam suam , statum , morēsque mutare , neque eniti quo melior fiat . Sed in ea persuasione neque probum potes laudare , nec condemnare improbum , cùm necessitatī nativitatis suæ respondere videatur . Et quomodo Dominus aut bonis præmia proposuit , aut improbis peccatis , si facit necessitas disciplinam , & conuersationem stellarum cursus informat ? Et quid est aliud , quām hominem de homine exuere , si nihil moribus , nihil institutioni , nihil studiis derelinquitur ? Quām multos videmus ereptos criminibus , atque peccatis , in meliorem statum esse conuersos . Redempti sunt Apostoli , & congregati ex peccatoribus : non vtique nativitatis suæ hora , sed Christi eos sanctificauit aduentus , & hora Dominicæ passionis redemit à morte . Latro ille damnatus , ille cum Domino crucifixus , non beneficio nativitatis fuit , sed fidei confessione ad Paradisi æterna transiuit . Ionam in mari non ius nativitatis , sed dissimulata diuinæ præceptionis præcipitauit offensa , cumdémique cetus excipiens ad indicium futuri mysterij post triduum renouem , & propheticæ merito gratiæ reservauit . Petrum de carcere imminentí morte perimendum Angelus Christi , non stellarum series liberavit . Paulum exortas conuerit ad gratiam , & percutsum à vipera , turbatūmque naufragio , non remedia nativitatis , sed deuotionis metta seruauerunt . Quid de illis dicimus , qui eorum precibus , cùm fuissent mortui

tui, reuixerunt? Vtrum illos sua natuitas, an Apostolica gratia suscitauit? Quid opus fuit, ut se ieuniis, periculisque committerent, si quod volebant natuitatis beneficio poterant peruenire? Quod si credidissent, diuin expectant fatorum necessitatem, nunquam ad tantam peruenissent gratiam. Inutilis igitur ista persuasio. Quid, quod etiam impossibilis? Nam vt de corum aliquid disputatione sumamus redarguendi gratia, non probandi, magnam vim dicunt esse natuitatis, cāmque minutis quibusdam, & certis colligi oportere momentis: ac nisi verius colligatur summam esse distantiam. Breui enim atomo, exiguoque momento distare natuitatem inopis, & potentis, egentis, & diuitis, innocentis, & noxij, & plerumque eadem hora generari, longævitati debitum, & prima pueritiae ætate moriturum, si reliqua dispara sint, & aliquo puncto discretæ. Hoc quemadmodum possint colligere, respondent. Constituent partum foeminae; obstetrix vtique cum primò recognoscit, explorat vagitum, quo natuitas colligitur, attendit vtrum masculus sit, an foemina. Quot vis inter has moras præterire momenta? Pone Mathematicum præparatum, nunquid potest vir interest puerperio? Dum mandat obstetrix, audit Chaldaeus, ponit horoscopum, in alterius sortem iam nati fata migrarunt: de altero quæritur, & alterius genitura proponitur. Pone veram esse eorum opinionem de natuitatum necessitatibus, non potest vera esse collectio. Puneta transeunt, fugit tempus irreparabile. Non est dubium, quod tempus in atomo, & momento oculi sit: adducor, vt credam quando omnes in atomo, in momento, in iectu oculi resuscitamus, vt Apostolus protestatur, dicens: Ecce mysterium vobis dico, omnes quidem resurgemus, non omnes autem immutabimur, in momento, in iectu oculi, in nouissima tuba, (canet enim tuba) & mortui resurgent incorrupti, & nos immutabimur. Inter effusionem, & susceptionem, depositio nemque pignoris, fletum eius, & nuncium quot atomi transierunt? Et hoc, vt simpliciter ista texerim. Nam & ipsi vitalem illum Signorum duodecim circuitum in duodecim partes diuidunt, & quia tringinta diebus Sol duodecimam patternem sphærae cius, quæ inerrabilis habetur, egreditur, quo gyrus Solis anni circuitu compleatur, in tringinta portiunculas, quas μοῖρæ Græci vocant, vnamquamque duodecim illarum distribuunt portionem, ipsam quoque portiunculam in sexaginta vices conferunt. Rursus vnumquodque de illis sexaginta sexagesies fecant. Quām incomprehensibile est in quo lexagesimo sexagesima portiuncula natuitatis momenta consistant, & qui singulorum Signorum sit aut motus, aut species in natuitate nascentis! Vnde cūm impossibile sit tam subiles minutias temporis comprehendere, exigua autem mutatio inuehat vniuersitatis errorem, rotum negotium plenum est vanitatis. Disputatores eorum quæ sua sunt nesciunt, quomodo alia nouerunt? quid sibi immineat ignorant, quomodo possint alii quæ sibi futura sunt denunciare? Ridiculum est credere, quia si possent, sibi potius prouiderent. Iam illud quām inceptum, vt si quis signo Arietis ortum se dicat, ex vsi pecudis æstimetur præstantissimus consilio, quod in grege huiusmodi emineat pecus; aut locupletior, eo quod vestitum habeat Aries naturalem, & quotannis lucrum capiat indumenti, cōquæ viro illi familiaria videantur quæstum esse compendia? Similiter & de Tauri & de Pisces signis argumentatur, vt ex natura vilium animantium exæli motus, & signorum interpretandas existiment potestates. Cibus ergo noster viuendi nobis decreta constituit, & alimenta nostra nobis, id est, Aries,

Taurus, & Piscis, morum imprimunt disciplinam? Quomodo igitur de cælo nobis causas rerum, & substantiam vitæ huius accersunt, cum ipsis cœlestibus signis causas motus sui ex qualitatibus esse vilis impertiant? Liberalem aiunt signo ortum Arietis, eo quod lanam suam Aries non inuitus deponat: & huiusmodi virtutem vilis animantis malunt naturæ deputare, quam cælo, vnde & serenitas nobis fulget, & pluvia saepe descendit. Laboriosos, & patientes seruitij, quos nascentes Taurus aspicerit, quia animal laboriosum, & assuetura iugo spontanea seruituti colla submittat. Percusorem quoque, cuius natuitatem Scorpium in sua parte complexus sit, & malitiæ venena reuomentum, eo quod animal venenatum sit. Quid igitur auctoritatem viuendi daturum te signorum cœlestium dignitate prætendis, & de nigris quibusdam argumentum assertionis assumis? Nam si de animalibus assumptione huiusmodi motum proprietates cœli motibus imprimuntur: & ipsum videtur bestialis naturæ potestati esse subiectum, ex qua causas vitalis substantiæ, quas hominibus impertire, accepit. Quod si hoc abhorret à vero, multò magis illud ridiculum veri subsidio eos destitutos, hinc fidem sue disputationis accersere. Deinde illud consideremus, quod Planetas illa signa appellant, quorum motibus formari assertur vita nostra necessitates. Sive igitur, ut nomen sonat, semper vagentur: sive, ut ipsi dicunt, quod concito motu ferantur, & decies milles in die, aut, si hoc incredibile videtur, multiplicem speciem innumera sui conuersione commutent: fide caret, quod tam vago sui errore, & tam celeri inotu fixam nobis, atque immobilem vivendi substantiam, fortèisque decernant. Ferunt tamen non esse æquales omnium motus, sed aliorum celiorum, aliquotum tardiorum esse circuitus, vt in eadem hora & videant se frequenter, & frequenter abscondant, dum aliud ab alio præteritur. Aiunt autem plurimum referre, ortum generati benefica Signa videant, an malefica, & noxia: & in eo natuitatis esse distantiam, quod benefici Signi aspectus plurimum conferat, malefici, & noxijs plurimum noceat. Sic enim eadem Signa, quæ venerantur, appellare confluuerunt. Necesse enim habeo eorum utrū nominibus, quorum utor assertionibus, ne ignorata magis, quam vacuefacta, atque destructa sua argumenta commemoarent. Itaque cum illum vagum, celeriq; motum non queant comprehendere, saepe fit, ut per illam puncti, & momenti incomprehensibili subtilitate ponant, benefici Signi aspectum, vbi grauis, atque nocitura incurrit offendit. Et quid mirum, si ibi luduntur homines, vbi Signa innoxia blasphemantur? Quia si natura noxia esse creduntur, Deus ergo suminus arguitur, si fecit quod malū est, & fuit improbitatis operator. Si vero ex sua volūtate putantur alsūpsili quod noceat inlontibus, & nullius adhuc facinoris pessimi sibi cōscīs, quibus pena adscribitur, antequā culpa: quid tam irrationalē, quod etiam irrationalib⁹ bestiarū excedat immanitatem, vt vsus fraudis, aut gratiæ, non meritis hominū deputetur, sed Signorū motibus deferatur? Nihil (inquit) ille deliquit, sed noxia eum stella confexit, Saturni ei sydus occurrit, auerit se paululū, & trunnam abstulit, & crimen abolevit: sed hæc eorū sapientia tele aranæ comparatur, inquam si culex, aut musca inciderit, exuere se non potest: si vero validiorum animalium ullum genus incurvile visum est, pertransiuit, & cassis rupit infirmos, atq; inanes laqueos dissipavit. Talia sunt retia Chaldgorū, vt in his infirmi hærent, validiores sensu offenditionem habere non possint. Itaq; vos, qui validiores estis, cum videritis Mathematicos, dicite: Telam aranæ texunt, quæ nec vsum aliquem

aliquem potest habere, nec vincula, si tu non quasi culex, aut inusca, lapsum tuum infirmitatis incurras, sed quasi passer, aut coluba casles inualidos preceptis voluntatis celeritate dissoluas. Etenim quis prudentius credat, quod Signoru motus, qui ad diem sepe mutantur, & multipliciter in se recurrent, insignia deferant potestatum: Nam si ita esset, quantæ ad diem regaliū nativitatum exprimerentur figuræ: Quotidie ergo Reges nascerentur, nec Regalis in filios transmitteretur successio, sed semper ex diuerso statu, qui ius imperiale acquirerent potestatis, orirentur. Quis igitur Regū genituram filij sui colligit, si ei debeatur imperium, & non proprio successionem regni in suos transcriptit arbitrio: Legimus certè, quod Abis genuit Asa, & Asa genuit Iosaphat, & Iosaphat genuit Ioram, & Ioram genuit Oziam: & reliqua omnis usque ad captiuitatem per Reges generis pariter, & honoris ducta successio est. Nunquid quia Reges fuerunt, Signis cælestibus formandos motus suos imperare potuerunt? Quis enim hominū potest habere in his dominatū? Deinde si ad necessitatēm genitalēm, non ad instituta morū actus nostri, factaque referantur, cur leges propositæ sunt, iura etiā promulgata, quibus aut pœna improbis decernitur, aut securitas defertur innoxii: Cur non venia datur reis, cum utique, ut ipsi aiunt, non sua volūtate, sed ex necessitate deliquerint? Cur laborat agricola, & non magis expectat, ut inclaboratos fructus priuilegio suæ nativitatis inuechat receptaculis horreorum? Si ita natus est, ut ei diuitiæ, atque opes affluant, ut sibi spontaneos reditus sine ullo semine, atque opere terra parturiat: non vomerem aruis imprimat, non curuæ manu salci admoueat, non legenda vindemiat subeat expensam, sed ultra ei in omnes series vina fundantur fluentia, spōte ei oleum nullis inserta caudicibus sylvestris oleæ bacca desudet, nec diffusæ aquoris transfretatur periculum, propriæ salutis sollicitus mercator horrefat, cui otioso potest, ut aiunt, quadam sorte genitali diuitiarum thesaurus illabi. Sed non hoc est vniuersorum sententia. Denique impiger depresso aratro terram scindit agricola, nudus arat, nudus serit, nudus Sole feruente rostas æstate colligit fruges, & negotiator impatiens flaminibus Eutis, in tuto plerumque nauigio sulcat mare. Vnde importunitatem eorum, temeritatemque condemnans Propheta ait: Erubesc Sidon, dixit mare: hoc est, si pericula vos non mouent, vel pudor comprimat, verecundia confundat. Erubesc Sidon, in qua nullus virtuti locus, nulla salutis cura, nulla iuuentus pro excubiis patræ bello dedita, armisque exercita, sed omnis sollicitudo de qua sit, omne studium mercatura. Seinen, inquit, mercatorum sicut messis. Quæ autem merces homini Christiano, si non ex voluntate, sed ex necessitate curas suas, & opera componit: Vbi enim directa necessitas, ibi inhonorata industria.] Haec S. Ambrosius mellita quidem, sed neruosa æquæ, & aculeata oratione.

CAPUT QVARTVM.

Disceptatio S. Augustini aduersus Astrologos coniectores.

DE B E O & S. Augustini lectissimam de Genethliaca leuitate disputationem hic ponere: is enim & propter magnitudinem ingenij, & propter incredibilem doctrinæ copiam, & propter singulare huius disciplinæ studium, quod tum lib. 4. Confess. cap. 3. tum lib. 7. cap. 6. profiretur, Ss 2 meritus,

meritus, ut eius testimoniorum omnium rationum momenta contineat: Libro ergo 2. de doctrina Christiana, cap. 1. 22. 23. sic scribit: [Neque illi (inquit) ab hoc genere pernicioſe superstitionis segregandi sunt, qui Genethliaci propter natalium dierum considerationes, nunc autem vulgo Mathematici vocantur. Nam & ipsi, quamvis veram stellarum positionem, cùm quisque nascitur, consequentur, & aliquando etiam peruestigent; tamen quod inde conantur vel actiones nostras, vel actionum euentia prædicere, nimis errant, & vendunt imperitis hominibus miserabilem seruitutem. Nam quisque liber cùm ad huiusmodi Mathematicum ingressus fuerit, dat pecuniam, ut seruus inde exeat, aut Martis, aut Veneris, vel portius omnium syderum, quibus illi, qui primi errauerunt, errorēnque posteris propinauerunt, vel beltiarum propter similitudinem, vel hominum, ad ipsos homines honorandos, impoſuerunt vocabula. Non enim mirandum est, cùm etiam prioribus, recenſoribusque temporibus sydus, quod appellamus Luciferum, honori, & nomini Cæſaris Romani dicare conati sunt. Et fortasse factum eſſet, atque ifſet in veruſtatem, niſi auia eius Venus præoccupasset hoc nominis prædiūm, neque iure vlo ad hæredes traiceret, quod nunquam via polſederaſt, ant poſſidendum petuerat. Nam vbi vacabat locus, neque alicuius priorum mortuorum honore tenebatur, factum eſſet, quod in rebus talibus fieri ſoleſt. Pro Quintili enim, & Sextili mensib⁹, Iulium, atque Augustum vocamus, de honoribus hominum Iulij Cæſaris, & Auguſti Cæſaris nuncupatos, ut facile qui voluerit intelligat etiam illa sydera prius ſinc his nominibus cælo vagata cſe. Mortuis autem illis, quorum honorate memoriam, vel coacti ſunt homines regia potestate, vel placuit humana vanitate, nomina eorum impoſentes, syderibus eos ipsos ſibi mortuos in cælum leuare videbantur. Sed quomodo libet vocentur ab hominibus, ſunt tamen sydera, que Deus inſtituit, & ordinauit, vt voluit, & eſt certus mortis illorum, quo tempora diſtinguuntur, atque variantur. Quem motum notare, cùm quifque nascitur, quomodo ſe habear, facile eſt per eorum inuenias, conſcriptaque regulas; quod sancta Scriptura condemnat, dicens: Si enim tantum potuerunt ſcire, ut poſſent aſtimare ſeculum, quomodo eius Dominum non facilius inuenerunt?

Sed ex ea notatione veſle nascētū mores, actus, euenta prædicere, magnus error, & magna dementia eſt. Et apud eos quidē, qui talia dediſcenda didicerunt, ſine vlla dubitatione refelliunt hęc ſuperſtitiō. Conſtellationes enim, quas vo- cant, notatio eſt syderum, quomodo ſe habeant, cùm ille naſceretur, de quo iſtū miferi à miferoribus conſuluntur, fieri autem potest, ut aliqui gemini tam ſequaciter fundantur ex vtero, vt interuallum temporis inter eos nullum poſſit apprehendi, & conſellationum numeris annotari. Vnde neceſſe eſt, nonnullos geminos eadē habere conſtellationes, cùm paria rerum, vel quas agunt, vel quas patiuntur, euenta non habeant, ſed plerumque ita diſparia, vt aliud fœliciſſimus, aliud inſœliciſſimus viuat: ſicut Eſaū, & Iacob geminos accepi- muſ natos, ita vt Iacob, qui posterior naſcebat, manu plantam preceden- tis fratris tenens inueniretur. Horum certè dies, atque hora naſcentium aliter notari non poſſet, niſi vt amborum conſtellatio eſſet vna. Quantum antem interſit inter amborum mores, facta, labores, atque ſuccelitus, Scri- ptura teſtis eſt, iam ore omnium gentium peruagata. Neque enim ad rem pertinet, quod dicunt iſum momentum minimum, atque anguſtissimum
temporis

temporis, quod geminorum partum disternat multum valere in rerum natura, atque celestium corporum rapidissima velocitate. Etsi enim concedam ut plurimum valeat, tamen in constellationibus à Mathematico inueniri non potest, quibus inspectis se fata dicere proferetur. Quod ergo in constellationibus non inuenit quas necesse est vias inspiciat, siue de Iacob, siue de eius fratre consulatur, quid ei prodest, si discat in celo quod temere securus infamat, & non discat in tabula, quam frustra sollicitus intuetur? Quare iste quoque opiniones quibusdam rerum signis humana præsumptione institutis ad eadem illa quasi quedam cum dæmonibus pacta, & conuenta referenda sunt.

Hinc enim fit, vt occulto quodam iudicio diuino cupidi malarum rerum homines tradantur illudendi, & decipiendi pro meritis voluntatum suarum illudentibus eos, atque decipientibus præuaricatoribus Angelis: quibus ista pars mundi infima secundum ordinem rerum diuinæ prouidentiæ lege subiecta est. Quibus illusionibus, & deceptionibus euenerit, vt istis superstitionis, & perniciosis diuinationum generibus multa præterita, & futura dicentur, nec aliter accidunt, quam dicunt, multaque obseruantibus secundum obseruationes suas eueniāt, quibus implicati curiosiores fiant, & sese magis magisque inferant multiplicibus laqueis perniciissimi erroris. Hoc genus fornicationis animæ salubriter diuina Scriptura non tacuit, neque ab ea sic deterruit animam, vt propterea talia negaret esse sectanda, quia falsa dicuntur à professoibus eorum. Sed etiam si dixerint vobis (inquit) & ita euenerit, ne credatis eis. Non enim quia imago Samuelis mortui, Saüli Regi vera pronunciavit, propterea talia sacrilegia, quibus imago illa presentata est, minus execranda sunt, aut quia in Actibus Apostolorum ventriloqua fœmina verum testimoniūm perhibuit Apostolis Domini, ideo Paulus Apostolus pepercit illi spiritui, ac non potius fœminam illius dæmonij correptione, atque exclusione mundauit. Omnes igitur artes huiusmodi, vel nungatoria, vel noxiæ superstitionis ex quadam pestifera societate hominum & dæmonum, quasi pacta infidelis, & dolose amicicie constituta penitus sunt repudianda, & fugienda Christiano: non quod idolum sit aliquid, vt ait Apostolus, sed quia quæ immolant idolis, dæmoniis immolant, & non Deo; nolo autem vos socios fieri dæmoniorum. Quod autem de idolis, & de immolationibus, quæ honori eorum exhibentur, dixit Apostolus, hoc de omnibus imaginariis signis sentendum est, quæ vel ad cultum idolorum, vel ad creaturam, eiisque partes tanquam Deum colendas trahunt, vel ad remediorum, aliarumque obseruationum curam pertinent; que non sunt diuinitus ad dilectionem Dei, & proximi, tanquam publice constituta, sed per priuatas appetitiones rerum temporalium corda dissipant misericordum. In omnibus ergo istis doctrinis societas dæmonum formidanda, atque vitanda est, qui nihil cum principe suo diabolo, nisi redditum nostrum claudere, atque obserare conantur. Sicut autem de stellis, quas condidit, & ordinavit Deus humanæ, & deceptoriæ coniunctura ab hominibus institutæ sunt: sic etiam de quibusdam nascentibus, vel quoquo modo diuinæ prouidentiæ administratione existentibus rebus multi, multa humanis suspicionibus, quasi regulariter coniecta literis mandauerunt, si forte insolite acciderint, velut si mula pariat, aut fulmine aliquid percussatur.

Quæ omnia tantum valent, quantum præsumptione animorum quasi communi quadam lingua cum dæmonibus federata sunt. Quæ tamen omnia plena sunt pestifera curiositatis, cruciantis sollicitudinis, mortifera feruitutis. Non enim quia valebant, animaduersa sunt, sed animaduertendo, atque signando factum est, ut valerent, & ideo diuersis diuersè proueniunt secundum cogitationes, & præsumptiones suas. Illi enim spiritus, qui decipere volunt, talia procurant enique, qualibus eum irretitum per fusciones, & confessiones eius viderint. Sicut enim, verbi gratia, una figura literæ, quæ decussatum notatur, aliud apud Græcos, aliud apud Latinos valet, non natura, sed placito, & confessione significandi; & ideo qui vtramque linguum nouit, si homini Græco velit aliquid significare scribendo, non in ea significatione ponit hanc literam, in qua eam ponit cum homini scribit Latino. Et beta uno codemque sono, apud Græcos litera, apud Latinos ole-ris nomen est. Et cum dico lege, in his diuabus syllabis aliud Græcus, aliud Latinus intelligit. Sicut ergo haec omnes significationes pro sua cuiusque societatis confessione animos mouent: & quia diuersa consensio est, diuersè mouent: nec ideo consenserunt in eas homines, quia iam valebant ad significationem: sed ideo valent, quia consenserunt in eas: sic etiam illa signa, quibus perniciosa dæmonium societas comparatur, pro cuiusque obseruationibus valent. Quod manifestissime ostendit ritus augurum, qui, & antequam obseruent, & posteaquam obseruata signa tenuerint, id agunt, ne videant volatus, aut audiunt voces auium, quia nulla ista signa sunt, nisi consensus obseruantis accedat.]

CAPVT QVINTVM.

*Alia S. Augustini grauissima in Astrologos conie-
ctores disputatio.*

NCREDIBILE est quām multis variisque modis S. Augustinus Astrologiæ futilitatem ostendat, & cum ea sit mendacij natura, ut multis se prodat argumentis, non unam aut alteram, sed plurimas, vir ingenio & doctrina incomparabilis, in Astrologos contorqueat rationes. Quare lib. 7. Confess. cap. 6. [Iam (inquit) Mathematicorum fallaces diuinationes, & impia deliramenta reieceram. Confitantur etiam hinc tibi de intimis visceribus anima meæ, miserationes tuæ Deus meus. Tu enim, tu omnino, nam quis alijs à morte omnis erroris renocet nos, nisi vita, quæ mori nescit, & sapientia mentes indigentes illuminans, nullo indigens lumine, quæ mundus administratur usque ad arborum volatrica folia? Tu procurasti periuicacie meæ, quæ obliutatus sum, Vindiciano acuto seni, & Nebridio adolescenti mirabilis animæ: ille vehementer affirmanti, huic cum dubitatione quidem aliqua, sed tamen crebro dicenti, non esse ullam artem futuro prævidendi, conjecturas autem hominum habere sepe vim sortis, & multa dicendo dici pleraque ventura, nescientibus eis, qui dicere, sed in ea non tacendo incurrentibus. Procurasti ergo tu hominem anicum,

amicum , non quidem segnem consultorem Mathematicorum , nec eas literas bene callentem , sed (ut dixi) consultorem curiosum , & tamen scientem aliquid , quod à patre suo se audisse dicebat , quantum valeret ad illius artis opinionem evertendam ignorabat . Is ergo vir nomine Firminus liberaliter institutus , & excultus eloquio , cùm me tanquam charissimum de quibusdam suis rebus , in quas secularis spes eius intumuerat , consulteret quid mihi secundum suas , quas constellationes appellant , videbatur . Ego autem , qui iam de hac re in Nebridij sententiam flecti cœperam , non quidem abnuerem coniecture , ac dicere quod natant occurrebat : sed tameu subiicerem , propè iam esse mihi persuasum ridicula esse illa , & inania . Tum ille mihi narrauit patrem suum fuisse librorum talium curiosissimum , & habuisse amicum & quæ illa simulque lectantem , qui pari studio , & collatione flagrabant in eas nugas igne cordis sui , ita ut mutorum quoque animalium , si quæ domi parerent , obseruarent momenta nascentium , atque ad ea positionem cœli notarent , vnde illius artis , quasi experimenta colligerent . Itaque dicebat audisse se à patre suo , quod cùm eundem Firmimum prægnans mater erat , etiam illius paterni amici famula quædam pariter vtero grandesceret , quod latere non potuit dominum , qui etiam canum suatum partus examinatissima diligentia nosse curabat . Atque ita factum esse , vt cùm iste coniugis , ille autem ancillæ dies , & horas , minutiorésque horarum artieulos cautissima obseruatione numerarent , enixa essent ambæ simul , ita ut easdem constellationes usque ad easdem minutias utriusque nascenti facere cogerentur , iste filio , ille seruulo . Nam cùm mulieres parturite cœpissent , indicauerunt sibi ambo quid in sua cuiusque domo ageretur , & parauerunt quos ad se inuicem mitterent , simul ut natum quod parturiebasur esset cuique nunciatum , quod tamen ut continuò nunciaretur tanquam in regno suo facilè efficerent . Atque ita qui ab alterutro missi sunt , tam ex paribus domorum interuersi sibi obuiari factos esse dicebat , ut aliam positionem syderum , aliisque particulas momentorum , neuter corum notare sineret : & tamen Firminus amplio apud suos loco natos , dealbatiores vias seculi cursitabat , augebatürque diuitiis , sublimabatur honoribus : seruus autem ille conditionis iugo nullatenus relaxato , dominis seruiebat , ipso indicate , qui nouerat eum . His itaque auditis , & creditis , talia quippe narrauerat , omnis illa reluctatio mea resoluta concidit : & primò Firmimum ipsum conatus sum ab illa curiositate reuocare , cùm dicere in constellationibus eius inspectis , ut vera pronunciarem , debuisse me utriusque videre , ibi parentes inter suos esse primarios , nobilis familiam , propriæ ciuitatis , natales ingenuos , honestam educationem , liberalèisque doctrinas . At si me ille seruus ex iisdem constellationibus , quia & illius ipsæ essent consuluisseret , ut eidem quoque vera proferrem , debuisse me rursus ibi videre abieciissimam familiam , conditionem seruilem , & cætera longè à prioribus aliena , longèque distantia . Unde autem fieret ut eadem inspiciens diversa dicerem , si vera dicerem : si autem eadem dicere , falsa dicerem . Inde certissime collegi ea , quæ vera consideratis constellationibus dicerentur non arte dici , sed sorte : quæ autem falsa non artis imperitia , sed sortis mendacio . Hinc autem accepto aditu , ipse mecum talia turninando , ne quis eorundem delirorum , qui talem quæstum sequerentur , quos iam iānque inuadere , atque irrisos refellere cupiebam , mihi ita resistebat , quasi aut Firminus mihi , aut illi pater falsa narrauerit , intendi considerationem

cas momenta nascentium quomodo dicerent cuilibet eorum geminorum ex nativitatis hora quando ægrotatus esset , cum & alter qui non habebat eandem horam nativitatis , necesse haberet pariter ægrotare ? Deinde quero si tanta distantia est temporis in nativitate geminorum , ut per hanc oporteat cis constellationes fieri diuersas , propter diuersum horoscopum , & ob hoc diuersos omnes cardines , vbi tanta vis ponitur , vt hinc etiam diuersa sint fata , unde hoc accidere potuit , cum eorum conceptus diuersum tempus habere non possit ? aut si duorum uno momento temporis conceptorum , potuerunt esse ad nascendum fata dispera , cur non & ad duorum uno momento temporis natorum possint esse ad viuendum atque moriendum fata dispera ? nam si vnum momentum quo ambo concepti sunt , non impediuit ut alter prior , alter posterior nasceretur , cur uno momento si duo nascuntur , impedit aliquid , ut alter prior , alter posterior moriatur , &c.] Hæc ille .

CAPVT SEPTIMVM.

Alia S. Augustini cum Astrologis congressio.

NULLVS aut sepius aut acrius in Astrologos inuenctus est quam sanctus Augustinus , à quo ut verum fatetur , inuitus discendo , sed nimis ille multa aduersus Astrologorum vanitatcm nobis scripta reliquit libro 4. Confess. c. 3. lib. 5. c. item 3. in Psalm. 31. lib. 5. de civitate Dei , cap. 2. 3. 5. 6. 7. quare omisi alias ea postremò referam quæ habet lib. octuaginta trium questionum , quæstione 45. [Non eos (inquit) appellariunt Mathematicos veteres , qui nunc appellantur , sed illos qui temporum numeros , motus cœli , ac syderum peruestigarunt , de quibus reæstissimè dicitur in Scripturis sanctis . Iterum nec his debet ignosci , si enim tantum potuerunt scire , ut possent æstimare seculum , quomodo huius dominum non facilius inuenenterunt ? mens enim humana de visibilibus iudicans , potest agnoscere omnibus visibilibus scipsum esse meliorem , quæ tamen cum etiam se propter defectum , præfectumque in sapientia fatetur esse mutabilem , innenit supra se esse incommutabilem veritatem , atque ita adhacens post ipsum , sicut dictum est , adhæsit anima mea post te , beata efficitur intrinsecus inueniens etiam omnium visibilium creatorem atque dominum , non querens extrinsecus visibilia , quamvis cœlestia , quæ aut non inueniuntur , aut cum magno labore frustra inueniuntur , nisi ex eorum , quæ foris sunt , pulchritudine inueniatur artifex , qui intus est , & prius in anima superiores , deinde in corpore inferiores pulchritudines operatur . Aduersus eos autem , qui nunc appellantur Mathematici , volentes actus nostros corporibus cœlestibus subdere , & nos vendere stellis , ipsūmque pretium , quo vendimur à nobis accipere , nihil verius & breuius dici potest , quam eos non respondere nisi acceptis constellationibus : In constellationibus autem notari partes æquales trecentas sexaginta dicunt habere signiferum circulum . Motum autem cœli per vnam horam fieri in quindecim partibus , ut tanta mora quindecim partes oriantur , quantam tenet vna hora , quæ partes singulæ sexaginta minutæ ha-

Iudicium, quo alij ad terrena supplicia, alij ad eternam beatitudinem destinantur falso fore prædicaretur. Quid plura: ipsa quoque fides, & Salvatoris nostri aduentus, & omnis Prophetarum labor, ac Apotholorum in constitutis Ecclesiis prædicatio, inania erunt, nisi fortè Christum quoque quis audiat dicere cœlestium corporum vi coactum, fecisse, quæ fecit, passimque fuisse, quæ passus est, nec lux deitatis, sed stellarum cunctæ virtute euemis. His impiis verbis etiam illud conficitur, ut fideles facti ducent in Christum credant: quos libenter interrogabimus, quonobrem Deus huiusmodi mundum produxit. An vt in eo alij absque culpa mulierib[us] paterentur, alij immunes bestias crudelitate vincere, homicidio, & rapina gaudentes? Quid oportet hæc innumerabilia dicere? in quibus non hominibus, sed Deo culpari attribuunt, quem nullo modo iustum esse ostendere poterunt? Quomodo enim qui tot tantaque mala produxit, iustus esse dicetur? Præterea interrogandi sunt, vtrum etiam ipsi, qui haec dicunt, stellis subiecti sunt, an Soli misericordiam effingerunt. Si primum, manifestum est, quia à stellis etiam hanc opinionem consecuti sunt: quæ si vera est, cur omnibus insita similiter non est? si alterum, cur non omnes simpliciter ab huiusmodi necessitate liberamur? Ad hæc si facta res humanæ aguntur, cur orant? cur voent? cur temere aliquid à Deo petunt? quid plura? abunde namque his paucis patet temere suscepit à multis opinionem de fato, &c.] Hæc Origenes, qui multò plus hac in re vidit quam quisquam existimare possit: quare apud eundem Eusebium loco citato paucis interpositis iterum repetit Astrologicum certamen, iterum in Genethliacam arma mouet.

[Nunc ostendamus (inquit) nihil humanarum rerum à stellis effici, sed tantummodo significari.

Primum igitur illud patet, si quid à stellarum sextili aspectu, qui hodie fiat, efficeretur, nullo posse illud pacto præteritum esse, prius enī efficiens effectum est. Non ignoramus autem eos, qui hanc scientiam profertur, multa præterita hodierna stellarum positione prædicere. Nam cum positio nem Zodiaci diligenter in duodenas sedes diuiserint, gradusque, ac minuta singulis conuenientia domibus perspexrint, ac erraticas stellas, ceteraque ut solent aptè collocauerint, & ortus atque occasus, aspectus, & coniunctiones considerauerint, non solum futura, verum etiam ea, quæ nativitatem hominis, & conceptionem præcesserunt, dicere conantur. Patris enim fortunas, & corporis eius prosperas, aut è contra dispositiones, similiter matris, atque fratrum, ab hodierna positione percipi posse putant. Verum de gradibus domorum, aliisque huiusmodi postea dicemus.

Nunc quasi exquisitissime omnia possint inuenire interrogentur. Si res humanas necessitate agi stellarum putatis, quomodo hodiernus aspectus, ea quæ præcesserunt potuit efficere. Quod si hoc impossibile simpliciter est, inuenitur autem vera dixisse Astrologus de præteritis, patet non à stellis illud effectum fuisse. Si quis igitur non nihil veri eam rem putat continere, certe necesse est ut concedat, non fecisse id stellas, sed solummodo significasse. Quod si quispiam obiiciet, præterita quidem significari, futura vero à stellis effici, differentiam ostendat, causam discriminiis afferat. Quare que ad patrem, matrem, fratresque pertinent, præteritaque sunt, hæc positio significavit, futura vero quasi efficiens causa producit. Sed nullam

Alia enim , atque alia posse significare volunt minimo temporis discriminine habito. In Pilcibus vero atque Ariete per obliquam istorum ascensionem signorum (hora enim & tertia hora parte ascendere penè videntur) minimam temporis partem magnam mutationem facere non ignoramus , vt vel vigesima horæ viuis pars gradum ascendentis immutet. Sed hoc etiam cùs cōcedatur. Demonstratum autem esse scimus, quemadmodum erraticæ ab occasu ad ortum feruntur. Sic & fixas centum annis uno gradu moueri , & in hoc spacio temporis positionem signorum mutari, cum aliud sit intelligibile signum , aliud quod quasi figura quædam est. At non ad figuram sed ad intelligibile aiunt omnia signa esse referenda. Quod nescio quomodo comprehendere queant. Sed hoc etiam sibi condonemus, vt aut intelligibile signum comprehendere, aut à sensibili veritas haberi possit. Quæ autem commixtione, compositione, ac cum temperie diuersorum aspectuum vim fieri assertunt , profectò concedent nullo modo scire posse. Quomodo enim quantum diminuatur à lesione maligni propter inspectionem benigni percipies ? Et vtrum auferat malignus, quod à benigno conceditur, quoniam locum eius aspexit, aut mutet, aut imminuat, aut mixtura quædam inde fiet , quis percipiet? Quæ omnia si quis altius inspiciat facilè credat non posse ista humano ingenio penitus percipi. Vnde si quis harum rerum periculum fecerit , videbit in pluribus errare, quam veritatem consequi Genethialogicos. Quamobrem Elias etiam quasi hæc omnibus impossibilia sint , ad filiam Chaldaeorum, qui maximè ista profitentur ait : Adint , & saluam te faciant Astrologi , ecclì annuncient tibi quid tibi accidat. His enim verbis docemur , vel diligentissimos in hac re Chaldaeos non posse prædicare quæ velit vnicuique genti Deus attribuerre, &c.] At Origenem, sicut æquum est, cum bona gratia dimittamus , & ad Bardasenem Syrum Astrologum eruditum sanè & apud suos probatum veniamus.

CAPUT NONUM.

Disertissima Bardasenii oratio in Astrologos.

DICAMVS igitur, ait Eusebius Cæsariensis , lib. 6. de præparat. Euang. cap. 8. non mea , sed ea , quæ de eo Bardasenii vir genere quidem Syrus , doctrina vero omnium Chaldaeorum excellentissimus , in dialogo , quem sciscitantibus amicis composuisse ait, hoc modo scribit: [Natura homo nascitur (inquit) alitus, crescit, comedit, bibit, dormit, senescit, moritur: quæ omnia sibi cum ceteris animalibus communia sunt. Sed bruta quidem cum animalia sint coniunctione procreata, natura omnino feruntur. Leo carneus est: saluti sua propugnat, si quis in iuriam infert. Oves fœnum edunt, carnes non tangunt, nec ab iniuria se defendunt. Scorpio terram comedit, & pestifero non iniuriantes stimulo perit. Fornicata natura duce hyemem sulphicatur, idcirco summis labioribus futura sibi alimenta in estate recondit. Apes mel operantur &

Tt ; melle

lùm, verùm etiam quicunque Persarum ad alia climata orbis è patria exiuerunt, nefanda hæc diligenter matrimonio celebratunt, quos alix gentes hoc scelus abominantæ, Magusseos appellant, suntque ad hodiernum diem in media Ægypto, Phrygia, Galitiâque plurimi Magusci successione patrum, eisdem sceleribus contaminati. Nec dicere possemus in terminis, & domo Saturni cum Saturno ipso in naciuitatibus omnium, Marte aspiciente Venerem fuisse. Apud Getulos lex est, à mulieribus agrós colí, ædes ædificari, huiusmodique cetera opera fieri, & ad hæc, vt quibuscumque velint conueniant, nec à maritis accusantur, nec adulteria appellantur, cùm pañim omnibus miscantur, ac præcipue aduenis. Aspernatur quoque apud eos fœminæ vniuersos odores, nec tinctis vestibus induuntur, & nudis omnes pedibus degunt: cùm viri apud eos è contrà, & vestibus, & odoribus, & coloribus variis gaudeant, nec id mollitie faciunt. Fortes enim, & bellicosissimi præter cæteras gentes sunt; nec omnes apud eos nata fœminæ in Capricorno, aut Aquario malè affectam Venerem habuerunt; nec viri omnes in Ariete vnâ cum Marte constituta Venere nati sunt, quod fortis simul, & delicatos efficeret viros, Chaldaeorum nuge conclamant. Mulieres in Baætris præstanti ornatu, atque vnguentis vtuntur, & ab ancillis, & seruis multò magis, quâm eatum mariti cultæ, singulæ quadam pompa equitantes excent, auro, atque lapidibus, phaleris equorum ornatis: nec castè viuant, sed tam seruis, quâm conseruis perniscuntur; nec à viris accusantur, quippe cùm corum dominari videantur. Nec Baætrianarum omnium nativitas Venerem cum loue, ac Marte in medio eccli, & terminis Veneris habuit. Apud Arabes adulteræ omnes interimuntur, & suspectæ solummodo puniuntur. In Barchia verò, atque Armenia interdum à iudicibus, interdum occisi à cognatis homicidæ necantur. Qui autem vxorem, aut filium, aut filiam, aut calibem fratrem, aut innuptam sororem interfecerit, nec accusatur quidem: lege namque ita sanctum est, cùm apud Græcos, & Romanos videamus maiori supplicio parricidam expiari. In Atriis qui aliquid vel minimum fūratus est, lapidibus obruitur. In Baætris qui pauca furatur, sputis dedecoratur Romanorum cædibus vulneribus cæditur. Ab Euphrate fluvio usque ad Orientalem Oceanum, cui cædes, vel furtum obiicitur, non magno mortore torquetur. Qui verò pudorem masculi eripuit, si res in lucem venerit, magnitudine ignominia scipsum interficero cogitur. Græcorum etiam sapientes speciolos sequi pueros non verentur. In eadem Orientis plâga parentes, atque cognati si cognouerit filios aut agnatos turpitudini se subiecisse, & interficiunt, & sepulturæ tradere non dignantur. Apud Gallos autem pueri publicè nubunt, nullóque dedecore propter legem notantur; nec est profectò possibile omnes, qui apud Gallos produnt florem ætatis, Venerem, & Mercurium in domo Saturni & Martis termino occidentes habere. Multi apud Britannos vnam uxorem habent: apud Parthos contra multæ fœminæ vnum maritum, castéque omnes viuant, legibus obtemperantes. Amazones viros non habent, sed tempore veris fines suos egredientes cum vicinis conuenient. Vnde omnes naturali lege codem tempore pariunt, masculisque imperfectis, solas

concursu, & antecedentibus causis, ita naturali colligatione consertè, contextè
 que omnia fieri tradunt, ut fati necessitatem inducam, illorūque dispu-
 tationes in eos valere, qui fato recepto, libertatem arbitrij aut funditus euer-
 tunt, aut magnopè labefactant; eos verò, qui sublatō fato, verisimili quadam
 conjectura de futuris euentis è cælo prædicunt, alienos esse à sanctorum
 Patrum insimulatione. Quare eos, qui probabiliter solum è cælo vaticinantur,
 qui fati necessitate suas prædictiones liberant, nihil à sanctorum Patrum
 disciplina alicunum, nihil aduersus sapientium placita aut sentire, aut docere
 contendunt; sic vt feminæ vulpes sapientissimorum hominum retia eludere
 conantur, sed frustra: tenentur enim adhuc disertissimis disputationibus vni-
 dique implicatae, nec ullus appetet euadendi exitus: nam cùm eandem nostra-
 res Astrologi profiteantur artem, quam veteres Mathematici, Chaldaei, Ägypti,
 Gentiles, qui sine dubio fatali vñi sunt necessitate, cùm iisdem nitantur
 obseruationibus, & præceptis, eadem obseruant altra, & astrorum influxus,
 non video quomodo suam Astrologiam expedire possint à laqueis fati, aut cur
 in eos etiam cadere non debeant ea, quæ sancti Patres grauiter in Astrologos
 disputatione, ita ne tardi, ac stupidifuerunt viri ingenio, & doctrina principes, ut
 non viderint quid ex Astrologorum scitis, ac placitis sequatur, non intellex-
 int, vñrum iij, qui Astrologicas prædictiones sequuntur, cogantur fati necessi-
 tam recipere; aut si id constabat, cur læsa humanæ libertatis reos illos fec-
 runt, qui ad tuendam, quam profiterunt, artem nequidquam coguntur libero
 arbitrio detrahere? per calumniāmne, & malitiosam quamdam artis interpre-
 tationem, viri integerrimi Genethliacis fati necessitatem obiecerunt? non ita
 se res habet, sed intelligebant felicissima illa, & inclyta ingenia, verbis Astro-
 logos humanæ mentis libertatem profiteri, re, & factis, fatalem vim, & necessi-
 tam asserere: id quod planum fecimus lib. 3. huius operis, cap. 1. extremo: non
 enim possunt Astrologi artis suæ firmamenta stabilire, nisi infirmata mentis
 nostra libertate nascantur, obstetricantibus astris, alijs libidinosi, alijs iracundi,
 aut crudeles, aut superbi, aut auari; ique Astrologi cælitus cognoscunt: quid
 tum? si liberae voluntatis nostræ appositiones sunt, si eorum, quæ agimus, nihil
 stellis definitum, & constitutum est, quod è cælo vaticinari possint Astrologi,
 habeat planè nihil: si enim in voluntate, non in alris positum est, quid quis-
 que facturus, aut non facturus sit, quis non videt frustrè ab astris peti nostras
 actiones? At sequuntur homines vñplurimum corporis propensiones naturales:
 quid vt plurimum? liberae si sunt nostræ mentes, ad vñrumlibet se habeant
 oportet, in causis verò liberas, & tæquæ in vñramque partem paratis, ne Deus
 quidem quid futurum sit cognoscere potest, auctore S. Thoma 1. part. quæst. 14.
 art. 13. in cap. Hinc Tullius lib. 2. de Diuinatione, Mihi ne in Deum quidem
 cadere videatur, ut sciat quid casu, & fortuitò futurum sit. Itaque Carnades
 dicebat, ne Apollinem quidem futura posse dicere, nisi ea, quorum causas na-
 tura contineret: quid enim potest prouideri, quidque futurum esse, quod neque
 causam haberet vñlam, neque notam, cur futurum sit? [Solis (inquit Tullius lib. 2.
 de Diuinatione) defectiones, itēmque Luna, prædicuntur in multis annos ab
 iis, qui syderum cursus, & motus numeris prosequuntur: ea enim prædicunt,
 quæ nature necessitas perfectura est, vident ex constantissimo motu Luna,
 quando illa è regione Solis facta incurrit in umbra terra, quæ est motu noctis,
 ut cùm obscurari necesse sit quandoque eadem Luna subiecta Soli, atque op-

posita nostris oculis , cens lumen obscureret , quo in Signo quæque errantiorum stellarum quoque tempore futura sit , qui exortus quoque die Signi alicuius , aut qui occasus futurus sit . Hæc qui antè dicunt , quam rationem sequantur , vides , qui thesaurum inuenturum , aut hæreditatem venturam dicunt , quid sequuntur , aut in qua rerum natura inest id futurum , &c.] Hæc Tullius , quæ multò magis valent in liberis appetitionibus : nihil enim habent causæ , cur ita siant , vsque adeò hæc ratio permouit multis Philosophorum , & Theologorum , vt negant villam veram , aut falsam esse enunciationem , quæ aut ait , aut negat id esse futurum , cuius nulla adhuc causa est , cur futurum , aut non sit futurum . Ita Aristoteles lib. 2. Perihermēn. cap. 8. ita Aureolus apud Gregorium in 1. dist. 38. quæst. 2. art. 1. ita Ambrosius Catherinus opusc. de veritate enunciationum , aliisque permulti . Non iniuria itaque sapientissimi mortalium Astrologos semper insimularunt , quod humanas mentes fati necessitate deuinciant : nam quamvis in speciem illi libertatem arbitrij retineant , et tamen , & factis , vt suarum prædictionum , vt artis Genethliacæ fides constet , eam è medio tollunt . Hinc illæ nefariæ voces ,

Si te fata vocant.

Astra viam inuenient.

Sic mea me fata trahunt.

Sic erat in fatu.

Fata volentem ducunt , nolentem trahunt.

Fatorum immobilius ordo.

Hinc Poëtz , Virgiliius :

Testatur moritura Deos , & conscientia fatu

Sydera.

Ausonius :

Te cœli numeros , & conscientia fatu

Sydera.

Manilius :

Carmine diuinas artes , & conscientia fatu

Sydera.

Idem lib. 2.

————— *Vt vitas , ac fata ministret*

Gentibus.

Hinc Petro Castellæ Regi crudeli , cui plurimum ex astris pollicebatur Astrologus felicitatis , & gloriae , desperatis iam rebus , requirenti ut prædictionum fides constaret , responditile Astrologus fertur , Si quis rigente cœlo in balneo lauaret , sudaturum nihilominus , ut legere est apud Marienam , lib. 17. de rebus Hispaniæ , cap. 14. significans , nihil astrorum decretis obſistere posse . Cur Astrologicatum prædictionū creberimus errores non in liberas hominum mentes , quæ Astrorum impulsus ludificantur , sed in Astrologū imperiā , ſocordiam , incuriā reiiciunt . Ptolem. li. i. de Iudiciis , c. 1. & 3. Firmicus li. i. c. 2. & 3. Cardanus lib. 1. Prolemaei de Iudiciis , text. 14. Iunctinus , Bellantius , reliqui omnes , nisi quia cum , qui cœli constitutionem ritè obſeruauerit , qui Genethliaca ſcīa tenuerit , nunquam à vero abetrare existimant , contenduntque , nequidquam humanas mentes syderali imperio obſtare posse ; sed diputationem hoc loco ſuſcepi minime necessariam ; non enim sancti Patres eo ſolū nomine in Astrologos

Astrologos inuehuntur, quod nostra mentes fatali necessitate obligent, ut aduersarij putant, sed etiam quod futilem, fallacem, seditiosam, mendacem, circulatoriam, vaniloquam artem profiteantur, quod innumeris mendaciis, erroribus, fraudibus scateant. [Incomprehensibile est (inquit S. Ambrosius) in quo sexagesimo sexagesima particula nativitatis momenta consistant, & qui singulorum Signorum sit aut motus, aut species in nativitate nascentis. Vnde cum impossibile sit tam subtile minutias temporis comprehendere, exigua autem mutatio inuehat vniuersitatis errorem, totum negotium plenum est vanitatis, &c.] Nihil huc audiatur de fatali necessitate, nihil de laxa libertate arbitrij.

Item sanctus Augustinus lib. 5. de Civitate, cap. 5. [Si haec (inquit) ad illas pertinent minutias temporis, quae inter se habent gemini, & constellationibus non ascribuntur, quare aliorum constellationibus inspectis ipsa dicuntur; si autem idem dicuntur non ad minuta incomprehensibilia, sed ad temporis spatia pertinent, quae obseruari, notariique possunt, quid huc agit rota illa signi, nisi ut homines luteum cor habentes, in gyrum mittantur, nec Mathematicorum vaniloquia conuincantur, &c.] Haec, & aliis multis sancti Patres coarguant Genethliacam vanitatem, quibus clarius constat, eos non solum fati naturam, & nomen in Genethliaca arte improbare, sed etiam levitatem, commenta, futilitatem, ineptias, vanitatem. Stant itaque sanctorum Patrum decreta aduersus Astrologos, nec ultra ea licet tergiuersatione eludere. Stant sapientiae optimates aduersus leuisissimas ineptias, stant grauissimi quique aduersus Genethliacam levitatem. Stat Philosophia vniuersa aduersus mendacem, & ludicram disciplinam. Rude solum, & imperitum vulgus, facile mobile huiusmodi fabellis, & commentis capitur. Sed quoniam de sapientum sententia iam fatus constat, videamus & quid Rerum publicarum moderatores, & Principes viri de hoc hominum genere censuerint.

CAPVT VNDECIMVM.

Astrologos sape è Republica pulsos fuisse.

RAESTIGIATORPS hi, & infunabuli, qui ex astris homines suspensos habent, & stellarum impulsu hue, & illuc res omnes mortaliū agitari contendunt, tamquam publica quietis euersores, & qui exerceant artem publicis rationibus infensam, sapientia à Republica amoti fuerunt. [Expelluntur (inquit Septimius Tertullianus lib. de Idolatria) Mathematici, sicut Angeli defractores eorum magistri. Vrbs, & Italia interdicuntur Mathematicis, sicut celum Angelis eorum, eadem pena exilio est discipulis, & magistris.]

Primum itaque Marco Popilio, & Cn. Calpurnio Coss, publica lege urbe, & Italia haec pestis amota fuit, quam iterum Marcus Agrippa Ædilis anno urbis 721. magno Republicæ bono exulare iussit. Rursus anno 761. verita fuerunt omnia vaticinia, auctore Dion. lib. 5. Seuerius autem, & maiori cum cura Tauro, & Libone Coss, facta de Mathematicis, Magisq; Italia pellendis Senatus consulta. Atque ut ostenderent Patres, quanto studio hoc genus hominum caendum censerent, Lucium Pisciarium lasso cicerunt, & in Martium extra portam Eſ-

quilinam, cùm classicum canere Consules more prisco iussissent, grauiter animaduerterunt. Denud Cn. Pomponio, & Rufo Coss. Mathematicis, & Chaldaëis Senatus consulto aqua, & igni interdictum fuit. Iterum Vitellius Cæsar iussit Roma, & Italia excedere omnes Mathematicos intra Calend. Octobris. Et Imperatores Diocletianus, & Maximianus I. arxem. C. de maleficiis, & Mathematicis: Artem, inquiunt, Geometriæ discere, atque exercere publicè interest, ars autem Mathematica damnablest est, & interdicta omnino. Rursus Imperatores Constantius Augustus, & Julianus Cæsar eodem tit. In nemo: Nemo haruspicem consulat, aut Mathematicum, nemo ariolum, augurum, & vatum praua confessio conticescat. Chaldaei, ac Magi, & cæteri, quos maleficos ob facinorum magnitudinem vulgus appellat, nec ad hanc partem aliquid moliantur. Sileat omnibus perpetuò diuinandi curiositas: etenim suppicio capitis scrietur, gladio vltore prostratus, quicunque iussis nostris oblequium deneratur.] Iterum I. ctsi. eodem tit. dicitur: [Si quis Magus, vel magicis carminibus affluctus, qui maledicus vulgi consuetudine nuncupatur, aut haruspex, aut ariolus, aut certè augur, vel Mathematicus, aut enatrandis somniis occultan artem aliquam diuinandi, aut certè aliquid horum simile exercens, in comitatu meo, vel Cæsari fuerit deprehensus, praesidio dignitatis exurus, cruciatus, & tormenta non fugiat: si verò conuictus fuerit, & ad proprium facinus, detegentibus repugnauerit, pernegando: sic equuleo deditus, vngulâisque sulcantibus latera perferat, pœnas proprio dignas facinore.] Honorius item, & Theodosius I. Mathematicos. C. de episcopali audientia, aduersus eosdem ita sanxerunt: [Mathematicos, nisi parati lini codicibus erroris sui sub oculis Episcoporum incendio concrematis, Catholicæ Religionis cultui fidem tradere, nunquam ad errorem pristinum redituri, non solum vrbe Roma, sed etiam omnibus ciuitatibus depelli decernimus.] Quis obsecro ob causas tot, tamque sapientes viri toties, tam multis propositis pœnis, per singulas ferè atates, Genethliacam artem è Republica eiecurrunt, nisi quia experimento didicerunt illam publicis, priuatissime rationibus aduersari? Intellexit & Iulius Firmicus, quām seditiona sint Astrologorum præflagia, & quām infensa Principibus: idcirco lib. 4. Mathem. cap. 33. scribit: [Canc, ne de statu Reipublicæ, vel de vita Romani Imperatoris aliquid interroganti respondeas: non enim oportet, vel licet, vt de statu Reipublicæ aliquid nefaria curiositate dicamus; sed & sceleratus, atque omni animaduersione dignus est, si quis interrogatus dixerit de Imperatore: quia nec dicere poteris de eo aliquid, nec inuenire, &c.] Si Firmici consilium sequiti fuissent ij, qui Tiberio Roma in Campaniam proficilecent, redditum astris negari vulgarunt, tñ ipsi melius saluti suæ consuluisserent. Dedit & Parmenes Chaldaeus, is, qui Neronis tempore de imperij mutatione ex astris pronunciauit, suæ temeritatis iustissimas pœnas. Ascetiarion quoque Mathematicus, qui de Domitianus exitu vaticinari ausus fuit, igne crenatus illustre posteritati tumultuarie disciplina reliquit exemplum. Quis hoc loco ferat Ioannis Fordiensis Franch. Decani pudenda mendacia, qui, vt est apud Dominicum Bagne 1. part. quæst. 155. art. 4. dub. 1. negat Astrologorum placita improbata aliis, quām Romanis Pontificibus, & Theologis scholasticis. Nonno proferant Imperatorum decreta, rescripta Principum, Romana Senatus consulta, vnde tanta mentiendi libido, vnde tam splendida mendacia, nisi ex odio Romanii Pontificis? Sed hæc aliás.

CAPVT DVODECIMVM.

Quām seuerē olim Ecclesia in Genethliacos animaduerterit.

O n modō Rerumpublicarum Pr̄esides, verū etiam sacrorum Antistites, & cœcumenia concilia istiusmodi Astrologos humanæ societatis infensos hostes iudicarunt: nam Aquilam Ponticum diuinorum literatum attentum interpretem, ob eam maximè causam à Patribus ex Ecclesia eiectum accepimus, quād geniturarum interpretationibus impensè vacaret, & libros illos, quos combustas memorat S. Lucas Actorum c.19. ad Astrologicam geniturarum observationem, & curiositatē pertinuisse auctor est S. August. Psal. 61. Quo loco refert Christianum quemdam, qui eo tempore fécit fūterat Astrologicas rationes, non fuisse in Ecclesia receptum, nisi publica pœnitentia. Sic autem ait: [Iste (inquit) ex Christiano, & fidelī pœnitens reddit, & territus potestate Domini, conuertitur ad misericordiam Domini: seductus enim ab inimico, cūm esset fidelis, diu Mathematicus fuit, seductus, seducens, deceptus, decipiens, illexit, fecellit, multa mendacia locutus est contra Deum, qui dedit hominibus potestatem faciendi quod bonum est, & non faciendi quod malum est; iste dicebat quād adulterium non faciebat voluntas propria, sed Venus; homicidium non faciebat voluntas propria, sed Mars: & iustū non faciebat Deus, sed Jupiter, & alia multa sacrilega non parua. Quām multis cum putatis Christianis nummos abstulisse? Quām multi ab illo emerunt mendacium? quibus dicebamus, filij hominum vñque quo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quāritis mendacium? modo sicut de illo credendum est, horruī mendacium, & multorum hominum interitum, se aliquando sensit à Diabolo illectum, conuertitur ad Deum pœnitens. Notis in Actibus Apostolorum esse scriptum cap. 19. quia multi perdi, id est, talium artium homines, & doctrinarum nefariarum sestatores, omnes codices suos ad Apostolos attulerunt, & incensi sunt libri tam multi, vt pertinet ad scriptorem, existimationem eorum facere, & sumnam pretij conscribere. Hoc vtique propter gloriam Dei, ne tales etiam desperarent ab illo, qui nouit querere quod perierat; perierat ergo iste, nunc quæsitus, inventus, adductus est, portat secum codices incendendos, per quos fuerat incendendum, vt illis in ignem missis ipse in refrigerium transeat. Ante Pascha enim ecepit querere de Ecclesia Christi medicinam, sed quia talis est ars, in qua exercitatus erat, quæ suspecta esset de mendacio, atque fallacia, dilatus est, ne tentaret, & aliquando tandem admissus ne periculosis tentaretur.] Ha-
etenus S. Augustinus.

Fertur & Alexander Papa III. Presbyterum, qui consuluerat Astrologos de furto quopiam in sua Ecclesia admissos, per integrum annum amouisse à Diuinis.

Secunda Decreti parte, causa 26.q.2.c.sed & illud: vnā cum S. Hieronymo Ecclesia conuersa damnat eos qui stellarum cursus, & ex illis futurorum eu-
tus rimantur.

Rursus ibid.q.3.c. Illud. decretum est Mathematicos , qui ex Astris conantur actiones nostras, vel actionumuenta prædicere, nimis errare. Item c. Illos. dicitur Planetarios à Christiana, & vera Religione damnari.

Denique ne omnia illius questionis capitula percenseamus, q.5.c. non licet. statuit non licere Christianis obseruare Lunam , aut stellarum cursus , aut inanem signorum fallaciam, pro domo facienda , vel coningio sociando.

Concilium item Bracarense I. Can.9. [Si quis (inquit) animas & corpora humana , fatali signo credit adstringi , sicut pagani & Priscillianisti dixerunt , anathema sit.] Et Can.10. [Si quis (ait) duodecim signa , qua Mathematici obseruare solent , per singula anima , vel corporis membra disposita credit , anathema sit.] Iterum Lateranense Concilium sub Leone X. & Julio II. coactum Astrologorum licentia priuata inhibuit , & contra Arnoldum Villano-uensem, aliosque huius fatinae homines, grauiter censuit.

Concilium Tridentinum De libris prohibitis regula 9. ita Episcopis præcipit: [Episcopi diligenter prouideant, ne Astrologi iudicaria libri, tractatus, indices legantur, vel habeantur , qui de futuri contingentibus , successibus, fortuitisque casibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent certò aliquid eventurum affirmant, &c.]

Concilium Prouinciale Mediolanense sub S. Carolo Card. Borromeo celebratum p.t. ferè extrema. [Astrologi (inquit) qui ex Solis, Lunæ, & aliorum astrorum motu , figura , & aspectu de hominum actionibus , quæ à libero voluntatis arbitrio proficiuntur, certò aliquid eventurum affirmant, grauibus poenit plectantur , quæ poenæ etiam ad eos pertineant , qui ad illos de huiusmodi rebus detulerint, &c.]

Sixtus Quintus vir humænatum , diuinaturumque literarum scientissimus, Reipublicæ administrandæ laude, & ciuilium rerum usu, ac prudentia incomparabili ad Pontificiam dignitatem euectus, nihil habuit prius, quam Christi Domini Ecclesiam ab Astrologicis lappulis, tribulis, lolio repurgare, primo si quidem ipso Pontificatus anno, Astrologia vsum planè interdixit.

[Nec verò (inquit in saluberrima constitutione aduersus Astrologos lata) ad futuros euentus & fortuitos casus prænoscendos vlla sunt vera artes , aut disciplinæ, sed fallaces , & vanæ, improborum hominum astutia , & Daemonum fraudibus, introductæ, ex quorum operatione, consilio, vel auxilio, omnis diuinatio dimanat , siue quod exprelse ad futura manifestanda inuocentur, siue quod ipsi prauitate, & odio in genus humanum occultè etiam præter hominis intentionem , se ingerant , & iuidentur , vanis inquisitionibus futurorum , vt mentes hominum perniciosis vanitatibus , & fallaci contingentium prædictione implicentur , & omnis impietas genere , deprauentur , quæ quidem ipsis cognita sunt , non diuinitate aliqua , nec vera futurorum reminiscencia, sed naturæ subtilioris acumine , & aliis quibusdam modis, quos hominum obtusior intelligentia ignorat. Quamobrem dubitandum non est , in hujusmodi futurorum contingentium & fortitorum euentuum inquisitione , & præcognitione diaboli operam se fallaciter immiscere, vt sua fraude, ac dolis , miseris homines , à via salutis auerterat , &c. laqueo damnationis inuoluerat. Quæ cùm ita sint, non nulli hæc fideliter & religiosè , vt debent, non attendentes, sed curiosa lectantes , grauiter Deum offendunt, errantes ipsis , & alios in errorem mittentes. Tales in primis sunt

Astrolo-

Astrologi, olim Mathematici, Genethliaci, Planetarij vocati, qui vanam, falsamque syderum, & astrorum scientiam profitentes, diuinæque dispositionis ordinationem, suo tempore reuelandan, præuenire audacissimè satagentes, hominum nativitates, & genituras ex motu syderum, & astrorum cursu metiuntur, ac iudicant futura, siue etiam præsentia, & præterita occulta, atque ex puerorum ortu, & natali die, siue quavis alia temporum, & momentorum, vanissima obseruatione, & notatione de vniuersuīusque hominis statu, conditione, vita cursu, honoribus, diuitiis, sobole, salute, morte, itineribus, certaminibus, inimicitiis, carceribus, cedibus, variis discriminibus, aliisque prosperis & aduersis casibus, & euentibus præcognoscere, iudicare, affirmare, temere præsumunt, non sine magno periculo erroris, & infidelitatis, cum S. Augustinus, præcipuum Ecclesiæ lumen, cum qui hæc obseruat, qui attendit, qui credit, qui in domum recipit, qui interrogat Christianam fidem, & baptismum prævaricale affirmet, &c.]

Rufus infra : [Hac perpetuò (inquit) valitura constitutione, Apostolica auctoritate statuimus, & mandamus, vt tam contra Astrologos, Mathematicos, aliisque quo scumque dictæ iudicariæ Astrologiæ artem, præterquam circa agriculturam, nauigationem, & rem medicam, in posterum exercetes, aut facientes iudicia, & nativitates hominum, quibus de futuris contingentibus, excessibus, fortuitis que casibus, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus, aliquid euenturum affirmare audent, etiam si id se non certò affirmare asserant, aut protestentur, quām contra alios cuiusque sexus, qui supradictas damnatas rationes fallaces, & pernicioſas diuinandi artes siue scientias exercent, profitentur, & docent, aut discunt, quive huiusmodi illicitas diuinationes, sortilegia, superstitiones, beneficia, incantationes, ac detestanda seclera & delicta, vt præfertur, faciunt, aut in eis quomodolibet se intromittunt, cuiuscumque dignitatis, gradus, conditionis, existant, tam Episcopi, & Prælati, superiores, ac alij ordinarij locorum, quām Inquisitores hereticæ prauitatis, vbique gentium deputati, etiam si in plerisque ex his casibus, antea non procedebant, aut procedere non valebant, diligentius inquirant, & procedant, atque in eos leuierius Canoniciſ pecnis, & aliis corum arbitrio animaduertant. Prohibentes omnes, & singulos, libros, opera, tractatus, huiusmodi iudicariæ Astrologiæ, Geomantiæ, Hydromantiæ, Pyromantiæ, O uomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, Artis Magicæ, aut in quibus sortilegia, Auguria, Auspicio, exercitabiles incantationes, ac superstitiones continentur, ac super in memorato indice interdictos, sub censuris, & penitentiis in eo constitutis, à quibuscumque Christi fidelibus legi, aut quomodolibet retineri, sed illos Episcopis, & ordinariis locorum, vel Inquisitoribus predicitis præsentari, & consignari debere. Et nihilominus eadem auctoritate statuimus, & mandamus, vt contrà facientes, legentes, aut retinentes, libros, & scripta huiusmodi, seu in quibus talia continentur, similiter iidem Inquisitores liberè, & licite procedant, ac procedere, & penitentis dignis punire, & coercere possint, &c.]

Hæc sunt Philosophorū, Medicorū, Iurisconsultorum, Theologorum, sanctorum Partum, Principū, Pontificum, Conciliorū de Astrologia iudicia. Insanat itaq; oporet, qui tot, tantosq; aduersus viros pro Genethliaca stare audeat, ergo erucatoribus, qui mēdaciis quæstu faciūt, credendū est potius, quām Philosophis

sophis omnibus, omnibus Medicis, Theologis vniuersis, sanctis Patribus, Iu-
risperitis, omnibus qui ingenio & doctrina pollicent. Existimabimus totam
Græciam, vniuersam Italiam in Medicina delirasse, damnabimus doctissimos
viros stultitiae, temeritatis, vanitatis, ignorantiae, fraudis. Solis Astrologis ha-
bebimus fidem? Ad ægros non Medicos, sed Genethliacos vocando; de Re-
pub. statu Astrologos non rerum ciuiuum peritos consulendos censebimus?
Nimium sibi arrogant, si auctoritatem supra omnes mortales sibi sununt
Astrologi. Quis credat solos Astrologos verum vidisse, acerrimi ingenij vi-
ros nihil intellexisse? Quis sibi persuadeat sapientes omnes à veritate defecisse,
solos mendaces Astrologos pro veritate stare? Laetent iam experientia, di-
cant suam artem certis & nunquam fallentibus constare obseruationibus. Sci-
licet acerrimi doctissimique mortalium ignorant. Hæc experimenta ne fan-
do quidem de iis quidquam audierunt. Cur fidem illis fecerunt nullam, cur
perstiterunt in sententia de vanitate Astrologie? Est in huiusmodi notationi-
bus longè plus deceptionis, & fraudis, quam vulgus existimare valeat, plus in
hac arte sapientes viderunt offuciarum, quam vulgus suspicetur.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

Genethliacam artem exitio fuisse multis Principibus.

VR miramur & Rerum publicarum moderatores, & sacrorum
Antistites, semper Astrologie fuisse infensos? Multis illa Regi-
bus, & Imperatoribus exitio fuit, magnas Rebus publicis intulit
calamitates. Et quis percussendo numeret Imperatores, & Reges,
quos rerum maximarum inani expectatione, & spe tanquam hiantes coruos,
delusos, Astrologi ad certum, & exploratum exitium summa cum Imperij Re-
gnique ruina duxerunt? Quis inire potest eorum numerum, quos in postre-
num excidium Astrologorum prælia gererunt? Simeon Bulgarorum Prin-
ceps, Mathematicorum suasu in Crobatos validum exercitum duxit, certissi-
ma cum victoria spe, sed inter angustias montium à Crobatis profligatus in-
credibilem cladem accepit. Emanuel Comnenus Imperator audita clade,
quam in Sicilia acceperant sui, rem in malè auspiciatum classis egressum retu-
lit, quare ut in posterum felicius bellum administraretur, Astrologorum pen-
itatis rationibus, nouam classem adornauit, & quam opportunissimo Astro-
rum congresu Angelo Duce è portu dimisit. Sed ea vbi ad Siculum fretum per-
uenit, à Rogerio Rege capta planè demonstravit quantum Principes, atque Im-
peratores fallant Astrologorum præfagia. Petrus Castellæ Rex, cui Iudæus
Astrologus glorie plurimum, & felicitatis, nona regna, & imperia ex Astro-
rum rationibus pollicebatur, omnibus quæ eo auctore susceperebant bella infelici-
citer gestis, nōnne tandem in Henrici fratris nothi, potestatem venit: mul-
tisque vulneribus confosius, vitam miserè amisit? Ludouicus Sforzia Medio-
lanensem Dux, qui nihil vñquam aggressus dicitur, nisi ex Astrologorum
præscripto, Ducatu priuatus in carcere apud Gallos miseram mortem obiuit.
Plenæ sunt huiusmodi exemplis historiæ, reserta eorum hominum vita, qui
Astrolo-

Astrologorum vanis pollicitationibus delectantur: quod enim vidimus Astrologorum praedictis à suis sedibus excitos ad aulam, ad militiam, ad mercatum, ad forum, accessisse, qui infelici, ac miserando exitu deceserint? O magna priuatarum rerum calamitas! ô postremum Rerum publicarum excidium! Aduic habemus fidem ludibriis, adhuc huiusmodi nugi undulis credimus; non ita qui sapiunt prudentia & virtute utuntur; procul Genethliaca præfigia habent, longe hoc genus hominum repellunt.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

Astrologiam nullius esse frugis.

SI VLLA ex astris aptè duceretur futurorum præsensio, constaret sane aliquis Astrologiae fructus, nec esset Astrologorum gens, egestate, mendicitate, ac umbris, calamitatibus infamis: quæ enim ars repetiri potest humanis rationibus magis accommodata, quam hæc de qua agimus, quæ rerum cuncta in multos annos præuidens, quo modo nostra consilia temporum momentis attemperanda sint ostendit, aperitque nobis multo ante vitæ cursum quid prospera aduersaque astra spondeant, aut minentur, vt cautiores simus in bonis procurandis, teiiciendis contrariis. At nihil melius rebus suis consulere eos, qui Astrolabia adhibent in consilium, quam cateros mortales, per quotidiana experimenta comperimus. Quid attinet tot cœlo machinas adhibere, tot distinguere Zodiacos, tot signa constituerre, astrorum-consensiones, & dissensiones, amicitias, dissidias anxiè peruestigare, syderum rimati abditas vires, arcana consilia, si fortunæ ludibriis æquè expositi sunt, qui hæc obseruant, ac qui contemnunt? Mihi quidem non solùm nihil prodesse, sed etiam obesse plurimū Genethliaca videtur: serit enim rerum alienissimarum varias opiniones, quibus concitus animus, nunc absonus concipit appetitiones, nunc suscipit futilē timorem, pollicetur interdum montes aureos, acceditque maximarum rerum spem, à qua plerique deieclit aut moctissimam egerunt viram, aut mortem sibi consueverunt. Rursus variis terriculamentis absterret à literarum studio, à militia, ab aula, à matrimonio, à religione: magno salutis, honoris, rei familiaris, dispendio. Quot illa angoribus, curis, molestiis, sollicitudinibus, eos cruciat, quibus aut occultas insidias, à domesticis, ab amicis, à ciuib, à Principe minitatur, aut bonorum publicationem, & paternæ domus comminatur excidium? Fac alicui promissile Astrologum opulentam hæreditatem, à fratre, à sorore, à consanguineo; quas illi animo subiecit faces? quas accedit alieni patrimonij cupiditates? quam illi difficile erit modum adhibere? Fac alteri in Roma na Curia pollicitum esse primam dignitatem Astrologum, quas ille opes non fundet, quos non suscipiet labores, quas non perficeret molestias, quid non aget, aut patierit, vt ad aulam perueniat? Non abibo longius. Astrologorum pollicitationibus plerique inflammati, à ratione desciscunt, atrocissima quæque aggreduntur scelerá, parentibus, vxoribus, liberis, patrī, Reip. exi- cium moliuntur. Sedanda sunt hominum effrenatae cupiditates, non incipi-

tandæ præfigis, conseruanda sunt sedata mentis iudicia, non conturbanda vanis prædictis, quæ si animi appetitiones incitauerint vehementius, difficile erit rationis præscriptionem tenere, & appetitiones regere, ne in omne flagitium erumpant. Nec illud postremum est Astrologiæ præconium, quod omnes Astrologos ad postremam redegit egestatem. Nullum sanè reperies scriptorem, qui huic hominum generi probrosam non obiiciat mendicitatem; nam, ut prætermittamus Astrologos osores, quibus fidem eleuare posset suspicio, nullus Mathematicorum est, qui sui seculi coniectoribus non expobret infamem egestatem, & inopiam. Facit id Ptolemaeus Astrologorum Princeps libro 1. de Iudiciis, cap. 3. facit Julius Firmicus libro 1. Mathes. facit Hieronymus Cardanus ad librum 1. Ptolemaei text. 13. & 14. facit Franciscus Iunctinus libro defensionis Astrologiæ, facit Bellantius libro 1. Apologia contra Mirandulanum, facit Bonatus, facit Albertus Pighius Apologia pro Astrologia, faciunt denique omnes, qui Astrologicas rationes attigerunt. Ex rei familiaris inopia ortæ sunt fraudes, fallacie dæmonum, familiaritates, mendacia, quibus vniuersa Astrologorum natio infamis est. Evidem Genethliacam in partem felicitatis collocarem multò maximam, si Genethliacis nihil nisi meditatum, nihil nisi animo prouisum, contingere animadueterem; nunc verò cum constet non minus quam ceteros, eos imponitis vrgeri euentis, subitis casibus transuersos agi, multas grauissimasque nequidquam tale cogitantibus accidere calamitates, impetrare (fateor) à me non possum, ut credam, aut istas noctilucas aliquid præfigire posse, aut illius frugis carum esse præfigia: nam si totius vita cursum in natalitio schemate (ut profitentur) sanquam in leuissimo speculo viderent, si rerum omniauenta anticiparent cognitione, si tanta animi prouisione anteuertent quæcumque euentura sunt, nonne aut prouisione aliqua auertent, aut aliqua declinatione effugerent grauissimos, & exitiales casus, qui sibi impendent? At eorum alios videmus in crucem actos, alios necatos suspedio, alios vno impactos, alios præfocatos aquis, alios igne exustos, alios securi percussos, alios è Tarpeio saxo dcictos, alios demersos mari, alios insidiis oppresos, alios grauissimi afflictatos morbis, alios fame, sitiique enectos, alios subita ruina obrutos, alios carceris macie, & ærumnis confectos, alios pulsos in exilium, alios alii innumeris exagitatos modis. Tragedias loquimur aut fabulas? An rem omnium gentium, omnium ætatum, omnium temporum, omnium scripturatum, omnium mortaliuum testificatione certissimam? Recenti memoria Lucas Gauricus Genethliacæ fama nobilis, à Ioanne Bentiuolo Bononiæ viro Principe, cuius fatalem horam vulgariter, magnis cruciatibus diuexatus, est extinctus.

Bartholomæus Cocles Bononiensis, quem in astra ferunt laudationes Astrologorum, adæcta in occipitum securi, ea sola de causa à Capono extinctus fuit, quod eum homicidam fore prædixerat.

Antiochus Tiburtus Cænas à Pandulpho Malatesta in carcerem coniectus, viderat ne sibi securi pereundum, quando à custodis filia resti impetrata, fugam adornabat?

Qui Ioannem Galeatum Mediolanensem Ducem adhuc florentibus annis è vita cessum, ex natalitiis eius astris cognoverat, cognoverat ne suspen-dio sibi vitam finiendam esse?

Parmenas Chaldaeus, qui de Neronis Imperatoris cæde vaticinari non dubitauit, ignorauit sine dubio suum caput Neroni deuotum à stellis.

Domitianus Augustus Mathematicis prædictionibus usque ad superstitionem obligatus, nomine à Pantheniano aliisque domesticis misere interfecitus fuit, nequidquam Genethliacis præfagiis iuuantibus?

Quis Hieronymo Cardano magis varia usus est fortuna? quot illum morbi ad mortem usque diuexarunt, quot vita discrimina adiuit? quoties in carcere coniectus, quoties insidiis appetitus fuit? magisterij dignitate, qua in Pa- piensi Academia fungebatur, per summum dedecus expoliatus. Romam religionis causa sapius accersitus, male apud plurimos audiuit. Is in sua genitura exponenda triginta annis se laboras, scribit lib. de iudiciis, cap. 6. Quo autem operis pretio tantum studium suscepit, quid emolumenti cœperit ex tam sedula commentaryone, intelliges ex iis, que libro centum geniturarum, genitura 19, scribit. Propterter enim nihil à se alienum fuisse eorum, que Ge- nethliaca astra portendebant, eadem nimis subituras inconmoda, si Ge- nethliacam plane ignorassent. Liuum Pituarium magni nominis Mathema- ticum, qui iuslū Tiberij Imperatoris è rupe Tarpeia deiectus fuit, quid iu- uarunt Astrolabia, stellarum exaltationes, retrogradationes, pigris deiecta signa prævaluuerunt?

P. Martij Astrologiæ peritissimum nullum sydus docuit, quod illi extra Exquelinam partem supplicium esset subeundum.

Quoties Mathematici omnes amoti ab urbe, è Repub. cœcti, amanda- ti ex Italia, exclusi ex urbibus in exilium aeti fuerunt nihil huiusmodi metuentes.

Placētne igitur eos habere vates & nosse que alii imminent pericula, quos in suis rebus cœcutire certum est? Credemus eos futurorum conscos, qui instantia, & præsentia non vident? ab iis aliorum exitus requiremus, qui ignorant suos?

Negabit aliquis multos ex iis quos commemorauimus ignorasse que sibi instabunt pericula. Lucam enim Gauricum Bartholomæus Cocles eius disci- pulus monuit, ut fuga suæ saluti consuleret. Domitianum Imperatorem Ma- thematicis rationibus cognosisse fatalem sibi noctem illam futuram, qua contrucidatus fuit, scribunt omnes qui eius res gestas scribunt. Nil in præ- sentiarum motor, dummodo constet nullam ex Astrologorum præfagiis per- cepi utilitatem, id verò perinde sequitur, si dicas Astrologos conscos qui- dem esse impendentium sibi calamitatum; sed eas nulla procuratione aut de- clinare, aut auertere posse, ac si admittas, eos rerum suarum infœlices exitus ignorare. Addo si priùs illud recipitur, Astrologos præsentiscere suas ærumnas; & infœlices casus, multè magis miseram ac miserabilem esse eorum, quam cœterorum conditionem: hos enim instantes solùm & præsentes afficiunt calamitatés, illos impendentium etiam malorum opinio, & anxia æruinna- rum expectatio perpetuò cruciat: itaque quod Poetæ Tantalo apud inferos ob sceleris animique impotentiam excogitarunt supplicij genus maximum, saxum quoddam impendens, quod nullam illi quietis partem relinquit, id experiuntar, & qui Astrologiæ dant operam, & qui Astrologorum prædictis fidem adhibent: suscepit enim impendentium malorum opinio, perpetuis cruciat curis, continuis angoribus premit, dñi noctuque molestiis affliat,

innumeris sollicitudinibus concilit, quibus & gritudinibus suscepis sine illa rerum expectatione meliorum mens sapere a se ipso discedit.

Sed quis aut vberius, aut felicius hoc argumentum explicauit, quam Tullius? [Atque ego (inquit) ne utilem quidem arbitror esse nobis futuratum rerum scientiam. Quæ enim vita fuisset Priamo, si ab adolescentia sciuissest, quos euentus senectutis esset habiturus? Abeamus à fabulis, propria videamus. Clarissimorum hominum nostræ ciuitatis grauissimos exitus in consolatione collegimus. Quid igitur, vt omittamus superiores Marcone Crasso putas utile fuisse tunc cum maximis opibus, fortunisque floraret, scire sibi imperfecto Publico filio, exercituque deleto, trans Euphratem cum ignominia, & dedecore esse pereundum? An Cn. Pompeium censes tribus suis Consulatibus, tribus triumphis, maximarum rerum gloria letatutum fuisse, si sciuissest se in solitudine Ægyptiorum trucidatum iri, amissio exercitu? Post mortem verò ea consequentura, quæ sine lacrymis non possimus dicere? Quid verò Cæsarem putamus? si diuinasser fore, vt in eo Senatu, quem maiore ex parte ipse cooptasset in curia Pompeiana, ante ipsius Pompeij simulacrum tot centurionibus suis inspectantibus, à nobilissimis ciuibus, partim etiam à se omnibus rebus ornatis, trucidatus ita iaceret, vt ad eius corpus, non modo amicorum, sed ne seruorum quidem, quisquam accederet? Quo cruciatur animi vitam aeternam fuisse? Certè igitur ignoratio futurorum malorum vtilior est quam scientia.]

Tullio addo Phaorinum apud Gell. lib. 14. noctium Attic. cap. 21. [Aut aduersa (inquit) euentura dicunt, aut prospera: si dicunt prospera, & fal- lunt, miser his frustra expectando, si aduersa dicunt, & mentiuntur, miser his frustra timendo; si vera respondent, eaque sunt non prospera, iam inde ex animo miser his antequam ē fato sias: si felicia promittunt, eaque euentura sunt, tuuc planè dito erunt incoñmoda, & spectatio te spei suspensum fatigabit, & futurum gaudij fructum spes iam tibi deflorauerit. Nullo igitur pacto vtendum est istiusmodi hominibus res futuras præfigentibus.

CAPVT DECIMVM QVINTVM.

*Ioannis Baptista Cardani Hieronymi Cardani filij
infælix exitus.*

NIHI Iactant insolentiū Genethliaci, quam Genethliacæ utilitas. Aiunt prænosse quæ hominum imbecillitatē impendent, prodesse ad iniſtituendam eam vitæ rationem, quæ vni cuique maximè sit accommodata, ad inchoanda opportuno tempore negotia, ad declinanda quæ imminent pericula. Nos contrà superiori capite, multis illustrissimis que exemplis planum fecimus, nihil Astrologis prossuisse præfensiones futuraruim, hoc ipsum nunc confirmare aggredimur exemplo Hictonyni Cardani, qui Astrologia reparatorem vbiique agit, qui solus inter Astrologos, magister haberet yult Astrologiæ. Hic ex liberis primum suscepit Ioannem Baptistam, qui ætatis anno 24. exente, in seipso patre vxorem duxit tenuioris for-

tunx, nec satis pudican, à patre propterea domo eiectus, rei familiaris inopia laborare coepit, cùm enim nullum ex arte, (erat enim medicus) quam exercebat quæstum faceret, quòd stupidus esset ingenij, & à patre desitueretur necessariis, in summa verlabatur rerum inopia; cogebatur tamen non solum vxorem, sed etiam socrum, sacerum, sorores aliquot, & fratres vxoris alesce, in tanta egestate vxor quæ luxuria & procacitate nulli cedebat mulierum, maritum maledictis proscindere, impetrare conuitiis, lacessere adulteriis, corporisque prostitutione propemodum publica, quotidiana iurgia in capitale odium abierunt, quod cùm toto biennio perdurasse, neque finem ullum res habitura videretur, consilij expers veneno vxorem è medio tollere constituit, vt ea se ratione aliquando molestia liberaret. Quare vxori decumbenti ex puerperio, placentam exhibuit veneno infectam, quam cum illa degustasset, mortem obiit, & maritum ea cura exoluit, qui cùm intollerabilem sarcinam deposuisse sibi videretur, perbellè secum actum existimauit. Sed non ita multò post publica porestate comprehensus, & in carcерem conicetus fuit, & quæstionibus addicitus non solum factum professus est, sed addidit præterea bis sine successu priùs miscuisse venenum: quare capite damnatus, securi percussum obiit anno 1560. die 7. Aprilis atatis anno 16. nec dum exacto.

Vnde hæc habemus à Cardano ipso patre, qui lib. de utilitate ex aduersis capienda, præcipue ex tractatu de luctu, & oratione pro filio ad Senatum Mediolanensem habita, vbi feminino vulnalu deplorat miserimi filij calamitatem: sic enim ad Iudices ait: [Vultisne, vt apud omnes gentes, & omnia secula, legantur hæc, sapientissimus, iustissimus, æquissimus Senatus Mediolanensis sub Clementissimo Rege Philippo, maioris partis orbis Domino, Ioannem Baptistam Cardanum medicum, filium Hieronymi, optimæ spei adolescentem, capite puniuit, hoc ipso, quòd vxorem obstinatissimo animo veneno necauerit, quoniam illa cum socrum sapientius obiecerant adulterium se perpetrasse, atque etiam liberos duos genitos masculum, & feminam ex adulteriis, non ex ipso procreatōs. Quid dicent Gentes? quid dictū sunt posteri? an hunc adolescentem iuste damnatum? nequaquam: qui tantam causam, & tam atrocem haberit se ipsum vlciscendi: an Senatum iniuste egisse, aut minus prudenter? multò minus, quandoquidem tanta sapientia, tam confirmatus æquitatis animus uno actu vitiani non possit. Quid ergo dicent, diceturive erunt, vt monstruosus hic casus est, ita fuisse prodigiosam damnationem, &c.]

Quid agis Cardanē? quid tot annorum studio in Genethliaca collato assecutus es? quid centum genituris explicatis, quid tot clarissimorum Regum, & Imperatorum natalibus notatis, quid septem Aphorismorum libris, quid tot commentariis in Ptolemaeum editis adeptus es? cui à filio non excusisti securim? cui non cauisti ne vxorem duceret impudicam? qui omnes naturæ latebras perlustrasti, cur non vidisti filij pendulum matrimonium? altercum hic farendum est, aut ignorasse te miserimi filij infelicissimam fortunam, & non credimus tibi patere ex genituris futuros euentus: aut præscium te multò ante filij miserabilis exitus fuisse, sed non potuisse quidquam afferre opis ei quem Astra ferro devouerant: & inutilem istiusmodi artem esse ac nullius frugis iure contemnimus, qui sibi nequam, cui bonus: consule primò rebus tuis, deinde magna animi

prouisione aliorum casus anteuertes. Non possumus credere eos esse futurorum consciens, quos videmus, earum quæ sibi impendent calamitatem inscios.

CAPVT DECIMVM SEXTVM.

Astrologorum dissensiones.

Non vna est Astrologiæ ratio, sed multiplex, & varia, mutat enim monstrum istud subinde formas, & tanquam nouus Proteus vertit se in Leonem, in Aprum, in Draconem, in ignem, in quercum, in auem, in aquam, non tot Camelion animal, induit colores, quot Astrologia suscipit à loco, in quo versatur, ab opifice, à tempore formas, alia est apud Hebræos, alia apud Chaldaeos, apud Ægyptios alia, alia apud Persas, ab his omnibus dissentunt Arabes, Albumazar, Auerodan, Atamar, Mazanalla, Zahel, nec Arabes probant Graci, nec Græcos Latini: Aduersus antiquos Astrologos stat Ptolemaeus Alexandrinus; hunc refellit Albumazar, aduersus utrumque disputat Auenazra, veteres omnes reciicit Cardanus libro de Iudiciis Geniturarum, cap. 2. lib. de reuelationibus, cap. i. lib. de restitutione temporum, cap. ii. Contra Cardanum faciunt omnes recentiores Tycho Brahe lib. i. de noua stella, cap. 2. & hominem Astrologiæ quam venditat ignarum, & eius obseruatorum non dubitat appellare ridiculas. A Bellantio dissentit Michaël à Petrasanta, ab hoc Franciscus Junctinus, nec leui aliqua & ludicra de re dissentunt, sed lis est de toto asse, de ipsa Astrologiæ forma, de constituendo natalityis schemate, ex quo de totius vita curru statuitur: vnde omnes prædicationes, tanquam à fonte promanan. Ioannes Antonius Maginus libro Isagogico, p. 2. cap. 10. refert tres modos construendi syntagma Montiregij, & Rainaldi, quem vocant rationalem, Arabum, & Iulij Firmici: Alchibitij quem Ioannes de Saxonia in commentariis Alchibitij contendit eſe Ptolemai.

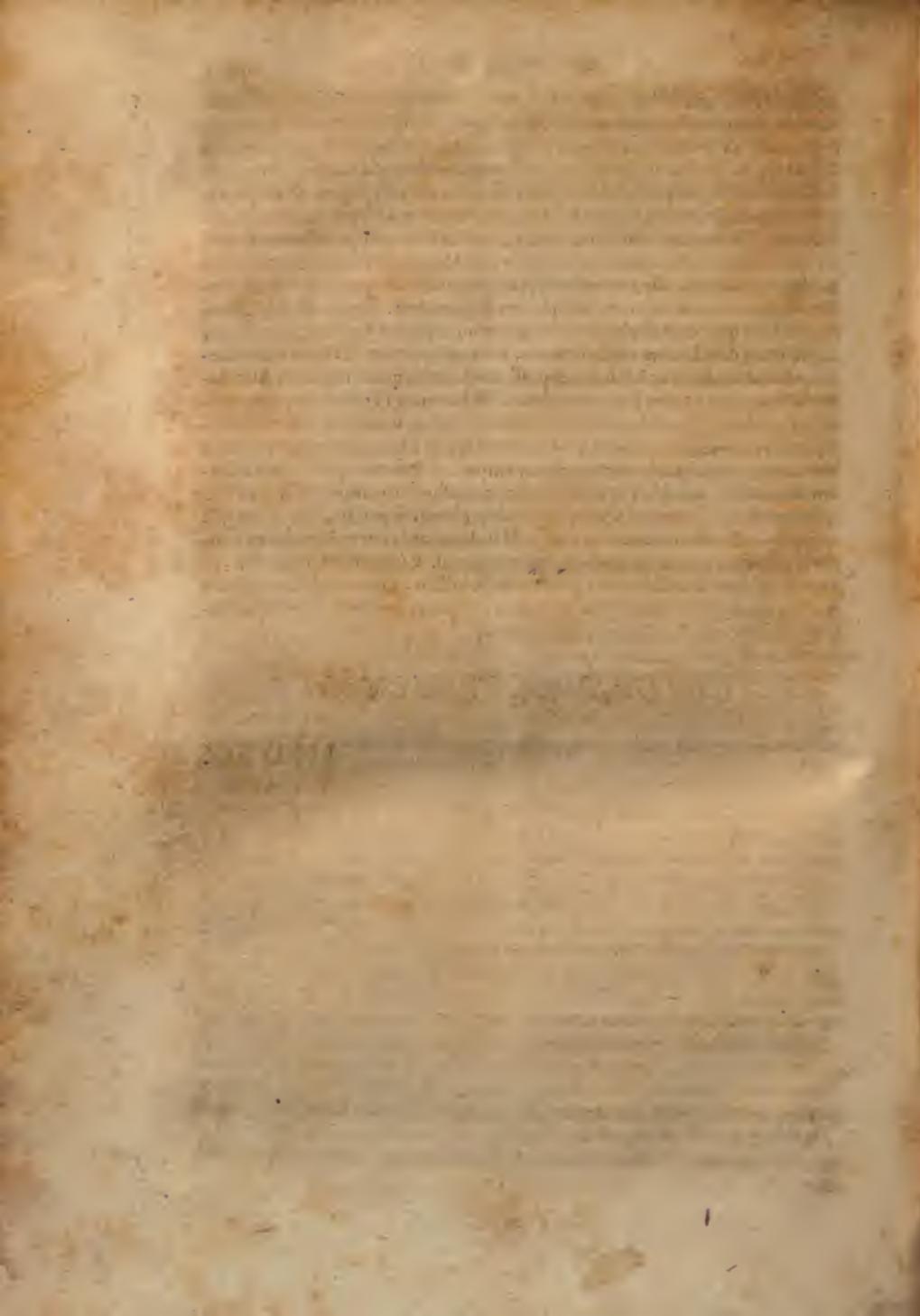
Domos cœlestes, à quibus astra viim, & efficiuntiam mutuantur, qua toto Astrologiæ sunt fundamentum, aliter antiqui, aliter nostrates, aliter Arabes, aliter Ægyptij, aliter Græci, aliter Latini constituant: alij enim signiferum, alij æquatorem, alij verticalem circulum, alij parallelum per gradum eclipticæ orientem meridianò circulo interceptum diuidendo domos cœlestes, assument, qua in re cæteros omnes errore deceptos scribit Ioannes Antonius Maginus loco citato, nouas tabulas, quæ solæ ad veritatem accesserint, pollicetur his verbis. [Igitur neglectis domorum tabulis perperam suppositatis, quæ aliorum Ephemeridibus prefigi consueuerunt, nouas & correctiores nostris diariis apposuimus.] Non minor inter Astrologiæ magistros dissensio est de domorum potestate, & iure. Mallius enim totus à cæteris diuersus abit. Ptolemaeus dissidet à nostratis omnibus. Arabes & Latini seruos à sexta domo diuidant, Ptolemaeus & Ægyptij ab ea quæ à sexta distat plurimum, morbos à septima, & à prima significari putat Ptolemaeus; cæteri à sexta: in quinta domo Arabes, & Latini querunt filios. Ptolemaeus in decima, & vndecima. Mallius ab Oriente. Porphyrius à decima domo natorum fortunam, & parentum

tum vota suspendit: secunda domus significat subitam spem recentioribus, ut Cardano lib. de Iudiciis genituratum, cap. i. apud veteres diuitias, de coniugis ferè omnes ab Occidente diuinant, Heliodorus à medio etiam cœlo; à tertia Cardanus, & recentiores, itinera coniectant, & labores, alij hæc petunt, à nona. Denique ne singula perseguamur, non minor inter Astrologos est de præcipuis Astrologiæ capitibus disceptatio, quæ inter insipientium delirations dissensio. En ars certis obseruationibus constituta. En quibus habemus fidem, en quibus vitæ nostræ rationes credimus, en qui iactant diu se in experiendo & obseruando laborasse, contraria & planè pugnantia, sunt eorum scita, & omnes experimentis ad arcanam disciplinam peruenient. Quid alios desideramus testes? ipsi met Astrologi, cum alij vnam, alij alias sequantur rationem, alij has, alij illas seruent obseruationes, vni negligant vnas, alij alias sanctiones, nonne profitentur ita diuinari posse conseruat quæ neglectis Astrologiæ præceptis? Claudit hoc opus Sextus ab Hemmingo Friesius, qui cum meliores annos in Genethliacæ studio collocaſſet, hæc immortalitati testata reliquit. [Hoc à primis annis in votis maximè habui, ut cognoscere possem an hac inferiora omnia ab Astris gubernarentur, ac ipsorum quasi Imperio administrarentur, quid si non omnia, quæ quoque? quantum? deinde an hoc ipsum posset ab humano ingenio exactè deprehendi ac percipi, tam an ea ipsa cognitio utilis esset humano generi: cui indagationi cum non exiguum temporis, sumptuum, & laboris plurimum impendi. Cum autem longo vsu, & experientia multa doctus, rem penitus inspexisse, compéri Astrologorum doctrinam, cui prius, antequam nota esset, impensè fauebam, esse impossibilem, falsam, nulla fide dignam, & inutilem.]

Laus Deo, Beataq; Virgini Maria.

INDEX

INDEX RERUM, VERBORVMQVE CO- PIOSISSIMVS, QVÆ IN HIS quinque libris contra Astrologos conieccores continentur, ordi- nne alphabeticō dispositus.

A

ABORTVS in muliere quan-
do fisi. 66
Abortus sit plerumq; ex odo-
re à lucernarum extinctu.
81. ex alii multo fluxu, &
aliis causis. ibid.
Aberratio, gloriosum nomen à Mathematicis
vsipatum. 234
Accessiones tertio quoque die in morbis acu-
tis eueniunt. 53
per Accidentia an siccet Astrologis rellificare
genituras. 309
Accidentibus pluribus horoscopum vnum nō
posse accommodati, vnde conficiat Sextus
ab Hemminga. 311
Actio corporis duplex est. 15.16
Actio Solis omnium astrorum validissima, in
æstere præterim ex Ptolemaeo. 21
Actionis genus quotuplex attributatur signis à
Mathematicis. 234.235
de Actione celi in subiecta corpora adeo con-
flans omnium sapientum sententia, quam
varios & ambiguos habeat explicatus. 4
Actus omnes in quo horoscopi loco inuenian-
tur. 230
Adamas vnde vim habeat trahendi ad se ele-
ctum secundum Astrologos, pilos item, &
furculos. 41
Adipis & ceræ mixtioni restè comparatur ma-
ris & feminæ genitura. 78
Adrianus Imperator singulis annis Astrolo-
gos prædictiones comparauit. 276
Adriaticum mare non concipit æstam, quem
concepit Tyrrhenum. 12
Adulphus Holstiacus Princeps contraria lux

genitura fortunam obtinuit. 304
Ædes, que Scorpione quarto cœl. loco exilien-
te ex euangelizate fuerint, cur Scorpionibus ob-
noxias dicant Astrologi. 245
Ædes que sint ratae, ac stabiles Planetarum, in
tanta orbium coelestium conuersione. 254
Ædificationem Venetiariam inter gentinas
numerat Cardanus. 263
Ægineta quod alienum requirat scriibus. 118
Ægris corporibus an exercitationes uiles sint.
121
Ægritudines partim necessarias habent asse-
ctiores, partim ex eo, quod contraria haben-
t affectiōnem, dependent. 64
Ægritudines in quo horoscopi loco inuenian-
tur. 230
Ægritudines facit Saturnus in sexto loco ab
horoscopo constitutus, & quando præter-
mit. 251
Ægyptij negauerunt diuinam prouidentiam, &
omnia fatali necessitate euenire docuerunt.
143
Ægyptij artem Genethliacam tradidere, infe-
riorum caelarum præsidio planè desili-
tam. 212
Ægyptij faciunt virum dexteram caput Leonis
tenentes, in primo gradu Leonis 246. pat-
tes Zodiaci in monomentis fecerunt. 247
Ægyptiorum, Chaldaeorumque imagines coe-
lestes omnes cur Arabes euerterunt. 243
Æqualibitas eadem est spatio: um nocturno-
rum, que & diuithorum. 3
Æqualitas generis ex quo horoscopi loco in-
ueniatur. 229
Æqualitas motus glo. i. ossum nomen à Marke-
mati
Y y

I N D E X.

- maricis usurparum. 214
Aequinoctium vernum ignoratum à Mathericis. 205
Aequinoctij versi prærogativa quænam sit. 270
 Aët num soleat commutari omnibus astris
tuto orientibus, tum occidentibus. 10
 quod Aër quibusdam locis sit insalubris, in
aliis vero maximè salutaris, unde sit. 11
 cur Aëre soleat mutari, astris omnibus tum
orientibus, tum occidentibus, sed Cane præ-
cipue ex Aristotele. 241
Acis, ignisque calor souetur ac conseruator
celi motu. 14
Aëris situs circumspiciendus in domicilio ele-
ctione, ex doctrina Hippocratis. 123
Aëris mutationes subitæ unde evenerint. 240
Aëlopi dictum eximium, eiisque causa à Pla-
tone reddita. 157
Aëstare media frigus repente ingentere, imbreces
decidere, saltire grandinem, furere ventum,
unde sit. 240
Aë late media nubes & frigora nonnunquam
grallantur, & unde id sit. 6
Aëstivalis solstitij prærogativa quænam sit.
171
Aëstas & hyemes unde efficiantur. 3
Aëstas non sunt æqualiter calidæ, & qua-
re. 6
Aëstus maris stellarum quoescunque occultos,
& larentes laqueos eludit atque perrumpit.
12
Aëtas nouella & senescens cur magis generet
feminas, quam floridæ. 79
Aë heræ domos Platoni distributas tradit
Ptolemaus, eiisque ratio. 26
Aëthiops ex imaginatione pulcherrimum si-
lum edidit. 76
Aëthiopum descriptio, ex Ptolemyo. 146
 Afri, ex Iulio Firmico, dicuntur subdoli. 146
 147
Agaricum unde vim habeat pirituitam educen-
di, secundum Astrologos. 41
Agni si capraru[m] lacte alantur, lanam habent
dutiorem. 115
Agnorum duorum simul genitorum disparitas
unde sit. 25
Agricolæ, & naturæ quid statum aëris vocent.
50
Agricolæ quo cibo vterentur tempore pestis
Romæ, & aliis locis proximis, & quo etiam
qui intra urbes degebant. 117
Agrrippa Herodis nepos quid audierit ab
augure. 278
Alberti opinio de fluxu, & refluxu maris. 13
Alberti Pighij iudicium de Astrologis sui tem-
poris. 183
Alberti Pighij disputatio de æquinoctio ver-
no. 205
Albumazar agnouit liberum arbitrium. 94
Albumazar quantus fuerit apud Astrologos
tam Arabes, quam Latinos, eiusque grauissi-
mi errores. 180. 181
Albumazar quid dicat de maximis illis, quas
appellant, coniunctionibus Satutæ, & lo-
uis. 226
Albumazar unde ortam scribat Mahumeta-
nam religionem. 295
Alcino Genethliacas rugas Philosopho ho-
mine indigas duxit. 314
Alexander Magnus concidit telo confossum.
213
Alexander Vitellius dux quam habuit genitu-
rum. 304
Alexandri Regis asseclæ, eius inflexam in alte-
ram partem ceruicem, vocisque asperitatem
repræsentarunt. 155
Alexander Medices è medio sublatu[s] fuit con-
tra Astrologorum omnium sui temporis ob-
servationes. 307
Alexandri Medices genesis à quibus descripta.
276
Alexander Papa III. presbyterum, qui con-
suluetat Astrologos, per integrum annum à
diuinis amouit. 341
Alexandri VI. in genitura qui fuerint indices
dignitatis. 300
Alexandro magno Oxydtacarum Indorum
Metropolim oppugnaturo quid Demophon
predixerit. 279
Alexandria, urbs celeberrima intellexit eorum
insaniam & tarditatem ingenij, qui Gener-
biacos consulunt. 317
Alfrieda Cardano quid sint. 219. eorum ge-
nitura vel diurna, vel nocturna. 220. inge-
nij, honoris, & diuinarum à quo tempore
sunt. ibid.
Alimentorum facultas, omnium quæ sunt in
Medicina, est utilissima, ex Galeno. 117
Allium, vallestior cibus est, quam pastinaca.
117
Allio magoeris vis retundit. 41
Allia cuti imposita cur cam erodant, atque
exulcent, comeitia verò non. 130
Aloysij obitus, repugnantibus astris, quæ to-
tur corporis, & longam vitam spondebant,
cui rei tribuerat à Gaurico, & Cardano.
307
Alphonsi Regis tempore, qualem Zodia-
cum cogitauit Astronomi diuersum à
Zodiaco octauæ sphærae mobili, & variis stel-
lis apto. 235
Alphonsi, Copernici, Tychonis, & alio-
rum tabulæ dissentientes sunt inter se.
268
Alterationes rerum sublunarum omnes unde
peragantur. 11
Aly Auerodom de signis doctrina, duas e-
xieuit mendaciorum opulentissimas offici-
nae. 242
de Amicis, & fratribus ex quo horoscopi lo-
co discimus. 229
Amor

R E R V M.

- A**mor vitæ syderali impulsu obstat non rati. 171
Ampitius magnam apud Graecos famam va-
ticipandi adeptus est. 278
Anaxagoras cui sobrius appellatus ab Aristotle.
tele. 101
Anaxagoras in quam incidente insaniam iu-
deorum. 316
Andreas Alciatus eum non obtinuit honorem,
quem promitebat eius genitura. 302
Angores conscientia, qui nefarios homines diu,
noctuque exedunt, describuntur à Poëtis. 170
Animalcula ab vniuersitate causis non prouenient. 21
Animalia plurima nascuntur hyeme, quibus
multo vberior calor inest, quam quem in
aere experimus è celo dilapsum. 22
Animalia fecunda citissime senescunt. 142
Animalium sterilitas sit ex patris vel matris
vitio. 65
Animantes partim necessarias habent affectiones, partim ex eo, quod contrariam habent
affectionem, dependent. 64
De Animantibus mutis, aut stirpibus cur Astro-
logi nihil prouincient è stellis, sed de homi-
nibus solum, præterim opulentis. 264
Animantium imperfectorum forme vnde, tan-
quam ab efficiente primatio. 32-33
Aanimantium proprietates è celo non defluunt,
& quare. 42
Aanimantium motus omnes aut boni, aut mali
opinione carent. 45
Animus in corpus dominium haber imperium,
mens vero in appetitum, ciuius ac re-
gium. 100
Animi motus concitantur plurimi in casu &
fortuna agitatis. 139
Animi motus duo existunt opinione boni, aut
mali imminentis, eorumque effectus. 292
Animi mores an sequantur corporis tempera-
mentum. 145
Animi mores mortiri concentu, scribit Plutar-
chus. 167
Animi vitia ex quo horoscopi loco perspi-
ciantur. 230
Animorum mores ex corporum temperamen-
to è celo hausto petendi sunt, ex sententia
veterum Chaldeorum. 60
Ad Animorum motus voluntarios non est ex-
terna causa requirenda. 175
Anni, & mensis non sunt æqualiter salutares,
vel insalubres, & quate. 6
Anni tempora, rerumque vices non sicut sine
definito quadam cursu, recursuque Solis. 17
Quo Anno vel die horoscopus peruererit ad
locum, quem natali hora Saturnus occupa-
bat, an Saturni sequestrum effectum. 232
Annorum generales quoddam eueneus, & plu-
ribus communis instituit Cardanus. 169, 270
Anter, cibus est valentissimus. 116
Antipathiz, & sympathiz rebus vnde fiant. 43
Aper, cibus est valentissimus. 316
Apolti redempti sunt & cōgregati ex pecca-
toribus, non utique bativitatis, sed hora. 230
Appetitio vitæ beatæ non est subiecta syderali
in pieto. 172
Applicatio, glotiosum nomen à Mathematicis
vñsuratum. 134
Apulia incole, præstantia, benignitas, amici-
tia student. 146
In Apum aut resparum genere an monstra ac-
cidant. 86
Aqua ut madefaciat, an postulet operam ignis
elementaris, vel hominis. 19
Aqua vis inest humectandi per se, & ex naturæ
principiis. 18
Aqua quomodo se habeant circa domicilium,
diligenter perseruantur. 123
Aquatica quadam signa cur appellata sint. 244,
eorum descriptio ex Manilio. 234
Aquila Ponticus ob quam causam à Patribus
ex Ecclesia cœlestis fuerit. 348
Aquilonaribus parallelis subiectorum descri-
ptio, ex Prolomo. 146
Arabs re & factis liberum arbitrium pernega-
runt. 94
Arabes negaverunt dinaria in prouidentiam,
& omnia fatali necessitate euenire docue-
runt. 143
Arabes cur omnes Ægyptiorum, Chaldaeorum
que imagines celestes euerterunt. 243
Arabes formosum iuuenem, eleganter ami-
ctum, digitos habentem contortos, fingunt
in primo gradu Caneri. 246
Arbitraria quanam sit illa qua de signis di-
cuntur. 237
Arbor Iaza & nitens in locum alium transpo-
sa deterioris teræ succo deperit. 115
Archelaus, summus Astrologus, prædictio-
nibus non est vñs. 316, 319
Archilochi libros parum pudicos à sua Repu-
blica exulae iuuerunt Lacedæmonij. 159
Architecti honorabiliores & doctiores in una-
quaque arte sapientiores existimantur, quam
ijs qui manibus operantur, & ratio. 95
Aretæ Arabum Regi quid responderint arioli,
cum Romanorum arma extimefecerit. 278
Argumentum appositè declarans fabulosa ef-
fe omnia, quæ de ligiorum potestate Gene-
thiacci mentiuntur. 237
Aries cur signū mundi factus ab Astrologis. 215
Ex Arietis stellis aliae Louix, aliae Martiæ, aliae
Saturniæ, aliae alterius nataræ. 90
Arietis in capite quos stellæ effectus habeant.
196, 203
Arietis variaz partes à Mathematicis traditæ.
243
Arietis primus decanus quis sit, eiisque forma
solæ Mathematicorum cogitatione effor-
matæ. 243
In Arietis Saturnus quid significet. 207
Arioli quid responderint Aretæ Arabum Regi
Romanorum arma extimefecenti. 278

I N D E X

- Aristippus tegulae occisus , quæ ex impluvio in
caput eius letidit. 213
- Aristocleam pullam nudam videntes Scrabo , in
eam exaruit. 160
- Aristoteles ad quid refert, quod Echini in ple-
nilunii vberibus impleantur. 10
- Aristoteles unde deducat monstrorum causas.
85.86
- Aristoteles, Philosophorum Princeps, agnouit
liberum arbitrium. 92.93
- Aristoteles Stagirites vnam Genethliacum ne-
glexit, cum omnes alias disciplinas arctili-
m complexus sit. 314.315 quare. 316
- Aristotelis doctrina de motu cœli. 14
- Aristotelis responsum querentibus cur proles ca-
teroruin animantium magis quam hominis,
sui parentis gerat naturam. 75.76
- Aristotelis amici eius balbutientem lingua-
m imitari. 155
- Aristotelis sententia de moribus nobilium. 163
- Aristotelis ratio de tempestatum mutationi-
bus. 241
- Atres vera diuinandi censenda esset Astrologia, si
semel tantum verum praedixisset. 278
- Artem Genethliacam exitio fuisse multis Prin-
cipibus, probatur. 344 & seq.
- Attes Astrologorum quænam sint. 204
- Artemon is plebe natus eis similis Antiochus
Regi Syriae. 75
- Attes & quidquid nobis artis suffragio conser-
tur, in quo horoscopi loco inueniantur. 230
- Ascelatariorum Mathematici signe crematus. 340
- Asclepiades phæneticorum mentes per sym-
phoniam sanitatis restituit. 167
- Asclepiadis sententia de exercitationibus. 120.
121
- Ashani, ex Iulio Firmico, dicuntur semper iniu-
riosi, & voluntariis occupati. 146
- Aspectus Orientalis, & Occidentalis, nomina
gloriosa à Mathematicis usurpara. 234
- Aspectus oppositus quid sit, ex Cardano. 219
- Aspectuum vires sunt velut labor stellendi ba-
listam. 261
- Aspidis virus, canis rabidi spuma, viperæ vene-
num, parem vim non habent, vel solitieri
applicata, vel intèro assumpta. 131
- Affirmationis nutrientium ad id quod nutri-
tur, uidens argumentum quodam sit. 127
- Asterismi alterorum non sunt æquales, at signa
inter se sunt æqualia. 233
- Asterismi Alabrum quam dissimiles omnes, ab
Ægyptiorum, Chaldaeorumque asterismis.
243
- Astra vis frigida si petit frigida, non calida à
quo res illa frigida effecta est frigida. 25
- Astra vicinitas quotuplex potest esse, & quæ ef-
ficacior. 209
- Astra seu Planetæ locus quid sit, ex Aristotele.
232
- Astra omnia suam propriam habent lucem. 2
- Astra multa obi, singula inferioribus cur in-
- fixa sint, ex Aristotele. 95
- Astra octaua orbis, quæ fixa vocantur, ab uno
Signo in aliud demigrant. 238
- Astra non solum varias, sed & contrarias vires
fortiuntur in variis domiciliis. 250.251.252
- Astrorum omnium lumen naturæ similis est
cum luce solis. 6
- Astrorum vires occultas non desiderant ea quæ
sunt intra terræ viscera. 12
- Astrorum defertur ad nos efficientia cœli mo-
tu. 14
- ex Astrorum quæ conceptui præsunt, solo con-
gressu, unde factu aliquid possit decerni. 63.
cum seq.
- Astrorum vis quænam esse possit. 143
- Astrorum in iudiciis dissimillima sunt prisco-
rum recentiorumque experimenta, atque
exempla. 192
- Astrorum omnes congressus aut possint obser-
vatur ab Astronomis in quolibet Zodiaci gra-
du, & minuto. 209.210
- Astrorum intimi consiliarij quid tradant de
electionibus, & quid iis tribuant. 217
- Astrorum sedes, & domicilia fixa sunt à Ma-
thematis, & immobilia. 253
- Astrorum cōgressus quid sit, quam nouis astris
varius, & nouus. 257.258
- Astrorum tot gaudia cur sinxerint Astrologi.
272
- ex Astris non posse Astrologos conjecturam
facere conceptus, probatur. 105
- Astris omnium tum orientibus, tum occiden-
tibus cur aer soleat mutari, sed Cane præci-
pue, ex Aristotele. 241
- Astris præsidibus ut negotium vnumquodque
suscipiat, qui plurimum interesse dicant.
217
- Astrologus non potest omnes causas inspicere,
è quibus factus dicit originem. 68
- Astrologus quibus instructus esse debet prædi-
cans ne diuinet in incertum. 184
- Astrologus qui vera aliquando præuidet, cur
diuinandi arte pollere non putatur, tametsi
nonnunquam peccet. 279
- Astrologi cuiusdam quæstuoli historia, qua-
constat insanes esse electiones. 218
- Astrologi cuiusdā prædictio de Nerone Clau-
dio Cæsare. 275
- Astrologum falli dupliceiter contingit cum na-
tiuitatē sine revolutionibus considerauerit.
272
- Astrologi cum Philosophis agnoscunt cœli po-
testatem in mundum sublunarem, & corpo-
ra subiecta. 3
- Astrologi ad quid rationem dierum critico-
rum referant. 49
- Astrologi an iu pueri, an in matris stellis via-
deant quæ ex matrum affectionibus factibus
contingunt. 83
- Astrologi si quando verum dicant, ad quid re-
ferendum sit. 179
- Astrologi

R E R V M.

Astrologi cur tot inueherint rugas, partes, facies, nouenarias.	182	Astrologi an licet per accidentia rectificare genituras.	309
Astrologi sunt, qui qua præstare non possunt arte, per artem pollicentur.	185	Astrologia vel pares vult esse cœli & proximorum castrorum vires generando, vel maiores cœli, quām aliarum causarum, vel minores.	26
Si Astrologi contendant Saturni frigidam naturam ex vario eius ascensu per partes hemisphaerij nostri deprehendi, quid respondendum.	200	Astrologia à quib. principiū suum duxerit.	180
Astrologi veteres an experiendo contulerint causis cum ecclesiis sublunates, & examinatis veritatumque ponderibus, artis præcepiones considerint.	211	Astrologia à Chaldzis notata, secundum Sextum Empiticum.	188
Astrologi cum d'ēt falsas divinationes ex certis obseruationibus esse, falsas negant esse ex vanitate artis.	215	In Astrologia errores magnos parit instrumentorum vitium, ex Ptolemæo.	190
Astrologi recentiores duos finxerunt Zodiacos.	216	Astrologia vera ars cœienda esset diuinandi, si semel tantum verum prauidisset.	278
Astrologi eur nihil de mutis animantibus, aut stirpibus, sed de hominibus solū, præterim opulentis, pronunciente è stellis.	264	Ex Astrologie ipsius principiis, quæ omnes genitilicii recipiunt, huius artis vanitas appetat.	102
Astrologi quo configantur, quando non ita certò prædicere possunt syderum congressus.	268	Astrologia primaria fundamenta quot, & quæ sint.	179
Astrologi an possint de summo Pontificatu ab astris decernere.	294. 195	Astrologiam nullam nos habemus, quām quæ à Ptolemæo, ab Arabibus à Latinis, à Græcis tradita fuit.	191
Astrologi num de fœturiis honoribus, ac dignitatibus dicere possint ex astris.	198. 199	Astronomi an possint obseruare omnes astrorum congressus in quolibet Zodiaci gradu, & minuto.	209. 210
Astrologorum Principes simulam fecerunt, non haulerunt aquam de puto.	67	Astronomi recentiores quid de Signorum natura tradiderint.	235
Astrologorum ratio, qua secum stellis respondere assertunt. 89. segmentum egregium.	90	Astronomiz multū tribuit Plato & quare. 314	
Astrologorum iudicium lubricum & temerarium adhuc est, etiam si, notari astris, hominum temperamenta perspecta haberent.	111. exemplo confirmatur.	Athlete prisei eur à Venere absincent. 141	
Astrologorum imperitia ex ipsis Astrologis probatur.	180	Attici eur acutiores habeantur.	124
Astrologorum tria suffugia, quoad congressuū similitudinem, quoad obseruationum Astronomicarum errores, & quoad experientia Astrologica.	195	Auari sunt semper, qui Saturno subiectiuntur.	
Astrologorum effugio, quo aiunt errores, qui in syderum obseruando congressuū continentur, non esse magni momenti, tria opponuntur.	202	34	
Astrologorum sententia omnes de imaginibus ecclesiis ut sunt mendaces omnes, ineonstantes, ita & dissentientes.	246	Auaricia in proximos virus suum trastulit.	156
Astrologorum prædictiones quantum iuenerunt à consulentiū leuitate & eruditate nimia.	292	Auctor cur maluerit à generali quadam tractatione exordiū de cœli vi, & potestate.	1
ab Astrologis non esse adhuc exactè notatos syderum congressus, eclipses & ephemeredes declarant.	191	Auctoris sententia de diebus criticis quos non ē Luna & astris deducere probabilem rationem affert.	57
Astrologi cur eadem non sit adhibenda fides, quæ & Physicus.	61. 62. 63	Auctoris quarta ratio ob quam syderum aliorum, quām Lunæ, ac Solis opera obseruata sunt.	201
Astrologi primis vnde innoverint omnium Planistarum vires, quæritur ab Auctore.	197	Auctores reensemuntur, qui diserte disputant de cœli vi in hac sublunaria.	4
Astrologi cur successuere auctori semper boni auctores.	242	Auctores qui pernegant Astrologis, præter lumen, & motum, alias cœli vires.	8. 9
	342	Auctores reensemuntur, qui excludunt animalium, sensu intelligentiæ præditum.	
		27	
		Auctores Medicina inter Deos coluit antiquitas.	62
		Auctores boni cur merito semper successuere Astrologis.	242
		Audacem eundem hominem, timidum melancholicum & cholericum in quibusdam auctoriis, vnde sit ut experiamur.	40
		Audacior ut quis sit paulo quām timidus, vnde sit.	40
		Auenione visum monstrum à Francisco Valerio.	85
		Auerrois opinio de fluxu & refluxu matis.	13
		Aues pinguis raro secundæ sunt, ex Auctore, & quaro.	81

I N D E X

- Aues firmiores, & valentiores quæ sunt. 117
 Aibus semper & oua, & color euariant, &
 quare, ex Democriti sententia. 86
 Augmentationes rerum sublunarium omnes
 vnde peraguntur. 11
 Augures simili cœli partitione vñ sunt, quâ &
 Mathematici, ad mortales fallendos. 256
 Augurum, Hatupicu[m]que prædictiones non
 potuerunt impetrare fidem à Christianis.
 279
 Augurium Spurinam non fecellit, sed securitas
 Cæsarem. 278
 S. Augustinus resert monstrum in Oriente na-
 tum. 85
 D. Augustinus probat Genethliacos auctore
 dæmone diuinare interdum, & vplurimū.
 293
 D. Augustini querimonia ad propositum liber-
 taris humanæ. 174
 Augustus prohibuit mulietibus spectaculis
 adesse. 158
 Augustus nummos argētos Capricorni Signo,
 quo editus est, notaui. 275
 Augusto qui orbis terrarum imperium præ-
 dixerunt, vnde id habuerint. 300
 Auicennas subabdum temperamenti com-
 mentus est definiōnem. 38
 Aulicis in Principum palatiis id accidit, quod
 in vrbe Roma veterum candidati pati soliti
 erant, ex Tullio. 110
 Auster cur Canicula oriente mouetur, idque
 lege naturæ certissimum fieri soleat. 10
 Autri cur non sicut continui post hyemales
 verrones, Botæ autem sic. 9
 Australis declinationis, seu Borealis in quo
 gradu fiat Planetarum coniunctio, valde re-
 fert. 207
 Australis stellæ in capite Piscis quos effectus
 habeant. 203
 Australibus parallelis subiectorum descriptio,
 ex Prolemezo. 145
 Autumnus, & Ver vnde efficiantur. 3
 Autumni non sunt æqualiter siccæ, & quare. 6
 Autumnalis æquinoctiæ prærogativa quænam
 sit. 271
- B
- A pud Bacras, & Indos, qui Brachmanes ap-
 pellantur, diuersis moribus viuunt. 334
 Bardesenus Syrus luculenta oratione Astrolo-
 gos proditæ veritatis crimine conuincti.
 317, 333, & seqq.
 S. Basiliij sententia in Poëtas adulteria deorum
 impudenter defensentes. 159
 S. Basiliij sententia in Genethliaæ artis inuen-
 tores. 214, 215
 Basilicus eos, quos oculis afflat, aut sibilo
 contigerit, momento interficit. 41, 46
 Baſtarne incolæ sunt communiter feroceſ, per-
 uiaceſ, truceſ. 146, 147
 Bearinido æterna finis ultimus ornatum Chri-
 stianorum. 173
- Bellantius duo in eodem homine distinguit
 temperamenta, & quæ illa sunt. 33, rationes
 eius contraria ipsiſ Astrologotum decretis.
 34, cur ea inuenit duo temperamentoſ. 40
 Bellantius quid sentiat de Astronomicis expe-
 rimentis. 193, 194, ex eius sententia duo
 consequuntur necessario. 194, 195
 Bellantij sex potissimum rationes refellun-
 tur, quibus persuasus est, causas sublunares
 omnes esse cœli instrumenta. 28, 29
 Bellantij doctrina de diebus criticis examina-
 tur. 36, 57
 Bellicos sunt semper, qnibus Mars præſidet. 34
 Belluz mariz, cibus validissimus. 116
 Beta, firmior est cibus, quam lactuca, vel cucur-
 bita, vel asparagus. 117
 Boërius queritur de suorum temporum cor-
 ruptela. 163
 Boni, aut mali imminentis opinione duo exi-
 stunt animi motus, eorumque effectus. 292
 Boni sunt alij natura, alij consuetudine, alij
 doctrina. 151
 Bononiæ, Mediolani, Florentiæ instauratio-
 nem, Venetiæ ratiſcationem, inter geni-
 turas numerat Cardanus. 263
 Bonorum iactura non ratõ Dei optimi maxi-
 mi ita foler immitti. 102
 Boreæ proper quid sunt continui post ætua-
 les veriones, Autri autem non sic poli hy-
 males. 9
 Borealis, seu Australis declinationis in quo
 gradu fiat Planetarum coniunctio, valde re-
 fert. 207
 Boum duorum simul genitorum disparitas vnde
 fiat. 25
 Brachmanes qui appellantur apud Indos, &c
 Bactras, diuersis moribus viuunt, quam Indi.
 334
 Brassica, firmior est cibus, quam lactuca, vel
 cucurbita, vel asparagus. 417
 Brassica, & Ruxa quanta inimicitia. 45
 Britannæ incolæ sunt communiter feroceſ,
 peruiaeſ, truceſ. 146, 147
 Brumalis solitū prærogativa quænam sit. 271
 in Bruris corpus cohæret sine mente. 27
 Bubula inter domesticos quadrupedes grauiſ-
 sima. 117
 Bulbi omnes, cibi valentiores sunt. 117
 Bulgarorum Princeps Simeon Mathematico-
 rum susuſ in Crobatos inſilens, incredibi-
 lem cladem accepit. 344
 Burbachij sententia de æquinoctio verno. 205
- C
- Cæpa, valentior cibus est, quam pastinaca.
 117
 Cæpæ cuti impositæ cur eam erodant, atque
 exulcent, comeſæ vero non. 130
 C. Cæſar inter vigintiquatuor vulnera vnum
 dumtaxat lethale accepit à Bruro. 213
 Calchantern augurem longè optimum fuſſe
 scribit Homerus. 278
- Calculi

R E R V M.

Calculi morbus principium habet à lacte.	113	metana & Lutherana scribat.	195
C. Caligula à Chereca tribuno occisus fuit, per æquiuocationem Astrologi cuiusdam.	190	Cardani iudicium de Medicis, & Astrologis coniectoribus.	62
Calor minor est in umbrosis locis, quam apri- eis, & vnde id fieri.	5	Cardani imperitia quæ, qui Astrologiæ repara- tor, & amplificator vult haberi.	181
Calor igneus auger calorem vitalem, & coelestem, & quare.	8	Cardani de Astrologiæ iudicium sinistrum, cùm fuerit ipse Astrologia patronus.	182.184
Caloris est, legare heterogenea.	5	Cardani querimonia de Astrologiæ.	188
Calorem coelestem eiusdem esse naturæ cum elementali, explorata fidei est.	8	Cato firmus est alimentum, quam ullum aliud.	116
Calorem, frigus, humorum, & siccitudinem quare primas esse qualitates docet Aristoteles.	39	Catnes igne exuruntur non alia actione, nisi caloris & siccitatis.	39
Calores non modicos in hyeme ingruere, vnde fieri.	240	Carolus I. nihil celo mali ominante in eius genitura, ex febri acuta, & magna sanguinis effusione obiit.	306.307
Cancri vnde nascantur.	131	Carolus à Brimeu, Frisia Præfectorus quaerili benignitate intectierit.	308
Cancri in primo gradu virum & mulierem fin- gunt Ægyptij manibus se apprehendentes, libique gratulantes.	246	Caroli V. genituræ restituâ, quid scriptum reliquerit quidam Astrologus, cùm eam vide- ret non conuenire cum aliis Imperatoris euentis.	311
Canis rabidi spuma, viperæ venenum, aut aspi- dis virus, parent vim non habent, vel soli cuti applicata, vel intrò assumpta.	131	De Catpentis, & curribus astrotum vnde mu- tuati sint Ptolemy, & Firmicus quæ scri- pserunt.	255
Canis præcipue, astrisque omnibus tum orienti- bus, tum occidentibus, cur aër soleat mu- tari, ex Aristotele.	241	Calpium mare, lacus, fontes, aquas omnes, cut Luna non exagiter.	12
Canicula oriente tranquilla soleat esse cuncta, vnde fieri.	7	Cassandrus, lumen Astrologus, prædictioni- bus non est vñus.	316
Canicula oriente cur Auster mouetur, idque lege naturæ certissimum fieri soleat.	10	Cassio Seuero celebti Oratot, armentarij Myr- mydonis obiecta similitudo est.	77
Canicula æstivæ vis notissima est.	6	Casus, fortuna, cœntus, & sors quid sint, ex Cicerone.	140
Capitis dolores, & oculorum caligines, quibus mulieribus prægnantibus matutinus, & quibus serius accidunt.	83	Casus plerique accident gestantibus vtoro, à quibus nec factus potest esse immunis.	82
Capneus, vitis quædam, si nigram vuam ferat, cùm albam soleat ferre, non ob id monstrum dicitur.	87	Casus, gloriolum nomen à Mathematicis vñx- patum.	234
Capparis, imbecillima materia.	116	Cassiopea cur inter sydera relata, ex Arato.	243
Capra, cibis est valentissimus.	116	Castalepha animal vnde vim habeat homines ad mille passus conspectum necandi, secun- dum Astrologos.	41
Capra lacte nutritus quidam semper saltare so- lebat.	113	Caula quilibet num per se possit præstare effec- tum.	18
Capris, & ouibus cur magis accident monstra- 86		Causa vitij, ac valetudinis in quo horoscopi lo- co inveniatur.	129
Carbunculi vnde nascantur.	131	Causæ sublunares omnes an sine celo instru- menta.	18.19
Cardanus vnde deducat monstrorum rationes.	84	Causæ sublunares ab æternis, & coelestibus pendere, bisariam intelligi potest.	16
Cardanus interrogatus de Edoardi VI. Anglo- tum Regis genitura, quid responderit.	188	Causis sublunaribus motionem omnem, & modum præscribi, non est quod respondeant Astrologi.	112
Cardanus alia quam veteres omnes profiteretur de motu Solis, Lunæ Saturni, Martis.	192	A Causis sublunaribus, & proximis impedi- potest efficientia cœli.	215
Cardanus electiones difficiles diecit esse quatuor de causis, 216. cas non probat.	219	Celsus agnouit liberum arbitrium.	93
Cardanus tradit, signa agere per se, & sine ope stellarum, in hæc inferiora.	235	Cera & adipis mixtioni rectè comparatur ma- rix & feminæ genitura.	78
Cardanus institutus annorum, mensum, & die- rum generales quosdam cœntus, & pluribus communes.	169.270	Certamina militaria pueros exercere conue- nit, & qua.	122
Cardanus nullum Principatus iudicium, sed so- llius prudentia signa vidit in Cosmi Mediceæ genitura.	182	Cerui quo pacto ex imis terræ cavernis serpen- tes euocent.	45.46
Cardanus quid dixerit de Pontificatu Leonis X. & Inilij I. 2.94.295. vnde id habuerit.	300	Cetus, cibus validissimus.	116
Cardanus quid de Christiana religione, Mahu-			

I N D E X

- Chaldei re & factis liberum arbitrium pernici-
 : garunt, sicut & omnes Genethliaci. 94.95
 Chaldei negauerunt diuinam prouidentiam,
 & omnia fatali necessitate euenire docue-
 runt. 143
 Chaldei ex Libra, & Scorpione vnam effec-
 runt imaginem, & vndeclim tantum Zodiaci
 afferimos numerarunt. 243
 Chaldeorum obseruationis ratio non potest
 manere sub diuersis eccli regionibus. 208
 Chaldeis an possit aliquid adferre adiumenti
 hydriarum ratio, in definiendis perfecte
 tabus signorum Zodiaci. 190
 Chaldeos nunquam de sublunaribus causis fuisse
 sollicitos perspicue declarat Tullius. 211
 Christum Dominum natum oriente primo
 gradu Virginis, ridicula opinio Astrologo-
 rum. 246
 Christianus quidam, tempore Aquila Pontie,
 quam ob causam non fuerit in Ecclesia re-
 ceptus. 341
 Christianorum omnium fios ultimus quis sit.
 173
 Christianis nō licere obseruare Lunas, aut stel-
 larum cuiusum vbi statuantur. 342
 de Chronocratore, & temporum moderatore
 qui tradunt Genethliaci, alfridatia penitus
 evertunt. 214
 Cibus variis morbos generat, & quare. 241
 Cibi, & labores contraria inter se vires habet.
 119
 Cibos, quibus quis assuetus est, quanquam mi-
 nus salubres, commendat Hippocrates. 126
 Ciceronis censura in Poetas. 160
 Circeta, & veratum vnde vim habeant intelli-
 mendi hominem, secundum Astrologos, non
 coturnices, aut flurnos. 41
 Circumstantiarum notatio non superat periti
 ac soletis Astronomi diligentiam. 194
 Circumstantiarum consideratio in cuentibus
 serum quantam vim habeat, exemplis doce-
 tur. 212. 213
 Claudio qui orbis terrarum Imperium prae-
 xerunt, vnde id habuerint. 300
 Clementis Alexandrini verbum in eos qui la-
 sciua & obsecra loquuntur. 160
 Culum totum suapte natura luceum, quan-
 quam propter raritatem non lucet. 3
 Culum genitoris patrisque nomine appella-
 tur. 4
 Celi potestas in sublunarem mundum, & cor-
 pora subiecta agnoscitur & à Philosopheris,
 & ab Astrologis. 3
 Celi motu cessante, quæ actio restet in istis
 inferioribus. 16
 Celi facultas duplice laborat incommodo. 30
 Celi in motibus, mutationibusque interest
 plurimum, qui ventus, qui imber, qui tem-
 pestas vbiique sit. 209
 Celi efficientia à causis sublunaribus, & proximi-
 mis impedita potest. 215
- Cœli constitutio fausta an perduret toto lon-
 gissimi itineris tempore. 218
 Cœli partitione simili vñi sunt augures, quā &
 Mathematice, ad fallendos mortales. 256
 Cœlo cessante, ceteræ causæ officiunt oñib. 17
 Cœlio Pontico ius dicenti pieus supra caput
 insedit, & quid inde haruspices responde-
 rent. 279
 Coitus, pars est morbi teterimi, quem nostræ
 comitriaem dixerunt. 142
 Colerium eundem hominem, melæholicum,
 timidum & audacem in quibusdam actioni-
 bus, vnde fit ut experiamur. 40
 Color, & oua quare semper euariare dicantur
 aribus, ex Demoeriti sententia. 86
 Combustio gloriolum nomen à Mathematicis
 usurpatum. 234
 Conchylia fidem faciunt arcana Lunæ viri-
 bus. 6
 Conchyliorum incrementum & degementum
 vnde. 11
 Concilium Tridentinum quid præcipiat Epi-
 scopis cit. a libros Astrologiæ iudicantur.
 342
 Concilij provincialis Mediolanensis decreterum
 in Astrologos, sub S. Carolo Borromæo ce-
 lebrati. 342
 Conditiones omnes requisitæ in Astrologo, ne
 diuinet in incertum. 184
 Configurationum sydersium non levius, sed
 magna est diuinitas, duabus de causis. 206.
 207
 Congestio alia S. Augustini cum Astrologis.
 349
 Congressus omnes astrorum an possint obser-
 uari ab Astronomis in quolibet Zodiaci gra-
 du, & minuto. 209. 210
 Congressus astrorum quid sit, quām nouis 2-
 stris variis, & nouis. 257. 258
 Congressus syderum quādo non ita certò præ-
 dicere possunt Astrologi, quō configuantur.
 268
 Coniecturam de futuris cuentis nullam pos-
 sunt ducere Mathematici ex Signis, quam-
 uis corum magna esset vis, ac potestas. 238
 In Coniugis maleplorū quid inspicendum,
 ex Ptolemyo. 109
 Coniunctio Planetarum in quanto gradu fiat
 Australis, siue Borealis declinationis, valde
 refert. 207
 Coniunctiones si raro in eundem gradum si-
 gnari ecurrunt, multò rariùs in idem eiusdem
 gradus minutum. 208
 de Coniunctionibus illis maximis, quas ap-
 pellant, Saturni, & Iouis, quid dicat Albu-
 mazar. 226
 Conscientia obstat prauis corporis propensi-
 onibus. 169. 170
 Consiliarij astrorum intimi quid tradunt de
 electionibus, & quid illis tribuant. 217
 Consuetudo valet quam plurimum non ad bo-
 num

R E R V M.

- num tantum, sed ad malum etiam, ex Galeno. 153
 Consuetudinis vis quanta sit ad valetudinem conseruandam, aut contraria. 125.127
 Contareni opinio de fluxu, & refluxu maris. 13
 Contrariorum eadem est causa. 3.8
 Contrarietas, gloriosum omen à Mathematicis usurpatum. 234
 Conuale/fcentiam si prædictit Astrologus, quomodo est accipendum. 289
 Conuersatio tota in quo horoscopi loco inueniatur. 230
 Copernici, Alphoni, Tycho[nis], & aliorum Astrologorum tabulae dissidentes sunt inter se. 268
 Copulata euena (quæ confatalia Chryssippo) vnde dimanent. 193
 Cor est fons praecipuus caloris, qui ad cerebrum dimanat. 19
 Cor Leonis ab uno in aliud demigrat gradum. 238
 Cornelius Celsus non sanis modò, sed ægris etiam corporibus exercitationes utiles esse putauit. 121
 Coronâ horoscopante natum, Regem futurum, eur dicant Astrologi. 245
 Corpus haber duplicem actionem. 15.16
 Corpus coheret fine mente in stirpibus, in sarcis, in brutis. 27. nullum simplex, capax est animi. 28
 Corpus ipsum erodunt & absument quedam medicamenta. 132
 Corpus nullum dum monetur & equalem locum occupat. 232
 Corpora celestia an sint cause humanorum actuum, deciditur à D. Thoma Theologorum principe. 60
 Corruptione factus in muliere vnde fiat. 65
 Corruptiones rerum sublunarium omnes vnde peraguntur. 11
 Cosimus Medicus, Florentinorum dux, natus Capricorni signo, eo usus est in vexillis & publicis operibus. 275
 Crassus quo die in fausto prælio cecidit, grauis simè ad limes offendit. 279
 Credulitas nimia, & lenitas consilencium quantum iuuer Astrologorum prædictiones. 292
 Cretensis quidam iracundus mitior factus à Platone. 157
 Crisis quid sit, & quando contingat. 47. quid distaminis habear vna ab altera. ibid. quibus conspicata notis. 48
 Cucumis, imbecillima materia. 116
 Cueubita, imbecillima materia. 116
 Cursibus velocibus aut vntendum. 119
 Cyprianus Leouitius rationem restituendi horoscopum ad omnes Planetas pertinere putat. 309.310
 Cyrus Alexandrinus quid de Mathematicis pronunciet. 317
- Dæmones an subfint actioni celestium corporum, per se, vel per accidentis, directe, an indirecte. 60
 Decanus primus Arietis quis sit, ciusque forma sola Mathematicorum cogitatione efformata. 245
 Decani quo omnem Zodiaci circulum possident. 247
 Declinationis Australis, seu Borealis, in quanto gradu fiat Planetarym coniunctio valde refert. 207
 Decreta aliorū nihil iuriis habere in religionē verā pietatemque, scripsit Tycho Brahe. 295
 Decretalis vnā cum S. Hieronymo damnat eos, qui stellarum cœlus, & ex illis fututotum cœtus rimantur. 341
 Defectiones Solares & Lunares principes exercent vites in tēs inferiores. 151
 Democritus qua de causa mortis scribat. 86
 Demophon quid prædixerit Alexandro magno Oxydracatum Indorum Metropolis oppugnaturo. 279
 Demosthenes naturæ vitium exercitatione sustulit. 129
 Demosthenes naturæ vitium meditatione, atque exercitatione sustulit. 155
 Detrimentum, gloriosum nomen à Mathematicis usurpatum. 234
 Dei admirabilis sapientia in dispositione universi prædicatorum mirificè ab Aristotele. 101
 Ne Deum quidem ex causa libera, & ad utrumque æquum parata agnoscere posse contendunt quid futurum, vel non futurum sit, S. Thomas, Scotus, Durandus, & alij. 100
 Dextrum trigonum sit, ex Firmico. 259
 Diæta hominum perquirenda in electione domicilij. 123
 Diametrum quid sit, ex Firmico. 258
 Quo Die, vel anno horoscopus peruenierit ad locum, quem natali hora Saturnus occupabat, Saturni sequetus effectum. 232
 Dies cur maximè variantur Orionis exortus, statisque importuni commouentur. 9
 Dies post brunnam quintusdecimus Austrum præ se fert, & quare. 10
 Dies critici an ad Lunam, aut aliud astrum pertineant. 11
 Dies critici, non critici, & medij qui sint. 48.
 indicatiui item. ibid.
 Dierum criticorum tota structura à Galeno ex cogitata cuerritur. 56
 Dierum, & horarum electio absurdissima est, ex Cardano. 219
 Dierum, mensum, annorum generales quosdam essent, & pluribus communes instituit Cardanus. 169.270
 Dignitas Medicinæ quanta sit. 62
 Dignitates vnde significari dicunt Astrologi. 299
 De Dignitatibus, & honoribus futuris nam possint ex astris dicere Astrologi. 298.299

I N D E X

Diluuij orbis quotus fuerit, & quis eius dominator.	216	Duodecimus locus malus dæmō appellatur. 130
Diocletiano qui orbis terrarum Imperium prædixerunt, vnde id habuerint.	300	Durandus contendit, ne Deum quidem ex causa libera, & ad utrumque æquæ parata agnoscere posse quid futuru, vel non futuru sit. 100
Diogenis Cynici iudicium de Medicis, & Astrologis conjectoribus.	62	E
Diogenis Cynici dictum de ebrio, quem in foro viderat.	149	Brietas cōquistores in amorem vini traxit. 156
Diogenis Cynici egregium dictum in Astrologos.	317	Ecclesia quam seuerè olim in Genethliacos animaduertit. 341
Dion ridiculos Astrologos esse pronunciavit.	317	Echines pisticulus vnde vim habeat fistedi narium, secundum Astrologos, aut saltem remorandi.
Directione, gloriolum nomen à Mathematicis usurpatum.	234	Echini fidem faciunt arcans Lunæ viribus. 6
Ex Directione horoscopi ad Solis sextile dextrum lucratus est quidam Carolinos aureos 20. 311		Echini habent se in plenilunii vberi, & quare. 6
Directiones Planetarum quid sint.	231	Echini quod in plenilunii vberius impleantur, ad quid referat Aristoteles.
Disceptatio difterissima S. Ambrofij in Genethliacos. 320 S. Augustini. 323 & seqq.		Eclipsi, gloriolum nomen à Mathematicis usurpatum. 234
Disciplina quam Genethliaci profertur, futilis & inanis.	63	Eclipses declarant non esse adhuc ab Astrologis exactè notatos syderum congressus. 191
Dispositione dupliem ad formam equi suscipiendo singere, est commentum ineptissimum. 31		Eclipses quando tabulis perfecte non respondent, quod confugiant Astrologi. 268
Disputatio Origenis Adamantij in Astrologos. 330. & seqq.		Ecliptica nona sphæra, aut primi mobilis idem est. 205
Diversitas rerum omnium vnde eueniat. 23. 24		Educatio, eruditioque bona seruata, ingenia quoque bona efficit. 150
Divinandi ars vera censenda esset Astrologia, si semel tantum verum prædictissimum. 278		Educatio quibus scilicet defurit, studium, bonaque cōsuetudo proferre forest ad virtutem, ex Galeni & Plutarchi doctrina. 153. & 154
Divinandi arte cur pollere non putatur Astrologus, qui vera aliquando præuidet, tametsi non nunquam peccet.	279	Educationem bonam paucorum parentum esse respondent Genethliaci, ideo plurimos sequi id, ad quod syderali vi propendunt, sed huius responsione duplex vitium notatur. 152. 153
Divinationis vera ac false quæ sint causæ. 179		Educationem, & studia hominum, legibus constituta esse opus est. 168
Divinitarum, ingenij, honorisque alfridaria à quo tempore incipiunt.	220	Ennius superbis illudit Genethliacis, & artis subtilitatem exprobrat. 319
Diurnus motus cui tribuatur.	14. 15	Effictus qui subest efficientiæ causæ sublunarum an sit res aliqua communis, & rniuersa, an singularis & definita.
Dodecæ memoria descripta à Manilio, corūmque duo genera.	247	Efficiencia etcli à causis sublunaribus, & proximis impediri potest. 215
Dolores excitari solere nouilunio, plenilunio, quarta Luna, vnde fiat.	7	Effugia tria Mathematicorum proponuntur, atque etiam præcluduntur. 143. 144
Dolores capitis, & oculorum caligines, quibus mulieribus prægnancibus maturijs, & quibus seriujs accidunt.	83	Electio patrum prodest in rebus voluntatis, & difficillima est. 217
Domicilium in quo horoscopi loco inueniatur.	230	Electiōnem prædēs, indicat satio, & insitio. 217. 219
Domicilia, & sedes astrorum fixa sunt à Mathematicis, & immobilia.	253	Electiōnes difficiles sunt quatuor de causis, ex Cardano. 216
Dominatus Lunæ in puerum per septem integrō annos quid sit.	224	Si Electiōnes commenta sunt Astrologorum, cur non & genitiæ? 219
Domini, ac serui, inopes, & reges, pariter lignuntur.	164	Electiōnum inanitas Ludouici Sfortiae exemplo declaratur. 218
Domitlanus non minùs quam pater aut Astrologi valuit, aut Astrologicas prædictiones veras inuenit.	276	Electiōnibus quid tribuant astrotum intimi consiliarij. 217
Domus ipsæ celestes ludibrium & figuramentum sunt. 253 quām incongruentier datæ sint Planeti ab Astronomis.	256. 257	Elementa non unum semper seruant statum, & quare. 6
Domus celestis de scriptio ex Ptolemyo. 149. versibus commendantur ab Astrologis. 250		An Elementa omnia subiificantur celestibus corporibus. 19. 20
Domus celestes conficit, nec vilum habere fundamētum in celo, vnde constet maximè.	253. 254	Elephantem enixa est mulier quædam. 85
Druidas Gallis quid commandavit.	278	Elleborum vnde vim habeat medendi mox his comicia

R E R V M.

comitilibus, vertigini, melancholicis, infas-	recentiorum.
nientibus, lymphaticis, elephantiz; albæ, &c.	Exercitatio, & labor magnā habet vim ad fani-
secundū Astrologos, & ex Plinio.	tatem vel tuendā, vel labefactādām. 119. 120
Emanuel Comnenus Imperator à Rogerio	Exercitatio tria falso notatur genera,
Rege deuictus, demonstrauit quantum fal-	vtique quot motionum differentiaz. 120
lant Astrologorum præfigia. 344	Exhalationes supremo aere degētes vnde cū ele-
Empedocles apud Galenū vnde deducat mó-	mēti aliqne, & ære à ece! circūferuntur. 14
strum caulas. 85	Exilia non ratō Dei optimi maximi nā solent
Enunciare non possunt astrologi nisi generalia	immitti. 102
quædam, & indefinita. 281	Experimentum, & ratio, duo primaria funda-
Ephemerides declarat nō esse adhuc ab Astro-	menta Astrologia. 179
logis exacte notatos syderū congressus. 191	Experimentum quartum Astrologorum, ex ac-
Epignosticon Sordani de vita Edoardi VII. An-	cessu & recessu à Tropicis, & motu Saturni,
glorium Regis. 188	quomodo dilundunt. 200
Epilopis quid pricipiat Concilium Tridenti-	Experimenti vis in quo consistat. 192
nū circa libros Astrologiz iudicariæ. 342	Experimento ut obseruare vim syderum ne-
Epithymum vnde vim habeat educendi atram	quacant Genethliaci. 268
bilem, secundū Astrologos. 41	Expiations, quibus placato Numine avertun-
Equorum duorum simul genitorum disparitas	tur morbi, cur infinita perhibentur. 102
vnde fiat. 25	Exicina, & haruspicina vnde commendata. 278
Error Astrologorum quadruplex. 180	F
Erores magni in Astrologia paruntur ex in-	Aбула, vel lenticula valentior est, quam pi-
strumentorum viro. 190	sum. 117
Erores, qui in syderum obseruando congregili	Facies, gloriolum nomen à Mathematicis visur-
accident, cīle maxi momenti, probatur	patum. 234
tribus contrariis rationibus. 202	Facultas Medicinæ quanta sit. 62
Esse quare nō habitabat in ciuitatibus, ex Phi-	Familiares Platonicæ expresserunt contractos
lone Iudeo apud Eusebium Cœsariensem. 156	eius humeros. 155
Eteis quando flare dicantur, & ratio. 9	Farnesius summus Pontifex renunciatus secun-
Eteis quare flare dicantur diebus, noctibus	dūm predicationem Paridis Cerelarij Man-
autem cessare. 241	tuani Astrologi. 276
Etruscos Romanis quid commendarit. 278.	Fastus quantum valeat ad morum rationem.
Eudoxi, Platonis auditoris, opinio de Gene-	164. 165
thiaca. 316. 319	Faustina, Marci Antonij Imperatoris & Philo-
Euectio aliquius ad summum Pontificatum vnde	sophi vxor cur Conmodum peperit homi-
pendeat. 296	nem crudelēm. 114
Euentus, casus, fortuna, & fors quid sint, ex Ci-	Febres quotidiane, tertianæ, quartanæ vnde
cerone. 140	proueniant. 57
Euenitus cuiuslibet, per resolutionē ostenditur,	Felium oculi lucem natura sua sortiti sunt. 3
significat an sit constitutū in genitura. 270	Ferdinandus Gonsaga, Mantua Dux, yixit fel-
Euentorum genera duo: exemplis docetur. 193	lix, contra geniture ipsius præmonstracio-
Euphorbiū herba cordi amica in paucis. 45. 46	nem. 304
Euridice laudata à Plutarcho, & quare. 150	Ferdinandus, Romanorum Imperator, multis
In Eupiro Pirene non minùs tempore hyberno	superatis annis infausis, felicissimus obiit.
quam æstate vigent echini, & ratio. 11	308
Eurythmēs, & Proclus Lacedæmoniorum Re-	Feræ quoque conniuncta hominum mansue-
ges gemini fratres, dissimiles in omnibus	scunt. 156
fuerunt. 265	Ex Feris, quod maius quodque est animal, cōro-
Eusebij Cœsariensis sententia de aliorum con-	bustior ex eo cibus est. 117
fuetudine, & conuerteratione. 156	Ferina quedam Signa cur appellata sint. 244
Exaltatio, gloriolum nomen à Mathematicis	Fernelius temperamentum posuit in primis
visuratum. 234	qualitatibus, eiisque verba temperamenti
Exemplo demonstratur, horoscopum, quamuis	naturam bellissime describentia refecuntur.
natiuitatis tempore longius à Planeta distet,	37. 38
peruenire tamen ad illum locum aliquando,	Fictiones Astrologiae circa monstrorum cau-
in quo erat tempore natiuitatis Planeta. 231	sas eluduntur. 87. 88
Exemplo probatur, nullam posse Mathematicos	Ficus valentiores sunt ex fructibus surculorum,
coniectionem ducere de futuris eventis,	quamqua poma propriæ nominantur. 117
ex Signis, quamvis corum magna vis esset, ac	Fidem à Christianis impetrare non posuerunt,
potestas. 238	haruspicum, auguriumque prædictiones. 279
Exempla, atque experimenta in astrorum iudi-	Filiis cur similes sint parentibus. 70. 72. 73
ciiis dissimillima sunt, tam priscorum quam-	Filiorum partus monstruos, ponatō Dei opti-

I N D E X

- mi maximi itâ solent immitti. 101
 Filiorum numerus ex quo horoscopi loco in-
 ueniatur. 229
 Finis omnî vltimus vnus est, cuius vnusquisq;
 capax, & appetens est. 101
 Finis vltimus omnî Christianorû quis sit. 173
 Firmicus dissensit à Cardano & Ptolemaeo in
 doctrina de alfridariis. 222
 Firmicus vnde mutuatus sit quæ de carpentis,
 & curribus astrorum script. 255
 Firminus quis fuerit ille de quo S. Augustinus.
 327
 Flatus importuni cur commouentur Orionis
 exorta, & dies maximè variantur. 9
 Flatuum omnium genera mutari solent in ven-
 tos aduersos, aut dextros. 10
 de Florentia quæ denunciet Caedanus. 263
 Florentiz, Mediolani, Bononiz instauracione,
 Venetiarum ædificationem, inter genituras
 numerat Cardanus. 263
 Fœcunda quadam Signa cur appellata sint, co-
 rûmq; descriptio ex Maiilio. 233-244
 Fodi sunt semper, quibus Saturnus præsiderit. 34
 Fœlicitas sapientis quanta sit, ex Aristotele. 98
 Fœmina quædâ cùm septimo die à partu con-
 cubuisse, concepisseque, peperit similem
 superiori. 75
 Fœmina cui posteriori conformetur, & coati-
 culetur. 78
 tam Fœmina, quâm vir partem dexterâ habet
 fortiore, calidiorémque, & quare. 79
 Fœminæ & maris genitura recte comparatur
 mixtione ceræ & adipis. 78
 Fœminarum apud Getulos descriptio. 335
 Fœminas cur magis generet ætas nouella &
 senescens, quâm florida. 79
 ad Fœtus constitutione plures necessariae sunt
 causa, & que illæ sint. 65
 Fœtus quâto, qualive sanguine alatur in utero
 matris, ex Galeni, & Hippocratis sententia. 80
 Fons est in Gadibus ad columnas Herculeas,
 qui interdum cum Oceano augeatur, & mi-
 nuatur, vel contrâ, ex Plinio. 12
 Fontes, lacus, mare Caspium, & aquas omnes,
 cum Luna non exagiter. 12
 Formam disparem cui sepe nanciscantur gemi-
 ni, qui cadê sortiti sunt astra genitalia. 265
 Formæ substanciales vnde sunt. 29.30
 Formarum imperfectorum dispositiones vnde
 pendeant. 32
 Formas quidquid potest & solet progignere,
 potest etiam & solet formæ adaptare mate-
 riam. 31
 Fortuna, casus, euentus, & sors, quid fiat, ex
 Cicerone. 140
 Fortuna prospera, aut aduersa an ex natalitiis
 alstris decerni possit. 304
 Fortunam disparem cur sepe nanciscantur ge-
 mini, qui cadê sortiti sunt genitalia astra. 265
 Fracastorij doctrina de diebus criticis. 11
 Franciscus Roscius Rauennatû quondam ora-
- tor non obtinuit honores, quos eius genitu-
 ra promitebat. 302
 Franciscus cognomento Monachus, ex occursum
 medij ecclie ad radium benefici Planete no-
 num, par calceamentorum ab amico sibi do-
 no datum tradid. 311
 Franciscus Sforzia, Ludouici filius, sam non
 obtinuit infelicitatem, quam eius genitura
 præmonstrabat. 304
 Francisci Sforzia Mediolanensem ducis geni-
 tura. 274
 de Francisco II. Gallorum Rege quid sint va-
 ticinati Hieronymus Cardanus, & Lucas
 Gauricus. 306
 de Fratribus, & amicitiis ex tertio horoscopi
 loco discemus. 229
 Fricationibus, & luctis, & huiusmodi exercitiis
 vti nun conduceat. 119
 Frigus, calorem, humoré, & siccitatem quare
 primas esse qualitates docet Aristoteles. 9
 an Frigus velint fieri Astrologi à solo Saturno,
 an vero ab aliis causis, querit Auctor. 199
 Frigus ingruere media vñitate, vnde fiat. 240
 Frigora instant nonnumquam quovis etiam
 tempore, & vnde id fiat. 7
 Frustratio, gloriolum nomen à Mathematicis
 vñsuratum. 234
 Fruticis frigidam substantiam an semen con-
 fluit, vel inconstans & vana syderū vis. 23
 Frutices ab yniuocis caulis non proueniunt. 21
 Fulgora edere Solem in Ariete, vnde fiat. 239
 Fulmen aurum colligit intacto loculo. 44
 Futurorum cognitionem per cœlestia corpora
 quædâ est homini, negabat Socrates 316
 G
- G Albæ qui orbis terrarum Imperium prædi-
 xerunt, vnde id habuerint. 300
 Galatij Marie Vicecomitis Mediolanensem
 ducis, & Astrologi cuiusdam historia. 277
 Galenus agnouit liberum arbitrium. 93
 Galenus duo in Medico requirit, & que illa
 sint. 133.134
 Galenus parentum suorum maximam exhibet
 diffimilitudinem. 150
 Galenus vnam Genethliacæ artis disciplinam
 neglexit. 316
 Galeni sententia de mixtorum temperamen-
 to. 35.36
 Galeni doctrina singularis de diebus criticis. 49
 Galeni diligentia & solertia exemplo confi-
 matur. 136
 Galeni sententia de copiosis ciuib; de Dy-
 nastis, de Regulis. 162
 Gallus gallinaceus vnde vim habeat terrendi
 leonem, secundum Astrologos. 41
 Galli, ex Iulio Firmico, stolidi esse dicuntur. 146
 Galli Druidas quid commendat. 278
 Galliæ Bracatæ incolæ sunt communiter fe-
 roces, peruviae, truces. 146.147
 Galliæ rogaræ incolæ, præstantiæ, benignantia,
 amicitiæ student. 146
 Gaspar

- Gasper Laoth Physicus Antuerpiensis. 183
 Gaudium, gloriolum nomen à Mathematicis usurpatum. 234
 Gaudia astrorum cur tot fixerent Astrologi. 272
 Gaurici doctrina de diebus criticis examinatur. 56. 57
 Gemini quare dispares sepe nanciscantur fortunam, sexum, corporis temperiem, &c. cum eadem sint fortissimi astra genitaria. 265
 in Gemini Saevus quid significet. 207
 de Gemini, qui simul regnarent, simul conualescerent, quid narrat S. Augustinus. 328
 Gemmæ partim necessarias habent affectiones, partim ex eo, quod contrariam habent affectionem, dependent. 64
 Generalium, & singularium nomine quid intelligatur. 193
 Generationis mixtorum principium quod, ex Aristotele. 39
 in Generatione interdum pater, interdum mater dominatur, ex Aristotelis sententia. 72
 Generations rerum sublunarum unde per agantur. 11
 Generations inaequales quando fiant. 17
 Genitii æqualitas ex quo horoscopi loco inueniatur. 229
 Genethliaca quemadmodum signa in triginta gradus, ita in tres decanos diuisit, denos gradus singulis decanis attribuens. 246
 Genethliaca quā maximē repugnat libero arbitrio. 94
 Genethliacam disciplinam in Mathematicum censem Socrates non refert, & quare. 314. nec Plato. ibid.
 Genethliacam artem exitio fuisse multis Principibus. 344 & seq.
 Genethliacæ artes omnes cur repudiandæ, & fugienda sint Christiano. 325
 Genethliacus quomodo differat de his quæ mutationibus obnoxia sunt. 64
 Genethliaci omnes cur non vulgo solū, sed etiam probis viris male audiant. 186
 Genethliaci tantum Planetarum viribus tribuunt, & reliquarum omnium stellarum virtutes ad eas reuocant. 196
 Genethliaci quā multis tenebris offuderunt partes lucidas, & tenebrosas. 248. unde mutuati sint domos suas cœlestes. 255
 Genethliaci cur non possint experimento obseruare vim syderum. 268
 Genethliaci mali, bonique opiniones excitant, qua ratione. 292
 Genethliacorum rationes, quibus permoti fuerunt singulis locis horoscopi significaciones proprias tribuere. 230. 231
 Genethliacorum cum humani generis hoste magna est consuetudo, cōque vtuntur sepe familiariter. 293
 Genethliacorum fabulosa omnia esse, quæ de Signorum potestate ventiuntur, argumento apposito coniunctuntur. 237
 Genethliacis placet, à celo preparati omnia materiam ad formas suscipiendas. 20
 Genethliacis cur adhibenda non sit fides, sicut & Physicis. 61. 62. 63
 à Genethliacis tradita de chronocratore, & temporum moderatore, alfridaria penitus euentur. 234
 Genitura maris & feminæ rectè comparatur mixtione cera & adipis. 78
 à Genitura quot modis pendeant rerum initia. 217
 in Genitura quæcumque ventura sunt an perfectè contineantur. 270
 Genitura Ioannis Pici Mirandulani describitur Cardanus. 283
 cur Genitura non sunt commenta Astrologorum, si electiones sunt. 219
 Genitura impressions, quæ in loco remanent vñque ad tempus in quo perfici debet, sunt partim in loco, partim in materia, ex Cardano. 232
 Geniturarum naturam sequitur natura revolutionum, sed debilius. 273
 inter Genituras numerat Cardanus Venetiarum ædificationem, Bononiæ, Mediolani, Florentiæ instauracionem. 263
 Genituras rectificare per accidentia, an licet Astrologi. 309
 in Genitura nocturnis quanto tempore Luna teneat dominatum, & Sol in diutinis. 224
 in Genituriis quolibet ex qualibet inuenire Astrologos, exemplis docetur expiatis. 273
 Geomantici luci cauæ suam artem Astrologie velamine munierunt. 184
 Georgij Trapezuntij genitura illa promisit quæ non est adeptus. 301. 302
 Gentes viuæ agnoverunt liberum abiitum. 94
 Germanorum cultus & urbanitas quanto major est nunc, quā eorum, quia Cæsar & Strabone scribuntur. 148
 Germaniæ incolæ sunt communiter ferociæ, peruvicaces, tiuæ. 146
 Gestatio an, & quatenus ægris utilis censeatur. 211
 Getæ feri & barbari vbi olim degebant, nunc degunt Poloniæ, & Banitate inclita. 148
 Getulorum lex, quæ vult à mulieribus agros coli, & des ædificari, ceteraque huiusmodi opera fieri. 335
 Globis vitreis, speculis, & phialis, reflexum aut refractum lumen Solis quomodo in somite excitat ignem. 8
 Gloræ, & honoris appetentia ad res agendas maximum est calcar. 172
 Græci, ex Julio Firmico, dicuntur leues. 146
 Græci quomodo diuiserunt Signa cœlestia. 147
 Græci cur prohibuerunt nudare corpora in ceraminibus, & Iudis Olympicis, atque etiam mulieres iis se infondere. 158

I N D E X

- Grando subita quo quis tempore non nunquam
sequit, & unde id fiat. 7
- Grandinem salic mediaestate, unde fiat. 240
- Grauidis plerique accidunt casus, à quibus nec
fetus potest esse immunis. 82
- Grauiissima S. Augustini disputatio aduersus Genethliacos. 323, & seq.
- Grus cibus est valentissimus. 116
- Gule indulgentes multipliciter peccant in sa-
nitatem. 141
- H.**
- Abirudines stellarum singulorum unde ex-
quirendae sint. 223
- Haly relatum de quodam Astrologo. 185
- Haly, interpres Ptolemaei non probat electio-
nes. 219
- Haruspices quid responderentur, cum Cælio Pon-
tico ius dicenti picus supra caput infedit.
279
- Haruspicum, Auguriumque prædictiones non
potuerunt impetrare fidem à Christianis.
279
- Harupicina, & Exticina unde commendata.
278
- Hebrei non imagines, sed literarum elementa
celo figunt. 243
- Helenan fugientes proceres Troiaorum lau-
dat Aristoteles. 157
- Henricus VIII. Anglorum Rex obiit, ita nihil
natalitiis astris de morte significantibus. 307
- de Henrico II. Gallorum Rege præclarum Lu-
cæ Gaurici vaticinium 302, 306. Cardani
item. 306
- Hepar & splen multa habent accidentia com-
muni, differunt tamen inuicem & in quibus.
132
- Herbulæ ab vniuocis causis non proueniunt.
21
- Herculis Ferrariæ Ducus genitura à Cardano
declarata. 288
- Herculeus lapis unde vim habeat trahendi ad
sc ferrum secundum Astrologos. 41.42
- Herpetes erodentes unde nascantur. 131
- Hexagonum dextrum, & sinistrum quid sit.
259
- Hicet, Syracusanorum Tyranus, cur Epichar-
num Poetam comicum multa affectit. 159
- Hipparchi ætate differens era spica Virginis ab
ea quæ tempore Timocharis. 233
- Hippocrates curdicat per foliititia, & vernum
atque autunnale æquinoctium, maximas
sieti morborum mutationes. 7
- Hippocrates agnouit liberum arbitrium. 93
- Hippocrates geminos inter quosdam fratres,
magnam corporis, animique conuersationem
recenser. 267
- Hippocrates vnam Genethliacam, neglexit. 316
- Hippocratis doctrina de ære salubri vel insa-
lubri quibusdam in locis. 11
- Hippocratis doctrina de tertianæ & quartanæ
crisis. 57
- Hippocratis sententiaz de æteris situ circumspic-
iendo in domiciliis electione. 123
- Hircinus sanguis unde vim habeat emolliendi
adamanter secundum Astrologos. 41.44
- Hispani & Iulio Firmico, dicuntur elati iactan-
tiae, animositate præpotenter. 146
- Hispani libertatis simplicitatis, munditia sunt
amarores. 146
- Histrionum impudicissimi motus quam noxij
sint, ex Lactantio. 158
- Hœdi si ouium lacte alantur, capillum habent
tenuorem. 115
- Homo alter auesfatur serpentem, alter pedi-
culum, alter inimicum, alter illum cum quo
nihil habet rixarum. 44
- Homo cur maximè animantium omnium post
concupitum languefacit, & dissoluitur. 143
- Homo principatum habet etiam in sydera. 169
- Homini per celestia corpora, futurorum co-
gnitionem querendam esse negabat Socrates.
316
- Hominem experimur cundem in quibusdam
actionib. melancholicum, in aliis cholericum,
in aliis timidum, in aliis audace: unde id
accedit disputatione. 40
- Homines quando in felicitate infortunis
opprimuntur. 207
- Hominum sectæ in quo horoscopi loco inue-
niuntur. 230
- Homocida sunt semper, quib. Mars præsidet. 34
- Honoris, ingenij, diuinitatiumq; alfridatia à quo
tempore incipiunt. 210
- Honoris, & gloriæ appetentia ad res agendas
maximum calcar. 172
- De honoribus, ac dignitatibus futurisq; possunt
ex astris dicere Astrologi. 298.299
- Honeftas Medicinæ quanta sit. 62
- Horam natalem inquirentes, ex nouilunio, &
plenilunio, aut planeta, qui ex tempore plus
virium obtinet ridiculi sunt, & ratio, 10. vca-
ram ignorare Astrologos probatur. 104
- Horarum, & dierum electio absurdissima, ex
Cardano. 219
- Horatius merito laudat ruralem vitam degen-
tes. 163
- Horatianum carmen appositum cōtra auarum,
291
- Horologiorū malignitas transuersos agit Astro-
logos certas astrorum sedes cognoscere cu-
pientes. 239
- Horoscopus quamvis nativitatis tempore longius
à planetæ aliquo distet, peruenit tamen
ad illum locum aliquando, in quo erat tem-
pore nativitatis planeta. 231. demonstratur
id exemplo. ibid.
- Horoscopus quo die, vel anno peruenit ad locum
quem natali hora Saturnus occupabat,
au Saturni sequitur effectum. 232
- Horoscopum vnum non posse pluribus accidē-
tibus accommodari, unde conficiat Sixtus ab
Hemminga. 318
- Horo

R E R

V M.

Horoscopum restituendi rationem ad Planetas omnes pertinere putat Cyprianus Leouitius.	309.310	Imaginum cœlestium arbitriam rationem agnoscunt Astrologia Magistri.	243
Ex Horoscopo vnius an deducere queant Astrologi, quæ quisque in omni vita facturus, vel non facturus sit.	105	de Imaginibus cœlestibus Astrologorum sententia omnes ut sunt mendaces, inconstantes, ita & dissentientes.	246
Horoscopi plures non sufficient etiam ad praedicendum.	107.108	Imaginatio eorum, qui generationi dant operam, alia est causa factus in varias formas affigens.	75
Horoscopi quidam recensentur per accidentia à Mathematicis restituti.	310	qui Imber, qui ventus, quæ tempestas ubique sit, interest plurimum in cœli motibus mutationibusque.	209
Horoscopus vnius vel alterius comparare, & ex vtriusque sympathia, & confessione stellarum scilicet cuuentum, & obsequium denunciare, error Astrologorum.	110	Imbres ruunt nonnunquam quoquis etiam tempore, & vnde id fiat.	7
Horrores cur primumante febres corpus concutiant.	141	Imbres decidere media æstate, vnde fiat.	240
Humana quedam signacur appellata sint.	244	vel quoquis tempore.	ibid.
Humectandi vis inicit aquæ per se, & ex naturæ principiis.	18	Imperare, & parere non solum necessariorum sunt, sed etiam utilium.	100
Humor collapsus ex aqua vnde putrefaciat omnia.	39	Imperatorum, aut Regum negotia publica unde pendeant, secundum Cardanum.	296
Humorem, & siccitatem, frigus, & calorem quare primas esse qualitates doceat Aristoteles.	39	Imperium vnde præfigere potuit Tiberio Thrasyllo.	283
Humores concitat solere nouilunio, plenilunio, quarta Luna, vnde fiat.	7	Imperfectorum forma vnde inducatur.	22
Humores, qui in corpore humano aluntur, quot sint.	57	Impressiones corporum cœlestium, quatenus ad intellectum, & voluntatem pertinere possint.	60
Humorum qualitas modum præscribit spiritibus, & hi sensuum functionibus.	34	Impressiones à genitura, quæ in loco remanent viæ ad tempus, in quo perfici deberet, sunt partim in loco, partim in materia, ex Cardano.	232
ad Hydram exortum desluere vberiores imbreis vnde fiat.	7	Impudicorum cœtus fortis etiā viros emollit.	156
Hydargyri vapore aerui emolliuntur.	45	Impulsum vis nonnunquam ea est, vt ei nostra mens, sit modò sui compos, nequeat ob sistere.	99
Hydriarū ratio an posse aliiquid adferre adiumenti Chaldaicis, in definieundis perfectè partibus signorum Zodiaci.	190	Incolatum, qui subiecti sunt Australibus patellis, descriptio, ex Ptolemaeo.	146
Hyeme media calores nonnunquam ingruunt non modici, & vnde id fiat.	6	Incolarum, qui loca tenent interiecta inter Tropicum Atticum & Septentrionem, tam Orientalium, quam Occidentalium descriptio, ex Ptolemaeo.	147
Hyeme calores non modicos ingruere, vnde fiat.	240	Inconstancia Astrologorum quanta.	289
Hyemes & æstates vnde efficiantur.	3	Incrementsa spei, ac possessionis ex quo loco horoscopi nascuntur.	229
Hyemes non sunt æqualiter frigidæ, & quare.	6	Indorum mores diuersi ab illis qui apud illos Brachmanes appellantur.	334
I		Infans sex optimè paru raro vitalis est.	113
Acob histotia de ouibus varij coloris.	76	Infans quinam emitant detes maturius.	115
Ildus Martis fatales predictæ S. Julio Cesari.	278	Infantes quoquis sub sydere veniant in lucem, parentibus, nutritiibus, magistris, domesticis similes moribus conperirentur.	152
Ignis, aërisque calor souetur ac conservatur cœli motu.	14	Infantibus natu quæ contingunt in duplice genere sunt.	211.212
Ignis vnde transmutet materiam.	16	Infœcunda quædam Signa cum appellata sint, cotiisque descriptio ex Manilio.	233.244
Ignis calor vnde impediti possit ne calorem efficiat. 24. qui sit ut ope cœlesti perpetuò calorem promat.	25	Ingenium Astrologorum vafrum facit, vt eorum predictiores veræ aliquando inueniantur.	288.289
Ignis sacer si in utero fiat mulieri prægnanti, lethale est.	83	Ingenij, honoris, diuitiarumq; alfridaria à quo tempore sint.	220
Igne exuruntur ligna, lapides, carnes, non alia actione nisi caloris & siccitatis.	39	Inimicorum qualitas ex quo loco horoscopi monstretur.	230
Ignoratio malorum futuronut uterior est, quam scientia.	347	Inicias terci quod modis pendentes à genitura.	217
Imagines cœlestes Arabum quam dissimiles omnes ab Ægyptiorum, Chaldaeorumque imaginibus.	243	Inopes	

I N D E X

Inopes, & Reges, domini, ac serui, pariter gi-	Saturno.
gnuntur.	263
Initio, & satio indicat prodest electionem.	
217.219	
Instauracionem Bononiae, Mediolani, Floren-	Jurisconsultus iniuriarum vult teneri illum,
tiae inter genituras numerat Cardanus.	qui cum muliere turpes sermones misce-
Instrumentorum vitium magno in Astrologia	re.
erros parit, ex Ptolæmo.	159
Intellectio unde sit, ex Aristotele.	Jurisconsulti sententia de seruo in aliena fami-
lia deteriore facto.	156
Intelligentia cuiusnam gratia orbi suo con-	Jurisconsulti quomodo agnouerunt liberum
iungatur, veluti forma materie.	arbitrium.
Intelligentia nullam qualitatem impartitur	93
coco, sed ordinatum motum.	Jurisconsulti filios tradunt esse eiusdem affe-
Internallum à Philosophis inuestigatum in natu-	ctus cum patre.
ram à corporibus seu inum.	150
Inuidi sunt semper, qui Saturno subditi sunt	Jurisconsulti quid de Genethliaca pronuncient.
34	318
Ioannes Picus Mirandulanus quam habuit ge-	Jurisconsultorum loca, ex quibus constat, filios
nizaram.	etie similes parentibus.
Ioannes Staferius cœlestium imaginum fa-	72
bulas exequitur.	Ius animalium in corpora quale sit.
Ioannis Baptiste Cardani Hieronymi filii hi-	100
storia, & illius infelix exitus.	Iustitia virtutibus cœteris imperat vna cum
lege.	96
Ionam in mari non ius naruitatis, sed dislimu-	Iuuenies in uerecundos esse necesse est, ubi senes-
latz diuinæ p̄ceptionis p̄cipitauit of-	cius impudens est.
fensa.	150
Iouis Stella est temperatæ naturæ.	K
197	Epplerus, inter Astrologiæ Principes iure
Iouem, Venerem, & Lunam, stellas esse benefi-	nominatus, quid de Astrologiæ vanitate
eas ex Ptolæmo, & quare.	pronunciauerit.
36	319
Iracundi sunt semper, quibus Mars præsider.	L
Iratum ardore concentu residere, scribit Plu-	Abor, & exercitatio magnam haberim ad
tarchus.	sanitatem, vel tuendam, vel labefactan-
Isabella Vallesia, Philippi Regis Catholici con-	dam.
iuix quo genere mortis obiit, nūl tale suspi-	119
canticibus Mathematicis.	Labor, & quies quantum valeant ad morum ra-
307	tionem.
Ischiadicorum dolores modulatione minuu-	Lac in nutrice quando impurum fiat.
tur.	164.165
Itali sunt Regali semper nobilitate præfulgidi.	Lac maternum salutarius est quam nutricis.
146	113
Italiz incole, præstantie, benignitas, amicitia-	Lacedæmonij non imagines modò, sed & li-
student.	bros Archilochei parum pudicos à sua Repub.
146	iuluerunt exulare.
Itineris longissimi tempore toto, an fausta cox-	159
li confititio perduret.	Lactantius quare omnia spectacula damnabat.
218	158
Iudicium de factu quocumque unde peten-	Lactantius demonum inuentum esse Astrolo-
dum.	giam scriptis.
67	317
Julius Firmicus unde deducat monstrorum ra-	Lactucarum in codem hortulo ortarum disli-
tiones.	militudo unde.
84	23.14
Julius Firmicus agnouit liberum arbitrium.	Lacus, fontes, mare Caspium, & aquas omnes,
94	cum Luna non exagit.
Julius Firmicus notatur. 186. eius sententia de	12
Republie, aut de vita Romani Imperatoris.	Lapis ut sit, vel ad semihorulā, an egeat ecclō.
187	18
Julius Firmicus nouas obseruationes Græcis	Lapides ab vniuersis causis non proueniunt.
& Latinis inauditas proficitat.	21
192	Lapides igne exurunt non alia actione, nisi
Julius Firmicus tradit, Signa agere per se, & si-	caloris & siccitatis.
ne ope stellarum, in hac inferiora.	39
235	Latio quenam sit causa generationis, & corrui-
Julij Firmici errores notantur à Cardano.	ptionis.
181	17
Julij II. & Leonis X. Pontificatus prædictus à	Latione vna existente non contingit fieri am-
Cardano. 294.295. unde id habuerit.	bo, & quare.
300	16
In Iulij II. genitura qui fuerint indices Pon-	Latirudo gloriosum nomen à Mathematicis
tificatus.	vñspatum.
300	234
Iupiter quando dicatur obſessus à Marte, &	Latro cum Domino crucifixus non beneficio
	natiuitatis suæ ad paradisi æterna transiit.
	320
Lenticula, vel fabula valentior est, quam pi-	Lenticula, vel fabula valentior est, quam pi-
sum.	117
Leo à Leone in quo diffideat.	Leo à Leone in quo diffideat.
	43
Leonis in primo gradu. Ægypti faciunt vi-	Leonis in primo gradu. Ægypti faciunt vi-
rum dexter caput Leonis tenentem, Arabes	rum dexter caput Leonis tenentem, Arabes
arborem, cuius ramis insidet canis.	arborem, cuius ramis insidet canis.
	246
	In Leonis

R E R V M.

in Leonis X. genitura qui fuerint indices Pontificatus.	300	inanis confuxerunt.	185
Louis putat rationem horoscopum restituendi ad omnes Planetas pertinet. 309.		Luctis & fricationibus, & huiusmodi exercitiis utrum conduceat.	119
310		Ludificatio, Astrologorum aduersus Partium doctrinam cluditur.	337-338
in Lepidorum genere tres intermissio ordine obducto membrana oculo geniti feruntur.		Ludouicus Sforza, Mediolanensis dux, eam non obtinuit felicitatem, quam promittebat eius genitura.	304
76.77		Ludouici Sforza Mediolanensis dux ex exemplo inanitas electionum declaratur.	218
Leuitas quanta sit, dicere Venerem praesesse ab anno decimoquarto ad vigesimumprimū. 224		Ludouici Sforza mors apud Gallos misera, qui nihil aggrediebatur, nisi ex Astrologorum praesepcio.	544
Leuitas consilientum, & nimis credulitas quantum iuuet Astrologorum predicationes. 292		Lumen celeste calefacit, arefacit, humedat, & frigefacit.	1
Lex quare coniugatur opimē cum iustitia. 96		Lumen Solis quomodo speculis, & phialis, & globis vitreis reflexum aut refractum in somite excitat ignem.	8
Lex vnde vim cogendi habeat. 169		Lumen terram calefacit, sicut color ipse.	42
Leges sinte scriptae, an non scriptae interesset nihil videtur, neque vnuisne, an multi per eas instituantur. 152		Luminis celestis & ignei natura quæ sit.	5
Leges recentiorum latæ in præfigiatores, ac Mathematicos. 339-340		Luna in suis etiam deflectionibus lucet, ac rubet.	2
Legibus constitutam esse educationem opus est maximè.	168	Luna sit quasi alter Sol minor.	6
Liberum arbitrium agnoverunt omnes Theologoi, Patres Graeci, Patres Latini, Philosophi, Physici, Metaphysici, Medici, Principes, Rethores, ipsi Mathematici, ac denique gentes vniuersitatem. 92.93. 94		Luna per mensum hyemem atque aestatem facit, Sol autem per totum annum.	11
Libertas ipsa corporis propensiones ludificat, Astrologorumque predicationes ridet effusæ. 173. cius amatores sunt Celte.	146	Luna accipit initium temporis in nocturnis genituriis, & quanto tempore teneat dominatum.	214
Librii vehementer libidinem accendent ex Ouidio lasciuia magistro.	159	Luminarium coniunctionis, quæ in genitura praecessit, quando ad locum peruenient Planetæ, quid operentur.	231
cicca Libros Astrologiæ iudicari quid praecipiatis Episcopis Concilium Tridentinum. 342		in Lunæ cursu est brumæ quædam, & solstitij similiudo.	4
Ligna putrida lucem natura sua fortita sunt. 3		Lunæ lumen habet vim per se efficiendi caloris.	6
Ligna cæsa Luna ercente cur faciliter quam quæ deacrecenteaduntur putrescant. 11		Lunæ, Solisque vis quanta in generationibus.	51
Ligna igne eructantur non alia actione, nisi caloris & siccitatis.	39	Lunam, Venerem, & Iouem, stellas beneficas esse ex Ptolemaeo, & quare.	36
Literatum elementa celo figunt Hebrei, non autem imagines.	243	Lunam quid significate dicat Ptolemaeus.	193
Liuij Bituraj magni nominis mathematici miser exitus.	347	Lunam primis quatuor, aut septem annis ab ore praeselle quomodo intelligatur.	223.
Locus ab horoscopo quartus cur imum ecclsum appetetur.	229	Lunæ in Tauru commorante, cur medicinam sumendam non esse assertant Astrologi. 244. refelluntur.	ibid.
Locus astri, scilicet Planetæ quid sit, ex Aristotele.	232	Lupus, & ouis in quo dissideant.	44
Loci in celo qui sunt fortioris auctoritatis.	254	Lux aliqua propria insita est vniuersis stellis.	2
Locum æqualem non occupat corpus vnum dum mouetur.	252	Lyra oriente natum, evulsurum præsulum, cur dieane Astrologi.	245
Loca inconiuncta, & aliena quæ dominantur.	261	Lycergus quo pacto ostenderit consuetudinem, disciplinam, doctrinam, & vitæ institutionem ingentis esse momentum.	154
Locorum duodecim vires, atque significaciones.	229	Lymphatici organicis modulis liberati.	167
Longitude gloriosum nomen à Mathematicis vñputatum.	234		
Luc Gauisci iudicium de genitura Petri Aloysii.	285		
Luciferum honori, & nomini Cæsaris Romani dicare conati sunt.	244.314		
ob Lucri cupiditatem sunt Astrologi qui res			

M

MAcino qui orbis terrarum Imperium preduxerunt, unde id habuerint. 300
A A a Magos

I N D E X

- Magos Persis quid commendat. 278
 Magnetis vires recunduntur allio. 41
 Magus qui sint, & vbi habitent. 335
 Magnes quamobrem trahit ferrum, non autū,
 non argentum, non item res cæteras. 8
 Mahometanam religionem vnde ortam esse
 scribat Albumazar. 295
 Mali, aut boni in imminentis opinione duo exi-
 stunt animi motus, eorumque effectus. 292
 Malorum futuorum utiles est ignoratio, quā
 scientia quod Phavorini exemplo apud Gil-
 lium comprobatur. 347-348
 Manaudus Ferratiensis Medicus à Fouca vxore
 immodicè coitu extinctus fuit, per ræquio-
 carionem Astrologi cuiusdam, qui monstrar-
 eum in fouca petiutum. 290
 Mamilius tradit, signa agere per se, & sine ope
 stellarum, in hæc infectora. 235
 Manticam duplensem è collo suspensam ge-
 mus, Platonisque de eo dicto Aësopi caula.
 167
 Mantuanii sententia contra illos qui petulantius
 scribunt. 160
 Marco Crasso nū utiles fuerit ignorare, quan-
 seire suum ignominiosum exiitum. 347
 Marcellus II. Pontificatus qui prædixerunt, vnde
 id habuerint. 300
 Mare nullum patiunt incrementum vel decre-
 mentum extra Herculeas columnas: & con-
 tra. 12
 Maris & feminæ genitura rectè comparatur
 mixtio cere & adipis. 78
 Maris zetus fidem facit atenias Lunæ viribus. 6
 Maris fluxus & refluxus, acceditus & recessus vnu-
 de. 7
 Maris turbari sol' enrouilunio, plenilunio, quar-
 ta Luna vnde fiat. 7
 Marito licuit repudiare vxorem quæ foris per-
 noctasset, aut ludis, Circensibus, vel Theatra-
 libus adfuisse. 158
 Mors non ratò Dei optimi maximi ita solet
 immiti. 102
 Martij Astrologiz peritissimi qualis exitus fue-
 rit. 347
 Martis, & Saturni stellas maleficas esse ex Pro-
 lemæ, & quare. 36
 Martia Itella & arcifacit, & vrit. 396
 Martis vel Saturni ad locum quando aliquis
 Planeta peruererit, quid significet. 231
 Martis motus hacenus non exploratus, ex
 Tychone. 239
 Marti subditi cuius sint temperamenti, ex Bel-
 lantio. 34
 Martialis non sine magna causa miratus ebrio-
 si filiam bibeat aquam. 150
 Marsilij Ficini sententia de aliorum cōsuetudi-
 nō, & conuersatione. 149
 Martini Lucherii hæreticarum varia circumse-
 runtur geniture, ex quibus eadem deducen-
 tur. 274
 Maliculorum in coniugiis quid inspiciendum,
 ex Ptolemyo. 109
 Mater Sixti ab Hemminga Frisijs contraria-
 mæ suæ omnino genituræ foruonam obtinuit.
 305
 Matrem efficacem magis esse interdum con-
 tingit ad procreationem sc̄tus, interdum
 partem, & vnde. 74
 Matres propter sc̄tum non minora subeunt
 vita discrimina, quā & ipse fr̄tus. 83
 Matres cur filios educare debeant, c̄sque vbe-
 ra sua porrigeare. 114
 Materia ad formas suscipiendas vnde prepa-
 ratur. 20.21
 Materia imbecillima in cibo quæ vocetur.
 116
 Materia potest & solet formæ adaptare quid-
 quid formas potest & solet progignere. 31
 Mathæus Thaphurius non obtinuit honores,
 quos eius genitura promittebat. 302.305
 Mauritius, Saxonum Dux, quanta colli
 bignitate interierit. 308
 Mathematici duo respondere possunt in sua
 causa de astris facti presidentibus. 66
 Mathematici vnde deducant monstrorum ra-
 tiones. 83.84
 Mathematici agnoverunt liberum arbitrium.
 93.94
 Mathematici vniuersi negauerunt diuinam
 prudentiam, & omnia fatali necessitate
 euenerit docuerunt. 143
 Mathematici ut numerant duodecim zodiaci
 partes, ita duodecim in eo formant stellarum
 sc̄hemata. 233
 Mathematici non possunt ex signis villam pro-
 babilem coniecuram de futuris eventis do-
 cere, quamvis magna esset signorum pot-
 etas. 238
 Mathematicorum tria effugia proponuntur, at-
 que etiam præcluduntur. 143.144
 Ex Mathematicorum doctrina vires nouæ &
 ascititæ assumentur Planetis, ex signo in
 quo versantur. 234
 Mathematicorum quanta temeritas in decer-
 nendo de cuiusque vita, aut morte. 305.306
 A Mathematicis quotuplex Signis attribuuntur
 genus actionis. 234.235
 Mathematicos ignorare astrorum situs & con-
 stituções, illustri exemplo, & irrefragabili
 testimonio confirmatur. 205
 Mathematicos eos non appellarent veteres,
 qui nunc appellantur. 329. cur dicatur, eos
 multa vera prædixisse. 330
 Medicamenta non solum immutare possunt
 totius corporis, tum singulorum mem-
 brorum temperamentum, sed etiam dissolu-
 tere. 132
 Medicū generosum quid deceat ad erisim. 48
 Medici vnde deducat sexus diuersitatem. 78.79
 Medici agnoverunt liberum arbitrium. 93
 Medici quomodo dicantur aliquando mortuos
 ad vitam reuocasse. 130
 Medicorum

- Medicorum natio vniuersa cur dicat per solitudo, & vernum, atque autunnale æquinoctium, maximas fieri morborum mutationes. 7
 Medicorum, & Philosophorum sententia de mixtum temperamento. 35. 36
 Medicis potius quam ab aliis repetenda est humani corporis constitutio. 133
 Medicinæ Auctores inter Deos coluit Antiquitas. 62
 Medicidam non esse sumendam Lunâ in Tauru commorante, eur asserant Astronomi. 244. refelluntur. ibid.
 Mediolani, Bononiæ, Florentiæ instauratiæ, Venetiarum ædificationem, inter genturas munera Cardanus. 263
 Mediolano quo denunciebat Cardanus. 263
 Mel, & caeus, cibus valentissimus. 116
 Melancholieum hominem, colericum, rimidum, audaceum, eundem in quibusdam actionibus, unde sit vt experiamur. 40
 Membrum unum aliquod ita diligimus vt illi æquari nihil posse putemus. 171. exemplo confirmatur. 172
 Mendaciorum duæ opulentissimæ officine evertuntur ex Aly Auerordam de Signis doctrina. 241
 Mensis ciuilis, & lunaris quis appelleretur. 49
 Menses, & anni non sunt æqualiter salutares, vel insalubres, & quare. 6
 Mensium, dierum annorum generales quodam cœuentus, & plusibus communes instituit Cardanus. 269. 270
 Menstruum quot diebus constet, & contineatur. 53
 Mens qua tatione iuuari potest à corpore ad intelligendum. 27
 Mens humana omnium rerum præstantissima asseritur. 97
 Mensis nostra inuicta potest probatur aduersus corporis impulsum, in quod cœlum agit, quod agit. 100
 Mercurii stella cur non minus aliquando arcfaciat, quam humores absorbeat. 196
 Mercurii, & Solis stellarum temperamentum quale sit ex Ptolemao. 36
 Metalla unde procreantur. 12
 Metalla ab vniuersis causis non proueniunt. 21
 Metaphysici agnoverunt liberum arbitrium. 93
 Michaël Angelus Bonatotæ contraria suæ omnino genituz fortunam obtinuit. 305
 Milvius, non elephas, unde vim habeat tertendi pullum gallinaceum secundum Astrologos. 41
 Mimi quim sint noxij, ex Laßantio. 158. ex D. Cypriano. ibid.
 Mirandulani opinio de fluxu, & refluxu matis. 13
 Mixta omnia intereunt, dissipata primarum qualitatum temperie. 39
 de Mixtorum temperamento, Medicorum, & Philosophorum sententia. 35. 36
 Mobilia signa, cur id nomen allecula sunt. 240 in Mornibus vrbium constitutis quæ sint consideranda. 123. 124
 Monomeriarū lepidissimæ fabula narratur. 245 Monstrum Auenione visum à Francisco Valeviola. 85
 Monstra cur taro fiant in iis, quæ singulos parvum, sed crebre in iis quorum patius est numerosus. 86
 Monstrorum informitas fit, corrupto principio aliquo. 65
 Monstrosum tria genera, & quæ illa sint. 85. cause. ibid.
 Monstrosum quid dicatur. 87
 Monza Mediolanensis musicus non eos obtinuit honores, quos eius genititia pronuntiabat. 302
 Morbus acutus lethalis est inulcri veterum genti. 83
 Morbo articulati, & podagra laborantes, bonorum proscriptione ad simplicem tenuemque vitam redacti, conualuerunt. 141
 Morbi partim necessarias habent affectiones, partim ex eo, quod contrariam habent affectionem, dependent. 64
 Morbi non raro Dei optimi maximi irâ solent immitti. 102
 Morbi qui prouenerunt ex viu malorum eiborum tempore pestis, in natioibus Romano imperio subiecti. 117
 Morbi plurimi per intentiones tibiarum fanta- ti. 167
 in Morbotum erisibus facit ad rem, quo quisque sub cœli statu, & sub quibus stellis otus, aut procreatus sit. 54
 Morbotum popularium, & pestilentiarum causa unde deducatur. 58
 Morbos augœti solere vel etiam excitari noctilunio, plenilunio, quarta Luna, unde fiat. 7
 Mores, qui à corporis temperamento differant, non possunt neque in extrinsecas causas, neque in diuersorum organorum diuersam temporem referriri. 35
 Mores autem sequuntur temperaturem corporis, ex Aristotelis sententia. 61
 Moresdisparis cur sepe nancientur gemini, qui eadem sortiti sunt astra genitalia. 265
 Morti clarissimi martyris vericuli aurei quartus in vicem famam inclivum. 319
 Martis qualitas ex quo horoscopi loco inueniatur. 230
 Mortis domus à Poëta descripta. 255
 de Morte, & vita quidquam certò, & indubitate statui posse negat Ptolemaus. 284
 de Morte, aut vita cuiusque, quam temere decennant ex arte sua Mathematici. 305. 306
 Morum cerebra mutatio sub eodem cœlo. 148
 AAA 2 24

I N D E X

- ad Morum rationem quantum valent rustica
 cana vita, labor, & quies, vibani streptus, &
 negotia, & fastus. 164.165
 Morem ratio ducitur non infrequenter ex ca-
 fibus. 166.167
 Motienem, & modem praescribi causis sublu-
 nariis, non est quod respondit. Astrolo-
 gi. 112
 Motiorum quot differentiae, tot etiam exerci-
 tationum genera notantur. 120. que sint
 noviae. 121
 Motus principium unde omnibus inest, illam
 causam putandum priuam. 4
 Motus aequalitas, gloriolum nomen à Mathe-
 maticis usurpatum. 234
 Motus ecclie estclus secundum Astrologos. 13.
 secundum noomulus Peripateticos. 14
 Motus in suor in generatione alij astri, alij po-
 tentia. 72.73
 ad Motus animorum voluntarios non est ex-
 terna causa requirienda. 175
 in Motibus, mutationib[us]que ecclie intereat
 plutinum, qui ventus, qui imber, que tem-
 pellas ubique sit. 209
 Mulier vterum geniens, secta vena, abortit, &
 magis si maior fuerit fetus. 82
 Mulieris grauid[us] abortus causa quaznam sint.
 82
 Mulieri pragnanti si ignis sacer in utero fiat,
 lethale est. 83
 Mulierum in coniugiis quid inspiciendum, ex
 Ptolemaeo. 109
 Mulierum incauta consuetudo non est propria
 Veneri obiecti vis, sed communis. 160
 Mulierum inter Bactros descriptio. 335
 Munditiae, libertatis, & simplicitatis amatores
 sunt Celte. 146
 Mundum hunc inferiorem oportet contiguum
 esse supernis larionibus, ut inde omnis eius
 virtus regatur, & ratio redditur. 6
 Mundum rationis esse compotem qui dicunt,
 dannantur à S. Augustino, & irrationales
 appellantur. 28
 Muria cum imposita cur eam erodat, atque
 exulererit, comelta verò non. 130
 Mus & multella in quo dilidant. 43
 Musculorum iesuca bruma augentur. 7
 Mutra quidam ligna cur appellata sint. 244
 Mutationes terreni tubulnarii unde peragan-
 tur oannes. 11
 Mutationes vehementiores cueniunt, ubi Luna
 cum Sole coit. 52
 Mutationes subite inestate cur contingant
 veræ, physiceque rationes. 242
- N
- N**api ex electibus valentior cibus, quām pa-
 tinacea. 117
 Nati eadem hora, eodem momento, quomodo
 diuerlam habent fortunam. 267
- Nati eodem positu, sape vita, motibus, studiis,
 corpore, animo dissimiliunt, ex S. Augu-
 stino. 24c
 Natuitatis tempore quamvis horoscopus lon-
 gius à Planeta aliquo distet, peruenit tamen
 ad illum locum aliquando, in quo erat tem-
 pore natuitatis Planeta: & id exemplo
 demonstratur. 232
 Natuitatis visa eludit S. Ambrosius, quaz Ma-
 thematicis est per quam familiaris. 321.322.
 323
 Natuitatem sine revolutionibus cum confide-
 rauerit opimus Astrologus, falletur tamen
 dupliciter. 272
 Naturae cur duplices mulieribus mammas de-
 dit. 114
 Natura revolutionum sequitur naturam geni-
 turarum, sed debilius. 272
 Naturae mundi simplices æquales quodammodo
 esse debuerunt, & ratio ex Fernelio.
 38
 Naturæ vitium multi suslulerunt meditatione,
 atque exercitacione. 129
 Naturæ virium Demosthenes & alij multi, me-
 ditatione, atque exercitacione susluerunt.
 155
 an Nauis peritura sit, in qua nauigent quingen-
 ti ducentis regionibus orti, & sub ducentis
 astris. 169
 Nauis, & agricolæ quid statum aëris vocent.
 50
 Nauseæ & vomitus quibus præcipue prægnan-
 tibus accidunt mulieribus. 83
 Nebridius adolescentis mirabilis animæ, & Ven-
 dicianus acutus senex. 326
 Necessitatem Galatæ qui prædixit ex casu trabis, un-
 de didicerit. 282
 Necesitatis Medicinæ quanta sit. 62
 Negocium vnumquodque vt astris præsidibus
 iuliciorum, qui plurimum interesse dicant.
 217
 Negotio vnicuique peragendo accommodata
 tempora eligenda sunt. 217
 Nominum quantum valent ad morum ratio-
 nem. 164.165
 Neroni qui orbis terrarum Imperium prædi-
 ceunt, unde id habuerint. 300
 Nerua Domitiano ab Astrologis relatus Impe-
 rator, eorum prædictiones expertus est. 276
 Neruz qui orbis terrarum Imperium prædice-
 runt, unde id habuerint. 300
 Nicetii nobilis pictoris Byzantij indubitem
 exemplum. 76.77
 P. Nigidij prædictio de Augusto. 275
 Nomina quenam sint à Mathematicis usurpa-
 ta, que & illis maxime glorioſa. 234
 Nonus locus est de religionibus, & peregrina-
 tionibus. 236
 Nouenit Græcorum quid sint. 247
 per Noulinum, maximas in morbis à Luna
 concirari mutationes gradit Galenus. 54.55
 Non

Nox vnde efficiatur.	3	Opinoris, & præsensionis vis quanta.	45
Noctes, diésque frigidiores, cùm Saturnus de- currit nostrum hemisphaerium, dicere pos- sunt Astrologi, sed non experimentis com- probare, & ratio.	199	Oraculum vetus de noxio flagitiorum con- sortio.	156
Noctiluci lucem natura sua sortiti sunt.	3	Opinione boni, aut mali imminentis duo exi- stunt animi mox, eorumque effectus.	292
Nucis umbra proximis stirpibus, & arboribus gravis est.	45.46	Oratio dixeritissima Bardalenis in Astrologos.	
Nueces valentiores sunt ex fructibus sureculo- rum, quām qua poma propriè nominatur.	157	333. & seqq.	
Numeri an in mutationibus necessariò coniun- gantur.	53	Orbis dilouij, & præfens quotus sit, & quis iis dominetur.	226
Numeros, & nomina quis fecerit stellis.	243	Orbis decimi natura qñ sit, ex recentioribus Astrologis.	
Nuptiarum qualitas, & quantitas ex quo ho- roscopi loco queratur.	230	Astrologi, quantum dissident Signa cius à Signis clavæ sphæræ.	237
Nutrieas quas suscipias esse censeat Plu- tarchus.	151	Orbes minores quamquam à maioribus con- tineantur, non migrant tamen ex uno in alium locum.	232
à Nutrieibus senescentibus qui lactantur, citius senescunt.	114	Orbes duos supra octauum qui excogitauerint Astrologi ministri.	235
Nubes exemplò nigrescunt, nondumquæ quoquis tempore, & vnde id sit.	7.240	Orbium caelestium natura qualis habeatur in Philosophorum scolis.	236

O

Oiecti præsencia fortior est quoquis tem- peramento è stellis delapsa.	161	Orion quo tempore oriatur, quo tempore ce- cidat.	9.
Obiūs inopinati non raro Dei optimi maxi- mi ira solent immitti.	102	an originem ducat ab igne, aut ignis sit calor in animalibus contentus.	4
Obscenæ sunt semper, quibus Saturnus præ- siderat.	34	Orion eur., & occumbens, & oriens molestus esse soleat, ex Aristotele.	315
Observationis Chaldaeorum ratio non potest manere sub diecis cæli regionibus.	208	quod Orionis ad ortum usque ad Etesias, ac Predromos tranquillitas generis contin- get, duæ traduntur causæ ab Aristotele	9
Obsclusus astrorum, & aspectus quām pregnent inter se.	261. 262	Orionis exortu cur dies maximè variantur, fla- tusque in portu commouentur.	9
Obstetricis, & parentum sedulitate mutatur temperamentum, quod puer è stellis haust. 112. cum seqq.		Orionis ortu quod dies maximè variant, ratio Aristotelis.	241
Obstetricis officium quodnam sit, ex Astro- tele.	113	Ornithie flant pest hyemales versiones, & quare.	10.241
Occidentalis aspectus, gloriosum nomen à Mathematicis usurpatum.	234	Ortus, & occasus Oriens cur molestus esse lo- leat.	9
Oceanus Septentrionalis est totus immunis, & liber ab æstu.	12	Ortus inter hunc, illumue diuersitas vnde sit.	
Oceanus Gallicus ad fauces Garumnae flumi- nis, septem horis fluit, & quinque refluit, non sernato Lunæ ortu, neque occasu. ibid.		240	
Octauianus Argulus quām multis calibus ob- noxius facit.	137.138	Ortus impates, interitus pares in eadem per- sona vnde cueniant.	269
Octauus ab horoscopo locus est piger, & qua- re.	230	Ottoni qui orbis terrarum imperium prædi- xerunt, vnde id habuerint.	310
Oculi felium lucem natura sua sortiti sunt.	3	Oua, & color quare semper euanire dicantur auibus, ex Democriti sententia.	86
Oculorum caligines, & dolores capitis, quibus mulieribus, pragrantibus matruis, & qui- bus serius accident.	83	Ouis, & lupus in quo dissiderat.	44
Odor à lucernarum extinktu plerumque sit causa abortus.	82	Ouibus, & capris cur monstra magis accidunt.	86
Osager, cibus est valentissimus.	116	Ouidius laudat veterum moderata coniuicia.	
Operatio qualis sit Planetarum, cùm ad locum coniunctionis luminarium peruenient, quæ in genitura præcessit.	231	164	P

Almulae valentiores sunt ex fructibus sur-
eviorum, quām qua poma propriè no-
minantur.

Parætius Stoicus Astrologorum prædicta re-
ciecit.

Par, un impar numerus in moiborum crisiibus
sit considerandus.

I N D E X

- Parentes ex quarto horoscopi loco ostendantur. 229
 Parentum interitus non raro Dei optimi maxi-
mi ira solent immitti. 102
 Parentum, & obstericis sedulitate mutatur
temperamentum, quod puer è stellis habuit.
111.113. & seq.
 Parentum negligentia in educandis libertis, è
ecclône haber ortum, an aliunde. 153
 Parere, & imperare non solum necessariorum
sunt, sed etiam virilium. 100
 Paris Cerearius, magni nominis Astrologus,
sed fraudulosus. 188
 Paris Cerearius Mantuanus Astrologus ce-
berimus, interrogatus, an Cardinali Far-
nese villa ex alris summi Pontificatus spes
affulgeret, quid responderet. 276
 Parmenius Chaldaeus ob suam temeritatem pu-
nitus. 340
 Patem dexteram fortiorem, calidioremque
habet tam vir, quam foemina, & quare.
79
 Partes masculinæ, & foeminæ Signorum re-
seruantur. 248
 Partibus plenis, ac vacuis Zodiaci quenam
tribuatur à Genethliacis. 247. 248
 Partium Zodiaci, Planetarumque dilectio-
nes, aliud commentum Astrologicum.
231
 Partus monstruos filiorum non raro Dei opti-
mi maximi ira solent immitti. 102
 Partus potest comprehendendi, sed non facilè
significari cum disco, ut solebant Chaldei.
188. 189
 Partes sunt, quibus amor nimius exstitit caufa
ne ament. 122
 Patres Græci agaouerunt liberum arbitrium.
92
 & Larini. ibid.
 Patres quo nomine in Astrologos inuchuntur.
339
 Patrimonium ex quarto horoscopi loco osten-
ditur. 229
 Patria in quo horoscopi loco inueniatur.
230
 Pauli Veneti opinio de fluxu, & refluxu maris.
13
 in Pauli II. genitura qui fuerint indices Pon-
tificatus. 300
 in Pauli III. genitura qui fuerint indices
Pontificatus. 301
 in Pauli IV. genitura qui fuerint Pontifica-
tus indices. 301
 Paulo III. Pontificatum qui prædixerunt,
vnde id habuerint. 300
 Paulum quid ad gratiam convertit, & per-
cussum à viperâ, turbatumque naufragio
seruauerit. 320
 Pauo, cibus est valentissimus. 116
 Peregrinatas, gloriolum nomen à Mathema-
ticis usurpatum. 234
- Perfectorum forma vnde inducatur, & imper-
fectorum. 20. 21
 Peripateticorum quot causas faciunt monstrorum.
85
 Peripateticorum doctrina de præsensione. 46
 Permitiones primarum qualitatum variari
possunt innumerabilibus modis. 44
 Petrus Magos quid commendarit. 278
 Persuasio huinana stellis numeros, & nomina
fecit. 243
 Perturbationes animi lyra compositæ. 167
 Pestilentia vnde ortus iuuos habeant. 11. 12
 Pestilentia, & morborum populatum causa
vnde deducta. 18
 Pestilentia non raro Dei optimi maximis ira
solent immitti. 102
 Petreius Tyras Medicus non obrinuit hono-
res, quos eius genitura promirebat. 302
 Petrus Aliacenlis Cameracensis Cardinalis.
226
 Petrus Aretinus scurra famosissimus, cuiusque
relatum. * 185
 Petrus Castellæ Rex, ludaci Astrologi falsa pra-
fagia expertus est, misere vitam amittens.
344
 Petri Aloysij Pauli III. filii occisio prædicta
ab Astrologis multò antè quam patrata fuc-
rit. 276
 Petro Castellæ Regi erudeli, requiriens ab
Astrologo, ut prædictionum fides constaret,
quid responderet. 338
 Petrum de carcere imminentि morte perimen-
duni quis liberauerit. 320
 Phagedæna vnde nascantur. 131
 Pharmacis vitia temperamentorum corrigun-
tur. 129
 Phauorinus Genethliacam esse ait officiarum
genus ab truscatoribus excogitatum, ad
eradicandam ex alienis lœbulis pecuniam. 117
 Phauorini egregium consilium apud Gellium
contra ambages Astrologorum. 290
 Phialæ aquæ plenæ coloris varijs vnde existant.
35
 Phialis, & speculis, & globis vitreis, reflexum,
aut refractum lumen Solis quomodo in fo-
mine excitat ignem. 8
 Philosophi vnde deducant sexus diuersitatem.
78. 79
 Philosophi agaouerunt liberum arbitrium. 92
 Philosophi quid de Genethliaca pronuncia-
rint. 318
 Philolophorum, & Theologorum quorundam
doctrina de omnibus, quæ celo sub-
sunt, vnde pendent. 15
 Philolophorum, & Medicorum sententia de
mixtum temperamento. 35. 36
 Phrenetici per symphoniam sanitati restituti.
167
 Physici qui dicantur, & cur digniores sint, quam
Genethliaci, quibus adhibeamus fidem. 61.
62. 63

Physici

- Physici agnoverunt liberum arbitrium. 92 93
 Pictoris obscenis impudicitiz veluti originem adscribit Propertius. 159
 Picus Mirandulæ Comes Astrologorum prædictiones expertus est, qui eam artem vanitatis accusasse duodecim libris. 276
 Pici Mirandulani doctrina de diebus criticis. 111
 Pilæ paruz exercitatio quantum ad valetudinem conferat. 120
 Piper stomachum non minus calescit, quam feruens polenta. 41
 Pisces in capite Australis stellæ quos efficiunt habeant. 203
 Piscium squamæ naturâ suâ lucem sunt sortitæ. 3
 Piscium cibus grauissimus quis sit. 117
 Planta quo modis iuuet, vel noceat, ex Cardano. 193
 à Planeta aliquo quamvis distet longius horoscopum nativitatis tempore, peruenientiam ad illum locum aliquando, in quo erat tempus nativitatis Planeta: & id exemplo demonstratur. 231
 Planeta cum aliquis ad locum Martis, vel Saturni petuerit, quid significer. 231
 Planeta quando obserui dicatur, exemplo declaratur. 261
 Planeta cum ad locum coniunctionis luminarium, quæ in genitura præcessit, peruenirent, quid operentur. 231
 Planeta, seu astri locus quis sit, ex Aristotele. 232
 Planetæ nouas, & ascitirias vires assumunt à Signo, in quo versantur, ex Mathematicorum doctrina. 234
 Planetæ aliud ex una, aliud ex alia cœli plaga efficiunt. 239
 Planetary vires expediti non potuerunt Astrologi, & quomodo. 196
 Planetary coniunctio in quanto gradu fiat Australis, siue Borealis declinationis, valde refert. 207
 Planetary, partiumque Zodiaci directiones quid sint. 231
 Planetas alias facit masculinos Ptolemaios, alias femininos. 37
 Planetas, cum viam aliquam ex quacumque cœli plaga fundant, etiam ex proximis Signis effundere oportet, exemplo ostenditur. 262
 ad Planetas omnes pertinere putat Cyprianus Leouitius rationem restituendi horoscopum. 309. 310
 Plato vim exemplorum supta omnem cœli potestatem esse declarat. 155
 Plato Genethliaecam disciplinam in Mathematicum censum non refert, & quare. 314
 Platonis secentiz notabiles de opulencia, & pauperate. 163
 Platonice disciplinæ alumni omnes Geneth-
- liacas nugas Philosopho homine indignas duxerunt. 314
 Plinius doctrina de antipathia, & sympathia rerum. 44
 Plutinus Genethliacas nugas Philosopho homine indignas duxit. 314
 Podagra laborantes, bonorum proscriptione ad simplicem, tenuemque vitam redacti, conualeuerunt. 141
 Poenæ variæ, quæ impudent Astrologis. 346
 Poëtæ etiam intellexerunt, quantum momentum in ratione vietus. 118
 in vsu, & confueridine ciborum; ac exercitorum. 118
 Poëtæ etiam Genethliacis superbè illudere, & subtilitatem artis extrobrare non dubitant. 319
 Poëtæ saxon, quod apud inferos excoegerunt Tantalo, id sibi semper impendere sentiunt, & qui Astrologi dant operam, & qui Astrologorum prædictis fidem adhibent. 347
 Poëtarum testimonia, quibus probatur, filios esse similes parentibus. 70
 & quare. 71
 Pollicitationibus Astrologorum plerique inflammati, à ratione deliciantur, atrocissima quæque aggrediuntur. 345
 Poloni, gens urbanitate inclita, nunc degunt ubi olim degebant feri, & barbari Gerar. 148
 Pompeio num vtilius fuerit ignorare, quam scire miserum suum existim. 347
 Pontraeus quid de Genethliaec vanitate pronunciet. 318
 ad Pontificatum summum euclio unde pendeat. 496
 Potrum, valentior cibus est, quam laetula, vel cucurbita, vel asparagus. 117
 Possessionis, ac spesi incrementa ex quo loco horoscopi noscantur. 219
 Potestaris maxima insignia, & perpetuas felicitates quando laetatur Saturnus. 251
 Potionis, cibique proprietates nosse expedite nobis omnino, & quare. 116
 Præconium postremum Astrologiæ quodnam sit. 345
 Prædotores sunt semper, quibus Mars presidet. 34
 Prædictiones augurum, horuspicienque non potuerunt impetrare à Christianis fidem. 279
 Prædictiones, quibus Genethliaci suam artem confirmare solent, non sunt Astrologiæ. 281
 Prædictiones Astrologorum, quantum iuenerunt à levitate nimia, & credulitate confundentium. 292
 Præfigia Astrologorum quam seditionis sunt, & insensa Principibus, ex Iulio Firmico. 340
 Præfigitatores

I N D E X

- Prestigiatores sape è republica pulsi fuerunt. 339. & seq.
- Presbyter quidam, qui consuluerat Astrologos, per integrum annum à diuinis amorus ab Alexandro Papa III. 341
- Principatus nullum indicium vidit Cardanus in Cosmi Medices genitura, sed solius prudencia sigo. 282
- Principium leminal non potest, nisi aut calu, aut obleratio[n]e deprehendi. 103
- Principia quatuor, quibus vti possimus in revolutionibus annuis. 270. 271
- Principis cuiusdam tres diuersæ geniture pro- dierunt. 274
- Principes agnoverunt liberum arbitrium. 93
- Principibus multis Genethliacam artem exilio suisse, probatur. 344. & seq.
- Proclus, & Eurythmes Lacedamoniorum Re- gess gemini fratres, dissimiles in omnibus fuerunt. 265
- Proclus Genethliacas nugas Philosopho ho- minis indignas duxit. 314
- Progressio, gloriosum nomen à Mathematicis usurpatum. 234
- Prohibito, gloriosum nomen à Mathematicis usurpatum. 234
- Pronunciata duo Ptolemæi quibus vti qui ve- lit, cabellis agit signatis in Astrologos. 102
- Proxiinis & sublunariis à causis impediri pos- test efficientia ceci. 215
- ex Prudentia & vni terū plura diuinant Astro- logi quām ex arte Astrologica. 290 291
- Psylli vnde vim habentes tractandi serpentes sine vlla l[et]ione, secundūm Astrologos. 41. 45
- Ptolemæus vnde deducat monstrorum ratio- nes. 83. 84
- Ptolemæus agnouit liberum arbitrium. 93
- Ptolemæus duo sancit pronunciata, quibus vti qui velit, tabellis signatis agit in Astrolo- gos. 102
- Ptolemæus quid senserit de alfridiatis. 240. 221
- Ptolemæus Hipparchi asterismos commutauit. 243
- Ptolemæus vnde mutuatus sit syderum folia. 255. carpenta & curtus. ibid.
- Ptolemæus negat quidquam certò, & indubia- tō statui posse de vita, & morte. 284
- Ptolemæus quid de Genethliacæ vanitate pro- nunciet. 318
- Ptolemæi sententia de mixtorum temperame- to, alia à Bellantij opinione. 36
- Ptolemæi doctrina sive sententia de fixtu. 64
- Ptolemæi iudicium de Genethliaci sui tempo- ris. 183
- Publius & Vibius quidam è plebe, indiscretæ prope specie suæ similes Magno Pompeio 76
- Pudor, est primus yitæ emendationis gradus. 160
- Pueri quomodo ad honesta exercitia sint ad- ducenti. 122
- Puerorum exercitia quæ esse debeant, 120.
- Pueros impotentes & morbosos quædam pa- riunt, & vnde id fiat. 82
- Pueritia si abundet humore, quem Planetam agnoget principem. 224
- Pugna Cannens cui Romanos magis, quām Pēnos afflitit. 271
- Pulegium atrum florescit ipso biumali die. 7
- Pulsatio, gloriosum nomen à Mathematicis usurpatum. 234
- Pulegium vtroque solsticio florescere, sunt qui alterant. 12
- Purgatio quare diurnior in summa quām in maculo. 78
- Putei sunt in oppido ad ripam Boëtis, qui crescente æstu minuantur, decrecente ex- undant. 12
- Pythagoras quibus verbis, et si obscuris, decla- rauit flagitiisorum hominum confoitium liberis nostris noxiis esse. 155
- Pythagoras perturbationes animi lyra com- ponet. 167
- Q
- Vadratus aspectus quid sit, ex Cardano. 260
- Quadratum quid sit, ex Firmico. 260. dextrum item, arcu sinistrum. 259
- Quadruplicati libros sive de prædictionibus Astrologicis cur scriperit Ptolemæus, ex Sexto ab Hemminga. 256
- Quadrupes omne animal, cibus valentissimus. 116
- Quæstio bipartita Auctoris quoad frigiditatem Saturni. 197. 198. 199
- Quæstuo[n]i Astrologi, à Ludouico Sforza Mediolanensis prouincie Princeps ditari histo- ria. 185
- Quæstuo[n]i cuiusdam Astrologi historia, ex qua apparet inane esse electiones. 218
- Qualitas fluens ab intelligentia ad celum, à celo in materiam an sufficiat pro creando equo. 30. 31
- Qualitas inimicorum ex quo horoscopi loco monstretur. 230
- Qualitas mortis ex quo horoscopi loco inue- niatur. 230
- Qualitas & quantitas nuptiatum ex quo horo- scopi loco quæratur. 230
- Qualitates primæ quatuor efficiunt à solo lu- mine coeli. 5
- Qualitates quatuor primæ peragunt omnem re- rum sublunarium mutationes, generationes, augmentationes, alterationes. 11
- Qualitatibus primarum dissipata temperie, in- tercunt mixta omnia. 39
- Qualitatibus primarum temperamentum an sit à celo solum, aut saltem præcipue. 40
- Quæ

R E R V M.

Qualitatum primarum permissiones variari possumi innumerabilibus modis.	44	gorum decretis.	14
Qualitatum durarum intemperies si constitut per copulationem aliquam, quid agendum sit.	130	Rationes proferuntur, quibus permoti Genethliaci singulis locis Horoscopi significatiōes proprias tribuerint.	230.231
Qualitatibus accidentariis, vt instrumenta sunt substantiae, formas substancialies effici, qui senserint.	30	Rebus in voluntariis parum prodest electio, & difficilima est.	217
Quantitas, & qualitas nupciarum ex quo horoscopi loco queratur.	230	Recepio, gloriosum nomen à Mathematicis usurpatum.	234
Quantitate, solum interim medicamenta frigida.	132	Rectificare genituras per accidentia, an licet Astrologis.	309
Quartana febres unde proueniant.	57. carum crisis.	Refractio, gloriosum nomen à Mathematicis usurpatum.	234
Quartus ab horoscopo locus cui imum ceterum appelletur.	229	Reges, & inopes, domini, ac serui, pariter gauntur.	164
Quarti, vel septimi numerus crisis auctor non est.	53	Regum, aut Imperatorum negotia publica unde pendeant, secundum Cardanum.	296
Quatuor principia, quibus vti possimus in reuelationibus annuis.	270.271	de Religione quid assertant Mathematici.	295
Quatuor versiculi aurei in vatem famā inclytum, Mori clarissimi & inuitissimi Martyris.	319	in Religionem veram, pietatēque nihil illius habere astrorum decreta, sc̄itē verili- mēque script⁹ Tycho Brahe.	295
Querimonia D. Augustini ad propositum libertatis humanae.	174	Regis Anglorū Eodardi genitura à Cardano facta, fallax omnino, & mendacis plena.	307.308
Querimonia Cardani de Astrologis.	188	Rerum initia à genitura pendent tribus modis.	217
Qui dū formam, dat consequentia ad formam, axioma celeberrimum in Philosophorum Academias.	43	Retrogradatio, gloriosum nomen Mathematicorum.	234
in Quibusdam cur concoctio ciborum sit facilis, in aliis non.	126.117	Revolutio, gloriosum nomen à Mathematicis usurpatum.	234
Quies, & labor quantum valeant ad morum rationem.	164.165	Revolutiones magnas confitas esse, Astrolo- gorum testimonio probatur.	225.226.227
pro Quintili, & Sextili mensibus, Iulium, atque Augustum vocamus.	324	Revolutiones anima non probantur Astro- logiæ principibus.	270. & ratio, ex Ptolemaeo.
Quintus ab Horoscopo locus cur appelletur bona fortuna.	229	Ibid.	
Quodlibet ex quolibet fieri ab Astrologis quando dicatur.	63	Revolutiones nihil efficere possunt, quod in genitura non continetur.	271.272
Quodlibet ex quilibet genitura inuenire Astrologos, exemplis demonstratur exquisitis.	273	Rhabarbarum flauam bilem educendi vim unde habeat, secundum Astrolegos.	41
Quotidianæ febres unde ortum capiant.	57	Rhetores agnoverunt liberum arbitrium.	93
in Quoto gradu declinationis Australis, seu Borealis fiat Planatarum coniunctio, valde refert.	207	Roma Asis, quam vicerat, victa succubuit.	

R

Radiatio prospera & felix quæ sit.	259	Romæ principis urbium genituranter veteres non desiderarunt.	263
Rapa ex oleibus valentior est quam pa- silinaca.	117	Romanis Etruscis quid commendarit.	278
Ratio, & experimentum, duo primaria Astrologiæ fundamenta.	179	Romulus Vticensis orator eximius non obtinuit honores, quos eius genitura promittebat.	302
Rationem Horoscopum restituendi pertinente putat ad omnes Planetas Cyprianus Leouitius.	309.310	Romuli legibus obsecna loquens coram fœminis, non secus quam homicida puniebatur.	159
Ratione plerique desciscunt, atrocissima quæque aggreditur pollicitationibus Astrologorum inflammati.	345	Rubeta quo pacto mustelam ex arbore deuorandam pelliciat, quamquam vociferantem, & auxilium vndique imploratēm.	45
Rationes Bellantij contraria ipsi Astrolo-		Ruta, & Brassæ quanta inimicitia.	45
S acrificia, quibus placato Numinis auer- tuntur morbi, cur instituta perhiben- tur.			102
Salsoribus vsq; mulieres grauidæ, carentem		BBB vngu	

I N D E X

vnguis partum edunt, ex Plinio.	82	rur.	100
Sanguis hircinus unde vim habeat emollienti-
di adamante secundum Astrologos.	41	Scylix Halicarnassus Generaliacum repu-
diauit.	317.319
Sanguinarij sunt semper, quibus Mars prae-
det.	34	Seythi soli immanis feritatis crudelitate
grassantur. 146. eorum descriptio, ex Pro-
lemyo.	ibid. 147
Sanitas habitantium in vibibus in duobus
potissimum consistit.	123	Secta in quo Horoscopi loco inueniantur.
230	
Sapienti famulantur omnia tanquam alteri
Deo.	97	Securitas Cæsarem fecit, non augurium
Spurianum.	278
Sapientia diuina coniungit principia secun-
dorum sibiis primorum.	16	Sedes astrorum fixa sit à Mathematicis ac
immobilis.	253
Sapientia ut prestat, ita & praest reliquis.	96	Semen quare dicatur instrumentum viuen-
tis.	30
Satio, & intuicione indicat prodeesse electionem.
217.119		Semen si cœcipiat, vel partus, Luna in Tau-
ro, Leone, Scorpio, & Aquario existente,
quid fiat.	51
an Saturnus impeditur vi aliorum astro-
rum, ita ut aliquando frigesciat minus,
aliquando penè nihil.	199	Semen genitale an causa sit similitudinis ant-
dilimilitudinis filiorum.	73.74
Saturni, & Martis stellas maleficas esse, ex
Ptolemyo, & quare.	36	Semen retrotum prohibet concoctionem, &
auget melancholianam.	142
Saturni frigidam naturam si contendant A-
strologi ex vario eius ascensu per partes
hemisphaerij nostri deprehendi, quid respon-
endum.	200	Semibum diuersitas quantum momenti ha-
beat ad proprietatem generis vivisculius-
que.	285
Saturni, vel Martis ad locum quando aliquis
Planeta pertinenter, quid significet.	231	Sempronius quare vxorem suam repudiare
dicatur.	158
an Saturni sequestrum effectum Horoscopum,
qui eo die, vel anno pertinenter ad locum,
quem natali hora Saturnus occupabat.
232		Seneca merito laudat ruralem vitam dege-
tes.	163
Saturni in Horoscopo partiliter constituti
effectus. 250. in secundo loco ab horoscopo.
ibid. in reliquis item locis ad duodeci-
mum vñque constituti.	251.252	Seneca opinio de fluxu, & refluxu maris.
1;	
Saturno subditi cuius sunt temperamenti, ex
Bellantio.	34	Saturnus vbi impendens est, ibi & inuere-
dos esse iuvenes, necesse est.	150
Saturno defunt ea que Solis, & Lunæ experi-
mentum facile reddunt, & cerrum.	200	Senectutis alimentum quale esse debeat, ex
Paulo Ägneta.	118
Satyrus, morbus appellatus, quid sit.	73	Sententia Astrologorum de imaginibus ce-
lestibus ut sunt mendaces omnes, incon-
stantes, ita & dissentientes.	246
Saxum illud impendens semper sentiunt, &
qui Astrologi dant operam, & qui Astro-
logorum predicitur fidem adhibent, quod
Poëta Tantalus excoquitatint.	347	Separatio, gloriolum nomen à Mathematicis
vsurpatum.	234
Saxa partim necessarias habent affectiones,
partim ex eo quod contraria habent affe-
ctionem dependent.	64	Septimi, vel quarti numerus crisis auctor non
est.	53
in Saxis corpus colixeret sine mente.	27	apud Seras lex est nec occidere, nec fornici-
ri, nec furari, nec adorare simulachra.	334
Scaligeri opinio de fluxu, & refluxu maris.
13		Serpens biceps vñsus, & qua de causa.	86
Sciendi studium an sit haustum è celo.
172		Serpentem peperit ancilla quadam.	85
Scientiae iam partæ voluntas quam maxima
sit.	172	Servi, ac domini, inopes, & reges, pariter gi-
gnuntur.	164
Scipionis Africani vaticinium de oppido quo-
dam Hispanie, quod oppugnabat casum
contigerit, an aliter.	287	Servorum substantia ex quo Horoscopi loco
monstretur.	230
Scorpionibus obnoxias xdes fore, quæ Scorpione
quarto coeli loco existente exadifi-
cate fuerint, cur dicant Astrologi.	245	Sextus ab Horoscopo locus cur mala fortu-
na appelletur.	229
Scorus contredit, ne Deum quidem ex' cau-
libera, & ad utrumque æquæ parata agno-
scere posse quid futurum sit, vel non futu-		pro Sextili, & Quintili mensibus, Iulium, at-
que Augustum vocamus.	324
		Sextum disparem eur saxe nanciscatur ge-
mini, qui eadem sortiti sunt genitalia z-
stra.	265
		Sextum diuersitatem quomodo distinguat
Ptolemaeus.	78
		Siccitatem, & humorem, calorem, & frigus
quare primas esse qualitates doceat Aristo-
teles,	39
		Siciliz	

R E R V M.

Sicilia incole, præstantiæ, benignitat, amicitiæ student.	146	Sixti ab Hemminga testimonium egregium de falsitate, & impossibilitate Astrologie.
Siculi, ex Iulio Firmico, dicuntur acuti.	146	351
à Signo vires nouæ & ascititiæ assumuntur Planeti, in quo versantur, ex Mathematico-tum doctrina.	234	Socrates Genethliacam disciplinam in Mathematicum censem non refert, & quare.
Signa inter se æqualia sunt, astrorum asterismi non item.	231	314, 316.
Signa agere per se, & sine ope stellarum, in hæc inferiora, traduit Cardanus, Maulius, & Iulius Firmicus.	235	Sol genitor patrisque nomine appellatur.
Signa octauæ Sphærae quantum distent & discedant à Signis decimi orbis.	237	4 Sol per totum annum hyemem atque aestatem facit, Luna per mensem id agit.
Signorum sexundorum & insecundorum descriptio ex Manilio.	233	11 Sol accipit initium temporis in diurnis generibus, & quanto tempore teneat dominatum.
item & masculorum, ac fæmininorum; nocturnorum, ac diurnorum; terrestrium, & aquaticorum; animalium, & iniuniorum; corūmque apotelesmat.	234	224. cur mundi Planeta factus ab Astrologis.
Signorum vis unde profluat.	237	Sol aliud ex Ariete, aliud ex Leone efficit.
Signis quotuplex actionis genus attributum à Mathematicis.	234. 235	239 Solis motus quos reddit effectus
an Significatum euentus cuiuslibet, qui per revolutionem ostenditur, in genitura sit constitutum.	270	3 Solis lumen speculis, & phialis, & globis virtutis reflexum aut refractum in somite excitat ignem, quo nudo.
Simeon Bulgarorum Princeps, Mathematicorum suu in Crobatos insiliens incredibilem cladem accepit.	344	* 8 Solis, & Mercurii stellarum temperamentum quale sit, ex Ptolemaeo.
Simile non pati à simili, receptum in scholis axioma.	44	36 Solis, Lunæque vis quanta in generationibus.
Simonidis dictum egregium ad Hieronimorum.	163	51 Solis domus à Poëta descripta.
Simonidi quare merito iure indigneatur Aristoteles.	97	255 Soli nunc acrius, nunc temperatus agente, cur diuersas colligant Signorum vires Astrologi.
Simpliciauenta vnde dimant.	193	240 Solem & Saturnum patribus, Lunam & Venem matribus naturaliter assimilari scribit Ptolemaeus.
Simplicitatis amatores sunt Celtæ.	146	69 Solem, dum Arietē percurrit, tonitrua edere, & fulgura, quæ sit ratio Ptolemaei.
Sinapi cuti impositum cur eam erodat, atque exulceret, comedest, verò non.	130	240 Solstitium circa vtrumque cur per centum dierum spatium mori maxime contingat, ex Aristotele.
Singularium, & generalium nomine quid intelligatur.	193	315 Solstitij æstivalis prærogativa quænam sit.
Sinistrum trigonum quid sit, ex Firmico.	29	271. brumalis quæ. ibid.
Sinus Mexicanus ab æstu immunis est, & liber.	12	Societas prima, & generis humani conservatrix quænam dicatur ab Aristotele.
Situs, gloriosum nomen à Mathematicis usurpatum.	234	171 Societas studium quâd aduersetur priuatis commodis.
Sixtus V. primo sui Pontificatus anno, Astrologiam vsum planè interdixit.	342. 343	171 Solertia Medicis quantum valeat, duplice exemplo declarat Galenus.
Sixto IV. Pontificatum qui prædixerunt vnde id habuerint.	300	35. 136 Sophocles quo genere mortis obiit.
Sixtus ab Hemminga cur dicat Ptolemaum libros suos quadripartiti, siue de præditionibus Astrologicis scripsisse.	256	213 Sors, fortuna, casus, & euentus quid sint, ex Cicerone.
Sixtus ab Hemminga vnde conficiat, horoscopum vnum non posse pluribus accidentibus accommodari.	311	140 Squamæ piscium lucem natura sua sortitæ sunt.
Sixtus ab Hemminga Frisius Astrologorum deliramenta parfecit.	319	3 Spadones vna parte truncati à pristina forma discedunt, parumque à fœmina specie distant, & quare.
Sixti ab Hemminga opinio de Pauli II. I. generatione à Paride Cerefariorum explicata.	285	79 Spatiorum nocturnorum eadem est aquilitas, quæ diurnorum.
Sixti ab Hemminga Frisius mater concordia sua omnino geatura fortunam obtinuit.	305	3 in Specubus sub terra altissimis pleraque igni solent, & vade id fieri.
Speculæ, & phialis, & globis vitreis, reflexum aut refractum lumen Solis quomodo in somite excitat ignem.		7
Speci, ac possessionis incrementa ex quo loco horoscopi noscantur.		8
Sphæra octauæ-ecliptica cur mobilis ab Astronomis appelletur.		129
		205

R E R V M.

- Sphere octauæ Zodiaco mobili, & vatiis
stellis apto, qualem Zodiacum cogitarine
diuerfum Astronomi, Alphonsi Regis tem-
pore. 235
- Sphere octauæ & decimi orbis Signa quan-
tum distent, & diffident inter se. 237
- Spica Virginis differens erat Timocharis æ-
rate, ab ea quæ tempore Hipparchi. 233
- Spiritus, & vita in quo horoscopi loco inue-
nitur. 229. 230
- Splen multa habens accidentia cum hepate
conimia, in quo tamen inuisitum differant.
132
- Spurinx prædictio de C. Iulio Cæsare. 278
- Statio, gloriolum nomen à Mathematicis v-
surpatum. 234
- Statum disparum cur lepe nanciscantur ge-
niini, qui eadem sortiti sunt alstra genita-
lia. 265
- Stellæ omnes possunt, & nonnihil calefacien-
do, vapores aliquos extrahere. 6
- an Stellæ omnes formas omnes edant. 31. 32
- Stellæ generales mitigantur à particularibus,
& particulares à generalibus. 148
- Stellæ in capite Arietis quos effectus ha-
beant. 196
- Stellæ Australis in capite Piscis quos effectus
habent. 203
- Stellæ dicuntur suæ quasi personas gerere,
quod videre facie ad faciem vulgus vocat.
212
- qua Stellæ alias videant, & qua audiant, vel
contraria, ex Iulio Firmico. 217. 228
- Stellarum quoctunque occultos, & latentes
laqueos eludit atque perrumpit maris æ-
stus. 12
- Stellarum inerrantium facultates, ex Ptole-
mæo. 37
- Stellarum fixarum distantia crescit, & augetur
secundum successionem signorum. 203
- Stellarū sine ope, & per se, signa agunt in hac
inferiora, ex doctrina Cardani, Manili, &
Iulij Firmici. 235
- Stellarum arbitria diu siō quòd sit, declara-
tur abundè. 243
- Stellas facere auctores bonarum, malarum-
que actionum, à Dei prouidentia est maxi-
mè alienum. 102
- Stellas inter se pugnae, se præpedire, ac inhibe-
re, certum & exploratum apud Geneth-
liacos. 106
- Stellas igneas esse putarunt, qui coelum ignem
esse docuerunt. 3
- Stellas alias nocturnas faciunt Astrologi, alias
diurnas. 198
- Stellis vniuersis insita est lux aliqua sibi pro-
pria. 2
- Stellis numeros & nomina quis fecerit. 243
- Stipulæ aride igni impositæ an coelestè open-
desiderant ut exaurantur. 19
- in Stirpibus corpus coheret sine mente. 27
- de Stirpibus, aut animatibus mutis cur Astro-
logi nihil pronuncient è stellis, sed de ho-
minibus solùm, præsentim opulentis. 264
- Strabo Aristocleam puellam nudam videns,
in eam exarsit. 160
- Strato Lampacenus unde deducat monstro-
rum causas. 87
- Strepitus urbani quantum valeant ad morum
rationem. 164. 165
- Struthiocamelus unde vim habeat exterendi
ferru coquendo, secundum Astrologos. 41
- Studio sciendi an sit hautum à celo. 172
- Supratorpes sunt semper, quibus Mars praefi-
det. 14
- Sublunaribus, & proximis à causis impediti
potest efficientia eceli. 215
- Substantia ex quo horoscopi loco ostendatur.
229
- Substantia serorum ex quo horoscopi loco
monstretrur. 230
- per Substantiam quid intelligat Bellantius.
194
- Suum duorum simul genitorum disparitas
unde fiat. 25
- Suilla inter domesticos quadrupedes leuissi-
ma est. 117
- Suillo sanguine pastus quidam cœno semper
delectabatur. 114
- Surculus, pars vinens, & viuentis est. 28
- Sur mare alto agitat virga, nentissimo. 12
- Sutor an de Octauio diuinauerit, an vero for-
te fortuna eius verba vera fuerint. 286
- Syderum ortu flatus, imbréisque excitari sole-
re, unde fiat. 7
- Syderum potestas an sit circa animum. 59. 60
- Syderum congreßus non esse adhuc ab Astro-
logis exacte notatos, eclipses, & ephemeri-
des declarant. 191
- Syderum aliorum, quam Lunæ, ac Solis opera
obscuriora sunt tribus de causis, ex Car-
dano. 201
- Syderum folia Ptolemæus mutatus est ex
Poictarum fontibus. 255
- Syderum congreßus quando non ita certò pra-
dicere possunt Astrologi, quod confugiant.
268
- Syderum vim cur Generthiacci non possint ob-
seruare experimento. 268
- Syllogismus contra Astrologos ignorantes
stellas qua conceptui præsumt. 103
- Sympathie, & antipathie rebus unde fiant.
43. eius ratio duplex. ibid.
- Syri, ex Iulio Firmico, dicuntur auati. 146.
- 147
- T
- Tantalo quod Poëta excoxitarunt saxum
apud inferos, id sibi semper impedire
sentiunt, & qui Astrologi dant operam, &
qui Astrologorum prædictis fidem adhi-
bent.
- 347
- Tarditas,

R E R V M.

- Tarditas, gloriosum nomen à Mathematicis
vñscutatum. 334
- Tatianus quid de Astrologis pronunciet. 317
- Taurus à Taurō in quo dissidet. 43
- Taurus cur inter sydera relatus, ex Ouidio.
244
- Tauri primus decanus cui tribuatur, eiisque
formas solum Mathematicorum cogitatione
esformatæ. 245.246
- in Taurō Saturnus quid significet. 207
- in Taurō Luna commorante, cur Medicinam
non esse sumendā assertant Astrologi. 244.
refelluntur. ibid.
- Taxus Narbonensis sub ea considentes hædit,
& non raro necat. 45.46
- Temperamentum quid sit, ex Fernelio. 38.
qui sciungatur à mixtione. ibid.
- Temperamentum primarum qualitatum an
sit à celo solum, aut saltem præcipue. 40
- Temperamenta duo in eodem homine distin
guit Bellantius, & que. 33. rationes eius
contraria ipsiis Astrologorum decreter. 34
- Temperamentorum omnium differentia, quo
& quales. 37
- Temperie corporis disparem cur sepe un
clicant gemini, qui eadem sortiti sunt
altra geniticia. 265
- Temperie priuarum qualitatum dissipata,
mixta omnia interceunt. 39
- Tempestas improuisa quo quis tempore non
nunquam sicut, & vnde fit. 7
- que Tempestas, qui ventus, qui imber vbiique
sit, interest plurimum in celi motibus, mu
tationib[us]que. 209
- Tempestates nouilunio, plenilunio, quarta
Luna communiat solere, vnde fit. 7
- Tempestatum mutationes vnde siant, ratio
Aristotelis. 241
- Tempus esse humidius & frigidius decrecen
te Luna, quomodo intelligendum. 11
- Tempora vniuersa negotio peragendo ac
commodata eligenda sunt. 217
- Terminus, gloriosum nomen à Mathematicis
vñscutatum. 234
- Terra tota saxe quibusdam locis, aliis argen
tina, aliis ferrea, vel aromaticæ, quem agno
scat huins ornatus auctorem. 22
- Terra consideranda maximè in domiciliij ele
ctione. 123
- Terra natura in vniuerso quasi foemina ma
terque statuitur. 4
- Terreftria quedam Signa cur appellata sint.
244. eorum descriptio ex Manilio. 234
- Tertiana febres vnde proueniunt. 57. carum
crisis. ibid.
- Tertullianus quid de Astrologis pronunciet.
317
- Testimonium S. Augustini de geminis diversi
sexus, & vite disparti. 265
- Testimonium Sixti ab Hemminga egregium
de falso& impossibilitate Astrologiae.
351
- Thebani cur pingues, & valentes habeantur.
114
- Theologi Scholastici quid de Mathematicis
pronuncient. 317.318
- Theologorum & Philosophorum nonnullorum
doctrina de omnibus que cœlo sub
sunt, vnde pendas. 15
- Thesali vnde vim habent fascinandi quem
laudant, secundum Astrologos, aut pueros
tabefaciendi illos intendo. 41
- Thessali cuiusdam responsum commendatur
154
- Thomas contendit, ne Deum quidem ex cau
sa libera, & ad verumque æquum parata
agnoscere posse quid futurum, vel non fu
turum sit. 100
- Thrafulius vnde præfigere potuit Imperium
Tiberio. 28;
- Thrafuli vera prædictio de reuocatione
Tiberij Neronis ab exilio. 275
- Tiberius Nero ait Astrologiæ Thrafullo
magistro optem dedit. 275
- Tiberio qui orbis terrarum Imperium præ
dixerunt, vnde id habuerint. 300
- Tiberij prædictio de Galba. 275
- Tiberius Graecus quo die interfectus fuit è
domo egredens, grauissimè ad lumen of
fendit. 279
- Timidum cudent hominem, audacem, me
lancholicum & colericum in quibusdam
actionibus, vnde fit ut experiamur. 40
- Timochais & Hipparchi astate Spica Virgi
nis differens erat. 233
- Tonitrua edere Solem in Ariete, vnde fit.
239
- Totonius M. Antonio iam triumviro duos
eximis forme pueros, alterum in Asia ge
nitum, alterum trans Alpes, ut geminos
vendidit, quorum mira erat similitudo.
77
- Torpedo stuporem adfert piscatori, etiam
tantum hasta tangatur. 45
- Trabis ex casu necem Galeatij qui prædi
xit, vnde didicrit. 282
- Tranquillitates sunt vniuersaliter propter
duas causas. 9
- Tranquillitates quibus de causis siant vni
uersaliter, ex Aristotelis doctrina.
241
- Transitus, gloriosum nomen à Mathematicis
vñscutatum. 234
- Translatio, gloriosum nomen à Mathematicis
vñscutatum. 234
- Trigonem quid sit, ex Firmico. 258.259
- Trinus aspectus, ex Cardano, quid sit. 260
- Triplicitas, gloriosum nomen à Mathematicis
vñscutatum. 234
- Triticum firmius est alimentum, quam miltū.
116
- Trojanoram proceres laudantur, qui Helenā
fugiebant. 157

I N D E X

Tullius ostendit utiliorem esse ignorantiam molorum futurorum, quam scientiam.	347	Ver non est semper æqualiter humidum, & quare.	6
Tulli relatum de vero dicto Carnedias.	175	Verni æquinoctij prærogativa quænam sit.	
Turæ luctatores hodie à Venere abstinenterent.		270	
	141	Vera multa prædictissæ Mathematicos, cur di- catur.	350
• Tycho Brahe declarat incertos esse astrorum congressus. 19 . desetis quoque inueterata- tam Astrologorum opinionem de artis sue antiquitate.	ibid.	Veritatem prædictionum astrologicarum for- tuitam esse, vnde declaretur.	287
Tycho Brahe scitè verissimeque scripsit in re- ligionem veram nihil iuris habere astrorū decreta.	295	Veratrum, & cicutæ vnde vim habeant homi- nem interimendi, secundum Astrologos, non eotronics, aut sturnos.	41
Tycho Brahe quid de Astrologia, & Astrolo- gis pronuncier.	319	Verborum iuulucra, & inaccessæ latebra A- strologorum quantæ.	289.290
Tychonis, Copernici, Alphonsi, & aliorum Astrologorum tabulae dissentientes sunt inter se.	268	Vergiliarum occasu ad Faunis vsque flatus cur ij potissimum pereant, qui diuturno morbo laborarunt, ex Aristotele.	315
Tympano concusso, quod è corio Inpi confa- tum sit, aliud ex agni corio confectum dis- soluitur.	45	in Vesparum aut apum genere ac monstra ac- cidant.	86
Tyrreni libertatis, simplicitatis, munditiae sunt amatores,	146	Vespasianus, Astrologæ peritissimus, quārum fidei adhibuerit sua genitrix.	276
Tyrrenum mare non concipit aestum, quem concipit Adriaticum.	12	Vespasiano qui orbis terrarum Imperium prædixerunt, vnde id habuerint.	300
		Via lactea quid.	3
V		Vibus & Publicius quidam è plebe, indiscretæ propè specie fuere similes Magno Pom- peio.	76
V Aleudinis, ac vitij causa in quo horo- scopi loco inueniatur.	229	Vicinitas astri quotuplex potest esse, & quæ efficacior.	209
Valerudini, & naturali temperamento obest plurimum, eorum, quibus quis assueverit, repentina communatio.	125	Vicissitudo rerum quomodo perstare videa- tur.	16
Valentissimum in cibo quid vocetur.	116	Vicomercati opinio de fluxu, & refluxu ma- ris.	13
Vaticinium egregium Petri Aretini siccra fa- mosissimi.	185	Victus mutatio quantum sit nocua, ex Hip- pocratis sententia.	126
Velocitas gloriosum nomen à Mathematicis vsurpatum.	234	Victu magis souerter temperamentum, aut dissoluitur, quām alia re qualibet.	116
Venetiariæ adificationem, Bononiz, Medio- lani, Florentiæ instaurationem inter geni- turas numerat Cardanus.	263	Vigesimus, & vigesimus primus cur multò magis viginti decernat, explicatur.	53.54
qui Ventus, qui imber, quæ tempestas vbi- que sit, inter se plurimum in cœli motibus mutationibusque.	209	Vindicianus acutus senex, & Nebridius ado- lescens mirabilis animæ.	326
Veturum furere media æstate, vnde fiat. 240. vel quouis tempore.	ibid.	Vinum quamobrem exhilarat cor non cere- brum, non pedes, non hepatis.	8
Venti inopinati nonnumquam sœuiunt quo- uis tempore, & vnde id fiat.	7	Vina absunt fulmen, vase nequidquam læso.	
Venti Septentrionales salubriores sunt, quam subfolani vel austri.	124	44	
Ventidius Ballus Alculanus quam multis ca- sibus obnoxius fuerit.	138-139	Viperæ venenum, rabidi canis spuma, aut af- pidis virus, parent vim non habent, vel soli cuti applicata, vel intrò assumpta.	131
Venus non fecit ac Luna crescit, ac decrescit.		Viperarum morsus per tibicinem sanati.	167
	2	tam Vir, quam foemina partem dexteram ha- bet fortiorem, calidiorēmque, & quare.	79
Veneris stella eisdem habet effectus, quos Iupiter sed ratione diversa.	196	Virgilii an ex astris, an ex proximis con- iunctisque causis, deduxit ea quæ lib. 2. Georgiorum scribit.	291
Venerem, Iouem, & Lunam, stellas esse benefi- cas ex Ptolemaio, & quare.	36	Virginis spica differens erat Timocharis sta- te, ab ea quæ tempore Hipparchi.	233
Venerem præcessit ab anno decimoquarto ad vigesimum primum, quod aiuit, quantum continet levitatis.	224	Vis illa, quæ Signis tribuitur, vnde profluit.	
Ver & Autumnus vnde efficiantur.	3	237	
		Vim exemplorum supra omnem cœli po- tentiam esse declarat Plato.	155
		Vim syderum cur non possint Genethliaci obseruare experimento.	168
		Vires	

R E R V M.

Vires nouæ & ascititæ assumuntur Planetis à Signo, in quo veſtantur, ex Mathematicorum doctrina.	234	Voluptas Scientiæ iam partæ quanta sit.	172
Vires aspectuum sunt velut labor flectendi balistarum.	261	Vomitus & naufex quibus præcipue mulieribus prægnantibus accident.	83
Vita quatenus beata sit hominibus.	98	Verbes falibiores quænam sine.	123
Vita nostra omnis in remiſſione, et studium diuīsa est. 122. otiosa nimis, utilis non est.	125	Vibium fidiculas esse genituras.	263. 264
Vita rusticana quantum valeat ad motum rationem.	164. 165	Veſtani ſtreptus quænūm valeant ad morum rationem.	164. 165
Vita hominum & spiritus in quo loco horoscopi continuatur.	22 P. 230	Vtilitas Medicina quanta sit.	62
Vita amor ſyderali impulſi obſtat non raro.	171	Vuae valentiores ſunt ex ſtructibus ſureculorum, quām quæ poma propriæ nominantur.	117
Vite bontæ appetitio non est ſubiecta syde-rali imperio.	172	Vulnera partim neceſſarias habent affectiones, partim ex eo, quod contraria habent affectionem, dependent.	64
Vita aetates omnes non poſſunt ex astris predicti, & ex quæ prediſtinent, non certa, ſed probabili quædam coniecture.	287		
/de Vita, & morte quidquam cerò, & indubitate ſtatiu poſſe negat Ptolemeus.	284		
d/ Vita aut Mortis cuiusque, quām temere ex arte ſua diſcernant Mathematici.	305. 306		
Vitis capneſ ſocata, ſi nigram vuam ferat, cùm albani ſoleat ferre, non ob id dicitur monſtrum.	87		
Vitium naturæ multi fuſtulerunt meditatio-ne, atque exercitatione.	129		
Vitium naturæ multi fuſtulerunt meditatio-ne, atque exercitatione.	155		
Vitii, ac valeritudinis cauſa in quo horoscopi loco inueniatur.	219		
Vitia animi ex quo horoscopi loco perſpi-ciantur.	230		
Vitia diſparia cur ſepe nanciſcantur gemini, qui eadem fortiti ſunt astra genitalia.	265		
Vitores ſunt ſemper, quibus Saturnus preſidet.	34		
Vmbra terræ Soli officiens noctem efficit.	3	Zodiacus qua infania dicatur locus Pla-netæ.	231
Vndeclimus locus appellatur bonus dæmon, & eſt locus Iouis.	230	Zodiacus quomodo diuidatur ab Astrologis nulla relatione facta ad Planetas.	247
Voces nefariorum Genethliacorum.	338	Zodiacus primus cur dicatur ab Astrologis fixus, & immobilis, ſecondus vero mobilis, & fixus.	253. 254
Vocalia quædam Signa cur appellata ſint.	244	Zodiaci ſigna in minuta qua ratione diuſterunt iij qui hanc artem Genethliacam po-tererunt.	189
Voluntas mala cur in uno ſiat, & non in altero, qui tamen æqualiter affecti fuerint vniuersi corporis pulchritudine.	175	Zodiaci in quolibet gradu, aut minuto, an poſſint Astronomi obſeruare omnes astro-rum congreſlus.	209. 210
Voluntates humanae ſyderum potestati mi-nimū ſubiecta.	95	Zodiaci partes in Monometrias fecerunt Ägypti.	247
Voluntarii in rebus patrum prodeſt electio, & diſcillima eſt.	217	Zodiacum qualem cogitarint Astronomi, tempore Alphoni Kegis, diuerſum à Zodiaco oſtaue ſphere mobili, & variis ſte-lis apto.	215
		Zodiaci duo ſunt concipiendi in corporibus celestibus.	253
		Zodiaci partium, Planetarumque direſtiones, aliud commentum Astrologicum.	231
		Zodiaci duodeci pars, ut numerant Ma-thematici, ita duodeci in eo formant ſte-larum ſchemata.	233
		Zodiacos duos fixerunt recentiores Astro-logi.	236. 238

X

X Eudocrates organicis modulis lymphati-coſ liberavit.

Z

Z Odiacus qua infancia dicatur locus Pla-netæ.

Zodiacus quomodo diuidatur ab Astrologis nulla relatione facta ad Planetas.

Zodiacus primus cur dicatur ab Astrologis fixus, & immobilis, ſecondus vero mobilis, & fixus.

Zodiaci ſigna in minuta qua ratione diuſterunt iij qui hanc artem Genethliacam po-tererunt.

Zodiaci in quolibet gradu, aut minuto, an poſſint Astronomi obſeruare omnes astro-rum congreſlus.

Zodiaci partes in Monometrias fecerunt Ägypti.

Zodiacum qualem cogitarint Astronomi, tempore Alphoni Kegis, diuerſum à Zodiaco oſtaue ſphere mobili, & variis ſte-lis apto.

Zodiaci duo ſunt concipiendi in corporibus celestibus.

Zodiaci partium, Planetarumque direſtiones, aliud commentum Astrologicum.

Zodiaci duodeci pars, ut numerant Ma-thematici, ita duodeci in eo formant ſte-larum ſchemata.

Zodiacos duos fixerunt recentiores Astro-logi.

